Ion Bucheru

SCRIERI • volumul VI
dramaturgie, scenarii

Frumosul cotidian

Fața nevăzută a lu(m)nii

Proiectul Simaciu

Circul

Un mesager din univers

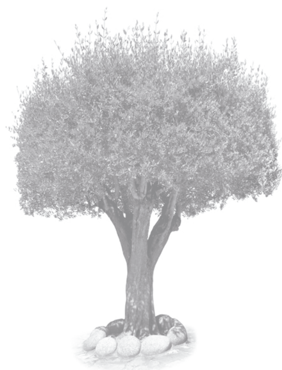
Balada lui Alimoș

Competiția

Editura Planet

Ion Bucheru

SCRIERI • volumul VI

Frumosul cotidian
comedie satirică

Fața nevăzută a lu(m)nii
comedie satirică

Proiectul Simaciu
dramă

Circul
comedie satirică

Un mesager din univers
fantezie dramatică

Balada lui Alimoș
scenariu pentru
un lung metraj de ficțiune

Competiția
scenariu pentru
un lung metraj de ficțiune

Editura Planet

Pentru Ancuța

Ediţie îngrijită de Marina Roman
Grafică și tehnoredactare: Florin Georgescu

ISBN seria SCRIERI volumele I-VI - 978-973-87836-3-8

ISBN volumul VI - 978-973-87836-9-0

Cuprins

Ion Bucheru

Frumosul cotidian

comedie satirică în trei părți

*CUM AM SCRIS „FRUMOSUL COTIDIAN"**

Am aşternut pe hârtie primul cuvânt al primei piese după trei decenii de gazetărie, pentru ca - după nici un an și jumătate - să o termin pe a doua, dintr-o suflare. Plămada lor de gânduri, sentimente, întrebări şi răspunsuri mi se pare, acum, la fel de veche şi de familiară ca amintirile despre paşii dintâi în viaţa de redacţie. Dar dacă așa stau lucrurile, de ce de-abia acum şi de ce tocmai acum? Poate pentru că ziaristică a însemnat, în ce mă priveşte, întâlnirea (fericită) a mandatului cu vocaţia de a căuta şi promova valoarea şi valorile. Scriind publicistică, dar şi „făcând" ziare, iar apoi învăţând meseria de producător pentru micul şi marele ecran, am trăit cu sentimentul că îmi conturez, cu fiecare titlu, fişa personală de gust şi criterii axiologice. La premiere am urcat, de fiecare dată, treptele scenei spre a-mi prezenta opţiunile - opere şi autori -, convins că ele mă exprimă şi pe mine, ceea ce cred şi acum. În timp, respectul pentru valorile

---

** Prefață la prima ediție a piesei, apărută în Colecția "Rampa", editura Eminescu - 1983*

condeiului şi ale creaţiei s-a asociat cu teama că aş putea trăda - scriind - tocmai cultul pentru valoare. De aici,un sfert de veac de reticenţă în a supune judecăţii publice propria putere de creaţie, atâta câtă este.

...Şi iată că, într-un moment de reîntoarcere la uneltele dintâi, de regăsire a contactului nemijlocit cu oamenii din cele mai diferite colţuri ale ţării, într-un ritm pe care doar presa îl cunoaște, toate vechile experienţe de viaţă şi mai ales morala lor, îndelung dospită, m-au invadat. Mai mult: cheltuind (cu dărnicie nesăbuită, credeam eu!) din rezervorul de substanţă umană şi ideatică pentru proiectele altora sau pentru propriul manuscris publicistic "la zi", m-am pomenit cu rezervorul plin. Uitasem că bogăţia de acest fel se adună cheltuind... Așa am ajuns să cred că am ceva de spus. Așa am ajuns să-mi „asum riscul".

Cum am scris piesa? Parcă pentru a compensa întârzierea, generozitatea Editurii „Eminescu" modifică salutar întrebarea, dându-mi posibilitatea să explic cum am scris... piesele. Salutar, pentru că două titluri conturează, desigur, mai exact şi mai concludent profilul unui debut. Dar mai ales pentru că piesele din volum sunt „copiii" aproape gemeni ai aceluiași gând, ai aceleiași intenţii. Ambele - comedii satirice; ambele - atac la adresa imposturii, a conservatorismului, a venalităţii drapate în principii, a prostiei ticăloase şi lașe; dar, mai ales, ambele - expresie a deplinei încrederi în puterea omului, a oamenilor, de a face să triumfe binele, adevărul, principiile corecte de viaţă. Dezideratul - profund îndreptăţit şi profund actual - de a oferi publicului eroi pozitivi, s-a convertit aici în dorinţa (aş zice: ambiţia!) de a propune scenei chiar mai mult: un lanţ viu al oamenilor de bine. Deși comedii satirice,* Frumosul cotidian* *şi* Faţa nevăzută a lum(n)ii* *reprezintă, în intenţia mea,*

---

* Piesele *Frumosul cotidian* și *Fața nevăzută a lum(n)ii* au apărut într-un singur volum, la Editura Eminescu, în 1983

surprinderea motivelor pentru care „oamenii de bine” se simt, se înţeleg, se adună spontan pe aceeaşi platformă de gândire şi acţiune. Ei formează lumea care nu se mulţumeşte să viseze la o viaţă mai frumoasă şi mai dreaptă, ci se implică, se bate pentru ea. Dacă există (și sunt, slavă Domnului!) „trăgători de sfori”, dacă se urzesc intrigi, dacă răul și urâtul se disimulează cu atâta dibăcie (măcar aici sper să fiu crezut pe cuvânt!), de ce nu și o conspiraţie a binelui? Acesta este pariul autorului cu el însuşi: să construiască o asemenea „conspiraţie” şi să-i asigure câştig de cauză nu numai în scenă, ci mai ales în sală, în inima şi conştiinţa spectatorului. Maria Postolea, Gloria, Mitică, Dinulescu, Moşuleţ, Domnica Nistor, Părchişan sunt „conspiratorii” mei. Obiectivul lor: smulgerea deghizamentului sub care se insinuează în viaţa noastră, câteva din tarele general-umane (n-am spus etern-umane, din optimism incurabil!.) Pe unii i-am cunoscut. Pe alţii i-am „trăit”. Tuturor le doresc succes în confruntarea cu cititorii şi spectatorii...

Este tot ce mai pot face după ce am pus punct manuscrisului şi după ce am mulţumit primilor care au crezut în șansa acestor personaje: Teatrul din Botoșani şi Editura „Eminescu”.

Bucureşti, decembrie l983

AUTORUL

PERSONAJELE (în ordinea intrării în scenă):

MARIA POSTOLEA, redactor-şef al ziarului *Ştirea* (40-50 de ani)

SECRETARA, Mariei Postolea

JENICĂ, secretar de redacţie la *Ştirea* (50 - 55 de ani)

MITICĂ VALAHU, reporter stagiar la *Ştirea* (24 - 28 de ani)

GLORIA ONUŢAN, creatoare de modele la „Frumosul cotidian" (25-28 de ani)

NAE HALMOŞ, şeful secţiei Design la „Frumosul cotidian" (peste 50 de ani)

CHIRIACESCU, de la „Personal", întreprinderea „Frumosul cotidian" (peste 50 de ani)

DIRECTORUL, întreprinderii „Frumosul cotidian" (circa 45 de ani)

2-3 proiectanţi, ai secţiei Design din întreprinderea „Frumosul cotidian".

PARTEA ÎNTÂI

Redacţia ziarului *Ştirea*, la o oră de seară, dar nu foarte târzie. Scena reprezintă o secţiune transversală prin două încăperi ale redacţiei: holul şi biroul redactorului-şef. Holul este o încăpere mare, practic nemobilată (cel mult 1-2 birouri.) Din hol se văd trei uşi: una care dă spre cabinetul redactorului-şef (în faţa ei, o măsuţă de secretară, cu maşină de scris şi telefon), alta, pe care scrie „Secretariat de redacţie", şi a treia, care este intrarea propriu-zisă, din stradă. Biroul redactorului-şef este o încăpere mică, mobilată foarte modest: birou de lucru, măsuţă cu două scaune, într-un colţ o masă ceva mai mare, un fel de bibliotecă. Datorită secţionării, spectatorul vede simultan acţiunea din ambele încăperi. Când se trage cortina, Mitică Valahu - tânărul stagiar al redacţiei, aflat în hol - citeşte o pagină „albă" din tipografie. Este evident că lectura îi face o deosebită plăcere. Are gesturi de încântare, iar din când în când, exclamă: „Hai că i-am prins!"... ; „Zob i-am făcut!"... sub privirile mirate şi amuzate ale secretarei.

Pe această scenă semi-mută intră Maria Postolea. Mitică se ridică respectuos în picioare, spune un „bună-seara" dublat de „sărut-mâna". Şefa se duce glonţ către biroul ei, răspunde din mers la salut, face un semn secretarei să o urmeze, apoi intră în cabinetul redactorului-şef. Se aşază obosită în scaunul de la birou şi, după câteva clipe de stat cu capul în mâini, întreabă:

MARIA POSTOLEA: Ei, ce-a mai fost pe aici? Cine m-a căutat?

SECRETARA: O groază de lume...

MARIA POSTOLEA:(se binedispune): O groază de lume, sau o lume de groază?

SECRETARA: (nu ştie dacă e cazul să râdă sau nu): Cum ziceţi dumneavoastră...

MARIA POSTOLEA: Păi zi-i cine m-a căutat, să-ţi spun.

SECRETARA: Mănăilă, de la Propagandă, v-a anunţat că mâine e şedinţă de birou, la Judeţ...

MARIA POSTOLEA: Ştiu. Altceva?

SECRETARA: (îi întinde un plic): Tot dânsul v-a trimis materialul ce se va prezenta la şedinţă.

MARIA POSTOLEA: Ce să fac cu el?

SECRETARA: Să-l studiaţi...

MARIA POSTOLEA: Da? Spune-i că eu l-am scris. Adică ce să-i mai spui, că ştie... Comunică-i doar că nu obişnuiesc să mă conspectez singură. Să-l studieze el! (îi înapoiază plicul.) Altceva?

SECRETARA: V-a căutat Bilciurescu. A ţinut să vă înmâneze personal ultimul său volum.

MARIA POSTOLEA: Ehei, n-avem noi norocul ăsta, să fie ultimul... (ia din mâna secretarei volumaşul cu pricina, deschide la contracopertă şi citeşte dedicaţia, cu voce tare): „Distinsului om de presă, un modest omagiu... " Hai că mi-au dat lacrimile! (Răsfoieşte câteva pagini şi dă de un manuscris, între foile cărţii.) Dar asta ce mai e?

SECRETARA: A zis că s-a gândit să vă uşureze munca şi a scris singur recenzia la volum. (Observând reacţia Mariei Postolea.) A mai zis că nu pretinde colaborare... Se poate pune orice semnătură.

MARIA POSTOLEA: Aşa a zis? Păi dacă a muncit omul, zic să nu-i rămânem datori... Cheamă-l pe Jenică. (Secretara iese rapid, peste câteva clipe apare Jean, secretarul de redacţie.) Ai aici un manuscris pentru suplimentul satiric al gazetei; îl culegi cu drepte, iar eu îţi adaug o notă a redacţiei în care voi explica cititorilor cine l-a scris şi cu ce scop. Pe aia o culegi cu cursive şi o paginezi în continuare, ca un Postscriptum. Priceput?

JENICĂ (se uită în diagonală, rapid, peste manuscris): Şefa, dar pare treabă serioasă, nu ştiu ce caută la suplimentul satiric...

MARIA POSTOLEA: Cu explicaţia mea, îţi promit că va fi de tot hazul.

SECRETARA:(care a intrat o dată cu Jean şi a urmărit indicaţiile Mariei Postolea, speriata, cu mâna la gură): Vai de mine, tovarăşa Postolea, ce-o să zică tovarăşul Bilciurescu?

MARIA POSTOLEA: O să spună că nu sunt distinsă... De, dacă nu m-am rafinat până la vârsta asta, de-acum aşa mor, necioplită... (Montându-se.) Nu-i e ruşine de măgar, auzi, să-mi aducă recenzia la propriul lui volum! Ce-o fi crezând, că noi nu ştim să citim? (Ia cartea, rupe pagina cu dedicaţia, dă cartea secretarei.) S-o dai la bibliotecă, mie nu-mi trebuie. (Nu-i iese din cap chestia cu recenzia.) Ăsta cred că şi-a scris singur şi necrologul... Altceva, ce-a mai fost pe aici?

SECRETARA: V-a căutat Stein de la administraţie. A spus să vă fac legătura, la telefon, când veniţi...

MARIA POSTOLEA: Mâine. Azi n-am chef de veşti proaste. (Se uită la ceas şi realizează că ora destul de înaintată a găsit-o pe secretară în redacţie.) Dar cu tine ce e aici, la ora asta?

SECRETARA: V-am aşteptat...

MARIA POSTOLEA: Da? Foarte rău! Acum, gata, acasă! Ai familie, eşti femeie...

SECRETARA: Păi... dumneavoastră?

MARIA POSTOLEA: Eu am fost. Acum sunt şef. Intră în preţ. (Făcând puţină ordine în hârtiile şi obiectele de pe birou, fără să fie de fapt nevoie.) Ia notiţe, să ştii ce te aşteaptă la promovare... (Secretara: înţelege că discuţia s-a terminat. Iese, dând „bună-seara". M. Postolea scoate din sertar un dosar cu manuscrise şi şpalte, se apucă de citit. În încăperea cealaltă, Secretara îşi strânge rapid lucrurile, încuie biroul, dă iară „bună-seara" şi pleacă grăbită, lăsându-l pe Mitică Valahu cufundat în lectura aceleiaşi pagini „albe" din tipografie. Din secretariat apare Jenică.)

JENICĂ (semn agitat spre ceasul de la mână): Tot nu eşti gata, domnule? În presa de pe vremuri mureai de foame...

MITICĂ (calm): Eu? Poate patronul! Un ziarist e angajat să scrie, nu să citească... Oricum, nea Jeane, ţine minte ziua de azi, că e dată importantă: în publicistica mondială a apărut o forţă!

JENICĂ (cu interes profesional): A transmis AGERPRES-ul?

MITICĂ: Ce AGERPRES? Îţi spune mandea! Eu sunt forţa! Dacă nu mă crezi, citeşte!

JENICĂ (dezumflat şi enervat că pierde timpul): Lasă-mă, domnule, cu prostiile, că n-am timp de pierdut...

MITICĂ: Prostii? Află, nea Jeane, că o să te baţi pentru un exemplar din cărţile mele, şi, când o să mă rogi la telefon să-ţi fac rost de una, am să-ţi amintesc ce mi-ai spus azi...

JENICĂ: Ce vorbeşti, domnule?! N-a mâzgălit bine primul articol din viaţa lui, şi se visează dând autografe prin librării

luate cu asalt de admiratori! Aşa, va să zică... Mâine-poimâine redactor-şef, îţi faci cenaclu, faci şi burtă şi porneşti la cucerirea lumii!... Bravo, dom'le!

MITICĂ: Lasă tineretul să viseze, nene Jeane...

JENICĂ: Dar nu pe timpul meu, Valahule. Eu am un ziar de scos, un grafic de respectat. Fă-ţi treaba şi după aia visezi cât vrei...

MITICĂ: Ascultă mai bine finalul, nea Jeane, te rog eu... Ţi-l citesc „blitz". I-auzi: „O avalanşă de obiecte aşa-zis decorative inundă vitrinele şi locuinţele cu un adevărat val de prost-gust. Inexplicabil, legile picturii de gang au ajuns să guverneze producţia unei fabrici care consumă energie, materiale şi muncă omenească parcă anume pentru a polua gustul public. De ce, şi până când ne va urâţi viaţa Frumosul cotidian?" (Pauză de aşteptare a unei reacţii din partea lui Jenică. Reacţia nevenind, Mitică izbucneşte singur.) Hai, că e fulminant!

JENICĂ: Aşa o fulminaţie... (Se îndreaptă spre telefonul de pe măsuţa aflată în faţa uşii pe care scrie „Redactor-şef". Formează un număr interior.) Paginaţia? (Pauză scurtă.) Cum staţi cu pagina a 3-a? (Pauză.) În redacţie se citeşte... Mitică Valahu personal binevoieşte să-şi arunce privirile peste ea. Ne-o dă cu dedicaţie peste câteva minute... (Pauză.) Da, poţi trimite curiera... (închide telefonul.)

MITICĂ (sincer afectat de lipsa de interes a secretarului): Nea Jeane, de ce nu-ţi place, dom'le?

JENICĂ (realizând cât de lovit este Mitică): Pentru că sunt sătul de articole citite gata.

MITICĂ (privire complet nedumerită.)

JENICĂ: Măi băiete, tu te-ai întrebat vreodată de ce cumpără omul un ziar?

MITICĂ (aceeaşi reacţie.)

JENICĂ: Dacă nu ştii, îţi spun eu: ca să afle ce n-a ştiut. Ei bine, crezi că există vreo fiinţă omenească în oraşul nostru, care să nu ştie ce porcării produce „Frumosul cotidian”? Fii sigur că nici una. Şi atunci? Tu nu vezi că s-a umplut lumea de gazetari care descoperă gaura la covrig, umiditatea apei și alte noutăţi de ultimă oră?

MITICĂ: După teoria dumitale, ar trebui să-i las în pace, să producă mizerii la infinit...?

JENICĂ: Nu, domnule. După teoria mea, când ceva nu e în ordine, te amesteci în ciorbă ca să vezi DE CE, nu să vii să-mi spui mie „inexplicabil”! Păi dacă e inexplicabil, du-te, dom’le, şi lasă-mă în pace! (Ambalat, începe să bombăne ca pentru sine.) Auzi, „inexplicabil”! Dar, la urma urmei, ce mă bag eu unde nu-mi fierbe oala? Asta e treaba şefei. Ţi l-a vizat? Să se spele pe cap cu el, că d-aia e şef!

MITICĂ: Stai, nea Jeane, că eu te-am întrebat pe bune! Vreau să învăţ...

JENICĂ: Mai întâi, învaţă să citeşti o pagină în 30 de minute, şi după aia mai vorbim. Asta e gata?

MITICĂ: Gata, domnule... Ia-o, că mi-ai scos sufletul...

JENICĂ: Semneaz-o... Că până la autografe … mai e!

(**MITICĂ** semnează „alba” cu un pix.)

JENICĂ (luând „alba” din mâna lui Mitică, aruncă peste ea o privire de expert şi în câteva secunde a şi prins o „găluşcă” pe care i-o serveşte stagiarului): Ai citit tot, tot...?

MITICĂ: Tot!

JENICĂ: Şi n-are nici o greşeală?

MITICĂ: Nici una!

JENICĂ: Măi, frate Mitică, am înţeles că nu ştii să citeşti: bun! Am mai înţeles că nu ştii nici să scrii: bun! Dar nici cum te cheamă nu ştii, domnule? Exact sub articolul tău scrie „Romeo Diaconu” (îi arată de aproape pagina) Sau te pomeneşti că ţi-ai

luat pseudonim? Sunteţi mari, domnule, nu vă mai încape nici buletinul de mari ce sunteţi...

MITICĂ: Cuuuum? (Sare ca ars, smulge pagina din mâna secretarului şi citeşte semnătura, stupefiat, apoi izbucneşte): Nu permit! E munca mea şi nu permit! Pentru semnătură mă iau de piept şi cu...

(De la primul cuvânt strigat, uşa pe care scrie „Redactor-şef” s-a deschis şi Maria Postolea a intrat în cameră, atrasă de scandalul făcut de Mitică. Înţelege rapid cauza vociferărilor.)

MARIA POSTOLEA: (întinzând pieptul: Hai, ia-te!

MITICĂ: (fâstâcit de apariţie, pe alt ton): Vă rog să mă scuzaţi, şefa', dar un amator de bancuri proaste mi-a schimbat semnătura în pagină...

MARIA POSTOLEA: Mersi de compliment. Eu sunt aia: ador bancurile proaste, numai că - ai să râzi - nu e glumă (Spre secretarul de redacţie.) Jeane, trimeţi pagina la tipografie şi răspunzi cu capul de integritatea lui „Romeo Diaconu”. Nu clinteşti o literă. Înţeles?

(Secretarul de redacţie iese cu pagina, făcând semn că ce s-a discutat „e sfânt”.)

MARIA POSTOLEA: (spre Mitică): Vrei explicaţii, nu? Generaţia voastră moare de curiozitate...

MITICĂ: Puneţi-vă în locul meu, şefa... Un nume străin sub primul articol din carieră - şi ce articol! Trăsnet!

MARIA POSTOLEA: Sunteţi şi modeşti, pe deasupra! Mă, ce fierbe sângele-n voi...

MITICĂ (cu modestie ironică, încercând să „încălzească” discuţia pentru a afla mai multe): O lipsă a noastră... Dar trece, cu timpul.

MARIA POSTOLEA: Să nu-ţi treacă, mă, auzi? Când ţi-o trece, să-ţi schimbi meseria. Rapid!

(Moment de pauză. Postolea îl priveşte atent pe Mitică, dorind parcă să-l cântărească pe toate feţele, să ghicească dacă s-a înşelat sau nu asupra lui.)

MARIA POSTOLEA: Ascultă atent şi nu te grăbi cu răspunsul, că e treabă serioasă: vrei să dai lovitura?

(Mitică nu înţelege nimic, deşi pe faţa lui se citeşte efortul de a pricepe repede, spre a nu-şi dezamăgi şefa.)

MARIA POSTOLEA: Măi băiete, dacă eşti ceea ce cred eu, într-o lună te fac celebru.

MITICĂ: Poate ca eroul necunoscut... Păi, fără semnătură, şefa? Pe munca lui Mitică Valahu se lansează Romeo Diaconu! E drept? Eu ştiu cum e în viaţă, dar măcar între noi, la gazetă, să fie cum scriem că e bine.

MARIA POSTOLEA: Va să zică, mă iei cu etica şi echitatea... Pe mine, mă?

MITICĂ: Păi, şefa, de la vlădică până la opincă... Aşa zice documentul...

MARIA POSTOLEA: Bravo, băieţică, ai stofă!

(Din nou moment de pauză, în care Postolea îl cântăreşte din ochi pe Mitică, apoi se hotărăşte.)

MARIA POSTOLEA: Mitică, te-ai întrebat de ce ţi-am publicat articolul? (Gest cu mâna.) Să nu-mi răspunzi: „Pentru că e bun...”

MITICĂ: Dacă-mi interziceţi singurul răspuns adevărat, ce să vă mai spun?...

MARIA POSTOLEA: Ei bine, mai mult decât articolul, mi-a plăcut atitudinea pe care o exprimă. Toţi gazetarii din redacţie ştiu că „Frumosul cotidian” sluţeşte vitrinele şi casele oamenilor cu mizerii. Şi eu ştiam. Dar uite că doar Mitică Valahu, mezinul, stagiarul, mi-a pus pe birou un articol despre asta. Tu crezi că viaţa trebuie să fie frumoasă, nu-i aşa?

MITICĂ (semn din cap că da: se descoperă prin cuvintele Mariei Postolea.)

MARIA POSTOLEA: Şi încă nu te-ai obişnuit cu ideea că cineva, plătit anume să o facă mai frumoasă, o sluţeşte cu bună-ştiinţă, nu-i aşa?

MITICĂ (acelaşi joc.)

MARIA POSTOLEA: Vezi, asta mi-a plăcut! Că nu te-ai obişnuit cu urâtul, că nu-l consideri în firea lucrurilor, că ţi s-a părut de datoria ta să-i dai cu flit. Toţi puteau s-o facă. Toţi puteam s-o facem. Dar numai tu ai făcut-o.

MITICĂ (s-a trezit la discuţie): Ştiţi cum e cu ştiutul „după”... Dintre toţi, doar Columb a turtit oul...

MARIA POSTOLEA: Pe Columb lasă-l în pace, că dacă nu descoperea America, putea să spargă un vagon de ouă, tot n-auzea nimeni de el. Acum să-ţi spun şi ce nu mi-a plăcut...

MITICĂ (alarmat): Dar nu mi-l scoateţi!

MARIA POSTOLEA:(zâmbind): Stai blând... Tu ai dat, într-adevăr, cu puţin flit. Numai că la „Frumosul cotidian” nu sunt muşte, Mitică, ci șobolani, mă! Acolo trebuie deratizare! Şi apoi, gândeşte-te la cititor: ce-i spui, de fapt? Ceea ce a văzut cu ochii lui în sute sau mii de exemplare. Şi cum îi explici? În nici un fel!

MITICĂ: Aici... cam aveţi dreptate. In fond, de ce cumpără omul gazeta? Să...

MARIA POSTOLEA:(amuzată că „l-a prins”, zice cu el în cor ultimele cuvinte, sloganul lui Jenică): „Să afle ce nu ştie... ” Stop, că te-am prins cu citate fără ghilimele! Asta e teoria lui Jenică. O spune tuturor, dar nu-l ascultă nimeni. Măi, şi câtă dreptate are! (Scurtă pauză.) Dacă într-adevăr vrei să te lupţi cu urâtul, atunci pune degetul pe rană, arată cine e de vină, demonstrează cum s-a ajuns la stadiul ăsta cronic. Sau, vorba lui Jenică, spune ce nu se ştie.

MITICĂ (căutând o portiţă de scăpare): Dar, şefa, eu n-am ocolit problema răspunderilor... Să vă citesc. (Scoate febril copia dactilografiată din buzunar şi citeşte.) „Nu cred oare persoanele şi forurile competente că este timpul să... ”

MARIA POSTOLEA (îi taie vorba, enervată): Şi uite-aşa, de treizeci de ani tot întrebăm retoric şi-i rugăm pe incompetenţi să-şi exercite competenţele! Nu crezi că ajunge? Nu crezi că a venit timpul să spunem lucrurilor pe nume?

MITICĂ: Am eu aşa o baftă, că pe toate vreţi să le începeţi cu mine! Acum treizeci de ani...

MARIA POSTOLEA: Nu te ascunde după vârstă! Dacă vrei să fii mai tare decât toţi, atunci fii până la capăt! Şi capătul este unde-ţi spun eu. Uite ce faci: chiar mâine te angajezi muncitor necalificat la „Frumosul cotidian". Au locuri, m-am interesat... ba chiar caută oameni cu lumânarea! În două-trei săptămâni vezi cum stau lucrurile, prinzi toate firele, studiezi calificarea şi talentul creatorilor de modele, carenţele sistemului de avizare - că nu se poate să nu fie -, într-un cuvânt, descoperi „buba". Şi după asta, tragi o anchetă-serial să crească tirajul ziarului... înţelegi?

MITICĂ (semn din cap, la început afirmativ, apoi, pe măsură ce realizează implicaţiile acţiunii, mişcarea capului se transformă în negaţie.)

MARIA POSTOLEA: Ce e de neînţeles? Te angajezi, munceşti cot la cot cu oamenii de acolo...

MITICĂ: Pe cotul meu e uşor de vorbit... De ce nu trimiteţi vedetele redacţiei, pe ăia cu patru mii pe lună?

MARIA POSTOLEA:(enervată): Dacă le-ai şi numărat banii, ai toate şansele să ajungi departe, dar nu în gazetărie! Toţi ziariştii de la *Ştirea* sunt cunoscuţi ca nişte cai breji, nici pe portar n-ar putea să-l păcălească. Numai tu poţi să te angajezi,

că nu te ştie nimeni. De-asta ţi-am schimbat semnătura în pagină.

MITICĂ (tot încercând să scape): Eu, şefa? Un biet stagiar cu caş la gură?

MARIA POSTOLEA: Geo Bogza n-avea vârsta ta când scria *Lumea petrolului,* și - dacă nu mă înșel - nici stagiar nu era, se califica la locul de muncă. Sigur, cu tine e altceva, tu ești mai cu moţ, ai diplomă...

MITICĂ (pentru prima dată cu sinceritate deplină): Şefa, mi-e... mi-e teamă că-mi rup gâtul!

MARIA POSTOLEA: (privindu-l cu o umbră de regret pentru încrederea investită fără acoperire): Ai luat-o cam de tânăr cu frica! Un prieten m-a învăţat că nu merită să-ţi trăieşti viaţa tremurând. La bătrâneţe s-ar putea să constaţi că n-ai păţit nimic, şi e mai mare păcatul să-ţi dai seama că ai tremurat degeaba... Dar, mă rog... e gâtul tău, ţi-l fereşti cum vrei... Păcat de capul de deasupra...

(Maria Postolea face un gest de pornire către birou. Mitică realizează ce şansă e pe cale să piardă.)

MITICĂ: Staţi, şefa, n-o luaţi chiar aşa... N-am spus că nu merg, dar mă gândeam că se poate lucra la lumina zilei. Mă prezint, frumos, cu delegaţie, consult şi un specialist...

MARIA POSTOLEA:(înfuriată): Şi te întorci cu rezumatul proceselor-verbale din şedinţele nu ştiu cărei comisii. Mersi! Tu crezi că ăia sunt cretini? Află de la mine, măi băiete, că îţi trebuie geniu pentru a produce ani de zile porcării, fără să-ţi spună nimeni, nimic. Nu-ţi dai seama? Fiecare flecuşteţ trebuie să aibă un autor, care face un proiect sau un model, iar pe fiecare proiect trebuie adunate semnături, aprobări, vize... Păi ce, asta e fleac? Ei bine, eu vreau să ştiu realitatea reală, nu cea din dările de seamă! Când vei afla cine se îngrașă din

Kitsch-urile „Frumosului cotidian”, ai toate firele în mină. Eşti în stare?

MITICĂ: Dumneavoastră credeţi că firele astea pot fi prinse? Şi dacă le prind - publicaţi?

MARIA POSTOLEA:(nu înţelege): Cum adică?

MITICĂ: Şefa, vă rog să mă înţelegeţi; unde sunt interese, inşii se apără, au pârghii pe care apasă - au „spate”... Ce, e glumă să comiţi fals în acte publice, substituire de persoană şi mai ştiu eu ce-mi vor pune în spate? Când vor începe să zbârnâie telefoanele...

MARIA POSTOLEA: Lasă-le să zbârnâie! Vrei să spui că în redacţia unui ziar trebuie să-mi fie frică de adevăr? Află-l tu, scrie, şi restul - lasă pe mine! Ce, eu n-am spate?

MITICĂ: Văd eu că mizaţi pe rolul social al femeii...

MARIA POSTOLEA: Mizez pe rolul social al adevărului! Pleci după el, sau nu?

MITICĂ: Aşadar, Mitică băiatule, „du-te la oştire, pentru ţară mori... ”

MARIA POSTOLEA: În meseria noastră se moare dacă nu te duci la oştire. Spune: te duci sau nu?

MITICĂ (priveşte spre Maria Postolea cu o ultimă şovăire, dar şi teribil de tentat să „bată palma”.)

POSTOLEA (sesizând momentul, plusează): Uite, ca să te ajut, amân apariţia articolului, ca să fii acolo când se vor simţi luaţi în colimator; nu se poate să nu înceapă vânzoleala, şi dacă eşti băiat deştept, pici exact pe fază.

MITICĂ (pierit): Şefa, dacă mă mai ajutaţi puţin, rămân fără articol...

MARIA POSTOLEA:(nedându-i timp lui Mitică pentru lamentări, strigă din toţi rărunchii): Janeeee!

(Jenică îşi face apariţia din secretariat.)

MARIA POSTOLEA:(aer nevinovat): Cum stai cu paginaţia?

JENICĂ (uşor neliniştit): Totul gata, a treia se închide peste câteva minute.

MARIA POSTOLEA: Aşa devreme? Păi nu vă plictisiţi până la rotativă? Ia să vă dăm noi ceva de lucru... (Serios şi autoritar.) Scoţi articolul cu „Frumosul cotidian" de la a III-a...

JENICĂ (aproape plângând): La ora asta, șefa? Păi n-am bibilit-o până acum, n-aţi văzut-o şi dumneavoastră, nu m-aţi pus să păzesc semnătura (gest cu capul spre Mitică) ca pe ochii din cap?...

MARIA POSTOLEA:(îl ia repede): Hai, gata cu tânguiala, că de-aia întârzie ziarul, de prea multă vorbă! Fii bărbată, Zoe! Scoţi articolul şi bagi în loc un titlu din şpec, văzut de mine. Ceva cetăţenesc, dar să-mi spui ce. (Privind hâtru spre Mitică.) Uite, Valahu te ajută să găseşti ceva pe cinste...

JENICĂ: Ba să mă lase-n pace, că e ca o piază rea! Nu face bine Pârvuleţ, când e de serviciu, că vă dă albele la miezul nopţii?... Auzi, domnule, închidem gazeta şi... poftim! (Intră în secretariat bombănind, urmărit de privirea plină de înţelegere a Mariei Postolea.)

MITICĂ: M-am pus bine şi cu nea Jean...

MARIA POSTOLEA: Las' că-i trece. E un băiat de aur.

JENICĂ (scoate capul pe uşa secretariatului, întrebând-o pe Maria Postolea): Am găsit o anchetă despre calitatea brânzei.

MARIA POSTOLEA:(ca şi cum n-a auzit bine): Despre ceeee?

JENICĂ: Despre calitatea brânzei...

MARIA POSTOLEA: Care brânză?

JENICĂ: Telemea.

MARIA POSTOLEA: Avem noi aşa ceva... în şpec?

JENICĂ: Este. Semnată de dumneavoastră.

MARIA POSTOLEA: Ia dă-mi să gust... Vreau să zic adu-mi şpaltul...

(Jenică vine rapid cu şpaltul în mâna. Maria Postolea se uită peste el în diagonală.)

MARIA POSTOLEA: Jeane, tu mă bagi în bucluc. Materialul e de-acum trei ani, pe vremea aia se găsea! Aruncă plumbul, să nu se rătăcească cumva prin ziar... Altceva nu ai?

JENICĂ (uitându-se pe o listă cu materiale de rezervă): Un articol despre filmul românesc de actualitate!...

MITICĂ (spre Postolea): Aoleu! Mai bine ancheta cu brânza!

MARIA POSTOLEA: Jeane, ţine minte de la mine: existenţa o fi determinând conştiinţa, dar inexistenţa nu trebuie să determine inconştienţa. Ai priceput? Dă-mi altceva...

JENICĂ (cu ochii pe listă, vorbind cu jumătate de gură, temându-se de o nouă „contră"): O anchetă despre îmbutelierea apei minerale. (Cu voce plină.) Vizată de dumneavoastră...

MARIA POSTOLEA: Așa te vreau! Bag-o în pagină. (Spre Mitică.) Oaia s-a făcut a dracu, filmul de actualitate... să nu mai vorbim, dar izvorul, săracu', tot curge din mezozoic... Sticle să ai!

JENICĂ (simte că s-ar putea să-şi dea „foc la valiză", dar trebuie să spună): Păi... tocmai asta spune ancheta, că nu prea sunt sticle...

MARIA POSTOLEA: Nici sticle? Păi elevii ce păzesc?

MITICĂ: Învaţă...

MARIA POSTOLEA: Şi nu ia nimeni măsuri? (Spre Jenică.) Hai, gata cu bancurile, să mai şi muncim...

JENICĂ (convins că îi va face o plăcere Mariei Postolea): Aş mai avea un eseu... Despre condiţia femeii...

MARIA POSTOLEA: Fac prinsoare că-l semnează un bărbat, care nu-şi cumpără singur nici pâinea de la brutărie! Mai ţine-l, măcar aici să stea la coadă...

MITICĂ (privind-o lung): Tocmai dumneavoastră să nu băgaţi în pagină condiţia femeii?...

MARIA POSTOLEA: Decât apă de ploaie, mai bine apă minerală! (Spre Jenică.) Gata, domnule, s-a hotărât. Fuguliţa la tipografie, că ne-apucă dimineaţa!

(Secretarul pleacă spre tipografie, cu şpaltul în mână.)

MITICĂ (strigând după el): Nea Jeaneee! Dacă nu acoperi tot spaţiul, te rog eu să bagi reclama aia cu Veronica...

JENICĂ (se întoarce înnebunit): Ce mai vrei, domnule, de la sufletul meu? Ce Veronică?

MITICĂ: Reclama care a apărut alaltăieri... „Cumpăraţi-vă Veronica normală, cu picior metalic, 2020 lei, nu ocupă mult spaţiu şi nu strică estetica încăperilor." (Spre Postolea.) Nu-i aşa că e tare?

(**JENICĂ** pleacă bombănind.)

MARIA POSTOLEA: Prostia asta ce mai e?

MITICĂ: Citat din ziarul *Ştirea*, ce cu onoare conduceţi. Publicitate pentru maşina de cusut Veronica.

(Moment de pauză.)

MARIA POSTOLEA: Dar ne-am luat cu vorba şi am deviat de la subiect. Ce zici, facem treaba?

MITICĂ (cu o ultimă urmă de şovăială): M-aţi înghesuit rău, şefa. Al naibii de greu se mai cucereşte gloria!

(Pe replica lui Mitică, intră în scenă o fată superbă, care, în ciuda frumuseţii epatante, se comportă cu o timiditate deconcertantă. Dă „bună seara", apoi vrea să se retragă - cu discreţia omului care-si dă seama că a deranjat o discuţie - dar îşi ia inima în dinţi şi întreabă.)

GLORIA ONUŢAN: Bună ziua... Pardon, bună seara... Nu vă supăraţi... aş vrea să vorbesc cu cineva de la secţia de sesizări, de reclamaţii... dacă există aşa ceva în redacţie...

MITICĂ (face un gest de răspuns, dar cu un gest mai rapid şi mai energic, Maria Postolea îl opreşte.)

MARIA POSTOLEA: Spuneţi-mi mie, domnişoară, cine sunteţi şi ce doriţi?

GLORIA: Mă numesc Gloria Onuţan, şi vreau să reclam (se opreşte, parcă pentru a-şi retrage cuvântul, care o sperie) ... să discut o situaţie din întreprinderea unde lucrez...

MITICĂ (din nou gest de „ieşit în faţă”, oprit iarăşi de mâna discretă, dar fermă şi de replica promptă a redactorului-şef.)

MARIA POSTOLEA: Ce întreprindere, dacă se poate şti?

GLORIA: „Frumosul cotidian”.

MARIA POSTOLEA:(cu desăvârşită prezenţă de spirit): O clipă, domnişoară, să termin cu dânsul. (Spre Mitică, rămas „tablou”.) Îmi pare rău, tinere, dar nu am cum să te ajut; locuri la corectură nu sunt, pentru tipografie nu ai calificare... Adresează-te mata unei unităţi productive, încadrează-te, califică-te, şi după aia mai stăm de vorbă dacă vrei să scrii... Ne-am înţeles? (Ultimele cuvinte sunt rostite cu un anume tâlc.) Succes!

(Mitică dă din cap, aiurit de precipitarea evenimentelor, îngână un „da” - după care îşi reprimă în ultima clipă un „şefa”, venit automat pe buze. Iese năuc din scenă, în timp ce Maria Postolea se adresează Gloriei, deschizând uşa biroului său.)

MARIA POSTOLEA: Poftiţi.

(Amândouă au intrat în biroul redactorului-şef; aceasta deliberat nu se aşază în fotoliul biroului său, ci pe unul din cele două scaune din faţa biroului, nu înainte de a o invita pe Gloria.)

MARIA POSTOLEA: Luaţi loc. Vă ascult.

GLORIA (îşi caută îndelung cuvintele: este evident că nu ştie cum şi cu ce să înceapă): Când ai prea multe de spus, parcă nici cuvintele nu te ajută...

MARIA POSTOLEA:(gest din mână că nu e nici o grabă): Cuvintele ţin cu cine ştie ce vrea.

GLORIA (din nou căutare chinuitoare a cuvântului de început. Brusc se hotărăşte, caută repede în poşeta mare, gen sacoşă, pe care o poartă cu eleganţă, scoate 4-5 bibelouri de cea mai ordinară speţă şi le pune pe măsuţă, la vedere): Dumneavoastră vă plac?

MARIA POSTOLEA:(cu circumspecţie): E o testare a gustului meu, sau a talentului creatorilor din fabrică? Dacă lucraţi acolo, cum aţi spus, şi vă număraţi cumva printre... (căutare de cuvânt, apoi gest spre obiecte) ... printre „făptaşi", atunci eu aş fi cea îndreptăţită să întreb: vă plac?

GLORIA (semn violent din cap că nu): Vedeţi... Asta vroiam să vă spun, de fapt: că m-am săturat să mă tot întrebe lumea de unde găsim atâta prost-gust. E cumplit să-ţi fie ruşine să spui unde lucrezi!

MARIA POSTOLEA: Totuşi... de unde găsiţi?

GLORIA (răspuns reflex, ca de apărare): Nu eu! (Mai calm.) Toată viaţa am visat, am învăţat şi am muncit, adică mi-am văzut de treburile mele... Tot timpul am crezut într-o diviziune precisă a sarcinilor şi răspunderilor. Elevul şi studentul trebuie să înveţe, profesorul trebuie să-i înveţe şi să le aprecieze corect efortul, specialistul trebuie să-şi rezolve problemele, creatorul să creeze, iar factorul de decizie să decidă, adică să promoveze valoarea şi să reprime impostura. Şi iată-mă, acum, în faţa dumneavoastră, plângându-mă şi reclamând faptele altora! De asta nu găsesc cuvinte... (Se opreşte, ca şi cum i-ar fi teamă sau n-ar avea rost să meargă mai departe.)

MARIA POSTOLEA:(după câteva clipe de aşteptare, jucând „pacea"): Buuun! Dacă nu e nimic de spus şi de discutat, punem „creaţiile" în geantă (gest către mostrele de pe măsuţă, ca pentru a le strânge şi a le băga în sacoşa Gloriei), ne întoarcem frumos la „Frumosul cotidian" şi continuăm reproducţia lărgită a...

GLORIA (o întrerupe): Nu vă bateţi joc de mine, vă rog! Nu... nu cred că merit.

MARIA POSTOLEA: (foarte calm): Atunci discutăm.

GLORIA: Aveţi timp? Pot s-o iau mai de departe?

MARIA POSTOLEA: Cât vrei şi de unde vrei.

GLORIA (pauză de respiraţie adâncă şi de concentrare ca înaintea unui drum lung): M-am născut într-un sat de munte. Totul în jurul meu a fost frumos. O frumuseţe uneori de-a dreptul severă iar alteori, cumplit de greu de dobândit şi păstrat. Iertaţi-mă, vorbesc poate ca o exaltată, dar... aţi trecut vreodată prin satele din nordul ţării?

MARIA POSTOLEA:(gest de confirmare, dar cu atâta căldură şi înţelegere, încât Gloria prinde aripi.)

GLORIA: De când mă ştiu, am simţit că tot ce iese din mâna omului poate fi artă. (Ca pentru a combate o obiecţie.) Cunosc, esteticienii îmi combat afirmaţia, poate că e chiar neştiinţifică, dar eu aşa am simţit şi simt... Nu judec numai cu inima sau cu mintea de atunci, ci şi cu toată învăţătura din institut. În satul meu, poarta casei nu e poartă, pur şi simplu, ci obiect de artă. La fel furca pentru tors, vârtelniţa, lada de zestre, lingura de lemn, blidul, fota, ia, scoarţa, cerga, covorul, crucea din cimitir, stâlpul pridvorului, toate obiectele casnice şi de muncă. Ţăranul e pictor, e sculptor, e ceramist, şi uneori împrăştie nu talent, ci geniu (parcă pentru a-şi da singură curaj)) ... da, geniu artistic! (îşi trage sufletul.) Am urmat Artele plastice...

MARIA POSTOLEA:(gest şi privire spre mostrele de pe măsuţa): Şi atunci?...

GLORIA: La institut m-am specializat în „design". Visam să introduc frumosul, sub toate formele, în viaţa de toată ziua. Mă îmbolnăveau tapiţeriile oribile, vasele bălţate, culorile ţipătoare, sânii de ţigancă revărsaţi din tablourile arborate prin

dormitoare, obiectele gândite urât şi nefuncţional. Când am auzit că există o făbricuţă numită chiar aşa, „Frumosul cotidian", am cerut să fiu trimisă acolo. Era exact ce-mi doream...

MARIA POSTOLEA: Şi?...

GLORIA: Şi de aproape trei ani privesc cum firma asta cu nume atât de frumos îngroaşe urâtul din case... Vedeţi, mahalalele se dărâmau, maghernițele insalubre dispar, dar mahala nu înseamnă doar zid de chirpici şi mocirlă pe uliţă, ci şi un univers spiritual, un mod de a simţi... Poate că gustul de mahala, suma aceea săracă şi strâmbă de trebuinţe spirituale, se insinuează mai subtil şi mai durabil decât igrasia în tencuială...

MARIA POSTOLEA:(uşor iritată, cu sentimentul că ascultă întrebări pe care ea ar trebui să le pună): Bine, dar mahalalele nu se dărâmă singure! Casele, cartierele, oraşele noi se înalţă prin acelaşi efort şi din aceeaşi raţiune care au creat la institutul vostru o secţie de design. Asta înseamnă că cineva a ştiut că e nevoie nu numai de ziduri noi, ci şi de o altfel de viaţă între zidurile astea! Nici la teatru, piesele mari nu sunt mari din cauza decorului, ci datorită vieţii care clocoteşte în acel decor... Dă-mi voie să te întreb: dumneata ce-ai făcut pentru frumuseţea acestei vieţi?

GLORIA: Am încercat, vă rog să mă credeţi! Am propus zeci de idei, m-am străduit să nu gândesc alături de profilul şi posibilităţile fabricii. Păstrez toate proiectele, cu calculele economice...

MARIA POSTOLEA: Poate nu sunt bune...

GLORIA: Să nu credeţi că nu mi-am spus şi eu asta! Mi-am consultat profesorii, le-am arătat tot ce am lucrat. Iertaţi-mă că vorbesc fără modestie, dar au avut numai cuvinte de laudă... De altfel, o întreprindere din Dobrogea mă cheamă să lucrez acolo, numai pe baza câtorva din aceste proiecte, nici măcar

cele mai bune! Nu, e imposibil să se înşele toţi... Dar argumentul suprem e în faţa dumneavoastră. Priviţi „concurenţa” (gest spre mostrele de pe măsuţă.)

MARIA POSTOLEA: Şi „concurenţa” asta a câştigat întotdeauna?

GLORIA: Întotdeauna.

MARIA POSTOLEA: Cum? Fă-mă să înţeleg...

GLORIA: Mi-e la fel de greu să vă explic mecanismul, cum mi-a fost să lupt cu el. Un lanţ de interese necurate a adunat în jurul unui om toată pleava profesiei noastre. Nimic nu se face fără forme legale, dar potlogăria e oribilă, şi de ani şi ani aduce bani nemeritaţi… Imaginaţi-vă o comisie de avizare ai cărei membri monopolizează toate comenzile, direct sau indirect, prin interpuşi. Vă daţi seama cât loc rămâne pentru artă, sau măcar pentru decenţă, acolo unde corupţia se organizează, îşi stabileşte procente şi tarife mai riguroase decât la percepţie? Nu intri în combinaţie - nu lucrezi!

MARIA POSTOLEA: Bine, dar n-ai spus nimănui, nu te-ai zbătut?

GLORIA: Ce să spun, şi cui? Că eu sunt mai talentată decât alţii? Sigur, la început am încercat… Mi s-a închis gura cu argumentul la care se închină toată lumea: vandabilitatea.

MARIA POSTOLEA: N-ai la îndemână ceva făcut de dumneata? Un prototip, o machetă, o schiţă - ceva...?

GLORIA (dă din cap, a negaţie, dar apoi se gândeşte o clipă, caută repede în poşeta-sacoşă, de unde scoate un bibelou superb, punându-l în mâna Mariei Postolea): Asta ar fi o încercare... Nu mă întrebaţi cum am reuşit să fac vreo zece bucăţi...

MARIA POSTOLEA: (întoarce bibeloul pe toate părţile, îl priveşte de la oarecare distanţă): Şi...?

GLORIA: Simplu: „n-a intrat în vederile comisiei”.

MARIA POSTOLEA: Va să zică, ce nu intră în buzunar, nu intră nici în vederi! Estetică rafinată foc!

GLORIA: Mi-au spus că planul nu se face cu obiecte pentru snobi. E adevărat că toate ororile lor se vând incredibil!

MARIA POSTOLEA:(avocat al acuzării): Şi la filmele cu superman se înghesuie lumea, deşi nu cu ele se face cultura...

GLORIA: Dar rulează! Şi se fac bani - şi încă ce bani!... Aţi văzut vreodată coadă la un film de Bergman?

MARIA POSTOLEA: Nu, dar rulează! Deci cultura cinematografică are o şansă! Şi - mai important decât asta - am văzut cozi interminabile la atâtea opere clasice, pe care lumea le ştie pe dinafară şi cu toate astea le vede din nou şi din nou...

GLORIA (după o pauză): Poate nu am temperament de luptător... Eu ştiu să desenez, ştiu... sau cred că ştiu să creez frumosul pe planşetă...

MARIA POSTOLEA: (se ridică în picioare, parcă pentru a da mai multă greutate spuselor sale): Măi, fată... Scuză-mă că îţi spun aşa, ai putea să-mi fii copil... Până acum nu v-a explicat nimeni, ăstora din generaţia voastră, că frumosul nu se poate naşte decât din frumos? În mocirlă nu cresc flori!

GLORIA: Nu eu am creat mocirla!

MARIA POSTOLEA: Ştiu, dar încerci să o învingi cu planşeta şi talentul! Întâi asaneaz-o, şi pe urmă desenezi!

GLORIA: Eu??!

MARIA POSTOLEA: Cine s-o facă, dacă nu voi, cei de acolo? Că nu se poate să nu fie şi oameni cinstiţi... De ce se înţeleg mai bine potlogarii decât voi? Cum de se adună şi se ajută? Cum ştiu ei să lupte, să fie abili, să lucreze cu forme în regulă? De ce să cunoască ei legile mai bine decât voi, când tot ce înseamnă lege şi normă a fost creat să apere munca, talentul, competenţa?

Spune-mi, explică-mi, vreau să ştiu cum gândeşte generaţia asta a voastră!...

GLORIA (cu mâhnire, pe punctul de a se ridica): Văd că tot pe mine mă găsiţi vinovată. Poate că sunt... Dar, pentru că într-adevăr aţi putea să-mi fiţi mamă şi mi-aţi vorbit ca un părinte, daţi-mi voie să vă întreb şi eu, ca pe un părinte: generaţia dumneavoastră de ce a târât cu ea atâta impostură, atâtea lipitori care trăiesc din sângele valorilor?

MARIA POSTOLEA: (grav): Ne judeci...

GLORIA: Nu, vă întreb! Pentru că visez şi aştept ziua în care valoarea nu va mai avea nevoie să-şi fie propriul său impresar. N-am talent la impresariat, nu ştiu să conving pe alţii de calităţile mele, dar am la desen! Dacă talentul meu moare în timp ce pe piaţă ajung... (gest spre mostrele de pe biroul Mariei Postolea) astea, cine pierde? Şi dacă nu pierd eu, ci societatea, atunci de ce aţi lăsat pâinea şi cuţitul pe mâna proştilor sau corupţilor?

MARIA POSTOLEA: (impresionată profund de izbucnirea Gloriei, cu duioşie de mama): Câţi ani ai?

GLORIA (complet derutată de replică, aproape mecanic): Douăzeci şi şase...

MARIA POSTOLEA: Doamne, cum trece timpul... (Rămâne pe gânduri câteva clipe, o priveşte pe Gloria de parcă se vede pe sine.) Nu, dacă generaţia mea a crescut copii ca voi, nici n-am greşit, nici n-am trăit degeaba. Numai că n-am apucat să vă terminăm... Şi-acum ascultă: eu sunt de vină că am împins discuţia spre generaţii. Să ştii de la mine că există proşti şi corupţi sub 25 de ani şi pensionari integri şi foc de deştepţi. Doi la mână: dacă soarta valorii, la noi, ar fi fost cea de la „Frumosul cotidian", de mult ne-am fi dus de râpă! Trei: impresarul dă din coate pentru afacerea lui, în timp ce dumneata ar fi trebuit să te lupţi tocmai în numele interesului social, pe care-l invoci!

GLORIA: Să mă lupt cu hoţii? Dar ce caută hoţii acolo unde se decide ceva?

MARIA POSTOLEA: Pentru ca i-aţi lăsat să ajungă la decizie.

GLORIA: Eu le-am dat puterea de decizie?

MARIA POSTOLEA: Nu, dar nici nu i-ai arătat cu degetul, nu ai riscat o înfruntare cu ei!

GLORIA (se ridica, considerându-şi demersul fără ecou la Maria Postolea): Înţeleg că nici dumneavoastră...

MARIA POSTOLEA: N-ai înţeles bine. (Se gândeşte o clipă.) În fond, aveai dreptate când spuneai că există o diviziune socială a muncii şi a răspunderilor... Te asigur că *Ştirea* e mai bătăioasă decât Gloria Onuţan.

GLORIA (cu rugăminte şi speranţă): Mă veţi ajuta?

MARIA POSTOLEA: E datoria mea... (Zâmbind.) Doar adineauri spuneai că unii trebuie să facă treabă, iar alţii dreptate... Te rog un lucru: aşterne pe hârtie tot ce te frământă, şi mai ales tot ce ştii, concret, despre matrapazlâcul de la „Frumosul cotidian”. Când eşti gata, vii cu textul la mine. Până atunci, vom investiga şi noi pe cont propriu...

(Gloria se ridică, dă mâna cu Maria Postolea, care o conduce până la uşă. Când să iasă, Maria Postolea se bate peste frunte - semn de aducere-aminte.)

MARIA POSTOLEA: O clipă! Ţi-ai uitat „monstrele”...

GLORIA (se scutură ca de un vis urât): Nu, vă rog, nu sunt ale mele, n-am nimic comun cu...

MARIA POSTOLEA: Bine, le păstrez în biroul meu, până când fabrica va produce altceva... Îţi promit că nu vor sta mult aici.

(Gloria iese. Postolea se întoarce spre măsuţă, ia obiectele în mână, le priveşte, le întoarce pe toate feţele, apoi murmură ca pentru sine.)

MARIA POSTOLEA: Dracu’ ştie, o fi un talent şi ăsta...

PARTEA A DOUA

Secţia de proiectare (design) a întreprinderii „Frumosul cotidian”. Scena, secţionată transversal, este împărţită astfel: circa 70% secţia propriu-zisă (o sală cu 2-3 birouri şi 3-4 planşete) şi circa 30% un birou micuţ, gen „cuşcă”, despărţit de încăperea cealaltă printr-un perete improvizat, prevăzut cu o uşă. Accesul în acest birou se face numai prin secţie. In încăperea mare lucrează 5-6 persoane, printre care Gloria Onuţan. În biroul mic, Nae Halmoş, şeful secţiei, stă la birou (pe care se află un telefon) şi citeşte foarte atent ziarul *Ştirea*, scriind din când în când ceva pe o hârtie. Sună telefonul.

NAE HALMOŞ (răspuns reflex, de telefonistă): Da, vă rog... (Pauză, apoi cu ton evident schimbat): Să trăiţi, tovarăşu’ director... (Pauză.) Studiam... (Pauză.) Articolul, bineânţeles. De când a apărut, aproape că nu fac altceva. Pot să-l şi recit... (Pauză.) Da, tovarăşu director, azi avem şedinţa (Pauză) ... . O să vă convingeţi personal: sper că ne veţi face cinstea să participaţi... (Pauză.) Îmi pare rău că nu puteţi. (I se luminează faţa.) A, nu vă faceţi griji, va fi o analiză profundă... E în interesul

nostru; ori facem cotitura, ori... (Pauză.) Am să vă informez amănunţit. Să trăiţi, am onoarea!

(Halmoş închide telefonul, frecându-şi mâinile. De abia a pus receptorul în furcă, telefonul sună iar.)

HALMOŞ: Da, vă rog... (Pauză.) Tu eşti? Mişule? (Pauză.) Da', dom'le, te-am căutat de mi-au ieşit ochii. Uite ce e: dacă până-n 24 de ore nu-mi afli cine e Romeo Diaconu şi dacă nu-mi aduci fişa lui completă, ca la F.B.I., să ştii că stricăm căruţa... (Pauză.) Mă, tu nu-nţelegi? Vreau să ştiu şi ce lapte a supt de la mă-sa! Tot, absolut tot! Mai ales... călcâiul. (Pauză.) Aşa, aşa... al lui Ahile, ai început să te deştepţi... Aştept; pa! (Închide telefonul.)

(Telefonul sună iar. Uşor iritat, Halmoş ridică din nou receptorul.)

HALMOŞ: Da, vă rog... (Pauză, apoi replică pe ton foarte iritat.) Nu amânăm nici o avizare! (Pauză mai lungă.) Ţinem şedinţa ca de obicei, avem un teanc de proiecte şi se mai lucrează la altele, în lumina noilor exigenţe... (Pauză şi mai lungă, suportată greu, apoi replică pe o furie încă reţinută.) Sergiule, spui prostii. În primul rând că ţara nu arde; un amărât de gazetăraş, de care nimeni n-a auzit nimic până azi, a însăilat câteva bancuri proaste pe seama noastră. Atâta tot, pricepi? Atâta tot! În al doilea rând, eu nu sunt babă şi nu mă pieptăn, am alte treburi, mai importante, auzi? Păstraţi-vă cumpătul, că sunteţi oameni în toată firea! Poimâine dimineaţă, şedinţă normală de avizare, toată lumea prezentă! (Pauză, apoi replică cu o furie dezlănţuită.) De-abia dacă n-o ţinem dăm de bănuit, idiotule! Înseamnă că avem motive să ne fie teamă, că ce-am făcut până acum a fost ilegal... Şi nu e, băăăă, nu e! Pricepeţi odată că Halmoş nu e prost! Terminaţi cu spaimele şi văicăreala, fiţi calmi şi nu discutaţi nimic cu nimeni. Orice se iveşte, mă informaţi imediat (închide telefonul.)

(Telefonul sună iar. Halmoş ridică receptorul.)

HALMOŞ: Da, vă rog... (Pauză.) V-am recunoscut, să trăiţi. Eram sigur că centrala nu ne uită în asemenea momente... (Pauză.) Nu ştiu, nu s-a fixat încă ziua, dar va fi o şedinţă-model, vă asigur... (Pauză.) Să invităm şi pe cineva de la ziar? (Pauză.) Mda, nu-i o idee rea... Să ne mai gândim... Să-l consultăm şi pe tovarăşul director... (Pauză.) A, nuuu, rezerve nu am... De ce aş avea, în fond? Doar ştiţi câtă consideraţie am eu pentru presă şi ziarişti... (Pauza.) Da, vă mulţumesc... (Pauză.) Sigur, luăm măsuri, să trăiţi! (închide telefonul, se ridică de la birou, deschide uşa care dă spre secţie şi strigă.)

HALMOŞ: Drăgane!

(Drăgan se desprinde de la birou şi dă curs apelului, intrând în „cuşca" lui Halmoş.)

HALMOŞ: În câteva minute începem şedinţa.

DRĂGAN: De ce aşa, netam-nesam?

HALMOŞ (cu tonul omului căruia nu-i place să dea explicaţii): Pentru că acum directorul nu poate să vină în nici un caz, şi pentru că... Tu ştii bancul ăla, dacă se pot face copii în piaţa publică? Ei bine, exact aşa am fi noi; am putea ţine şedinţa şi mai târziu, dar am risca să primim prea multe sfaturi. Ai nevoie de fel de fel de foruri aici? Toţi vor să ne ajute! Auzi, Centrala vrea să chemăm şi un ziarist de la *Ştirea*... Of, doamne, nu mi-o cădea în mână domnul Romeo, să-i joc eu scena balconului până când l-o apuca sughiţul! E cineva absent?

DRĂGAN: Nu.

HALMOŞ: Trebuie să facem vânt cuiva, pe undeva, cu vreo treabă? Ai mirosit ceva, mârâie cineva?

Poate... Onuţanca?

DRĂGAN (nu foarte sigur pe el): N-aş crede...

HALMOŞ: Păi tu ce mama dracu' păzeşti acolo? Nu ţi-am spus să „iei pulsul"? Mai las-o pe Scumpi şi mai cască ochii în jur...

DRĂGAN: Fac şi eu ce pot...

HALMOŞ: Dacă atâta poţi, halal! După ce că eu v-am suit sacii în căruţă, trebuie să vă mai păzesc şi caii!... Hai, adună lumea; într-o jumătate de oră terminăm. Vorba multă, sărăcia omului!

(Drăgan iese. În secţie, Gloria lucrează la un birou. Alături, o femeie între două vârste munceşte de zor la nişte andrele, împletind un pulover; deasupra planşetei goală-goluţă, o lozincă cu litere foarte vizibile: „Tovarăşe, nu lăsa pe mâine ce poţi face azi!" Lânga ea, o blondă îşi face unghiile, mânuind pila cu o dexteritate extraordinară.)

DRĂGAN (adresându-se tuturor): Tovarăşi, la şedinţă! Analiza muncii, cu şefu'...

FEMEIA CU ANDRELELE: Şedinţă în timpul producţiei? Atunci de ce mai puneţi lozinci mobilizatoare...? (Spre blondă, poreclită Scumpi şi, în acelaşi timp, gest cu andreaua, spre lozinca din perete.) Poftim, nu pot să termin nici mâneca stângă. Acum o las pe mâine, ce să fac...

SCUMPI: Dar e extenuant, două şedinţe pe an... (Se apropie de Drăgan şi îi vorbeşte ceva mai ferit.) Scumpi, i-ai spus lui Halmoş?

DRĂGAN: Ce să-i spun? Aaaa, da... Se face, dar ai răbdare.

SCUMPI: Mult?

DRĂGAN: Nu mult. Până se rezolvă. Mai adu-mi aminte diseară... (Spre toată lumea.) Gata, tovarăşi, începem!

(Toţi îşi iau scaunele si se adună în jurul unuia din birouri. Când totul e gata, Drăgan îl invită pe Halmoş. Acesta se aşază la birou, mai trage un scaun lângă el şi îl invită, la rândul său, pe Drăgan să ia loc la miniprezidiul stabilit ad-hoc. Halmoş se ridică în picioare şi deschide şedinţa.)

HALMOŞ: După cum ştiţi, tovarăşi, acum câteva zile presa noastră (scoate ziarul *Ştirea* din buzunar, punându-l pe masă) ne-a întins o mână tovărăşească, ajutându-ne să privim mai profund şi... , nu-i aşa, cu mai mult simţ de răspundere problemele majore care ne stau în faţă... (Pe replică, se deschide uşa iar în sală pătrunde - păşind pe vârfuri, strecurat - Mitică Valahu.)

HALMOŞ: Tovarăşul...?

MITICĂ: Sunt de la presă.

HALMOŞ (alarmat): Presă? Care presă? Nici o presă! Vă rog să părăsiţi imediat sala! Nu puteţi participa la şedinţă decât cu permisiunea direcţiei...

MITICĂ: Păi... direcţia m-a trimis. Sunt de la gazeta de perete.

HALMOŞ (încă suspicios, spre Drăgan): Avem noi aşa ceva?

MITICĂ: N-avem, dar facem... Se lucrează la primul număr. Eu mă ocup de răspunsul oficial pe care trebuie să-l trimitem la *Ştirea*.

HALMOŞ (liniştit): Spune aşa, frăţioare... Ia un scaun şi scrie. (Către asistenţă.) Aşadar, tovarăşi, rămăsesem la... la... a, da, la mâna tovărăşească de ajutor întinsă de presa noastră. Evident, noi trebuie să mergem mai departe, mai adânc, să aprofundam... Aşadar, să dezbatem în spirit critic şi mai ales autocritic munca noastră, dar scurt, concis, fără divagaţii, cu propuneri concrete... Un referat, ne-am gândit că nu e cazul să facem; suntem o mână de oameni, ne cunoaştem bine şi realizările (adresându-se direct lui Mitică, semn „să scrie tot”) care nu sunt puţine şi nici lipsite de importanţă (direct spre Mitică), cifrele concrete vi le punem la dispoziţie când doriţi, (reluând firul pentru toţi.) după cum ne cunoaştem, nu-i aşa, şi neajunsurile, care uneori nu ne-au ocolit pe drumul nostru ferm şi mereu ascendent către o producţie cât mai... de cea mai...

(La primele cuvinte ale lui Halmoş, şi mai ales pe intrarea lui Mitică, lumea a fost atentă, fiecare temându-se de ceva nou, de „măsuri”; când Halmoş a intrat pe făgaşul demagogiei tradiţionale, femeia între două vârste şi-a reluat împletitul la andrele, Scumpi a reînceput să mânuiască cu dexteritate pila de unghii etc. În sală, demagogia lui Halmoş începe să-și facă efectul; pe fondul unui dezinteres general, Gloria şi colegul de lângă ea încep să şuşotească, să murmure, ca o formă de protest la adresa pierderii de timp la care sunt supuşi.)

HALMOŞ (întrerupându-se şi admonestând cu ton autoritar cuplul gălăgios): Şi pentru dumneavoastră vorbesc, tovarăşi „artişti”... Sau nu vă interesează ce se spune aici?

GLORIA (se ridică din proprie iniţiativă): Sincer vorbind, pe mine nu prea mă interesează...

HALMOŞ: Şi o spuneţi aşa, fără pic de jenă? Ca şi cum n-ar fi şi problemele dumneavoastră...?

GLORIA: Până acum n-aţi numit nici una din problemele mele sau ale noastre...

HALMOŞ: Poftiţi, ridicaţi-le dumneavoastră, dacă vă frământă în aşa hal!

GLORIA (privindu-l ţintă): Chiar doriţi să vorbesc?...

HALMOŞ (montându-se); Şi, mă rog, ce probleme nemaipomenite v-aţi fi aşteptat să atacăm aici?

GLORIA (tranşant): Tovarăşe Halmoş, hai să nu ne mai ascundem după deget... Dumneavoastră ce credeţi: ziarul are sau nu are dreptate? Producem obiecte penibile, sau nu? Şi de ce? Asta e problema, asta să discutăm!

HALMOŞ (înfuriat): Nu permit un asemenea ton!

GLORIA: Săriţi peste ton şi reţineţi fondul. Eu nu aveam de gând să iau cuvântul, pentru că e stupid să discuţi cu vulpea

problema securităţii coteţului de păsări, dar, dacă doriţi să-mi ştiţi părerea, atunci ascultaţi. Rog să se consemneze şi în procesul-verbal.

COLEGUL GLORIEI: Nu-l face nimeni... Dar la o zi mare, ca asta, mă ofer eu. (Se ridică, ducându-se după hârtie şi creion.)

HALMOŞ: Nu scrie nimeni, nimic!

GLORIA: Se poate, tovarăşe Halmoş? Şedinţă atât de importantă fără proces-verbal?

HALMOŞ: De-aia îi zice verbal, să nu se scrie. Informez eu conducerea despre conţinutul discuţiilor, (îşi aduce aminte de Mitică.) Avem şi un tovarăş de la presă...

GLORIA: Bineee... Deci, să începem cu calificarea oamenilor care concep, care creează pentru întreprinderea noastră. Proiectarea formei obiectelor utilitare şi cu atât mai mult a modelelor de bibelouri este o meserie care presupune foarte mult talent...

HALMOŞ (o întrerupe): Da, dar talentul este... cum spunea un nume celebru, care-mi scapă... talentul, tovarăşi, este l00% transpiraţie şi restul inspiraţie!

COLEGUL GLORIEI: Care rest?

HALMOŞ (maliţios): Ăla care rămâne. Şi - după umila mea părere - chiar mai puţin; că inspiraţia... cine ştie sigur când e şi când nu e? Pe când transpiraţia miroase, tovarăşi, o simţi de la o poştă, ştii precis cine a trudit şi cine nu...

GLORIA: Şi inspiraţia se poate „mirosi”, dar nu e de nasul oricui s-o facă, tovarăşe Halmoş. Cât timp veţi exclude talentele din proiectare, cât timp veţi continua să promovaţi gustul de gang al unor oameni care n-ar trebui lăsaţi nici măcar să se apropie de planşetă, vom continua să producem orori, cum spune foiletonistul din *Ştirea*...

(Mitică Valahu, la auzul cuvintelor Gloriei, are un gest reflex de mândrie, cenzurat rapid.)

DRĂGAN (din prezidiu): Nu vi se pare că mergeţi prea departe, tovarăşă Onuţan? Producţia înseamnă fabrica, iar fabrica înseamnă zeci de oameni, clasa muncitoare! Toţi greşesc? Nimic nu e bun în truda atâtor şi atâtor...

GLORIA (întrerupându-l): Mă aşteptam să daţi o mână de ajutor prietenului şi şefului dumneavoastră, dar credeam că o veţi face mai subtil... Ştiţi foarte bine că oamenii care muncesc, într-adevăr, din greu, produc ceea ce le punem noi în mână, sau mai exact dumneavoastră, adică ce iese de pe planşetele şi din inspiraţia transpirată a secţiei Design!

HALMOŞ: Ba nu! Ei produc ce aprobă comisia de avizare, constituită legal, din specialişti - din afară şi dinăuntru - plus direcţia!

GLORIA: Comisia? Vreţi să spuneţi cercul „colaboratorilor" dumneavoastră, persoanele care nu ştiu ce să semneze mai întâi: prezenţa la şedinţa comisiei de avizare sau statul cu fond nescriptic pentru colaborări la proiecte şi modele! De fapt, experţii din comisie se avizează între ei, cu schimbul... Iar la direcţie vă duceţi înarmat cu parafa lor, că aţi învăţat perfect să speculaţi complexul ignorantului în faţa specialiştilor, chiar când aceştia nu-şi merită numele! Şi gata prototipul! E frumos? E urât? Astea-s fleacuri, bani să iasă! Ce vină are muncitorul de la cuptor că materialul, energia, munca lui se irosesc pe un rebut din pornire?...

HALMOŞ (sare ca ars): Rebut? Păi dacă e rebut, de ce se vinde? De ce depăşim planul la vânzări în fiecare lună?

GLORIA: Ăsta e cel mai grav lucru: că se vinde, iar dumneavoastră defilaţi cu cifre care liniştesc pe toată lumea. Dar ştiţi foarte bine că aceleaşi încasări şi chiar mai mari se pot face cu produse realmente valoroase, fără să stâlcim gustul omului!

HALMOŞ (insinuant): Pe care să le faci dumneata...

GLORIA: Nu eu! Cine ştie, cine poate, cine are talent. Şi, mai ales, cine nu şi-a pierdut respectul pentru oameni şi pentru frumos! Îmi reproşaţi că vreau să lucrez eu tot, când ştiţi bine că de trei ani nu m-aţi lăsat să fac nimic? Vă scot proiectele din sertar, dacă doriţi... Întrebaţi pe colegii mei, pe subalternii dumneavoastră: ce-a mai lucrat, ce-a mai apucat să lucreze fiecare, în ultimii doi ani? Noi, ăştia, suntem paravanul; „treburile" se fac în altă parte... (Gloria se opreşte o clipă să-şi tragă sufletul; în sală e linişte desăvârşită.) Uite, asta să discutăm odată, dar serios, cu reprezentanţii tuturor forurilor care au răspunderi în calitatea producţiei de la „Frumosul cotidian". Să vedem atunci câte din propunerile absolvenţilor de „Arte plastice" au găsit ecou la conducerea secţiei? Cu ce argumente au fost respinse? Poate ni se explică atunci conţinutul expresiei „nu a intrat în vederile comisiei", şi ce ar trebui făcut ca să intre? Şi de ce, la noi în secţie, un specialist adevărat nu stă decât câteva luni, până se lămureşte cum merg lucrurile şi-şi găsește alt loc de muncă, ce-i drept, îmbrâncit cu grijă părintească de tovarăşul Halmoş personal...?

(Colegul Gloriei izbucneşte în aplauze; în rest, la început - stupoare, apoi multă agitaţie. Cecilia, proiectanta între două vârste, care a tricotat tot timpul, cucerită de patosul Gloriei, se pomeneşte aplaudând, dar o privire criminală a lui Halmoş o lasă cu mâinile înţepenite în aer.)

HALMOŞ (bate energic în masă, încercând să recâştige controlul asupra şedinţei): Tovarăşi!... Tovarăşi!... Aşa nu ne putem înţelege...

GLORIA: Ar fi şi greu! Vorbim limbi foarte diferite; aş zice că diametral opuse. Şi cu asta am terminat. Cer scuze tovarăşului de la gazeta de perete că i-am îngreunat redactarea răspunsului...

(Se aşază.)

HALMOŞ: Suspendăm şedinţa! Toată lumea la treabă..

COLEGUL GLORIEI (ducându-şi scaunul spre birou: „... Noi muncim cu spoooor!”... (ca pe un refren.)

(Oamenii îşi fac de lucru în secţie, unii ies din încăpere. Mitică se amestecă printre cei - puţini - rămaşi. Halmoş se retrage în biroul „cuşcă”, nu înainte de a-i face semn lui Drăgan să-l urmeze. Au ajuns amândoi în birou.)

HALMOŞ: Ce zici, mă?

DRĂGAN (speriat): Ce să mai zic? Odată şi odată tot trebuia să înţarce bălaia, că prea mergeau toate strună...

HALMOŞ: Fii om serios, Drăgane, că doar nu trăim de azi, de ieri... Totul e să nu luptăm pe două fronturi. Întâi să-i potolim pe ăştia, ai noştri, sau să le facem dracu' vânt mai repede, şi apoi ziarul... Am şi eu antene... Le-am pus în funcţiune şi m-am liniştit... Ăla... (gest spre ziarul *Ştirea,* aflat pe birou) e o fantomă, domnule, nu numai că n-are „spate”, dar nici măcar n-a auzit nimeni de el! Păi, un anonim s-a găsit să mă dărâme pe mine? N-am schimbat şase directori ca să mă încuie un... un nimeni... un Romeo Diaconu! A, să nu uit... Uite registrul cu procese-verbale, ia-l şi ticluieşte repede procesul, dar vezi cum îl scrii; azi e mai complicat. Hai, fuguliţa! Şi fii cu ochii-n patru!

(Pe ultimele cuvinte, Mitică a ajuns la uşa biroului şi bagă capul înăuntru.)

MITICĂ: Se poate?

HALMOŞ: Acu', dacă ai intrat... poftim.

DRĂGAN: Eu vă las... Mai vorbim... (Părăseşte biroul lui Halmoş.)

MITICĂ: Îmi pare rău că am picat pe un moment puţin cam... cum să-i zic eu ca să nu greşesc... puţin cam agitat...

HALMOŞ (îl priveşte cu luare-aminte): Te pricepi la nuanţe... Ăsta era cuvântul: agitat!

MITICĂ (cu modestie): Noi, cei ce mânuim condeiul...

HALMOŞ: Dar unde lucrezi dumneata?

MITICĂ: La „Ambalaj şi expediţie”... dar în timpul liber scriu. Vreau să mă fac ziarist.

HALMOŞ: Păi ce are ambalajul cu ziaristica?

MITICĂ: Unchiul meu zice că are... Tot ce te-ajută să cunoşti viaţa, prinde bine mai târziu... El aşa a început, şi azi e secretar de redacţie la *Ştirea*.

HALMOŞ (teribil de interesat): Aşa? Păi atunci e chestie ereditară, domnule! Succes! Păcat că unii, când se văd cu condeiul în mână, îl folosesc ca pe-o măciucă...

MITICĂ (înţelegător, îl opreşte cu un gest): Ştiu, vă înţeleg. Un măgar.

HALMOŞ: Îl cunoşti? Spune-mi, frate, şi mie, că mor de curiozitate: cine e Romeo Diaconu, ăsta?

MITICĂ (se apropie de Halmoş, ca pentru a-i spune un secret): Nu există.

HALMOŞ: Cum „nu există”? Păi atunci de unde ştii că e un măgar?

MITICĂ: Dac-o luaţi ad-litteram, pot să vă spun că e un măgar care nu există. Dacă mă întrebaţi al cui e pseudonimul, asta e altă chestie...

HALMOŞ: Ei, al cui e?

MITICĂ: Din păcate, nu pot să vă spun. (Văzând dezamăgirea pe faţa lui Halmoş, completează repede.) Dar, ceea ce pot să vă spun, acum, este că gazetăria nu se ocupă numai cu... (gest cu pumnul, de demolare) ... ci şi cu... (gest cu mâna, de ridicare.) Există şi condeie care ajută, care laudă, care pun o vorbă bună când trebuie... care ştiu să vadă meritele chiar atunci şi acolo unde alţii au văzut numai dezastre... Ce credeţi că mi-a spus ieri unchiu-miu?: „Măi Mitică, ia vezi tu, mai băiete, o fi dracul chiar

atât de negru, la voi, la Frumosul cotidian? E păcat să creadă oamenii ăia că redacţia are ceva cu ei... " Acum, vă spun sincer, ca între noi: unchi-miu vă simpatizează, domnule, articolul a intrat în ziar fără *Ştirea* lui; când l-a citit, s-a făcut foc! D-aia nici nu vă spun numele autorului... că a ieşit scandal...

HALMOŞ (interesat la culme): Şi...? Şi dumneata ce i-ai răspuns: scrii?

MITICĂ (modest): Eu i-am spus că prefer să culeg subiecte din alte întreprinderi... Din moment ce am delegaţia de corespondent (scoate portmoneul şi arată delegaţia cu „en-tete" -ul ziarului) şi pot să pătrund oriunde, de ce să creadă conducerea mea că vreau să mă pun bine cu şefii, lăudându-i în presă?...

HALMOŞ (izbucnind): Dar cum poţi spune aşa ceva, dragă tovarăşe...

MITICĂ (ridicându-se, reverenţios): Valahu, Mitică Valahu...

HALMOŞ:... Dragă tovarăşe Valahu... dragă Mitică, dacă-mi permiţi, doar suntem în familie, nu? Cum îţi imaginezi că am putea suspecta buna intenţie a unui cadru tânăr şi talentat, care, inspirat de munca avântată a colectivului nostru, ar face cunoscute succesele, realizările... Dar nu înţeleg cum s-au orientat tovarăşii de la Personal să te angajeze la „Ambalaj şi expediţii", când dumneata văd că ai cu totul alte aspiraţii...

MITICĂ: Aspiraţii am eu, dar nu prea am... calificare...

HALMOŞ: Ei şi? Calificarea vine cu timpul.

MITICĂ: Nici cu talentul la desen nu ştiu cum stau...

HALMOŞ: Păi... de scris nu scrii cu condeiul? De ce ar fi bun la proză şi la desen, nu? Uite, eu sunt contabil la bază... Dar trăind printre artişti atâta amar de ani, având cu ei legături foarte strânse, nu-i aşa?, am început să înţeleg ceva din... astaaa, cum dracu-i spune, din... incomprehensibilul actului de creaţie...

Ei bine, dragul meu, artele se înrudesc, există un transfer intim şi secret, aş îndrăzni să zic aproape inefabil, apare o interdependenţă complementară, care acţionează subtil şi contaminează, apoi răzbate unde nu te-aştepţi...

MITICĂ: Credeţi că m-o fi contaminat şi pe mine?

HALMOŞ: Trebuie văzut... La urma urmei, talentul e o chestiune care rămâne de discutat. Mi-ai auzit părerea în problema asta. Adică, de ce să se dea derogare pentru vechime, sau pentru studii, şi pentru talent, nu? Avem nevoie de acele albine modeste şi harnice, care fac belşugul stupului, nu de înfumuraţi cu pretenţii şi cu capul în nori! Dacă vrei, te iau la noi imediat.

MITICĂ (gest de mulţumire.)

HALMOŞ (îl opreşte cu un gest): Lasă! Şi cu articolul... mai vorbim noi, dar oricum, nu tergiversa... Poate că te hotărăşti şi cu numele ăla...

MITICĂ (gest de rugăminte mută.)

HALMOŞ: Ştiu, ştiu... Chestiune de onoare, te înţeleg, dar poate te mai gândeşti. Că doar nu-i tai capul! Ţine-aproape, că o să fie bine. Ne-am înţeles?

MITICĂ: Ce om sunteţi, tovarăşe Halmoş! Stau şi mă gândesc: voi găsi eu cuvinte suficient de... ca să zic aşa... expresive, pe măsura mărinimiei dumneavoastră?

HALMOŞ (îl bate pe umăr, amical şi cu modestie jucată): Ei lasă, frate, lasă, că dacă în ţara asta nici cuvinte n-avem...

(Mitică iese fericit. Halmoş rămâne în birou şi de-abia acum i se citeşte pe faţă bucuria. Sună telefonul de pe biroul lui Halmoş.)

HALMOŞ: Da, vă rog... (Pauză de ascultare.) Să trăiţi, tovarăşu director... (Pauză de ascultare.) Mi-e greu prin telefon, trebuie să vin la dumneavoastră, să vă informez mai pe larg... (Pauză

de ascultare.) Da... s-a terminat... (Pauză.) Nu, n-a fost prea scurtă. Ştiţi cum spuneau latinii: „non multa, sed multum”, şi vă rog să credeţi că ăia se pricepeau la şedinţe! (Pauză.) Evident, evident. Important este să luăm măsuri... (Pauză de ascultare.) Radicale, că altfel, degeaba le mai luăm. Oricum, şedinţa a fost o bună bază de pornire. Ne-a arătat pe cine putem conta şi pe cine nu... Am găsit şi forţe tinere, valoroase... (Pauză de ascultare.) Le atragem, tovarăşu director... Puteţi considera că sunt atrase gata! (Pauză de ascultare.) Doriţi să ştiţi mai mult? Vin imediat, să trăiţi... (Halmoş deschide uşa dinspre secţie şi striga.)

HALMOŞ: Drăgane!

DRĂGAN (vine rapid): Ceva nou?

HALMOŞ: Nou? Senzaţional!

DRĂGAN (gest de curiozitate.)

HALMOŞ: Lasă, nu le mai ştiţi voi pe toate... Vorba e că suntem călare pe situaţie. Contraatacăm chiar pe terenul adversarului, înţelegi? Adică ce să înţelegi, dacă nu ştii...

DRĂGAN: Spune odată, domnule!

HALMOŞ (se apropie de Drăgan şi-i bate cu degetul arătător în frunte): Ştiinţa conducerii spune că numai creierul ştie tot; restul organelor - unele foarte importante, chiar vitale! - primesc comenzi şi le execută. Clar? Aşa că, ia o hârtie şi notează: în cel mult trei zile, organizăm un concurs pentru ocuparea postului de proiectant, rămas liber prin plecarea lui Diaconescu... Adică, ce zic eu „organizăm”? Am organizat. E gata!

DRĂGAN (precipitat): Bine, dar i-ai promis lui... (gest cu degetul în sus) că-i angajezi nepotul...

HALMOŞ: N-ai stofă de conducător! (Doctoral.) Află de la mine, stimate colaborator, că nepoţii sunt de diferite calibre şi urgenţe. Asta e miezul ştiinţei conducerii: să stabileşti exact urgenţele. Celălalt nepot vine la rând imediat cum o

mătrăşim pe Onuţanca şi rămâne postul. Deci reţii: în trei zile concursul s-a consumat. Discuţi amănuntele cu Chiriacescu, de la „Personal”, eu îţi dau schema de principiu: „afară” nu se află data şi condiţiile decât după ce s-a afişat rezultatul. Candidatul nostru se numeşte Mitică Valahu, nu uita: Mitică Valahu. Alţii nu ne interesează. Cunoşti formula: „nu intră în vederile comisiei”...

DRĂGAN: Şi cine e în comisie?

HALMOŞ: Cum, „cine”? Eu preşedinte, tu secretar şi doi inşi din Comisia de avizare, membri... Era unul mare, domnule, mare de tot... uite că-mi scapă numele, care zicea că „dacă vrei să îngropi o problemă, înfiinţezi o comisie”. Află de la mine că era un tâmpit! Comisia e aur! (Deschide un sertar, scoate o planşa, i-o dă lui Drăgan) Asta e creaţia lui Valahu, realizată sub ochii comisiei al cărei preşedinte am fost eu şi al cărei secretar ai fost tu. Sper că te taie capul să ştergi semnătura veche; e cu creionul, treaba simplă... în locul ei, scrii M. VALAHU, cu majuscule. (Văzând privirea aiurită a lui Drăgan.) Te uiţi la mine de parcă ai fi Scumpi! Ce e neclar?

DRĂGAN: Bine, dar legea...?

HALMOŞ: Ce, măăă? Legea? (Hohot de râs. Cu ironie subţire.) Mie îmi spui de lege? Du-te, domnule, şi fă treaba, că n-avem timp de pierdut cu prostii. Sau, dacă nu eşti în stare, spune-mi deschis, că mă ocup eu... Dar să nu mă întreb, într-o bună zi, la ce dracu te mai târăsc după mine, dacă trebuie să rezolv totul singur... Şi dacă te întreabă, ştii tu cine, de nepotu-său, spune-i că se face, să aibă răbdare... (Văzând că Drăgan e afectat de apostrofare, ca să-l binedispună.) Ştii legea I-a a pilo-dinamicii? „Pila mai mare înlătură pila mai mică.” Ei bine, pentru omul nostru eu am modificat legile obiective: nu i-am înlăturat-o, i-am amânat-o. Să zică mersi!

(Drăgan iese. Sună telefonul de pe biroul lui Halmoş.)

HALMOŞ: Da, vă rog... (Ascultare.) Tu eşti, Mişule? (Ascultare.) Precis nu există nici un Romeo Diaconu? Mă, eşti sigur? (Ascultare.) Bagă de seamă, treaba asta e atât de importantă, încât nu admit nici un risc... (Ascultare.) Bine, domnule, dacă juri... Mersi, Mişule, te pup, mă! (închide telefonul și își freacă mâinile, mulţumit.) Deci puştiul n-a minţit... Sunt pe cai mari! își strânge hârtiile de pe birou, pune ceva într-o mapă și pleacă la director.)

(Pauză care sugerează trecerea timpului.)

Acelaşi decor, după câteva zile. Biroul lui Halmoş este gol. În secţie, 4-5 persoane lucrează la planşete sau la birouri. Gloria şi Mitică se află la două birouri aşezate faţă-n faţă. După câteva clipe de linişte, cei doi rămân singuri. Mitică se chinuie din greu cu o schiţă, la care tot desenează și şterge, apoi o ridică pentru a o privi mai bine, apoi șterge, mai trage o linie şi iar o ridică.

MITICĂ: Hai, că e foarte binişor!

(La auzul replicii, Gloria ridică privirea şi vede desenul. Spontan, izbucneşte în râs. Mitică îi răspunde cu un zâmbet aproape complice. Lipsa oricărei reacţii de „talent jignit" o face pe Gloria să-și regrete reacţia și să privească cu oarecare simpatie spre Mitică.)

MITICĂ: E chiar aşa de amuzant?

GLORIA (uşor încurcată): Iartă-mă, n-am vrut sa te jignesc, dar nu se poate să nu mă înţelegi. În toate există o meserie... Merg până acolo şi-i dau dreptate lui Halmoş; poftim, nu există talent. Dar măcar puţină meserie, cât de cât...

MITICĂ: Dacă te amuză, înseamnă că sunt bun de caricaturist.

GLORIA: Cu asta nu se glumeşte! Ai mai desenat până acum?

MITICĂ: Nu!

GLORIA: Niciodată?

MITICĂ: Niciodată.

GLORIA: Nici în liceu?

MITICĂ: Nu-mi aduce aminte de liceu, că a fost cumplit... O avere m-au costat planşele! Colegii îmi spuneau Picasso...

GLORIA: Nici măcar desen tehnic?...

MITICĂ: Ce e ăla?

GLORIA (uluită): Domnule Mitică… tovarăşe Mitică… nici nu ştiu cum să-ţi zic...

MITICĂ: Spune-mi Mitică, pur şi simplu. Sau, ca să rămânem între colegi... Picasso.

GLORIA: Ei bine, amice Mitică, dă-mi voie să-ţi declar că dumneata reprezinţi pentru mine triumful deplin, dar absolut deplin, al principiilor lui Halmoş!

MITICĂ: Crezi?

GLORIA: Sunt sigură! Mă convingi cu fiecare cuvânt!

MITICĂ (cu tâlc): Adică... eu aş fi un fel de „finis coronat opus"... Sfârşitul care încununează opera...?

GLORIA: „Coronat opus" poate, dar „finis", când e vorba de Halmoş, mă îndoiesc.

MITICĂ (şi mai cu tâlc): Şi dacă eu sunt „finis"?

(Pentru prima dată, Gloria desluşeşte un subtext în replicile lui Valahu, dar nu ştie prea bine ce să creadă. Îl priveşte mai atent, se uită puţin şi pe planşă, parcă pentru a căuta acolo argumente în favoarea autorului, dar cacofonia grafică din desen o readuce la realitate. Oricum, priveşte cu real interes „enigma" din faţa ei.)

GLORIA: Amice Mitică

MITICĂ: Mitică.

GLORIA (zâmbind): Fie... Mitică... Spune-mi, aşa, pentru sufletul meu... Cum te simţi printre noi?

MITICĂ: Printre care „noi”? Că aici sunt fel de fel...

GLORIA: Printre cei puţini, care ştiu şi doresc să-şi facă meseria...

MITICĂ (foarte serios): Printre ăştia, foarte bine. Zău, mă simt minunat... (răspunzând nedumeririi profunde ce se citeşte pe faţa Gloriei) ... la gândul că îi ajut şi eu, cu modestele mele puteri.

GLORIA: Cu...? (Semn spre desenul de pe masă, la care lucrează Valahu.)

MITICĂ: Cu... (Ridică condeiul, semn că acesta ar personifica ajutorul la care se referise; gestul produce o confuzie şi mai adâncă în capul Gloriei.)

GLORIA: Deci, dacă ai venit la „design”, crezi în talentul tău?

MITICĂ: Nestrămutat. Dacă aş avea cea mai mică urmă de îndoială, m-aş sinucide.

GLORIA (gest reflex de spaimă, cu mâna la gură.)

MITICĂ: Nu te speria, că nu e nici un pericol. N-am nici un dubiu.

GLORIA: Dragă Mitică...

MITICĂ (prompt): Aşa da!

GLORIA: Lasă bancurile, eu vorbesc cât se poate de serios... Ştiu cât de greu este să spui cuiva aşa, pe şleau, că n-are talent, dar nici un strop de talent... Şi cu toate astea, uneori trebuie!

MITICĂ (cu detaşare deconcertantă, de parcă nu ar fi vorba despre el): De ce să fie greu? Dacă n-are, n-are şi gata! Când dizerta Halmoş în şedinţă pe tema asta, mă gândeam că nimeni n-a formulat încă definiţia corectă a talentului şi că istoria gândirii omeneşti m-a aşteptat pe mine, Mitică Valahu, să i-o dau. Ia notiţe, eşti martora unui moment unic în estetica universală: „Talentul înseamnă multă transpiraţie, multă inspiraţie, dar şi mai multă aspiraţie”...

GLORIA (îl ascultă din ce în ce mai interesată.)

MITICĂ: Trebuie să doreşti din toate puterile să fii de folos oamenilor, însă nu oricum, ci prin harul tău, prin ceea ce poţi face tu şi numai tu, prin clipele de neasemuită bucurie când ai găsit ideea, când te ascultă condeiul, când se umple hârtia cu gândul ţâşnind dinlăuntrul fiinţei tale!... Talentul este aspiraţie, este încredere în steaua ta, care trebuie să lumineze pentru toţi!

GLORIA (îl priveşte cu admiraţie, dar privirea îi cade pe desenul lui Valahu): Doamne, Mitică, ce frumos vorbeşti! De ce nu încerci mai bine să-ţi scrii gândurile astea?

MITICA („terestru" și cu modestie jucată): Ehei, pentru așa ceva trebuie talent, nu glumă!

GLORIA: De unde ştii că nu-l ai? Dacă-ţi lipseşte încrederea, ar trebui să te aduni, să lupţi cu tine însuţi!

MITICĂ: Să lupt cu mine însumi? Imposibil. Sunt un tip atât de tare, încât n-aş avea nici o şansă!

MITICĂ (se apucă din nou să mitocosească la planşeta pe care o lăsase în pace la începutul discuţiei cu Gloria. Şterge cu guma câteva linii, mâzgăleşte la repezeală altele, după care se uită din nou la desen în stilul său personal, ridicând hârtia. Către Gloria, arătându-i şi ei): Ei, acum ce zici?

(Gloria nu mai râde, ci pleacă ochii, sincer îndurerată de ceea ce i se pare ca este „drama" lui Mitică. După câteva clipe de linişte, în care răspunsul se lasă aşteptat, Gloria pune mâna pe stilou şi începe să scrie. După alte câteva clipe.)

MITICĂ: Tu ce desenezi?

GLORIA: Nu desenez.

MITICĂ: Dar ce faci?

GLORIA: Scriu.

MITICĂ: La ce scrii?

GLORIA: La un... un fel de... articol.

(La auzul răspunsului, Mitică rămâne cu gura căscată.)

MITICĂ: Hai, că aici nu e „Frumosul... ci „Balamucul cotidian”, dacă tu scrii articole şi eu creez modele... Formidabil! (Izbucneşte într-un hohot de râs răsunător, sub privirile derutate ale Gloriei.)

(În secţie intră aferat Halmoş, trecând spre biroul lui.)

HALMOŞ: Ce te amuză aşa, tovarăşe Mitică? Spune, să râd şi eu...

MITICĂ: Tocmai îmi povestea tovarăşa Onuţan un banc despre diviziunea socială a muncii; dar nu ştiu dacă v-ar amuza şi pe dumneavoastră...

(Halmoş intră în biroul lui. Moment de linişte; discuţia dintre cei doi tineri nu se mai leagă, dar este limpede că între ei s-a stabilit un fel de comuniune, un mod special de comunicare. In secţie pătrunde Chiriacescu. Îl priveşte cu interes deosebit pe Valahu şi în drum spre biroul lui Halmoş, aruncă o privire în planşa pe care acesta se chinuie să o isprăvească. Se opreşte o clipă, dă din buze în aşa fel încât poţi crede şi că e încântat, şi că e indignat, apoi intră la Halmoş.)

CHIRIACESCU: Hai să trăieşti, tovarăşu’ Halmoş.

HALMOŞ: Salutăm „Personalul”! Ia loc, nea’ Chiriacescu. Ce te aduce pe la noi?

CHIRIACESCU: Sarcinile, tovarăşu’ Halmoş. Că, vezi matale, dosaru-i dosar şi omu-i om; degeaba e totu-n ordine în biblioraftul meu, dacă omul face trăsnăi...

HALMOŞ: Aăă... ceva concret...?

CHIRIACESCU: A, nu, ziceam şi eu aşa, ca o ipoteză de lucru... Or fi muncind ei la dumneavoastră în secţii, dar parcă eu n-am răspundere? Păi cine i-a angajat? Cine le-a pus în mână legitimaţia de salariat?

HALMOŞ: Spune, domnule, de cine e vorba, nu mă mai lua aşa, pe ocolite...

CHIRIACESCU: Altfel, băiatul văd că se străduieşte. L-am găsit într-o atmosferă lucraţională...

HALMOŞ: Care băiat?

CHIRIACESCU: Băiatul de la „Ambalaje”...

HALMOŞ (în fine, lămurit): A, Mitică? Păi spune-aşa, omule! Ce e cu el?

CHIRIACESCU: Mă uitai şi eu la... la... la ce lucrează acolo, pe hârtie...

HALMOŞ (cu o curiozitate din care nu lipseşte o doză de sadism): Şi...? Şi...?

CHIRIACESCU: Păi, cum să spun eu... mi s-a părut aşa, o... o... dar nu tocmai, pentru că era şi un... care dacă ar fi să te iei după cum e în realitate, atunci, nu-i aşa, capătă cu totul altăăă... ba chiar aş putea să spun căăăă... chiar dacă nu seamănă, aduce, pe departe, cu un... cu oooo... (toata bâlbâiala este însoţită de o gestică alambicată, care trebuie să exprime chiar mai plastic decât vorbele haosul din capul lui Chiriacescu. Deodată, brusc, schimba tonul.) Ce mai, domnule, arta e lucru dracului! Acum câteva zile vine fii- miu acasă cu o revistă străină; deschid, mă uit la o aiureală că nu ştiai dacă e om sau altă arătare, avea trei mâini şi patru ochi, başca unu-n frunte, şi, când îl iau tare la întrebări de ce umblă cu prostii, ce zici că-mi răspunde? „Ehei, dacă am avea noi două-trei prostii de-astea, am trăi ca rentierii din ele, până la adânci bătrâneţe!” Şi culmea e că nu minţea, domnule! Se vânduse trăsnaia, scria negru pe alb acolo, cu un milion de dolari! Un milion!

HALMOŞ (de-abia abţinându-se să nu râdă): De, nea Chiriacescu, sunt şi situaţii de-astea, mai... complexe. Dar tot nu mi-ai spus ce e cu Mitică.

CHIRIACESCU: E, nimic special... Noroc că eu am început să cunosc la artişti şi nu mă mai las furat de aparenţe...

HALMOŞ: Dar ce-a făcut, omule?

CHIRIACESCU: Când mi-ai spus că e talentat şi vrei să-l iei la proiectări, l-am chemat să-i refac fişa. „Vârsta” - îl întreb; îmi spune. „Locul şi data naşterii”; îmi spune. „Sexul”? îl întreb. La care el, cică: „Nu se vede?”. Dar şi eu, atunci, mă înfurii şi-i zic „Bine măi tovărăşele, cum să se vadă sexul? Păi unde ne trezim noi aici, pă bulevard sau în industria socialistă?

HALMOŞ: Puştani teribilişti, nea Chiriacescu...

CHIRIACESCU: Ba nu, ba nu! Astea trebuie tăiate din faşă, să ştie omul că la noi nu merge cu băşcălia. Uite că, dacă l-am luat aşa, acum face treabă şi stă în banca lui. Dar cu el ar mai fi vreo două chestii de lămurit. Nu ştiu unde a lucrat vreo cinci ani, de când a terminat liceul şi până acum. N-are acte... Şi pe urmă, ce treabă are el cu comisia noastră de avizare?

HALMOŞ (brusc, foarte interesat): Care comisie?

CHIRIACESCU: Comisia care aprobă proiectele, frate... Că doar dumneata o conduci! Numai dosare nu le-a făcut! Se tot duce la „Muncă şi salarii”, arată o delegaţie de la ziar şi tot scotoceşte prin statele cu plăţi din fondul nescriptic... A scos liste pe 3-4 ani!

HALMOŞ: Ştii asta precis?

CHIRIACESCU: Tovarăşu’ Halmoş, ce dracu!... Dacă noi, cadrele, nu mai hotărâm totul, ca pe vremuri, măcar să ştim totul avem şi noi voie!

HALMOŞ (dintr-o dată grăbit, presat, i-o taie scurt): Bine, nea Chiriacescu, îţi mulţumesc... Mă interesez şi-ţi spun într-o zi, două. (Se ridică, ceea ce face - cu vădit regret - şi Chiriacescu, obligat astfel să părăsească biroul.)

Traversând secţia, Chiriacescu mai trece o dată pe lângă planşeta lui Mitică, o priveşte din nou, dă din cap enigmatic şi dispare din scena. Halmoş rămâne câteva clipe la birou, cu

fruntea în mâini. Se hotărăşte brusc, se ridică, deschide uşa care dă în secţie.)

HALMOŞ: Tovarăşe Valahu, eşti bun să vii puţin...? (Mitică intră.)

HALMOŞ: Ei, cum merge?

MITICĂ (modest): Ca la început, tovarăşe Halmoş, dar mă străduiesc. Fac și ore suplimentare...

HALMOŞ: Asta nu e rau. Fără muncă nu iese nimic. Perseverează! (După o pauză.) Dar... dacă ai atâta treabă, de ce pierzi vremea prin alte secţii?

MITICĂ: Eu?

HALMOŞ (semn afirmativ din cap): Cineva m-a informat, de exemplu, că te-a văzut în repetate rânduri pe la „Muncă și salarii"...

MITICĂ (după primul moment de panică reală, acum „joacă" pe „lămuritul"): Parcă dumneavoastră n-aţi fost tânăr... Dar ce prostie spun, că şi acum sunteţi o cadră de bărbat!

HALMOŞ (zâmbind complice): Deci... cu domnișoara Lili de la „Muncă și salarii" ne încercăm şarmul personal... N-ai gusturi proaste. Mare ştrengar eşti! (Schimbă tonul, brusc.) Dar aş putea să ştiu de ce cochetezi şi cu ştatele de plăţi pe fond nescriptic? Şi de ce te interesează în special sumele încasate de colaboratorii externi care sunt şi membri în comisia de avizare?

MITICĂ (sincer speriat, dar încercând să „joace" sperietura, pentru Halmoş): Vă rog să mă credeţi... Vă jur că e o confuzie...

HALMOŞ: Sigur că e o confuzie. Numai că dumneata ai făcut confuzia! Vrei să-ţi spun cum? Urmăreşte-mă cu maximă atenţie şi, când greşesc, îţi dau voie să mă opreşti. (Ca pe o poveste.) Aşadar, un băieţel care se speteşte cărând cu spinarea colete la „Ambalaj şi expediţie" întâlneşte un om de bine, care-i întinde o mână şi-l face, peste noapte, nici mai

mult nici mai puţin decât „desenator doi”. Am greşit ceva, până acum?

MITICĂ (gest din cap că nu.)

HALMOŞ: Buuun! Dar băieţelul nostru, care, între noi fie vorba, desenează mai mult cu guma decât cu creionul, vrea să fie sigur că nu-l mai clinteşte nimeni dintre „artişti”... că cine e nebun să se ducă înapoi, la „Ambalaje”, când a văzut cum se poate sta degeaba, pe leafă bună, la proiectare? Că doar poporul nostru este harnic şi talentat, nu? Buuun! Şi atunci, plecând urechea la bârfelile turbulenţilor din secţie, începe să facă pe detectivul și să strângă „probe compromiţătoare”, dragă-doamne, ca să-și aibă „la mână” șeful... E ceva inexact?

MITICĂ (înghite în sec, cu mare greutate, semn din cap că nu.)

HALMOŞ: Buuun! Păi, dacă e cum spun, de ce te ţii de prostii, amice? Şi, dacă acum te am eu „la mână”, ce să-ţi fac?

MITICĂ (implorând): Orice, numai să nu mă daţi afară! Vă rog... vă implor... Sunt fiu unic la mamă văduvă, am greutăţi, fiţi uman...

HALMOŞ: Ascultă, băiete, când te-am adus în secţie, ţi-am spus să „ţii aproape”, dar până unde vreau eu, nu până unde crezi tu! Ştiu că habar n-ai de desen, dar mai ştiu că poţi să-mi fii util. Te ajut ca să m-ajuţi! Dacă n-ai aflat până la vârsta asta că în viaţă totul se plătește, ai trăit degeaba! Eu am învăţat lecţia asta! Am nevoie de pace cu presa, și o plătesc. Nu din buzunar, că nu sunt tâmpit. Din banii statului, mai precis - cu un post din schema secţiei mele. Dumneata, domnule Valahu, eşti preţul plătit de mine! Nu ţi-a fost clar de la început? Sau ţi-ai închipuit că te-am adus pe post de „suflu nou”, să ridici nivelul artistic al producţiei, să educi gustul public cu talentul dumitale?

(Mitică cu ultima picătura de energie, semn din cap că da.)

HALMOŞ: Păi dacă ţi-e clar, de ce nu joci cinstit, amice? De ce încerci să-mi înfigi cuţitul pe la spate? Ai promis că apare în *Ştirea* un articol pozitiv despre noi. Unde e?

(Mitică pierit, face semn cu degetul spre propriul său cap.)

HALMOŞ: În capul tău? N-am ce face cu el acolo! Scoate-l afară şi bagă-l în ziar! Să te ajute unchiul, dacă nu poţi singur... Sau... (sinistru) nu cumva m-ai minţit?

MITICĂ (plusând): Pe ochii mei, să nu mă mişc de-aci, tovarăşu' Halmoş, că nu v-am minţit! Se face, vă rog să mă credeţi, am şi vorbit, e în ordine...

HALMOŞ: Mă grăbesc, Valahule, mă grăbesc, înţelegi? Eu nu te-am dus cu preşul nici o zi, ţi-am spus „te prezinţi mâine la proiectări", cum ai venit, totul era aranjat! Aşa se lucrează, nu cu „să vedem" sau „poate săptămâna viitoare". (Dur.) Când?

MITICĂ (pierit): Săp... săptămâna asta... O să vă placă, vă jur!

HALMOŞ (uşor îmblânzit): Nici o zi mai târziu, că dacă nu, trecem din nou la clasa muncitoare. Şi... te mai ţii de anchete prin buzunarele colaboratorilor mei?

MITICĂ(umil): Nu mai fac, domnu' Halmoş. Sunteţi prea tare pentru mine...

HALMOŞ (la auzul ultimei replici, îl priveşte lung): Mă, tu nu eşti prost... Dacă ai priceput asta, înseamnă că o să ne înţelegem! Acum, hai... la treabă! Gata cu prostiile. (Gest de ameninţare cu degetul spre Mitica.) Şi nu-ţi mai lăsa mâzgălelile pe birou, că se sperie lumea de ele!

MITICĂ (a înviat): Omul dumneavoastră, şefu! (iese.)

(In secţie, unde Mitică reintră grăbit, ştergându-se de transpiraţie cu batista, ca după o treabă care l-a solicitat la maximum, Gloria tocmai îşi strânge lucrurile, pregătindu-se să plece.)

GLORIA: Dar aţi vorbit, nu glumă!

MITICĂ (tamponându-şi încă fruntea cu batista): Ce e drept...

GLORIA: Niciodată n-o să înţeleg ce se poate discuta atâta cu Halmoş...

MITICĂ: Cu Halmoş? Află că uneori are o conversaţie fascinantă! Cel puţin acum l-am ascultat cu sufletul la gură.

GLORIA: Te felicit. Pe mine, când începe să vorbească, mă blochează; nu mai înregistrez nimic.

MITICĂ: Eu am înregistrat tot. Cuvânt cu cuvânt. Şi virgulele! (Scoate repede un obiect micuţ din buzunar, apasă pe un buton şi în încăpere se aud 4-5 cuvinte rostite de vocea lui Halmoş. Gloria, care nu a distins minireportofonul din mâna lui Mitică, se uită intrigată în jur, să-l găsească pe vorbitor. Evident, nu-l vede; Mitică regretă imprudenţa, blocând şi ascunzând rapid minireportofonul în buzunar.)

GLORIA (intrigată, uşor speriată): Ce s-a auzit?

MITICĂ: Nu te lua după ce se aude; dă-le încolo de zvonuri...

GLORIA: Bine, dar a fost... vocea lui Halmoş!

MITICĂ: Gloria, tu ai început să auzi vedenii! Uite unde duce surmenajul... Gata cu lucrul, hai să facem o plimbare.

GLORIA (încurcată, neştiind cum să se explice): Aş mai avea treabă...

MITICĂ: În şedinţă te plângi că nu lucrezi, iar în realitate faci ore suplimentare! Las’ că desenezi mâine...

GLORIA: Nu desenez. Ţi-am spus că scriu la ceva...

MITICĂ: A, articolul...? Despre ce e, şi pentru cine?

GLORIA (ca un început de confidenţă): Ştii să păstrezi un secret?

MITICĂ: Bineînţeles.

GLORIA: Şi eu. (Scurtă pauză, în care Gloria îşi face ordine pe birou, pregătindu-se să reia scrisul. Observând că Mitică e afectat de răspunsul ei.) Nu te supăra, nu e secretul meu. Am întâlnit un

om, un om adevărat, care aşteaptă ceva de la mine... (Se opreşte, cu intenţia de a nu spune mai mult, dar, văzând curiozitatea cu care aşteaptă Valahu, continuă.) Ştii ce spunea Enescu despre Menuhin? „L-am ajutat să- și arunce o privire în sine însuşi, şi acum el vede... ” Acum, văd și eu... Dacă nu l-aş fi întâlnit, probabil că n-ai fi asistat la înfruntarea dintre mine şi Halmoş...

MITICĂ: De fapt, ce are Halmoş cu tine?

GLORIA: Ce a avut cu toţi cei ca mine.

MITICĂ: Nu suportă să ai opinie?

GLORIA: Nu suportă să ai talent şi să vrei să ţi-l foloseşti. Atâta timp cât am tăcut a fost liniște, dar acum, când am şi opinie, cred că mi-am dat foc la valiză... Tu, văd că te împaci cu Halmoş; de fapt, îi datorezi recunoştinţă, doar el te-a adus aici...

MITICĂ (confirmând, spre uimirea Gloriei, dar pe un ton cu altă semnificaţie): Da... Până la urmă sper să-i datorez lui Halmoş o anumită recunoştinţă. Că dacă nu era el... (Este rândul lui Mitică să se oprească, nedorind să spună mai mult din ce ştie şi ce gândeşte.)

GLORIA: În fond, e treaba ta. Eu ştiu la ce să mă aştept, şi de aceea mă cam pregătesc de ducă...

MITICĂ (sare ca ars): Unde? Când?

GLORIA: (surprinsă şi flatată de reacţie): Stai, că n-am plecat... Îmi face curte o întreprindere din Constanţa.

MITICĂ: Toată?

GLORIA:(amuzată): Când o să ajung acolo, o să ştiu. (Glumind.) Bagă de seamă, e o întreprindere tânără! Dacă vrei, te ţin la curent...

MITICĂ: Gloria, nu face prostii...

GLORIA: Prostii mai mari decât la „Frumosul cotidian”...

MITICĂ:(se frământă, ca omul care nu are voie să arunce în discuţie tocmai argumentele decisive): Ce-ar fi să te mai gândeşti?

GLORIA: M-am gândit destul, mi-ajunge... Eu nu sunt filozoafă...

MITICĂ (grăbit): Nici o pagubă! Nu ştii ce-i filozofia? Drumul cel mai lung dintre două citate...

GLORIA (îşi reia ideea): Tocmai de-aia, vreau să-mi fac meseria, să creez...

MITICĂ: Și ce, aici nu se poate?

GLORIA: Cu Halmoş?

MITICĂ (spontan): Nu cu Halmoş!

GLORIA („a mai auzit ea"): Ehe! Vindem pielea ursului din pădure...

MITICĂ: Și dacă ursul e în cuşcă, iar cheia cuştii e în buzunarul meu? Rămâi? Te rog eu să rămâi!

GLORIA:(neştiind ce să răspundă, cum să ia şi insinuarea şi apelul din cuvintele lui Valahu): Aşa, deodată?...

MITICĂ: Nu e deodată... Când frumosul e cotidian, azi puţin... mâine puţin... (Nedând răgaz Gloriei să se dezmeticească bine, îşi ia borseta de pe birou şi spune brusc.) Hai să facem o plimbare!

(O ia pe Gloria de mână şi cei doi părăsesc împreună scena. In biroul său, Halmoş îşi consultă ceasul, îşi ia servieta şi părăseşte biroul, intrând în secţie. Până să iasă şi din secţie, pe uşă intră un bărbat înalt, voinic, elegant.)

HALMOŞ (foarte respectuos): Am onoarea să vă salut, tovarăşu' director. Cu mine aveţi treabă?

DIRECTORUL (semn indecis din cap.)

HALMOŞ: Dar nu trebuia să vă deranjaţi, veneam eu la dumneavoastră...

DIRECTORUL: (evaziv): A, nu... în drum spre ieşire, mi-am zis să văd ce mai e pe la voi...

HALMOŞ: Totul în ordine, tovarăşu director.

DIRECTORUL: Chiar tot, tot...?

HALMOŞ: Aşaaaa... cum să vă spun, se găsesc pete şi-n soare... Dacă o luăm la bani mărunţi, sigur că mai apare câte-o fisură... Problema este să nu facem din ţânţar armăsar, ca demagogii de la *Ştirea*...

DIRECTORUL: Tocmai despre *Ştirea*... asta... vroiam să-ţi spun ceva. Mie nu-mi sună bine toată povestea...

HALMOŞ: Dar parcă mie?...

DIRECTORUL: Stai, că nu ştii ce vreau să-ţi spun... Am vorbit la telefon cu redactorul-şef.

HALMOŞ: Cu Maria Postolea?

DIRECTORUL: Cu ea. Am întrebat-o când are de gând să publice în gazetă răspunsul nostru.

HALMOŞ (teribil de interesat): Şi?...

DIRECTORUL: Auzi, domnule, ce mi-a spus: cică are mai multe răspunsuri, şi nu ştie pe care să-l aleagă! Ce zici de chestia asta?

HALMOŞ (interzis): Pe cuvânt că nu mai înţeleg nimic! Cum adică, „mai multe răspunsuri"? Dar ce, există mai multe direcţii, mai multe puncte de vedere oficiale, mai multe ştampile? (Se ambalează.) Păi da' unde ne trezim? Fiecare se joacă de-a răspunderea, se erijează în...

DIRECTORUL (îl întrerupe): Nu te aprinde, că ce urmează e şi mai interesant. Întrucât la critica din ziar au venit mai multe răspunsuri, exprimând opinii diametral opuse, redacţia a hotărât să continue investigaţia. Adică, ce s-o continue; de-abia s-o înceapă, fiindcă - spunea ea - primul articol n-a fost decât un fel de aperitiv...

HALMOŞ: Au înnebunit?

DIRECTORUL: Ei nu, dar noi avem toate şansele. Redactorul-şef a mers cu sinceritatea mai departe, comunicându-mi că

investigaţia este în plină desfăşurare iar concluziile încep să se contureze şi - citez din memorie - „sunt foarte interesante”. Ei, ce zici?

HALMOŞ (năucit): Ce să mai zic, tovarăşu director? Ăştia s-au pus cu toroipanul pe noi... Vor să ne demoleze... şi nu înţeleg de ce!

DIRECTORUL: Spune-mi, dumneata o cunoşti pe Maria Postolea?

HALMOŞ: N-am văzut-o în viaţa mea.

DIRECTORUL: Dar aşa... vreun conflict indirect, cu cineva apropiat... Nimic, nimic...?

HALMOŞ: Pe onoarea mea că n-am făcut nicio...

DIRECTORUL (i-o taie, scurt): Bine, bine... Dacă nu e aşa ceva la mijloc, mă gândesc că n-ar strica să discuţi cu ea.

HALMOŞ (speriat): Eu?

DIRECTORUL: Dumneata. Eşti cel mai în drept şi - mi-aş permite să spun - cel mai interesat... lămureşte-te cu ea, poate e o confuzie, poate e ceva de explicat, de limpezit... N-o să te mănânce, e şi ea om ca toţi oamenii, conduce o gazetă, deci trebuie să aibă audienţe, să stea de vorbă, să asculte... Ne-am înţeles?

(Directorul dă mâna cu Halmoş si pleacă. Din uşă.)

DIRECTORUL: Te-a abordat cineva de la ziar, pentru ceva date, relaţii?...

HALMOŞ: V-aş fi informat imediat.

DIRECTORUL: Fii atent cu cine vorbeşti şi ce spui. Iar la gazetă… cu tot curajul! (Directorul iese. Halmoş rămâne pe gânduri, apoi brusc, hotărât.)

HALMOŞ (murmură, ca pentru el): La urma urmei... de ce nu?

PARTEA A TREIA

Redacţia ziarului *Ştirea*. Decorul este identic cu cel din prima parte a piesei. La uşa Mariei Postolea, Secretara: cu obişnuita măsuţă, maşină de scris, telefoane. În biroul redactorului-şef, Maria Postolea este pe terminate cu lectura unui manuscris, despre care ne dăm seama - după cum îl citeşte - că o interesează în cel mai înalt grad. In faţa ei, pe un scaun, aşteaptă Gloria. În timp ce în biroul redactorului-şef se derulează aceasta scenă mută, în hol îşi face apariţia Nae Halmoş. Se adresează secretarei.

HALMOŞ: Aş dori să vorbesc cu tovarăşa redactor-şef Maria Postolea.

SECRETARA: Vă aşteaptă?

HALMOŞ: Nu... nu tocmai...

SECRETARA: Numele dumneavoastră, vă rog...

HALMOŞ: De la „Frumosul cotidian”; Halmoş mă cheamă.

SECRETARA: E cu cineva, trebuie să mai aşteptaţi, dar, dacă nu ştie că veniţi, nu vă garantez că îşi poate face timp...

HALMOŞ: Nu-i nimic. Aştept şi... încerc.

(Se aşază pe un scaun. Din uşa cu inscripţia „Secretariat de redacţie” pătrunde în hol Jenică.)

JENICĂ(spre secretară): Şefa n-a lăsat nimic citit pentru tipografie?

SECRETARA: Nimic. Şi n-am cum să o deranjez, e ocupată...

JENICĂ: Parcă văd că ne pune-n braţe un teanc de manuscrise şi într-o oră vrea şpalte curate, să trimită peste tot... Muncă de galeră secretariatul ăsta, fir-ar mama lui a dracu’ cu cin-l-a inventat! (Se îndreaptă spre uşa secretariatului.)

HALMOŞ (se ridică şi îl abordează rapid): Nu vă supăraţi... îl cunoaşteţi cumva pe tovarăşul Mitică Valahu?...

JENICĂ: Dacă-l cunosc? Ca pe-un cal breaz! Dar ce-i cu el, că nu l-am mai văzut; şi-a dat demisia, s-a spânzurat?...

HALMOŞ (convins că a dat peste unchiul lui Mitică): A, nu, îi merge foarte bine...

JENICĂ (cu răutate): Mai mâzgăleşte?

HALMOŞ: Şi încă cum!

(Uşa secretariatului se deschide şi dinăuntru se aude o voce: „Nea Jenică, la telefon!” Cel chemat părăseşte în grabă scena şi întrerupe astfel discuţia „pe muchie de cuţit” cu Halmoş. Acesta se aşază din nou, aşteptând. În biroul de alături, Maria Postolea a terminat lectura.)

MARIA POSTOLEA: (ridicând privirile din manuscris şi punând ultima foaie pe birou): Ai talent, domnişoară.

GLORIA (zâmbind): La desen...

MARIA POSTOLEA: Nu ştiu dacă şi la desen, dar la scris în orice caz. Când ţi-am spus să aşterni totul pe hârtie, nu mă aşteptam la atât...

GLORIA: Acolo... (semn către manuscris) e o parte din viaţa mea. Partea care putea fi cea mai frumoasă, şi din păcate nu este decât...

MARIA POSTOLEA: Ei, stai puţin, că n-ai ajuns la pensie... În orice caz, îţi mulţumesc, ne-ai ajutat enorm.

GLORIA: Eu? Dumneavoastră pe mine!

MARIA POSTOLEA: Noi... abia urmează. Până atunci, dumneata m-ai scos dintr-o mare dilemă. Ce scrie aici (semn cu degetul spre manuscrisul de pe birou) îmi întăreşte convingerea că nu m-am înşelat asupra unui om. Dar asta e o altă poveste... (Se ridică, îi strânge mâna Gloriei.) Lasă textul la mine şi... ai încredere. La revedere.

(Gloria iese, dând nas în nas cu Halmoş, care tocmai se ridicase, patrulând nerăbdător prin faţa uşii.)

HALMOŞ (înţelegând rapid cum stau lucrurile): Vai, dar ce surpriză!

GLORIA: Nu ştiam că există ceva care să vă mai surprindă pe dumneavoastră, tovarăşe Halmoş...

HALMOŞ: De exemplu, întâlnirea cu dumneata aici, la ziarul *Ştirea*.

GLORIA: Redacţia este o instituţie publică, deschisă tuturor cetăţenilor. Eu nu mă mir că vă întâlnesc, deşi, la drept vorbind, aş avea unele motive...

HALMOŞ: Apropo de motive, sunt indiscret dacă te-aş întreba de ce...

GLORIA (i-o taie scurt): Sunteţi. Bună ziua! (Porneşte spre ieşire.)

HALMOŞ (îi taie calea): Nu ţi se pare cam grăbită retragerea? Vii, împroşti cu noroi, ponegreşti şi pleci...

GLORIA: Vă rog să vă măsuraţi cuvintele şi să luaţi act că nu mă las nici intimidată, nici provocată.

HALMOŞ (din ce în ce mai puţin stăpân pe nervii lui): Aşa? Va să zică domnişoara nu are succes cu desenul, şi atunci trece la încondeieri de persoane, de preferinţă şefii care-i cunosc

incompetenţa profesională, iar când e surprinsă în flagrant delict...

GLORIA (îi taie vorba, „lamă”): „Flagrantul-delict” este o expresie de care m-aş feri, dacă aş fi în locul dumneavoastră. Sau nu sunteţi superstiţios?

HALMOŞ (gest de furie neputincioasă.)

(Secretara, care a urmărit toată scena la început intrigată, apoi speriată, se alarmează de-a binelea. Sare de la birou şi năvăleşte în biroul Mariei Postolea.)

SECRETARA: Tovarăşa’ Postolea, veniţi repede!

MARIA POSTOLEA: (se uită la ea fără să înţeleagă ce vrea.)

SECRETARA: Veniţi repede. O bate!

MARIA POSTOLEA: (ajunge din câţiva paşi în hol): Ce se întâmplă aici? (Spre Gloria) Cine este... (semn spre Halmoş) Şi ce vrea?

GLORIA: Nu trebuia să vă deranjaţi, mă descurcam şi singură. Şeful meu ierarhic, tovarăşul Halmoş.

HALMOŞ (întinde mâna spre Maria Postolea, dar rămâne cu ea întinsa, pentru că aceasta nu răspunde gestului.)

MARIA POSTOLEA:(către Halmoş): Înţeleg că doriţi să staţi de vorbă cu mine...

HALMOŞ: V-aş ruga foarte mult...

MARIA POSTOLEA: (gest spre uşă): Poftiţi (Către Gloria.) Şi dumneavoastră, doar problemele sunt de interes comun, ca să zic aşa...

HALMOŞ: Speram să-mi acordaţi o întrevedere între patru ochi...

MARIA POSTOLEA: Dacă trebuie, rămânem între câţi ochi doriţi, dar pentru început... să profităm de prezenţa tuturor. De altfel, ştiţi că la ziar nu se vine niciodată cu secrete...

(Halmoş şi Gloria intră în biroul redactorului-şef.)

MARIA POSTOLEA:(către secretară): Nu ne deranjează nimeni. Nici la telefon.

(Maria Postolea intră în birou şi se aşază, cei doi stau deja pe cele două scaune care flanchează măsuţa din faţa biroului Mariei Postolea.)

MARIA POSTOLEA:(spre Halmoş): Vă ascult.

HALMOŞ (evident încurcat de context): Aşadar, ziarul dumneavoastră a publicat un foileton la adresa calităţii produselor noastre...

MARIA POSTOLEA: Deocamdată.

HALMOŞ (căruia nu-i scapă nuanţa răspunsului): Nu vă ascund că apariţia lui a determinat în întreprindere, şi mai ales în secţia de care răspund, o amplă şi profundă analiză...

GLORIA (tuşeşte semnificativ.)

HALMOŞ: Cred că tovarăşa Onuţan are nevoie de un pahar cu apă... Dar, mă rog, să nu se spună că vreau s-o îmbăt cu apă rece... Aşadar, în urma acestei analize, conducerea a întocmit un răspuns oficial, pe care l-a trimis redacţiei, spre publicare, conform legii presei. Aş putea să ştiu când va apărea?

MARIA POSTOLEA: Pentru asta v-aţi deranjat? Discutaţi cu directorul dumneavoastră, vă va spune dânsul...

HALMOŞ: Tocmai, că am discutat. Şi am aflat ceva foarte ciudat: cum că aţi avea de ales între mai multe răspunsuri...

MARIA POSTOLEA: Cam aşa ceva...

HALMOŞ (a „marcat un punct"): Iată că încep aproximaţiile! Ei bine, tocmai ca să aflu adevărul absolut precis şi de la sursă, mi-am propus să discut deschis, tovărăşeşte, cu dumneavoastră personal. Dar nici n-am intrat bine în redacţie, că motivele „confuziilor" au început să apară de la uşă...

MARIA POSTOLEA: Ce vreţi să spuneţi?

HALMOŞ: Că la intrare m-a întâmpinat tovarăşa Onuţan, bine cunoscută reclamagioaică, unul din oamenii cu care colectivul nostru are mult de furcă...

GLORIA (gest de revoltă, intenţie de replică.)

MARIA POSTOLEA:(gest de invitaţie la linişte şi calm, spre Gloria. Apoi spre Halmoş): În ce sens?

HALMOŞ: În toate sensurile. Şi tocmai de aceea, nu mă mir că a putut găsi audienţă. Eu credeam însă că atunci când un ziar primeşte o reclamaţie de la cineva, există obligativitatea verificării, atât a faptelor reclamate, cât şi a poziţiei, a prestigiului profesional şi moral de care se bucură reclamantul...

MARIA POSTOLEA: Dacă a existat, într-adevăr, o reclamaţie, ce vă face să credeţi că n-am verificat?

HALMOŞ (foarte sigur pe el): Faptul că nici un redactor de-al dumneavoastră n-a călcat pragul întreprinderii, nu s-a deplasat la faţa locului. Dacă venea, îl vedeam.

MARIA POSTOLEA:(hâtru): Mă rog, aici e şi chestie de ochi...

HALMOŞ: Deci, spuneam, acum nu mi-e greu să înţeleg cine este unul din autorii numeroaselor răspunsuri la care vă refereaţi...

MARIA POSTOLEA:(pe care jocul „de-a şoarecele şi pisica" a început să o cam enerveze. Tăios): N-am spus că ar fi numeroase. De altfel, teoria mulţimilor începe de la doi.

HALMOŞ: Mă rog... Dar, dacă „e pe reclamate", atunci vă rugăm să ne ascultaţi şi pe noi, că poate avem şi noi ceva de spus...

MARIA POSTOLEA: Spuneţi!

HALMOŞ: Aa, nu aşa... (Semn către Gloria care se ridică, din ce în ce mai stingherită de turnura discuţiei.)

MARIA POSTOLEA (către Gloria, cu ton ferm): Nu plecaţi nicăieri! Vă rog... nu încă... (Spre Halmoş.) Dacă nu vreţi dumneavoastră, atunci să vă spun eu câteva lucruri, tovarăşe Halmoş. Aţi auzit de Boyle-Mariotte?

HALMOŞ (căzut din lună): Nu înţeleg ce legătură are cu...

MARIA POSTOLEA: A, nu una directă. Numai că, până azi, nu puteam pricepe cum se poate ca doi oameni, fără să ştie unul de altul, dintr-o infinitate de piste posibile, se apucă să cerceteze acelaşi fenomen, iar la capătul drumului se întâlnesc pe aceeaşi concluzie... Ei bine, acuma ştiu că e posibil. (Ia un manuscris de pe masă - noi ştim că este manuscrisul Gloriei - şi îl ridică în văzul celor doi.) Boyle... (Mai scoate un manuscris din sertar, pe care îl arată exact la fel:) ... şi Mariotte.

HALMOŞ: Tot nu înţeleg...

MARIA POSTOLEA: Bine, să lăsăm şaradele. Iată şi răspunsul fabricii, pe care - conform legii presei - doriţi să-l publice *Ştirea*. (Scoate un al treilea manuscris din sertar, şi-l arată.) Credeţi că vă serveşte?

HALMOŞ: Lăsaţi-ne pe noi să apreciem...

MARIA POSTOLEA: Bineee... Aşadar (parcurge în diagonală textul, îngânând repede cuvintele neimportante şi citind cu voce plină frazele următoare) ... „a avut loc o amplă şi profundă analiză... (Halmoş face un gest afirmativ din cap) ... . au fost depistate cauzele actualelor carenţe din activitatea colectivului... (Halmoş gest afirmativ din cap) ... s-au luat măsuri energice pe toate planurile, inclusiv împrospătarea colectivului de creatori cu cadre tinere şi de perspectivă... ”

HALMOŞ: Pot să vă dau şi nume concrete!

MARIA POSTOLEA: Dacă le aveţi la îndemână, să completăm textul...

HALMOŞ: Scrieţi, vă rog: Mitică Valahu...

(În ciuda atmosferei tensionante, ca la un semn, Maria Postolea şi Gloria izbucnesc în hohote de râs la auzul numelui - evident, fiecare din motive total diferite. Când realizează, fiecare, reacţia celeilalte, încep să se uite întrebătoare una la

alta, parcă pentru a-şi afla, reciproc, secretul. Pe râsul lor şi pe jocul de priviri, în holul redacţiei pătrunde ca o furtună... Mitică Valahu, îndreptându-se direct spre uşa redactorului-şef. Secretara strigă, alarmată:

SECRETARA: Nu e voie!

MITICĂ: Pentru marii reporteri nu există uşi închise! (E de-acum cu mâna pe clanţă.)

SECRETARA: Nu se poate, tovarăşu' (Acesta apasă clanţa.) Dar înțelege, omule, că nu ești turc!

MITICĂ: Sunt Valahu! Diferenţa se cunoaşte cel puţin de la Sinan Paşa încoace! (încântat de propria glumă, intră victorios în birou şi din prag lansează replica preferată): Şefa', i-am... (când vede asistenţa, cuvintele i se opresc în gât; încearcă o retragere strategică, dar Maria Postolea îi face un semn energic să intre.)

MARIA POSTOLEA: Uite-l şi pe Mariotte, tânăra speranţă a design-ului românesc... Ia loc, tovarăşe Valahu.

(Gloria şi Halmoş sunt complet năuciţi. Toată lumea se uită la toată lumea, în afara Mariei Postolea, care acum „conduce jocul".)

MARIA POSTOLEA: (momentul ei de triumf): Să facem prezentările: Gloria Onuţan, creator de modele la „Frumosul cotidian", Nicolae Halmoş, şef de secţie la acelaşi „Frumos" şi Mitică Valahu, redactor la ziarul *Ştirea*. Uneori îşi spune Romeo Diaconu şi are un hobby: în timpul liber se ocupă cu ambalajul, cu expediţia şi chiar cu desenul... Dar asta numai aşa, ca să cunoască viaţa: ca Gorki, ca Panait Istrati...

HALMOŞ (cu o ultimă speranţă că ce a început să înţeleagă nu e adevărat): Cred că sunt victima unei farse de prost-gust.

MARIA POSTOLEA: Mitică, arată-i tovarăşului Halmoş legitimaţia... (Spre Halmoş) Mi-a mai spus odată, cineva, că sunt amatoare de bancuri proaste.

MITICA (se scotoceşte repede în portmoneu, dar din grabă scoate delegaţia de corespondent voluntar, pe care o arătase lui Halmoş la fabrică): Pardon, asta e de corespondent voluntar... (Spre Postolea.) Aur a fost; a făcut impresie, mamă-mamă!(Găseşte legitimaţia de ziarist și o arată) Vorba șefei: „Ai să râzi, dar nu e glumă”.

MARIA POSTOLEA:(spre Halmoş): Vă plângeaţi că redacţia noastră nu verifică sesizările. Tovarăşul Valahu vine tocmai de la faţa locului.

HALMOŞ (cu agresivitatea disperării): Această mistificare...

MITICĂ (mucalit): Pardon: „mitificare”, că nu mă cheamă Mistică...

HALMOŞ: Această mistificare ordinară nu dovedeşte nimic, absolut nimic! Decât, poate, faptul că în presa noastră au pătruns şi oameni iresponsabili...

MARIA POSTOLEA:(pentru prima dată înfuriată, dar cu o furie reţinută): Ce faceeee? „Au pătruns iresponsabili?” Bagă de seamă: dacă mai rosteşti un cuvânt, numai unul, despre iresponsabilitatea mea, apoi chiar nu mai răspund de ce se întâmplă!

HALMOŞ: Sunt un om corect şi nu permit...

MITICĂ: (tăindu-i vorba): Corect? Ce spui, dom'le?

HALMOŞ: Ce auzi! Dar nu ce vei pretinde dumneata, în articolul calomniator, că ai auzit de la mine, ca să mă bagi la apă, ci ceea ce se va auzi cu martori!

MITICĂ (e momentul lui de triumf): Ei, păi dacă doriţi audiţie în cerc mai larg, să-i dăm drumul!

(Scoate repede din buzunar minireportofonul şi apasă pe clapetă. De pe caseta se aude vocea lui Halmoş. „Eu ştiu că în viaţă totul se plăteşte... Am nevoie de pace cu presa, şi o plătesc. Nu din buzunar, că nu sunt tâmpit. Din banii statului. Cu un

post din schema secţiei mele. Dumneata, domnule Valahu... eşti preţul plătit de mine... ”)

MITICĂ (după o clipa de tăcere): Am încheiat citatul. Dar posed textul integral.

HALMOŞ: Protestez! E un abuz! E un procedeu incorect!

MITICĂ (cu candoare): Daaa? Scuzele mele. Dar, domnule Halmoş, acum, că am trecut prin şcoala dumitale (cu modestie), ce-i drept, ca un umil învăţăcel, dă-mi voie să spun că cine se bagă în haită, chiar şi pentru a o prinde, trebuie să urle ca lupii. Altfel... hap! îl papă lighioanele şi e mai mare păcatul. (Schimbă tonul.) Adică, dumneata - cu afaceri de competenţa procuraturii, şi eu - cu câte-o epigrămuţă la gazeta de perete, aşa ar fi trebuit, nu? E, uite că am apelat direct la tehnica de vârf! Şi are un vârf că împunge al dracului!

HALMOŞ (se ridică, fierbând): Văd că aici sunt în minoritate, dar vă asigur că lucrurile nu vor rămâne aşa...

MARIA POSTOLEA: Bineînţeles că nu! Pentru că, ceea ce trebuie să afle opinia publică şi forurile tutelare despre „Frumosul cotidian”, de-abia urmează să apară... Atunci să vezi dans, domnule Halmoş!

HALMOŞ: Mă ameninţaţi?

MARIA POSTOLEA: Eu? Doamne fereşte! Cu mintea mea proastă de femeie mi-am zis să vă dau o mână de ajutor, să nu vă ia ancheta pe nepusă masă...

HALMOŞ: Mă voi plânge la...

MARIA POSTOLEA: (tăindu-i vorba): Sunt convinsă. Cine a apucat un ciolan ca al dumitale şi s-a îndulcit la bani nemunciţi, nu-i dă drumul uşor!

HALMOŞ: Nu permit să...

MARIA POSTOLEA: (tăindu-i din nou cuvântul): De data asta nu mai permit EU! Ne luptăm până triumfă ori principiile,

ori ciubucul, înţelegi? Dar, nu ştiu de ce, nu dau multe parale pe şansa dumitale!

(Halmoş, fără replică, părăseşte încăperea, trântind uşa. În timp ce traversează val-vârtej holul, sub privirile speriate ale secretarei, din secretariat îi iese în cale Jenică, interesat de continuarea discuţiei despre Mitică.)

JENICĂ: Ce mai învârte Mitică? Eu i-am spus să se lase de gazetărie, că nu-i de nasul lui... N-are fler, domnule, nu se bagă, nu scormone... Sărac cu duhul să fie cineva, ca să-i cadă în plasă...

(Halmoş îl priveşte asasin, pornind apoi val-vârtej către ieşire. Jenică se uită interzis, neînţelegând nimic. În tot acest timp, Gloria a urmărit deznodământul ca pe un meci de box, cu sufletul la gură. Acum se destinde, dar are lacrimi în ochi... Priveşte la Valahu ca la un adevărat erou.)

GLORIA (spre Mitica): Deci, Romeo Diaconu eşti... (Semn spre el.)

MITICĂ (cocoş): Da. Şefa mi-a fost naş. În biroul ăsta m-a botezat...

GLORIA: Şi... angajarea?...

MITICĂ (vorbind ca despre un fleac): Aaa, idea mea... Ce-i drept, şefa' a fost foarte receptivă, a preluat-o imediat...

MARIA POSTOLEA (privindu-l fix): Miticăăă! (Sens: nu minţi!)

(Mitică o imploră din priviri pe Maria Postolea să nu-i „taie macaroana" în faţa Gloriei.)

MARIA POSTOLEA: (spre Gloria): Minte, domnişoară! Adevărul este că m-a convins cumplit de greu. Noi, generaţia vârstnică, suntem mai conservatori, ne mişcăm mai greu... târâm după noi... ce ziceai ca târâm?... Noroc cu voi, ăştia tineri...

GLORIA: N-aţi uitat?

MARIA POSTOLEA:(grav): N-am să uit niciodată ce mi-ai spus atunci.

GLORIA (neînţelegând sensul): Şi... nu m-aţi iertat?

MARIA POSTOLEA: Ce să-ţi iert, vârsta? Nevoia de adevăr?

MITICĂ (a „înviat” şi îndrăzneşte să deschidă gura): Şefa... Am şi eu o rugăminte...

MARIA POSTOLEA: Ce mai vrei?

MITICĂ: Semnătura.

MARIA POSTOLEA: Fii liniştit, de data asta semnezi cu numele tău... Nu ţi-am promis că te fac celebru? (Gloria prinde replica şi începe să înţeleagă „jocul” Mariei Postolea cu Mitică.)

MITICĂ: Vedeţi, ancheta are de fapt doi autori. Cum spuneaţi dumneavoastră: Boyle-Mariotte. Fără Gloria nu făceam nimic. Şi apoi, faptele le-a relatat şi ea, în memoriu. V-aş ruga să semnăm împreună.

(Gloria, gest de împotrivire.)

MARIA POSTOLEA (foarte plăcut impresionată): Frumos din partea ta... sunt întru totul de acord!

MITICĂ: Şi ca să fie mai simplu, propun să semnăm: Gloria şi Mitică Valahu! (Gloria nu pricepe, privire lungă; Mariei Postolea îi „cade fisa” încotro bate Mitică.)

MARIA POSTOLEA: Asta cam sună a fals în acte publice...

MITICĂ: Păi nu aşa, şefa'... Cu acte în regulă. Nu sunteţi dumneavoastră naşa mea? Ne luaţi de mână, ne duceţi la primărie şi...

GLORIA (speriată, fâstâcită, ruşinată, surprinsă): Mitică!

MARIA POSTOLEA: (lui Valahu, cu falsă furie): Ia ascultă mă, puşlama patentată, chiar vrei să-ţi ofer plocon, dintr-o lovitură, şi carieră, şi viaţă personală? Eu ţi-am promis celebritatea; Gloria... cucereşte-o, dacă eşti în stare! Marş în parc şi rezolvă-ţi singur problemele, nu mai tot scoate

castanele din foc cu mâna altora... Şi vezi cum te porţi cu fata asta, că n-o meriţi!

MITICĂ (o ia pe Gloria de mână şi porneşte spre uşă): E aproape cucerită, şefa', vă spun eu...

(De la uşă, Gloria se opreşte, se uită lung la Maria Postolea, aleargă spre ea şi-o îmbrăţişează ca pe o mamă, sărutând-o pe amândoi obrajii. Maria Postolea o mângâie pe cap, ca pe un copil, şi o duce încet spre Mitică.)

MARIA POSTOLEA: (lui Mitică): Ţi-am spus că e mai deşteaptă decât tine. Uite, a şi înţeles cine merită prima îmbrăţişare...

(Cei doi ies. Maria Postolea se uita cu nostalgie la uşa care s-a închis, apoi se duce la biroul său, ia cele 3-4 mostre rămase de la prima discuţie cu Gloria, le priveşte pe fiecare şi le aruncă la coş, până rămâne una singură. N-are însă timp să rămână prea mult pe gânduri, pentru că uşa se deschide...)

SECRETARA: Luaţi, vă rog, telefonul... Am vrut să nu vă dau, dar insistă... Pare făcut foc!

MARIA POSTOLEA: Cine e?

SECRETARA: Tovarăşul Spătărelu, de la Centrală.

MARIA POSTOLEA: Uite, dom'le, cine era spatele! Mărie, ţin' te bine, că începe dansul!

SECRETARA: Poftim?

MARIA POSTOLEA: Nu vorbeam cu dumneata... (Se duce la birou, ridică receptorul, preia legătura, secretara iese.) Alo, da... (Ascultare.) Vă ascult, tovarăşe Spătărelu... (Ascultare.) Da, lucrează la noi, e reporter... (Apasă pe sonerie, secretara intră imediat. Maria acoperă cu palma microfonul receptorului telefonic şi spune): Să vină la mine Jenică, rapid! (Secretara: iese.) Da, vă ascult, vă ascult... (Pauză mai lungă de ascultare.) Asta rămâne să demonstraţi... (Pauză. Intre timp, apare Jenică,

venit val-vârtej. Maria Postolea acoperă din nou receptorul telefonului cu palma, adresându-i-se lui noului venit): Jenică, bagă în pagina I-a ancheta lui Valahu. Dai titlu cu litere de afiş!

JENICĂ: Dar nu mi-o scoateţi la noapte, că mă nenorociţi...

MARIA POSTOLEA: N-o scoţi nici dacă-ţi spun eu! Ai înţeles? (Jenică iese. Maria Postolea ridică palma de pe receptor.) Da, tovarăşe Spătărelu, vă ascult... Sigur. O să analizăm... (Ia în mână ultima mostră de la „Frumosul cotidian", rămasă pe birou, şi se joacă cu ea, privind-o.) Vă aştept mâine, să discutăm. Ştiţi cum spune proverbul: mai bine prea târziu decât niciodată. Vă salut! (închide telefonul, priveşte ultima dată spre bibelou, îl aruncă la coş. Pe gestul ei începe să cadă cortina.)

SFÂRŞIT

PIESA VĂZUTĂ DE...

Era sau nu de prevăzut debutul dramaturgic al ziaristului şi omului de artă Ion Bucheru e mai puţin important acum, după „aproape trei decenii de muncă" pe care îi mărturiseşte domnia-sa; important e că o face după o experienţă de-o viaţă, cu certă vocaţie şi într-o manieră tinerească, de o cuceritoare prospeţime şi mobilitate a spiritului. Ion Bucheru are replică şi stil, fraza lui bate sprinten din aripi şi prinde ideea, dialogurile se lansează în comentarii de vădit interes civic, cu ecouri filozofice, estetice, morale. E un polemist şi un moralist, experienţa l-a înzestrat cu numeroase teme de meditaţie asupra cărora are ceva de spus, un punct de vedere de afirmat. De aceea şi ponderea acestei prime lucrări o constituie comentariul polemic, şi nu intriga propriu-zisă - o pasionată pledoarie pentru valoare şi frumos, pentru promovarea, apărarea şi consolidarea adevăratelor virtuţi ale trudei umane în demersul ei de perfecţionare a universului spiritual. „Vedeţi, mahalalele se dărâmă - zice un personaj - dar mahala nu înseamnă doar zid de chirpici şi mocirlă pe uliţă, ci şi un univers spiritual, un mod de a simţi" - şi prin aceasta e

semnalată cu claritate problematica piesei şi zona insalubră asupra căreia ne invită să acţionăm.

Pentru că piesa e şi un îndemn la intervenţie fermă, la acţiune. Tânărul gazetar Mitică Valahu scrie un articol critic despre produsele decorative de prost-gust puse în circulaţie de întreprinderea „Frumosul cotidian", dar redactora-şefă a ziarului *Ştirea* îi propune o alternativă mai spectaculoasă şi mai riscantă: angajarea lui ca muncitor la întreprinderea vizată şi investigarea incognito a cauzelor şi persoanelor care menţin acest nivel artistic „de gang". „Dacă, într-adevăr, vrei să te lupţi cu urâtul, atunci pune degetul pe rană, arată cine e de vină, demonstrează cum s-a ajuns la stadiul ăsta cronic" - îi cere ea. O şansă de afirmare pentru tânăr, o cale - cea mai eficientă cale - de a stigmatiza un univers spiritual de mahala, prin implicare în luptă şi demascare directă. Dar şi demnă, pilduitoare confruntare de generaţii - tânărului Valahu asociindu-i-se în atitudinea critică Gloria Onuţan, care întreabă cu evidentă undă de reproş: „Generaţia dv. de ce a târât cu ea atâta impostură, atâtea lipitori care trăiesc din sângele valorilor?" Nu mai puţin îndreptăţit e răspunsul Mariei Postolea, redactor-şef: „Dacă generaţia mea a crescut copii ca voi, nici n-am greşit, nici n-am trăit degeaba!" Forţa şi interesul piesei stau în această vocaţie a personajelor din generaţii diferite pentru frumos, valoare şi adevăr, pe care şi-o afirmă cu credinţă şi patos, conştiente că ele constituie bunurile de preţ ale spiritului uman, pentru care merită să te iei la trântă cu impostorii. „Viaţa trebuie să fie frumoasă", spun ele - „talentul este aspiraţie, este încredere în steaua ta, care trebuie să lumineze pentru toţi".

Nu tot atât de clar conturate sunt tabloul introducerii lui Valahu în colectivul de la „Frumosul cotidian" şi cele ce se întâmplă acolo. Vădită este densitatea prototipului de lichea

periculoasă, Nae Halmoş, care pare a domina toate urzelile, cinic, demagog, șiret, despot; se produc câteva întâlniri scăpărătoare între el şi tânărul reporter incognito, pe fragmente scenele se justifică şi duc la previzibila culminaţie, dar cu o inspiraţie ceva mai puţin bogată, de anvergură prea mică pentru miza investită cu atât patos aici. Forţa satirică se epuizează, parcă, într-o singură direcţie, asupra Iui Halmoş, celelalte personaje sunt doar abia schiţate sau numai propuneri (Chiriacescu, Directorul, Scumpi, Femeia cu andrelele) şi nu contează în acţiune. Poate că e şi niţică precipitare, poate că e şi efectul intoleranţei autorului faţă de acest univers sordid - cert e că ieşirea lui Valahu pe teren nu e la înălţimea șansei acordate şi se rezolvă fără prea multă satisfacţie „satirică”. Concludent e finalul, când, după deconspirarea identităţii tânărului şi înfrângerea lui Halmoş, în ajunul apariţiei seriei de articole demascatoare, un telefon anunţă o luptă ceva mai aprigă, poate, deschisă de un alt Halmoş, mai bine situat şi mai influent; Maria Postolea o primeşte demn - „începe dansul” - și își asumă conștient toate riscurile; „nu-l scoţi nici dacă-ţi spun eu” (e vorba de primul articol din serie) - îi transmite ea secretarului de redacţie, Jenică, un alt tip conturat cu farmec şi autenticitate, alături de Gloria Onuţan, Mitică Valahu şi, fireşte, personalitatea Mariei Postolea, care domină cu autoritate de erou-model peisajul uman al piesei…

C. PARASCHIVESCU, Teatrul, nr. 2 din 1985

Ion Bucheru

Fața nevăzută a lum(n)ii

comedie satirică în trei acte

PERSONAJELE (în ordinea intrării în scenă):

JUGĂNARU, director-adjunct al întreprinderii în care se desfăşoară acţiunea (45-50 de ani)

PĂRCHIŞAN, inginer, şeful uneia dintre secţiile de bază ale întreprinderii (35-40 de ani)

ANGHELACHE, activist sindical în întreprindere (circa 50 de ani)

SFÂRLOGEA, şeful cineclubului întreprinderii (circa 40 de ani)

MOŞULEŢ, maistru de înaltă calificare, cineast amator (27-30 de ani)

DINULESCU, inginer, cineast amator (27-30 de ani)

SECRETARA lui JUGĂNARU (circa 30 de ani)

ANCA POSTELNICU, ziaristă la revista *Cultura* (26-30 de ani)

REPREZENTANTUL COMITETULUI DE CULTURĂ ŞI EDUCAŢIE SOCIALISTĂ

REPREZENTANTUL TINERETULUI, REPREZENTANTUL SINDICATELOR

DOMNICA NISTOR, secretar al Comitetului judeţean de partid (circa 45 de ani)

ACTUL I

Dimineaţa unei zile obişnuite de muncă. O cabină gen „cuşcă”, de geam, dimensionată pentru 3-4 persoane, aşa cum sunt de obicei încăperile destinate conducerii unei secţii dintr-o hală de uzină. Doi oameni discută aprins. Cei doi sunt: Jugănaru, directorul-adjunct al uzinei în care se petrece acţiunea, şi inginerul Părchișan, şeful secţiei în care ne aflăm acum.

JUGĂNARU: Nu m-ai convins...

PĂRCHIŞAN: Păi ce, dom’le, suntem la tribunal? Aici nu merge pe avocăţeală, care dă cu clanţa mai cu foc, să rupă inima juraților! Suntem ingineri, ce dracu’, puneţi mâna pe creion şi socotiţi...

JUGĂNARU: Ei, ce spune calculul?

PĂRCHIŞAN: Vreţi s-o luăm de la capăt? Bine!... Deci... avem aprobare pentru extinderea spaţiului de producţie; se deschide investiţia, se porneşte hala, dar constructorul ne amână. Atunci, ce spun eu, cu mintea mea tâmpită de om care crede în cifre, în logică și-n bunul-simţ? Că e absurd să stea degeaba utilajele care au şi venit, în timp ce hala veche nu numai că permite, dar aproape cere îndesirea maşinilor! Faceţi socoteala: acelaşi consum de lumină, de încălzire, iar plusul de producţie e uriaş!

JUGĂNARU: Ai repartiţie de materie primă?

PĂRCHIŞAN: Credeţi că există vreun for care să refuze materia primă din ţară, pentru producţie cerută la export ca pâinea caldă?

JUGĂNARU: Şi forţa de muncă?

PĂRCHIŞAN: Ştiţi bine că nu e problemă! Putem merge pe soluţia „un om la două maşini”, îi avem pe elevii de la grupul nostru şcolar, doar aţi văzut ce rezultate au dat la practică... La urma urmei putem şi angaja, nu ne opreşte nimeni!

JUGĂNARU: „Putem”... Ăsta e pluralul demagogului, Părchișane! Oalele sparte le plătesc eu!

PĂRCHIŞAN: Cam câte oale aţi plătit până acum de pe urma ideilor mele? Eu vă spun că pentru chestia asta luaţi şi o decoraţie!

JUGĂNARU: Mersi! O statuie nu-mi faci? (Încercând să închidă discuţia.) Aşteaptă să se întoarcă directorul din concediu. Să ia el şi decoraţia şi bustul...

PĂRCHIŞAN: Păi de-abia a plecat, iar ce vă spun eu arde! Nu pricep... De ce nu vreţi?

JUGĂNARU: Părchișane, tu mă trimiţi să bat la uşa ministrului şi a primului-secretar de la judeţ, şi să le spun: „Stimaţi tovarăşi, permiteţi-mi să folosesc utilajele de la hala nouă - hală pentru care am cheltuit milioane - în hala veche, care le cuprinde

aproape pe toate. Dar vă rog să nu mă întrebaţi de ce-am mai băgat tot bănetul în ziduri, când puteam dubla producţia doar căscând ochii şi văzând că printre maşinile din hala veche ai loc să te plimbi cu tractorul... ” Ei, cum mi-ar sta să le cânt aria asta? Ce decoraţie crezi că mi-ar da când ar auzi-o?

PĂRCHIŞAN: Deci, la Vatican vă era gândul?

JUGĂNARU (siderat): Vatican? Ce are Vaticanul cu...

PĂRCHIŞAN: Sfântul scaun...

JUGANARU (iritat): Nu crezi că-ţi permiţi cam mult?

PĂRCHIŞAN (ca şi cum n-a auzit replica): M-da... milioane... Cam mult! Dar mi se pare şi mai mult să dublăm paguba, pierzând alţi bani...

JUGĂNARU: Te duci dumneata să explici?

PĂRCHIŞAN: Mă duc! Deşi sunt sigur că nu-ntreabă nimeni nimic...

JUGĂNARU: Şi dacă întreabă?

PĂRCHIŞAN (degajat): Explic.

JUGĂNARU: Şi dacă aprobă?

PĂRCHIŞAN (perplex): Cum adică? Păi nu vrem să aprobe?

JUGĂNARU: Dom’le, eu vreau să-mi fac planul, să pot da banii la oameni, să mi-i iau şi eu, dacă se poate, să nu mă-ntrebe nimeni de sănătate, că sunt sătul de controale şi comisii şi brigăzi şi colective care vin să te analizeze de ce n-ai făcut productivitatea, de ce n-ai făcut producţia fizică, de ce-ai depășit cheltuielile la mia de lei marfă! Mi-ajunge! Nu vreau complicaţii!

PĂRCHIŞAN (după un moment de tăcere): Păi dacă nu vrem complicaţii, de ce ne-am mai apucat, dom’le, de industrie? Hai să ne-aşezăm cu burta-n sus, să trăim ca budiștii sau ca păsările cerului, cu grăunţe!... Ce atâta zbucium? Ce atâta tevatură? Ce atâtea discuţii despre productivitate? Închidem mustăria și...

avem linişte! Nu?

JUGĂNARU: Nu! S-o lăsăm să meargă aşa cum a fost croită!

PĂRCHIŞAN: Cu hala pe jumătate goală? Dumneavoastră aşa v-aţi mobilat casa? Aţi lăsat camerele cu pereţii goi şi două taburete în mijloc?

JUGĂNARU (nu-i place aluzia): Aia e casa mea, acolo mă culc, acolo mă scol, acolo o să-mi mănânc pensia, dac-o mai apuc! Fac în ea ce vreau!

PĂRCHIŞAN (montat): Dar asta (gest de jur-împrejur, spre secţie) a cui mama dracului este? Nu trăim aici? Nu ne-am zidit viaţa şi-n pereţi, şi-n maşini, şi-n ce iese din maşini? Păi dacă e-aşa, hai să scoatem tot ce se poate... Dacă poate să ardă, nu e păcat să pâlpâie?

JUGĂNARU: Şi dacă bag maşinile în hala veche, cine-mi mai dă utilaje pentru hala nouă?

PĂRCHIŞAN: Şi-un ageamiu vă repartizează utilaje de fabricaţie autohtonă ca să producă marfă pe valută! E clar ca bună ziua...

JUGĂNARU: Ascultă, Părchișane, dacă vrei neapărat să te complici, găseşte, dom'le, o modalitate să te complici pe tine, nu să bagi pe alţii în bucluc. Eu nu-mi bat singur cuie-n pantofi, înţelegi? Mi-ajunge că-mi bat alţii piroane...

PĂRCHIŞAN (în sfârşit, a înţeles, dar exasperat tocmai de ce-a înţeles): Păi spuneţi aşa! Spuneţi că nu vreţi să puneţi osul!... Spuneţi că nu vă pasă de ce se-ntâmplă sub nasul nostru! Eu nu-l aştept pe director. Duc chestia asta în comitet, să văd ce zic ceilalţi! N-avea dreptate trăsnitul ăla de Moșuleţ, să umble cu aparatul prin uzină, să filmeze tot ce nu e-n regulă?

JUGĂNARU (brusc, deosebit de interesat): Care Moșuleț? Ce filma? Unde? Când?

PĂRCHIŞAN: Ăla de la Cineclub... A tras pe peliculă tot ce

n-am fost noi în stare să punem la punct în fabrică! Apoi, la cât de gospodari suntem, o să tot aibă ce filma... (Pe replică, Părchişan iese, dând din mână, a lehamite?)

JUGĂNARU (după ce a rămas singur, pune repede mâna pe telefonul interior, bate grăbit în furcă până obţine centrala): Alo, centrala? Cu Sfârlogea... (Pauză de ascultare.) Alo, Sfârlogea? Eu sunt, Jugănaru... Da, eu! Uite că, dacă mă ambiţionez, pot să vorbesc la telefon şi fără secretară! Ia ascultă, aveţi la cineclub pe unul Moșuleț? (Pauză de ascultare.) Şi a făcut un film cu aspecte negative din uzină? (Pauză de ascultare.) Păi voi ce-aţi păzit? (Pauză de ascultare, mai lungă.) Aaaa, pentru concursul interjudeţean?! Şi mai bine! Bravo, mă! Ascultă aici: azi după-amiază îmi prezentaţi filmul, la club. Cu autorul de faţă. Să vină şi Anghelache, că şi sindicatul trebuie să-şi mănânce papara pentru chestia asta... (închide telefonul, iese din scenă vorbind singur.) A înnebunit lumea, domnule... Le merge bine, îşi iau leafa, unii mai ciugulesc şi pe deasupra, şi... poftim! Combativi!... Ei, las' că vă dau eu spirit critic!

Cortină de întuneric

După-amiaza aceleiaşi zile. Interiorul unei săli de club dintr-o întreprindere de nivel mediu. Câteva scaune, 2-3 mese cu colecţii de ziare, 2-3 măsuţe de şah într-un colţ. Pe un perete, un ecran pe care tocmai se proiectează ultimii metri ai unui film realizat la cineclubul uzinei. Tot ce-am descris mai sus de- abia se desluşeşte într-o semiobscuritate străpunsă doar de fascicolul de lumină al aparatului de proiecţie. După câteva secunde, pe ecran apare cuvântul „SFÂRŞIT” (sau pur şi simplu se termină proiecţia.) Cineva apasă comutatorul electric; o dată cu lumina se instalează o tăcere lungă, jenantă, în care cei din

scenă se privesc animaţi de sentimente foarte diferite.

JUGĂNARU (decis, în sfârşit, să „spargă gheaţa”): Ei?.. Cum e?
ANGHELACHE: E... cum e!
JUGĂNARU: Păi, cum e?
ANGHELACHE: E cam...
SFÂRLOGEA (gelos pe promptitudinea şi elocinţa colegului său Anghelache, intervine rapid): E cam prea...
JUGĂNARU (se joacă cu cei doi): Cam prea... cum? (Moment prelungit de tăcere. Anghelache şi Sfârlogea nu riscă.) Prea... aşa? Sau prea... aşa?! (îşi dă seama că nu poate obţine nimic de la ei; se întoarce spre Moșuleț.) Atunci, să ne spună autorul ce intenţii a avut. Ia zi dumneata, tovarăşe Moșuleț, zi dumneata...
MOŞULEŢ: Eu ce-am avut de zis, am zis... (Semn spre ecran.) Dacă nu se înţelege, degeaba mai explic...
JUGĂNARU: Ei lasă, lasă, nu fi modest. Orice operă are metafizica ei, motivaţiile ei lăuntrice, adânci, care - dacă sunt cunoscute - o luminează altfel. Dă-ne cheia... să nu murim proşti (semn spre Anghelache şi Sfârlogea.)
MOŞULEŢ: Cheia? Că doar n-am filmat Istoria ieroglifică! Nici o cheie, tovarăşe Jugănaru...
Muncesc în uzina asta şi mă doare când văd ceva în neregulă. Asta e tot. Şi cum am boala filmatului...
ANGHELACHE: Curat boală!
MOŞULEŢ (nu-i dă atenţie, de parcă nu l-ar fi întrerupt):... am pus mâna pe aparat şi a ieşit ce vedeţi; azi un cadru, mâine altul, că lucrez pe apucate... Când pot, cum pot, după orele de program...
JUGĂNARU (sinceritate bine jucată): N-ai condiţii? (Spre Anghelache şi Sfârlogea.) I-auziţi, tovarăşi! Clubul nostru ce păzeşte?

ANGHELACHE (aproape într-un glas cu Sfârlogea): Nu ne-a spus nimic!

SFÂRLOGEA: N-am ştiut nimic!

JUGĂNARU (discutând, de fapt, cu cei doi): Ei, aici am vrut să ajung! Asta e grav, că n-aţi ştiut! Misiunea voastră e să ştiţi... Tot! Să fiţi acolo unde se naşte o idee. (Subtil.) Poate că dacă aţi fi ştiut ce impulsuri se ascund în tovarăşul (semn spre Moșuleț) și aţi fi discutat cu el, acum am fi avut un film despre fruntaşi, despre aspectele pozitive din uzină. Nu-i aşa, tovarăşe Moșuleț?

MOŞULEŢ: Nu e, tovarăşe director.

JUGĂNARU: Cum adică, n-avem fruntaşi?

MOŞULEŢ: Ba avem, dar, vedeţi... de-aia există atâtea firi omeneşti şi atâtea genuri de artă... N-oi fi eu cine ştie ce artist, departe de mine gândul ăsta, dar am pus mâna pe aparat ca să spun lucrurilor pe nume.

JUGĂNARU: Păi spune-le pe nume fruntaşilor, să nu rămână anonimi... (Dorind să-l flateze.) Te ignori tocmai pe dumneata?

MOŞULEŢ (nu marşează): Unora, într-adevăr, le iese bine portretul, poemul, reportajul; eu... cu ochiul critic. Aşa e firea mea! Dacă am greşit...

JUGĂNARU: Să greşeşti? A, nuuu, dimpotrivă, e în spiritul muncii noastre să analizăm critic şi autocritic...

ANGHELACHE (crezând că a „prins un fir"): Autocritică nu are!

JUGĂNARU (printre dinţi): Termină cu idioţeniile! (Reia) Cum spuneam, e în practica încetăţenită la noi să ne oprim în special asupra lipsurilor. Cu tact, cu măsură, cu respect pentru adevăr, dar... ferm!

MOŞULEŢ: Asta am încercat... Filmul... l-aţi văzut... Acum, dumneavoastră hotărâţi.

JUGĂNARU: Nu hotărâm, ci discutăm... (Om „subţire”.) În artă, dragul meu, nu se operează cu rezoluţii. Deci, iată-ne ajunşi de unde am plecat... Ce ziceţi despre film? (Privire spre Anghelache şi Sfârlogea.) Să înţeleg că rămâneţi la opinia formulată anterior?

(Anghelache și Sfârlogea, uşuraţi, semn afirmativ din cap.)

JUGĂNARU (sadic): În toate amănuntele ei? Sau vreţi să mai nuanţaţi ceva?... Anghelache şi Sfârlogea (panicaţi, semn negativ din cap. Ambele mişcări la unison) ... (prevenitor): Autorul...? Ceva în plus?

(Moşuleţ semn negativ din cap.)

JUGĂNARU (își drege glasul, ca pentru un „drum lung”): Ei bine, dacă-i așa, trebuie să încep prin a declara că sunt foarte plăcut impresionat! Aş putea să spun, de-a dreptul mişcat! Un om simplu - nu în sens pejorativ! -, un om obişnuit, ca mine, ca... (vrea să arate cu degetul spre cei doi activiști, dar retractează reflex comparaţia, ca pe o posibilă jignire) mă rog, ca oricare om, fără diplome şi studii de specialitate, simte în el chemarea să se exprime în cea mai complicată dintre arte şi, iată, ne oferă un film! Dar ce fel de film? O peliculă mustind de atitudine cetăţenească, un document al neîmpăcării cu stările de lucruri negative, o dovadă că ochiul vigilent al maselor nu doarme. (Adresă către Anghelache şi Sfârlogea.) Numai gândul că cei chemaţi să asigure condiţiile necesare unui asemenea film habar n-aveau că el se naşte, mă indignează! (Cei doi se foiesc pe scaune.)

MOŞULEŢ (modest, dorind să „fie pace”): Lăsaţi, tovarășe director. Credeţi că profesioniștii de la Buftea au chiar tot-tot ce le trebuie?

SFÂRLOGEA (supralicitând): Ehe, nu ştiu eu ce-i acolo? Ăia n-au nimic!

JUGĂNARU (privire ascuţită spre Sfârlogea, care-şi înghite cuvintele): Dar nu asta e problema... Dincolo de aspectul emoţional-afectiv al lucrurilor, ca să zic aşa, există şi unul de conţinut. Filmul acesta trebuie să reprezinte cineclubul nostru, deci uzina, la faza interjudeţeană şi - mai ştii? - poate chiar la cea naţională a concursului de cineamatori. Ei bine, vă întreb: ne reprezintă cu adevărat?

SFÂRLOGEA şi **ANGHELACHE** (în cor): Nu!

JUGĂNARU: De ce?

ANGHELACHE (dintr-o suflare): Are lipsuri!

SFÂRLOGEA (simţind nevoia să pluseze): Are lipsuri grave!

JUGĂNARU: Sper că nu reproşaţi unui film critic faptul că dezvăluie lipsuri...

SFÂRLOGEA şi **ANGHELACHE** (gest negativ, tot la unison, dar absolut mecanic, fără nici o urmă de înţelegere a sensului din replica directorului.)

JUGĂNARU: Să ne înţelegem, tovarăşe Moșuleț, dacă e pe critică, sigur că trebuie să arăţi lipsuri.

MOŞULEŢ (începe să fie enervat de ce se petrece): E clar...

JUGĂNARU: Dar filmul dumitale nu numai că arată lipsuri, ci le şi conţine. De fapt, e vorba de una singură, însă esenţială...

SFÂRLOGEA (dorind să marcheze încă un punct în întrecerea cu Anghelache): E negativist...

JUGĂNARU (către Anghelache, înfuriat): Spune-i să tacă! (Din nou către Moșuleț.) Dumneata tragi cu tunul în vrăbii! Frate dragă, un film nu este o epigrămuţă la gazeta de perete! Un film este... (caută) un film! El trebuie să pice pe probleme esenţiale, majore... Ştii ce spunea Lenin despre cinematografie? (Efort de memorie.) Mă rog, nu mai ţin minte ce spunea, dar avea dreptate. De fapt, ce critici dumneata? Fleacuri! Păi vino,

dom'le, o dată, în biroul meu, stai o zi, şi să te ţii ce-ţi vor auzi urechile! Ştii cum stăm cu investiţiile? Hala nouă... jale! Ai habar că nu facem productivitatea? Cunoşti indicii de utilizare a maşinilor? Îţi imaginezi ce dureri de cap avem cu consumurile de materiale și de energie?

MOŞULEŢ: Ceva-ceva mai spune și filmul meu...

JUGĂNARU: Spune, dar timid! Și nu despre toate! (Sentimental-demagogic): Astea ne dor, astea ne ard, nu faptul că un lăţos de la maşina X doarme pe el şi colectivul nu ia atitudine...

MOŞULEŢ (neîncrezător): Și toate aspectele astea ar putea să apară aşa... în prim-plan?

ANGHELACHE şi **SFÂRLOGEA** (la unison): Nu!

JUGĂNARU (sufocat de gafele candide ale celor doi): Dar mai terminaţi o dată cu tâmpeniile! (Spre Moșuleț): Pot. Îţi spun eu că pot! Dacă tot ne-apucăm, măcar să spunem ceva!

(Pe ultimul cuvânt al replicii, uşa se deschide şi în scenă pătrunde val-vârtej Părchișan.)

PĂRCHIŞAN (către Jugănaru): Scuzaţi-mă că năvălesc aşa, dar vă rog să mă credeţi: nu se mai poate! Acum ne-a sosit un nou transport de utilaje pe care nici măcar nu mai am unde să le depozitez! O să ruginească în curte şi-o să înfundăm puşcăria, pe bună dreptate...

JUGĂNARU (își caută „tonul"): Aşa, aşa... (Maliţios): Din modestele mele cunoştinţe de chimie, nici un metal nu rugineşte într-un sfert de oră, mai ales când afară nu pică strop de ploaie! Aşa că puteai să ai răbdare şi să nu mă-ntrerupi. Vezi bine că nu stau degeaba...

PĂRCHIŞAN (la fel de maliţios): Mi s-a spus că aveţi o treabă foarte importantă, discutaţi filme...

JUGĂNARU: Nu „discutăm filme", ci dezbatem principii!

Avem răspunderi şi pentru conştiinţe, nu numai pentru maşini!

PĂRCHIŞAN: Bine că mi-aţi spus! Păi atunci o dăm dracu de producţie şi trecem la superproducţii! (Spre Moșuleț.) Măi Moşuleţ, când termini de discutat principii, ia-ţi aparatul şi vino în curte, să filmezi minunea; măcar pe peliculă să rămână întregi maşinile alea, să afle şi posteritatea cum arătau ele când erau nou-nouţe...

JUGĂNARU (autoritar): Nu-ţi permit să faci asemenea aprecieri şi să foloseşti un asemenea ton! Astea sunt probleme care se discută şi se rezolvă în altă parte!

PĂRCHIŞAN: Eu credeam că, decât în „altă parte", mai bine aci, la noi, deschis şi pe faţă, mai ales când avem argumente! Dar nu-i nimic, dacă vreţi în public, cu introducere pentru prezidiu şi de la tribună cu microfon, se poate şi aşa... Vă salut, şi scuze pentru deranj... (Iese.)

MOŞULEŢ (oarecum încurcat; ton de scuză): Eu sunt de vină, tovarăşe director... După ce că aveţi atâtea pe cap, v-am mai ocupat timpul şi cu filmul meu... Mă simt foarte...

JUGĂNARU (îl întrerupe): Dragul meu, dar eu am vrut să-l văd, nu e cazul să-ţi faci probleme. Şi am vrut să-l văd, pentru că sunt hotărât să-l facem aşa cum trebuie. Atacăm frontal!

MOŞULEŢ: Dar cum iese uzina din treaba asta?

JUGĂNARU: Lasă grija uzinei în seama mea! Dumneata fă-ţi treaba ca lumea, să vadă toţi tovarăşii că la noi s-a înţeles bine sensul demersului critic, scopul nobil şi constructiv al artei amatoare. Sigur că n-o să dai cu bâta, sigur că din comentariu lucrurile trebuie nuanţate, sigur că vei sugera preponderenţa pozitivului... Ei, ce zici?

MOŞULEŢ (parcă încălzit de perspectiva ce i se deschide, dar cu un ultim dram de reticenţă): E tentant ce-mi propuneţi... (Se

gândeşte, ca şi cum ar face o socoteală, mental.) Timp ar mai fi... Mi-ar trebui peliculă, că nu mai am...

JUGĂNARU: Se va găsi.

MOŞULEŢ: Şi nişte minime condiţii de filmare...

JUGĂNARU: Optime!

MOŞULEŢ: Ar fi necesară o discuţie cu un factor de răspundere, pentru problemele mai generale; un procent, o cifră, câteva exemple mai semnificative...

JUGĂNARU: Vei discuta cu mine personal! (Glumind.) Te satisface consultantul de specialitate?

MOŞULEŢ (fâstâcit şi nu prea bucuros): Vă mulţumesc, dar la câte aveţi pe cap...

JUGĂNARU: Eu m-am propus. Profită!

(Anghelache şi Sfârlogea schimbă priviri de totală nedumerire. Jugănaru sesizează şi le face semn să se potolească.)

MOŞULEŢ (se ridică, scoate din aparatul de proiecţie rola cu filmul vizionat, apoi, spre Jugănaru): Înţeleg că pe ăsta îl trec la rebuturi...

JUGĂNARU: Să n-o luăm chiar aşa! Să spunem că e o primă formă... Artistul trebuie să tindă spre autodepăşire... Vreau să-ţi dai măsura maximă a talentului, doar mergem la o competiţie!

MOŞULEŢ (pentru prima dată sincer încălzit): Va mulţumesc... Sper să nu vă dezamăgesc... (Vrea să plece din sală, dar Jugănaru întinde mâna după rola de film, Moşuleţ nu înţelege ce doreşte directorul; un moment de confuzie.)

JUGĂNARU (semn spre rolă): Pe ăsta îl laşi la noi... Deocamdată n-aş vrea să mai circule...

MOŞULEŢ (retractil): Păi nu circulă, stă la mine...

JUGĂNARU: Lasă, mai bine să stea la noi...

(Anghelache, în sfârşit, înţelege jocul lui Jugănaru; ia repede rola din mâna lui Moșuleț; Jugănaru îl conduce insistent pe

cineamator spre uşă. Moșuleț iese. Moment de tăcere, în care directorul adjunct îi priveşte intens pe cei doi, Sfârlogea şi Anghelache, spre neliniştea crescândă a acestora.)

JUGĂNARU: Ei, fraţi meseriaşi, acum să discutăm ca între noi. Ia ascultă, Sfârlogeo, de ce te-am pus eu mai mare la cineclub?

SFÂRLOGEA: Ca să stimulez...

JUGĂNARU (îi taie vorba): Ce să stimulezi, mă? De stimulat îmi arde mie? Ţi-am spus clar şi răspicat să fii atent la tot ce se filmează! Mă, găgăuţă, degeaba umplu eu rapoartele cu aspecte pozitive şi fac dans pe sârmă cu cifre şi procente; dacă vine un neisprăvit şi trage pe peliculă ce-a tras Moșuleț ăsta, sărim în aer! L-aţi citit pe Marcuse? Voi ştiţi ce-i aia „explozia audiovizualului”? Ei bine, asta e! Îţi explodează bomba sub fund şi te duci dracu', cu scaun cu tot, dacă ajunge pelicula sub ochii unui şef mai mare... Se vede, băăă, n-ai cum s-o dregi din vopsea! Şi tu, Anghelache, pe asta laşi să se ducă banii sindicatului? Cum, mă, noi n-avem fruntaşi? Până și Moșuleț recunoaşte că avem. Și-atunci? (Apăsat demagogic; își ascultă tirada.) Frumuseţea muncii creatoare de ce n-o filmează nimeni, mă? Unde e eroismul cotidian? De ce nu se vede abnegaţia? Numai lipsurile sunt fotogenice?

ANGHELACHE (timid): Aţi auzit că... astea îl interesează pe el.

JUGĂNARU: Pe el, poate, dar pe mine, nu! Eu dau banii, eu sunt cu mălaiul! (Insinuant.) Şi pentru voi tot eu semnez ștatul, cât l-oi mai semna! Că ştiu bine cât munciţi pentru leafa din el şi pentru micile completări, care nu sunt chiar atât de mici... (Schimb de priviri panicate între cei doi.) Aşa că e pe-a mea, nu pe-a lui! Aţi priceput?

(Anghelache și Sfârlogea, semn afirmativ din cap.)

JUGĂNARU: Asta e bine. Deci, putem merge mai departe, să discutăm la concret. Cum de n-aţi ştiut ce filmează Moșuleț?

ANGHELACHE (știe lecţia): N-am fost vigilenţi...

JUGĂNARU: Alt punct pozitiv, că recunoști. Dar filmul l-aţi văzut? (Cei doi, semn afirmativ din cap.) Şi dacă l-aţi văzut, cum de-a mai ajuns la mine? Păi asta era de aprobat? (Ia în mână rola și le-o arată ca pe un obiect infamant.) Cum au ajuns aci lăţoșii ăia din secţii? (Din nou, demagogie apăsată.) Așa arată tineretul nostru, care nu precupeţește nimic ca să... (semn cu mâna, că nu mai completează cu vorbe ceea ce se știe foarte bine) Tipicul, domnule, unde e tipicul? Ce e tipic în bazaconiile lui Moșuleț? Ar trebui să faceţi seminar cu cineclubiștii, să-i puneţi să studieze, că uite unde duce munca după ureche... Şi de unde atâta murdărie în uzină? De unde atâta mizerie pe mașini și pe salopete? Așa e la noi în uzină?

SFÂRLOGEA: Nu e, tovarășu' director...

JUGĂNARU (gest cu degetul spre Sfârlogea): Vezi? Vezi că simţi nevoia să spui NU? (Victimă.) Dar eu cum pot să mă duc, mă, peste tot unde-o să ruleze filmul ăsta și să spun tuturor: „Nu, tovarăși, la noi nu e așa! Nu trebuie să vă luaţi după ce se vede, vă rog să mă credeţi pe mine, spun drept, vă jur... " Ştiu și eu cine-o să fie acolo? Ştiu și eu sub ochii cui poate să cadă? (Eficient.) Băgaţi de seamă: faceţi rost de peliculă color, căutaţi un băiat bun și în câteva zile să avem un film cum scrie la carte. Totul să lucească! Voi aţi văzut cum face ONT-ul ilustratele, că nu mai recunoști ce-au fotografiat? Adică ei pot, și noi nu? Așa să fie filmul nostru! Clar?

SFÂRLOGEA: Clar... dar... să vedem pe cine găsim...

JUGĂNARU: Căutaţi... Să nu-mi spuneţi mie că n-avem un popor talentat! Şi... băgaţi de seamă: nu se filmează la prototipuri, că nu e voie. La turnătorie stăm prost cu modernizarea, așa că ocoliţi sectorul. Nu vreau nici la asamblare, și nici la magazie, știţi voi de ce. Să nu care cumva să se distingă din film densitatea

maşinilor în hală, că pentru asta fac moarte de om! Să se ferească de ansamble, ca de dracu'! Şi de pereţi, că n-are nimeni timp şi bani de văruit.

ANGHELACHE (îndrăznind): Păi dacă aia nu, ailaltă nu, atunci… ce să se vadă?

JUGĂNARU: Nu ştiu! Dacă nu e ca la ilustrate, să nu se vadă nimic! Dar vă mănânc dacă imaginea nu e expresivă! Să nu ziceţi că nu v-am spus... Instruiţi bine pe băiatul care filmează, staţi de vorbă cu el, să meargă treaba uns!

SFÂRLOGEA (gândindu-se la ce-l aşteaptă, oftând): Numai să vrea...

JUGĂNARU: Cum? Păi ce, aici merge pe vrute? Mă, voi aţi auzit de „comanda socială"? (Cei doi, semn afirmativ din cap.) Păi unde e comandă, nu suflă nimeni! Ce, ne jucăm? Fiţi lângă el când filmează, nu-l lăsaţi să umble brambura prin uzină, că ne trezim cu cine ştie ce bazaconie. Cum mişcă aparatul unde nu trebuie, dă cu el de pământ! Nu cu aparatul, că e pe valută...

ANGHELACHE: Şi dacă insistă, totuşi, pentru un aspect mai...

JUGĂNARU: Dacă insistă, bagă-l în mă-sa, că nu s-a coborât el cu hârzobul din cer să ne spună nouă ce şi cum!

ANGHELACHE (speriat): Cum să-l înjur, tovarăşu' director? Nu-i cunoaşteţi pe ăştia, e în stare să mă toarne...

JUGĂNARU (domn): Dar ce mă, Anghelache, eu ţi-am spus să-l înjuri? Asta e ideea, tu găseşti forma adecvată, expresiile cele mai convingătoare, doar eşti factor de îndrumare, ai de-a face cu creatori, ce dracu... Fii persuasiv, descurcă-te! N-ai văzut cum l-am luat eu pe Moșuleț? Dar, pentru asta, v-am tot spus: mai puneţi şi voi mâna pe o carte... Citiţi, băăă, studiaţi, şlefuiţi-vă, învăţaţi câteva citate, că aşa nu mai merge! Viaţa evoluează, problemele devin mai complexe, exigenţele mai mari... Tare aş fi vrut să fiu o musculiţă mică, mică de tot, și să asist la discuţia

voastră cu Moșuleț... Să aud şi eu ce-i spuneţi, de unde-l apucaţi... cu ce principii îi daţi la cap... (îi scrutează pe cei doi.) Sau i-aţi fi aprobat filmul?

SFÂRLOGEA şi **ANGHELACHE** (cu sfântă indignare): Nu, tovarăşu' director!

JUGĂNARU: Tot e ceva... Mă întrebaţi „ce să se vadă"... Ajunge cu atâtea maşini şi ziduri! Omul să se vadă, domnule... (Sentenţios şi doct.) Obiectul artei este omul! Spălaţi şi tundeţi bine câţiva băieţi siguri, daţi-le salopete noi, puneţi-le în spate grafice semnificative şi lozinci mobilizatoare şi filmaţi-i trăznet! (Din nou teoretician.) În fond, arta trebuie să slujească omului, nevoilor sale... Păi ce, noi nu suntem oameni? Să ştie lumea ce se întâmplă aici, la noi, să se vadă cum arătăm şi cum muncim! Acum, gata, la treabă. Când aveţi filmul, mă chemaţi...

ANGHELACHE: Şi dacă Moșuleț vine după peliculă?

JUGĂNARU: N-aveţi. Nu se mai fabrică peliculă pentru filme critice.

SFÂRLOGEA: O să vă caute pe dumneavoastră...

JUGĂNARU: Să mă caute. Secretara mea ştie să lucreze, mă, nu ca voi... Mi-e devotată trup şi suflet...

SFÂRLOGEA (încet, lui Anghelache): Mai mult trup...

JUGĂNARU (vrea să-l „ia tare", pentru că a distins ceva din replică, dar tocmai se deschide uşa şi Moșuleț bagă capul.)

MOŞULEŢ: Mă scuzaţi, tovarăşe director... Am uitat să vă întreb când pot veni la dumneavoastră...

JUGĂNARU: Când vrei...

MOŞULEŢ: Mâine?

JUGĂNARU (gest cu mâna, în sens de „plus infinit"): Mâine... Dar întâi faci rost de peliculă (semn spre Anghelache) ca să te apuci de treabă imediat. Salutare!

(Moşuleţ dispare, închizând uşa. Directorul, spre cei doi.) Am aranjat-o şi pe asta. (Se ridică, pleacă spre uşă.) Mă ţineţi la curent cu tot ce se întâmplă. Nu pierdeţi nici o clipă! (Din uşă.) Ceva neclar?

ANGHELACHE şi **SFÂRLOGEA**: Nu, tovarăşu director.

JUGĂNARU: Vedem noi „dupe". Vorba... (caută în memorie) unui clasic: „practica e criteriul adevărului"... sau nu sunteţi de acord cu el?

ANGHELACHE şi **SFÂRLOGEA**: Ba da, tovarăşu' director!

JUGĂNARU (zâmbind): Bravo mă, bine faceţi... (Când să iasă, îşi aduce aminte de ceva.) Era să uit... (Spre Sfârlogea.) Am văzut tabelul cu specialiştii propuşi să ajute întreprinderile noi din ţară. Nu vă orientaţi deloc, Sfârlogeo! Numai giurumele! Ce ajutor să dea ăştia?

SFÂRLOGEA: Nici o secţie n-a vrut sa cedeze oameni de bază, tovarăşu' director...

JUGĂNARU: Nu se poate, dom'le! Ne facem de râs! Trebuie băieţi pricepuţi, energici, cu iniţiativă, cu experienţă, să pună umărul, nu să trândăvească pe-acolo, că uzinele noi au ele proştii lor, nu mai e nevoie şi de-ai noştri! Eu aş trimite numai oameni ca Părchișan...

SFÂRLOGEA (puţin descumpănit): Ehe, Părchișan e aur!

JUGĂNARU: Tocmai de-aia... Dar vezi, dacă-l trimiţi la Vaslui, nu-l ţii mai mult de 3-4 luni, că are treabă şi-aici, slavă domnului...

SFÂRLOGEA: Am înţeles, tovarăşu' director!

JUGĂNARU: Dacă e clar, salutare! Aştept veşti.

ANGHELACHE şi **SFÂRLOGEA** (pe ieşirea directorului): Trăiţi!

(Rămaşi singuri, cei doi se privesc lung.)

ANGHELACHE: Ce ne facem, dom'le?

SFÂRLOGEA: Sufletul! Doi din mine nu face! De unde să-i găsesc eu cineast, să-i facă în câteva zile superproducţie color? Bine că n-a cerut-o pe ecran panoramic şi cu sunet stereofonic.

ANGHELAGHE: Sfârlogeo, n-o lua în glumă, că e groasă!

SFÂRLOGEA: Parcă mie-mi arde să glumesc... Dar cine e ăla care să facă aşa repede ce vrea şefu'?

ANGHELACHE: Încercăm cu vreun profesionist de la „Sahia"?

SFÂRLOGEA: N-avem bani pentru nivelul ăsta...

ANGHELACHE: Poate vreun băiat din televiziune?

SFÂRLOGEA: Ăia n-au timp... Se-apucă, şi când ţi-e lumea mai dragă, pleacă la alt capăt de ţară. Mie-mi trebuie repede şi sigur. Plus că... omul trebuie să fie la mâna noastră... Adică a lui Jugănaru.

ANGHELACHE: Parcă Moșuleț nu este? Și... uite ce ne-a făcut.

SFÂRLOGEA: Lasă-mă cu Moșuleț! Ăsta e nebun. Eu vorbesc de oameni normali, care să ştie cum se trăieşte în viaţă... Unul cu copii de ținut...

ANGHELACHE: Sau cu nevastă aşaaa... (Desenează o siluetă în aer, cu mâna.) Se ţine mai greu decât trei copii... Ai o listă a cineclubiştilor? (Sfârlogea scoate din buzunar un tabel bătut la maşină; se apropie în aşa fel încât să-l poată citi amândoi odată. Începe un joc mut; la fiecare poziţie din tabel, indicată cu degetul de Anghelache, Sfârlogea dă din cap, negativ, cu diverse grade de intensitate. La un moment dat, degetul se opreşte în dreptul unui nume.)

SFÂRLOGEA (decis, dintr-o dată): Asta e! Mergem pe Dinulescu!

ANGHELACHE: Inginerul de la...? Păi e un puşti!

SFÂRLOGEA: Puşti, puşti, dar ştie ce vrea... Dacă-i explicăm bine și-i mai prindem mâna lui Jugănaru cu o promisiune de...

ceva, ce s-o îndura conducerea, e omul nostru. De bun, e bun.

ANGHELACHE: Sfârlogeo... garantezi?

SFÂRLOGEA: Dacă e pe garantate, propune tu altul şi garantează tu... Pai ce, e frigider? E Dacia l300, să ţi-l dau cu garanţie timp de 6 luni?

ANGHELACHE: Ei, n-o lua aşa... Am zis şi eu să nu pornim cu oricine. Dacă zici că e bun... (cu o ultimă urmă de îndoială): gata, facem treaba. Dar îi dă drumul Părchișan? Că e la el în secţie...

SFÂRLOGEA: De la Vaslui? Mă faci să râd!

ANGHELACHE: Aşa e... Atunci, cine-l instruieşte?

SFÂRLOGEA: Las' pe mine. Tu vorbeşte cu Jugănaru și vezi ce poţi obţine pentru băiat. (Anghelache se ridică, porneşte spre uşă. Sfârlogea îi spune, înainte de a ieşi.) Trimite-mi-l pe Dinulescu, ţi-e în drum. (Anghelache iese, făcând semn că „e în ordine".)

(**SFÂRLOGEA** aşteaptă câteva clipe, timp în care răsfoieşte o colecţie din cele existente pe masa clubului. Intră Dinulescu.)

SFÂRLOGEA: Ia loc, tovarăşe Dinulescu...

DINULESCU: Mulţumesc, am stat până-acum, că ştiţi cum e la noi în secţie; îţi ascuţi mintea de atâta gândire şi-ţi turteşti fundul de-atâta scaun.

SFÂRLOGEA: Tot glumeţ, tot glumeţ... Numai că eu te-am chemat pentru o treabă serioasă... Sarcină de la cel mai înalt nivel. (Semn cu degetul, în sus;) Directorul-adjunct, personal...

DINULESCU: Păi, dacă-i sarcină, cu toată dragostea... Despre ce e vorba?

SFÂRLOGEA (grav, plin de importanţă): Trebuie făcut un film.

DINULESCU (cu seriozitate mucalită): Păi, din câte ştiu eu, pentru Cannes s-a făcut selecţia. Sau vă trebuie pentru Oscar?

SFÂRLOGEA (nu știe cum s-o ia): Nu, frate, avem faza

interjudeţeană a cinecluburilor, şi... de! Nu ne putem prezenta oricum.

DINULESCU: Păi filmul lui Moșuleț e gata! Nu l-am discutat noi în cineclub? N-am hotărât că e cel mai bun din tot ce-au făcut băieţii?

SFÂRLOGEA: Hm... Da, dar uite că la conducere au fost observaţii...

DINULESCU: Foarte bine. Autorul să le rezolve.

SFÂRLOGEA: Şi obiecţii...

DINULESCU: Nu-i nimic! Cu clarificarea punctelor de vedere, cu puţină receptivitate, cu puţină muncă... se face. Moșuleț e om de înţeles.

SFÂRLOGEA (ezită; până la urmă se hotărăşte pentru ipostaza de victimă): Moșuleț, poate, dar cine ştiu eu... (Semn cu degetul, în sus.) L-a ras!

DINULESCU: De ce?

SFÂRLOGEA: Nu e tipic.

DINULESCU (neînţelegând la început, datorită accentului pe ultima silabă): Tipic?

SFÂRLOGEA: Nu e tipic, frate... Adică... cum să-ţi explic eu, că nu-mi vine în minte nici un citat... Hai să te iau mai pe departe... La noi munceşte lumea?

DINULESCU: Sigur că munceşte.

SFÂRLOGEA (bucuros că a brodit-o din prima încercare): Vezi? Asta e tipic! La Moșuleț, lumea nu prea muncea.

DINULESCU: Pentru că e un film critic, satiric... Tocmai asta-şi propune, să se răfuiască cu cei ce nu muncesc... Că există, slavă Domnului!

SFÂRLOGEA: Și-o fi propus el ce şi-o fi propus, dar până la urmă reuşea doar să iasă din tipic. Va să zică, în realitate lumea munceşte, iar în film, nu. Atunci, unde e tipicul? Și atâta lucru

ştim şi noi: unde nu e tipic, nu e artă, asta au spus-o toţi clasicii...

DINULESCU: Toţi?

SFÂRLOGEA (dă înapoi): Mă rog, aproape toţi...

DINULESCU: Dom'le, tipicul (accentuează corect) în artă e o poveste mai complicată...

SFÂRLOGEA: Aiurea! Tovarășul Jugănaru a descâlcit-o din două cuvinte: „Nu ţine!", şi gata! A făcut o analiză foarte... (caută cuvântul) aşa, cum să zic... foarte...

DINULESCU (îl ajută): Doctă...

SFÂRLOGEA: Aşa, aşa... Foarte... (nu mai ţine minte cuvântul) cum spuseși. Numai de mamă nu ne-a zis.

DINULESCU (începe să fie sincer interesat): Şi Moșuleț?

SFÂRLOGEA: Aaa... păi nu lui, frăţioare... Nouă, mie şi lui Anghelache... Dar uite că m-am luat cu vorba în loc să discutăm esenţialul. Ce mai, ne trebuie un film!

DINULESCU (accentuează intenţionat ca Sfârlogea): Tipic?

SFÂRLOGEA: Vezi că ştii? Eram sigur că ne înţelegem...

DINULESCU (citând): „Omul - reprezentativ ca medie statistică",..

SFÂRLOGEA (luminat, ca la intâlnirea cu adevăruri pe care de abia aştepta să le audă din gura partenerului): Asta e, frate! Eşti omul nostru!

DINULESCU (speculând tot mai nemilos confuzia lui Sfârlogea): Eu n-aş zice nu... Dar ce ne facem, nea Sfârlogea, că şi pe mine mă cam împinge păcatul spre umor, spre comedie...

SFÂRLOGEA: Dom'le, comedia e una și critica e alta... Totul e să o faci serios...

DINULESCU: Păi cum se leagă seriosul cu comedia?

SFÂRLOGEA: Aşa bine! (Mândru de erudiția lui.) Balzac cum a scris Comedia umană că nici măcar nu zâmbești?

DINULESCU: Mersi, alea erau vremuri de tristă memorie,

burghezia era rapace, nu-ţi mai venea să râzi... Dar uite că Esop băga poante până şi în fabule, deşi a trăit în Antichitate...

SFÂRLOGEA: Treaba lui. Despre burghezia antică îi dădea mâna să râdă, dar azi, când nu mai avem burghezie, spune şi dumneata: cum dracu' să râdem noi, de noi? Păi, frumos ne-ar sta!?!

DINULESCU: Ai spus o vorbă mare, nea Sfârlogea! Drama e că n-avem de cine râde... Ehe, dac-am avea şi noi faliţii noştri!...

SFÂRLOGEA: Păi vezi? (Revenind la ale lui.) Dar mai dă-o încolo, domnule, mie îmi arde buza cu filmul şi dumneata mă ţii de vorbă. Îl faci sau nu?

DINULESCU: Spune-mi exact ce vrea Jugănaru, ca să ştiu la ce mă angajez.

SFÂRLOGEA: Ei, parcă nu ştii... Să se vadă pozitivul, domnule, să-l filmezi pe omul zilelor noastre...

DINULESCU: Ca să se tragă concluzii corespunzătoare despre directorul uzinei noastre...

SFÂRLOGEA (precipitat): Dumneata ai spus-o, n-am spus eu!

DINULESCU (intră în jocul lui Sfârlogea): Eu? Ce-am spus? N-am spus nimic!

SFÂRLOGEA (uşurat): Aşa da! Deci, ceva frumos, să meargă la inimă... Facem treaba?

DINULESCU (se lasă greu): Nu e aşa de simplu... Trebuie o idee...

SFÂRLOGEA: Îţi dau eu câte vrei!

DINULESCU: Ai dumneata atâtea? A trăit unul mare, mare de tot, pe nume Einstein, care spunea despre el că n-a avut toată viaţa decât vreo două idei...

SFÂRLOGEA: Ei, dacă n-a avut, n-a avut, ce să-i faci... Uite, eu am... şi dacă n-ajung, mă mai consult cu Anghelache, cu tovarăşul Jugănaru, cu colectivul... Nu e o problemă!

DINULESCU: Bine, nea Sfârlogea, dacă zici dumneata, hai să-l facem. (Pauză de gândire.) Dar pentru asta îmi trebuie filmul lui

Moșuleț.

SFÂRLOGEA (sare ca ars): Nu! Asta nu! Cere orice, chiar şi o gradaţie! (îi pare rău că a aruncat propunerea prematur.) Na, că m-a luat gura pe dinainte, dar să nu te miri dacă iese... Filmul trebuie să nu circule... Sarcină să stea încuiat.

DINULESCU: Nu m-ai înţeles. Am nevoie de el ca să-l văd o dată, de două ori, de trei ori - dacă va fi nevoie, ca să-l fac pe-al meu exact invers... Pricepi? Îl iau ca antimodel...

SFÂRLOGEA (uşurat): Anti... da, aşa da. (Îi întinde rola cu pricina.) Dar mi-l dai în mână, aşa cum l-ai luat. Clar? Şi nu-şi mai bagă nimeni nasul...

DINULESCU: Clar ca lumina zilei. Cine-mi dă peliculă, aparat, oamenii care trebuie filmaţi, locurile?

SFÂRLOGEA: Mâine ai tot. Poate chiar azi... Mă ocup personal. Fii sigur ca te cheamă și Jugănaru! Îi stă la inimă chestia asta. Vrea sa iasă cum trebuie.

DINULESCU: Ia te uită, domnule, ce persoană importantă am ajuns!

SFÂRLOGEA: Păi ce, te joci? Filmul nu e fleac. Vorba unui... de-ăsta, cum îi zice... (Îi vine cuvântul) ... clasic: un film nu e un... e... epi... (are o ezitare) ... epi... taf (nu-i sună bine) sau epi... epigramă; un film e un film!

DINULESCU: Aşa... Un film e un film? (Pe gânduri.) Dar dacă un film ar fi... două? (Se mai gândeşte puţin.) Sau dacă două ar fi un... (deodată, explodează.) Nea Sfârlogea, vino să te pup! Mi-ai dat o idee grozavă...

SFÂRLOGEA: Nu ţi-am spus? Cu ideile nu-i problemă, domnule, am câte vrei! Dar ce idee ţi-am dat?

DINULESCU: Am eu un gând... Hai să trăieşti, mâine te caut să pornim treaba. (Pleacă spre ieşire, frecându-şi mâinile, ca stăpânit de un gând care-l bucură și-l întărâtă. Din ușă, se

răzgândeşte şi se întoarce): De fapt, eu trebuie să rămân. Vreau să văd cu atenţie filmul lui Moșuleț.

SFÂRLOGEA (din nou ezitant): Pierdere de vreme...

DINULESCU (cu o siguranţă ciudată): Ai să vezi că nu.

SFÂRLOGEA: Dacă zici... Dar vezi, să nu te molipseşti! (Se ridică şi porneşte spre uşă. Din prag.) Asta se ia! (Iese.) (Dinulescu încarcă rola în proiector, pregăteşte totul pentru proiecţie, stinge lumina, porneşte aparatul, dar, după câteva clipe, uşa se deschide, în scenă pătrunzând Moşuleţ. Dinulescu îl vede, opreşte aparatul, adresându-se noului venit.)

DINULESCU: La ţanc ai picat, Moşule, parcă eu te-am adus! Hai să-ţi arăt un film. (Vrea să pornească din nou proiectorul, dar Moşuleţ recunoaşte cutia filmului său.)

MOŞULEŢ: Mulţumesc, îl ştiu, din moment ce l-am făcut. Ceea ce nu ştiu, şi nici nu înţeleg, este ce cauţi tu în afacerea asta...

DINULESCU: Am să-ţi explic. Cu condiţia să fii calm.

MOŞULEŢ (retezând aerul cu mâna): Sunt. Şi aştept explicaţii.

DINULESCU: Nu eşti, dar eu am să ţi le dau. Mi s-a comandat un film pentru concursul interjudeţean.

MOŞULEŢ: Şi ţie?

DINULESCU: Nu „şi mie”, ci mie. Iar filmul trebuie să fie invers decât al tău. Fiecare fotogramă să reflecte în imagini de neuitat buna organizare a muncii în fabrica noastră, succesele, realizările... înţelegi?

MOŞULEŢ: Nu.

DINULESCU: Să-ţi mai explic o dată.

MOŞULEŢ: Mersi, nu e nevoie. Esenţialul l-am priceput.

DINULESCU: N-ai priceput nimic. Te-am rugat să fii calm şi să asculţi...

MOŞULEŢ (izbucneşte): Tu mă crezi nătărău? Va să zică,

filmul meu e ales de cineclub să ne reprezinte, Jugănaru îl oprește - dar mă înțeleg cu el cum să-l refacem - și, tocmai când să mă apuc de treabă, hop!, un coleg, bun coleg și sincer prieten, se bagă pe fir ca să mă lucreze... Vezi ce simplu este?

DINULESCU (total neafectat de incriminările lui Moșuleț, dar sincer interesat de ceva): Stai puțin... Ai spus că te-ai înțeles cu Jugănaru să refaci filmul?

MOŞULEŢ: Exact.

DINULESCU: Când?

MOŞULEŢ (deconcertat): Cum „când”? Azi, adineauri!

DINULESCU: Concret, ce ți-a cerut?

MOŞULEŢ: Să aprofundez critica, să merg la probleme de fond, la chestiuni majore...

DINULESCU: Ai avut martori?

MOŞULEŢ: Pe Anghelache și Sfârlogea.

Dinulescu: Deci n-ai avut...

MOŞULEŢ: Ba da! Pe Anghelache și Sfârlogea! Ei îmi fac rost de peliculă, iar Jugănaru personal îmi alege temele și locurile de filmare.

DINULESCU: Și când ți-a promis că stă de vorbă cu tine?

MOŞULEŢ (sigur pe el): Azi, acum, mâine, poimâine... Oricând doresc. Numai să-l caut...

DINULESCU (și mai sigur): Du-te și cauta-l. Acum! Mor de curiozitate să văd dacă-l găsești...

MOȘULEȚ (încă ofensiv): De fapt, întâi trebuie să iau peliculă de la Sfârlogea...

DINULESCU: Și mai bine! Hai, că nu sunt proști... Atunci, caută-l pe Sfârlogea, ia-ți pelicula, apoi găsește-ți consultantul... (Pe replică, intră Sfârlogea cu zece cutiuțe de peliculă virgină în mână.)

SFÂRLOGEA (intră, rostind începutul replicii): E proaspă...

(Rămâne cu vorba neterminată, pentru că dă cu ochii de Moşuleţ.)

MOŞULEŢ (privire superioară spre Dinulescu): Mulţumesc, tovarăşe Sfârlogea. (Se îndreaptă spre el să ia rolele.)

SFÂRLOGEA (încurcat la culme): Pentru... pentru puţin... De fapt, pentru nimic... că asta nu e a dumitale.

MOŞULEŢ: Păi nu ne apucăm de lucru? Nu ne-am înţeles aşa?

SFÂRLOGEA (cu greu): Da, sigur că da... Numai că... vezi... (nu mai ştie ce să spună.)

DINULESCU (machiavelic): N-a zis cumva tovarăşul Jugănaru să se discute întâi cu dânsul? În funcţie de ce trebuie filmat se stabileşte cantitatea de peliculă...

SFÂRLOGEA (uşurat); Da, aşa a zis! Mergi matale la conducere şi lămureşte-te acolo...

MOŞULEŢ: Mă duc, dar dă-mi rolele. (Gest din nou, spre Sfârlogea.)

SFÂRLOGEA (precipitat, se fereşte): Nu, astea sunt pentru altceva...

MOŞULEŢ (se uită lung la Sfârlogea, apoi acelaşi joc spre Dinulescu): Adică, pentru altcineva... Bineeee... O să mă lămuresc eu cu cine trebuie! (Iese, trântind uşa.)

SFÂRLOGEA (aproape că i le aruncă în braţe lui Dinulescu): Ia-le, domnule, că mi-au scos peri albi! Ei poftim! Ce-mi trebuia mie aiureala asta? Ce sunt eu, Metro-Goldwin-Mayer, să dau peliculă la toţi nebunii? Mă mir că nu mă trimiteţi şi după figurante... (Vrea să iasă şi el din scenă, exasperat. Dinulescu îl opreşte.)

DINULESCU: Lasă, nea Sfârlogea, astea-s hachiţe de artişti... Mai bine spune-mi ce să fac cu pelicula, unde filmăm...

SFÂRLOGEA: Nu ştiu, tovărăşele... Descurcă-te, că m-aţi frecat destul! Nici la darea de seamă anuală nu muncesc atât! Atunci caut pe unul cu condei, eu îi dau cifrele şi el toarnă sosul. Aşa şi aici: eu îţi dau cifre şi exemple, dumneata să le îmbraci

artistic...

DINULESCU: Păi asta-ţi cer! Dă-mi-le, şi le îmbrac de nu le mai cunoşti!

SFÂRLOGEA: Bine, măi frate, dar mâine nu e zi? Vorba proverbului: nu face azi ce poţi lasă pe mâine...

DINULESCU: Bravo! Dar te rog eu, puţin efort, că pentru mine o zi contează. Ia gândeşte-te dumneata la nişte aspecte pozitive, la nişte iniţiative...

SFÂRLOGEA (efort de concentrare. Deodată, a găsit); Da! „Joia tineretului". Ştii, eu activez şi pe linie de sindicat... în fiecare vineri organizăm „Joia tineretului".

DINULESCU: Vineri? De ce nu sâmbătă? Sau duminică?

SFÂRLOGEA: Dacă o facem sâmbătă sau duminică, nu mai e joi.

DINULESCU: Asta aşa e... Dar să ne gândim în primul rând la chestiuni legate de producţie, că acolo e baza... N-ai ceva? Ia gândeşte-te...

SFÂRLOGEA: Ar fi... dar deocamdată n-am concretizat prea bine... E doar o idee. (Cu mândrie): A mea!

DINULESCU: Spune-o!

SFÂRLOGEA: Vezi matale, anul trecut, la şedinţa de analiză s-a tras tare pe folosirea maşinilor şi utilajelor. Indicele mediu de utilizare pe uzină n-a fost rău, dar erau cam multe maşini sub medie. Ei bine, vreau să propun conducerii o iniţiativă: TOATE MAŞINILE - PESTE MEDIE. Ce zici?

DINULESCU: O să fie cam greu...

SFÂRLOGEA: Cu oamenii? Să vezi ce ţi-i mobilizez...

DINULESCU: Nu cu oamenii, cu matematica... Dacă e medie, nu pot fi toţi peste ea, că de-aia e medie...

SFÂRLOGEA: Lasă-mă, domnule, cu chichiţe de-astea! Ce, matematica n-am făcut-o noi? Ce-i făcut de om, omul desface! Producţie să iasă...

DINULESCU: Aici ai dreptate. Scrie lozinca şi te filmez sub ea. Autorii ideilor memorabile nu trebuie să rămână anonimi...

SFÂRLOGEA: Păi sigur! N-ai citit în *Flacăra* că anonimele nici nu se iau în consideraţie?

DINULESCU: Așa e! Să jucăm pe faţă, că n-avem nimic de ascuns!

(Usa se deschide; pe replică, în scenă intră Moșuleț, care aude ultimele cuvinte. Sfârlogea vrea să iasă, neavând chef de o nouă confruntare cu cineastul amator. Moșuleț îl opreşte, adresându-i-se):

MOŞULEŢ: Chiar nimic, nimic nu aveţi de ascuns? M-aţi pus pe foc, mi-aţi promis tot sprijinul, iar acum constat că pelicula mea (Sfârlogea, printr-o mişcare stângace şi caraghioasă, încearcă să acopere cu corpul rolele aflate pe masă) capătă altă destinaţie, iar tovarăşul director-adjunct Jugănaru, „consultantul meu de specialitate", mi-a devenit inaccesibil. Ce să înţeleg de aici?

SFÂRLOGEA: Tovarăşe Moșuleț, pe mine să nu mă bagi în gura mărimilor, că eu sunt om la locul meu, îmi cunosc lungul nasului... Şefii cu şefii, noi, ăştia mici, cu modestia, să ne facem treaba pe tăcute, că nu ne plăteşte statu' să scoatem pieptu-n faţă... Noi suntem... (spre Dinulescu) cum le ziceai, tovărăşele?... (Îşi aduce aminte.) Așa! Noi suntem anonimii... Nu ştim, n-am auzit, n-am văzut... Noi cu munca! Cine ia caimacul, să zică şi vorbele, dar să şi răspundă. Așa că te duci matale la tovarăşul Jugănaru, cum ţi-a spus cu gura personală, te înscrii la audienţe, că eşti om al muncii și odată și-odată trebuie să te primească, şi cu dânsul te lămureşti! Clar? (Spre Dinulescu.) Iar dumneata... (dă să plece, își dă seama că descoperă, prin plecare, rolele cu peliculă; vrea să se oprească, dar înţelege că nu le poate acoperi la infinit, aşa că se hotărăşte şi porneşte spre uşă, vorbind din mers) ... iar dumneata, tovarăşe Dinulescu, răspunzi de ce se

vede. Alta nu mai am. E marfă de import şi se impută de patru ori. Eu atât am avut de zis! (O dată cu sfârşitul replicii închide uşa pe dinafară.)

DINULESCU (sincer amuzat de tirada lui Sfârlogea şi de confuzia lui Moşuleţ): Ei, Moşule, te-ai lămurit?

MOŞULEŢ (încă agresiv): Nu. Dar poate mă lămureşti tu.

DINULESCU: Cum, mă, tot n-ai priceput că ăștia te plimbă ca pe-un fraier?

MOŞULEŢ: Fii serios, habar n-ai cum mi-a vorbit, ce mi-a cerut...

DINULESCU: Daaa? Păi atunci... du-te şi fă ce ţi-a cerut! Ia peliculă (gest spre role), dar nu asta, că e a mea; discută cu omul tău ce şi unde filmezi, şi, când eşti gata, îmi dai şi mie un telefon... (Pauza lungă.) Înțelege, odată, omule, că lui Jugănaru nu-i trebuie un film critic! El vrea prospect publicitar!... Nu se ştie sub ochii cui ajunge pelicula, mai ales dacă e selecţionată pentru finala pe ţară... Ce, e tâmpit să-şi dea singur foc la valiză? Îi pasă lui de spiritul tău civic, de arta amatoare şi de artă în general, cum îmi pasă mie de nemurirea sufletului!

MOŞULEŢ (revenit pe pământ): Bine, dar atunci la ce bun toată farsa asta?

DINULESCU: Jugănaru nu e Sfârlogea... Nu-i pică bine nici să se pomenească bubuit cine ştie unde că bagă pumnu-n gură oamenilor, că aruncă la gunoi un film născut din cea mai bună intenţie. Cum te poate reduce la tăcere? Comandându-ţi altul... vezi, dragă-doamne, mult mai profund, mai ancorat în problemele... (Imitând.) „Cât despre ăsta, rămâne la noi, să nu-şi bage nimeni nasul în ce se vede acolo... ” Nu ţi-a zis aşa? Pun pariu că aşa ţi-a zis. (Involuntar, Moșuleț confirmă din cap.) Filmul nou? N-ai să-l faci niciodată! Cel puţin atâta timp cât Jugănaru are un cuvânt de spus. Acum ai înțeles?

MOŞULEŢ (lămurit): Da, îţi mulţumesc. (Sarcastic.) Ai un talent deosebit să explicitezi gândurile furișate... (Creşte.) Și am mai înţeles că te-ai hotărât să fii tu autorul prospectului publicitar în imagini, comandat de director. Te felicit...

DINULESCU: Vrei neapărat să mă jigneşti?

MOŞULEŢ: Tu ai jignit pasiunea noastră pentru film! Ştii bine că, până azi, nici eu, nici tu și nici unul din colegii noştri n-am pus mâna pe aparatul de filmat ca să-i pupăm în fund pe șefi. Dacă vrei să minţi, să fii lingău nu trebuie neapărat să strici peliculă! Minte prin viu grai, e mai ieftin. Ce vrei, o gradaţie? O primă? O deplasare în străinătate? Uite, cotizăm toţi şi-ţi dăm ce vrei, numai să ne laşi în pace, să nu mai calci pragul cineclubului!

DINULESCU (îl priveşte lung, evident impresionat): Moşule, tu ai merita două palme, dar n-am timp să ţi le dau, fiindcă trebuie să-ţi povestesc un film.

MOŞULEŢ (priveşte aiurit): Mă, tu ai înnebunit?

DINULESCU: În viaţa mea n-am fost mai zdravăn ca acum.

(Pe replică, uşa se deschide și Părchișan apare în cadrul uşii, căutând cu privirea pe cineva. Cei doi tineri îl salută cu deferenţă, întrerupându-şi discuţia. Este evident că inginerul are autoritate, că este respectat şi stimat de băieţi. Dinulescu se apropie de uşă, prevenitor.)

PĂRCHIŞAN: Jugănaru a plecat de mult?

DINULESCU: Nu ştiu, eu nu l-am mai prins aici...

PĂRCHIŞAN (spre Moșuleț, cu ton de glumă amară): Ei, Moşuleţule, v-aţi înţeles la principii?

MOŞULEŢ: La principii, da... Cu concretul e mai greu!

PĂRCHIŞAN (realizând în acea clipă că şi Dinulescu pare angrenat în „chestiunea filmului”): Dar tu ce hram porţi pe-aici? Nu te-o fi apucat şi pe tine...?

DINULESCU (nevinovat): Eu? Nuuu... Fiţi liniştit, şefu'!

PĂRCHIŞAN: Atunci, treci în secţie, că ne crapă capul de treabă...

DINULESCU: Vin într-o secundă... Puteţi să-mi spuneţi dacă s-a rezolvat ceva cu îndesirea mașinilor, în hala veche?

PĂRCHIŞAN (se încruntă): Încă nu, dar se rezolvă... Să ştiu că mor cu el de gât! De-aia îl caut...

DINULESCU: Va să zică, se lasă greu...

PĂRCHIŞAN (plecând): Te-aştept, Dinulescule...

DINULESCU (reia, spre Moșuleț): Aşadar, spuneam că trebuie să-ţi povestesc un film. Imaginează-ţi prima peliculă roz-alb-negru din lume. Se numeşte: „Faţa nevăzută a lun(m)ii". N-ul de la ultimul cuvânt e tăiat şi deasupra există un „m", deci se poate citi „lunii" sau „lumii", cum vrei. Partea de film roz e realizată de unul, Dinulescu, o secătură, un carierist, un învârtit care fardează realitatea ca să cânte-n strună unui director și mai carierist...

MOŞULEŢ (vrea să intervină.)

DINULESCU (reprimându-i replica): Taci şi ascultă... acum vorbesc eu! Dar să vezi, drăcie, că bucăţile astea roz sunt montate alternativ cu bucăţelele de peliculă alb-negru, realizate de unul, Moșuleț, un munte de spirit civic, un mare talent, speranţa artei amatoare mondiale, care, dacă nu se întâlnea cu pungaşul de Dinulescu, murea cu talentul în braţe! (Parcă povesteşte un basm.) Și era aşa de bleg Moșuleț ăsta, că nici măcar nu putea să-şi recupereze filmul confiscat de Jugănaru... Bineînţeles că montajul e făcut în aşa fel încât „rozul" să se dezumfle prin alb-negru, pentru că secvenţele color sunt filmate anume ca să demonstreze că și camera de luat vederi poate fi cinstită sau mincinoasă, după cum o mânuieşti... (Pauză de respiraţie.) Ei, dacă nici acum n-ai priceput, eu - vorba lui Sfârlogea - atât am avut de zis!

MOŞULEŢ (uimit, emoţionat): Dinule... tu vorbeşti serios?

DINULESCU: Ei... Cât de serios poate vorbi o lichea...

MOŞULEŢ (holărât): Dă-mi două palme!

DINULESCU: Trebuia să mi le ceri adineauri! Acum n-am timp. De palme ne arde nouă? Nu-ţi dai seama câtă treabă avem? Să studiem filmul tău, cadru cu cadru, ca să ştim ce avem de filmat color, de-a-ndoaselea. Două cadre mai sunt de tras în alb-negru, şi o să le trag eu, pentru că pe tine n-o să te lase nimeni: o vedere generală a halei vechi, cu bulevardele dintre maşini, şi apoi grămada de utilaj care zace în curte, nemontat. Cu asta, lovim în plin! Replica pe color, văd eu cum o fac... Apoi, avem de scris un text nou, apoi de montat, de mixat... Muncă, măăă! Înţelegi?

MOŞULEŢ (îl îmbrăţişează şi-l sărută): Iartă-mă, Dinule...

DINULESCU (ca intre băieţi): Hai că-mi dau lacrimile! (Foarte

serios.) Un singur lucru n-am să-ţi iert niciodată: dacă ratăm marele premiu cu filmul ăsta. Atunci... ai de-a face cu mine!

Cortina

ACTUL II

După câtva timp. Cabinetul directorului adjunct Jugănaru - o încăpere nu prea mare, mobilată cu biroul stas şi cu obişnuita masă de şedinţe. Deasupra biroului, pe perete, o reproducere după Anemonele lui Luchian. Când se aude soneria din antecameră, Jugănaru e cufundat în lectura unei publicaţii periodice (revista Cultura); nu răspunde la apel. După câteva zeci de secunde, timp în care a subliniat ceva în text, soneria se aude din nou. Jugănaru - aceeaşi reacţie. După alte câteva secunde, secretara (o femeie foarte prezentabilă) bagă capul pe uşă.

SECRETARA: Vă caută...
JUGĂNARU (tăindu-i vorba): Nu sunt!
SECRETARA (rugător): Vă caută...

JUGĂNARU (explozie): Înţelegi că nu sunt? Degeaba te uiţi la mine, nu exist! Am murit, am crăpat, am fugit cu o artistă, am dispărut în Cosmos! Acum CITESC! Şi dacă se mai întâmplă vreodată să nu-mi respecţi...

SECRETARA („formula magică”): Tovarăşa Nistor!

JUGĂNARU (se ridică brusc de pe scaun): Unde e?

SECRETARA: La telefon...

JUGĂNARU (printre dinţi, cu tonul jos): Păi de ce nu spui... (Ridică receptorul, apăsând butonul de legătură.) Alo! Respectele mele, tovarăşă secretar... (Secretara iese.) Deosebit de bucuros să vă aud... (Pauză de ascultare.) Mulţumesc de vorbă bună... Se pare că, într-adevăr, a fost un succes deosebit. (Pauză de ascultare.) Aaa, nu eu merit felicitările, tovarăşă secretar, ci autorii... Noi, administraţia, azi suntem, mâine... cine știe, pe când făuritorii de bunuri materiale şi spirituale... (Pauză de ascultare.) Sigur, sigur că-i ajutăm, doar arta e o formă a conştiinţei sociale, trebuie să punem umărul la modelarea omului nou... (Pauză de ascultare, dar e vizibil că a fost întrerupt.) Nu vă prelucrez, vreau să arăt că n-am pierdut vremea la reciclare. (Se amuză singur de ceea ce i se pare că a fost o glumă - apoi pauză de ascultare.) Faza pe ţară? Foarte curând! Tragem la marele premiu! Vă aducem OSCAR-ul în judeţ! (Pauză de ascultare.) Sigur, vă ţin la curent... (Pauză de ascultare, apoi îngrijorat.) Când? (Pauză de ascultare.) Tovarăşă secretar, nu ştiu dacă îl avem... Cred că nu s-a întors de la „interjudeţeană”... Sau poate a plecat direct la Bucureşti, pentru „republicană” (Pauză.) Copie nu ştiu dacă există... Mă interesez şi vă comunic. (Pauză de ascultare.) Da, sigur, evident... Cu stimă, tovarăşă secretar, am onoarea... (Pune receptorul în furcă, apoi apasă pe sonerie; după câteva secunde apare secretara.)

JUGĂNARU: Anghelache, la mine! Rapid! (După o clipă, văzând că Secretara nu se mişcă prea rapid, ci stă şi aşteaptă parcă un cuvânt în cadrul uşii.) Şi fii atentă ce şi cum îmi spui, ştii cum stau cu inima... (Femeia zâmbeşte echivoc, poate complice, apoi iese. Jugănaru reia lectura, cu pixul în mină, continuând să sublinieze câte ceva în text. După câteva clipe, intră Anghelache.)

JUGĂNARU (îl ia în primire de la uşă): Anghelache, tu ai citit ziarul?

ANGHELACHE: Am citit, tovarăşu director, dar să ştiţi că n-are dreptate.

JUGĂNARU: Cum nu are dreptate, mă?

ANGHELACHE: N-a fost henţ!

JUGĂNARU: Nu te întreb de *Sportul*, nefericitule... Asta ai văzut? (Ridică revista de pe birou. Anghelache se linişteşte.)

ANGHELACHE: A, daaa... Nici nu trebuia să citesc, că ştiam dinainte.

JUGĂNARU: Ce ştiai?

ANGHELACHE: Că luăm premiu. Dinulescu e băiat bun, indicaţiile clare, pelicula în culori... cum să nu iasă bine?

JUGĂNARU: Lasă premiul...

ANGHELACHE (sare ca ars): Cum să-l las, tovarăşu' director, când e munca noastră?

JUGĂNARU: Ce să zic... Ai dat în brânci de atâta muncă! Dar cronica ai citit-o?

ANGHELACHE: Drept să vă spun, nu prea...

JUGĂNARU: Rău faci. Citeşte, măi băiete, informează-te...

ANGHELACHE: De, tovarăşu' director, dacă ştiam că-i sarcină de la dumneavoastră, luam singur iniţiativa asta... Dar n-aveţi grijă, sunt informat nu la zi, ci la secundă!

JUGĂNARU: Dacă zici că le ştii pe toate, poate îmi dai şi mie

nişte explicaţii... (Citeşte.) „Faza interjudeţeană a concursului cinecluburilor ne-a oferit un film de excepţie, cu a cărui idee şi realizare artistică s-ar putea mândri orice profesionist de la noi”.

ANGHELACHE: I-auzi, domnule, îl bagă pe Dinulescu la profesionişti, ca pe Maradona!

JUGĂNARU (deranjat de întrerupere): Anghelache, aici nu e fotbal!

ANGHELACHE (autocritic): Așa e... în fond, ce, a câștigat un meci? A făcut și el un film!

JUGĂNARU (și amuzat, dar şi iritat de prostia candidă a interlocutorului): Bravo, mă! Se vede că lucrezi de mult în cultură! Fii atent la ce urmează: „Autorii se impun printr-o viziune pe cât de originală, pe atât de curajoasă asupra realităţii.” (Ridică ochii din pagina de ziar.) Care autori? Că eu am discutat cu unul singur: Dinulescu.

ANGHELACHE: Păi unu' e, tovarăşu' director! Dacă vreţi, îl numărăm! (Gest cu degetele de la mâna dreaptă): Dinulescu...

JUGĂNARU: N-o lua ca Pristanda cu steagurile, că s-a dus demult trecutul negru, cu prefecţii lui cu tot. Eu nu înghit! Dacă Dinulescu este unu, de ce se vorbeşte în ziar despre mai mulţi?

ANGHELACHE: Acu' tovarăşu' director, să nu exagerăm... Dacă zice „autorii”, cât de mulţi poa' să fie?

JUGĂNARU: Şi doi dacă sunt, atâta vreme cât noi ştiam de un autor, e ceva în neregulă. Pentru că uite ce spune mai departe: „... viziune pe cât de originală, pe atât de curajoasă asupra realităţii... ” Asta de unde a scos-o? Doar ştiu ce i-am comandat lui Dinulescu. Un filmuleţ mai în banca lui nici nu se poate! Şi atunci, de unde curaj?

ANGHELACHE: Din capu' ziaristului, tovarăşu' director… Mănâncă şi el o pâine… De ce credeţi că nu citesc niciodată cronicile? Eu văd cu ochii mei că nu e henţ şi el scrie că

este!

JUGĂNARU (înfuriat): Ţi-am spus să termini cu fotbalul, aici nu suntem pe maidan!

ANGHELACHE (o ultimă străfulgerare de demnitate): Tovarăşu' director, sportul este...

JUGĂNARU (scos din pepeni): Nu mă interesează ce este! Mă interesează pasajul de aici, ăsta subliniat cu pixul (bate cu degetul în revistă) pe care te-aş invita să-l citeşti dacă n-aş fi convins că operaţiunea te depăşeşte. Deci cască urechile! (Citeşte din ziar): „Aplaudăm cu bucurie atât talentul autorilor filmului, cât şi spiritul lor civic, neîmpăcarea cu stările de lucruri negative. E reconfortant să întâlneşti asemenea oameni, cu asemenea idei, şi să vezi că există colective muncitoreşti în care climatul permite şi favorizează materializarea acestor idei în filme de o utilitate socială şi de un adevăr cu care cinematografia noastră profesionistă nu ne prea răsfaţă. Promitem cititorilor un reportaj din întreprinderea în care a fost realizat filmul distins cu premiul special al juriului, cu atât mai mult cu cât, şi la apropiata fază pe ţară a concursului cinecluburilor, filmul *Faţa nevăzută a lun(m)ii* va polariza, suntem siguri, atenţia unanimă”. (Terminând lectura, pune ziarul pe birou.) Ei, ţi-a plăcut?

ANGHELACHE (într-o confuzie desăvârşită): Nu zice de rău...

JUGĂNARU: Asta înţelegi tu? Bineee... Atunci, să recapitulăm şi să-ţi traduc ce vrea să spună ziarul. Mi se prezintă, din prostia ta şi a lui Sfârlogea, un film critic pentru concurs, şi reușesc să scap de el „pe barba mea”. Este?

ANGHELACHE (dându-şi seama că “e lată”, confirmă din cap.)

JUGĂNARU: Doi: comand un film aşa cum ne trebuie, să vadă toată ţara ce e aici, în uzina noastră. Eu personal dictez autorului numele de oameni, secţiile, locurile de filmare, ideile

de comentariu... Numai că n-am mânuit aparatul sau condeiul în locul lui. Este?

ANGHELACHE (acelaşi joc.)

JUGĂNARU: Bun. Trei: Cu filmul se ia un premiu, e drept, dar cronicarii urcă în slăvi pe autori, când eu ştiu că e unul singur, şi îi tot dau zor cu „spiritul civic, curajul, neîmpăcarea cu lipsurile”, de parcă la concurs a ajuns nu ilustrata lui Dinulescu, ci ranga lui Moşuleţ! Este? Ei, şi acum, te rog să fii atent ce răspunzi, că eu cu treburile astea nu mă joc: ai văzut filmul ăsta, premiat?

ANGHELACHE (pierit, începe o mişcare de cap, de sus în jos, ca pentru a spune „da”, însă, văzând privirea fixă şi rea a lui Jugănaru, modifică încet mişcarea, transformând-o în „nu”.)

JUGĂNARU: Eram sigur. De ce nu l-ai văzut, Anghelache? Sau nu era de datoria ta?

ANGHELACHE: Era, tovarăşu’ director, dar... să vedeţi...

JUGĂNARU: Acum? La ce să mai văd post festum, dacă ştii ce-i aia...? Sigur, trebuia sa-l văd, trebuia să ştiu cu cine am de-a face, trebuia să fac totul singur, să nu contez pe hahalere... Dar ia spune-mi, aşa, pentru sufletul meu: de ce n-ai văzut filmul?

ANGHELACHE: Am... mi-a fost... m-a... (idee salvatoare) M-au durut ochii!

JUGĂNARU (numai compătimire): I-auzi! De la ce?

ANGHELACHE: De la o păcătoasă de carte. Am citit câteva pagini şi...

JUGĂNARU (izbucneşte într-un hohot de râs nervos): Şi te-a apucat conjunctivita! Iar eu, ca un idiot, te întreb dacă eşti la curent cu presa culturală... Bravo, halal oameni mi-am ales!

ANGHELACHE: Dar i-am spus lui Sfârlogea!

JUGĂNARU (apasă butonul soneriei, Secretara intră rapid):

Sfârlogea, la mine! Într-o secundă! (secretara iese.) (Spre Anghelache.) Lucrezi modern, Anghelache, aplici principiul delegării sarcinilor... Ia să vedem, Sfârlogea pe cine a mai aruncat măgăreaţa.

ANGHELACHE (crunt): Dacă nu l-a văzut, îl mănânc.

JUGĂNARU: Mi-ai luat vorba din gură; exact asta vreau să fac eu cu tine... (intră Sfârlogea)

JUGĂNARU (poză de om destins): Uite-l și pe șeful cineclubului... Măi Slârlogeo, eu te-am felicitat până acum pentru premiu, sau am uitat?

SFÂRLOGEA: Nu-i nimic, tovarăşu' director... Câte aveţi pe cap... Dar mai bine mai târziu decât niciodată!

JUGĂNARU: Ce spui, mă, ai cumpărat vreo carte cu proverbe? Deci bine că mi-am adus aminte... Ca să vezi ce scăpări am! (Brusc, foarte serios.) Dar sper că tu n-ai uitat să-l vezi?

SFÂRLOGEA (panicat): Am citit şi scenariul!

JUGĂNARU: Lasă scenariul, că pe ăla eu l-am dictat lui Dinulescu. Te întreb de film.

SFÂRLOGEA (turuială, pentru a evita răspunsul direct): Le-a rupt gura, tovarăşu' director, am vorbit cu cineva din juriu. I-a topit, ce mai...

JUGĂNARU: Asta ştiam. Te-am întrebat dacă ai văzut filmul, înainte de a-l trimite la concurs. Anghelache zice că ţi-a trasat sarcină concretă să-l vezi tu, că el suferea de surmenaj intelectual...

SFÂRLOGEA (stă în cumpănă dacă e cazul să rişte o minciună sau să spună adevărul): Să vedeţi...

JUGĂNARU: Şi tu îmi spui să văd? Parcă te-ai înţeles cu Anghelache! Gata, s-a dus, acum degeaba-l mai văd. Tu l-ai văzut? Bagă de seamă: dacă răspunzi da, ne povesteşti cum începe, cum continuă şi cum se termină. Fotogramă cu fotogramă. Sunt

numai urechi.

SFÂRLOGEA (dintr-o suflare): Am vrut, tovarăşu' director, al dracu' să fiu dacă n-am vrut, dar m-a dus cu vorba până-n ultima clipă; că nu e gata... că pierdem înscrierea... De aia, vă spun drept, când am citit în ziar de premiu, mi s-a luat o piatră de pe inimă...

JUGĂNARU (rău): Poţi s-o pui la loc, că ai de ce. (Către amândoi.) Deci, stimaţi colaboratori, să rezumăm situaţia. La ora asta, o seamă de personalităţi ale vieţii social-politice, reţineţi: social-politice şi cultural-artistice, ne laudă pentru spiritul nostru autocritic. Mai mult, un ziarist şi-a anunţat dorinţa să vadă la faţa locului cum arată nişte cretini care au posibilitatea să-şi facă reclamă printr-un filmuleţ bine adus din condei, dar ei, nu!, filmează toate neregulile din fabrică şi trimit documentul la concurs, să știe tot mapamondul ce dezastru e acolo...

ANGHELACHE (indignat); Nu se există aşa ceva, tovarăşu' director!

JUGĂNARU: Vrei să-ţi mai citesc o data?

ANGHELACHE: Palavre! Nu vă luaţi după ziarişti...

SFÂRLOGEA (mai „just"): O fi vreun ziarist bătrân, format în presa burgheză...

JUGĂNARU: Vorbe? Hai să judecăm faptele: aţi văzut filmul? Să mă contrazică unul din voi, dar pe știute! (Pauză de aşteptare, privire de la unul la altul.) Ei? Nimeni, nimic? Sunt gata să fac pariu pe posturile voastre din schemă că „autorii" care nu ne ieşeau la socoteală sunt Dinulescu și Moșuleț!

ANGHELACHE şi **SFÂRLOGEA** (într-un glas, speriaţi): Moșuleț?

JUGĂNARU: Da, da, Moșuleț... Să n-am parte de voi, şi voi de leafă, dacă Moșuleț nu e amestecat în afacere... Filmul vechi mai există?

ANGHELACHE (ecou, spre Sfârlogea): Mai există?

SFÂRLOGEA (pierit): Nu... (Şi mai speriat de reacţia violentă a lui Jugănaru) ... Nu prea mai e...

JUGĂNARU: Am înţeles. Dar din cel trimis la concurs, aţi păstrat o copie? Tovarăşa secretar Nistor, de la judeţ, vrea să-l vadă... Atâtea laude stârnesc curiozitatea, nu? (Din nou pauză de aşteptare. Cei doi tac mâlc.) Deci, e clar: nu ştiţi, n-aveţi... Ei, nu-i nimic. O să-l vadă juriul de la „republicană”. (Schimbă brusc tonul, dezlănţuindu-se.) Mă, dobitocilor, voi ştiţi sub ce ochi poate cădea acolo? Vă daţi seama, că după proiecţie, la un simplu telefon, zburăm toţi, care-ncotro? Asta vă trebuia? Asta ne trebuia? Credeţi că degeaba m-am ocupat personal de film? Degeaba v-am pus să găsiţi un om de încredere, cu care să se poată lucra ca lumea? O clipă mi-am luat mâna de pe voi şi uite ce-a ieşit! (Spre Anghelache): Anghelache, până poimâine dimineaţă faci rost de copia care s-a trimis la interjudeţeană. (Anghelache, semn de protest.) Nu vreau să ştiu! Îl iei pe Sfârlogea, mergeţi unde ştiţi, vorbiţi cu cine ştiţi, retrageţi rola pentru o modificare de nume, inventaţi un pretext, o furaţi, vă priveşte... Vreau pelicula aici, în seiful meu. Dacă n-aţi fost în stare să faceţi treaba când era simplă, o rezolvaţi acum. Aveţi 48 de ore... şi vă previn că biletele de drum nu se decontează. Gata, hai, că timpul trece... (Cei doi se ridică, pornesc spre uşă, tot nu le vine să iasă. Jugănaru rămâne o clipă pe gânduri, apoi apasă pe butonul soneriei. Intră secretara.)

JUGĂNARU: Dinulescu - la mine!

SECRETARA: Care Dinulescu?

JUGĂNARU (cu un calm care nu prevesteşte nimic bun): Unul tânăr, talentat şi de zece ori mai deştept decât Anghelache şi Sfârlogea la un loc. Dacă nu l-ai ghicit, informează-te la sus-numiţii! (Jugănaru rămâne singur.

Dă semne de nervozitate, deschide din nou ziarul, dar nu mai are răbdare să citească. Se ridică, se plimbă prin birou, murmurând din când în când: „Idioţii!”. În birou intră Dinulescu şi Moșuleț. Amândoi sunt foarte respectuoşi, salută deferent şi aşteaptă în picioare.)

JUGĂNARU: Eu am chemat autorul. Să înţeleg că au venit autorii? (Semn spre ziarul deschis, de pe birou.)

DINULESCU (sondând starea de spirit a interlocutorului): Odată şi odată tot trebuia să-i vedeţi pe amândoi...

JUGĂNARU (ca pentru el): Deci nu m-am înşelat...

DINULESCU: Poftim?

JUGĂNARU: A, nu, nimic... Gândeam cu voce tare... Mă felicitam că am câştigat un pariu.

MOŞULEŢ (înfrângându-și timiditatea): Ştiţi, tovarășe director, după ultima noastră discuţie v-am căutat de zeci de ori...

JUGĂNARU (părinteşte-amabil): Te cred, dragul meu, te cred, dar crede-mă şi dumneata pe mine; efectiv n-am avut nici o clipă liberă... (Uşor insinuant.) Însă văd că te-ai descurcat. Până la urmă, talentul învinge orice barieră...

MOŞULEŢ (cu tonul omului care se scuză): N-a mai fost peliculă, n-am mai avut cu cine sta de vorbă pentru locurile de filmare...

JUGĂNARU (indignare ipocrită): Daaa? I-auzi! Dar Anghelache, Sfârlogea, ce-au păzit?

MOŞULEŢ: Cine i-a mai văzut la ochi?

JUGĂNARU: Aşa? (Apasă puternic pe butonul soneriei, secretara intră rapid. Spre secretară.) Îl iei pe tovarăşul Moșuleț, îl duci acum, dumneata personal, la Anghelache şi Sfârlogea, că are de primit o explicaţie de la ei, iar după asta îmi raportezi îndeplinirea sarcinii. Clar?

SECRETARA (obişnuită cu „jocurile” șefului): Clar, tovarăşe

director. Poftiţi, tovarăşe Moșuleț. (Văzându-l aiurit de atacul rapid al lui Jugănaru, îl ia de mână şi-l scoate din birou ca pe un copil.)

JUGĂNARU (rămas doar cu Dinulescu, se cufundă mai bine în scaun): Dacă lucrezi în branşă, trebuie să mai ţii minte replica din filmele de capă şi spadă: „Şi acum, viconte, între noi doi!” (Aşteaptă o replică, o reacţie, dar interlocutorul nici nu clipeşte. Într-un târziu, Jugănaru se hotărăşte să continue.) De ce ai făcut asta, Dinulescule?

DINULESCU (joacă naivitatea): Vă referiţi la premiu? Aici... vorba dumneavoastră, talentul învinge orice barieră. Mai ales când nu există nici una, ci doar solicitudine şi ajutor...

JUGĂNARU: Nu face pe naivul, că eu nu sunt Anghelache sau Sfârlogea!

DINULESCU (arătându-şi colţii): Nici eu nu sunt Moșuleț!

JUGĂNARU (începe să fiarbă): Bine, o să vedem noi ce şi cât o să mai fii...

DINULESCU: Asta e valabil în general...

JUGĂNARU: Mă ameninţi?

DINULESCU: Eu? Ferit-a sfântu’! Dumneavoastră aţi spus...

JUGĂNARU (făcând eforturi să-şi recâştige calmul şi diplomaţia): Hai să nu ne certăm, nu de asta te-am chemat. Spune-mi aşa, de la suflet la suflet: ce te-a apucat?

DINULESCU: Pe mine? Ce să mă apuce?

JUGĂNARU: Atunci, să fim mai expliciţi. Am discutat cu dumneata ce şi cum se filmează?

DINULESCU: Evident...

JUGĂNARU: Şi de ce ai făcut altceva?

DINULESCU: Vă asigur că tot ce am filmat eu n-a ieşit din cuvântul şi din viziunea dumneavoastră!

JUGĂNARU: Şi atunci de ce *Faţa nevăzută a lun(m)ii*? Şi de ce doi autori? Ce caută Moșuleț în afacerea asta? Sau partea lui este chiar... faţa nevăzută?

DINULESCU (calm): E major. Întrebaţi-l pe el, sunt sigur că vă poate da explicaţii complete...

Numai să aveţi răbdare şi să vă faceţi timp să-l ascultaţi, că omul a tot încercat...

JUGĂNARU: Deocamdată cu dumneata vorbesc, şi de la dumneata aştept explicaţii!

DINULESCU (candoare exasperantă): În legătură cu ce?

JUGĂNARU (şi-a pierdut cumpătul; izbucneşte): Va să zică aplicăm principiul „care capră”? Cu porcăria care mi-ai făcut-o!

DINULESCU: „Porcăria” la care vă referiţi a luat un premiu şi s-ar putea să ia încă unul, mai important...

JUGĂNARU: Dacă o să mai vadă cineva filmul!

DINULESCU: Nu confundaţi pelicula cu muşamaua!

JUGĂNARU: Cunosc diferenţa...

DINULESCU: Atunci, de unde convingerea că orice poate fi încuiat în seif? Eu unul, cu tot respectul pentru funcţia dumneavoastră, nu v-aş sfătui să încercaţi.

JUGĂNARU (strigând): Va să zică mă minţi, te sustragi controlului conducerii pentru a dezinforma opinia publică despre situaţia din uzină, iar acum îmi dai sfaturi impertinente aici, în biroul meu?!?

DINULESCU (respiraţie adâncă): Deci am intrat în fondul chestiunii... Bun, atunci chiar merită să discutăm! Vreau să fie clar că nu m-am sustras nici unui control; mi-aţi cerut dumneavoastră o vizionare pe care n-am onorat-o?

JUGĂNARU: Ţi-a cerut Sfârlogea!

DINULESCU: Eu vorbesc de dumneavoastră. Sau de altă persoană cu putere de decizie şi - evident - cu grad de inteligenţă

măcar apropiat de media mondială a reduşilor mintal. Sper că nu pretindeţi ca Sfârlogea să hotărască în asemenea treburi...

JUGĂNARU: Ai vrut să compromiţi fabrica şi conducerea ei!

DINULESCU: Ştiţi bine că ce-a filmat Moșuleț era adevărul adevărat! În loc să luaţi măsuri de remediere, m-aţi chemat pe mine să dregem lucrurile din vopsea! Dacă pelicula lui Moșuleț deforma realitatea, de ce nu l-aţi tras la răspundere? Funcţia vă permitea s-o faceţi! Dar ştiaţi bine că neregulile filmate se văd şi fără camera de luat vederi. Măcar trebuia să i-o spuneţi franc, să nu mai facă antecameră, să nu umble ca un bleg de colo până colo, ca să „adâncească viziunea critică, să-i dea consistenţă şi miză majoră”! Va să zică, pe Moșuleț îl purtaţi cu vorba, încercând să-l anulaţi cu mâna mea, şi acum îmi ţineţi lecţii despre adevăr şi corectitudine?

JUGĂNARU (sugrumat de furie): Bagă de seamă cum vorbeşti, că te dau afară!

DINULESCU: Din birou? Nu e nevoie, tocmai mă pregăteam să plec.

JUGĂNARU: Nu din birou, din întreprindere!

DINULESCU: Chiar aşa? Poate-mi spuneţi şi mie cum aţi ajuns patron de fabrică: aţi primit-o moştenire? Eu ştiam că sunt om al muncii într-o unitate a industriei socialiste, unde guvernează alte legi decât cele ale bunului-plac. Dacă am fost greșit informat, vă rog să mă scuzaţi... (Vrea să plece.)

JUGĂNARU (nu suportă să nu aibă ultimul cuvânt): Eşti angajatul meu şi, dacă nu-ţi bagi minţile-n cap, numai arta o să-ţi rămână angajată!

DINULESCU: Vă rog să-mi lăsaţi în pace arta, atâta câtă este... Spuneţi-i mai bine spirit civic. Sau curaj... E mai exact.

JUGĂNARU (zeflemea): Ce vorbeşti, cetăţene? Va să zică eşti din ăia care vor să se despartă de trecut râzând?

DINULESCU: Ar fi de adăugat că omenirea are motive să-şi privească viitorul plângând, dacă nu va fi atentă pe mâna cui încredinţează răspunderile!

JUGĂNARU (încearcă altfel, cu un efort evident de a-şi stăpâni furia): Măi băiete, tu chiar nu-ţi dai seama că eşti în mâna mea? Până la vârsta asta chiar n-ai învăţat deosebirea dintre un director...

DINULESCU: Adjunct!

JUGĂNARU: Mersi... Un director adjunct de uzină şi un simplu salariat? Nu realizezi că ţi-ai băgat bomba-n servietă?

DINULESCU: Dacă vă referiţi la bomba de celuloid, mai bine să stea în servieta mea decât în seiful dumneavoastră...

JUGĂNARU (concluziv): Deci, război...?

DINULESCU: Nuuuu... Cum şi-ar permite un umil salariat să declare război marilor puteri?

JUGĂNARU (îl priveşte lung, cu un soi de curiozitate pe care nu i-am văzut-o până acum): Ţi se pare că ai descoperit o armă teribilă în ironie, nu-i aşa?

DINULESCU: Mă flataţi...

JUGĂNARU: Deloc. E, într-adevăr, o armă... Dar bagă de seamă: o ţii de tăiş...

DINULESCU: Probabil că am cumpărat-o fără instrucţiunile de întrebuinţare. Dar acum, că mi-aţi spus... Oricum, vă mulţumesc.

JUGĂNARU (cu gândul în altă parte): Păcat...

DINULESCU (derutat de blândeţea reacţiei): Poftim?!

JUGĂNARU: Ziceam că e păcat... Toată viaţa am avut oroare de proşti, şi uite că de ei am parte... Când întâlnesc un om deştept, trebuie să mă lupt cu el... Mare păcat!...

DINULESCU: Nu eu v-am pus proştii-n braţe!

JUGĂNARU (caută o punte): Să admitem că... din pripeală,

din subapreciere... mă rog, dintr-un complex de factori, am procedat... să zicem,... nu tocmai... elegant. Chiar nu poţi trece peste asta, când ştii bine că nici voi n-aţi jucat corect cu mine? De ce s-ajungem la cuţite, când e aşa de simplu sa vadă fiecare ce-a greşit şi să îndrepte?...

DINULESCU (continuându-i gândul nerostit);... Pentru ca rufele murdare să rămână a fi spălate în familie, dacă înţeleg bine?...

JUGĂNARU: Înţelegi perfect!

DINULESCU: Fără nici un amestec din afară...

JUGĂNARU (mai circumspect, pentru că nu ştie dacă e luat peste picior sau nu): Exact!

DINULESCU: Păi... nu se mai poate.

JUGĂNARU: De putut, se poate sigur. Eu pot. Vorba este dacă o fac cu dumneata sau împotriva dumitale. Pentru că îmi plac băieţii deştepţi, aş prefera să o rezolv cu dumneata...

DINULESCU: Văd că-mi doriţi sincer binele...

JUGĂNARU: Şi-al meu, recunosc... Un scandal nu cade bine nimănui... (Pauza.) Să ştii că şi ziarele… azi te laudă, mâine te uită...

DINULESCU: Ştiu.

JUGĂNARU (din nou, zeflemist): Desigur, rolul presei este foarte important, dar eu, dacă aş fi în locul dumitale, nu l-aş supralicita... Presa e acolo... (gest, departe, undeva), în timp ce eu (gest cu mâna spre piept), eu sunt aici. Şi ai ghinionul să depinzi de mine!

(Pe ultimele cuvinte ale replicii, în birou pătrunde secretara, foarte încurcată, fără a închide bine uşa în urma ei.)

JUGĂNARU (furios că a fost întrerupt): Nu te-am chemat!

SECRETARA: A venit o...

JUGĂNARU (tăindu-i vorba): N-am chemat pe nimeni, nu sunt aici pentru nimeni!

SECRETARA: Insistă...

JUGĂNARU: Eşti în antecameră ca să mă aperi de nepoftiţi; şi mai ales de cei insistenţi... (Pe replică, uşa se deschide în spatele secretarei şi, între aceasta şi canatul uşii, se strecoară o fată blondă, subţire, înaltă şi foc de frumoasă. Jugănaru vrea să strige la ea, dar fata e mai rapidă.)

ANCA POSTELNICU: Presa vine întotdeauna nepoftită! Nu vă supăraţi, dar când am auzit cum o muştruluiţi pe tovarăşa din cauza mea, am simţit nevoia s-o apăr... Consideraţi-o solidaritate feminină, spirit justiţiar, cum vreţi, dar nu-i mai faceţi observaţie, că nu e de vină...

JUGĂNARU: Cine sunteţi dumneavoastră?

ANCA: V-am spus: presa. (Scoate din poşetă o legitimaţie şi o arată.) Anca Postelnicu, de la revista Cultura. Dacă nu mă înşel, vorbesc cu tovarăşul director Jugănaru...

JUGĂNARU: Director-adjunct...

ANCA: Amănunt fără importanţă! Dacă soldatul are în raniţă bastonul de mareşal, apoi generalul... ce să mai zicem! (Secretara se retrage încet, închide uşa. Dinulescu vrea să procedeze la fel, se îndreaptă spre uşă, dar, obligat să treacă pe lângă fată, simte nevoia ca, înainte de a ieşi, să salute; înclină capul şi - aproape reflex - îşi spune încet numele: „Dinulescu”.)

ANCA: Dinulescu? Ceva îmi spune că sunteţi autorul filmului *Faţa nevăzută a lun(m)ii*...

DINULESCU: Coautorul...

ANCA: Dar văd că la dumneavoastră bântuie modestia! Ce noroc pe mine, să găsesc împreună exact oamenii care mă interesează! (Aducându-şi, brusc, aminte de felul în care a pătruns în birou.) V-am deranjat, cumva?

JUGĂNARU (precipitat): A, nu... Tocmai încheiam o discuţie despre... pe marginea... colaborării noastre. El poate să vă confirme... (Dinulescu tuşeşte evaziv.)

ANCA (puţin exaltată): Trebuie să fie pasionantă o discuţie între doi oameni ca dumneavoastră!

DINULESCU: De asta, vă asigur! (Jugănaru tuşeşte la fel de semnificativ.)

JUGĂNARU: Cu ce vă putem fi de folos?

ANCA: Am venit să vă cunosc...

JUGĂNARU (uşor amuzat): Credeţi că umilele noastre persoane prezintă chiar atâta interes?

ANCA (avântată): O, desigur! Trebuia să fi fost în sală când s-a proiectat filmul... Trebuia să-i fi auzit pe membrii juriului, pe gazetari, pe toţi oamenii „de bine" care l-au văzut... (Se lansează.) Vedeţi, idei interesante am mai întâlnit la cineamatori. Şi talente s-au mai văzut, dar atâta originalitate în gândire şi... doamne, atâta curaj în a spune lucrurilor pe nume, o asemenea virulenţă în a demasca făţărnicia cu care acoperim ce nu ne convine... Bun, să zicem că două capete şi două talente la un loc au născut o mică minune pe 16 mm. Dar lângă ei trebuia să fie cineva care să le „ţină spatele", cum se spune, un conducător de întreprindere cu spirit larg şi viu, care să înţeleagă arta în esenţa social-umană a demersului ei, nu să o confunde cu delaţiunea, cu turnătoria... (Gest către cei doi, succesiv.) Vedeţi, aici la dumneavoastră în uzină s-au întâlnit talentul cu înţelegerea inteligentă şi responsabilă a sensului artei. Păi cum să nu vrei să cunoşti un asemenea buchet de oameni? Şi cum să nu vrei să scrii un reportaj despre climatul care naşte şi propulsează asemenea idei? (îşi trage sufletul.)

DINULESCU (repede recules din starea în care a ascultat-o pe Anca): Din punctul acesta de vedere, la noi aţi nimerit bine...

JUGĂNARU (modest): Rămân la părerea că exagerați. Ne facem datoria, atâta tot. (Gest al Ancăi) Aaaa, cât privește talentul băieților… jos pălăria! Dar în rest!... Pune-ți-vă în locul meu: când vi se prezintă un film ca ăsta, cum să zici nu? Cum să oprești drumul spre public și - de ce nu? - spre consacrare unei pelicule despre care cineva spunea în revista dumneavoastră că ar face cinste oricărui cineast profesionist?

ANCA: Eu spuneam!

JUGĂNARU (o cântărește repede): Vedeți? Deci n-am făcut altceva decât să anticipez judecata dumneavoastră de valoare...

ANCA (dintr-o suflare): Dacă aș avea putere, v-aș numi ceva mare, mare de tot, la cinematografie!

DINULESCU (nevinovat): Păcat că n-aveți... (Anca și Jugănaru îl privesc, amândoi deodată, dar interpretând foarte diferit intervenția lui Dinulescu.) Acolo se simte, într-adevăr, nevoia unui om ca tovarășul Jugănaru...

JUGĂNARU: Să lăsăm...

DINULESCU (încearcă să preia inițiativa): De fapt, dacă ați venit până la noi, trebuie să-i cunoașteți pe toți cei ce creează „climatul”; pe colaboratorul meu, Moșuleț...

ANCA: Evident!

DINULESCU (continuându-și gândul):... și pe câțiva din stâlpii sindicatului, ai mișcării culturale din uzină: Sfârlogea, Anghelache... Sunt tovarăși buni, o să vă placă...

JUGĂNARU (simte că discuția alunecă pe un teren periculos): Dar noi n-am întrebat-o pe tovarășa Postelnicu dacă s-a cazat, dacă e obosită de pe drum și vrea să se odihnească puțin... Avem un cămin curat; sigur, nu e chiar Athenee Palace, dar...

ANCA: Nu vă deranjați, mă descurc...

JUGĂNARU (revoltat): De ce să fiți obligată să va „descurcați”, când secretara mea vă poate conduce imediat...? (Se uită la ceas.)

Poate că luaţi o gustare... în aşa fel încât, să zicem (privire din nou spre ceas), peste două ore - dacă vă este suficient răgazul - să ne vedem din nou la mine şi să vă oferim toate datele, toate informaţiile, tot ce vă este necesar... (Apasă butonul soneriei, secretara apare imediat. Către secretară.) O însoţeşti pe tovarăşa Postelnicu la cămin, o prezinţi la bufet, dacă au închis le ceri să o servească imediat, din dispoziţia mea. Să se simtă ca acasă, e clar?

SECRETARA: Clar, tovarăşe director. (Către Anca): Poftiţi, domnişoară...

ANCA (simte brusc ceva dubios in această rapidă expediere, dar nu are argumente să refuze ospitalitatea): Mă rog, dacă dumneavoastră aveţi treburi presante de rezolvat, ne vedem peste două ore. Din punctul meu de vedere, însă, şi acum...

JUGĂNARU: Nu-mi spuneţi mie ce-nseamnă un drum cu trenul de la Bucureşti până aici! Vă aştept, tovarăşă dragă... (O conduce amabil şi uşor galant, dar ferm, spre uşă. Fata iese. Dinulescu profită de ocazie şi vrea să plece şi el. Jugănaru sesizează şi-l opreşte.) Dumneata rămâi o clipă. (în birou sunt acum doar Jugănaru şi Dinulescu.) Ţi se pare că fata asta, picată la ţanc, schimbă datele problemei, nu-i aşa? Îţi faci iluzii că presa, despre care ziceam că-i „acolo", a venit aici, să vă apere? Ei bine, nu conta pe asta!

DINULESCU: Tovarăşe director...

JUGĂNARU: Ai uitat să spui „adjunct"...

DINULESCU: N-am uitat. Tocmai mă pregăteam să spun, deşi fata are dreptate, e-un amănunt lipsit de importanţă. (Cu extremă seriozitate.) Aş vrea să vă fie clar: nu contăm decât pe faptul că n-am comis nici un delict, nici o abatere, deci n-avem nevoie să fim apăraţi. Moşuleţ este unul dintre cei mai buni maiştrii ai fabricii, şi nici cu ingineria mea nu mi-e ruşine!

Singura noastră vină e un film premiat; pentru ea răspundem în faţa oricui, inclusiv în faţa conştiinţei noastre. Cât de mare este vina asta, înţeleg că urmează să mai stabilească şi alţii. La faza pe ţară...

JUGĂNARU: Deci, totuşi... război?

DINULESCU: V-am mai spus: eu nu mă lupt cu nimeni. N-am de ce!

JUGĂNARU (enervat): Gândeşte-te bine! Ţi-aş mai lăsa timp, dar evenimentele se precipită; chiar vrei să te joci cu focul?

DINULESCU (se îndreaptă decis spre uşă şi pune mâna pe clanţă; vrea să iasă.)

JUGĂNARU: Nu obişnuiesc să pun întrebări fără să primesc răspuns...

DINULESCU (pentru prima data i se citeşte pe faţă toată greaţa produsă de târguielile lui Jugănaru. Este gata să izbucnească, dar în ultima clipă se stăpâneşte, îşi recapătă calmul şi răspunde zâmbind): Rămâne cum am vorbit... (Salută cu respect subliniat şi iese.)

JUGĂNARU (rămas singur, se uită rău în urma lui Dinulescu, fixând uşa încruntat): Se vede treaba că nu-l cunoşti pe Jugănaru... Nu-i nimic, o să afli! (Sună; secretara apare imediat.) Vreau rapid dosarul lui Dinulescu! Să mi-l aducă Sfârlogea. (Secretara dă din cap, semn că a înţeles, şi iese la fel de repede cum a intrat. Moment de aşteptare, nu foarte lung, dar pe care directorul îl resimte ca pe o veşnicie. Intră Sfârlogea, cu un dosar sub braţ.)

SFÂRLOGEA: Ăsta e... (Pune dosarul pe colţul biroului lui Jugănaru.)

JUGĂNARU (îl ia, îl deschide, parcurge foarte atent câteva pagini, apoi ridică ochii spre Sfârlogea): Da... De acolo trebuie apucat... Sfârlogea, te duci în secţia lui Dinulescu şi aranjezi

lucrurile aşa fel încât azi, astă-seară, acum, omul nostru să fie trimis cu o treabă care arde, undeva, în orice colţ de ţară...

SFÂRLOGEA (speriat): Unde, tovarăşu' director?

JUGĂNARU: Unde vrei tu! Dar cât mai departe, şi să stea minimum 4-5 zile!

SFÂRLOGEA: Eu, tovarăşu' director? Păi cum pot eu...

JUGĂNARU (tăindu-i replica, furios): Ai vrea s-o fac eu, nu? Mă, nu mă-mpingeţi tot pe mine să scot castanele din foc, că, dacă mă ard eu la mână, vă ustură şi pe tine, şi pe Anghelache, şi pe nevastă-sa, şi pe... mai ştiu eu cine, dar aşa de tare că n-o să vă mai treacă! Tu rezolvi asta, Sfârlogea, şi repede...

SFÂRLOGEA: Dacă apuca să plece nebunul ăla de Părchișan, era simplu...

JUGĂNARU (sare în picioare): Cum, n-a plecat încă la Vaslui? Acuma te duci în secţie şi-i expediezi pe amândoi! Pentru Dinulescu aranjează ceva prin „Aprovizionare", vreun furnizor de materie primă restant... orice! (Sfârlogea se urneşte spre uşă.) Stai puţin! De-acolo, îl cauţi pe Anghelache şi vii cu el la mine. Restul indicaţiilor - mai târziu, ca să nu le uiţi. Hai, acum gata, pe cai! (Sfârlogea iese. Rămas singur Jugănaru formează un număr de telefon.) Cu tovarăşa secretar Nistor... (Pauză de aşteptare.) Jugănaru sunt... Da, da, aştept. (Pauză de aşteptare.) Am onoarea, tovarăşă secretar. V-am promis să vă ţin la curent cu filmul. (Pauză de aşteptare.) Nu, din păcate n-am copia, dar vreau să vă informez despre o complicaţie extrem de neplăcută; unul din autori a făcut o prostie mai mare decât el... (Pauză de ascultare.) Mi-e greu să vă spun la telefon... (Pauză de ascultare.) Dacă insistaţi... Probabil că o să-l pierdem. Omul se cam pregăteşte să ne părăsească... (Pauză de aşteptare.) A, nu, mult mai departe... Se pare că definitiv... (Pauză de ascultare.) Îmi dau seama perfect. Tocmai de aceea v-am încunoştinţat la

primul semnal. Şi, colac peste pupăză, ne-a picat pe cap o ziaristă de la Bucureşti, care vrea să-l urce în slava cerului... (Pauza de ascultare.) Sigur, fata e bine intenţionată, dar a căzut ca musca-n lapte... (Pauză.) Găsesc eu o soluţie... Oricum, vreau s-o scurtez şi să fac cumva să retrag filmul până lămurim lucrurile. E cel mai înţelept lucru... (Pauză de ascultare.) Ştiu, e mare păcat, nu ne cădea rău un premiu! (Pauza.) Bun, vă ţin la curent. Cu stimă, tovarășă secretar, am onoarea... (Pune telefonul în furcă. Se cufundă în fotoliu, îşi freacă mâinile mulţumit, apoi se destinde, ca după o repriză de încordare maximă.) Ei, băiete, acum să te văd! Dar ştii cum e: à la guerre comme à la guerre...

(Pe ușă bagă capul Sfârlogea, apoi intră de-a binelea.) **SFÂRLOGEA**: Tov. director... cu Moșuleț facem ceva sau rămâne-n garnizoană?

JUGĂNARU (surpriză plăcută): Bravo, mă, a început să-ţi umble mintea!

SFÂRLOGEA: Mi-a spus Anghelache că e sarcină să citim... să ne... (gest cu mâna, de elevare.) Păi ce, credeţi că Sportul nu...? (Semn spre cap.) E tot cultură. Fizică...

JUGĂNARU (foarte amuzat): Ce spui, mă? Dacă-i așa, să mă abonezi şi pe mine!

SFÂRLOGEA: Ehe! La Sportu trebuie să aveţi pile... Dar ce facem cu Moşuleţ?

JUGĂNARU: Lasă-l în pace. Ăsta, până deschide gura, se-nchide ediţia. Tu vezi ce faci cu Dinulescu şi Părchișan. Pe urmă... fuga după copie! Vii cu ea în dinţi. (Sfârlogea iese. Jugănaru rămâne puţin pe gânduri, apoi ca pentru sine.) Ehe, cine n-are proşti, să-şi cumpere...

(Pe momentul de destindere satisfăcută a lui Jugănaru, pătrunde val-vârtej Anghelache.)

ANGHELACHE (panicat): Tovarășu' director, e jale!

JUGĂNARU: Nu fi panicard, Anghelache... Nu e nici o jale. Mai bine du-te şi dă o mână de ajutor lui Sfârlogea.

ANGHELACHE: E jale, tovarăşu director, dacă vă spun eu... Uite ce-a sosit la judeţ! (întinde lui Jugănaru textul unei telegrame.)

JUGĂNARU (ia textul telegramei din mâna lui Anghelache şi citeşte): „în semn de recunoaştere a valorii filmului *Faţa nevăzută a lun(m)ii*, faza pe ţară a concursului cineaştilor amatori se va organiza în capitala judeţului dumneavoastră, în perioada... Vă rugăm să luaţi măsurile necesare... ” (Jugănaru se uită lung la Anghelache. Pentru prima dată de când se află în scenă, e complet derutat, nu ştie ce să facă. Întinde mâna spre telefon, o retrage, se uită din nou peste textul telegramei... Pe Anghelache, deruta lui Jugănaru îl sperie mai mult decât vestea în sine. În sfârșit, Jugănaru se hotărăşte. Porneşte spre uşa, o deschide pentru a comunica ceva secretarei, dar în uşă dă de Părchișan, care se luptă să pătrundă în cabinetul directorului, strigând la secretară: „Dumneata înțelegi ce e aia producție?” Părchișan intră în cabinet.)

PĂRCHIŞAN: Vreau să vă comunic personal că am aprobarea tovarăşei secretar Nistor să mă deplasez la Vaslui după ce rezolvăm problemele noastre, aici... În absenţa directorului am recurs la arbitrajul judeţului.

JUGĂNARU: Dar de când au rămas problemele întreprinderii pe umerii dumitale?

PĂRCHIŞAN: De când umerii dumneavoastră se derobează de ele!

JUGĂNARU: Deci, aşa contribui dumneata la bunul mers al muncii?... Freci clanţele pe la judeţ, cu turnătorii?

PĂRCHIŞAN: V-am implorat să discutăm şi să ne rezolvăm singuri treburile. Mi-aţi răspuns că „asta se rezolvă în altă

parte”... M-am conformat, că o soluţie trebuia să ofere cineva! Şi v-aş ruga să-l lăsaţi în pace pe Dinulescu. Am auzit că Sfârlogea umblă să-l trimită nu ştiu unde, după nu ştiu ce... Am nevoie de el ca de mine și vă anunţ că nu-i dau drumul. Pe răspunderea mea!

JUGĂNARU: Nu-ţi permit! Nu conduci dumneata întreprinderea!

PĂRCHIŞAN: Păi tocmai asta vă rog: s-o conduceţi! (Exact în clipa în care Jugănaru e gata să explodeze - mâna, cu degetul ridicat, se pusese în mişcare pentru a-i arăta lui Părchișan uşa -, acesta face stânga-mprejur şi iese din proprie iniţiativă. Jugănaru și Anghelache rămân în scenă, privind unul la altul. Pe acest tablou intră secretara.)

SECRETARA: Ridicaţi directul... Vă caută Comitetul judeţean de cultură...

JUGĂNARU (încă nedezmeticit, găseşte putere doar să se mire cu voce tare): Cultura? Dar ăştia ce- au cu mine?... (Ridică telefonul și spune: „Alo” absolut mecanic.) Da, Jugănaru la telefon... (Pauză de ascultare; când înţelege ce i se spune, rămâne perplex. În sfârşit, reuşeşte să întrebe.) Eu? De unde până unde...? (Pauză de ascultare, apoi deodată foarte vioi, ca boxerul „trezit din pumn”.) Aaa, dacă este indicaţia tovarăşei Nistor, e altceva... Dar precis, chiar tovarăşa secretar a...? (Ascultă.) Da, da, da... înţeleg... cineclubul e al nostru, sigur, uzina are și nişte posibilităţi... da, da... E clar, trebuia să-mi dau seama. Cu plăcere, cu multă plăcere, tovarăşe preşedinte. Întrunim comisia și pornim la treabă. Totul va fi organizat exemplar. Salutare! (Pune telefonul în furcă, apoi se întinde cu voluptate în fotoliu, sub privirile uimite ale lui Anghelache, care nu mai înţelege nimic.)

JUGĂNARU (parcă citind o rezoluţie): Pentru buna organizare și desfăşurare a finalei, judeţul a instituit o comisie...

(Anghelache tot nu realizează motivul triumfului lui Jugănaru.) Comisia e condusă de mine, înţelegi? Din indicaţia secretarei, Domnica Nistor! (Se ridică în picioare; şi-a recăpătat siguranţa, aplombul, rapiditatea în decizii.) Şi eu, care credeam că Secretara ştie tot! Idiotul de Părchișan vrea să revoluţioneze uzina şi n-a învăţat nici măcar să toarne ca lumea!... (Din nou, practic.) Am nevoie de copie... De singura copie a filmului ăsta blestemat! Dacă ne-o aduce Sfârlogea, suntem mari... Meciul se joacă, Anghelache, meciul se joacă!

Cortina

ACTUL III

După încă trei zile, după-amiază. Sala de club în care s-a desfăşurat acţiunea primului act. La o măsuţă de montaj improvizată, aşezată într-un colţ al camerei, printre cele 2-3 măsuţe de şah, Moșuleț lipeşte nişte bucăţi de film, în timp ce Dinulescu citeşte un număr al revistei Cinema.

MOŞULEŢ (cu o indiferenţă prost jucată, de fapt interesat la culme): Ai mai văzut-o?

DINULESCU: Pe cine?

MOŞULEŢ: Mă, tu mă crezi tâmpit?

DINULESCU (cu ochii în revistă): Nu, domnule, te cred genial, dar spune-mi pe cine trebuia să văd...

MOŞULEŢ (lasă lucrul și se apropie de Dinulescu): Pe

ziaristă...

DINULESCU: Aaaa... nuuu...

MOŞULEŢ: Păi numai eu v-am văzut de vreo patru ori împreună!

DINULESCU (lăsând revista): Dacă ştii tot, de ce mai întrebi?

MOŞULEŢ: Vreau să ştiu (subliniat) de la tine.

DINULESCU: Dar de ce, dom'le, ai înfiat-o? Îi eşti tutore?

MOŞULEŢ (defensiv): Așa, ca chestie...

DINULESCU: Ei, dacă-i aşa, ca chestie, atunci poftim: am mai văzut-o. Ceea ce, între noi fie vorba, ai făcut şi tu. Asta ca să ştii că şi eu știu. Suntem chit?

MOŞULEŢ: Ar fi bine! (Scurtă pauza, nu ştie cum să reînnoade discuţia.) Tu i-ai spus ceva?

DINULESCU: Ce să-i mai spun eu, după ce i-ai povestit tu tot?

MOŞULEŢ: Am făcut-o intenţionat. (Principialitate la fel de naiv jucată.) Gândindu-mă bine, am ajuns la concluzia că nu trebuie să ne ferim de presă.

DINULESCU: Mda... Mai ales când presa e tânără, şarmantă, blondă şi cu ochi albaştri...

MOŞULEŢ (ca ars): Nu fi măgar!

DINULESCU: Moşule, te rog să mă crezi: e blondă şi are ochi albaştri. Ce dracu, sunt specialist în color...

MOŞULEŢ: Și eu te invit să vorbeşti civilizat despre fata asta!

DINULESCU: Bine, domnule, dacă taberi pe mine de parcă cine ştie ce-aş fi zis, pot să şi tac. (Coboară din nou ochii în revistă, bosumflat. Moșuleț începe să regrete, nu ştie cum s-o dreagă. Dinulescu sesizează.) Dar despre asta... (ridică revista şi-i arată lui Moșuleț coperta, cu o blondă vedetă de cinema) despre asta am voie să spun că-i blondă, sau e o culoare de rușine?

MOŞULEŢ: Iartă-mă... Cum dracu să fac, să am şi eu dreptate măcar o dată, într-o controversă cu tine?

DINULESCU: Ştiu eu? Mai antrenează-te... Sau alege altă culoare, poate ai noroc...

MOŞULEŢ (brusc, din nou cocoş): Ce vrei să spui? Adică eu nu...

DINULESCU (îi taie vorba, energic): Ho cu tata, că te spargi! (Cu binişorul.) Mă, tu nu mai ştii de glumă? Am aruncat o vorbă, atât!

MOŞULEŢ (cu năduf): Offf! E groaznic să-ţi ceri scuze toată ziua...

DINULESCU: Ştii ce? De-acum încolo, când vrei să-mi spui ceva, întâi numără până la 10. (Reia lectura.)

MOŞULEŢ (stă puţin, apoi începe să numere fără voce, ridicând în sus mâna cu degetele întinse pe rând, ca un arbitru de box; când ajunge la „10”, spune): Dinule, ce crezi că facem la finală?

DINULESCU (a urmărit cu coada ochiului gesticulaţia lui Moşuleţ): Când întrebi, nu e nevoie să numeri. Numai când răspunzi energic sau vorbeşti ne-ntrebat.

MOŞULEŢ: Am înţeles. Dar ce facem la finală?

DINULESCU: Asta mai degrabă presa ţi-ar putea spune. La mine există riscul să văd lucrurile în roz...

MOŞULEŢ: Dacă-ar fi după ea... Dar, apropo, de ce crezi că stă de-atâtea zile pe-aici?

DINULESCU (neutru): Îi place la noi...

MOŞULEŢ: De noi? Nu cumva de unul din noi?

DINULESCU (amuzat): Bravo, dom’le, te felicit!

MOŞULEŢ: Mi-e că... invers.

DINULESCU: Mi-a plăcut că ai spus-o calm. (Practic.) Mă, eu cred că fata presimte ceva... Ziariştii au fler; precis a mirosit că ceva pluteşte în atmosferă şi vrea să fie „pe fază”.

MOŞULEŢ: Ţi-a spus ea?

DINULESCU (evaziv): Ei, „mi-a spus”...

MOŞULEŢ (privindu-l insistent): Dinule, tu-mi ascunzi un lucru important!

DINULESCU (dezarmat, ridică mâinile în sus): Poţi să mă cauţi! (Râzând.) Mă, homo informaticus, nu le mai şti tu pe toate, că cine ştie multe îmbătrâneşte repede!

MOŞULEŢ: Deci îmi ascunzi... (Resemnat.) Ei, asta e! (Scurtă pauză.) Pe mine m-a întrebat ce fel de om e Domnica Nistor.

DINULESCU: Şi ce i-ai răspuns?

MOŞULEŢ: Că nu o cunosc.

DINULESCU: Lasă, a aflat de la mine că e o minune de om...

MOŞULEŢ (repede): Dar tu de unde ştii?

DINULESCU (grav): Moşule, tu eşti în stare să păstrezi un secret?

MOŞULEŢ: Bineînţeles!

DINULESCU: Şi eu! (Se opreşte, pentru că pe uşă au intrat Jugănaru, Anghelache şi încă patru persoane.)

JUGĂNARU (jovial, către cei doi): Salutare, vedetelor! Aveţi treabă în club? Dacă aveţi, nici o problemă, ţinem şedinţa la mine-n birou...

DINULESCU (la fel de prevenitor): Nu, tovarăşe director, vă rog să poftiţi... Tocmai ne pregăteam de plecare.

JUGĂNARU: Bine, rămânem, dar în interesul vostru, să ştiţi. Comisia de organizare a finalei cineamatorilor vrea să pregătească totul perfect!

DINULESCU: Vă mulţumim şi vă urăm succes! Hai, Moşule... (Cei doi ies.)

JUGĂNARU (gazdă bună, către ceilalţi membri ai comisiei): Vă rog să luaţi loc. (Anghelache apropie câteva scaune, aranjându-le într-un fel de semicerc în jurul scaunului pe care s-a aşezat deja Jugănaru.) Suntem toţi? (Apel.) Sindicatele... (Unul din cei patru ridică mâna.) Comitetul de cultură... (Se ridică altă mână.) Tineretul... (Se ridică altă mână.) Ai noştri sunt... (Privire spre Anghelache

şi bărbatul de lângă el.) Scopul întâlnirii vă este cunoscut; nu lungesc vorba, că aveţi dumneavoastră parte de suficiente prelucrări. S-o luăm gospodăreşte, să vedem ce asigură fiecare for şi instituţie. De acord? (Aprobare unanimă.) Buuun! Unu: sala de proiecţie...

REPREZENTANTUL COMITETULUI DE CULTURĂ: Dacă dăm sala cinematografului, trebuie să suspendăm spectacolele... Compromitem planul...

JUGĂNARU: Am înţeles. Nu-i nimic, mutăm totul în sala noastră de festivităţi. Are şi aparat, şi ecran, tot ce-i trebuie. Doi: cazarea...

REPREZENTANTUL SINDICATELOR: Ne ocupăm noi. Concurenţii - în cămin. Juriul - la hotel. E rezolvat...

JUGĂNARU: Perfect. Trei: Public? Mobilizare? Afişe?

REPREZENTANTUL SINDICATELOR: Tot noi răspundem. S-au luat măsuri. Locuri să fie, că amatori avem cu duiumul!

JUGĂNARU: Şi mai bine. Diplome? Premii?

REPREZENTANTUL SINDICATELOR: S-au şi procurat; numai să le completăm...

JUGĂNARU: Ei, acum cu masa... Propun să rezolvăm noi, că avem cantină... Ce zice administraţia noastră?

ADMINISTRATORUL: Se poate. Contra cost, asigurăm un meniu normal şi pentru l00 de persoane.

ANGHELACHE: Dar juriul?

ADMINISTRATORUL: Tot aşa. Doar dacă tovarăşii de la cultură pot suplimenta un meniu îmbunătăţit...

REPREZENTANTUL CULTURII: N-avem de unde...

ANGHELACHE (spre administrator): Ce cultură? Îţi dau eu soluţia: îmbunătăţeşti la invitaţi şi înjumătăţeşti la abonaţi...

JUGĂNARU (chemare la ordine): Anghelache! Unde te

trezeşti?

ANGHELACHE: Am glumit, tovarăşe director... Cum o să luăm mâncarea de la gura oamenilor? Trebuie vorbit cu bucătarul şi cu magazionerul să fure şi ei mai puţin; trei zile nu crapă! Vorba e, ce facem cu vinul...?

JUGĂNARU (din ce în ce mai enervat de intervenţiile lui Anghelache, dar dorind totuşi să păstreze aparenţele): Să lăsăm poveştile astea mărunt organizatorice. Problemele de conţinut trebuie să...

ANGHELACHE (nucă-n perete): Ascultaţi la mine: mai de conţinut decât molanul nu există! Ce, n-am mai păţit? Dacă vinul e prost, nimic n-a fost bun! Şi e nevoie de cel puţin patru damigene, că sosesc tovarăşi de mare capacitate... Ehe, câtă experienţă înaintată n-am generalizat eu! Da' să vezi, a dracu experienţă, că parcă e la sădit de pomi: nu se prinde dacă n-o uzi! Pe uscat nu se generalizează...

JUGĂNARU (apel la autoritatea directorială): Gata! (Anghelache îşi înghite vorbele.) Deci, să recapitulăm: noi, uzina, asigurăm sală, proiecţionist, masă; sindicatele - diplome, premii, cazare, mobilizare. Cultura?

REPREZENTANTUL CULTURII: Noi... eventual... discursul de deschidere.

JUGĂNARU (luând ceva din tonul lui Anghelache): Dar bogaţi sunteţi, fraţilor!

REPREZENTANTUL CULTURII: Dacă vi se pare puţin, dăm şi discursul de închidere.

JUGĂNARU: Ei, aşa da! (Se gândeşte puţin.) Dar ceva peliculă color n-aveţi dumneavoastră? (Către reprezentantul sindicatelor.) Sau poate sindicatele?...

REPREZENTANTUL CULTURII: Vă gândiţi la un reportaj filmat, despre finală? Ar merita... Din păcate, n-avem.

JUGĂNARU (aruncă piatra): Ba, ca să fiu sincer, mă gândeam chiar la filmul pe care trebuie să-l prezentăm în concurs.

REPREZENTANTUL CULTURII: Dar pentru asta nu mai trebuie peliculă! Filmul e gata, doar să fie băgat în proiector...

JUGĂNARU: Nu v-a spus nimic tovarășa Nistor?

TOATE VOCILE, DEODATĂ (în afară de Anghelache): Dar ce e? Ce s-a întâmplat? Ce să ne spună? Nu ştim nimic!

JUGĂNARU (realizând greşeala, încearcă să minimalizeze): A, nu, nimic deosebit...

REPREZENTANTUL CULTURII (alarmat): Finala se ţine la noi în judeţ numai şi numai pentru că cineclubul nostru...

JUGĂNARU (subliniat): Al nostru!

REPREZENTANTUL CULTURII:... mă rog, al dumneavoastră, a produs un film de excepţie; eu nu l-am văzut, dar specialiştii vorbesc despre el la superlativ. Dacă pică filmul...

JUGĂNARU: Staţi, tovarăşi, că nu e vorba de așa ceva... Sunt, într-adevăr, nişte probleme, dar de altă natură...

REPREZENTANTUL TINERETULUI: Ce probleme şi de ce natură?

JUGĂNARU: Nu ştiu dacă e cazul să facem publică o chestiune care comportă o anumită grijă... Ştiţi, e vorba de oameni, şi aici trebuie să fim atenţi... Mă gândeam că n-ar fi rău să existe şi o rezervă... pentru ca, în caz de... (Pe ultimele cuvinte, năvăleşte pe uşă Sfârlogea, înnebunit.)

SFÂRLOGEA (gâfâind): To'a'ş'director, a dispărut!

JUGĂNARU: Ce-a dispărut?

SFÂRLOGEA: Filmul! Nu e nicăieri!

JUGĂNARU: Cum adică, „a dispărut?”

SFÂRLOGEA: Uite-aşa, cum vă spun! Nu e! Am căutat la interjudeţeană, am căutat la Bucureşti, am căutat aici, la noi... Până şi-n depozitul poştei am răscolit... Nimeni nu ştie unde e

cutia cu filmul!

JUGĂNARU (înfloreşte de bucurie): Dar la cineclub nu există o copie? Autorii n-au păstrat?...

SFÂRLOGEA: Păi eu ce vă spun? Nu există, dom'le, s-a dus! A fost şi nu mai e!

(Începe un vacarm general: „Nu se poate!", „E inadmisibil!", „Trebuie căutat!", „Să chemăm autorii!" şi alte asemenea reacţii, care se aud din toate gurile deodată. Numai Anghelache îl felicită mut pe Sfârlogea (gest de „bine lucrat!"); Jugănaru participă la agitaţia colectivă, dar cu bucurie.)

JUGĂNARU (profitând de deruta generală, îl ia repede la o parte pe Sfârlogea): Deci, ai lichidat-o... definitiv?

SFÂRLOGEA (înnebunit): V-o spun pe bune: nu este! N-am găsit-o, nu ştie nimeni. De la „interjudeţeană" a plecat, dar n-a ajuns nicăieri!

ANGHELACHE (care a urmărit mişcarea celor doi, vine repede lângă ei.) Ce ne mai interesează unde şi cum s-a pierdut? Bine că s-a dus!

JUGĂNARU (dintr-o dată neliniştit, ar vrea să „dezbată problema" cu „colaboratorii"', dar trebuie să aibă grijă de comisie): Tovarăşi, e o situaţie specială, absolut nedorită... Sigur, trebuie găsită o soluţie... (Pe replică, se deschide uşa; în scenă pătrunde o femeie foarte prezentabilă, de circa 45 de ani, cu faţă energică, voluntară, cu privire vie, sfredelitoare, purtând o servietă voluminoasă. Toţi se ridică în picioare.)

DOMNICA NISTOR: Deci, comisia acţionează?... Bravo! Continuaţi, continuaţi...

JUGĂNARU (foarte nesigur): Bine-aţi venit, tovarăşă secretar... Tocmai am aflat un fapt pe care nici nu ştiu cum să-l calific...

DOMNICA NISTOR (privindu-i pe ceilalţi, realizează agitaţia

pe care a picat): Ei, ce s-a întâmplat?

APROAPE TOŢI (într-un glas): A dispărut filmul!

DOMNICA NISTOR (intră în jocul general): Filmul nostru?

TOŢI (cu Jugănaru prim-solist): Al nostru!

DOMNICA NISTOR: L-aţi căutat peste tot?

TOŢI (JUGĂNARU - idem): Peste tot!

DOMNICA NISTOR: Şi-n servieta mea? (Pe fondul stupefacţiei generale, deschide servieta şi scoate o cutie metalică, pe care o ridică sub privirile celor din scenă aţintite asupra ei.) Ăsta e filmul... Să nu se spună că nu contribui şi eu cu ceva la pregătirea finalei... (Toţi - minus cine ştim noi - răsuflă uşuraţi.) Dar continuaţi, înţeleg că aveţi treabă. Doar sunt atâtea de rezolvat...

JUGĂNARU (pierit): Ce depindea de noi am cam rezolvat...

REPREZENTANTUL TINERETULUI: Ne-a spus tovarăşul Jugănaru că ar fi ceva probleme cu... n-am înţeles prea bine ce...

DOMNICA NISTOR: Păi dacă sunteţi comisie şi aveţi răspunderi, întrebaţi-l, să vă explice.

JUGĂNARU (din ce în ce mai înfundat): Ştiţi... problema pe care v-am semnalat-o telefonic, în legătură cu... (Se opreşte.)

DOMNICA NISTOR: Cu ce?

JUGĂNARU: Cu unul din autorii filmului...

DOMNICA NISTOR (joacă brusc aducere aminte): A, da, da, da… Băiatul care… Da, da… Ei, ce-i cu el?

JUGĂNARU (absolut derutat): Mă rog, dacă dumneavoastră apreciaţi că nu e nimic...

DOMNICA NISTOR (o scurtează - către membrii comisiei): Tovarăşi, dacă toate sunt clare, vedeţi- vă fiecare de treburi. Chestiunea asta o lămuresc eu cu tovarăşul Jugănaru.

(Toţi se ridică; Domnica Nistor le strânge mâinile. Oamenii salută şi ies. În scenă rămân Domnica Nistor şi Jugănaru; ultimul dă semne că ar vrea să plece şi el.)

DOMNICA NISTOR: Ia loc, avem de discutat.

JUGĂNARU: Cu plăcere, tovarăşă secretar.

DOMNICA NISTOR: Vorbind cinstit, n-aş zice că e reciprocă. Dar cum nici plăcerea dumitale nu e sinceră, suntem aproape chit.

JUGĂNARU (încă joacă nevinovăţia amabila): Cum puteţi crede aşa ceva despre...

DOMNICA NISTOR (îi taie vorba): Aşa am fost şi sunt eu, credulă! Dar pâna la un punct. (Se uită ţintă la Jugănaru, care îi suportă - încă - privirea.) Vrei să-ţi spun cu ce m-am ocupat în ultimele zile? Cred că te interesează. (Jugănaru o priveşte în continuare, fără să clipească. Domnica Nistor aşteaptă o reacţie omenească, de scuză, de teamă, de regret; are însă în faţă un chip de piatră.) A venit la mine o fată... o ziaristă... Mi-a povestit un mic roman de aventuri, din care lipsea doar Scotland-Yard-ul... Fata şi-a dat seama că nu cred povestea, şi atunci m-a rugat să verific. Aşa a ajuns la mine Dinulescu. Îl cunoşti, nu?

JUGĂNARU: Cum?... (E gata să se trădeze.) Dar desigur...

NISTOR: Cum să nu-l cunoşti, dacă-i ştii şi gândurile negândite?... Ei bine, sunt în măsură să te informez că singura lui dorinţă în legătură cu străinătatea e să facă revelionul la Sofia. Ce zici?

JUGĂNARU (indignat): Am avut informaţii precise!

NISTOR (senină): Sunt convinsă. După asta l-am chemat pe Părchişan. Şi el avea informaţii precise. Dar controlabile! Trebuia să discut şi cu un al treilea, însă am fost chemată urgent la Bucureşti, unde - în sfârşit! - am admirat şi eu... Faţa nevăzută a lumii. „Lumii” sau „lunii”? Că dumneata trebuie să ştii mai bine...

JUGĂNARU: Nu l-am văzut, tovarăşă secretar...

NISTOR: Dumneata nu l-ai văzut. L-ai inspirat! Poţi să fii

mândru! Şi-atunci am înţeles de ce trebuia să-l elimini din joc pe Dinulescu, de ce trebuia să ajungă urgent Părchișan la Vaslui şi să stea acolo cât cuprinde, şi de ce una din lichelele dumitale umblă cu limba scoasă peste tot, ca sa pună mâna pe cutia asta (Bate cu degetul în cutia de pe masă. Pauză - apoi din nou privire lungă spre Jugănaru.) Când am aflat totul, mi s-a trezit curiozitatea să văd cum vei acţiona ca preşedinte al Comisiei de organizare... Le şi aruncaseşi pastila, că „trebuie un film care să ne reprezinte", nu-i aşa? (Se ridică, montată.) Ei bine, nu trebuie. Avem unul. Excelent! Pentru care autorii merită felicitări, iar eu - sancţiune.

JUGĂNARU (îndrăzneşte după un moment mai lung de înfruntare mută): Dar eu?

NISTOR (gest de confirmare a unei presupuneri): Deci asta te interesează... Ce pățești... M-da... Nu eşti în stare să uiţi o clipă funcţia mea, să vorbim aşa, ca doi oameni?

JUGĂNARU (demnitate bine jucată): Chiar credeţi că nu sunt (cu subtext) ... că nu mai sunt în stare?

NISTOR (se aşază): Mi-ar părea bine să fii. (Pauză, ca înaintea unui drum mai lung.) Ia spune, de când ne cunoaştem?

JUGĂNARU (cu o umbră de speranţă): Să iau în calcul şi cei doi ani, din facultate, când...

NISTOR (cu fermitate calmă): Nu. Anii ăia n-au existat... ca orice lucru mincinos. Pentru mine n-au existat. Şi e bine să-i uiţi şi dumneata.

JUGĂNARU (a pierdut o bătălie, dar încă speră): Atunci, să fie vreo 9 ani de când mă aflu aici...

NISTOR: Şi cum ai reuşit să mă înşeli atâta timp, mai ales că te ştiam?

JUGĂNARU (îi taie vorba): Mi-aţi spus că aţi uitat ce-a fost înainte...

NISTOR: Ai dreptate, iartă-mă. Vreau să ştiu cum de m-ai înşelat timp de 9 ani...

JUGĂNARU: Eu? Cum adică, „să vă înşel"?

NISTOR: Așa cum se înşeală... Adică să mă faci să te iau drept altul.

JUGĂNARU (cu curajul disperării): Asta-i altceva! Nu v-am înşelat eu, ci dumneavoastră v-aţi înşelat asupra mea. Culpa nu-mi aparţine.

NISTOR (pe gânduri): Cred... Cred că ai dreptate. Tocmai de aceea întreb... mă întreb: cum de s-a putut?

JUGĂNARU (pluseează curajul): Tovarăşă Nistor, în politică şi-n dragoste, fiecare află despre celălalt exact atâta cât doreşte să ştie... Când nu ştii, nu e vina celuilalt. Dar acum, că nu mai am nimic de pierdut... (Cu o umbră de speranţă.) Sau mai am?...

NISTOR: Nu, Jugănarule. În partida asta, absolut nimic.

JUGĂNARU: Bun, deci un plus de libertate interioară...

NISTOR: Suntem şi cinici?

JUGĂNARU: Nu chiar cinici... Mai degrabă... liniştiţi. Deci revin şi întreb, dacă-mi permiteţi: ce grozăvie aţi descoperit în faptele mele? Cu ce-am greşit? Oare e un păcat capital să doreşti linişte în întreprinderea ta, şi, ca s-o obţii, mai temperezi un zelos, mai promovezi un tont?

NISTOR: Deci asta-i tot ce-ai vrut: să fie linişte...?! Altceva n-ai să-ţi reproşezi?

JUGĂNARU: Credeam că m-aţi provocat la o discuţie de la om la om, nu de la om la organ...

NISTOR: Ca om, chemat de alt om la momentul adevărului, atâta găseşti să spui?

JUGĂNARU: Aaaa, trebuie să fiu autocritic! Lăsaţi, o să aibă grijă alţii! Aşa o să-mi înşire păcateleeee... Deşi ce-am vrut eu cu fabrica asta ar fi fost spre binele...

NISTOR (îi taie vorba, indignată): Înţeleg să minţi când eşti strâns cu uşa, când ţi se joacă soarta, când mai există ceva de ascuns, dar aici, acum...? După tot ce s-a întâmplat, mie îmi spui că n-ai ce să-ţi reproşezi? Ai atârnat pietroaie de picioarele întreprinderii, ai sugrumat orice idee sau iniţiativă care ţi-ar fi dat cea mai mică bătaie de cap! Te-ai înconjurat de câţiva tembeli - pe cât de proşti, pe atât de ticăloşi - care să-ţi „toarne" tot, ca să ştii ce ai de sugrumat din faşă cât lipseşte directorul - pe care, între noi fie vorba, l-ai influenţat întotdeauna în rău; ţi-ai bătut joc de oamenii cu cap, care doreau să facă ceva, să iasă ceva din mâna lor... Asta ai făcut! Asta ţi-a fost „liniştea"!

JUGĂNARU (cu o ultimă rămăşiţă de aplomb): Chiar aşa?

NISTOR: Ştii bine că e chiar mai mult! Să reluăm cazul Dinulescu şi cazul Părchişan? N-am să înţeleg niciodată cum de nu ţi-a fost ruşine, ca bărbat, de laşitatea soluţiei! Nu te-ai gândit că nu le dai nici o şansă? Cum şi de cine să se apere? (Pentru prima dată, Jugănaru pune capul în pământ.) Dar e ceva care mă sâcâie mai cumplit! Dumneata înţelegi ce e aia talent?

JUGĂNARU (siderat): Talent?

NISTOR: Da, talent! (îl priveşte lung; Jugănaru nu înţelege despre ce e vorba.) A venit la dumneata un băiat, sau mai exact l-ai chemat să-i discuţi un filmuleţ. Nu ştiu ce-ar fi însemnat acel film fără ideea lui Dinulescu, dar un om şi-a pus sufletul şi crezul în câteva cadre de film, care vădeau talent... şi credinţă în adevăr. Ei bine, ţi-ai bătut joc de el. Cine eşti dumneata, să calci în picioare harul, mai ales când harul ăsta s-a întâlnit cu buna-credinţă?

JUGĂNARU (în sfârşit, s-a lămurit): Despre Moşuleţ, e toatăăă...?

NISTOR: Da, şi despre el! Dar şi despre tot ce e dăruit unor

oameni, şi numai lor, spre binele obştii, fie că obştea se numeşte colectiv, ţară, popor sau umanitate! Talentul e avuţie naţională, dacă nu cumva chiar mai mult!

JUGĂNARU: Îmi place ca l-aţi plasat pe Moșuleț exact unde-i e locul!

NISTOR (procuror): Şi dacă numele dumitale o să intre în istoria cinematografiei româneşti agăţat de-al lui, dar ca model de opacitate ticăloasă? Dacă unul ca dumneata există numai pentru a întări încrederea unui talent în sine însuşi? De unde căderea să hotărăşti cine va ajunge artist adevărat şi cine nu?

JUGĂNARU: Ehe, valoarea se vede...

NISTOR: Valoarea se caută, se descoperă, se încurajează, se promovează... Asta trebuia să faci la cârma întreprinderii! Ce bine ar fi fost dacă Marx apuca să formuleze şi legea non-valorii, nu numai a plus- valorii... Poate învăţam să ne ferim de inşi ca dumneata!

JUGĂNARU (înțelegând că totul e terminat, se ridică): Deci totul a plecat de la o puştoaică, venită să-mi facă portretul de erou pozitiv...

NISTOR: Nu e vina ei că te-a găsit altfel. A vrut să ştie mai mult decât am vrut sau am fost eu în stare. E teoria dumitale! Şi uite că a reuşit... (Schimbă brusc tonul.) Dar nu ea e cauza...

JUGĂNARU (sincer interesat): Dar care?

NISTOR (secret): Te-a lucrat o mafie...

JUGĂNARU (în sfârşit, se vorbeşte pe limba lui): Bănuiam că e ceva ce nu mi-aţi spus...

NISTOR: Păi sigur că e! (Dintr-o suflare.) Dacă există o mafie a proştilor, o mafie a escrocilor, o mafie a ticăloşilor, o mafie a puturoşilor - și să te ferească sfântul de ele, ce putere au! - cum nu ţi-a fost frică, măi, tovarăşe Jugănaru, de „mafia" oamenilor deştepţi şi cinstiţi? Adică de ce-ar fi deştepţii mai proşti decât

proştii? Ce te-a făcut să crezi că atâţia oameni de bună-credinţă nu vor fi capabili de solidaritate şi acţiune, în timp ce secăturile da? (Răsuflă adânc; Jugănaru e aiurit.) De! Dacă n-ai fost mafiot de-ai lor, băieţii cinstiţi te-au lucrat... Şi ce bine te-au mai lucrat!... (îl priveşte lung, se ridică, pune rola de film în servietă, apoi, cu o lehamite pe care n-o mai poate stăpâni): Ştii ce? Hai să mergem... Stricăm orzul pe gâşte... Adică, pardon; pe gâscani...

Cortină de întuneric

Peste încă două zile. Holul sălii în care s-au desfăşurat proiecţiile finalei cineamatorilor. Decorul sugerează locul acţiunii printr-un perete şi o uşă laterală, întredeschisă, pe unde se intră în sală. Scena este goală, dar prin uşă se aude rumoare, forfotă, pentru ca, după câteva secunde, vocea crainicului sălii, amplificată prin microfon, să anunţe:

VOCEA CRAINICULUI: Și acum, cel mai râvnit trofeu: premiul I, căruia i se adaugă premiul special al Juriului şi premiul revistei *Cultura* pentru cea mai ingenioasă idee de scenariu. Toate aceste distincţii au fost cucerite de Dumitru Moșuleț și George Dinulescu, autorii filmului *Faţa nevăzută a...*

(Ultimele cuvinte sunt acoperite de aplauze, urale, amestecate cu voci care strigă: „Bravo, Moşule!”, „Bravo Dinule!... Din coloana sonoră înțelegem că sala trăieşte momentul cu maximă intensitate, cu deplină participare la succesul eroilor noștri. Aplauzele acoperă exact timpul necesar celor doi pentru a-și primi trofeul. După câteva secunde, ei apar în hol, deci în scenă - pe uşa întredeschisă -, fericiţi, emoţionaţi, ţinând în mâini câte trei diplome, iar Moșuleț și o statuetă la care se uită fără s-o poată descifra.)

MOŞULEŢ (cu vocea gâtuită de emoţie): Dinule... acum... că... uite-l, e al nostru (ridică trofeul) și pentru că nu ne mai vede

nimeni, lasă-mă să-ţi mulţumesc şi să te sărut! (Vine cu braţele întinse către colegul său.)

DINULESCU (hâtru): Mă, tu mă confunzi. Eu nu sunt presa!

MOŞULEŢ (explozie); Du-te la... (își stăpâneşte prima reacţie, apoi numără - pe degete - până la l0, chinuindu-se, pentru că are în braţe statueta, după care continuă calm.) Degeaba, azi nu mă pot supăra pe nimeni. Mai ales pe tine! (îl îmbrăţişează frăţeşte pe Dinulescu; acesta se contaminează de emoţia şi căldura lui Moșuleț. E momentul de omenească bucurie al celor doi prieteni. Așa îi găseşte Sfârlogea, care îi readuce pe pământ.)

SFÂRLOGEA: Toa'ş'Dinulescu! Aveţi plicu'ăsta, de la „Personal"...

DINULESCU (neaşteptându-se la nimic bun din partea lui Sfârlogea.): Era musai să mi-l dai acum?

SFÂRLOGEA (înţelept): De ce să lăsăm pe mâine ce putem face azi?

DINULESCU: Aha, ai întors proverbul la locul lui... Măcar de te-ar ţine! (Sfârlogea dispare. Dinulescu deschide plicul, scoate din el o hârtie, parcurge textul şi izbucneşte într-un râs în cascade, în care amuzamentul sincer se îmbină cu necazul şi furia. Moșuleț, deconcertat, ia repede hârtia şi citeşte cu voce tare.)

MOŞULEŢ: „Pentru indisciplină şi absenţe în producţie vi se diminuează retribuţia pe luna trecută cu 10%... " (Aleargă după Sfârlogea, dar acesta a dispărut de mult.) Deci, premiat cu... sancţiune!

DINULESCU (și-a recăpătat calmul şi umorul): De, Moşule... Fața nevăzută a gloriei! (Ia hârtia și vrea să o bage în plic, exact în clipa în care, pe ușa ce dă în sală, apar Domnica Nistor și Anca Postelnicu.)

DOMNICA NISTOR: Unde-aţi dispărut, măi băieţi? Vă căutăm

peste tot!

DINULESCU (amar): Ne numărăm trofeele…

DOMNICA NISTOR (nu sesizează nuanţa): Păi şi aveţi ce număra! Bravo... (Se apropie pentru a le strânge mâna; Anca vine repede in spatele lui Dinulescu, citeşte şi ea. Pe acest joc apare Părchișan, care se duce direct la Dinulescu şi-i prinde mâna, viguros.)

PĂRCHIŞAN: Dom'le, jos pălăria! Eşti bun! (Spre Moșuleț.) Bravo, Moșulețule! Aţi făcut o treabă minunată... (Deodată, observă hârtia.) Ce-i acolo?

DOMNICA NISTOR (a citit şi ea; fierbe): Eu am învăţat să înţeleg multe, oameni buni, dar ticăloşia inutilă mă depăşeşte! Nu-mi intră-n cap!

DINULESCU (îi ia hârtia din mână): Nu puneţi la inimă. Păcat de clipa asta să ne-o otrăvim cu veninul unui... (Se opreşte, dând din mână a lehamite. Pe cuvintele lui, Anca se apropie încet de Dinulescu, adresându-i-se pe un ton de mare căldură, de parcă numai ei doi s-ar afla în scenă.)

ANCA: George, te rog, te implor să fii calm...

DINULESCU (privind-o cu tandreţe şi spunând adevărul): Sunt. (Tonul ambelor replici nu scapă lui Moşuleț.)

DOMNICA NISTOR (nu mai are răbdare): Dă-mi hârtia, o rezolv eu, repede...

DINULESCU (hotărât, însă la fel de calm): Vă rog să mă iertaţi, tovarăşă secretar, dar trebuie s-o păstrez. Ea mă face să mă simt un om important. Pentru că am spus ceva important: adevărul.

DOMNICA NISTOR (gest spre hârtie): Nu asta. Astea! (Arată spre diplome şi premiu; din acest moment, Anca e umăr lângă umăr cu Dinulescu, încât fiecare replică a acestuia parcă îi exprimă pe amândoi.) Dacă vrei, păstreaz-o, dar de rezolvat,

trebuie s-o rezolv. Nu numai pentru dumneata, ci şi pentru mine.

Dacă aş fi convinsă că azi, la noi, adevărul spus cu bună-credinţă şi-n interesul obştei costă scump pe cel care-l rosteşte, ar trebui să-mi caut de lucru.

ANCA (de lângă umărul lui Dinulescu): Mai ştiu pe cineva în situaţia dumneavoastră... (Domnica Nistor se moaie; începe să zâmbească. Atmosfera se destinde.)

NISTOR (spre Părchișan): De fapt, asta e treaba dumitale. (Arată spre hârtia din mâna lui Dinulescu.)

PĂRCHIŞAN (indignat): Secţia noastră n-are nici un amestec în porcăria asta!

DOMNICA NISTOR: Lasă secţia! De luni, preiei atribuţiile lui Jugănaru. Deocamdată cu delegaţie. S-au primit toate avizele. (Ca pentru a răspunde unei întrebări nerostite.) Tovarăşul Jugănaru va da o mână de ajutor colegilor din Vaslui. Îl frământa teribil ce se-ntâmplă acolo... Așa că e de competenţa dumitale să lămurești cine răspunde pentru... (gest spre hârtia din mâna lui Dinulescu.)

DINULESCU: Staţi, oameni buni, că eu nu mai ştiu pe cine şi pentru ce trebuie să felicităm! (Spre Părchișan.) Şefu', se lasă cu şampanie, nu glumă! (Replica declanşează un adevărat „tir încrucişat" de felicitări. În tot acest joc, o constantă: încercarea lui Moșuleț de a se apropia de Anca şi de a rămâne lângă ea, după ce tot timpul i-a căutat privirea.)

(Profitând de forfota generală, Domnica Nistor o ia la o parte pe Anca.)

DOMNICA NISTOR: Ei, te-ai hotărât? Cerem transferul?

ANCA: Da, m-am hotărât. Rămân la ziarul dumneavoastră.

DOMNICA NISTOR: Te-ai gândit bine?

ANCA: Da, m-am gândit. Şi cu capul şi cu inima.

DOMNICA NISTOR (o ia pe după umeri, şi o duce încet spre grupul celorlalţi): Şi toate astea, de la singura persoană care, poftim!, acum nu scoate un cuvânt!... A trebuit să vină fata asta ca să-mi arate ce se petrece sub nasul meu! Voi nu ştiaţi drumul la mine! Voi n-aveaţi gură!

DINULESCU (hâtru): Păi se compară? Uitaţi-vă la gura Ancăi...

ANCA (mai mult cu pudoare decât cu reproş): George!

MOŞULEŢ (sare ars): Te rog să...

DINULESCU (îi taie vorba): N-ai numărat! (Către Anca, dar spre auzul tuturor): Ancuţa, le spunem? (Moșuleț îi priveşte pe amândoi, cu ochii mari şi cu sufletul la gură.) Acum, dacă tot se lasă cu şampanie, măcar să serbăm toate evenimentele o dată! (Pe ultimele cuvinte, l-a supravegheat cu coada ochiului pe Moșuleț; când a văzut că acesta deschide precipitat gura, i se adresează cu duioşie, vagă culpabilitate şi mult, mult umor): Moşule, te implor să numeri! Dar până la o sută...

CORTINA

Ion Bucheru

Proiectul Simaciu

dramă în trei acte

PREFAȚĂ

”Proiectul Simaciu” a avut șansa întâlnirii și cu scena de scândură (la Teatrul de Nord Satu Mare), și cu platoul Teatrului TV, ambele montări regizorale fiind datorate Domniței Munteanu. Pe scenă, rolurile principale masculine au fost interpretate de Petrică Nicolae și Mihai Bisericanu, proaspăt absolvenți ai IATC pe – atunci (1986), aflați în cei doi-trei ani de stagiatură la un teatru din provincie; în rolul feminin a fost distribuită Angela Ioan, actriță a Teatrului Giulești, solicitată și obținută de regizoare pentru a-și completa distribuția conform viziunii sale.

Premiera s-a bucurat de un succes deosebit, dar pe cât de îmbucurător a fost succesul, pe atât de scurtă și dezamăgitoare a fost viața spectacolului, faptul venind parcă să confirme tradiția de ghinion al multor texte aparținând subsemnatului. Concret: o comisie de vizionare de la București, venită să aleagă spectacole pentru o „săptămână a dramaturgiei românești de actualitate” ce urma să se desfășoare în Capitală, a selecționat cu felicitări spectacolul; un membru al comisiei s-a grăbit să mă anunțe

neoficial că piesa mea va fi „surpriza şi vedeta săptămânii", declaraţie care m-a purtat în al nouălea cer!

M-am trezit repede din euforie: conducerea teatrului a suferit o avarie ce s-a dovedit fatală. Directorul secţiei române (una din cele două secţii ale instituţiei, cea principală) s-a hotărât să „aleagă libertatea", rămânând definitiv în Occident exact în acel moment.

Acasă, în urma dezertării directorului, s-a petrecut ceea ce se întâmplă mereu când căpitanul părăseşte corabia; s-a ales praful. Cei doi stagiari şi-au scurtat cu de la ei putere stagiul, plecând la Bucureşti, unde erau doriţi şi aşteptaţi, iar actriţa Teatrului Giuleşti a fost chemată acasă, fiind distribuită într-un spectacol care tocmai intra în repetiţii. Trupa s-a destrămat, deruta organizatorică prelungită a compromis întreaga stagiune a Teatrului de Nord, iar la săptămâna dramaturgiei româneşti, piesa mea a strălucit prin... absenţă, dispărând şi din repertoriul teatrului. Dacă nici acesta nu este ghinion!...

Mult mai târziu, regizoarea Domniţa Munteanu (care montase la Televiziune şi „Frumosul cotidian") şi-a propus (şi a realizat) o revanşă: a adus în platoul Teatrului TV „Proiectul Simaciu", cu o distribuţie excelentă. Alături de Petrică Nicolae şi Mihai Bisericanu, preluaţi din versiunea scenică, au venit Emil Hossu, Maria Ploae, Ion Pavlescu, Constantin Guriţă şi mai ales Ileana Predescu, actriţa minunată care, într-o apariţie de câteva minute, a înnobilat spectacolul cu un moment tulburător. În rolul unei mame disperate, venită la Simaciu să-i ceară un presupus leac al cancerului (despre care începuse să se vorbească prin târg) pentru fiul ei bolnav, actriţa a înmărmurit, pur şi simplu, întreaga echipă de filmare din platou, prin trăirea de o intensitate uluitoare. Mult mai târziu aveam să aflu că Ileana Predescu era ea însăşi bolnavă de cancer într-o fază foarte avansată şi acceptase

să vină în spectacol numai după ce a citit textul şi a văzut că personajul ei este, de fapt, un strigăt de revoltă în lupta cu boala cumplită care seceră vieţi nu în lumea ficţiunii, ci în viaţa reală, acolo unde însăşi marea actriţă îşi aştepta sfârşitul prematur. A fost ultima apariţie publică a Ilenei Predescu...

Anvergura montării şi câteva filmări exterioare foarte expresive au făcut din „Proiectul Simaciu” (varianta TV) un veritabil tele-play, care cred că rezistă şi azi. Ofer cititorului textul, cu speranţa că şi lectura mai spune ceva şi cu certitudinea că el, textul, întregeşte imaginea unei lumi: lumea personajelor născute din întrebările, căutările, frământările, îndoielile, speranţele, obsesiile şi insomniile mele.

AUTORUL

PERSONAJELE:

ILIE SIMACIU - laborant, circa 45 ani
GICĂ PRIBOI - laborant, 35-40 ani
IOANA BREBENEL - laborantă, circa 35-40 ani
MARIN POŞTOACĂ - noul director al Centrului pentru testarea medicamentelor, 50-55 ani
DR. ŢENESCU - fostul director al Centrului, devenit inspector în Ministerul Sănătăţii
DR. STRUJAN - reprezentantul I.M.F.
OLARU - administratorul Centrului
„**ŞEFUL**” - un afacerist
MARICICA - o laborantă tânără şi cochetă
FEMEIA - peste 50 ani

ACTUL I

Scena reprezintă un laborator, cu instrumentarul de rigoare: 2-3 stative cu eprubete, retorte etc. În plus, trei măsuţe de lucru, iar în fund, o uşă ce dă într-o chicinetă-debara (care nu se vede.) La una din măsuţe, Ilie Simaciu stă cufundat în gânduri; are o hârtie în faţă, pe care scrie sau desenează ceva, apoi şterge, apoi încearcă iar să scrie. Evident, „nu-i iese". Uşa se deschide, lăsând să se vadă capul unui bărbat de 45-50 ani.

ŢENESCU (bărbatul care a băgat capul pe uşă): 'Neaţa, Simaciule...

SIMACIU: Bună, dom' director...

ŢENESCU: Primul, ca-ntotdeauna!...

SIMACIU (modest): Obişnuinţa...

ŢENESCU: Te rog, ai grijă să nu plece nimeni, nicăieri. Avem o treabă...

SIMACIU: Aici suntem...

ŢENESCU: Contez! Te salut... (Iese.)

SIMACIU se uită la ceas, după care încearcă să reia lucrul; fără succes, însă. Enervat, lasă creionul să-i cadă din mână,

rămânând cu fruntea în palme. Aşa-l găseşte Gică Priboi, colegul său.

PRIBOI (după ce şi-a pus lucrurile pe măsuţă, şi-a îmbrăcat halatul şi şi-a controlat, rapid, frizura şi ţinuta într-o oglindă): Staaai şi te tot gândeşti, Simaciule...

SIMACIU: Inexact! Când gândesc, nu stau. Mă gândesc. Cine gândeşte, face un lucru esenţial.

PRIBOI: Pe dracu!

SIMACIU: Poate-l crezi pe Marx; i-auzi ce părere are despre treaba asta: „Munca toarnă untdelemn în lampa vieţii, dar gândirea o aprinde!" Adică... degeaba-i pui ulei, dacă nu arde...

PRIBOI: Şi te-ai găsit tu să scaperi scânteia!

SIMACIU: N-am voie?

PRIBOI: Din partea mea, poţi să iei şi premiul Nobel! Dar e mai sănătos să pui mâna şi să pregăteşti aparatura, că dacă vine şeful şi nu e gata, poţi să citezi şi din Engels, tot o-ncurci...

SIMACIU: E gata!

PRIBOI (cu jumătate de gură): Şi-a mea?

SIMACIU: Şi-a ta!

PRIBOI: Eşti o bomboană!

SIMACIU: Ştiu.

PRIBOI: E-te-te...

SIMACIU: Ştiu, pentru că mi-ai spus-o şi ieri, şi alaltăieri, şi... (gest cu mâna, „dintotdeauna".) De când îţi fac şi partea ta. (Gest la Priboi; Simaciu adaugă repede): Dar nu mă supăr! In fond, nu mă obligă nimeni! (Scurtă pauză.) După cum vezi, mă pricep să torn şi untdelemn, nu numai să scapăr...

PRIBOI: Stai, să vedem scânteia... (Se apropie de Simaciu, încercând să desluşească ceva din hârtia de pe masă. Nereuşind, încearcă altfel): De fapt, la ce tot munceşti? Ce te frământă de-atât amar de vreme?

SIMACIU (refuză discuţia): Eh, de-ale mele...

PRIBOI: Ale tale, ale tale, dar de ce aşa, pe muteşte?

SIMACIU (pe ton de glumă): Când o fi să iau premiul Nobel, aflaţi... O să scrie-n ziare...

PRIBOI: Spune-mi măcar mie... Ştii că nu citesc decât *Sportul*...

SIMACIU: Asta o să scrie şi-n *Sportul*...

PRIBOI: Hai, domle, nu mă fierbe!... (Pauză de aşteptare.) Ştii că sunt curios din fire. (Din nou pauză; Simaciu tace.) Ei, dacă nu vrei, nu vrei... Coace-o-n secret. (Ostentativ, se îndreaptă spre un colţ al laboratorului, apucându-se să meşterească ceva, semn că a încheiat discuţia.)

SIMACIU: Chiar crezi că n-avem la ce ne gândi? (Scoate o foaie de hârtie din buzunar şi o arată.) Dac-ar fi numai asta, şi tot...

PRIBOI: Ei, ce-i aia? Ce-ai mai descoperit?

SIMACIU: Prospectul „Indomecin"-ului, capsule şi supozitoare, medicament trecut, probabil, şi prin mâna noastră. Pe onoarea mea că nu inventez nici un cuvânt, nici o literă! Tot ce-ţi citesc e tipărit aici, iar medicamentul se găseşte în farmacii! E un preparat (citind din prospect) „cu acţiune antiinflamatorie, antipiretică şi analgezică"... Pe româneşte, îţi mai alină durerile reumatice. Dar ştii ce reacţii adverse dă? Fii atent (lectură „dintr-o suflare".) „fenomene gastro-intestinale (greaţă, vărsături, anorexii, dureri abdominale, diaree, ulceraţii esofagiene, gastrite intestinale eventual cu perforaţie şi sângerare), oculare (depozite corneene şi modificări retiniene, cu afectarea acuităţii vizuale), hepatice (icter prin hepatită toxică), hematologice (anemie aplastică, depresiunea măduvei hematogene a oaselor, anemie secundară), reacţii de sensibilizare (astm bronşic, prurit, urticarie, rasuri cutanate), tulburări auditive (hipoacuzie, vâjâituri în urechi), episoade psihotice, depersonalizare, stări depresive, confuzie

mintală, cefalee, modificări cardiovasculare, renale şi altele precum căderea părului şi eritem nodos”. Am încheiat citatul! (Răsuflă adânc.) Ei, ce zici?

PRIBOI (care a ascultat cu gura căscată): Ca-n „blestemele” lui Arghezi! (Deodată, neîncrezător): Scrie chiar aşa?

SIMACIU: Chiar aşa! Uite prospectul! (Îi întinde hârtia tipărită; Priboi o parcurge rapid; către sfârşit, murmură: „Formidabil”!) Şi mai zici că n-am la ce să mă gândesc...

PRIBOI: Păi... tu, măi, Simaciule? Un amărât de laborant? Să se gândească deştepţii care l-au făcut, „diplomaţii” cu lefuri mari şi cu schimburi de experienţă peste mări şi oceane! Ăia să se gândească până le crapă capul!

SIMACIU: Şi eu, Ilie Simaciu, n-am voie?

PRIBOI (convins că „strică orzul pe gâşte”): Bine, domle, gândeşte-te! Voie de la mine... (gest larg cu mâna şi scurtă pauză) Mă mir că nu încerci să alini suferinţele victimelor din Liban sau foametea din Sahel... Şi dacă mai căutăm, mai găsim cauze umanitare... Alea cum de ţi-au scăpat?

SIMACIU: Acolo, ştiinţa nu are nici o putere...

PRIBOI (furios că „asta a înţeles” Simaciu): Daaa?... Atunci, inventează apa cu vitamine şi calorii, carnea vegetală, pâinea fără făină, macaroanele care slăbesc, untura degresată, alcoolul pentru sugari, sarea dulce, zahărul sărat... Fericeşte omenirea! (Supremă batjocură): Descoperă leacul cancerului, Simaciule!

SIMACIU (cu un zâmbet enigmatic): De unde ştii că nu-l caut? (După o pauză): Că nu l-am descoperit?

PRIBOI începe să râdă cu hohote, scăpând câte o „bunăăă!” printre hohotele de râs, dar Simaciu îl priveşte cu atâta seriozitate, încât Priboi scade râsul până la seriozitatea extremă... Se apropie de Simaciu; nu ştie ce să creadă, cum s-o ia.

PRIBOI: Ilie, tu eşti nebun...

SIMACIU: Mai trebuie şi câte-un nebun pe lume! Nu vezi ce spun oamenii normali? (Citează, caricaturizant.) „Nu te băga! Nu te-amesteca! Aia nu e treaba ta! Asta e de competenţa altora! Lasă-i pe ei să se chinuie!” Ei bine, şi dacă în capul ăsta de laborant pârlit s-a născut o idee mare? Dacă izbăvirea a milioane de suferinţe şi salvarea a milioane de vieţi stă aici (se bate cu degetul în frunte), uite-aici? Cel mai uşor e să crezi că binele e datoria altora... Tu să-l aştepţi de la alţii... Eu nu cred aşa!

PRIBOI (e uluit; întrezăreşte un adevăr de care nimeni n-ar fi putut să-l convingă): Mă Ilie... Tu ai un as în mânecă!

SIMACIU (parcă trezit la realitate de replica lui Priboi): Dar te rog mult... din suflet te rog... Nu mai spune nimănui... (Pe ultimul cuvânt se deschide uşa, făcând loc în scenă Ioanei Brebenel; Simaciu îşi reînnoieşte rugămintea către Priboi, de data asta cu un gest mut- ducând degetul la buze.)

IOANA (intră repede; a întârziat): Bună dimineaţa... (îşi bagă poşeta în birou, îmbracă halatul, apoi se grăbeşte spre un colţ al laboratorului, unde, probabil, sunt ustensilele aflate în grija ei.)

SIMACIU: Am pregătit eu tot...

IOANA (cu un zâmbet de recunoştinţă): Mulţumesc... mulţumesc frumos...

PRIBOI (spre Simaciu): Nu-ţi spuneam eu? Dacă n-ajungi până-n Liban sau până-n Sahel, operezi în zonă...

IOANA (nu înţelege): Ce-i cu Libanul?

SIMACIU (jenat, către Ioana): Nimic... nimic... Conu Gică „are glume”... (Spre Priboi): Să nu-mi vină şi mie, odată, chef de bancuri, că nu ştiu pe cine-o să umfle râsul! (Se apucă din nou de lucru la hârtia lui.)

IOANA (se apropie de cei doi): Aţi aflat? (Priboi a şi ridicat, instinctiv, capul.) Se pare că avem director nou. (Priboi sare de pe scaun; Simaciu nici măcar nu ridică privirile din hârtia în care s-a cufundat.)

PRIBOI: Cine e? Ce hram poartă?

IOANA: Nu ştiu... Atât am auzit, că-l instalează azi...

SIMACIU (care face legătura): Probabil că de-aia spunea Ţenescu... Apropo, să nu plece nimeni, va fi ceva de...

PRIBOI (sare, porneşte grăbit către uşă): Mor dacă nu aflu! (Din uşă, se întoarce şi spune pe ton doctoral.) Informaţia, dragii mei, este hrana societăţii moderne! „Omul informaţional", iată dominanta contemporaneităţii şi mai ales a zilei de mâine, când...

SIMACIU (şi-a băgat degetele în urechi, nu mai suportă): Priboiule, n-ai putea să vorbeşti în gând? (Şi-a calculat prost efectul replicii, pentru că Priboi- care avea intenţia să iasă- vine spre el, lansându-i încă un panseu.)

PRIBOI: O replică memorabilă fără auditoriu, dragă Iliuţă, seamănă cu o femeie superbă fără admiratori! Dacă n-ai priceput, să-ţi explice Ioana cum vine asta... (Iese din scenă, valvârtej.)

IOANA (uşor stânjenită, dar nu fără o undă de amuzament): E cam... (semn cu mâna la cap) „truli"... Simaciu (concentrat în hârtie; semn din cap, că DA.)

IOANA: Dar nu e băiat rău...

SIMACIU (acelaşi joc, dar acum semn din cap că NU.)

IOANA (realizând că-l reţine de la lucru): Scuză-mă n-am ştiut că ai de lucru...

SIMACIU (îşi consultă ceasul, apoi- cu un oftat- pune din nou creionul jos, de data aceasta definitiv): Oricum, tot s-a ales praful... A avut grijă Gică...

IOANA (reticentă): Nu te supăra... De mult vream să te întreb: la ce lucrezi, de fapt?

SIMACIU (gest de minimalizare, apoi o dă pe glumă): Ei... Nişte reţete de siropuri...

IOANA: Aşa singur şi... prepari băuturi pentru cucoane?

SIMACIU: Cum „singur”? Am acasă vreo 14 cobai! Nu pot să le potolesc setea cu orice...

IOANA (uşor lezată): Dacă nu vrei să-mi spui...

SIMACIU: Nimic important! Fleacuri... Manii de burlac bătrân... (Pe replică intră Priboi, cu o mină dezamăgită.)

PRIBOI: Nimic, domnule! Toţi tac ca peştii... Am lăsat vorbă peste tot, cum află cineva, să-mi... (Se apucă de lucru la un stativ.) Deşi, dacă stau bine să mă gândesc, atâta vâlvă... pentru ce? Ori unul, ori altul, tot un drac!

SIMACIU: Nu-i chiar aşa... (După o pauză.) Ba nu-i deloc!

PRIBOI: Adică, vine ăsta şi schimbă omenirea?!

SIMACIU: Omenirea, nu; dar treaba de-aici, poate... In bine sau în rău...

PRIBOI: Tu chiar crezi că depinde de oameni?

SIMACIU (uluit de întrebare): Dar de cine?

PRIBOI (înţelept): Măi băiete (citând.) „Nu sunt vremile sub om, ci bietul om sub vremi!”. Că tot mori tu după citate. Ascultă înţelepciunea din bătrâni...

SIMACIU (excedat): Mai sunteţi? Mai aveţi înţelepciune de-asta? Răscoleşti cronicarii, căutând panseuri de pe vremea când oamenii trăiau cu bocceaua pregătită, să fugă de turci şi tătari!... Nu se mai potriveşte, Gică! Sau dacă se potriveşte... să ne spânzurăm!

PRIBOI: Vrei să spui că nu-i aşa? Că omul hotărăşte...?

SIMACIU: Da, asta vreau să spun!

PRIBOI: Eşti copil!...

SIMACIU: Mai bine copil ca mine, decât matur ca voi! (își dă seama că nu e singur cu Priboi; spre Ioana) Iartă-mă, Ioana! (se corectează; spre Priboi) Ca tine!

PRIBOI (convins că „n-are cu cine discuta”): Naivități, monșer! Istoria își vede de treabă, nu se-ncurcă... Viața are legile ei! Îți plac, nu-ți plac, astea sunt! Insul e gânganie... Poate nici atât!

SIMACIU (înfierbântat): Daaa? Atunci... istoria și viața sunt oarbe? Cine le-mpinge înainte, dacă nu omul? Un om- dar om adevărat!- e-n stare să schimbe cursul vieții și-al istoriei!

PRIBOI (se depărtează puțin și-l privește lung): Ce spui, domnule? (Cu emfază batjocoritoare): Ilie Simaciu și cultul eroului! (Repede, ca s-o îndulcească.) Mă, tu îl studiezi pe Nietzsche!

SIMACIU (nu ia în seamă șarja lui Priboi): Crezi că istoria e-o zeamă lungă-lungă, uite-așa (gest cu mâna, de curgere) care toooot curge, indiferentă la oameni?

PRIBOI (din nou zeflemea): A, da... cunoaștem! Dacă minunata Cleopatră avea nasul mai nu știu cum, ehe, alta ar fi fost istoria! (Spre Ioana): Cum îl avea, Ioană? Cârn sau coroiat?

IOANA („pe pace”): Terminați cu prostiile...

SIMACIU (spre Priboi; cu el „are ce are”): Poți concepe medicina modernă fără Pasteur? Științele naturale fără Darwin? Arta contemporană fără Brâncuși?

PRIBOI (terestru): Măăă, ăștia au fost genii! Eu vorbesc de șefi... Crezi că ne trimite cineva vreun Babeș sau vreun Cantacuzino? Vine un director, atâta tot! Un director...

SIMACIU: Și decizia diectorială poate fi talentată, genială sau nulă! Depinde de om!

PRIBOI: Acu’ să nu-mi dai în cap cu Cezar și Napoleon! Nu erau ei, erau alții! Trebuiau să vină... Nu știi că istoria își făurește întotdeauna oamenii de care are nevoie, iar omenirea nu-și pune decât problemele pe care le poate rezolva?...

SIMACIU (din ce în ce mai montat): Da, există legităţi, necesitatea răzbate, istoria îşi creează oamenii de care are nevoie şi când are nevoie, dar uite că unii îi îndreptăţesc, iar alţii îi înşeală speranţele!

PRIBOI: Numai fraierii au speranţe... Istoria e fată deşteaptă.

SIMACIU (ca şi când n-ar fi fost întrerupt): Te-ai gândit câte ar fi fost altfel pe lume dacă, de-a lungul secolelor, placa turnantă a deciziei ar fi fost - într-o clipă sau alta - manevrată de alte capete decât cele care au fost la cârmă? Ai avea nişte surprizeee... (îşi trage sufletul.)

PRIBOI (spre Ioana, care a ascultat cu maxim interes şi teribil de surprinsă teoria lui Simaciu): Domnul Simaciu umblă la politica înaltă! (Spre Simaciu, cu ton de avertisment.) Mă Ilie...

SIMACIU: Nu umblu la nimic... Dar îmi vine să urlu când văd un om stând şi aşteptând să se împlinească Pronia, ca la Vechiul Testament! (Bombăne, pentru el): Auzi, prostie! „Aşa binevoieşte istoria... ”

PRIBOI: Unde dai şi unde crapă! Am pornit de la directorul nostru şi-am ajuns la Napoleon!... Halal discuţie! Ascultă la mine, Ilie; indiferent cine vine, tot eprubetele astea o să le spălăm, tot şobolanii ăştia o să-i omorâm, tot frecţii pentru picioare de lemn o să producem, tot prospecte de groază o să citim... Ce să-i faci, domle? Asta e!

SIMACIU: Cum „ce să-i faci” mă, Priboiule? Cum „ce să-i faci”? Ai încercat tu să faci ceva şi nu te-a lăsat cineva?

PRIBOI (pentru prima dată vizibil afectat): De, domle, nu toată lumea poate descoperi leacul cancerului, ca tine... (Când aude replica lui Priboi, Ioana duce mâna la gură, speriată. Simaciu sare de la locul lui.)

SIMACIU (îl înghesuie pe Priboi, înfigându-i amândouă mâinile în reverul halatului): Ce ţi-am spus? Ce te-am rugat? De ce, mă?... (îl lasă; spre Ioana): Nu-i adevărat, te rog să nu-l crezi!

PRIBOI (netezindu-şi gulerul mototolit și aranjându-şi ţinuta): Ei, lasă, nu te mai scuza atâta, că nu te supectează nimeni de genialitate... (Iese, demn.)

După ce Simaciu și Ioana rămân singuri, se lasă o tăcere prelungită. Nici unuia nu-i vine să se apuce de lucru fără o explicaţie. La un moment dat, când tăcerea devine stânjenitoare, Simaciu îndrăzneşte:

SIMACIU: Te rog să mă ierţi... Totul a fost de-un penibil desăvârșit... Și discuția, și ieșirea mea, și... gugumănia aruncată de Gică... (Ca pentru el.) Stau prost cu nervii... (Pauză, în care o iscodeşte cu privirea pe Ioana): Sper că nu l-ai luat în serios?

IOANA (derutată): Eu... adică da... (reacţie la Simaciu) ... adică nu... Nu mai știu! (își adună gândurile): Sigur că, luată așa, sună a enormitate...

SIMACIU (pripit): Păi chiar e!

IOANA: Înţeleg... Dar vezi, întotdeauna am avut senzaţia că dumneata vrei ceva deosebit... ceva atât de important, încât ne depăşeşte pe noi toţi, ăştia... (semn cu mâna în jur.) Poate chiar și pe dumneata!

SIMACIU (parcă rugând-o să-l creadă): Aş! Siropuri pentru şobolanii mei... (încercare de glumă.) Sunt foarte pretenţioşi...

IOANA: Cu asta nu se glumește! Chiar dacă nu e, nu se glumeşte... (Pauză): Nu e rușine să vrei mult... foarte mult... chiar imposibilul, dacă-l vrei de la tine. Atâţia oameni nu vor nimic... Nu încearcă nimic…

SIMACIU (cu o undă de bucurie, de speranţă în glas, ca și cum replica Ioanei a răspuns unei dileme ce-l frământă): Crezi? Crezi asta... sincer?

IOANA: Bine-nţeles! Drama e că cei ce vor totul de la alţii, şi de la ei nimic, nu se jenează... Nu ţi se pare ciudat?

SIMACIU: Mi s-a părut. Acum... m-am obişnuit. (Pe uşă năvăleşte Priboi. Cum intră, aruncă dintr-o suflare):

PRIBOI: Ştiu tot! Am toată fişa personajului! (Simaciu nu reacţionează în nici un fel; încearcă să-şi adune gândurile, punând din nou mâna pe creion.)

IOANA (totuşi, femeie): Ei? Cine e?

PRIBOI (nu vinde totul dintr-odată): Vine pe cai mari... Universitar, doctorat, figură reprezentativă, mă rog, tot tacâmul!

IOANA: Cum îl cheamă?

PRIBOI: Doar numele-i strică fasonul. Are o firmă!... Auzi: Poştoacă! (La auzul numelui, Simaciu aruncă creionul şi se ridică de pe scaun.)

SIMACIU: Poștoacă? Marin Poștoacă, de la Biologie?

PRIBOI (nu i-a scăpat reacţia lui Simaciu): El e! Deci, îl cunoşti... (își freacă mâinile, mulţumit, vestea părându-i-se de bun augur. Numai că mina lui Simaciu îl contrazice. Acesta e schimbat la faţă; a rămas cu privirile aţintite în gol.) Îl cunoşti? (Simaciu continuă să tacă, privind spre punctul numai de el ştiut. Priboi insistă): Răspunde, domnule! (Simaciu se aşază, în sfârşit, făcând semn din cap că NU, apoi îşi înfundă privirile în hârtia la care lucrase până atunci.)

IOANA (spre Simaciu, îngrijorată): S-a întâmplat ceva?

SIMACIU (tresărind; s-a trezit): A, nu, nu... (Uşa se deschide; de după uşă apare un căpşor blond şi nostim.)

MARICICA: Pa, pa, la toată lumea! (Spre Priboi): Gică, au apărut date noi! Te interesează?

PRIBOI: I-auzi vorbă! (Spre colegi, ca o explicaţie.) Informaţia e pâinea cercetării... (Se repede la uşă, dispare odată cu Maricica.)

IOANA (după o pauză): Ce de evenimente...

SIMACIU (cu acelaşi aer absent, de om absorbit de un gând): Şi s-ar putea să mai vină...

IOANA (acum, aproape convinsă): Nu se poate, aici se întâmplă ceva... îmi ascunzi ceva...

SIMACIU (gest de minimalizare): Poveşti... Amintiri din prima tinereţe...

IOANA (regretă că a insistat): Scuză-mă...

SIMACIU (n-a vrut s-o supere): A, nu... (Ioana se îndreaptă către fundul laboratorului, intrând în chicineta-debara, a cărei uşă rămâne deschisă. De afară irumpe în scenă Priboi.)

PRIBOI: Vine!

SIMACIU: Cine vine?

PRIBOI: Noul şef! Vrea să-şi cunoască imperiul...

SIMACIU (impacientat): Şi la noi... aici?

PRIBOI: Păi sigur! (Din chicinetă se aude un robinet curgând, apoi zdrăngănit de obiecte metalice; Priboi înţelege că Ioana e în laborator, dar nu mai are răbdare, trebuie să spună. Îl ia pe Simaciu, trăgându-l în colţul opus, unde-i vorbeşte pe un ton scăzut.) Ştii ce trebuie să faci? (Simaciu îl priveşte aiurit.) Să-i spui! Cum vine, ieşi la raport şi-i spui! Tot! Că oricum află... Mai bine să ştie de la tine.

SIMACIU: Ce să afle?

PRIBOI: Cum „ce”? Bomba! Cercetarea! Descoperirea ta...

SIMACIU (înspăimântat de ce începe să înţeleagă): Care descoperire?

PRIBOI: Ilie, nu mă lua de tâmpit! Îmi vinzi pontul... şi acum zici „pas”?

SIMACIU (cu o ultimă speranţă): N-are cine să-i spună...

PRIBOI: Păi tot Centrul vorbeşte! (Simaciu se apropie de el, ameninţător; Priboi porneşte de-a- ndaratelea, 4-5 paşi.) Mă,

nu fi nebun! Ştii că sunt băiat cumsecade, dar am o slăbiciune: nu pot să-mi ţin gura! Am vorbit. Taie-mă, spânzură-mă, le-am spus! (Simaciu s-a oprit; se apucă cu mâinile de cap.)

SIMACIU: M-ai nenorocit... (Rămâne aşa câteva clipe.) Şi dacă nu te-aş fi rugat... Ca pe un frate te-am rugat...

PRIBOI (ofensiv): Cum, mă, ai în mână chintă roială şi arunci cărţile, ca un prost? Joacă-ţi şansa, că mergi la sigur! Dau în scris; dacă-i spui, de mâine eşti cineva!

SIMACIU: Nu vreau să fiu cineva!

PRIBOI: Chiar nu pricepi ce forfotă o să înceapă în jurul tău? Îţi amenajează laborator, îţi face colectiv, îţi dă pe mână ce n-ai visat...

SIMACIU: Nu-mi trebuie nimic! (Tonul ridicat a adus-o în scenă pe Ioana.)

PRIBOI: Cum nu-ţi trebuie mă, zănaticule? Auzi! Nu-i trebuie! Cel puţin un an se-nchină la tine tot Centrul...

SIMACIU: N-am nevoie!

PRIBOI (nu mai ia în seamă întreruperile):... Şi după aia, dacă nu-ţi iese pasienţa- ceea ce e de aşteptat - şi te ia în colimator, 2-3 luni o dai pe angajamente, alte 2-3 luni pe autocritică... Şi gata, un an-jumate... Adică ai scos-o la vopsea; că la aproximativ doi ani se schimbă conducerea. (Gest la Simaciu, care nu mai suportă.) Pe cuvânt! Am calculat eu; în medie cam doi ani şi două luni...

SIMACIU: Nu-mi pasă cât stă noul şef!

PRIBOI (îl ia cu binişorul): Mă Ilie, fii om raţional... Scapi de condică...

SIMACIU: Să răsuflu că nu mai semnez condica la opt, când eu vin în fiecare zi la şapte jumate?

PRIBOI: Păi aia e, că nu mai trebuie să vii!

SIMACIU: Dar eu vin că vreau! Că fără muncă nu pot! Că asta e viaţa mea!

PRIBOI (e prea mult pentru el): Ei, atunci, dacă eşti prost, n-ai decât! Vino, spală eprubete, pregăteşte instrumentarul... şi aşa, pe apucate, mai fură o oră, două, pentru sufletul tău... (Visând.) Mă, ce viaţă ar fi pe tine! (Intră în rol.) Prima mişcare-ceri o călătorie de documentare. Nuuu, nu în vest (semn cu mâna, „departe") că e complicat... În est, domnule... Uite, în Japonia, că (îşi reprezintă, cu mâinile în aer, punctele cardinale) ... în est ar veni... Nu e la răsărit? Sau, mă rog! Dacă preferi tăria, ceri la Budapesta; dacă-ţi place berea, ceri Praga; dacă eşti cu vinul, pleci la Sofia... Cum s-ar zice, în funcţie de prioritatea ştiinţifică! La întoarcere, găseşti gata laboratorul... Cu spirtieră, pentru cafea, că stimulează gândirea... Parcă tu spuneai că doar gândirea aprinde lampa, nu?

SIMACIU: Nu eu, Marx.

PRIBOI: Păi de, dacă vrem lumină... (Priboi realizează că Simaciu se uită la el ca la un trăsnit şi că la fel îl priveşte şi Ioana; pune punct, nu fără regret.) Poftim cu cine m-am găsit eu să fac planuri „di granda"! Nu ştiţi să trăiţi, domnule! (Dă din mână, a lehamite, aşezându-se pe scaunul de la măsuţa lui.)

Uşa se deschide; în scenă intră Ţenescu, fostul şef al Centrului, şi Marin Poştoacă. Priboi şi Simaciu se ridică de pe scaune; Simaciu este plasat - cumva - excentric privirii lui Poştoacă, astfel încât nu e zărit din prima clipă.

ŢENESCU: Bună ziua... (Spre Poştoacă.) Vă fac cunoştinţă cu trei din colaboratorii... (se corectează) ... adică foştii mei colaboratori. (Spre cei trei.) Dânsul este noul dumneavoastră şef, conf. univ. Marin Poştoacă... (începe prezentările.) Ioana Brebenel (Poştoacă îi strânge mâna). Gică Priboi (acelaşi joc.) şi Ilie Simaciu, ca să zic aşa, omul nostru de bază...

POŞTOACĂ (rămâne cu mâna în aer; îl priveşte pe Simaciu ca pe-o fantomă. Rapid, îşi recapătă controlul. Din nou, „om de

lume”): Îmi pare bine... îmi pare bine să vă cunosc... Sunt convins că vom colabora exemplar... De altfel, cu tovarăşul Simaciu mă ştiu de mult... (spre Simaciu.) Câţi ani să fie?...

SIMACIU (fără o clipă de ezitare): Douăzeci şi trei...

POŞTOACĂ: Ce memorie! Te invidiez!

SIMACIU (cu subtext): Să nu mă invidiaţi... I-am numărat... Și nu o dată!

POŞTOACĂ (vrea să treacă repede peste moment): Mă rog... Mă rog... Important e, nu-i așa, că acum eşti... că acum suntem aici, şi că, nu-i aşa, vom munci împreună... (Spre toţi ceilalţi.) Tovarăşul Ţenescu a uitat să vă spună că domnia-sa va lucra, de mâine, în Minister... Cu alte cuvinte, va deveni forul nostru tutelar... (N-are ce să mai spună; se pregăteşte de plecare.) Curând voi intra în probleme... ne vom cunoaşte, nu-i aşa, în procesul muncii... Cu bine şi... pe curând. (Se îndreaptă spre uşă, urmat de Ţenescu.)

SIMACIU: Dacă-mi permiteţi, v-aş răpi o clipă... (La replică, Priboi face ochii mari.)

POŞTOACĂ (cu bunăvoinţă marcată): Dar te rog... Te rog... (Se întoarce.)

SIMACIU (după o clipă de ezitare, aruncă zarurile): Sigur că dumneavoastră cunoaşteţi sarcinile şi atribuţiile unui laborant... (Poștoacă confirmă din cap) ... . aşa ca mine. Ei bine, eu mi-am depășit atribuţiile și-am început pe cont propriu o cercetare... Decât să auziţi de la alţii, e mai bine să v-o spun eu... Acum sunt în pragul finalizării (Priboi e înnebunit; nu-i vine să creadă că Ilie a îndrăznit. Ţenescu se apropie şi el, interesat și intrigat.)

POŞTOACĂ (numai amabilitate): Daaa? I-auzi! De fapt, dacă nu mă înşeală memoria, e o veche pasiune de-a dumitale... Frumos! Bravo! Şi ce eşti pe cale să pui la punct?

SIMACIU (alb): Leacul cancerului.

Replica e marcată de un zgomot ce-i face pe toţi să tresară. Ioana a scăpat din mână o eprubetă, făcând-o ţăndări. Stupefacţia e desăvârşită şi generală. Primul care se dezmeticeşte e Poștoacă.

POŞTOACĂ (își caută tonul şi cuvintele): Tovarăşe... Tovarăşe Simaciu, e adevărat că ne cunoaştem de-atâta vreme, dar, nu-i aşa, asta nu-ţi dă dreptul să-ţi baţi joc de mine...

SIMACIU (cu o fermitate pe care nu i-am cunoscut-o): Nu-mi bat joc de nimeni. În 23 de ani de muncă m-am obişnuit să respect, dacă nu oamenii, măcar funcţiile... V-am adus la cunoştinţă, oficial şi cu martori, o realitate. Dacă vreţi s-o înregistraţi, bine; dacă nu... E dreptul dumneavoastră să ignoraţi că un laborant din unitatea pe care o conduceţi afirmă că e pe punctul să ofere umanităţii un ser împotriva cancerului. Asta e tot.

ŢENESCU (se apropie de Simaciu): Tovarăşe Simaciu... Ilie... Te-am considerat întotdeauna cel mai serios, cel mai modest, cel mai... (caută cuvântul) ... echilibrat om din tot Centrul ăsta... Ce s-a întâmplat?

SIMACIU (zâmbet amar): Şi-acum, tocmai eu v-am făcut de râs... (Serios.) Vă asigur că sunt în toate minţile. Doar atât, că... mă aflu pe punctul să descopăr leacul cancerului.

ŢENESCU: Îţi dai seama ce spui?

SIMACIU: Perfect.

ŢENESCU: Şi susţii în continuare că...

SIMACIU: Nu susţin nimic şi nu vreau să conving pe nimeni de nimic! Oricum va trebui să dovedesc... Când voi fi gata. (Gest de regret.) Chiar îmi pare rău că v-am inoportunat acum... (Ţenescu mai face un pas spre Simaciu, ca pentru a continua discuţia la modul serios- acceptând pentru o clipă că se poate discuta serios pe tema asta!- dar Poştoacă nu mai are răbdare.)

POŞTOACĂ: Bine, bine... Vom mai discuta, nu-i aşa... la timpul şi în cadrul potrivit! Să mergem, tovarăşe Ţenescu... (Spre ceilalţi, din vârful buzelor.) La revedere... (Cei doi ies, dar cu regret evident din partea lui Ţenescu. Ioana şi Priboi rămân muţi, nemişcaţi, uitându-se la Simaciu ca la a 8-a minune a lumii.)

PRIBOI (se smulge din stare): Ilie, dă-mi voie să-ţi spun că sunt un idiot! N-am ştiut ce zace-n tine! (Se încălzeşte.) Ai fost mare, domnule! Al dracu' să fiu dacă nu le-a căzut faţa! Ai jucat-o... magistral! (Socoteşte pe degete.) De cunoscut îl cunoşti... Cu cercetarea-l ai la mână... Om te-ai făcut! (Dulce): Cutră ce eşti! Să nu-mi spui tu mie nimic!... (Se îndreaptă spre uşă.) Aaaa, păi asta trebuie vândută! Acum, cât e caldă... Mă duc s-o torn... (Iese grăbit.)

IOANA (după o pauză, încă buimacă): Doamne, ce zi nebună! (Mai mult pentru ea.) Deci... e adevărat?! (Simaciu nu răspunde.) De-atâţia ani, să ţii în tine... Ce nu-nţeleg este cum de te-ai hotărât aşa, deodată...

SIMACIU: Trebuia.

IOANA (uluită): Trebuia? (Crede că a înţeles.) Aaa, trebuia să trăieşti măcar un an aşa cum îşi visează Priboi?

SIMACIU: Ferească-mă sfântul!

IOANA: Atunci?

SIMACIU: Trebuia să-mi asigur liniştea. Mai am de lucru...

IOANA: Dar nu te-ar fi oprit nimeni să-ţi vezi de treabă, ca şi până acum. Cine, ce să aibă cu dumneata?

SIMACIU (cu năduf): Din câţi oameni există pe lume, unul singur avea motive să-mi dea-n cap. Şi tocmai omul ăsta trebuia să vină şef aici! (Din nou filozof): E un destin în toate...

IOANA: V-aţi duşmănit rău, pesemne...

SIMACIU: Mă vezi pe mine duşmanul cuiva? Urând pe cineva? (Ioana se apropie de el; Simaciu începe, parcă ar spune

o poveste.) Puţini ştiu că am fost student la Biologie... În anul III mi-a căzut în mână teza de doctorat a unui asistent care-mi fusese conducător ştiinţific la o lucrare de cerc studenţesc. Nu mi-a venit să cred: mai mult de-o jumătate era plagiată după mine, de la idee, până la literă și virgulă! Iar tot restul reprezenta dezvoltarea ideii furate (Pauză.) Îţi imaginezi ce-a fost... M-a ameninţat că dacă suflu o vorbă, mă distruge. Pe vremea aceea nici nu era greu... Ce-i drept, a fost mărinimos: mi-a lăsat șansa unui transfer la Cluj sau la Iași... N-a fost nevoie. Aşa o greaţă m-a apucat, că m-am lăsat de facultate...

IOANA (uluită): Așa... pur și simplu?

SIMACIU: Așa. Pur și simplu! (Pauză.) Vezi ce uşor se ajunge laborant? Iei un sac de speranţe... de aspiraţii... de ambiţii, îi dai cu piciorul și... gata; ai ajuns!

IOANA: Şi eu sunt laborantă...

SIMACIU (ar da orice să nu fi aruncat cuvintele): Iartă-mă! Te rog din suflet, iartă-mă... (Pauză.) Asistentul se numea Poștoacă. Marin Poștoacă. (Pauză.) Ce zici, mă iartă?

IOANA (ridică din umeri, a neştiinţă și neputinţă.)

SIMACIU (ca pentru sine): Dacă regret ceva, este că nu m-am bătut... atunci! Că nu m-am apărat... Trebuia să am curaj... Să dezvălui impostura... Să mor cu el de gât! (îndârjit.) Acum, n-am voie să mai greşesc... E prea mare miza... Eu sunt un... Cine sunt eu? Dar ce-am găsit trebuie apărat! Trebuie să mă apăr... Trebuie să am curaj...

Cortina

ACTUL II

Scena înfăţişează o cameră dintr-o vilă deosebit de elegantă, cu candelabru, stucaturi, ferestre mari etc. dar care- acum- arată jalnic, pentru că nu este altceva decât locul de depozitare (claie peste grămadă) a lucrurilor lui Simaciu, total nepotrivite cu stilul locuinţei: un pat de fier, cu somieră de sârmă, o noptieră lângă pat, un frigider mic, un dulap, un reşou micuţ de aragaz cu butelie de voiaj, plus o puzderie de obiecte de laborator (stative, retorte, eprubete, o centrifugă etc.) care inundă camera. Bucătăria, a cărei ușă se distinge în stânga scenei, a fost transformată - după cum va reieşi din acţiune - în adăpost pentru cuștile cu cobai și depozit de substanţe.

Simaciu e bolnav. Stă în pat, îmbrăcat cu o haină veche de casă; e legat la cap şi la gât; pe noptieră se distinge un maldăr de medicamente. Simaciu citeşte o carte, notându-şi ceva într-un caiet. La un moment dat, scoate termometrul de la subsuoară, îl citeşte, apoi murmură înciudat: „Nu se lasă!”. Ia de pe noptieră un medicament, îl înghite cu o gură de apă dintr-un pahar. În clipa asta sună soneria de la

intrare. Simaciu se ridică destul de greu, deschide. In cameră năvăleşte Priboi.

PRIBOI (expansiv): Ce faci, mă, Ilie? (Deodată, îşi dă seama în ce frumuseţe de cameră se află; se întrerupe, privind pereţii, plafonul şi exclamând admirativ.) Hopaaa! Ne-am ajuns! Să nu-mi spui că ai şi piscină!

SIMACIU: Vai de capul meu...

PRIBOI: Cin'ţi-a dat-o, domle?

SIMACIU: Nici nu ştiu bine, te rog să mă crezi. Acum trei zile m-am mutat, înainte de-a mă îmbolnăvi...

PRIBOI: Păi cum? De unde până unde, un căsoi ca ăsta?

SIMACIU: A năvălit peste mine un tip, spunea că e șeful spaţiului...

PRIBOI: Şi?...

SIMACIU: Şi... zor-nevoie să mă bage-n casa asta, că-n garsoniera mea veche „n-am condiţii”! M-a luat pe sus!

PRIBOI: Îl cunoşteai?

SIMACIU: Nici pomeneală!

PRIBOI: Ilie, nu vinde castraveţi la grădinar!

SIMACIU (tuşind şi ducând mâna la cap, semn de migrenă): Dacă nu mă crezi, nu mă crezi! Ce pot să fac? (Tuşeşte mai puternic, se îneacă.)Probabil că am răcit la mutare...

PRIBOI (de pe pereţi, îşi coboară privirile spre Simaciu, realizează starea în care se află): Bravo, domle, vrei să lecuieşti cancerul şi tu... cât p-aci să mori de gâlci! Nici măcar chibzuit nu eşti! Adevăratul gospodar face iarna insolaţie şi vara guturai! (Inspectează rapid „inventarul” cu o privire circulară.) Acum trebuie s-arunci cioveele astea şi să-ţi cumperi mobilă stil...

SIMACIU (rugător): Gică...

PRIBOI: Ce, n-am dreptate? E păcat de mândreţea asta de casă... (Se apropie de stativele, eprubetele, retortele dintr-un

colţ, se duce apoi spre un alt morman de ustensile, apoi.) E-te-tee... Laborator! Ilie, tu nici acasă nu te potoleşti... (Revine la boală.) Se poate, mă, să nu dai un semn? Să nu ştim nimic de tine? Tot Centrul se frământă, toţi întreabă: ce-i cu Simaciu? Unde e Simaciu? Când vine Simaciu? Când luăm Nobelul?

SIMACIU (la propriu şi la figurat): Gică, mă doare capul!

PRIBOI (vindicativ): Dar pe noi? Ce facem fără tine?

SIMACIU: Ce-aţi făcut şi până acum...

PRIBOI: Înainte nu ştiam! Acuma ştim că eşti găina care face ouă de aur, şi nu te mai lăsăm! Fă bine şi fă-te bine şi vino la serviciu! (Din nou inspectează interiorul; vede uşa care dă spre bucătărie, pune mâna pe clanţă, întrebând.) Bucătăria?

SIMACIU: Un fel de...

PRIBOI: Cum „un fel de"? Păi o casă ca asta trebuie să aibă o bucătărie cât un teren de tenis! (Intră; din bucătărie i se aude vocea indignată.) Ce-i cu şobolanii ăştia?

SIMACIU: N-ai mai văzut şobolani?

PRIBOI (reapărând în scenă): Da, dar nu în bucătărie! (Cu indignare crescândă): Cum trăieşti aici, Ilie? Crezi că de-aia s-au inventat locuinţele, ca să le transformăm în grădină zoologică? Cum încăpeau toate astea în garsoniera ta? Ce-i aici: talcioc? Laborator? Depozit? Hingheri? Mă mir că nu te-a lovit ciuma! Omul ăla care ţi-a dat casa a văzut ce bagi în ea?

SIMACIU: A văzut... Aşa mi-a şi spus... că de-aia mi-o dă! Să am condiţii de lucru...

PRIBOI: Şi tu ce ţi-ai zis: la candelabru de cristal, la stucaturi, la minunea asta de ferestre, trebuie neapărat şobolani!

SIMACIU (vorbind foarte sincer, după cum arată la faţă): Te rog, nu mai pot...

PRIBOI: Unde să scriu că te-am auzit şi pe tine o dată zicând „Nu mai pot!" (Văzând mutra lui Simaciu.) Bine, bine, gata...

(Vine lângă el, se aşază pe pat, vorbindu-i ca unui copil mare.) Sfinte mucenic Ilie, dă-mi voie să-ţi spun că eşti nebun! (Se montează din nou.) Uite, domle ce pleaşcă-i cade pe cap, uite pe ce locuinţă pune mâna, şi ce face cu ea! Poftim ce viaţă duce!

SIMACIU (rugăminte): Iar începi? Oricum, nu mă lecuieşti... Mai bine fă să-mi treacă gripa...

PRIBOI (cu compătimire): Dacă nu vrei, nu discutăm... Mă gândeam că poate s-o prinde ceva de capul tău... Aşa... (gest cu mâna, în jur) ... nu se poate, eşti om! (Se răzgândeşte.) Adică, treaba ta! Eu, unul, n-aş putea trăi aici, aşa, nici o zi!

SIMACIU: Nu te obligă nimeni... (Vrea să schimbe vorba.) Mai bine spune-mi ce-i pe la Centru.

PRIBOI (redevenit „omul informaţional”; e in elementul lui): Aaa, fierbere mare! Habar n-ai ce s-a declanşat... Poştoacă a băgat viteză-n toţi... E ca un ogar care simte prada... Ştii? Se constituie o comisie ca să-ţi examineze cercetarea. Chestie mare, tipi de la Minister, de la I.M.F... . Dacă „ţine”, îţi face laborator! Dăm lovitura!

SIMACIU (început de alarmă): Le-am cerut eu?

PRIBOI: Nu le-ai cerut, da-ţi face! Aşa sunt unii, norocoşi...

SIMACIU (gest spre sine): Eu... norocos?!

PRIBOI: Păi... nu eşti? (Se uită prin cameră.) Ce-ai mâncat patru zile?

SIMACIU (cu jumătate de gură): Am mai avut câte ceva...

PRIBOI (îl priveşte fix): Ai avut, pe dracu! Parcă eu nu văd... Medicamente ţi-a adus cineva? Adică cine să-ţi aducă?! (Simaciu arată spre noptieră. Priboi verifică; e nemulţumit.) Prostii! Astea să le dai la şobolanii tăi... (Ia servieta cu care venise, scoate un pacheţel cu flacoane, punându-l în mâna lui Simaciu.) Dacă ai şi dureri reumatice, îţi aduc „Indomecin”- capsule şi supozitoare, cădea-ţi-ar părul! (începe să râda cu atâta poftă, încât îl bine-

dispune şi pe Simaciu. În continuare, din servietă scoate o pâine, un pachet cu mâncare, un borcan cu ceva de-ale gurii, 2-3 cutii cu pate de ficat. Caută cu privirea o masă pe care să le aşeze, dar totul este acoperit cu eprubete, flacoane, sticluţe, retorte etc.; ostentativ, scoate un ziar *România liberă* din servietă, îl întinde pe pat şi stivuieşte toate pachetele deasupra.)

SIMACIU (semn spre ziar): E de azi?

PRIBOI (lezat): Eu nu umblu cu ştiri vechi!

SIMACIU: Aşa e, uitasem... (Ia pachetele de pe ziar, punându-le cu destulă greutate într-un dulăpior.) Mulţumesc, Gică... Te-ai convertit la cauze umanitare... Bogdaproste... (Îl priveşte cu simpatie şi recunoştinţă.) Eşti băiat bun, Priboiule, degeaba faci tu pe nebunul... (Ridică ziarul, îl deschide, îl parcurge cu privirea, rapid, apoi se opreşte la pagina de „Mică publicitate". La un moment dat, ridică privirile, exclamând.) Formidabil!

PRIBOI: Ai găsit tu ceva formidabil în ziarul de azi?

SIMACIU (nu ia în seamă întreruperea); De cel puţin l5 ani nu se mai aduc Wartburg-uri tip vechi. Şi uite, dacă-ţi trebuie parbriz de Wartburg, există unul! Aproape orice face trebuinţă cuiva, se găseşte!

PRIBOI: Bine că se găseşte...

SIMACIU (montat, spre mirarea lui Gică): Ba mai mult! S-a inventat metoda (bate cu dosul palmei în pagina de „Mică publicitate" pe care o ridică, apoi, la vedere) prin care „bursa nevoilor" funcţionează prompt. Azi trebuinţa, mâine oferta! Şase lei cuvântul, sună telefonul şi... poftiţi de luaţi! Să nu înnebuneşti?

PRIBOI (nu înţelege): Ce e rău în asta?

SIMACIU: Am zis eu că e rău? E foarte bine! (Se aprinde): Dar de ce numai pentru obiecte? De ce numai obiectele au bursa lor? De ce doar... (citeşte din ziar) „parbriz, combină HI-FI stereo,

haină de blană numărul 48, butoi cu doage de stejar, vilă singur curte, clăpari... (se întrerupe) Auzi, clăpari! (reia lectura) Oglindă veneţiană, dog alsacian, dormitor Solka în perfectă stare... ” De ce „aştept provincia” doar pentru obiecte?

PRIBOI: Fiindcă ele sunt necesare cuiva…

SIMACIU (sare ca ars): Numai ele? Crezi că nu există pe lume şi trebuinţe de alt fel?

PRIBOI: Ştrengarule! Vrei „curierul inimilor”... (Parodie) ... „Bărbat singur, idealist şi brunet, caut suflet suav şi languros de gospodină perfectă pentru compătimit împreună... ” (Serios.) Ce femeie crezi că intră în crescătoria asta, mă, Ilie?

SIMACIU (se înfurie): N-am nevoie să intre! (Regretă ieşirea; mai calm.) Nu de asta e vorba. Vezi tu... (Nu ştie cum să se explice.) Eu, Ilie Simaciu, vreau să ştiu dacă cineva, în vreun colţişor din ţara asta, visează la ce visez eu... munceşte la ce muncesc eu... Sau uite, poftim! Mi-a venit mie să creez pepenele fără seminţe... Asta e păsărică mea! Fac rău cuiva? Deranjez pe cineva? Dimpotrivă! Ei bine, oamenii ăştia... cum intră în legătură? Unde e „mica publicitate” a ideilor? Unde e bursa proiectelor, a frământărilor, a aspiraţiilor, a visurilor...? (Gest la Priboi, de întrerupere) ... Da! A visurilor! A oamenilor care vor să facă ceva deosebit?! N-am nevoie de parbriz! Caut un om! Vreau un om! Un colaborator... Vreau să ştiu dacă trăsnaia mea e utilă cuiva... Ei bine, cine m-ajută?

PRIBOI: A ta e utilă precis! Numai s-apuci... (Pauză.) De când mi-ai spus „bomba”, mă tot gândesc...

SIMACIU (glumind): Asta nu e rău...

PRIBOI (şi-aduce aminte): Lasă-mă, domle, că eu nu umblu cu lampa... Mă gândesc, mă, Ilie, că în Centrul nostru, profilat pe cercetare, toată lumea creează; unii creează discuţii, alţii

creează probleme, alţii crează conflicte... Numai laborantul Simaciu creează pur şi simplu!

SIMACIU: Stai... să-mi iasă...

PRIBOI (categoric): Trebuie să-ţi iasă! Ce, e după tine? Aşteaptă atâţia oameni! La noi nu te gândeşti?

Se aude soneria. Simaciu deschide. In scenă pătrund doi inşi; primul e foarte bine îmbrăcat (evident, „ŞEFUL"), al doilea e mai modest şi numai urechi la cuvintele celuilalt. „ŞEFUL" salută cu două degete la borsalină, dar privind pereţii, obiectele, aproape fără să observe prezenţa celor doi; traversează camera, deschide uşa de la bucătărie, aruncă o privire şi acolo, apoi se întoarce spre însoţitor, în mâna căruia a apărut ca prin farmec un carneţel şi un pix.

ŞEFUL (dictând): Perdele... Covor... Mobilă... Telefon... (Spre Simaciu.) Frigider văd că aveţi... (Spre însoţitor): Aragaz...

SIMACIU (aiurit, replică aproape reflex): Am şi aragaz...

ŞEFUL (gest spre reşoul micuţ, cu butelia de voiaj): Cu ăsta să ieşiţi la iarbă verde... Vă trebuie aragaz, nu jucărie... (Spre omul lui.) Mobilă de bucătărie...

SIMACIU (repede): Nu-ncape!

ŞEFUL (ştie totul): Încape... Când scoatem animalele de-acolo, încape...

SIMACIU (alarmat): Nu! Asta nu!

ŞEFUL: Fiţi calm! Nu le facem nici un rău... Noi iubim animalele. (Cu subtext.) Animalele dumneavoastră. Se amenajează laborator în pivniţă... De ele să n-avem grijă?

SIMACIU (uluit de toată povestea): Dar eu n-am cerut...

ŞEFUL (întrerupere politicoasă, plină de solicitudine): N-aţi cerut, dar o s-aveţi...

SIMACIU (ceva mai montat): Dar nu-mi trebuie!

ŞEFUL (acelaşi joc): Ba vă trebuie... (Spre omul lui.) Costică, la treabă! (Costică iese. ŞEFUL, către Simaciu.) Aveţi timp să alegeţi culoarea?

SIMACIU (în continuare, năuc): Ce culoare?

ŞEFUL: Oricare. Eu vă recomand verde-pal, dar dumneavoastră hotărâţi... (Scoate din buzunar câteva hârtii, reprezentând eşantioane de culoare.) Să ştiţi că şi eticheta contează... Trebuie să facă impresie, să inspire încredere...

SIMACIU: Eticheta cui?

ŞEFUL: A „Simacilului", domnule Simaciu! (Văzând figura panicat-aiurit-disperată a lui Ilie.) Dar nu vă faceţi dumneavoastră griji cu „amănuntele organizatorice"... Lăsaţi-le în seama mea... O să fiţi mulţumit... Rămânem pe verde? (Văzând că Simaciu a rămas mut, incapabil de replică.) Mulţumesc, vă salut... Mai trec eu... (Se retrage.)

PRIBOI (care a urmărit toată scena mai uluit decât Simaciu, acum se dezmeticeşte): Ce-i asta, Ilie?

SIMACIU: Nu ştiu.

PRIBOI (indignat): Mă, tu mă crezi tâmpit? (Se apropie de ca pentru a stoarce de la Simaciu adevărul, dar faţa acestuia exprimă atâta bună-credinţă şi nedumerire, încât Priboi nu mai ştie ce să creadă. Rămâne pe loc, privindu-l iscoditor. După un timp): Ori sunt eu un dulce copil... ceea ce nu e cazul cu tine, ori ţi-a pus Dumnezeu mâna-n cap şi tu nici măcar nu vrei să afli. Dracu să mai înțeleagă! Ioana...

SIMACIU (repede, întrerupându-l): Ce-i cu Ioana?

PRIBOI: A tot întrebat de tine... Ieri mi-a propus să-ţi facem o vizită... Era îngrijorată.

SIMACIU (cald): Vă mulţumesc... Şi ţie şi ei. Sunteţi minunaţi...

(Se aude soneria. Simaciu se grăbeşte spre uşă; priveşte prin „ochiul magic", apoi, grăbit şi surprins): E Poştoacă!

PRIBOI (sare de pe pat): Poștoacă? N-am chef să dau nas în nas cu el... Unde intru?

Până să-i răspundă Ilie, intră singur în bucătărie, lăsând uşa întredeschisă. Soneria se aude din nou. Simaciu răspunde „îndată, îndată”... Încearcă să-şi aranjeze ţinuta; scoate compresa de la cap, ba chiar schiţează câteva gesturi cu intenţia de a pune obiectele din cameră într-o ordine aproximativă, dar realizează rapid că n-are nici o șansă. Merge și deschide.

POŞTOACĂ (intrând; cu afabilitate exagerată): Bine te-am găsit, eroule!

SIMACIU (salutându-l şi strângându-i mâna): Nu știu cât de bine. Sunt bolnav, de asta...

POŞTOACĂ: Văd... văd... Şi nu-mi place deloc! Sper că e ceva uşor... Ai probleme?

SIMACIU: O să treacă... Nu trebuia să vă deranjaţi...

POŞTOACĂ: Ei, cum să nu? Mi s-a spus că ești singur...

SIMACIU: Așa e, dar în situaţii de-astea, mai sare un vecin, mai vine un coleg...

POŞTOACĂ: Dar nici colegii dumitale nu ştiau nimic! Eu le-am spus: oameni buni, dacă Simaciu n-a venit patru zile la serviciu, s-a întâmplat ceva cu el... Şi nu un fleac! Doar ne cunoaştem...

SIMACIU: O viroză păcătoasă... Credeam că mă termină.

POŞTOACĂ: Te rog să te-ngrijeşti! Toată luma te-aşteaptă! Eu, nu-ţi mai spun... (Caută cu ochii un scaun, un loc unde să se aşeze. Simaciu realizează, se scuză, apoi eliberează cât poate de repede un scaun şi i-l pune lângă pat.)

SIMACIU: Vă rog să mă scuzaţi... (Gest către tot interiorul.) Luaţi loc! La mine e harababură...

POŞTOACĂ: Nu te deranja... (Se aşază pe scaun, în timp ce Simaciu a ocupat loc pe colţul patului.) Ştii, s-a instituit o comisie care va examina proiectul dumitale. Îţi susţii ideile și,

dacă au cea mai mică şansă, intri în cercetare pe uşa din faţă! Ce zici? (Pauză, apoi cu subînţeles.) Nu mi-a fost uşor să obţin treaba asta...

SIMACIU: Vă mulţumesc... Vă mulţumesc foarte mult, dar nu era nevoie.

POŞTOACĂ (revoltă bine jucată): Cum, domnule, toate alifiile pentru bătături se lucrează la lumina zilei, cu surle şi trompete, iar o idee din care poate ieşi minunea, minunea mult aşteptată, să se finalizeze aşa, semiilegal, prin pivniţe, prin poduri, prin garsoniere? Păi ce, asta e afacerea personală a cuiva? Aici e vorba de o prioritate naţională! Ba chiar... mondială! Dacă merită, trebuie investit, nu-i aşa, tot ce- avem mai bun! (Trecere aparent lejeră, întâmplătoare, de om neinteresat.) Fiindcă tot vorbim de idee... Cum ţi-a venit?

SIMACIU (nu ştie ce atitudine să adopte, ce şi cât să spună): Mai mult gândind decât cercetând... Că prea multe mijloace pentru cercetare... de unde?

POŞTOACĂ (acelaşi joc): E veche?...

SIMACIU: Da... (Zâmbeşte, uşor încurcat.) Are... aproximativ vârsta cunoştinţei noastre.

POŞTOACĂ: Cum, din studenţie?

SIMACIU (s-a încălzit, s-a destins, e mai puţin suspicios: parcă a uitat pe cine are în faţă): Da. Atunci, în anul III, am avut intuiţia că e posibil. De fapt, principiul de la care am pornit există formulat în lucrarea care... despre care... (Ii vine greu să formuleze exact ideea, ca să nu-şi jignească musafirul.)

POŞTOACĂ (îl ajută, binevoitor):... Despre care ai afirmat că ţi-aş fi plagiat-o?

SIMACIU (încă deferent, dar mai categoric; pune lucrurile la punct):... Pe care am regăsit-o, cuvânt cu cuvânt, în teza dumneavoastră de doctorat.

POŞTOACĂ (sare de pe scaun, dar nu de indignare, ci de bucurie): Bine, dar asta înseamnă că suntem co-autori! Dacă ideea există şi la mine...

SIMACIU (tăios; s-a trezit la realitate):... Preluată textual de la mine! E drept, fără ghilimele şi fără trimitere...

POŞTOACĂ (ignorând în continuare şi afirmaţia şi tonul): Prostii! Asta schimbă situaţia... Adică nu, dimpotrivă, mă face cu atât mai hotărât să-ţi propun... (Se întrerupe, face o pauză, ca pentru a-şi pregăti efectul replicii următoare.) Hai să lucrăm mână-n mână! Hai să lăsăm la o parte vechile suspiciuni! (Teatral): Să uităm trecutul!

SIMACIU (calm): L-aş uita cu dragă inimă, tovarăşe Poștoacă, dacă m-ar lăsa prezentul! (Se montează.) Acum 23 de ani, un student descoperă că i s-a furat ideea- cu formulare cu tot... Şi cine plăteşte cu cariera? Păgubaşul! Ce se-ntâmplă cu ho... (nu termină cuvântul; în ultima clipă reformulează..) ... . cu făptaşul? Ajunge doctor în ştiinţe şi conducător de instituţie! Ei bine, ca şi cum asta n-ar fi de-ajuns, azi, când fostul student, devenit un laborant umil, are în mână o idee posibil valoroasă, plătită cu zile şi nopţi de trudă, speranţe şi decepţii, cine vine să se propună co-autor? Autorul fraudei de acum 23 de ani! Nu vi se pare cam mult?

POŞTOACĂ (sare la atac): Uite ce e... Ţi-am vorbit şi te-am ascultat... nu-i aşa... cu înţelegere, fiindcă venisem „pe pace", dar să nu-ţi închipui că mai suport afirmaţii insolente despre un pretins plagiat!

SIMACIU: Nu e pretins, ci real!

POŞTOACĂ: Asta trebuie dovedit! Dacă n-ai fost în stare s-o fac atunci, apoi acum, după atâta timp... m-aş mira! Crezi că aşa merge? Vine un nimeni de pe stradă, arată cu degetul spre o personalitate a cercetării şi învăţământului, răcneşte cât

îl ţin plămânii „E hoţ! Săriţi, că mi-a furat ideea!” şi gata, i se dă dreptate? Trebuie să ai dovezi, domnul meu...

SIMACIU: Am. Dacă mi-a fost lehamite să mă folosesc de ele şi să-mi fac dreptate atunci, nu înseamnă că nu am... (Gest la Poştoacă.) Recunosc, sunt de vină! Eu v-am alimentat aroganţa, convingerea că se poate orice... Renunţând la luptă. Ca un... (montat împotriva lui însuși.) Am preferat să dispar, să... spăl eprubete, să învăţ pe cont propriu, să muncesc şi să studiez cât pentru două doctorate, să-mi dezvolt ideea pe apucate, parc-aş fi făcut un lucru subversiv!

POŞTOACĂ: Minţi! N-ai nici o dovadă! Referatul l-ai distrus atunci, în faţa mea!

SIMACIU: O copie... Originalul era depus la Cercul ştiinţific de Histopatologie, unde se află şi acum.

POŞTOACĂ (se schimbă la faţă; îşi revine rapid, nu coboară tonul): Nu te va crede nimeni că ştiam de el!

SIMACIU (calm): Ba da... Din moment ce poartă semnătura conducătorului ştiinţific, asistent Marin Poștoacă. Scrie chiar şi data. (Poştoacă e în panică. Schiţează un gest, spre ieşire.) Degeaba vă grăbiţi... Referatul e încă la Facultate, în arhiva Cercului, dar între timp am tras câteva xeroxuri... Mi-am zis că, dacă vreodată o fi şi-o fi... (Poștoacă se reaşază pe scaun, lovit în plin. E prăbușit. Simaciu realizează.) N-am să fac niciodată uz de arma asta. Nu-mi trebuie răzbunare. Tot ce vreau este să pot munci în linişte...

POŞTOACĂ (remontat de cuvintele lui Simaciu): Lasă-mă să-mi răscumpăr greşeala... Să te-ajut...

SIMACIU (negând din cap; sincer): Mi-e frică.

POŞTOACĂ: De mine?

SIMACIU (îi vine greu să spună ce gândeşte): De... de răutatea omenească... de invidie... de meschinărie... de lăcomie... de

patima asta mistuitoare a dorinţei de celebritate... N-am arme să mă lupt cu ele; n-am fost niciodată un luptător... lăsaţi-mă aşa, singur şi neajutorat... Dacă n-ajung la liman, să mă fac de râs numai eu. Iar dacă s-o întâmpla, totuşi, minunea... apoi să ştiu pentru ce am sacrificat tot... Absolut tot. Priviţi camera asta. Ba nu, că asta e mare! Trebuia să vă arăt garsoniera în care am trăit cu tot calabalâcul! Aţi fi înţeles mai bine ce-a fost... ce este viaţa mea. În bucătărie, șobolani; în debara, substanţe... (Poștoacă are un gest; vrea să intervină): Nu, nu mă plâng! Nu-mi trebuie altceva! Nu cer nimic... Nici măcar casa asta! N-am cerut-o eu! Vreau doar să termin ce-am început.

POŞTOACĂ: Este exact ce-ţi ofer! De ce atâtea chinuri? Doar nu eşti martir... Gata, ai pătimit destul!

Am să te-ajut. Numele meu îţi va deschide toate uşile...

SIMACIU (îl întrerupe): Nu vreau așa!

POŞTOACĂ (nu ia în seamă întreruperea): Te înţeleg... Regreţi diploma, ai ratat-o, nu-i aşa, în pragul absolvirii... Nu ţi-a fost uşor... dar se repară! Am cunoştinţe la facultate, dai diferenţele şi o obţii! Aprobarea Ministerului e ca şi aranjată!

SIMACIU: Diplomă, la 45 de ani? Ce să fac cu ea? Vă garantez că, de-atunci, am învăţat mai multă carte decât mi s-ar cere la două examene de stat! De douăștrei de ani învăţ!

POŞTOACĂ: Cu atât mai mult! Eu ce-ţi spun? E o formalitate! (Aproape tandru.) Ilie, hai să facem pace...

SIMACIU: Ce înţelegeţi prin „pace”?

POŞTOACĂ (înţelept): În războiul dintre noi nu poate exista învingător şi învins... Amândoi avem doar de pierdut. Dar dacă ne dăm mâna... Dacă punem la un loc, tu- ideea şi... și, nu-i aşa, ce s-a conturat în jurul ei, iar eu mijloacele Centrului şi tot ce reprezintă persoana mea, dăm lovitura!

SIMACIU (pe limba lui Poştoacă, spre a-l face să spună, în sfârşit, ce urmăreşte): Iar la sfârşit, juma- juma?

POŞTOACĂ (îi sclipesc ochii; crede că oferta e de-adevărat, deci că „se poate”): Nu asta e problema... Ne-nţelegem...

SIMACIU (insistă, ca la tocmeală); Juma-juma?

POŞTOACĂ: Înţelege, omule! Lozul e atât de mare că ajunge pentru zece, pentru o sută! Noi suntem doi...

SIMACIU (neagă din cap): Suntem atâţia câţi au gândit, au muncit şi au suferit în treaba asta. Unul! (Iese complet din „jocul de-a târguiala”) Deci... îmi oferiţi uşa din faţă, pentru că uşa din dos v-aţi rezervat-o personal...

POŞTOACĂ (fierbe): Întreb pentru ultima dată: accepţi sau nu?

SIMACIU (foarte calm): Nu!

POŞTOACĂ: Eşti nebun!

SIMACIU: Am fost nebun... când n-am avut curaj să mă bat pentru adevăr. Dar azi nu mai am 22 de ani!

POŞTOACĂ: De-abia azi ar trebui să ştii cum se trăieşte pe lume!

SIMACIU: Nu vreau să-nvăţ! Modul ăsta de a trăi n-am să-l învăţ niciodată!

POŞTOACĂ (rău): Am să te-ajut eu...

SIMACIU: Vreau doar să muncesc, să termin...

POŞTOACĂ (şi mai înverşunat): N-ai să termini nimic. Nu mai faci un pas. Te distrug!...

SIMACIU (a luat ceva din răutatea lui Poştoacă; se apropie de acesta cu paşi mărunţi, ameninţători): Hai să văd ce-o să-mi iei: serviciul? E plină ţara de laboratoare... şi dacă nu mai pot spăla eprubete, spăl duşumele, nu mă sperii! Dimploma? N-am! Titluri, glorie, onoruri? Nu mi-a dat nimeni! Averea? Asta e... (Gest cu mâna, de jur împrejur.) Un pat, un dulap, un

scaun și 14 cuşti cu şobolani! Atât am de pierdut, domnule Poștoacă... Dar m-aş mira să mi le poţi lua şi pe-astea, că sunt pe muncă cinstită. În schimb, dumneata ai ce pierde, slavă Domnului! Şi dacă-mi pun mintea, nu te văd bine! (Gest la Poștoacă.) Să nu mă scoţi din sărite, că-n câteva zile ajungi de pomină; te-arată lumea cu degetul! Si-acuma... ieşi din casa mea! Am destui şobolani aici... (Se îndreaptă spre uşă, o deschide; Poștoacă iese înecat de furie neputincioasă, bolborosind ceva neinteligibil. Simaciu închide uşa. Rămas singur, are un moment de ameţeală; o clipă se sprijină de uşă, apoi ajunge cu greu până la pat, aşezându-se lângă noptieră. Ia o pilulă, o înghite cu o gură de apă și vrea să-şi lase capul pe pernă, dar uşa de la bucătărie se deschide, făcând loc în scenă lui Priboi, de care Simaciu uitase cu desăvârşire. Priboi are figură înspăimântată.)

PRIBOI: Mă, tu eşti bolnav, dar nu de gâlci... (semn cu degetul la creştetul capului) În ce m-ai băgat, Ilie?...

SIMACIU: In bucătărie. Dar să fie clar: te-ai băgat singur. Puteai foarte bine să pleci.

PRIBOI: Cine ştia ce-o să iasă? (îşi frânge mâinile.) E demenţă curată... Eşti nebun...

SIMACIU: Cu asta văd că toţi sunteţi de acord... (ca pentru sine) Poate că sunt...

PRIBOI (repede): Pe mine să nu mă amesteci!

SIMACIU: In ce?

PRIBOI (imploră cerul): Auzi „în ce?”... În toată mizeria asta... Sunt prea mic pentru un război atât de mare...

SIMACIU (cu subtext, privindu-l lung): Tu ştii cel mai bine dacă eşti mic şi cât de mic eşti...

PRIBOI: Nu schimbi tu lumea... Şi pe Poștoacă, nici atât! Păi dacă în tinereţe, când era un novice, te-a lucrat aşa, acum... ehe...

Ascultă la mine, Simaciule: oamenii se mai schimbă până pe la 25 de ani; după aia trebuie schimbaţi! Dar n-ai tu arme pentru Poştoacă... Ăsta te rade...

SIMACIU (îşi freacă barba cu mâna; e neras de cinci zile): Chiar aveam nevoie.

PRIBOI (nu mai ştie cum să-i explice): Trezeşte-te, Ilie! Nu înţelegi că e lată? Are putere, are oameni, are bani...

SIMACIU: Iar eu am dreptate. Şi... poate... dă, Doamne: leacul cancerului. Un fleac...

PRIBOI (exasperat): Nu vrei, nu vrei! Bine cu sila nu se poate... Dar fără mine! E clar? Fără mine... N-am stofă de erou. Recunosc! N-am! Dacă n-am, n-am! Îmi pare rău... (A vorbit agitat, plimbându-se prin cameră ca într-o cuşcă.) Regret, asta e... (Îşi ia servieta, se îndreaptă spre uşă. Simaciu l-a urmărit tot timpul cu o privire tristă, încărcată de regret. Când Priboi e cu mâna pe clanţă, Simaciu spune):

SIMACIU: Eu şi mai mult, Gică... Dar să ştii: nimeni nu mai este ars de viu pentru că spune adevărul. Şi, oricum, rugul ăsta era de-o persoană. N-aveam loc amândoi. Nici nu ţi-aş fi cerut-o... La revedere. (Priboi are o ultimă ezitare. Vrea să spună ceva, dar renunţă. A ieşit. Simaciu rămâne singur. E extenuat şi deprimat. Simte nevoia să mai ia un medicament, se îndreaptă spre noptiera cu doctorii, apucă un flacon, dar într-o criză de furie, de disperare, îl aruncă pe podea, făcându-l ţăndări.) La dracu, cu toate hapurile astea! Să mă fac bine- pentru ce? Ca să mă duc- unde? (Vocea creşte): Ce m-aşteaptă? Cine m-aşteaptă?

Aproape că se prăbuşeşte pe pat, rămânând aşa câteva clipe. Deodată, de undeva, dintr-un colţ al camerei, se aude un zgomot, însoţit de un chiţăit. Simaciu devine atent; se ridică, merge spre singurul dulap din cameră şi, de după dulap, scoate o cuşcă cu

doi cobai. O poartă ca pe un obiect de mare preţ, aşezând-o pe scaunul pe care a stat Poștoacă. La rândul lui, se aşază pe pat, în faţa scaunului, parcă mai liniştit. Începe monologul aproape şoptit, privind spre cuşcă.

SIMACIU: L-am făcut şobolan... Iertaţi-mă, v-am jignit... (Vocea creşte, uşor.) Păi cum să fie? (Cu un gest vag, parcă mângâie cuşca.) Martirii ştiinţei... S-ar fi făcut vreun pas înainte fără voi? V-au sacrificat cu miile... dar cine a stat să numere? N-a existat suferinţă omenească alinată de medicină, fără jertfa voastră... Doamne, cât vă datorează oamenii!... Şi nu vă plângeţi, nu minţiţi, nu cereţi, nu furaţi... Iar eu l-am făcut şobolan! (Montat.) De ce nu învaţă omul nimic de la voi? Aaa, e fiinţă superioară? Are inteligenţă ca să fure munca altuia? Raţiune ca să calculeze riscurile şi „să nu se bage”? Darul vorbirii ca să-şi convingă semenii de dreptatea nedreptăţii lui? Inimă şi sentimente ca să se iubească pe sine?! Să compătimească pe idioţii care mai cred în dreptate, în adevăr? De asta? Atunci...

Rămâne un timp privind spre „interlocutorii” săi. Deodată, se aude soneria. Simaciu se întinde pe pat, trântind capul în pernă, ostentativ... Nu vrea să vadă pe nimeni. Soneria insistă; o dată, de două ori, de trei ori... Simaciu se ridică, furios, se îndreaptă spre uşă, pe care o smuceşte. În cadrul uşii se află Ioana Brebenel; când vede expresia feţei lui Simaciu, are un gest de scuză, de retragere, dar acesta o invită cât poate de călduros- în starea de spirit în care se afla...

IOANA (fâstâcită): Bine te-am găsit...

SIMACIU: Mi-a mai spus cineva, adineauri, şi nu l-am prea crezut. Acum ştiu sigur că nu-i adevărat...

IOANA (nu înţelege): Ce s-a întâmplat? Ai păţit ceva? De patru zile nu ştim nimic de dumneata... (Şocată de interior, cu

ochii pe pereţi.) Vai, dar ce casă frumoasă! (Începe să observe harababura din casă.) Nu cumva te muţi?

SIMACIU: A, nu, dimpotrivă, de-abia am venit!... Scuză-mă... Ştiu că nu e cel mai potrivit cadru pentru primit musafiri...

IOANA: N-am venit în vizită. Eram îngrijorată... M-am gândit că poate-ţi trebuie ceva... doctor, medicamente, mâncare...

SIMACIU: Mulţumesc, am de toate...

IOANA: Sigur?

SIMACIU: Priboi mi-a adus hrană şi leacuri (gest cu mâna, spre noptieră), iar doctorul… adineauri a plecat (cu subtext pe care, din nou, Ioana nu-l înţelege, sau îl receptează greșit): Doctor în ştiinţe, figură mare...

IOANA (încurcată; se crede de prisos): Atunci eu... (Gest de plecare.)

SIMACIU (reacţie rapidă; îşi dă seama că a fost cel puţin nepoliticos): Nu! N-am vrut să spun asta... (Pentru el): Sunt un idiot. (Din nou, către Ioana.) Tot ce te rog e să scuzi haosul ăsta... Ia loc... (După ce a lansat invitaţia, îşi dă seama că Ioana nu are pe ce să se aşeze. Apucă repede cuşca de pe scaun, o pune într-un colţ al camerei, făcând semn musafirei spre scaunul rămas liber. Ioana s-a apucat, însă, să inspecteze mai atent interiorul; se opreşte în faţa instrumentelor şi aparaturii de laborator, care stau claie peste grămadă.)

IOANA: Nici acasă nu te potoleşti?

SlMACIU: Ar fi păcat să pierd vremea...

IOANA (ajunge în dreptul frigiderului; vrea să-l deschidă): Să-ţi vedem proviziile...

SIMACIU (pripit): Nu! Ăla e pentru seruri!

IOANA: Şi mâncarea?

SIMACIU: În bucătărie, în debara... E cu aerisire...

IOANA (văzând uşa pe care o presupune a fi intrarea în bucătărie, se îndreaptă spre ea; în drum, întreabă): Bucătărie?

SIMACIU (sare ca ars, aleargă şi se aşază în faţa uşii): Nu! Te rog, nu!...

IOANA (înţelege altceva; revine la rezerva şi timiditatea de la început): Scuză-mă, n-am vrut să fiu indiscretă... (îşi ia poşeta, vrea din nou să se retragă, de data aceasta, însă, cu un gest mai hotărât. Spune, cu subtext.) Văd că te-am deranjat...

SIMACIU (îi ia poşeta din mână, punând-o pe pat): Dacă sunt idiot, sunt... (Ca să nu rămână nici un dubiu, o ia de mână, o duce până la uşa bucătăriei, deschide uşa şi o invită să intre.) Poftim şi vezi...

IOANA (a intrat în bucătărie; de acolo i se aude vocea de om uluit): Doamne... Ce-i aici?

SIMACIU (din scenă): Baza mea de cercetare şi depozitul de substanţe.

IOANA (revenind în scenă): Şi bucătăria?

SIMACIU: Păi... asta e... bucătăria.

IOANA: Şi unde găteşti?

SIMACIU: De ce să gătesc?

IOANA: Cum, nu mănânci?

SIMACIU: Ba da, la cantină.

IOANA: Dar seara? Dimineaţa? Sărbătorile?

SIMACIU: Bineînţeles că mănânc, dar de ce să gătesc?

IOANA (revoltată): Nu se poate trăi cu hrană rece!

SIMACIU: Nu e rece deloc! Fă un sanviş cu unt şi brânză şi pune-l la fereastră, să vezi cum se-ncălzeşte! La noi, primăverile sunt timpurii, verile fierbinţi, toamnele târzii... Ai hrană caldă 8 luni pe an...

IOANA (privindu-l interzisă): Totuşi... ce mănânci?

SIMACIU: Excelent!

IOANA: Excelent-excelent, dar ce anume?

SIMACIU: Excelent! (Ia de pe un dulăpior un castronel de plastic cu crema „Excelent” şi i-l arată Ioanei.) Asta e! Îşi merită numele, pe cuvânt! Şi ţine cel puţin 2-3 zile. Dacă l-ai cumpărat duminică, miercuri e ca nou!

IOANA: Şi când vrei să-ţi faci un ceai? Să fierbi un ou?

SIMACIU: Am aragaz! (Arată Ioanei un reşou cu butelie mică, de voiaj.) Cum crezi că m-aş fi lăsat fără flamă? S-a mai pomenit laborator fără sursă de căldură?

IOANA (priveşte camera de jur împrejur, apoi pe Simaciu): Înţeleg... (O apucă un soi de disperare.) Doamne, Ilie, cum trăieşti!...

SIMACIU (e mişcat, dar încearcă să-şi ascundă emoţia): Cum trăiesc?

IOANA (ridică din umeri, a milă): Trăieşti, şi tu... Nici măcar un telefon nu ţi-ai pus! Ai o nevoie, te loveşte o boală, un necaz... Comunici cu un suflet de om...

SIMACIU: Arată-mi un suflet şi comunic cu el fără telefon... (Pe gânduri): Ce vreau eu să aflu de la oameni nu se spune de cinci ori pe zi... Iar ce nu vreau să aflu... de ce să mai şi plătesc...?

IOANA (se apropie): Câţi ani ai?

SIMACIU (surprins): Eu? (din nou pe glumă): Sunt ca actriţele, nu-mi spun vârsta... Am auzit că, la femei, cel mai lung deceniu este cel între 39 şi 40 de ani... Cu mine nu e cazul. Am 45.

IOANA: Cât crezi că ţi-a mai rămas? Şi când ai de gând să-ţi trăieşti măcar un crâmpei, măcar o fărâmă de viaţă?

SIMACIU: Dar trăiesc!

IOANA: Aşa?

SIMACIU (cu extremă gravitate): Aşa. Nu te uita la decor, ăsta se schimbă...

IOANA (aproape strigând): Eşti om, şi meriţi...

SIMACIU (îi ia vorba din gură, continuând-o):... o viaţă omenească, ştiu. Dar, crede-mă, o am. (Se încălzeşte.) Nu ştii ce înseamnă... Nu poţi înţelege... Ar fi trebuit să fii lingă mine, zi de zi, din clipa în care am înţeles că se poate. Trăiesc, fiindcă am pentru ce să trăiesc. Ioana... Pricepi? (Ca pentru sine, la început aproape şoptit.) Douăzeci şi ceva de ani... De l4 ori am crezut că e gata, că am găsit! Şi de l4 ori am luat-o de la cap. După eşec, o zi, două, sunt prăbuşit, terminat... îmi vine să mă dau cu capul de pereţi, să mă spânzur... Mi-e groază că am trăit degeaba... Şi pe urmă, încet, simt cum se face lumină... înţeleg unde-am greşit, ştiu ce trebuie să fac, îmi recapăt încrederea, simt că se poate, se poate! (Vocea a crescut, Simaciu vorbeşte ca un inspirat.) Atunci e nemaipomenit! Film de aventuri? Olimpiadă? Campionat mondial de fotbal? Fleac! Să vezi ce lucruri fantastice se întâmplă aici (gest cu mâna, spre cameră.), uite-aici, în harababura asta, unde nu poţi să inviţi un musafir pe-un scaun...

IOANA (ca un ecou): Eu nu sunt musafir...

SIMACIU (aproape involuntar): Ce bine-ar fi!... (Parcă temându-se de ce-a putut înţelege Ioana din replica lui, continuă repede.) Dar cel mai frumos este visul... (Ioana nu înţelege; Simaciu se explică.) Când aştept... când experienţele mă obligă să aştept, stau întins pe pat, cu ochii închişi, şi-mi imaginez clipa succesului. Am trăit-o de mii de ori în toate variantele posibile... Am sute şi mii de scenarii pentru fiecare amănunt; cum voi comunica vestea... ce cuvinte voi auzi prima oară... cum va arăta faţa primului om care va şti că am reuşit... ce se va întâmpla a doua zi... chipul primului bolnav vindecat... ochii lui... bucuria imensă din miile de ochi... (Pauză; îşi înghite nodul care i s-a pus în gât.) Am trăit tot! Şi tu mă-ntrebi de ce nu vreau să trăiesc... Auzi, (rar, apăsat.) de ce nu vreau să trăiesc!

IOANA (cu ochii în lacrimi; vocea îi tremură ușor): Ilie, e prea mult pentru un om... Pentru un singur om... Când o lumânare arde ca o torță...

SIMACIU: Fiecare simte ce este... Poate că există oameni-lumânare și oameni-torță...

IOANA (repede): Nu asta am vrut să spun... Oamenii mor singuri, dar de trăit, nu pot trăi așa...

SIMACIU (a revenit pe pământ; cu tristețe): Ioana, eu știu ce-și doresc oamenii... Crezi că mai există vreo ființă care să se bucure de bucuriile mele? Aici?... Așa?...

IOANA: De unde știi?

SIMACIU: Și de la tine! O femeie întreabă unde e bucătăria. Vrea bucătărie! Ei, cum s-o acuzi că nu se poate hrăni doar cu „Excelent", sau cu sandvișuri? Vrea să fie ordine, să nu miroasă a șobolani, să nu se-amestece zahărul cu substanțele chimice, la aragaz să fiarbă oala cu supă, nu retortele, în frigider să stea mâncarea, nu serurile; vrea să meargă în concediu, să se plimbe, să primească musafiri, să facă vizite, să sune telefonul! Telefon, de ce nu e telefon? (Pauză de respirație): Poți să te superi pe cineva care dorește să trăiască așa... cu tot confortul vieții obișnuite? (Gest spre Ioana.) Știu, o să întrebi: dar tu?

IOANA: Chiar te întreb!

SIMACIU: Cu mine e altceva... Azi, chiar azi, un om care-mi vrea binele, mi-a spus: „ești nebun"!. După câteva minute, altul, care-mi vrea rău, mi-a spus același lucru... Amândoi- profund convinși că au dreptate! Și chiar au... Vezi? Asta sunt eu: nebunul. (Ioana face un gest energic, de negare, vrea să spună ceva, Simaciu n-o lasă.) Câte un nebun trebuie, în lumea asta de oameni normali... Prea mulți oameni normali, care fac totul așa cum se face în mod normal, care gândesc totul așa cum se gândește în mod normal... Prea mult normal pe lume! Dar e

normal să moară oamenii cu zile? E normal să-i privim liniştiţi cum mor?

IOANA: Toată omenirea se zbate, caută...

SIMACIU: Şi vine un nebun, un laborant fără studii, care vrea să facă ce n-au făcut savanţii, laureaţii, gloriile ştiinţei, echipele complexe! (Patetic): Eu nu pot decât aşa! Dar ştiu că am voie să fac ce vreau cu mine, cu viața mea, nu a altcuiva! (zâmbeşte.) De altfel, nu e nici un pericol... Cine-ar accepta?

IOANA: Ești sigur că nu există nimeni?

SIMACIU (o priveşte intens; în clipa asta Ioana trebuie să fie frumoasă. Ilie o descoperă. Se apropie de ea): Oricum, nu o femeie ca o floare... (Îi ia mâna, cu un gest de adolescent timid.)

IOANA (amar): Ce să spun!... Un amărât de brebenel... Ştii ce e brebenelul? Un fel de buruiană mov cu alb, cât o salată... Rămâne ultima prin păduri, nici ţigăncile n-o mai culeg... Cine să cumpere? Cui îi trebuie brebenel?...

SIMACIU: N-ai voie să vorbeşti aşa! (E mai aproape de ea): Eu nici n-am îndrăznit să mă gândesc...

IOANA: De când ne ştim, te-ai uitat la mine ca prin sticlă. Dacă m-aş fi născut o şobolancă, mă remarcai precis... (Face şi ea un pas către Simaciu.)

SIMACIU: Ioana... (O îmbrăţişează, la început timid, stângaci, apoi cei doi se încleștează într-o îmbrăţişare disperată, ca și cum fiecare s-ar teme să nu piardă ce a găsit cu atâta greutate.)

Cortina

ACTUL III

Decorul înfăţişează o secţiune transversală prin două încăperi: laboratorul cunoscut din actul I şi un cabinet de lucru - cabinetul lui Poştoacă - lipit de laborator, cu o uşă de comunicare între ele, plantată în peretele comun. În acelaşi timp, fiecare încăpere comunică cu exteriorul prin uşă proprie. Cele două părţi ale decorului vor fi luminate alternativ, atunci când ele găzduiesc desfăşurarea acţiunii. Jocul de lumini trebuie să sugereze şi scurgerea timpului, actul III întinzându-se, ca desfăşurare, pe circa o lună.

Cabinetul directorului.

Suntem către sfârşitului discuţiei din comisia constituită pentru examinarea „proiectului Simaciu”. Din comisie fac parte Ţenescu, reprezentantul Ministerului, dr. Strujan - din partea IMF - şi Poştoacă. Atmosfera este destinsă.

ŢENESCU: Deci, ca să rezumăm...

STRUJAN: Şi să conchidem...

SIMACIU: ...E foarte simplu. Am plecat de la premisa că gena cancerului există în fiecare organism. Dar premisa însăşi m-a obligat să constat că, în imensa majoritate a situaţiilor, pericolul rămâne latent, neafectând organismul... Cazul oamenilor sănătoşi. Asta înseamnă însă că natura a creat un sistem de autoapărare a ţesutului care - la apariţia tumorii maligne - n-a funcţionat. Ei bine, de aici plec eu. Tot ce-am făcut urmăreşte activizarea ţesutului sănătos împotriva celulei bolnave pe care - practic - o distruge într-un stadiu incipient.

STRUJAN: Principiul nu e nou...

SIMACIU: Nici nu pretind. Însă tot ce urmează, nu există în literatura de specialitate. Eu, cel puţin, n-am găsit.

ŢENESCU: Cu experimente pe cobai?

SIMACIU: Cu experimente pe cobai.

STRUJAN: Şi cu rezultate? Măcar... măcar parţiale?

SIMACIU (nu vrea să spună mai mult): Să zicem... cu speranţe. V-am cerut un răgaz... În 2-3 săptămâni, cel mult o lună, voi prezenta rezultatele în faţa oricărui for veţi considera că e cazul. Sper să fiu gata...

ŢENESCU (spre Strujan): Ce spui, doctore Strujan? (Cel întrebat confirmă din cap.) Deci IMF-ul e de acord?... Centrul ce părere are? (Poştoacă- acelaşi joc.) Şi eu sunt pentru. Atunci... aşa rămâne. (Spre Simaciu.) Ai la dispoziţie tot ce-ţi trebuie, directorul Centrului s-a angajat...

POŞTOACĂ (spre Simaciu): Laboratorul dumitale e degrevat de orice altă însărcinare. Îmi spui de cine sau de ce ai nevoie şi primeşti imediat. In legătură cu oamenii, dacă vrei să m-asculţi, ţi-aş face propuneri concrete... E şi tovarăşul Ţenescu de faţă, îi cunoaşte, doar a lucrat cu ei...

SIMACIU (jenat): Vă mulţumesc... Vă mulţumesc foarte mult, dar... ascultaţi-mă: nu e nevoie! În stadiul ăsta, nimeni nu mai

poate face nimic... Doar eu, cu mâna mea... Nu e încăpăţânare, vă rog să mă credeţi... De ce să blochez oameni, să dezorganizez inutil programul Centrului? E păcat...

ŢENESCU: Ilie, nu te supăra... am impresia că nu realizezi importanţa...

SIMACIU (îl întrerupe): N-o realizez? Vai de capul meu... Mă copleşeşte! Ştiu bine la ce m-am înhămat... Acum, însă, n-are nimeni ce face lângă mine. (Pauză scurtă.) Dacă într-o lună nu-mi iese, m-am hotărât: predau cui credeţi dumneavoastră toată cercetarea; rezultatele - câte sunt, tehnici, însemnări... tot ce-am muncit douăzeci de ani. Poate le continuă cineva, poate oferă cuiva, prin ricoşeu, vreo idee mai fertilă... sau... pur şi simplu, le aruncaţi la gunoi.

STRUJAN (cu bunăvoinţă sinceră): Sperăm să nu fie cazul...

POŞTOACĂ: Evident, evident...

ŢENESCU (se ridică, odată cu ceilalţi, se apropie de Ilie şi-i strânge mâna cu căldură): În viaţa mea n-am urat cuiva SUCCES cu atâta speranţă şi dorinţă de realizare ca în clipa asta! Noroc, Simaciule, şi... ai încredere în tine! Îţi ţinem pumnii... (Ţenescu şi Strujan ies, după ce au strâns şi mâna lui Poştoacă; acesta vrea să-i conducă, dar cei doi refuză.)

ŢENESCU: Mulţumesc, ştiu drumul ăsta... (Au plecat.)

SIMACIU vrea să se retragă şi el pe uşa care dă în laborator, dar directorul îl reţine.

POŞTOACĂ: Pentru că trebuie să convieţuim... şi, poate, chiar, nu-i aşa,... să împărtăşim o mare bucurie, îţi propun să uităm episodul atât de... atât de neplăcut de-acum câteva zile. (Subliniază.) Nu mi-e uşor, dar - în ce mă priveşte - am s-o fac. Luăm totul de la început, ca şi cum...

SIMACIU: Pentru mine, nu s-a întâmplat nimic. V-am mai spus: vreau linişte, ca să pot munci.

POŞTOACĂ: O vei avea... Din partea mea, sigur! Sper că mă vei ajuta să ţi-o creez... (Simaciu confirmă din cap, salută- tot cu un gest al capului- apoi iese, trecând prin uşa despărţitoare în laborator.)

Laborator

În laborator se află Priboi, Ioana şi încă 2-3 persoane, printre care o recunoaştem pe Maricica. Cum îl văd pe Ilie, toţi se reped spre el. Priboi se pune stavilă între ei şi Simaciu, apoi- pe un ton foarte categoric:

PRIBOI: Gataaa! Maricica, Silviu, Adina... Acum ne lăsaţi!... Noi avem treabă... Hai, fiecare la el acasă! Peste tot e nevoie de elanul vostru tineresc... (Tot vorbind, îi împinge spre uşă, până îi dă afară din laborator. Când a scăpat de ei se întoarce spre Ilie.) Prima grijă - monopolul informaţiilor! (Ilie şi Ioana izbucnesc în râs.) Acum, spune tot!

SIMACIU: Ce să spun?

PRIBOI (gest de disperare, către cer): Tu o să mă-mbolnăveşti! Cum „ce?", mă Simaciule, cum "ce?". Tratezi cu ministerul, te tragi de şireturi cu IMF-ul, cu academiile, numai de la UNESCO şi de la OMS n-au venit încă, ai ajuns ca Petrache Lupu, ca meteoritul Tungus, vin savanţii şi te cercetează... parlamentezi cu ei, şi după toate astea îmi spui mie că n-ai noutăţi?

SIMACIU: Iartă-mă, Gică... Ştiu că te dezamăgesc, dar... asta e; n-am nici o noutate. Totul merge normal.

PRIBOI: Ce-a zis comisia?

SIMACIU: Ce să zică? Să muncesc... şi peste o lună să mă prezint cu totul gata. Atunci e judecata...

PRIBOI: Cine a fixat termenul?

SIMACIU: Eu.

PRIBOI: Ştiam că eşti nebun, ţi-am mai spus... aşa că... nu insist. (Reia chestionarea.) În ce condiţii lucrezi? Cu ce statut?

SIMACIU (chiar nu înţelege): Ce-i aia „statut”?

PRIBOI (suportă din ce în ce mai greu naivitatea nejucată a lui Simaciu): Ce ţi-au dat pe mână?

SIMACIU: Ce să-mi dea? Nu-mi trebuie nimic!

PRIBOI: Cum nu-ţi trebuie, domle? N-ai nevoie de laborator, de oameni, de program adecvat, de documentare, de secretară? Dacă nu le-ai cerut un an, măcar o lună să fii cineva! (Spre Ioana): Îl auzi, Brebenico? N-are nevoie! Nu-i trebuie! (Gest de furie neputincioasă.) Hai, să admitem că tu eşti... (semn cu mâna, la cap:) ... şi nu-ţi trebuie... Dar la noi te-ai gândit?

SIMACIU (numai la asta nu visase): La voi? De unde să-mi treacă prin cap...

PRIBOI (sare): Păi vezi? Nu ţi-a trecut! N-ai inimă, domnule! Cunosc un scriitor care, neputând ajunge poetul neamului, a devenit poetul neamurilor. Şi le-a căpătuit pe toate! Dar tu... ce-ai de gând? Cui ne laşi? (Furios pe Simaciu şi pe soartă.) Deşteptule! N-ai merita să descoperi nici praful de scărpinat! (Imploră cerul.) Of, doamne, de ce nu mi-a picat mie pleaşca asta! Ce i-aş mai fi jucat!...

IOANA: Mai există boli incurabile. Apucă-te şi tu de una...

PRIBOI (dă din mână, a lehamite): De bancuri suntem buni, la asta ne merge mintea... (Rezolut.) Nu ştiţi să trăiţi! (Vrea să iasă; din uşă, către Simaciu.) Poftim! Nici măcar o poantă proaspătă n-am, să vând prin vecini! Toţi mă aşteaptă ca pe-un cireş copt, şi eu... (Din nou vrea să deschidă uşa, dar îşi aminteşte de ceva: se întoarce, se apropie de Simaciu, întrebându-l cu voce scăzută.) Ai fost la facultate?

SIMACIU: Pentru ce?

PRIBOI: Să iei referatul de la arhivă.

SIMACIU: Că altă treabă n-am! Cum a stat acolo atâta timp...

PRIBOI (îl priveşte lung): Ilie, una e să fii nebun şi alta tâmpit! Înainte era înainte, iar acum e acum! Au intervenit interese...

SIMACIU: Am xerox, conform cu originalul! (Se bate peste buzunarul de la haină.) Stai cuminte... Şi oricum, s-a făcut armistiţiu...

PRIBOI (compătimitor): De la o vârstă-ncolo, naivitatea se numeşte altfel... Ţi-am spus cum. Dar... treaba ta. Eu n-aş dormi liniştit până n-aş avea în mână textul cu semnătura. (Iese.)

IOANA (care n-a auzit ultimele schimburi de replici): L-ai dezamăgit...

SIMACIU: Asta-i viaţa... nu-i poţi împăca pe toţi... Gică, săracu, îmi vrea binele,... aşa cum îl concepe el... (Cu teamă): Dar tu?

IOANA (cu căldură şi înţelegere): Şi eu ţi-l doresc. Cum îl concepi tu...

SIMACIU: Nu te-ai supărat?

IOANA (neagă din cap): De ce? Doar... te cunosc... Ştiam...

SIMACIU: Şi?

IOANA: Şi... vorba lui Priboi, ăsta eşti!

SIMACIU (insistă): Şi...?

IOANA: Nu e delicat să forţezi o femeie la declaraţii...

SIMACIU (se apropie de Ioana, îi sărută mâna cu un gest tandru, apoi, o mângâiere abia schiţată): Sunt un om norocos... (Se scuză.) Te rog să mă-nţelegi: nu puteam! Cum mi-ar sta mie, Ilie Simaciu, şef de colectiv? E drept, mi-au oferit, m-au rugat... dar era inutil. Iartă-mă, poate şi tu te gândeai... (Ioana îl priveşte în aşa fel încât Simaciu lasă replica neterminată.)

IOANA: Aşa mă cunoşti? (Pe uşă bagă capul Maricica.)

MARICICA (afectat şi insidios): Vai, tovarăşu' Simaciu, şi eu care-mi pusesem atâtea speranţe într-o colaborare mai strânsă... (Simaciu- gest din umeri, a neputinţă.) Dacă, totuşi, vă pot fi de

folos cu ceva, eu... cu dragă inimă, vă ofer tot ce am mai...

SIMACIU (o întrerupe, cât se poate de politicos): Vă mulţumesc, tovarăşă Maricica, vă mulţumesc... (Maricica iese.) Mă mir că nu mi-au propus şi harem...

IOANA (zâmbind): Ăla se face singur... Dacă reuşeşti, o să lupţi din greu să scapi de el! (Glumă.) Sau poate... atunci o să-ţi placă?!

SIMACIU (grav): Ioana... Dar dacă n-o să iasă nimic?

IOANA: Nu înţeleg...

SIMACIU: Dacă ratez... Dacă mă fac de râs... Dacă va trebui să plec de-aici, undeva unde nu mă cunoaşte nimeni...

IOANA: Tot nu înţeleg...

SIMACIU: Atunci... noi?...

IOANA: Ştii ce-ai merita pentru întrebarea asta? (Caută unitatea de măsură a nenorocirii punitive.) O... o Maricică! (Văzând figura lui Simaciu.) Ai noroc... E ceva-n tine, că nu pot să mă supăr. (Se apropie) Aşa, deci: Ioana Brebenel, răsfăţata vieţii, unde se anunţă marea lovitură, hop şi ea, femeia învăţată să „ia caimacul”... Bravo, Ilie, m-ai ghicit!...

SIMACIU: Iartă-mă! Dă-mi o palmă! Spune-mi ce merit, te rog...

IOANA: Meriţi şi tu puţin noroc în viaţă... Puţină bucurie... Că, uite, ţi se termină mâine-poimâine, şi nici măcar nu ştii cum este... (Cu gravitate.) Ilie, sunt cu tine şi la bine şi la greu... Mai ales la greu, că la bine, mai găseşti!...

SIMACIU (e din nou lângă ea; îi ia mâna): Ca tine nu mai există...

(Uşa se deschide puţin şi prin spaţiul astfel creat apare capul „ŞEFULUI”, cu „borsalina” sa inconfundabilă ; are o figură numai zâmbet.)

ŞEFUL: Bravo, dom’ Simaciu, suntem la curent... E-n ordine!

SIMACIU (hotărât să se explice): Ascultă, tovarăşe, sau

domnule, sau… tocmai vream să te caut şi să te-ntreb ce înseamnă toată...

ŞEFUL (duce un deget la buze; vrea „linişte”): La ce bun? Eu v-am întrebat ceva? Nu! Păi vedeţi? Aveţi răbdare... şi la sfârşit, dacă nu vă place... Da’ n-aş crede... (Scoate din buzunar macheta unei reclame, pe care se poate distinge, scris cu litere mari, SIMACIL.) Nu-i aşa că e frumoasă? (Simaciu nu apucă să mai răspundă, pentru că ŞEFUL părăseşte scena, salutând cu un deget la borul pălăriei.)

IOANA: Ce-a fost asta? (Simaciu ridică neputincios din umeri; nu ştie.)

Cabinetul directorului. Poştoacă vorbeşte la telefon.

POŞTOACĂ: Da, tovarăşe director general... (Ascultare.) Trei săptămâni au trecut, ar mai fi una... (ascultare.) Ce să facă? Stă degeaba pe banii statului, consumă substanţe şi omoară cobai... De când aştepta el să fie slugărit de foştii colegi?! Nu ştiţi? Când se suie scroafa-n copac, să te ţii!... (Ascultare.) Eu nu i-aş permite, dar... mai pot? A ajuns persoană sacră, nu-i aşa, piesă de patrimoniu, monument al naturii, nu e chip să-l atingi! Tovarăşul Ţenescu personal l-a uns împuternicitul lui Pasteur pe pământ! Ce pot să fac? (Ascultare.) Acum... să mai aşteptăm o săptămână. Mi s-a relatat că fură substanţe şi duce acasă... (Ascultare.) Bineînţeles! Dacă se verifică, îi trântim o imputare de toată frumuseţea, să plătească la franc! Şi-apoi, tovarăşe director general, vă rog să mă-nţelegeţi... A început să-mi fie jenă! Vuieşte oraşul... Mă sună fel de fel de inşi... au început să se agite bolnavi, familii... E o nebunie! Cu profanii... îi mai expediem, dar se interesează oameni serioşi, colegi de facultate, cercetători... Lor, ce să le spun? Mă fac de râs, nu-i aşa, tot patronând o cacialma! (Ascultare mai lungă.) Da, tovarăşe

director general, am înţeles. Aşa voi face! Vă ţin la curent, să trăiţi... (Pune receptorul în furcă, cu un aer satisfăcut. Deschide servieta, scoate un plic mare, îl desface, extrage dinăuntru câteva coli dactilografiate, capsate la un colţ, rupe prima foaie din teanc, o priveşte atent, din ce în ce mai satisfăcut de el însuşi, după care scoate bricheta şi îi dă foc, ţinând-o deasupra unui coş de birou. Când toată hârtia a fost mistuită de flăcări.) Aşadar, semnătura asistentului Marin Poștoacă nu mai este!...

„Operaţiunea Simaciu” poate să-nceapă!

Laborator

SIMACIU stă prăbușit într-un scaun, cu capul în mâini. Ioana e lângă el, îi ţine mâna pe umăr, încercând să-l scoată din disperarea care l-a cuprins.

IOANA: Are să treacă, Ilie... Ai să reuşeşti...

SIMACIU (murmurat, ca pentru sine): Al 15-lea eşec! Nu mai sunt în stare! Nu pot! Știu ce trebuie, dar nu pot! Sunt un neisprăvit! (Ia o retortă de sticlă şi o aruncă pe podea, făcând-o ţăndări. Ioana se sperie ca de explozia unei bombe. Când se potoleşte, ia dintr-un colţ o mătură şi un făraş, adunând cu grijă toate cioburile; varsă totul în coş; pune ustensilele la loc, se reîntoarce lângă Simaciu.)

IOANA: Te-ai gândit bine? (Ilie confirmă din cap.) Mai gândeşte-te... Undeva e o eroare... Caut-o...

SIMACIU: Asta fac de-atât amar de ani; mă gândesc. Cred că e bine şi... ratez! Şi iar mă gândesc, mi se pare c-am găsit... ca să iasă tot nimic! Nu mai pot! Măcar când greşeam în pustia mea de cămăruţă, îmi mâncam amarul acolo, singur... Nu mă ştia nici dracu! Acum, toţi deschid uşa, toţi întreabă, toţi vor să ştie când dezvălui minunea, când iese Lazăr din groapă, când vindec leprosul, când... când... când... Toţi vor să ştie când! Şi Ministerul,

şi IMF-ul, şi Institutul oncologic, şi direcţia... şi nebunul ăla cu etichetele...

IOANA (repede): Ce etichete?

SIMACIU (n-are timp şi chef să explice): Un aiurit... Nu l-ai văzut? Umblă după mine cu nişte sticluţe şi desene, să mă-ntrebe dacă-mi plac! Auzi, vrea să scoată el „Simacilul”! Toţi își bagă nasul, toţi mă pândesc, toţi așteaptă... TOŢI! Iar mie, din zece șobolani care trebuiau să trăiască, dacă vaccinul era bun, mi-au murit opt! Opt, înţelegi?

Pe replică, în scenă intră o femeie de circa 50 de ani. Rămâne lângă uşă, stingheră, puţin speriată de tonul ridicat pe care se termină replica lui Simaciu. Acesta nici n-o observă, dar Ioana a văzut-o.

IOANA (către femeie): Pe cine căutaţi?

FEMEIA: Pe domnul Simaciu...

SIMACIU (încă în starea de spirit anterioară; vorbeşte aproape răstit): Eu sunt. Ce doriţi?

FEMEIA (vine spre el, mergând aşa cum vorbește: ca un om stins de o suferinţă imensă. Dar acum încearcă să pună în cele trei cuvinte care urmează toată forţa ce i-a mai rămas, toată puterea de convingere de care mai este în stare): Să-mi salvaţi copilul!

IOANA (întâi se apropie de Simaciu, care şi-a luat capul în mâini, cuprins de disperare; îl aşază pe un scaun, ca pe un copil, apoi se adresează femeii): Doamnă, e o... e o confuzie... Aici nu e clinică... Noi lucrăm la testarea medicamentelor, n-avem nici o putere, suntem simpli laboranţi...

FEMEIA: Ştiu ce e domnul Simaciu, dar numai dânsul îmi poate salva băiatul! Medicii l-au condamnat... Are douăzeci de ani! Douăzeci! Cum să moară? (Vocea i se stinge, apoi, murmurat.) Cancer... Dar şi cancerul e o boală... (Vocea creşte,

din nou.) Orice boală are un leac... Trebuie să aibă un leac! Orice om, orice mamă trebuie să aibă o speranţă! Domnule Simaciu, daţi-mi medicamentul, vă implor!

SIMACIU (a ieşit din starea anterioară, dar acum o altfel de furie, alt soi de disperare l-a cuprins): Doamnă, vă înţeleg, mi-e... (nu mai găseşte cuvinte să exprime compansiunea): Dar eu nu sunt medic, nu am niciun leac! Nu pot... nu ştiu... nu mi-a ieşit nimic!

FEMEIA (la capătul puterilor): Ba da! Aveţi leacul, ştiu că-l aveţi! Fie-vă milă... Chiar dacă nu e încă verificat... Dau declaraţie că e pe riscul meu... Semnez! Eu răspund! Vă implor să mi-l daţi... Aşa, are o şansă... Există o şansă! (S-a apropiat de Simaciu. Vrea să-i apuce mâna, ca pentru a i-o duce la buze. Acesta îşi retrage mâna, ca ars, apoi fuge în debara; pe starea lui, asta e prea mult... Ioana vine lângă femeie, o ia pe după umeri, ducând-o încet, cu multă delicateţe, către ieşire.)

IOANA (vorbeşte în timp ce merge): Doamnă dragă, e adevărat că Ilie lucrează la un ser, dar nu ştie nici dacă şi nici când va ajunge la un rezultat... Adineauri, chiar când aţi intrat dumneavoastră, i-au murit opt din zece cobai injectaţi cu vaccin. Dacă nici pe cobai n-a reuşit, vă daţi seama... De-asta era aşa de... Să-l iertaţi...

FEMEIA (acum, lângă uşă): Dar poate reuşeşte! Sunt gata până-n ultima clipă să încerc! E ultima speranţă...

IOANA: Am înţeles, doamnă... Dacă se va putea, vă promit... îmi daţi adresa şi vă găsesc eu, vă jur!

IOANA a reuşit să o scoată pe femeie din laborator. Simaciu s-a întors şi el din debara; acum stă prăbuşit pe scaun. Ioana îi respectă durerea, deşi ar face orice ca să-l ajute să o depăşească. Pe acest joc, uşa se deschide şi, de-afară, năvăleşte Priboi.

PRIBOI (alarmat): Ilie... Se-ncurcă iţele!

IOANA: Lasă-l. E necăjit.

SIMACIU (distrus): Se-ncurcă, Priboiule, ştiu...

PRIBOI: Nu ştii nimic! Ce vând eu drept noutate , e noutate absolută, mă! Ăştia te lucrează în foi de viţă... Mărunt, mărunt de tot... Ştii la ce munceşte Olaru, administratorul Centrului? Iţi calculează imputarea substanţelor pe 7 ani, amortizarea aparaturii din laborator, plus contravaloarea a 3 ore pe zi. Asta... cam cât ai chiulit! Auzi, domle, dacă te-ai uitat prin microscop, ai consumat aparatură! (Paranteză.) Când eram puşti, am stat în gazdă la o babă zgârcită-foc! Avea o oglindă veneţiană, în care nu mă lăsa să mă uit, ca să nu i-o tocesc! Olaru e ca baba mea, pe cuvânt!

SIMACIU (ajuns la stadiul indiferenţei): Să mi le impute.

PRIBOI (n-a spus tot); Măăă! A cerut mandat de percheziţie prin procuratură! Îţi face descindere acasă şi-ţi confiscă tot ce pretinde că ai furat de la Centru.

SIMACIU (sare ca ars): Furat? Eu... am furat?

PRIBOI: Substanţe... aparatură... cobai...

SIMACIU (izbucneşte): Zidurile nu le-am furat? Poate mi-am construit vilă cu pereţii Centrului!... Poate c-am sustras temeliile, am scos fundaţia, am fugit cu parchetul, am cărat geamurile, am demolat acoperişul, mi-am însuşit prin efracţie geniul fabricanţilor de „Indomecin - capsule şi supozitoare! (Strigă): Miliţia! Să vină Miliţia şi să aresteze banditul! (Nu mai poate. Vocea i se frânge; e gata să izbucnească într-un hohot de plâns. Ioana îi ia capul în mâini, mângâindu-l şi liniştindu-l ca pe un copil. Încet, Simaciu se potoleşte.)

IOANA (şoptit): Să nu te vadă nimeni aşa! Nu le face bucuria asta... (Priboi e impresionat; are ochii în lacrimi. Se apropie şi el de Simaciu, ar vrea să facă ceva, să fie util, dar nu ştie cum.)

PRIBOI: Ilie, dă-i ciorilor!

SIMACIU (e din nou stăpân pe el): Îţi mulţumesc, Gică... Vă mulţumesc... (a privit spre Ioana.) Necazul nu e acolo (semn spre afară), ci aici! Aici mi se-ncurcă iţele! Am ratat. A 15-a oară...

PRIBOI: Trebuie să ceri timp! Şi oameni să te-ajute, să te sfătuieşti...

SIMACIU: Acum e prea târziu. Peste trei zile... scadenţa.

PRIBOI: Du-te la Ţenescu şi cere prelungirea termenului! Ia-o de la cap! Dacă vrei, mă duc eu, vorbesc cu el, îl conving!

SIMACIU (cu recunoştinţă): Mulţumesc. O să văd eu ce e de făcut... Am să mă gândesc... Am să mai încerc... Poate...

PRIBOI: Ce „poate”? Grăbeşte-te, Ilie! (Priboi iese, Simaciu rămâne cu privirile aţintite spre cuştile cu şobolani. Ioana întreabă - exprimând cu voce tare, exact întrebarea care-l frământa pe Ilie în acea clipă):

IOANA: De ce-au rămas în viaţă doi? Cum de s-a întâmplat? Sau nu e o întâmplare?! Gândeşte-te, aici e cheia... Dacă toţi erau condamnaţi şi serul a ţinut în viaţă doi...

SIMACIU (după o clipă de meditaţie, începe să se plimbe agitat prin laborator. Se opreşte lângă caiet, îl deschide, caută din ce în ce mai febril prin nişte însemnări, apoi deodată se ridică, murmurând.): Da... cred că ai dreptate... Ce-a fost cu ei? Ce-am făcut cu ei... şi numai cu ei? (Deschide din nou caietul, cu un gest smucit, verifică ceva, apoi exclamă, înnebunit): Asta e! Da! Asta e! Mulţumesc, Ioana! (O sărută.) Dacă nici acum! Ah! Sunt atât de aproape... atât de aproape! Pregătim cobai... Zece! Douăzeci!

Cabinetul directorului

POŞTOACĂ (aşezat la birou, discută cu un bărbat care stă respectuos în picioare): Sunt gata socotelile?

OLARU: Gata, tovarăşu director.

POŞTOACĂ: Cum a ieşit?

OLARU: Când o vedea totalul!... Până să vindece cancerul, îl apucă damblaua... (Întinde o hârtie, o depune pe birou.) Am început să adun şi declaraţii, dar merge greu...

POŞTOACĂ: Olarule,... sper că n-ai comis vreun abuz... (Olaru nu mai înţelege nimic; priveşte stupefiat la director.) Eşti convins că substanţele sunt sustrase? Că orele imputate sunt imputabile?

OLARU (începe să nu mai ştie ce se doreşte de la el): Tovarăşu director, dac-o luăm aşa...

POŞTOACĂ: Aşa... cum?

OLARU: Aşa! Eu vreau … să... să apărăm avutul obştesc!

POŞTOACĂ: Păi asta cer şi eu! Dacă a păgubit statul, să plătească!

OLARU: Să-mi arate bolnavul vindecat, sau semnătura de scăzământ, sau decizia de casare, de la minister... Cum îmi arată, cum l-am lăsat! Şi chitanţe de la magazin, pentru ce i-oi găsi la domiciliu...

POŞTOACĂ: Bine, acţionează. Ce spun declaraţiile? Ai ales bine oamenii?

OLARU (acum lămurit- şi liniştit; ghicise bine...) Exact cum trebuie, tovarăş' director... N-aveţi nici-o grijă...

POŞTOACĂ: Bine, aştept, (îl concediază cu un gest. Omul iese, salutând slugarnic. Rămas singur, Poştoacă formează un număr de telefon) Alo! Cu tovarăşul director general... (Aşteptare): Cu stimă, tovarăşe director general... V-am sunat să vă aduc aminte că mâine se-mplineşte sorocul... (Aşteptare): Povestea cu Simaciu... (Aşteptare): Vă implor să n-o mai lungim. Nu se mai poate! De fapt, trebuia de mult, dar... e şi vina mea, recunosc. În fond, puteam să mă opun de la-nceput... (Ascultare.) Acum… am făcut-o, am făcut-o! Măcar să n-o mai

lungim. (Ascultare.) Deci,... pe mâine. Cu stimă,... vă salut.. (Pune receptorul în furcă.)

Laborator

Ioana și Priboi lucrează, fiecare la câte un aparat. Simaciu stă pe un scaun, lângă Olaru- administratorul Centrului- care-l chestionează, scriind totul într-un caiet.

OLARU: Numele şi prenumele...

SIMACIU: De fapt, ce vrei de la mine?

OLARU: Numele şi prenumele!

SIMACIU (fierbe): Aşa, subit, nu mă mai cunoşti!?...

OLARU: Numele şi prenumele!

SIMACIU: Ilie Simaciu.

OLARU: Studii?

SIMACIU: Ştii bine: şcoală medie.

OLARU: Minţi! Ai doi ani de facultate. Şi-al treilea, neterminat! De ce-i ascunzi?

SIMACIU (se stăpâneşte din ce în ce mai greu): Nu-i ascund, că nu i-am furat! Cu ei, tot nu se cheamă că am studii superioare.

OLARU: De când cercetezi?

SIMACIU: De mic copil. (Olaru se apucă să scrie răspunsul- absolut mecanic, dar când realizează sensul, ridică nasul din hârtie, indignat.)

OLARU: Faci băşcălie? Bineee...

SIMACIU (parodie de ton doctoral): Cercetarea realităţii înconjurătoare, ca parte integrantă din procesul cunoaşterii, o practic - oricât ţi-ar suna de ciudat - de mic copil.

OLARU: Aşa?! Acum mă iei cu teoria cunoaşterii? Bineee! Deci, glumim!...

SIMACIU: Vrei să te iau în serios? Nu-ţi doresc!

OLARU: Tovarăşe Simaciu! Eu nu lucrez de capul meu; am

sarcină! De chestia cu cancerul de când te ocupi?

SIMACIU: Pe cine interesează treaba asta?

OLARU: Pe noi...

SIMACIU: Care „noi”?

Olaru (plin de importanţă): Noi, conducerea...

SIMACIU (a ajuns la capătul răbdării): Dumneata eşti conducerea? De când? Şi cine ţi-a dat dreptul să te transformi în organ de anchetă? Ce vrei de la mine? (Ioana se apropie repede, încercând să-l liniştească pe Simaciu.)

IOANA: Ilie, fii calm...

OLARU (nu acceptă imixtiuni): Vezi-ţi de munca dumitale! Aici sunt treburi importante! Când se prejudiciază avutul statului...

SIMACIU (sare de pe scaun): L-am prejudiciat?... Eu? Cum îţi permiţi?

OLARU (insidios): O să vedem noi cine şi-a permis... şi ce!

PRIBOI (spre Simaciu): Eu ţi-am spus!... N-ai vrut să m-asculţi. Acum... poftim!

Olaru: Las’ că spune şi el... Tot!

SIMACIU (e prea mult; izbucneşte): Ieşi afară! Afară din laborator! Să nu-ţi mai calce piciorul pe-aici, că tot ce vezi (semn cu mâna, spre toate obiectele.) drept în cap îţi zboară!

(Înaintează ameninţător spre Olaru care, înspăimântat, se retrage de-a-ndaratelea spre uşă. Exact pe jocul acesta, uşa se deschide, făcând loc în scenă lui Ţenescu, Poștoacă şi Strujan. Olaru a apucat să iasă, strecurându-se pe lângă ei. Ţenescu este destins, surâzător, nu-şi dă seama peste ce a picat; Poștoacă îi face jocul, mimând aceeaşi stare de spirit.)

ŢENESCU: Bună ziua la toată lumea! (Dă mâna cu toți; gestul e repetat de Strujan.) Ilie, s-a împlinit sorocul. E presiune mare la minister; toată lumea vrea să știe rezultatul... Cum stai?

SIMACIU (frământat, nehotărât, hărțuit; e în pragul unei

decizii disperate): Cum să vă spun... (Gest de satisfacţie la Poştoacă, remarcat de Simaciu. Brusc, s-a hotărât.) Mi-e teamă... adică sunt sigur c-o să vă dezamăgesc.

POŞTOACĂ (otrăvit): N-ar fi chiar o surpriză... (Mimează regretul că l-a întrerupt.) Dar spune... spune... Te rog... (Simaciu înţelege de-abia acum că „armistiţiul” lui Poştoacă a fost o cacialma; îl ajută Priboi - aşezat cumva în spatele celor trei din comisie, care nu-l văd - prin semne al căror sens este clar: ”Vezi? Asta e omul “.)

SIMACIU (spre Poştoacă): Vreţi neapărat surprize? Bine! (Din clipa aceasta este calm şi controlat, ca omul care şi-a încheiat socotelile cu sine însuşi; s-a decis. Spre Ţenescu şi Strujan.) Regret, dar... n-am ce să vă arăt. Şi n-am avut niciodată.

IOANA şi **PRIBOI** (simultan): Ilie! Simaciule! (Gest de mare surpriză la Ţenescu şi Strujan.)

POŞTOACĂ (prompt): Rog să se reţină!

SIMACIU: Nu vă bucuraţi prematur, tovarăşe Poştoacă. O experienţă am făcut, totuşi. Ceva o să iasă la iveală!

POŞTOACĂ: M-am săturat de palavre! Fapte, fapte!...

SIMACIU: Numai fapte! (Mai mult către Ţenescu.) In laboratorul ăsta, în care muncesc de două decenii, am aflat vestea că Centrul are un nou director; pe tovarăşul Poştoacă. Îl cunoşteam de mult. Datorită domniei-sale, acum 23 de ani...

POŞTOACĂ (sare ca ars; vrea să împiedice cu orice preţ dezvăluirea): Lasă istoria! Treci la...

SIMACIU (întrerupându-l, la rândul lui): Sunteţi om de ştiinţă... Şi istoria e tot ştiinţă, când nu falsifică datele! (Reia.) Acum 23 de ani am părăsit facultatea...

POŞTOACĂ (vehement): Asta n-are nici o legătură cu...

SIMACIU: Se leagă foarte strâns! In anul III de facultate, am

descoperit că teza de doctorat a asistentului Marin Poștoacă plagiază ordinar ideea şi textul lucrării elaborate de mine pentru cercul ştiinţific de Histopatologie.

POŞTOACĂ (şi mai vehement): Minţi!

SIMACIU (imperturbabil): Toate afirmaţiile trebuie dovedite... Eu pot. Dar n-am terminat. N-am să vă reţin cu amănunte: de ce-am plecat din şcoală, de ce nu mi-am făcut dreptate, ce curs a luat viaţa mea... Astea mă privesc. Dar iată că omul care şi-a început drumul în viaţa ştiinţifică printr-un furt, urma să-mi devină şef! Ei bine, atunci mi-a venit ideea unei cercetări într-adevăr fundamentale; dacă asistentul Poștoacă a fost capabil să fure ideea şi munca unui student, ce va face doctorul în ştiinţe Marin Poștoacă, aflând că aici, în subordinele sale, un umil laborant e pe cale să descopere leacul cancerului? Situaţie ideală pentru un nou furt, nu-i aşa? Sau măcar pentru un co-autorat... Dar de anvergură! Nu mai tragem cu alice, izbim cu ghiulea! (Ţenescu e uluit; se uită la Strujan - şi el în aceeaşi stare- amândoi privesc la Poștoacă, apoi la Simaciu. Ioana şi Ilie, aiuriţi, s-au apropiat; toţi au constituit un semicerc în jurul lui Simaciu.)

POŞTOACĂ (fiară în cuşcă): Protestez! Nu ne-am adunat aici să auzim cum un... un escroc azvârle cu noroi în oameni integri, ci să lămurim situaţia unei pretinse cercetări...

SIMACIU: Repet: cercetarea aceea nu există. Luaţi-o ca o farsă.

POŞTOACĂ (se agaţă de cuvânt): Farsă! Auziţi? Farsă! (Spre Simaciu.) Ești un impostor, un... calomniator! Te somez să dovedeşti imediat afirmaţia că ţi-aş fi plagiat lucrarea!

SIMACIU: E foarte simplu. (Scoate din buzunarul hainei o hârtie pe care o întinde lui Ţenescu.) Iată xeroxul de pe referatul

meu, aflat în arhiva cercului de Histopatologie. Poartă semnătura tovarăşului Poștoacă, şi data. Confruntaţi-l cu teza dânsului și... furtul e dovedit. Puteţi face operaţiunea când doriţi...

POŞTOACĂ (acum sigur pe el): Nu există nici un referat, la nici o arhivă a vreunui cerc ştiinţific din facultate, care să poarte semnătura mea. Cer în mod formal să se facă investigaţia imediat, şi dacă faptele îmi confirmă spusele, îl dau în judecată pentru calomnie! În facultate n-am avut de-a face cu Simaciu, dar îl ştiu ca pe un student slab, incapabil să-şi termine studiile! Ca salariat al Centrului, de când sunt eu aici, s-a sustras oricărei activităţi, sub pretextul cercetării,- despre care aflăm acum că-i o farsă! Schema e clară; a întocmit o lucrare, copiind din teza mea- care e publicată!-, m-a semnat în fals, a pus data, apoi a xeroxat textul... şi gata documentul compromiţător!

SIMACIU: Nu există lucrarea mea, la Facultatea de biologie, anterioară tezei dumneavoastră?

POŞTOACĂ: Nu există! Să se cerceteze!

SIMACIU: Deci, textul ăsta (semn spre hârtia din mâna lui Ţenescu).. e un fals, iar semnătura... plastografie?

POŞTOACĂ: Exact!

SIMACIU: Şi de când sunteţi director aici, n-aţi venit la mine acasă, nu mi-aţi propus târgul să trecem cercetarea sub numele a doi autori - Poștoacă şi Simaciu? N-aţi recunoscut că atunci, de mult, aţi greșit?

POŞTOACĂ (sufocat de indignare): Cum îndrăzneşti? (rece, sinistru) Ei bine, acum chiar că... Dacă nu dovedeşti, dacă nu ai martori pentru ce-ai afirmat, te bag în puşcărie.

SIMACIU (realizează că a jucat descoperit şi poate muri cu dreptatea în braţe. Cu curajul disperat al ultimei şanse): Priboi! (Gică Priboi intră în mijlocul semicercului, alături de Simaciu,

mergând ca în transă.) Spune tu cum a fost... (Priboi e mut de groază.) Doar ai auzit, ai fost acolo!

POŞTOACĂ (se scapă): N-a fost nimeni colo… (îşi înghite cuvintele, dându-şi seama de gafă.)

SIMACIU (speculează): Spuneaţi că n-aţi trecut pe la mine! (Spre Priboi.) Gică, spune tu cum a fost... Ce-a spus...

PRIBOI (e paralizat; cu mare greutate poate articula): De ce te fereşti nu scapi...

POŞTOACĂ (se simte vizat; strigă): Nu-ţi permit!

PRIBOI (trezit de răcnet ca boxerul din pumn): Eu ziceam de mine... (dintr-odată, hotărât.) Dar dacă-i bal, bal să fie! Îmi permiteţi, nu-mi permiteţi, trebuie să vă luaţi musca de pe căciulă, că bâzâie! (Capătă tot mai mult curaj.) Eram în bucătărie şi am auzit toată discuţia...

POŞTOACĂ (în panică): Minţi! E o cacialma!

PRIBOI (a redevenit cozeurul dezinvolt pe care-l ştim): Eu nu mint! Toată lumea ştie că nu mint! Aaa, îmi place să vorbesc ceva mai mult, să cumpăr şi să vând noutăţi, asta da, recunosc! Păi dac-aş minţi, cine dracu mai cumpără de la mine? Ehe, dacă m-aş apuca să spun numai... cât de mare vi se părea „lozul", suficient pentru zece, pentru o sută, nu doar pentru doi inşi! (Pauză; îşi savurează efectul.) Să spun? (Neprimind răspuns, se întoarce spre Simaciu, furios.) Altă dată să-l asculţi pe Gică Priboi şi să nu-ţi mai laşi documentele prin tot felul de arhive! Dacă nu-mi venea curajul?

SIMACIU (cu multă recunoştinţă): Mulţumesc, Gică...

PRIBOI (spre Ţenescu şi Strujan): Iertaţi-mă, trebuie să ies. Când vreţi să ştiţi mai multe, vă stau la dispoziţie. Că mai am... Dau şi în scris, semnez dacă trebuie... (semn spre Simaciu.) Ilie ăsta, cu nebunia lui, ne-a înnebunit pe toţi! (Salută şi iese.)

ŢENESCU (copleşit, se aşază pe un scaun): Poftim, pentru ce-

am venit şi peste ce-am dat!

POȘTOACĂ (încearcă să blufeze): Eu am atras atenţia de la-nceput că trebuie să ne rezumăm la...

ŢENESCU (lămurit): Ştiu, ţi-ar fi convenit!

POŞTOACĂ (cu ultimele resturi de „ştaif"): Cer anchetă oficială!

ŢENESCU (rece): Se va face. Oricum, să ştii că şi eu sunt organ de control. Reprezint ministerul... şi lucrurile, cel puţin unele, par destul de clare. Dar vom cerceta. (Pauză mai lungă.)

STRUJAN (pe gânduri, cu regret evident pentru tot ce s-a întâmplat şi, mai ales, pentru ce nu s-a întâmplat): Deci, asta a fost toată...

SIMACIU (o ultimă clipă de ezitare; priveşte spre Ioana cu teamă, dar pe faţa ei nu se poate citi nimic. E ca o statuie. Simaciu se hotărăşte, continuă): Asta a fost. Îmi pare rău... Vă cer încă o dată scuze... V-aţi făcut iluzii... Totuşi, gândiţi-vă: ce om s-a-ncumetat să se lupte singur cu cancerul şi să-l răpună? Şi de unde până unde tocmai eu? Ce n-a făcut o întreagă lume ştiinţifică, cereţi de la un laborant? Cum să-l înving? Cu ce? Numai în legende, David îl învinge pe Goliath! Din păcate, viaţa nu-i legendă... (Dintr-odată Simaciu creşte.) Dar există un cancer mai păcătos decât cel din ţesuturi... Cu el am vrut să mă lupt. Tumoarea omoară câţi poate s-atingă... Noi, toţi oamenii sănătoşi, uite, trăim! Microbul... sau ce-o fi, n-are ce să ne facă! Dar boala despre care vorbesc eu ameninţă tot ce e viu, tot ce e frumos în om! Şi culmea e că microbii ne sunt cunoscuţi... De sute de ani... Răutatea... lăcomia, invidia, frica, meschinăria, laşitatea, minciuna, hoţia, ticăloșia... S-au inventat şi vaccinurile! Ştim tot, dar uite că boala muşcă, otrăveşte oamenii, spurcă ce se naşte frumos în ei şi între ei... De ce nu ştim să fim oameni?

Cum de ne ia minţile dorinţa bolnavă de lauri nemeritaţi şi bani nemunciţi? O lună am tot privit în jurul meu; mai bine nu mă uitam... Coautorul s-a ivit numaidecât! S-au găsit afacerişti care să-mi vândă leacul încă nedescoperit! Au desenat macheta etichetei, au ales forma sticluţei! Mă mir că nu mi-au cerut un medicament bun la toate bolile... Că detergenţi există pentru bumbac, pentru nylon, pentru lână, dar şi universal! Să vindecăm tot! Să luăm noi toţi banii! E groaznic... (Spre Ţenescu.) Iertaţi-mă că v-am pus pe drumuri şi v-am dat bătaie de cap... (Spre Strujan): Scuzaţi-mă şi dumneavoastră... (La amândoi.) Trăsnaia asta a scos, totuşi, la iveală ceva...

POŞTOACĂ: N-a dovedit nimic! Mă voi apăra!

SIMACIU (îl priveşte aproape cu milă): Apăraţi-vă liniştit! Cu dumneavoastră am terminat. (Din nou spre cei doi.) Mă bucur că am descoperit un om... că l-am ajutat să se descopere. Dacă Priboi, teoreticianul lui „nu mă bag”, şi-a asumat consecinţele unui adevăr, afirmat în asemenea condiţii, atunci... atunci... există toate şansele! Leacul cancerului de care vă vorbesc e în mâna noastră! Trebuie numai curaj, perseverenţă şi... încredere. Încredere în oameni.

După ultimul cuvânt se lasă o linişte lungă, apăsătoare. Poştoacă este primul care o rupe, pornind furios către uşa care dă în cabinetul său. În drum:

POŞTOACĂ: Sper că ora de morală s-a terminat... Mai vedem noi! (Iese, trântind uşa.)

STRUJAN (se apropie de Simaciu, să-şi ia rămas bun. Este marcat de întâmplare): Pentru mine, farsa... mai bine zis „testul” dumitale, a mai descoperit un om: pe Simaciu. Am venit degeaba, dar... nu sunt supărat pe dumneata... Dimpotrivă, mă bucur că te-am cunoscut (îi strânge mâna cu căldură.)

ŢENESCU (şi el pe plecare; spre Simaciu): Eu... te cunosc de mult, Ilie. Oricât de multe adevăruri neplăcute am aflat azi, eşti omul pe care-l ştiam. Aşa să rămâi! (îi strânge şi el mâna.)

SIMACIU: Acum... în condiţiile date... va trebui să plec...

ŢENESCU (repede): Unde să pleci?

SIMACIU: Să mă mut... Aici va fi infern!

ŢENESCU (categoric): Stai liniştit... Astea... lasă-le în grija mea... (Salută pe Ioana, pleacă împreună cu Strujan.)

Nici n-a apucat să se închidă bine uşa în urma celor doi, că în scenă năvăleşte, pe aceeaşi uşă, ŞEFUL, agitat, congestionat.

ŞEFUL (apropiindu-se ameninţător de Simaciu): Ascultă, bă, eu sunt în afaceri de vreo douăşcinci de ani, dar până azi nimeni nu m-a dus de nas! Păi ce, crezi că aşa merge? Lansăm zvonul că noi suntem găina care face oul de aur, apoi aşteptăm să pice plocon casa, laboratorul, ba mai vrem şi mobilă, telefon, aragaz, covoare, perdele...

SIMACIU (gâtuit de indignare): Eu? Ţi-am cerut eu... ?

ŞEFUL: N-ai cerut, că nu eşti prost! În afaceri nu se cere. Dacă-ţi merge mintea, obligi partenerul să te roage să primeşti... Cu condiţia să ai carte! Nu pe cacialma! Eu sunt afacerist, nu escroc!

SIMACIU: Nu-ţi permit!...

ŞEFUL: Noroc că nu ţi-am făcut actele... Parcă simţeam că ceva e... Te-ntorci mata la garsonieră, că se trăieşte şi-acolo! Mâine te muţi! Păcat de etichete... Om te făceam... (ŞEFUL iese, dar fără salutul obişnuit.)

SIMACIU trage aer în piept, respirând adânc, parcă pentru a putea suporta şi palma asta.

SIMACIU (murmurat): Bine c-am scăpat de ăsta...

Pentru Simaciu începe cel mai greu moment, clipa de care s-a temut în tot cursul acestei scene. Este singur cu Ioana şi

n-are curajul să spună un cuvânt. Ioana se uită la el cu o privire ciudată, amestec de nedumerire, teamă, dezamăgire, admiraţie... Simaciu face un pas către ea, dar Ioana se dă înapoi, oprindu-l cu un gest.

IOANA: Ilie... Mi s-a făcut frică...

SIMACIU: Frică? De cine?

IOANA: De tine.

SIMACIU (speriat): Ce-nseamnă asta?

IOANA: Mi-e frică! Ori sunt eu proasta lumii şi cred orice, ori e în tine ceva... O putere neomenească... de care mă tem... De trei ori m-ai făcut să cred că nu e, apoi că e, şi acum, din nou, că...

SIMACIU (o întrerupe febril): Ioana, lasă-mă să-ţi explic!

IOANA: De explicaţii mă tem... Cu vorbe, faci din mine ce vrei... Nu mai pot! Mi-e frică de vorbe!

SIMACIU (vede cum pierde tot; e disperat): Nu sunt vorbe, Ioana!

IOANA: Ştiu, ştiu... Nu sunt numai vorbe... Ai vrut tu ceva, ai urmărit ceva... Probabil ceva important, din moment ce atâţia oameni te-au ascultat, de vreme ce Strujan şi Ţenescu, în loc să se supere, să te condamne, te-au felicitat... Dar eu ştiu mai mult! Mie mi-ai spus mai mult! Şi altfel! Unde e toată viaţa ta, închinată unui ţel...? Credeam... credeam că am văzut-o!... M-ai vrăjit cu ea... Pentru ca adineauri... (Pauză.) Cum de m-ai făcut să te cred? Fără... fără nebunia ta... ce eşti? Spune-mi măcar acum, cinstit: ce eşti? Cine eşti? Pe cine iubesc eu?

SIMACIU (a înţeles greşit): Ţii minte? Odată te-am întrebat: dacă cercetarea nu va duce la nimic, dacă vor râde oamenii de mine, dacă voi rămâne un pârlit de laborant, fără nimic altceva decât...

IOANA (îl întrerupe furioasă): Nu asta te-ntreb! Ştiam ce eşti! Spune-mi când m-ai minţit şi de ce! Şi dacă m-ai minţit o dată, dacă ai puterea să mă faci să cred orice, atunci şi ceea ce pretinzi că te leagă de mine, poate este...

SIMACIU (îi astupă gura cu mina): Asta să n-o mai spui niciodată! (încearcă s-o liniştească şi să se liniştească): Am să-ţi explic... Ai să-nţelegi... (Absolut imprevizibil.) I-am convins?

IOANA (interzisă): Pe cine?

SIMACIU: Comisia...

IOANA (e rândul ei să înţeleagă greşit): Au plecat emoţionaţi... Dincolo de toată... de toate frământările mele, trebuie să recunosc: ai fost minunat!

SIMACIU (o ţine pe-a lui): Dar m-au crezut?

IOANA: Dacă nu e, nu e! Doar le-ai spus clar. Cine e nebun să aibă ceva-n mână, şi când i se oferă şansa- să spună nu?

SIMACIU (reia, ca pentru sine): Cine e nebun?... (Tare.) Totul e să mă lase-n pace...

IOANA (început de nelinişte; simte ceva. Deocamdată e pe pista falsă din replica anterioară): Ţenescu a promis că nu se-atinge nimeni de tine...

SIMACIU: Nu asta e problema! Mă vor mai sâcâi? Mă vor mai întreba? Va mai năvăli peste mine cineva, să mă „facă om”? Vreau să am linişte, să termin...

IOANA (speriată): Ce să termini?

SIMACIU (se apropie, o priveşte intens; Ioana îşi pune mâinile peste ochi, ca pentru a nu se lăsa hipnotizată): Nebunia mea... Sper că n-ai crezut şi tu...

IOANA (în panică): Ce să cred?

SIMACIU: Ce le-am spus...

IOANA (din ce în ce mai speriată, aproape strigând): Ilie, nu te juca cu mine! Ce să cred?

SIMACIU: Că nu caut! Că nu ştiu! Că nu pot! Că n-am nici un fir! Că nu sunt în pragul... (Nu mai poate continua, văzând cum îl priveşte Ioana.) Mă crezi nebun, dar nu de-o nebunie frumoasă, ci... (Pentru sine, topit.) Chiar de-aş dobândi liniştea, scump am mai plătit-o! Prea scump!

IOANA (îi reînvie o încredere mai puternică decât îndoielile care o bântuie): Nu înţeleg! Fă-mă să-nţeleg!

SIMACIU: N-am apucat să termin. I-am trimis acasă pentru că n-am terminat. Asta e tot!

IOANA (cu sufletul la gură): Şi Poștoacă?

SIMACIU: Mi-au cedat nervii... Dacă nu mă ataca, tăceam, cum am tăcut douăzeci și ceva de ani. Poştoacă, pentru mine, nu există... Am la ce să mă gândesc!

IOANA: Şi geambaşul ăsta, cu pălărie...?... Insul care vrea să te îmbogăţească?! Ce-i cu el?

SIMACIU: Nu-l cunosc! Nu-mi trebuie! Nu de-asta am muncit! Crezi că, dacă eram gata, aş fi acceptat afaceri pe munca mea? (Pauză.) Vreau timp... şi m-am recuzat, ca să-l obţin. Eu nu pot aşa... comisie care întreabă, mame care imploră, oameni care se interesează, foruri care aşteaptă sau presează, „binevoitori'' care se insinuează, ciocli care te pândesc la cotitură, aşteptând să dai greş... Vreau linişte. Am nevoie de linişte, înţelegi? Linişte...

IOANA (a înviat): Dar tu spuneai că ce n-a făcut o lume ştiinţifică nu poate face un om... Că numai în legende se poate...

SIMACIU: Așa e. Dar... cum se nasc legendele? Din ce? Din fapte, Ioana, din fapte! (Brusc.) Crezi în minuni?

IOANA: Nu!

SIMACIU: Dar în mine?

IOANA: Nu ştiu... Nu mai ştiu...

SIMACIU (toată ființa i s-a concentrat în întrebare); Ioana, crezi în mine? (O ajută să răspundă.) Sunt așa cum mă știi. Nu te-am mințit. Pe tine nu te-am mințit... (Imploră.) Ca să cred eu, am nevoie de încrederea ta!

IOANA (răspuns dinăuntru, mai puternic decât toate îndoielile): Da. Cred!

SIMACIU (într-un suflet): Acum... am curaj să mă uit. Știu, nu există minuni... dar poate s-a și întâmplat una, aici, între pereții ăștia! Întoarce-te! (Ioana se întoarce spre interiorul laboratorului; nu vede nimic deosebit.) Cuștile din debara... După ultima vaccinare, m-ai întrebat de ce au trăit doi. Am găsit! Cred că am găsit... Și am încercat din nou... (Semn spre debara.) Sunt acolo... Dacă au murit și acum, am trăit degeaba. Renunț, nu mai am putere... (Crește): Dar dacă sunt vii... Ah, dacă sunt vii...

IOANA (uluită): Rezultatul e...? (Semn cu mâna, spre debara:) ... Și nu te-ai uitat?

SIMACIU (cu un zâmbet chinuit): N-am curaj...

IOANA: **ȚENESCU**, Strujan... i-ai lăsat să plece, în loc să vadă...

SIMACIU: Ce să vadă? Șobolanii morți?

IOANA: Dar poate sunt vii! Uită-te acum!

SIMACIU (pierit; vocea de-abia i se aude): Mi-e frică... Fă-o tu... pentru mine... Te rog!

IOANA se îndreaptă încet spre debara, deschide ușa. În acest timp, lumina a coborât, treptat, dar un fascicol puternic o urmărește, în timp ce alt fascicol încadrează fața lui Simaciu. Din debara se aude un zgomot plin, puternic, de vietăți care zgârâie scânduri și zăbrele de sârmă, combinat cu chițăituri de cobai. Simaciu aude zgomotele; duce mâna la gură, mușcându-și degetele. Nu se mișcă din loc, dar face un gest, ca pentru a auzi mai bine. Ioana apare din debara,

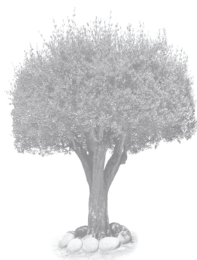
chemându-l cu un gest, însă Simaciu a rămas înţepenit, incapabil să facă un pas. Ioana îl cheamă, din nou. Pe gestul ei, pe zgomotul (parcă mai puternic, venit din debara) şi pe nemişcarea lui Ilie Simaciu, începe să cadă

Cortina

Ion Bucheru

Circul

comedie satirică în cinci tablouri

*CUVÂNT ÎNAINTE**

Întocmai ca autorii, textele au, şi ele, destinul lor. Ceea ce uneşte „Circul", scris pentru scenă, cu „Balada lui Alimoş", gândit şi aşternut pe hârtie pentru platoul cinematografic, este tocmai destinul de a nu se fi întâlnit niciodată nici cu lumina rampei, nici cu reflectoarele platoului; o soartă - îndrăznesc, încă, să cred - nemeritată. Ca o reparaţie târzie şi parţială, am adunat ambele texte în prezentul volum, oferindu-le cititorului, pe care-l rog să-şi facă singur distribuţia, decorul, regia, imaginea şi montajul, să „producă" şi să realizeze, pentru uzul propriu, un spectacol teatral şi unul cinematografic. Odată cu invitaţia la acest exerciţiu de imaginaţie artistică, mă simt dator cu câteva explicaţii, interesante, poate, pentru cititorul cărţii, dar esenţiale pentru autor.*

„Circul" s-a zămislit timp de 3-4 ani (1981 - 1984), ca urmare a unei experienţe unice, profesionale şi de viaţă, deopotrivă. Întors în Televiziunea Română (1981), după şapte ani de

---

** Acest "cuvânt înainte" a prefațat volumul apărut la Editura Sempre, în 2003*

absenţă (petrecuţi în cinematografie), am regăsit o instituţie-caricatură, construită parcă anume să împingă la paroxism, la absurd, tot ce în perioada anterioară fusese disfuncţional, strâmb, prost sau neprofesional conceput. Indicaţii aberante, hotărâri stupefiante, măsuri pe care nici cei mai perfizi duşmani ai puterii de-atunci nu le-ar fi putut inventa pentru a face puterea mai nepopulară, stârnind resentimentele unui public de douăzeci de milioane - toate la un loc transformaseră Televiziunea Română a deceniului 9 în cea mai eficientă maşinărie de antipropagandă din câte se puteau concepe. Şi pentru ca „maşinăria" să funcţioneze fără crâcnire, câteva „rotiţe" umane au fost aduse din aparatele raionale de partid şi transplantate în organigrama RTV.

Nu mă aflam, desigur, la primul contact cu consecinţele nefaste ale imixtiunii politicului de tip totalitar în mass-media sau în instituţiile de spectacol. Ceea ce vedeam şi trăiam în Televiziunea deceniului 9 al secolului trecut întrecea însă orice imaginaţie. Uluit de experienţa extraordinară în care plonjasem ca într-o realitate... suprarealistă, am început să-mi notez replici răzleţe, citate din discursurile agramate, servite salariaţilor aproape zilnic, crâmpee din „cugetările" memorabile ale unor factori de îndrumare şi conducere, „perle" pe care nici o imaginaţie nu le putea născoci, situaţii hilare (sau tragice?) care ne chinuiau viaţa de fiecare zi. Aşa s-au adunat 3-4 carnete cu citate şi însemnări; le citeam şi le reciteam, lectura lor mi se părea fascinantă...

După un timp, „vârfurile" de grotesc şi absurd au început să se închege aproape singure în jurul unor personaje cumularde ale inepţiilor consemnate cu grija unui culegător de folclor. Au apărut, aproape de la sine, schimburi de replici, fragmente de discurs, segmente de scene...pentru ca, într-o zi, la una din şedinţele acelei vremi, conducătorul unei redacţii, nemulţumit de

comportamentul subalternilor, să exclame: „- Băi tovarăşi, asta nu mai e televiziune; e circ! Circul de partid şi de stat!”

A fost „declicul”. Din acea clipă, am ştiut că întreaga acţiune - ca să se „lege” perfect şi să fie „la ea acasă” - trebuie mutată chiar sub cupola circului, ceea ce ... am şi făcut. În patru săptămâni, textul era aşternut pe hârtie, cu o repeziciune şi cu o exactitate de scriitură sub dicteu automat, dar cu o bucurie a scrisului pe care n-am mai trăit-o la nici una din cărţile încredinţate tiparului, de-a lungul anilor, şi nici la vreuna din piesele de teatru scrise pentru Teatrul Radiofonic sau Teatrul TV. Aşa s-a născut „Circul”; dar aventura de -abia începea...

Dactilograma a ajuns în mâna câtorva cunoscuţi din lumea scrisului, a teatrului şi a televiziunii, printre care Alexa Visarion, Ioana Prodan, Eugen Mandric, Domniţa Munteanu, Dorel Dorian, Ştefan Iureş etc. Pe lângă aprecierile lor - unanime şi deloc reţinute - concluzia a fost una singură: avem ce juca după. La un moment dat, textul a poposit pe biroul lui Adrian Păunescu; recunosc, atunci n-am avut prilejul să discut cu poetul şi publicistul atât de cunoscut, dar exemplarul recuperat s-a întors atât de insistent subliniat şi adnotat pe margine cu exclamaţii entuziaste, încât am toate motivele să cred că lectura nu l-a lăsat deloc indiferent. Regretatul Valentin Silvestru, căruia i-am înmânat dactilograma, solicitându-i un diagnostic cât mai drastic, mi-a scris din concediu, dintr-o staţiune, confirmând impresia mai mult decât favorabilă, dar îşi încheia misiva astfel: „Ar fi bine ca textul să nu mai circule, nici pe la necunoscuţi, nici pe la cunoscuţi; e mai prudent”. Am luat sfatul mai mult ca pe o glumă, sau ca pe un compliment; că nu era aşa, am aflat mult mai târziu, prin 1994, cînd fostul ofiţer de Securitate însărcinat cu supravegherea Radio-Televiziunii Române (un om de toată isprava, trebuie să mărturisesc!), întâlnindu-mă la o deschidere

festivă de an universitar, mi-a povestit că primise inevitabila delaţiune cu privire la existenţa unui text duşmănos, turnătoria indicând autorul, biroul şi sertarul... Mă simt dator să mulţumesc, din acest chenar de pagină, atât ofiţerului pentru gestul omenos de a fi rupt şi aruncat la coş reclamaţia (gest nu lipsit de riscuri, în acea vreme), cât şi omului de teatru care ne-a părăsit prematur, pentru gestul de a fi făcut publică părerea sa despre piesă. Într-un articol-bilanţ, publicat în „România Literară" după 1989, inventariind piesele de teatru româneşti, cunoscute de el şi nejucate niciodată, dar care merită din plin să vadă lumina rampei, Valentin Silvestru a inclus printre ele „Circul", de Ion Bucheru (mărturie stă colecţia „României Literare".)

Mai interesant decât ce s-a petrecut înainte (de '89), este aventura de după. În 1991, Teatrul Nottara (sub direcţia lui Victor Maşek) şi-a manifestat interesul pentru a monta piese în Sala Studio, în regia lui Cornel Todea. Proiectul a căzut; nici până azi nu ştiu dacă pretextul invocat atunci (un accident la instalaţia de încălzire a teatrului, care a scos din circuit sala mică, pentru un timp) este cauza reală a renunţării.

La Televiziune, complicaţie şi mai mare! Dinu Cernescu, citind piesa, a hotărât - de-a dreptul entuziasmat - că „trebuie pusă repede!", şi chiar s-a pregătit să se apuce de treabă. Directorul general, academician Răzvan Theodorescu, a rezonat pe aceeaşi lungime de undă cu interesul regizorului însă alţii, mai mici în grad dar mai importanţi în planul deciziilor concrete de „intrare în producţie", au fost de altă părere. Respectivii, deveniţi între timp lideri de opinie revoluţionară, trecuţi prin şcoala de foc a celebrului Studio 4 (locaţia „Revoluţiei române în direct"), s-au gândit că nu se cade ca mult - trâmbiţata (dar aproape inexistenta!) „literatură de sertar" să iasă tocmai din sertarul lui Ion Bucheru, fost (între l970-l974) vicepreşedinte al

Radioteleviziunii Române şi (mai ştii?) posibil viitor aspirant la funcţii de conducere, într-un moment în care zeci de chemaţi şi mai ales nechemaţi se buluceau să apuce scaunele rămase libere...

Aşa s-a scris istoria „Circului", o piesă care, citită sau văzută azi, nu ştiu ce şi cât mai spune cititorului sau spectatorului din 2002, dar care atunci, în contextul răfuielii cu o realitate ce nu apucase încă să devină istorie, ar fi explodat, sunt sigur, în opinia publică. O ofer acum, spre lectură, cititorilor obişnuiţi şi oamenilor de teatru, rugându-i să conchidă singuri, fiecare, dacă piesa merita (sau, de ce nu, dacă merită) să vadă lumina rampei. Ofer, cum spuneam, două spectacole virtuale în regia fiecărui cititor!

„Balada lui Alimoş" s-a născut din admiraţia totală, entuziastă pentru muzica şi pentru arta unui mare creator şi interpret: Tudor Gheorghe. Am conceput povestea ascultându-i muzica şi aplaudându-i măiestria scenică. Şi acest proiect a fost, însă, blocat de o „defazare" fatală. După o primă lectură a scenariului la factorii de viză din Consiliul Culturii, răspunsul a fost mai mult decât încurajator: mi s-au cerut modificări minime, pe care le-am făcut şi am depus scenariul în noua formă. A urmat o lungă perioadă de tăcere (mai mult de un an), în care nu mi s-a mai răspuns nici la telefon. Curând, am aflat cauza: Tudor Gheorghe spusese, pe o scenă de concert, nişte versuri ce nu trebuiau spuse, ba chiar le-a comentat, amplificând ideea prohibită, în comperajul concertului, ceea ce l-a pus definitiv la index. A încerca atunci (1987) să propui un film cu Tudor Gheorghe, suna literalmente subversiv. Prefăcându-mă că nu ştiu, am insistat. Mi s-a răspuns cu o punere la punct dură: „lasă-ne în pace, nu te mai preface că nu ştii..."

De ce nu s-a făcut filmul după 1990? Asta...chiar nu mai ştiu; sau (vorba Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste) mă prefac.

De fapt, cui să propun un film despre o componentă esenţială a spiritualităţii româneşti - creaţia populară? Ce şansă de piaţă are în ochii unui investitor o poveste de dragoste fără scene de sex? Un film fără bătăi, fără crime, fără violuri, fără derizoriul unei existenţe besmetice, fără porţia de ură ce alimentează şi relansează continuu „războiul româno-român", învrăjbind societatea românească parcă după un scenariu diabolic? Şi cum să răzbată, printre interpreţii de onomatopee şi ritmuri sau zgomote din toate colţurile lumii şi din toate cartierele invadate de manele, un rapsod, culegător de folclor românesc şi compozitor de melodii pe textele clasicilor poeziei româneşti?

Sunt întrebări ale căror răspunsuri mă depăşesc. De aceea, mulţumesc lui Dumnezeu că am reuşit să adun între coperţile unei cărţi aceste texte, oferindu-le spre lectură şi spre exerciţiu de imaginaţie artistică publicului larg şi, poate, unor priviri de posibili producători; cine ştie când, cine ştie cum... Dacă nu, măcar să se ştie că ele există nu într-un sertar, ci în circuitul lecturii publice. Şi că - mai ales - au fost scrise atunci.

AUTORUL

PERSONAJELE:

IOSIFOIU - directorul Circului de stat

CIUCULETE - instructorul de la primăria raională care răspunde de Circ

TUNARU - şeful secţiei "Cultură" de la primăria Municipiului

AUGUST - clovn la Circ

VIVI - călăreaţă, dresoare de cai la Circ

TRIO PRICOP - jongler la Circ

PÂRJOL - administratorul Circului

GÂLMAN - şef de personal, apoi portar la Circ

SECRETARA lui Tunaru

SECRETARA lui Iosifoiu

ACROBATUL

Acţiunea se petrece în Bucureşti spre sfârşitul deceniului 9

TABLOUL 1

Suntem în cabinetul directorial de la Circul de stat. Iosifoiu, directorul circului, urmăreşte cu impacienţă crescândă mersul din ce în ce mai agitat al oaspetelui său, Marin Ciuculete, instructorul raional care păstoreşte cunoscuta instituţie de spectacole. La un moment dat, Ciuculete se opreşte brusc.

CIUCULETE (ridică o hârtie - vom vedea că e vorba de o scrisoare - şi bate cu degetul mâinii celeilalte în josul hârtiei, acolo unde se află, de obicei, semnătura) - Cine e, domnule?

IOSIFOIU- Anonim...

CIUCULETE - Anonim, anonim, dar cum îl cheamă? De unde-l iau?

IOSIFOIU (gest din umeri, a neputinţă) - Dac-am şti...

CIUCULETE (reia plimbarea) - Bineee... ... (acum se învârte ca un leu în cuşcă) Nu-l aflu eu? Ştii ce se întâmplă când m-apucă pe mine setea de cunoaştere...

IOSIFOIU - Ştiiiuuu!

CIUCULETE - Să-l ferească... (Schimbare bruscă de ton.) Dumnezeu nu, că nu există. (Privire şi gest de invocare, spre tavan.) Cine-o fi, sau ce-o fi, acolo, sus...

IOSIFOIU (curiozitate, dar şi încercare de diversiune) O fi ceva, tovarăşu' Ciuculete? (gest către cer.)

CIUCULETE - Logic ar fi să nu existe nimic; prea stă-n picioare teza... Din 44! Ba chiar din ilegalitate! Nu vezi? Toate s-au întors pe dos; lupta de clasă ba s-a ascuţit, ba s-a tocit, Stalin a fost ba geniu, ba călău... numai chestia asta, cu ateismul, o ţine gaia - maţu! Dar… poţi să ştii?! Eu mai aprind câte-o lumânare... (Filozof.) Veşnicia e lungă-a dracu, pentru un leu nu merită riscat... (revine) Dar ne arde pământul sub picioare şi dumneata mă porţi prin ceruri... (Rezolut.) Adună oamenii.

IOSIFOIU - Ce oameni?

CIUCULETE - Comitetul. Facem ancheta.

IOSIFOIU - Ce anchetă?

CIUCULETE - N-ai văzut anonima? (Reciteşte - mai exact spicuieşte ideile principale din cele câteva paragrafe.) „La Circul de stat... nereguli... lipsă de control... îndrumare deficitară... nivel artistic scăzut... abateri de la disciplina financiară... atmosferă nesănătoasă... ”. Să vedem! Cheamă oamenii.

IOSIFOIU (mirare consternată) - Păi... dumneavoastră? Că doar zice şi de îndrumare...

CIUCULETE - Aaaa, vrei Procuratura? (Gest spre servieta „diplomat” de pe scaun - intenţie de retragere.) Bine, directore, dacă preferi organe abilitate, le chemăm! Tovarăşii de la Municipiu au crezut că putem lămuri noi (ton ca pentru pluralul de majestate), dar se poate şi altfel...

IOSIFOIU (sare ca ars; nu ştie cum să-l oprească) – Vai de mine, tovarăşe Ciuculete! Imediat! (Apasă pe sonerie, secretara apare.) Convoacă rapid Comitetul.

SECRETARA - Cel mic sau cel mare? (La privirea întrebătoare a lui Ciuculete, ca o explicaţie:.) Cel pentru analize, sau cel pentru ocazii festive? (Acum privirea lui Ciuculete exprimă admiraţie sinceră.)

IOSIFOIU - Intermediarul... Pentru analize festive.

SECRETARA (mafiot) - Am înţeles. (Iese)

CIUCULETE - Ai început să te descurci, directore! „Ştiinţa conducerii” nu e vorbă goală...

IOSIFOIU (modest)- Şcoala dumneavoastră... Şi nevoia... Viaţa ne obligă să perfecţionam continuu structurile organizatorice. (În cabinet intră: administratorul Pârjol, călăreaţa Vivi, jonglerul TRIO PRICOP, Acrobatul, şeful personalului - Gâlman şi clovnul August; este evident că toţi îl cunosc pe Ciuculete, după deferenţa cu care îl salută. Iosifoiu îi invită să ia loc de-o parte şi de alta a mesei lungi, aflată în prelungirea biroului său. Vivi, August, Pricop și Acrobatul sunt în costum de spectacol, sau măcar cu elemente de costum; au fost luaţi din repetiţii. Dacă Vivi şi-a pus un halat peste costumul - maieu strâns pe trup, halatul trebuie să stea mai mult descheiat pentru a stimula privirile lui Ciuculete. Iosifoiu începe să-i pună în temă.) Am convocat comitetul în şedinţă fulger pentru că tovarăşul Ciuculete are de transmis, din partea raionului, comunicări importante... (Gâlman a şi scos un carneţel, cu scoarţe roşii pânzate, pe care se pregăteşte să ia notiţe.)

CIUCULETE (întrerupându-l pe Iosifoiu) - Nu, tovarăşi. Nu e vorba de comunicări. Uite... pur şi simplu, vreau să vă ascult. (Semn, spre Gâlman.) Poţi să bagi carnetul în buzunar... Cum mai merge treaba la voi, măi, tovarăşi? (Cei de la masă schimbă priviri nedumerite; Ciuculete sesizează; ca pentru a oferi câteva repere.) Artistic... economic... munca

cu oamenii... munca cu animalele... ce zice publicul... ce mai scrie presa... ceva nemulţumiri... (pauză mai lungă.) Poate nemulţumiţi!...

IOSIFOIU (rapid) - La noi nu există!

CIUCULETE (crez nestrămutat în vocea maselor) - Lasă oamenii să spună... De-acolo, de unde muncesc ei, poate se vede altfel. De asta sunt aici, să-i ascult. (Aşteaptă; nimeni nu sparge gheaţa.) Ei, cum e? (Bărbaţii o îndeamnă, din priviri, pe Vivi să înceapă)

VIVI - E... binişor, ba aş putea să zic chiar bine, tovarăşu' Ciuculete. Fără falsă modestie, publicul ne aplaudă, ne gustă, ne place, ne doreşte... (Cochetând cu modestia.) Ştiţi, eu sunt călăreaţă...

CIUCULETE (sorbind-o din ochi) - Cine nu vă cunoaşte?

ACROBATUL (prinzând curaj) - Cât despre mersul pe sârmă, el devine tot mai ferm. Am eliminat plasa, realizând astfel economii importante la iută şi bumbac pescăresc, fără creşteri prea mari la fracturi şi luxaţii...

CIUCULETE (punctează, mulţumit) - Asta nu e rău!...

TRIO PRICOP - Cu jongleriile stăm din ce în ce mai bine; s-au extins, s-au diversificat...

PÂRJOL (îl întrerupe) - Şi economic...

TRIO PRICOP - Stai frate, că n-am terminat! A apărut şi un articol la gazeta de perete a cartierului, semnat de preşcolarii din raion...

CIUCULETE (înduioşat) - I-auzi, mititeii... Frumos! (Către Pârjol) Ce ziceai de economic?

PÂRJOL - Ne descurcăm, tovarăşu' Ciuculete. Scoatem planul, de ce să mă plâng? Îndrumare fermă, orientare clară, mesaj... şi umanist şi animalier - că, ştiţi, noi lucrăm şi cu oameni, şi cu animale; angajaţii practică o artă angajată... Râde lumea de se

prăpădeşte! Vin oamenii, aplaudă, se distrează, lasă bănuţul... Numai cota de carne pentru menajerie ne omoară, tovarăşu' Ciuculete! E mică!

CIUCULETE („punctul pe I") - Dar e?

PÂRJOL - Ce-i drept, e, dar... gândiţi-vă... Şi animale multe. Nu ne ajunge.

CIUCULETE - Lor, sau... vouă?

PÂRJOL (fără să clipească) - Nimănui, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCULETE (către Iosifoiu, cu voce scăzută) - Cotă de brânză aveţi?

IOSIFOIU (încurcat) - Nu, că nu se justifică...

CIUCULETE - Ei, pe dracu! Friptura, fără o bucată de brânză înainte... Ia să cereţi! Vă aprob eu. Telemea de oaie. (Cu voce plină, către toţi.) Alte probleme?

VIVI - Şi hrana pentru cai, tovarăşu' Ciuculete... Ar mai trebui nişte ovăz... Şi zahăr pentru dresaj... (Din nou, cochetă.) Ştiţi, mie-mi ling din palmă...

IOSIFOIU (nu vrea să-l vadă pe Ciuculete iritat) -Tovarăşi... tovarăşi... Prea vrem de toate!

PÂRJOL - Fata are dreptate. Dacă nu rezistă caii, ea ce mai călăreşte?

IOSIFOIU - Vivi se descurcă, nu-i o problemă... Să fie clar: n-am convocat şedinţă de revendicări...

CIUCULETE - Ce revindecări? Lasă oamenii să vorbească! Mă informează. Un om informat face cât doi, iar un informator... ce să mai vorbim! Hai, tovarăşi; spuneţi tot! (Intervenţia directorului a avut însă efect. Ciuculete înţelege că nu va mai obţine nimic.) Deci, cam asta... (îşi drege glasul; urmează „numărul" lui, concluziile...). În mare, nu e rău. Cine zice că e rău, denigrează. (Brusc, întrebare, către toţi cei prezenţi.) Aşa e?

TOŢI (într-un glas) - Aşa e!

CIUCULETE (cu satisfacţie) - Să se consemneze. (Gâlman a şi scos carneţelul, începând să încropească un proces - verbal.) Dar dacă nu e rău, până la „ bine” mai va, măi, tovarăşi! Să luăm numai consumul de carne. Ştiţi că la cantine, proteina e normată atât de ştiinţific, încât la ciorbă, cel puţin, nu scapă în cazan nici o bucăţică?

PÂRJOL - Noi lucrăm cu animale...

CIUCULETE (suportă foarte greu contrazicerea, chiar şi timid-indirectă) - Adică omul acceptă şi animalul, nu? Totul e să explici, să ai argumente...

PÂRJOL (murmurat) - Cu animalul, ce argu... (e întrerupt la jumătatea cuvântului.)

CIUCULETE - Ce argumente? Puneţi mâna pe bici, să vezi cum înţelege! Păi ce, când aţi adus aici fiarele, săreau prin cercul de foc? Mergeau pe sârmă? Făceau tumbe? Jucau mingea?

TOŢI (în cor) - Nu!

CIUCULETE - Păi vezi? De mâine s-o luaţi, treptat, cu ceva rădăcinoase, cu ceva leguminoase, cu cartofi, cu spanac...

PÂRJOL (nu s-a învăţat minte) - Şi carnivorele? Măcar cele din Africa...

CIUCULETE - Nu cumva doresc dumnealor şi garsonieră, şi Kent, şi aer condiţionat? Adică, vezi dumneata, acolo, în Africa mănâncă numai fleici şi cotlet! Mai ştim şi noi cum se trăieşte în lumea a 3-a... ce-i drept, ca urmare a exploatării coloniale, dar... asta e. De unde vin leii voştri?

IOSIFOIU - Din Sahara.

CIUCULETE (revelaţie) - Din Sahara? De mâine îi treceţi pe meniu cu nisip. Să zică mersi dacă le daţi apă! Ehe, acolo, o găleată cu apă e aur! Ia să treceţi animalele pe meniuri ştiinţifice, ca la oameni. În *Magazinul* s-a publicat un ciclu de articole despre cum să evităm obezitatea fără să murim de inaniţie... Luaţi şi adaptaţi...

IOSIFOIU - Adaptăm, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCULETE - Dar cu atenţie! Că dietetica e treabă delicată... Ca ăia de la Siguranţă, pe vremuri: te snopeau în bătaie, dar rămâneai întreg... E o ştiinţă-n toate. Să n-aud că s-au jigărit leii sau, doamne fereşte, a mierlit-o vreunul, că e prăpăd! O fi el, omul, cel mai preţios capital, dar la voi, animalul e şi mai şi... , iar dacă facem socoteala că, pe ansamblul economiei, dăm lei să aducem dolari, în timp ce voi daţi dolari ca să cumpăraţi lei, rezultă că cel mai preţios capital e... trageţi singuri concluzia! Să-i păziţi ca pe ochii din cap!

IOSIFOIU - Păzim, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCIULETE - Apropo... Am auzit nişte plângeri, cum că numărul cu dresura de lei s-a degradat, aţi băgat în arenă nişte puişori care de-abia se ţin pe picioare...

GÂLMAN - Cu forme-n regulă, tovarăşu' Ciuculete! Le- am cerut dispensă de vârstă de la Consiliul Culturii...

CIUCULETE - Şi v-a dat?

GÂLMAN - Sigur! Am adresa, la dosar! Publicul fluieră degeaba, eu am acte!

CIUCULETE - Aşa da. Dar ia stai - stai - stai... Ce aveţi voi în menajerie, de fapt?

IOSIFOIU - Sortiment foarte bogat, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCULETE - Bogat, bogat; dar ce?

IOSIFOIU - Păi... tigrii, lei, pantere, maimuţe, girafe, cămile, zebre...

CIUCULETE - Numai jivine exotice! Bravo, dom' le, aţi făcut aici o junglă! Adică, dulăul nostru strămoşesc n-ar putea face şi el ce fac pocitaniile aduse de pe tot mapamondul!? Sau capra, animalul acesta modest, dar cu profund specific naţional – că… ce vrea ea, săraca? Ceva de ciugulit, să creadă că a mâncat! - ei bine, unde e capra? De ce n-avem dresuri de capre? De ce doar

tigrul bengalez să sară prin cercuri de foc? Păi capra, pentru un pumn de iarbă, înghite cercul cu foc cu tot! Aduceţi tot felul de orătănii strâmbe, tărcate, cocoşate, încornorate, fără nici un discernământ politic...

IOSIFOIU - Ba avem, tovarăşu'...

CIUCULETE (întrerupe violent) - Unde e? Să-l văd! Ce, voi nu ştiţi principiul? În primul rând din ţările frăţeşti, apoi din statele lumii a III-a... şi de-abia apoi din jungla propriu - zisă! Pe când voi... până şi măgarii îi căutaţi la mama dracu! N-avem şi noi măgarii noştri? Ne mai trebuie şi exotici?

IOSIFOIU - Nu ne mai trebuie, tovarăşu' Ciuculete!

CIUCULETE - Păi aşa! Gândiţi politic! (Intermezzo de amabilitate, într-un context dur; spre Vivi) Tovărăşica ce călăreşte?

VIVI - Nu fac discriminări, dar, de regulă, autohtoni...

CIUCULETE - Foarte bine! În cel mai scurt timp să prezentaţi la raion un plan concret de reducere a importului, cu sarcini şi răspunderi precise! Să se vadă clar cine şi ce specii autohtone dresează. Unde avem în ţară sortimentul respectiv, adio import! De exemplu, ursul; trăieşte la noi? Trăieşte! Şi nu de azi, de ieri... De ce nu e bun?

PÂRJOL - Ba e bun, dar copiii iubesc ursul alb...

CIUCULETE - Să-l vopsiţi! E şi igienic, curat, estetic... Slavă domnului, numai eu câte femei am văzut cu părul violet! Să nu-mi spuneţi că aşa s-au născut... (spre Gâlman.) Voi, de la personal... Ia să faceţi dosar pentru urs - dar românesc să fie!...

GÂLMAN - Românesc, tovarăşu' Ciuculete...

CIUCULETE (în continuare) -... Pentru capră şi pentru dulău. La celelalte specii, sper că aveţi...

GÂLMAN - Complete şi la zi!

CIUCULETE - Bravo. Şi mai gândiţi-vă, fraţilor, la eficienţa economică. Ce-ar fi, de pildă, să lucraţi cu... (se gândeşte) uite, cu păsări de curte! Da, da; cu raţe, cu gâşte, cu curci, cu găini... Când artistul îmbătrâneşte, îl contractaţi cu statul, mai aprovizionăm şi piaţa. Başca ouăle! Eu unul, dac-aş fi un CSP, v-aş tăia complet cota de carne...

PÂRJOL (disperat) - Nu, tovarăşu' Ciuculete!

CIUCULETE - N-avea grijă, că nu sunt. Zic şi eu... Ar trebui să vă produceţi singuri carnea, dar în condiţiile unui nivel artistic în continuă creştere! Acum, dacă vă moare vreo fiară de bătrâneţe, cine dracu să cumpere carne de cimpanzeu? Dar ia să fie un cocoş, un curcan sau chiar o găină, care - ce-i drept - artistic nu mai corespunde, însă în oală... ehe, e aur! Analizaţi complex, tovarăşi! Gândiţi-vă temeinic şi responsabil la viitorul artiştilor dumneavoastră din cuşti! De ce să nu fie utili societăţii şi dincolo de moarte? Că, vorba latinului: „Ars longa, vita brevis!" - adică vita moare mai iute, e un fenomen natural, cu natura nu te pui... Ştiţi că noi recunoaştem legile obiective, ba chiar le folosim în interesul maselor... Când se poate; când nu, le dăm dracu! Aşa că, rapid, reprofilaţi menajeria. Într-un semestru, cel mult, să văd - aici coada la bilete, alături - coada la carne. Clar?

IOSIFOIU - Clar, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCULETE - Şi n-ar strica să mai umblaţi şi la stilul de muncă...

IOSIFOIU - Umblăm, tovarăşu' Ciuculete.

CIUCULETE - Dar mai adânc! Şi mai radical! Cum aplicaţi voi rotarea cadrelor?

GÂLMAN - Când cade câte unul de la trapez... Şi la dresori a fost un caz... Cu tigrii. Dar am angajat altul, imediat. Ştiţi, eu răspund de personal...

CIUCULETE (nemulţumit) - Nu aşa, tovarăşi! Asta nu e rotare, ci primenire... Rotarea ar fi... (se gândeşte puţin, ce exemplu să dea; a găsit.) Cei de la contabilitate să treacă în arenă, să vadă şi ei cum e când te afli faţă-n faţă cu leii...

PÂRJOL - Păi cu leii ne luptăm şi la contabilitate! Ştiţi ce-nseamnă autofinanţarea? Triplu salt mortal, fără plasă şi fără trapez!

CIUCULETE - Eu, totuşi, aş încerca!

IOSIFOIU - Încercăm, tovarăşu' Ciuculete.

PÂRJOL - Mi-e teamă că şeful contabil iese viu din cuşca leilor, dar dresorul, după trei zile de contabilitate, nu scapă fără puşcărie. Iar pe noi... falimentul ne mănâncă!

CIUCULETE - Mă rog, mă rog... Eu nu vă oblig, nu dau soluţii... în artă, e delicat... Cu textele cum mai staţi? A crescut valoarea literară? Că fond de colaborări v-am dat.

AUGUST - La noi e text puţin; mai mult onomatopee...

CIUCULETE - Atunci, fiţi atenţi la calitatea... ăstora... (Ar vrea să repete cuvântul, dar nu-l ştie, nu l-a reţinut.)

AUGUST (îl ajută) - Onomatopeelor.

CIUCULETE - Aşa, aşa... (înţepat) Mersi, ştiam şi singur... concentraţi-vă pe conţinutul lor... Să aibă un mesaj clar, conţinut de idei bogat, să mobilizeze, să educe, dar nu didactic, tovarăşi, că de bătut la palmă şi tras de urechi suntem sătui; metaforă! Fanfara cum merge?

IOSIFOIU - Şnur!

CIUCULETE - Foarte bine. Că la literatură, oricât am zice noi, contează textul, iar la muzică... mai ales melodia. Dacă puneţi la punct şi... (iar a uitat cuvântul; August îi vine din nou în ajutor)

AUGUST - Onomatopee...

CIUCULETE (de data asta pronunţă cu aplomb cuvântul, ca să nu mai fie un dubiu...) - Dacă puneţi la punct şi onomatopeele, atunci se poate spune că e în ordine.

IOSIFOIU - Punem, tovarăşu' Ciuculete!

CIUCULETE - Păi să puneţi. V-aş mai da o temă de meditaţie... sigur, e treabă complicată, cu implicaţii teoretice, dar de rezolvat, tot practic se rezolvă: pui mâna şi faci!

IOSIFOIU - Facem, tovarăşu' Ciuculete!

CIUCULETE - Nu te-angaja până n-auzi ce... Ne lipseşte, măi fraţilor, un personaj specific, dar aşa, izvorât din realităţile noastre... Unul care să exprime, mă-nţelegeţi, umorul nostru popular atât de robust, că nu-l turteşte nici coada, nici frigul, nici transportul în comun, nimic! Un erou inconfundabil... Al nostru și numai al nostru...

IOSIFOIU (îndrăzneşte) - Un fel de Păcală...

CIUCULETE - Păi... pe cine păcăleşte?

IOSIFOIU - Am zis „un fel de"...

GÂLMAN -Un fel de Haplea...

CIUCULETE - Care Haplea? Ce dracu' să mănânce? Nu, domnule; inconfundabil, dar adevărat şi just! Ca să mă-nţelegeţi mai bine: de ce credeţi dumneavoastră că văcarul - sau, mă rog, cow-boy-ul - a apărut în cinematografie ca expresie tipică a realităţii americane? De ce l-a creat Hollywood-ul, şi nu filmul socialist polonez, ceh, românesc sau mai ştiu eu care? Ei? De ce? (clipă de aşteptare; toţi ridică din umeri) Simplu, tovarăşi: pentru că în socialism nu prea mai sunt vaci! Ce să păzească?

PÂRJOL (îndrăzneşte, cu jumătate de gură) - Ba mai sunt ceva...

CIUCULETE (teoretician dezlănţuit, adus cu picioarele pe pământ) - Sunt pe dracu! Lapte praf, când bagă, şi oase de supă! (Din nou, ia înălţime.) Eu v-am pus problema teoretic; meditaţi, studiaţi, consultaţi un grup cât mai larg de tovarăşi din artă şi cultură, dar mai ales, gândiţi dialectic, nu vă închistaţi! V-o

spun ca un vechi luptător pe frontul propagandei: pentru noi, metachimica e moarte!

AUGUST (de-abia auzit) - Metafizica...

CIUCULETE (ştie el ce ştie) – Ba metachimica! Mergeţi pe mâna mea, chimia se poartă, e ştiinţă de viitor... deci nu gândiţi metachimic, eliberaţi-vă de dogme, că ele ne sufocă şi e păcat de noi! Clar?

IOSIFOIU - Clar, tovarăşu' Ciuculete!

CIUCULETE (se caută prin buzunare, scoate o hârtie pe care o ţine la îndemână) - Şi acum, în încheierea analizei noastre, propun să trimitem o telegramă la raion, prin care să ne exprimăm adeziunea... ştiţi dumneavoastră...

IOSIFOIU (uşoară rezervă) - Credeţi că e cazul?

CIUCULETE – Adeziunea pică bine şi când nu e cazul. N-aveţi grijă, că n-o plătiţi la cuvânt... , "Telegramă"... vorba vine; o iau cu mine şi o înmânez personal... (într-o suflare, fără nici cea mai scurtă pauză între cuvinte.) Punem la vot - cine e contra - cine se abţine - cine e pentru- mulţumesc - dăm citire textului (acum respiră) ... că eu am pregătit şi un text, să nu pierdem vremea. Vă rog să-l ascultaţi. (Începe să citească de pe hârtia scoasă din buzunar.) „Noi, animalele şi lucrătorii Circului de stat, într-o deplină unitate de voinţă şi acţiune... "

AUGUST (foarte timid) - Aş avea o obiecţie: animalele sunt animale şi oamenii sunt, totuşi, oameni...

CIUCULETE (vexat) - Hopaaa! Tendinţe elitiste! (Ferm.) Nu, tovarăşi; împreună intraţi în arenă, împreună primiţi aplauze - ba, ca să fim cinstiţi, uneori mai mult animalele! - deci împreună semnaţi! Cum spuneam: „Noi, animalele şi lucrătorii... "

AUGUST (la fel de timid) - Nu s-ar putea... măcar să puneţi oamenii înainte?

CIUCULETE (îl priveşte lung, sfredelitor, privire care îngheaţă pe toţi cei prezenţi; apoi - de-odată destins) -Păi, cum să nu? E chiar mai bine! Vezi ce-nseamnă consultarea cu masele? (citează din memorie.) „Dă-ne doamne înţelepciunea colectivă a românului de pe urmă!". (Reia lectura.) Deci, „Noi, lucrătorii şi animalele Circului de stat, într-o deplină unitate de voinţă şi acţiune, dăm expresie într-un glas... "

AUGUST (întrerupe din nou, cu ceva mai mult curaj, parcă) - Nu se poate. Animalele n-au glas.

CIUCULETE (enervat de-a binelea) - Şi cum ai vrea să scriu aici: dăm expresie într-un răget? Ce, vreţi să se sperie conducerea? Găseşte dumneata o formulare potrivită! Poftim, ia hârtia şi scrie, dacă eşti deştept! (Îi aruncă hârtia. Ciuculete s-a montat teribil; e în picioare şi a început să patruleze prin cabinetul directorial. Iosifoiu nu mai ştie cum să-l împace.)

IOSIFOIU (confuz) - Vă cer scuze... Nu vă enervaţi pentru un fleac, omul n-a vrut să… Defintivez eu textul şi vi-l trimit... (nici un efect. Deodată, idee salvatoare.) Vi-l aduce Vivi, cel mai târziu astă-seară, numai să spuneţi adresa... (Spre Vivi.) Nu-i aşa, tovarăşa Vivi?

VIVI - Desigur. (Ciuculete s-a înseninat)

IOSIFOIU - Şedinţa noastră a luat sfârşit... La muncă, tovarăşi!

VIVI (spre Ciuculete) - Unde?

IOSIFOIU (semne energice, spre ceilalţi, să părăsească mai repede biroul; către Vivi) Iţi spun eu adresa... (Comitetul se buluceşte spre uşă; în drum, August şopteşte nişte scuze pe care nu le ia nimeni în seamă. Acum, Iosifoiu a rămas singur cu Ciuculete) Îmi pare rău... îmi pare foarte rău... Vă promit că...

CIUCULETE - Cine-s ăştia?

IOSIFOIU - Pe Pârjol, administratorul, îl cunoaşteţi

CIUCULETE - Nu de el te-ntreb!

IOSIFOIU - Pe Vivi, călăreaţa, aţi cunoscut-o... (alunecos) ... şi o s-o cunoaşteţi mai bine, că merită...

CIUCULETE (circumspect) - Nu dă complicaţii? Ştii, eu sunt om cu principii... şi primul dintre ele este: să nu te-ncurci.

IOSIFOIU - Se poate, tovarăşu' Ciuculete? Eu să vă bag în bucluc?

CIUCULETE (în prelungire de idei) - ...Că la viaţa mea n-am nici măcar o mustrare, deşi, slavă domnului, am avut răspunderi, nu glumă! Până şi la Teatrul de revistă! Îţi dai seama ce era acolo, cu toate corp-ansamblele pe cap? Prăpăd! Sodoma şi Govora! Mergeai la vot de blam fluierând! Dac-am scăpat curat din balerine, n-am chef să mă îngroape o călăreaţă...

IOSIFOIU - Nici o grijă, tovarăşu' Ciuculete. Răspund!

CIUCULETE - Aşa da. Şi ceilalţi?

IOSIFOIU - Jonglerul este TRIO PRICOP.

CIUCULETE - Cum „Trio", dacă e unul?

IOSIFOIU - Ăsta e numele lui: TRIO PRICOP. În loc de Ion sau Gheorghe, îl cheamă Trio. Păi, noi cum să facem productivitatea muncii, tovarăşu' Ciuculete? Aşa, economisim doi oameni şi nu scade afişul; par mai mulţi...

CIUCULETE - Băiat de comitet?

IOSIFOIU - Păi dacă l-am băgat eu în comitet... Acrobatul, şi el om sigur; prinde totul din zbor, şi face cum trebuie. Pe Gâlman, de la personal, îl cunoaşteţi...

CIUCULETE (scârbit)- Îl cunosc, nu l-aş mai cunoaşte... Doar noi vi l-am trimis. Fă cumva şi scapă dracu de el, că prea e prost!

IOSIFOIU - N-ar fi singurul...

CIUCULETE - Da, dom' le, dar ăsta e un prost de tip vechi! N-are „mobilitate". Te-ncurcă.

IOSIFOIU - Am înţeles; lăsaţi-l în seama mea...

CIUCULETE (aici a vrut să ajungă!) - Dar căposul ăla, care m-a contrazis tot timpul, până a spart şedinţa? Mi-a stricat ziua...

IOSIFOIU (ca să-l liniştească definitiv) - Ăsta prost! Aşa-i şi spune: August prostul, clovnul circului.

CIUCULETE (sare, alertat la culme) - Cum?

IOSIFOIU (nedumerit) - August... Clovnul August... Ciuculete (în aceeaşi stare) - August şi mai cum?

IOSIFOIU - Toată lumea-i zice August prostul... Așa e și rolul, dar şi omul.

CIUCULETE - E în comitet, oficial?

IOSIFOIU (nu înţelege) - Da... Şi nu înţeleg...

CIUCULETE - Măi, directore, pe ce lume eşti? Cum să figureze într-un organ de conducere, şi în general cum să scrie negru pe alb, într-un act oficial, August prostul? (Văzând mutra confuză a directorului.) Putea să-l cheme Iunie, Aprilie, Septembrie, orice lună vrei dumneata, şi să fie nu prost, ci dobitoc; dar August, frate? Și prostul? Păi când ne-am eliberat, deştepţilor?! (Iosifoiu a înţeles.) Să-l scoţi repede, până nu află tovarăşu' Tunaru, că ne mănâncă!

IOSIFOIU - Îl trec în comitetul lărgit... Ăla nu se trimite nicăieri. E un vot sigur, şi contează...

CIUCULETE - Lărgit, îngust, te priveşte, dar eu să nu-l mai văd! Şi nici pe vreo listă să nu mai existe! Clar?

IOSIFOIU - Clar, tovarăşu' Ciuculete! (Pe uşă a băgat capul Pârjol)

PÂRJOL (conspirativ) - Tovarăşu' Ciuculete... Cheile de la port-bagaj, dacă nu vă e cu supărare... (Ciuculete scoate cheile din buzunar şi i le dă, fără complexe)

CIUCULETE - Să nu fie grasă...

PÂRJOL - Numai fibră! Ştiu eu cum vă place... (A dispărut cu cheile.)

IOSIFOIU (în aceeaşi „ordine de idei”, scoate din buzunar un plic pregătit dinainte și i-l înmânează) - Ca de obicei... pentru osteneala dumneavoastră... Că atâta sprijin avem şi noi...

CIUCULETE (paradoxal, ton de ameninţare, în timp ce bagă plicul în buzunar) - Sper că nu m-ai făcut să-mi calc principiile pentru o bagatelă...

IOSIFOIU (speriat) - Vai de mine! Număraţi!

CIUCULETE (indignat) - Să număr? Eu? Nu mă cunoști, directore! Eu sunt un domn!

IOSIFOIU - Sunteţi, tovarăşu’ Ciuculete!

CIUCULETE - Păi, decât s-ajung să număr ce mi-a pus un subaltern în plic, mai bine... (nu găseşte expresia maximei indignări.) mai bine... îl dau afară anticipat! (Îl priveşte fix, pătrunzător.) N-ar merita?

IOSIFOIU (acum de acord cu orice) - Ba da, tovarăşu’ Ciuculete!

CIUCULETE - Păi vezi? (Pe destindere, îl bate pe umăr, amical, pregătindu-se de plecare) Glumim și noi... (Deodată, își aduce aminte pentru ce-a venit. Scoate din nou anonima din buzunar. Priveşte încă o dată scrisoarea.) Vreau eşantionul de scris de la toţi salariaţii, în câteva zile trebuie să prindem anonimul sau măcar să ştim precis că nu e din interior. Aştept diseară procesul-verbal, semnat de toţi cei prezenţi, și textul telegramei... La adresa asta... (îi dă o carte de vizită, pe care Iosifoiu o introduce repede în buzunar) Viva Vivi! (Ciuculete râde, foarte încântat de gluma lui; Iosifoiu face tot posibilul să pară şi el amuzat; nu prea reuşeşte... Pe acest moment intră Pârjol, care întinde cheile lui Ciuculete, spune repede și discret: „V-am pus și nişte ficat proaspăt, de grătar”, salută cu plecăciune și iese.)

CIUCULETE (lângă uşă) - Mai vorbim... Mă ţii la curent. S-auzim de bine, directore! (Strânge mâna lui Iosifoiu și iese.)

IOSIFOIU (a rămas singur; mina „de reprezentare” de pe faţă i-a căzut ca o mască. Vorbeşte printre dinţi) - De auzit, tot auzim... M-am săturat să tot aud de bine. Vreau să-l şi văd! Să şi fie, firar a dracu de viaţă, cu ciuculeţii ei cu tot! (Rămâne câteva clipe cu capul în mâini, prăbuşit pe birou. Se ridică, se scutură ca de ceva rău, apasă pe sonerie. Secretara intră.)

IOSIFOIU (întinzându-i hârtia luată de la Ciuculete) - Redactezi rapid o telegramă către raion. Începutul, obligatoriu - acesta, din ciornă (Secretara începe să citească pentru a-şi da seama de caracterul materialului; face ochii mari, duce mâna la gură.) Da, da, exact aşa! Dar după primele fraze ciuculeţiene, faci un text ca lumea...

SECRETARA (profesionist) - Conţinutul?

IOSIFOIU - Notează... (Secretara a scos carneţelul, stenografiază.) Ca introducere... (Scurtă pauză de gândire.) recunoştinţa, devotamentul, ataşamentul, angajamentul...

SECRETARA - Implicarea, nu?

IOSIFOIU - Pentru raion... prea complicat; să nu creadă că-i înjurăm. În continuare, să nu lipsească: planul, exportul, productivitatea, economiile, recuperarea, refolosirea, reciclarea, protecţia muncii, rolul femeii, schimbul de mâine, lupta pentru pace, dezarmarea, solidaritatea militantă, condamnarea hotărâtă, etica şi echitatea, nivelul, orizontul, puterea de impact...

SECRETARA - „Impact” - la raion?

IOSIFOIU - Ai dreptate... Puterea de influenţare, mesajul, rolul formativ, funcţia educativă, divertismentul - problemă serioasă, apoi combativitatea, râsul sănătos, misiunea terapeutică, tradiţia, caracterul novator, omul zilelor noastre, profilul înaintat, rolul activ al conştiinţei...

SECRETARA - Caracterul popular?...

IOSIFOIU - Evident! Apoi revii la unitate, legătura cu masele, o dai pe specificul naţional, treci prin entuziasm şi termini cu hotărârea nestrămutată... Clar?

SECRETARA - Absolut clar!

IOSIFOIU - Dar concis... Şi toate, legate...

SECRETARA - Organic...

IOSIFOIU (cu subtext) - Ce m-aş face eu fără tine, Măgduţo?

SECRETARA - V-aţi lua un computer... Dar mai apetisant, ca să nu vă plictisiţi de el, cum din păcate...

IOSIFOIU (intimitate) - Ai dreptate să fii aspră... dar trece şi nebunia asta. Ne liniştim noi şi... o să-ţi placă! (Operaţional.) Hai, fuguţa! (Magda vrea să iasă.) Stai puţin... (Scoate din buzunar cartea de vizită a lui Ciuculete, vrea să i-o dea; în ultima clipă se răzgândeşte, ia o hârtie de pe birou, copiază numele, adresa şi numărul de telefon ale lui Ciuculete; dă apoi hârtia secretarei.) Dacă plec până vine Vivi, îi dai biletul ăsta; ştie ea ce să facă cu el.

SECRETARA (citind biletul; cu subtext) - Vivi să nu ştie?...

IOSIFOIU (pe glumă) - Scorpii mai sunteţi!... Atrage-i atenţia că, neapărat, azi...

SECRETARA (maliţios) - E ca şi atrasă, tovarăşe director. (Secretara iese. losifoiu îşi freacă mâinile, mulţumit de cum s-au aranjat toate, apoi începe să-şi adune hârtiile în servieta „diplomat”, pregătindu-se de plecare. Când a terminat, Secretara bagă capul pe uşă. Cu ton oficial.) August... vrea cu dumneavoastră.

IOSIFOIU (mâini şi priviri ridicate spre tavan) - Acum l-a găsit? Trimite-l la plimbare.

SECRETARA - Am încercat, dar... insistă.

IOSIFOIU (lehamite) - Bine, bine... Ce-o mai fi vrând şi pisălogul ăsta?! („Pisălogul” tocmai intră, închizând timid uşa.) Spune repede, că sunt grăbit...

AUGUST (şi mai fâstâcit de tonul ultimativ al directorului) - Eu... m-am gândit... am considerat... ştiţi...

IOSIFOIU (se apropie, îl ia pe după umeri, cu simpatie bine jucată)- August dragă, dacă mă iubeşti... bâlbâie-te mai concis. Trebuie să plec.

AUGUST - Atunci... dacă nu vă... altădată...

IOSIFOIU (uşor înduioşat de candoarea clovnului) - Când vrei tu. Dar, în esenţă, care-i problema?

AUGUST (s-a „adunat", încurajat de solicitudinea nesperată a directorului) - Vreau să vă cer scuze (gest, cu mâna, la Iosifoiu, sens „nu e nevoie") Ba da, ba este, ştiu eu. V-am stricat şedinţa, l-am enervat pe Ciuculete... N-am vrut, dom' director, pe cuvânt că n-am vrut!

IOSIFOIU - Vezi-ţi de treabă, omule, nu s-a întâmplat nimic!

AUGUST - Eu i-aş cere scuze şi lui Ciuculete...

IOSIFOIU (categoric) - Fii serios! Îţi garantez că a şi uitat! (Pe încheiere.) Asta e tot?

AUGUST (mergând de-andaratelea spre uşă, după o clipă de ezitare, ca şi cum nu e sigur dacă e cazul să întrebe sau nu) - E adevărat că a venit la noi să ancheteze nişte reclamaţii? (Iosifoiu tresare; dintr-o dată, interesat la culme.)

IOSIFOIU - Ce reclamaţii?

AUGUST - Un memoriu... o anonimă... aşa ceva...

IOSIFOIU - De unde ştii?

AUGUST - Aşa vorbeşte circul...

IOSIFOIU - Circul ăsta... n-are nume?

AUGUST (cu candoare dezarmantă) - Circul de stat.

IOSIFOIU - Mersi de informaţie! (Se apropie de August, apoi - cu ton grav.) Te sfătuiesc să-ţi ţii gura şi să nu te amesteci în lături, că te papă nu porcii, prietene, ci lighioane mai ale dracu! Înţelegi?

AUGUST (retractil, intimidat de ton) - Nu m-amestec dom' director, că nu e treaba mea... Iertaţi- mă. (Deschide uşa.)

IOSIFOIU (îmbunat) - Aşa, vezi! (Semn cu mâna, de „rămas-bun" dar şi sens „stai liniştit". August salută şi iese.) Deci s-a aflat...

TABLOUL II

Garsoniera (apartamentul) lui Ciuculete. E seară. Eroul nostru face ultimele pregătiri pentru a o primi pe Vivi. Îşi priveşte de-aproape, într-o oglindă, obrazul ras proaspăt, se pipăie cu mâna... E satisfăcut de examen. Deschide barul cu băuturi; ceea ce vede îl satisface, de asemenea. Pune mai la îndemână sticla cu whisky, după care închide barul... În sfârşit, apasă butonul combinei muzicale, inundând scena cu o muzică nu tocmai revoluţionară. Dă mai încet, apoi umblă la volum până-l reglează la intensitatea optimă. Îşi consultă ceasul brăţară, semn de nerăbdare. Pe acest joc se aude soneria. Ciuculete îşi freacă mâinile, bucuros, savurând anticipat deliciile întâlnirii. Înainte de a se îndrepta spre uşă, aruncă o ultimă privire- examen apoi, cu o expresie adecvată pe figură, deschide uşa. Când vede cine stă în prag, îi cade faţa.)

CIUCULETE (profund contrariat) - Dumneata?

AUGUST (confuz, fâstâcit) - Eu, tovarăşu' Ciuculete...

CIUCULETE - Aici? La ora asta?

AUGUST (şi mai intimidat) - N-am putut afla adresa mai devreme, vă rog să mă iertaţi... Am zis că...

CIUCULETE - Şi ce, până mâine se dărâma pământul, murea cineva?

AUGUST - Nu murea, tovarăşu' Ciuculete, dar am zis că... e păcat să vă culcaţi mâhnit...

CIUCULETE - Mâhnit? Eu?

AUGUST - V-am supărat azi... Mi-am dat seama, să nu credeţi că nu mi-am dat seama... Dar aşa sunt eu: nu pot să tac! De multe ori dau cu bâta-n baltă, şi-mi pare rău, dar... după! Ca azi. Aţi venit la noi cu gânduri bune, să ne-ajutaţi, că... aşa se vorbea prin circ, şi eu... ce m-am găsit să fac? Să vă supăr!

CIUCULETE (ultima parte a spuselor lui August i-a trezit interesul; stă o clipă în cumpănă, apoi învinge curiozitatea) - Acu, dac-ai bătut drumul pân-aici, intră...

AUGUST (mulţumeşte, cu un gest din cap, intră, închide uşa, scoate un modest bucheţel de flori, pe care-l ţinea ascuns la spate) - Astea-s pentru doamna...

CIUCULETE (râde cu poftă) - Nu există nici o doamnă, tovarăşe... (Nu ştie cum să-l numească; August sesizează, precizează repede.)

AUGUST- August...

CIUCULETE - Da, da... August! (ia florile din mâna lui August, apoi glumă - ca între bărbaţi) Aaa, aşa, din când în când, câte o domnişoară, că acum e vremea noastră... Ca să bei zilnic lapte proaspăt, nu trebuie neapărat să-ţi cumperi vacă! (Râde zgomotos; August zâmbeşte din strictă complezenţă. Ciuculete pune florile într-o glastră, apoi opreşte muzica - evident inadecvată momentului) Dar ia loc! (Arată un scaun, pe care musafirul nepoftit se aşează - în continuare foarte stingher) Deci, ai venit să...

AUGUST - Să vă cer scuze.

CIUCULETE - Lasă, frate... Parcă ce-ai făcut?

AUGUST- V-am supărat, cu gura mea proastă...

CIUCULETE - Ei, ai zis şi dumneata, acolo, că oamenii sunt oameni şi animalele, animale. Parcă nu-i aşa?

AUGUST - Câte sunt aşa, şi după ce le spui!... Şi-am mai venit să vă mulţumesc, tovarăşu' Ciuculete...

CIUCULETE - Mie?

AUGUST - Dumneavoastră! Oamenii vorbesc...

CIUCULETE - Ce vorbesc?

AUGUST - De bine! Spun că vreţi să ne-ajutaţi...

CIUCULETE - Eu?!

AUGUST (îşi continuă gândul) - Că ar fi venit la dumneavoastră, la raion, un memoriu, ceva, o reclamaţie, de la cineva, şi că dumneavoastră vă luptaţi să faceţi lumină... . să stârpiţi neregulile din circ... (Patetic şi grav, aşa cum n-a fost până în această clipă.) Vă rugăm, tovarăşe Ciuculete, nu vă lăsaţi! Nu ne lăsaţi! (Ciuculete e zăpăcit de turnura discuţiei, total imprevizibilă.) Staţi de vorbă cu oamenii noştri...

CIUCULETE - Păi, azi, ce-am făcut?

AUGUST- Nu numai cu şefii - să mă iertaţi; şi nu doar oficial, în şedinţă... să vedeţi câte-or să spună! (într-un suflet, deşertând ofuri vechi.) Se fură carnea animalelor, dacă e de conceput aşa ceva! Eu v-am înţeles, aveţi dreptate, trebuie să economisim proteinele, e austeritate la nivel republican, dar la noi trebuie raţionalizat nu consumul, ci hoţia! Să fure şi ei mai puţin, să nu - şi mai sature toate neamurile, să nu-şi mai cumpere maşini şi case într-un an-doi!

CIUCULETE (indignare perfect jucată) - Aşa fac?

AUGUST - Aşa! Gândiţi-vă că meseria asta, a noastră, de circari nenorociţi, are şi ea nevoile şi necazurile ei, tovarăşu' Ciuculete. Ne jucăm cu moartea zilnic, la matineu şi seara, iar duminica şi sărbătorile oficiale, de trei ori. Dacă administratorul fură carnea fiarelor, cu ce inimă îşi bagă dresorul mâna sau capul în gura tigrului, când ştie bine, şi vede, că animalului îi lucesc ochii de foame? Şi cu turneele în străinătate... ne dijmuiesc, tovarăşe

Ciuculete, că nu-ţi mai rămâne nici din ce să trăieşti pe-acolo! Ca să pleci, trebuie să dai înainte, nici nu mai au răbdare să te-ntorci...

CIUCULETE - Chiar aşa?

AUGUST - Mai rău! N-am spus tot! Veniţi şi vorbiţi cu oamenii, întrebaţi-i... Dar aşa, omeneşte, cum vorbim noi, acum.

CIUCULETE - Cine e cu porcăria? Unde e buba?

AUGUST (în reală încurcătură, după o lungă ezitare) - Ştiţi vorba românească? „Hoţul cu un păcat şi păgubaşul cu o mie!”... Nu ştiu precis, tovarăşe Ciuculete, şi de-asta nu vreau să năpăstuiesc vreun nevinovat...

CIUCULETE (insistă) - Iosifoiu?

AUGUST (acelaşi joc)- De ce să vorbesc cu păcat?... Pare om de treabă; te primeşte, te ascultă, nu strigă la oameni, nu umblă cu nasul pe sus...

CIUCULETE - Dar... cu potlogăriile?...

AUGUST - Aaaa, e mai încâlcită treaba! E ca o mafie, totul pluteşte în aer; nici n-apuci să vezi bine mâna care s-a întins şi te-a lăsat lefter... Lumea de la noi vorbeşte în fel şi chip... Dar dumneavoastră puteţi! Aveţi putere! Faceţi lumină, ajutaţi-ne, că, altfel, cui să ne plângem? Cine stă de vorbă cu paiaţele de la circ?

CIUCULETE (demn, oficial, cu aplomb) - Nu se pune problema aşa, tovarăşe August! Sunteţi oameni ai muncii cu drepturi depline, într-un stat în care omul e proprietar, producător şi beneficiar...

AUGUST - Fiecare e de toate? Poate că s-au împărţit calităţile, una la unii, alta la alţii...

CIUCULETE - Nu, tovarăşe August: fiecare cu toate! Totul e gândit pentru fericirea omului!

AUGUST - Frumos gând! Dar...

CIUCULETE (întrerupe) - Dar ce? Numai în alte părţi? Numai în instituţii importante, asta vrei să spui? Adică Circul nu e important, crezi dumneata? (August se apără cu gesturi repetate de o asemenea acuză, dar Ciuculete e de neoprit; a redevenit teoretician dezlănţuit.) Unde simte copilaşul prima bucurie de spectator? La circ! Cine-l face să râdă? Dumneata! Circul! Cine-I pregăteşte pentru întâlnirea cu marii comici ai scenei şi ecranului? Clovnul de la circ! Dumneata! Păi vezi? Şi istoric, dac-o luăm... Ai studiat tradiţiile ateist-militante ale circului încă de la origini? Păi, când a apărut creştinismul pe pământ, până să-i iasă aprobările legale şi să se constituie ateismul militant, cine a luat atitudine prima dată? Circul!

AUGUST - Asta chiar n-am ştiut...

CIUCULETE (foarte mândru de ştiinţa sa; teribil de ofensiv) - Păi vezi? În Roma antică, unde au fost sacrificaţi primii creştini? În arena circului! I-au aruncat fiarelor. N-ai citit „Quo Vadis”? Citeşte, că e teribil de instructiv. Sigur, azi, la vremuri noi, funcţii noi. Circul nostru educă, sădește, cultivă, formează, dezvoltă, consolidează; sigur - şi destinde, recreează, dar ştim cu toţii că divertismentul nu e o problemă minoră! Dimpotrivă, e o supapă socială a cărei importanţă, strămoşii noştri, romanii, au înţeles-o perfect atunci când au lansat lozinca: pâine şi circ! Le şi dădea mâna, că aveau pâine, cărau din toată lumea, ca URSS-ul de azi... dar mă rog, acesta e alt aspect al problemei.

AUGUST - Tocmai d-aia, stârpiţi pungăşiile, tovarăşe Ciuculete... (Acesta s-a uitat la ceas; când vede ce târziu s-a făcut, intră în alertă. Nu ştie cum să scurteze întrevederea, mai ales că nu se mai aşteaptă la nici o informaţie concretă.)

CIUCULETE (cu un ton şi aer de despărţire) - Te-ai adresat exact cui trebuia, tovarăşe August. N-avea nici o grijă; se va face

lumină. Mergi sănătos! (Îl ia de după umeri, vrea să-l conducă spre ieşire. August mai are însă, de spus ceva.)

AUGUST -Mă gândeam că...

CIUCULETE (nu mai are vreme de politeţuri) - Lasă, nu te mai gândi atât, că are cine... Du-te liniştit, doar ţi-am promis! (îl împinge mai insistent, până îl aduce lângă uşă. August pune mâna pe clanţă, tot încercând să spună ce-i stă pe inimă, dar Ciuculete e necruţător. Îi prinde mâna, i-o scutură energic şi... August e afară.

CIUCULETE (răsuflă uşurat; rămâne câteva clipe cu spatele lipit de uşă, trăgându-şi sufletul, ca după un efort deosebit, apoi murmură) - Aşa, va să zică... Se fură carnea! I-auzi! Ţi-ai făcut un prieten, domnule August!... Cu un prieten ca mine, nici nu-ţi mai trebuie duşmani! (râde gros) Iar de lumină... las' pe mine. (Cuvântul „lumină" i-a sugerat ceva; merge într-un colţ al camerei, aprinde o veioză care împrăştie o lumină discretă, plăcută, apoi stinge becul (lustra) din tavan. Acum e mai bine, i se pare lui Ciuculete... Deodată, un gând pumnal.) Dacă se întâlneşte idiotul ăsta cu Vivi pe scări? Asta -mi mai lipsea! (Se plimbă prin cameră cu paşi grăbiţi, vizibil neliniştit. După câteva clipe - soneria. Ciuculete se precipită spre uşă, deschide; într-adevăr e Vivi, arătând „trăsnet"; Ciuculete e încântat.)

CIUCULETE (sărutându-i mâna, galant, şi invitând-o să intre) - Fiţi bine venită, prea scumpă doamnă!

VIVI (în elementul ei) - Nimic nu e „prea scump" pentru dumneavoastră, tovarăşu' Ciuculete... (Îl priveşte languros, apoi, privire admirativă, de jur împrejur.) Vai, dar ce şic staţi!

CIUCULETE - Cum putem, şi noi...

VIVI - Nu s-ar spune că nu puteţi... (îşi pune poşeta pe o măsuţă, apoi, insidios.) Unde să mă aşez?

CIUCULETE (apropiindu-se de ea, seducător) Colaboratoarele apropiate se aşează, de obicei, pe canapea (gest, spre canapea);

cele intime, direct pe pat... (Vivi izbucneşte în râs, încântată de spiritul gazdei.)

VIVI - (simţindu-se din ce în ce mai bine) - Şi eu? În ce categorie mă băgaţi?

CIUCULETE - Dar nu mă mai domni atâta, dragă, doar s-a terminat şedinţa, suntem... (deodată, își aduce aminte de August; schimbare bruscă de ton) Nu te-ai întâlnit cu... (a uitat, din nou, numele)

VIVI - Cu cine?

CIUCULETE - Cu acela... cu clovnul...

VIVI - August?

CIUCULETE - Aşa, August!

VIVI - Nu, că am urcat cu liftul. Dar ce-a căutat aici?

CIUCULETE (n-are chef de explicaţii) - Probleme... De fapt, cine-i ăsta? Ce hram poartă, că mereu mă împiedic de el...

VIVI - Aşa cum îl vezi, în meseria lui e „cineva”. Şi mai avem în circ oameni... Cel puţin acrobaţii...

CIUCULETE - La voi? Să fim serioşi!

VIVI - Nu-i cunoşti!... S-au plimbat prin toată lumea. Unul a filmat şi la Hollywood...

CIUCULETE - Las-o moartă, că e prea de tot...

VIVI (se înfierbântă) - Pe cuvânt! A dublat o vedetă, la un triplu salt mortal...

CIUCULETE - Adică americanii n-au acrobaţi!?

VIVI - Fără plasă şi la preţurile noastre? Că asta era toată poanta filmului, riscul, şi românaşul nostru... cu şapte vieţi în pieptu-i de aramă... La ei, chiar dacă se găsea un nebun să sară, nu-l lăsa sindicatul.

CIUCULETE - I-auzi, domnule! Din factor stimulator în profesie, sindicatul s-a transformat în frână! Noroc că le-am dat o lecţie... (râde cu poftă)

VIVI - Râzi, râzi, dar... a filmat el în America? (își aduce aminte) L-au dat și la noi, la televiziune...

CIUCULETE - Când?

VIVI - Într-o joi seara...

CIUCULETE (asta n-o mai înghite) - Circ, la Televiziunea Română, seara, în zi de lucru? Asta chiar nu se prinde! Poate l-au anunţat pe bulgărește, și ai confundat posturile...

VIVI - Păi nuuu! Nu cu acrobaţii. A fost la dezbateri ideologice: „Artă și societate". Știi ce-i mergea gura? (Ciuculete izbucnește într-un râs teribil, dar în plin amuzament își aduce din nou aminte de August.)

CIUCULETE - Nu era nici pe jos, prin faţa blocului?

VIVI (nu mai înţelege) - Cine, dragă?

CIUCULETE - Tăntălăul ăsta de August...

VIVI - Nici pomeneală, stai liniștit... (Cu o undă de reproș) Ţi-e frică să nu afle doamna?

CIUCULETE - Afirm cu mândrie că nu există nici o doamnă Ciuculete! De tânăr am învăţat un proverb: „Cine râvnește la nevasta altuia... cade singur în ea!" Păi dacă așa e treaba, mai bine făptaș decât păgubaș! Sunt liber ca pasărea cerului...

VIVI (la fel de mândră) - Și eu. Dar... n-aș fi vrut să mă vadă un coleg intrând aici. Mai ales August! Până azi n-am avut probleme la capitolul ăsta... la etică și echitaţie (Ciuculete a apăsat butonul combinei muzicale, scena se umple de o muzică languroasă. Reluând „atacul" - întrerupt de amintirea lui August, Ciuculete se apropie de Vivi în pași de dans, invitând-o și apoi legănându-se ușor, în ritmul muzicii, cu ea în braţe.)

CIUCULETE (ironic-tandru) - Deci ai un profil moral curat ca lacrima... Numai bun de stricat... (o strânge mai tare)

VIVI (același joc) - Dacă nu-ţi place profilul, ia-mă din faţă... Atacă-mă frontal!

CIUCULETE (s-a ambalat; declaraţie de dragoste în stilul său personal) - Eşti frumoasă! Din prima zi... de când te-am văzut în arenă... ei bine, am fost gelos până şi pe caii tăi! Fericiţii! Cu tine... lângă tine... mereu lângă tine... şi cum?! (Perechea s-a oprit din dans, strâns îmbrăţişată, gata să se lanseze într- un sărut pătimaş. Deodată, soneria de la intrare spulberă, brutal, vraja momentului. Ciuculete se extrage din îmbrăţişare, fără să-şi poată reprima complet un „care dracu”?, scrâşnit printre dinţi. Fără să se scuze, merge repede la uşă, descuie, apoi crapă uşa, ca pentru a vedea cine este. De-afară, solicitantul - nimeni altul decât... August - interpretează gestul ca pe o invitaţie; împinge uşa şi intră, înainte ca Ciuculete să-i poată împiedica acţiunea. Moment paralizant pentru toţi. August începe să bâlbâie tot felul de scuze, fără să poată articula nimic desluşit şi coerent. Ciuculete, furios-consternat, nu reuşeşte decât să oprească, din nou, combina muzicală. Vivi îşi aranjează rapid ţinuta şi coafura, apoi - cu deosebită prezenţă de spirit.)

VIVI (după ce a luat poşeta de pe măsuţă, a deschis-o, a scos un text dactilografiat, de clama căruia este agăţată o hârtiuţă mică, scrisă de mână) - Tovarăşu’ Ciuculete, eu v-am adus... din însărcinarea tovarăşului director Iosifoiu... v-am adus textul telegramei către raion. Definitivat, în urma obiecţiilor...

CIUCULETE (cu năduf) - Adică oamenii şi... (gest cu capul, spre August) ... şi animalele, separat... (Vivi confirmă, cu un gest. Ciuculete ia textul, vrea să citească, dar privirile i se agaţă de bileţelul prins în clama dactilogramei. Brusc, cu un interes ce depăşeşte chiar şi penibilul momentului.) Asta ce e?

VIVI (intimidată de ton) - Adresa dumneavoastră... Trebuia să vă găsesc, nu?

CIUCULETE (măreşte presiunea) - Cine-a scris-o? De mâna cui e scris biletul?

VIVI (se apropie, priveşte biletul, apoi se gândeşte, încercând să-şi amintească; a găsit) - Tovarăşul Iosifoiu! Dânsul... (O ultimă ezitare, pe o mică pauză de gândire, apoi.) Exact! Mi-a spus secretara că dânsul a copiat cartea dumneavoastră de vizită... (intenţie de flatare) ...dorea s-o păstreze...

CIUCULETE (scoate biletul din clamă - singurul lucru care-l mai interesează în clipa de faţă - şi-l arată din nou lui Vivi. Cu ton de mare inchizitor) - Uite-te bine! E scrisul lui Iosifoiu? (Fata priveşte, aprobă, cu un gest din cap, apoi - speriată de-a binelea - se retrage lângă August, care până acum n-a fost în stare să articuleze vreun cuvânt sau să facă vreun gest. Apropierea de Vivi parcă îl trezeşte.)

AUGUST - Îmi cer mii de scuze... N-am vrut să deranjez... Aş mai fi avut ceva de spus, dar n-am ştiut că... Eu crezusem... Eu credeam... (Pe Ciuculete nu-l interesează, însă, scuzele lui August. Caută febril ceva; a găsit. E textul memoriului anonim, pe care-l scoate din buzunarul interior al hainei cu care fusese la şedinţa de la Circ, agăţată - acum - într-un cuier. Desface textul, confruntă cele două scrisuri - din memoriu şi din bileţel - apoi murmură, satisfăcut de perspicacitate, dar profund şocat de ceea ce descoperă.)

CIUCULETE - Formidabil! Deci, asta e!... (Spre cei doi.) Mulţumesc, mulţumesc, tovarăşi, e târziu, eu nu vă mai reţin, mulţumesc... Totul o să ajungă unde trebuie, transmiteţi directorului din partea mea... (Le strânge mâinile energic, principial. Vivi şi August au ieşit. Ciuculete, rămas singur, respiră adânc) Va să zică, Iosifoiu, alias Anonimul! Ca-n filme! Turnători am văzut mulţi la viaţa mea, slavă domnului; dar unul care-şi închipuie că scapă de bir turnându-se singur, încă n-am întâlnit! (Caută cartea de telefon, o ia, o deschide, caută un număr, formează numărul) Alo, cu tovarăşul Iosifoiu... (Scurtă

pauză de ascultare.) Scuză-mă, directore, nu ţi-am descifrat vocea... în schimb, ţi-am descifrat scrisul. (Pauză de ascultare, în care savurează efectul replicii.) Aşa cum auzi! Lasă că asta discutăm noi mâine, pe îndelete. Să fii la mine, la prima oră. Da, da, fix la 8! (Pauză de ascultare.) Cum unde? La sediu. (Pauză de ascultare.) De ce acasă? Nu, directore, la sediu! Acolo se rezolvă toate problemele oamenilor muncii, indiferent de funcţie, rang, poziţie socială, profesie, vârstă, sex... Stai până îţi vine rândul, discutăm, lămurim... Să aduci un eşantion cu scrisul dumitale. Clar? (Scurtă pauză de ascultare.) De fapt, acum te deranjasem pentru o întrebare: ce trebuia să facă Vivi la mine acasă? De ce-a venit? (Pauză de ascultare.) Nu te cred! Textul putea să-l aducă şi singură, nu era nevoie de încă un salariat al dumitale! Sau putea să mi-l transmită direct dublura... E posibil să pui pe drumuri o femeie, noaptea, prin Bucureşti, aşa, degeaba? Ce maniere, directore, ce maniere!... (Pauză de ascultare, apoi, concluziv.) Deci, mâine. La 8 fix, nu uita. Şi cu eşantionul! Noapte bună. (Pune telefonul în furcă, apoi, - cu satisfacţie rea.) - Dacă nu ţi-o place, Iosifoiuleee!...

TABLOUL III

Au trecut 2-3 săptămâni de la evenimentele anterioare. Ne aflăm în cabinetul tovarăşului Tunaru, de la Municipiu. Tovarăşul Tunaru personal stă în scaunul comod, tip fotoliu, cufundat în lectură. Are în faţă, pe birou, un text pe care-l studiază cu deosebit interes. Din când în când, notează ceva într-un carneţel. După câteva momente de joc mut, apasă butonul unei sonerii. Apare secretara, o femeie sobră, în vârstă.

TUNARU - Ciuculete a venit?

SECRETARA - Aşteaptă de o oră.

TUNARU (ironie rea) - Nu cumva e grăbit...?!

SECRETARA (ton de scuză) - Nu, nici vorbă...

TUNARU - Să intre. Cheamă-l pe Iosifoiu, de la Circ; să vină imediat, cu Gâlman. (Avertisment.)

La ăştia, mă grăbesc eu (secretara a înţeles; dispare. După câteva clipe intră Ciuculete.)

CIUCULETE (deosebit de respectuos) - Să trăiţi, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Să trăim toţi, Ciuculete. (Văzând că acesta a rămas în picioare) Ia loc... (Ciuculete se aşază.) - Ce mai e prin raionul vostru?

CIUCULETE - Totul în perfectă ordine, tovarăşu' Tunaru.

TUNARU - Bravo, mă bucur. Cu oameni ca voi...

(Replicile de convenienţă nu l-au liniştit pe Ciuculete; aşteaptă crispat „deschiderea" care nu întârzie, şi vine direct.) Circul cum mai merge?

CIUCULETE (încercare de glumă, pe care o va regreta amarnic) - Prosperă, tovarăşu' Tunaru.

TUNARU (cu subtext) - El, sau...?

CIUCULETE - El, tovarăşu' Tunaru! Depăşeşte planul la toţi indicatorii, şi la intern, şi la valută. Nici o instituţie de spectacol din oraş nu stă ca Circul! Poate Estrada, pe vremea când era în răspunderea mea...

TUNARU (îi taie avântul) - Ştii ce spuneau scriitorii despre Estradă, când o păstoreai tu? „Ca să scrii o revistă bună, îţi trebuie talent; ca să ţi-o joace, îţi trebuie geniu... financiar". Înţelegi nuanţa...

CIUCULETE (început de panică) - Bârfe, tovarăşu' Tunaru! Nu ştiţi cum sunt scriitorii?

TUNARU - Daţi dracu', mie-mi spui? Dar aşa, câte-o dată, servesc şi ei la ceva: spun adevărul.

CIUCULETE (ştie că n-are voie să cedeze.) - În cazul meu...

TUNARU - Poate n-ar strica să fac un caz din „cazul tău"... E o idee. Dar nu te-am chemat să dezgropăm morţii. Acum trei săptămâni ai avut de anchetat un memoriu.

CIUCULETE (răsuflă uşurat; crede că a scăpat. Din nou vioi) - L-am anchetat! V-am înaintat raportul, am prelucrat concluziile...

TUNARU - Ai memoriul, în original?

CIUCULETE (gândindu-se) - Să văd... (deschide repede servieta „diplomat") Da, e la mine. Poftiţi... (înmânează memoriul)

TUNARU (priveşte cu interes textul, apoi îl pune lângă cel aflat pe biroul său; din nou, privire comparativă. Acum este perfect edificat) - Da, da, da. Şi nu s-a confirmat nimic?

CIUCULETE (fără să clipească) - Nimic, tovarăşu' Tunaru.

TUNARU (privire sfredelitoare, ton insidios) - Nimic, nimic?

CIUCULETE (încă ţine piept) - Nişte fleacuri, tovarăşu' Tunaru...

TUNARU (acelaşi joc) - Mă, tu minţi şi când vrei să spui drept.

CIUCULETE - Nu, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Aaaa, nici nu vrei... (Îl ia „la fix".) Cu carnea... cum mai stai?

CIUCULETE (început de panică) - Nu aplecaţi urechea, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - N-aş apleca-o, Ciuculete, dar uite, nu mă lasă reclamaţiile... memoriile! (Bate cu palma în manuscrisul pe care-l avea deja pe birou, apoi ridică textul, la vedere.) Opinia publică! Oamenii muncii! Nu pot să le pun botniţă, mă, că noi le-am spus să fie combativi! Văd, scriu, reclamă... memoriul acesta

nou spune că iei cotă şi la carnea de vacă, şi la carnea de damă! Îţi plac amândouă, ai?

CIUCULETE (încă mai are putere să joace indignarea) - Verificaţi, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Aici e drama, că am verificat... Şi se confirmă al dracului! Anonimul ăsta... (ridică, din nou, memoriul) ştie tot şi spune tot! Auzi cum îl încheie: „Am să reclam până când factorii de îndrumare se vor recruta dintre persoanele cinstite şi competente, în aşa fel încât munca unor oameni şi eforturile unei instituţii să nu mai fie dijmuite de... " Ei, ce zici? Cum pot eu să mă fac „n-aude, n-a vede", când tot Circul ştie că pleci cu portbagajul ticsit? Vrei să creadă organele superioare că te ţin în funcţie fiindcă împarţi prada cu mine?

CIUCULETE (înnebunit) - Vai de capul meu...

TUNARU - Păi să ştii c-o să fie! (Ridică cele două memorii.) Amândouă, anonime, dar... acelaşi scris; acelaşi autor.

CIUCULETE (se agaţă de idee ca înecatul de un pai, fără să ştie că asta-l va pierde) - Îl cunosc, tovarăşu' Tunaru! L-am descoperit!

TUNARU (asta n-o mai admite) - Şi nu-mi spui? În schimb, îmi trimiţi rapoarte mincinoase, dragă-doamne „concluziile tovarăşului Ciuculete"! Iar eu pierd vremea cu ele, să le citesc, ba mai stau şi liniştit, că a anchetat Ciuculete, a verificat Ciuculete, are grijă Ciuculete... Cine e? Pariez că din Circ! (Raţionament strâns, construit „ad - hoc", dar de un adevăr care-l uluieşte pe Ciuculete.) Pariez că a montat toată porcăria asta, să se scuture de tine... Pariez că nu e un fitecine (ca pentru el) ...deşi prea mult nu-l ajută capul nici pe el, dacă a ales soluţia asta... Şi mai pariez că, după ce l-ai descoperit, v-aţi înţeles din preţ şi... aţi căzut la pace. Aşa e?

CIUCULETE (zdrobit) - Aşa e, tovarăşu' Tunaru...

TUNARU (înverşunat) - Pace... până la un nou memoriu, zevzecule! Una e să te lingi pe degete când umbli cu mierea, şi alta e să te dai legat în mâna cuiva! (Se ridică, începe să se plimbe furios prin birou) Odată cu rotarea, trebuia să instaurăm principiul centrifugării cadrelor... a cadrelor proaste! Catapultarea trebuia s-o inventăm, mă, dar nu în sus! Să v-aruncăm, dracu, în toate colţurile lumii, să mai fericim şi pe alţii cu de-alde voi! Dar noi... nu! Vă ţinem, vă creştem, vă promovăm! Peste tot în lume prostia se plăteşte scump, numai la noi se răsplăteşte gras! (De la principii, trece la Ciuculete.) Cum te-am ţinut eu atâta timp în Primărie, Ciuculete? Spune-mi, explică-mi, că nu înţeleg ce-a fost în capul meu!... (De-odată, brusc.) Cine e?

CIUCULETE (ca pe ultima suflare) - Iosifoiu...

TUNARU (zâmbet abia mijit) - Alt cadru de bază... Eram sigur. (Continuă plimbarea prin birou) Hai, că mi-am ales nişte oameni!... Bravo mie!

CIUCULETE (încearcă să schimbe obiectul furiei lui șefului) - N-aveţi idee ce face-n circ, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Păi cum să am idee, dacă subalternii mei, plătiţi să-l îndrume, să-l controleze şi să mă informeze, încasează încă un salariu, ca să-l îmbogăţească pe el şi să mă mintă pe mine?!

CIUCULETE - Nu v-am spus fiindcă mi s-a... mi s-a făcut frică...

TUNARU - Frică? Auzi! (Invocaţie spre ceruri.) Hoţul zburdă şi organul de control tremură! Bine-am ajuns!

CIUCULETE (disperat că oricum o dă, îl înfurie şi mai tare) - E chestie de valută, tovarăşu' Tunaru, şi asta... se lasă cu pârnaie! Circul trimite oameni în toată lumea, başca turneele ansamblului! Toate paiaţele învârt dolari şi mărci de te doare capul... Iosifoiu are cotă fixă de la fiecare, şi diferenţiat: est, vest,

lumea treia... Am zis că, dacă zgândăresc afacerea, iese cu... ştiţi dumneavoastră ce, şi eu mă feresc de asta ca de foc...

TUNARU (s-a oprit din mers; e - brusc - concentrat, atent, interesat, are mina şi atitudinea omului care a primit o informaţie esenţială. Deşi încearcă să ascundă starea, nu reuşeşte) - Valută?

CIUCULETE (în sfârşit o rază de speranţă) - Da, tovarăşu' Tunaru! Şi nu aşaaa, un dolar-doi! (Tunaru s-a întors cu spatele, simţind nevoia să se concentreze. Priveşte pe fereastră, ca şi cum ar gândi intens la ceva; e foarte important să se marcheze astfel momentul. După câteva clipe, care lui Ciuculete i s-au părut o veşnicie.)

TUNARU - Ştii la ce mă gândesc acum? (Ciuculete nu îndrăzneşte să răspundă. Tunaru se întoarce şi - ca la judecata de apoi.) Ciuculete, uită-te la mine: te-ai mânjit, cumva, cu valută?

CIUCULETE (explozie) - Eu? Dolari, eu? Ferească-mă sfântul! Şi nici lei, tovară...

TUNARU (întrerupere brutală) - Gura! Asta să i-o spui lui Mutu!

CIUCULETE (cu frenezia disperării care întrezăreşte, totuşi, şansa de scăpare) - Nu din banii statului, vă jur! Nu m-am atins de avutul statului - ca bun al întregului popor, să nu mă mişc de - aici, să-mi cadă mâna, tovarăşu' Tunaru! La asta am principii ferme! Din proprietatea particulară... De la ăia care adună pe nemuncite...

TUNARU - Ca Iancu Jianu! Mă mir că nu ţi-au făcut şi balade... Dar carnea?

CIUCULETE - Păi ce, menajeria e statul? La ulcerul meu, n-am apucat să mănânc nici ce intră pe măseaua unui tigru. Aş fi cumpărat, că de leafă nu mă plâng, dar de unde, tovarăşu' Tunaru? Ce, eu sunt animal exotic, să am cotă de carne?

TUNARU (din nou, dur; nu suportă să fi „plimbat”) - Lasă ulcerul... Vrei să-ţi pun în faţă lista cu tot ce-ai luat? Şi cu cine te-ai încurcat? Vrei să te-aduc în faţa Colegiului Primăriei, să te judece?

CIUCULETE (a văzut moartea cu ochii) - Nu, tovarăşu’ Tunaru! Hotărâţi dumneavoastră! Fiţi judecătorul meu, pedepsiţi-mă... (Cu o undă de viclenie lingușitoare.) Că întotdeauna mi-aţi fost ca un părinte! N-o să mă lăsaţi tocmai acum...

TUNARU (cu satisfacţie, dar nu pentru ce crede Ciuculete, ci pentru că „schema” începe să-i iasă) -Escrocule! Mă ştii sentimental...

CIUCULETE - Nu sentimental; bun! Drept! Omenos! (Se repede să-i sărute mâna)

TUNARU (își smuceşte mâna, Ciuculete rămâne confuz... Tunaru reia plimbarea prin birou, sprijinindu-şi bărbia în pumn, ca pentru deliberare. Se opreşte o clipă, priveşte la Ciuculete, dar amână intenţionat verdictul, mărind tensiunea aşteptării. După un alt popas în faţa ferestrei) - Ciuculete, te duci la Circ. Şef de Personal.

CIUCULETE (distrus)- M-aţi nenorocit... în cuşca leilor... şi fără bici în mână!

TUNARU (cu perfidia cabotină cu care, probabil, Napoleon şi-a purtat grenadirii din victorie în victorie, prin toată Europa) - Da, dar cu bastonul de mareşal în raniţă... (După o tăcere bine dozată, în care ochii lui Ciuculete au început să sclipească.) Sau, hai să zicem... cu scaunul de director sub fund. Ce zici? (Explozie de bucurie, la Ciuculete; din nou încearcă să se repeadă la mâinile lui Tunaru, să le sărute, dar acesta - prevăzător - le-a şi dus la spate.) Nu te pripi. Nu te-am numit încă... Deocamdată eşti şef de personal. Depinde de tine! Acum, am nevoie de un om serios, vigilent şi devotat acolo. Ca să-l

înfund pe Iosifoiu... să scap circul de el, trebuie lăsat să-şi facă mendrele, să se mânjească bine... Să nu cumva să-l sperii. Eu îl liniştesc cât pot, îl scot basma curată din toată afacerea asta, ca să-l proptesc, pe urmă, de unde nu-l mai scoate nimeni. Înţelegi?

CIUCULETE (înţelege, dar se grăbeşte) - Dar e mânjit şi-acum până peste cap! Orice anchetă îl rade! Ce să mai aşteptăm?

TUNARU - Băăă, găgăuţă! Şi cu tine ce fac? Tu, cum ieşi la anchetă? Ăla moare cu tine de gât. (Ciuculete se bate cu palma peste frunte; „mea culpa"!) Faci cum spun eu: te duci acolo până se stinge vâlva; omul nostru crede că totul e-n regulă, şi când i-o fi lumea mai dragă,... jap! Acum ai înţeles?

CIUCULETE - Da, tovarăşu' Tunaru! N-am să uit niciodată! Ca un tată-mi sunteţi!

TUNARU - Tată, tată... dar uite că mai există pe lume şi copii denaturaţi! De unde ştiu că odată sus, nu te apuci iar de prostii? (Ciuculete se pregăteşte pentru un nou gest spectaculos şi pentru o tiradă convingătoare, dar Tunaru îl opreşte cu un gest energic.) Ştii că nu-mi place melodrama, mai ales prost jucată. Lasă, că acum am învăţat lecţia; de profilul tău moral o să am eu grijă... (Tunaru apasă pe sonerie: intră secretara.) Iosifoiu a venit?

SECRETARA - Aşteaptă, cu tovarăşul Gâlman.

TUNARU - Să intre amândoi. (Peste câteva clipe îşi fac apariţia cei doi, salutând respectuos. Tunaru le răspunde, le strânge mâna, îi invită cu un gest să ia loc. Apoi, atacă direct, în stilul său personal.) -Măi, tovarăşe Gâlman, ia spune-mi mie, dar drept: nu te-ai plictisit acolo, la personal? (Gâlman e în mare încurcătură; aruncă priviri rugătoare spre Iosifoiu, să-i sugereze un răspuns, o atitudine; acelaşi joc spre Ciuculete, dar de nicăieri nu vine nici un ajutor.) Nu vrei să-mi spui, văd...

GÂLMAN (nu acceptă ipoteza) - Eu, tovarăşu' Tunaru... eu ştiu că plictiseala... e ceva... burghez. Doar îmbuibaţii care nu munceau, numai ăia...

TUNARU (aproape înduioşat de prostia insului) - Nu aşa,frate... Păi ce, dumneata eşti miliardar? Mă gândeam la o plictiseală de-asta, de-a noastră... Nu simţi nevoia de o schimbare? De altceva?

GÂLMAN (cu patos revoluţionar) - Dacă serveşte cauzei, eu... simt, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Gând la gând cu bucurie... Ţi-am găsit ceva... (precizare liniştitoare.) Tot acolo, la Circ... O muncă de răspundere, chiar de mare răspundere, dar în care să fie totul clar, nu cu chichiţe, dileme şi surprize permanente, cum e la Personal... Ceva, aşa, cum să spun... pe bază de indicaţii precise; puţine şi precise! „Pe-aici e voie, pe-aici nu"; „ăştia au voie, ăştia nu"; „de la... până la... e voie, mai devreme sau mai târziu nu"... Ce zici?

GÂLMAN (fericit; nici nu-i vine să creadă) - Există aşa ceva, tovarăşu' Tunaru?

TUNARU - Sigur că există; la poartă. (Gâlman nu înţelege; Tunaru atacă rapid, nelăsându-i timp să se dezmeticească. Spre Iosifoiu.) Să-i faceţi o uniformă corespunzătoare... Cu şapcă! Şi o lojă comodă, lângă intrare. Îi daţi instrucţiuni exacte şi puteri depline; el reprezintă autoritatea în incintă! Munca voastră, liniştea voastră, avutul obştesc, totul e-n mâna tovarăşului Gâlman! În ordine? (Pe Gâlman nu-l mai ajută nici bruma de minte ce-o are; e năucit, incapabil să răspundă.) Bravo, eram sigur că vei înţelege. Te felicit şi spor la treabă. (Îi strânge mâna, repede, apoi, - spre Iosifoiu.) Ai rămas fără şef la Personal... Și acolo trebuie un suflu nou, o viziune proaspătă... Un om de concepţie, care să te ajute la construcţie... (gest sofisticat, cu mâna, care ar trebui să sugereze complexitatea misiunii)

IOSIFOIU (circumspect) - Greu de găsit...

TUNARU - Te cred! Trebuie orientare, discernământ, nivel politic, partinitate, cunoştinţe, orizont, experienţă, tact, fler, talent în munca cu oamenii, răbdare, fermitate, simţul perspectivei, să-i placă domeniul, să-l cunoască, să-l recunoască oamenii, să-l accepte...

IOSIFOIU (îndrăzneşte o glumă) -Dacă-l găsiţi... ar fi bun de ministru, la cultură...

TUNARU (gest cu mâna) - Acolo e mult mai simplu! Aici să rezolvăm noi... (Scurtă pauză.) Ei, te-ai gândit?

IOSIFOIU - De unde, tovarăşu' Tunaru?

TUNARU - Eu aş avea o propunere. Nu ştiu dacă-ţi convine... (Din nou pauză, după care scoate asul din mânecă.) Tovarăşul Ciuculete îţi place? (Lui Iosifoiu nu-i vine să creadă.) Da sau nu?

IOSIFOIU - Un asemenea noroc... Nici n-am sperat...

TUNARU - Directore, îţi dau drept mână dreaptă pe cel mai bun instructor din raion! Să nu uiţi ce-am făcut pentru voi. Acum, cu un asemenea cuplu, circul trebuie să meargă uns. (Operaţional.) În câteva zile iese decizia, dar dumneavoastră (gest spre Ciuculete şi Gâlman) începeţi munca de mâine. (Întrebare retorică, spre Iosifoiu.) Sau directorul nu e de acord?

IOSIFOIU (cu o bucurie pe care nu reuşeşte să şi-o stăpânească) - Să nu vreau? Vai de mine! După ce faceţi un asemenea sacrificiu pentru noi, pentru instituţia noastră, ca să întăriţi munca? Vă mulţumesc din inimă şi vă asigur...

TUNARU (taie tirada, cu un gest) - Nu vorbe, ci fapte! La treabă! Pregătiţi-vă bine, în câteva zile vă vizitează un colectiv... (subliniat) de anchetă. A mai venit un memoriu...

IOSIFOIU (întrerupe, cu o izbucnire suspect de sinceră) - Rupeţi-l, tovarăşu' Tunaru! Nu daţi crezare tuturor calomniilor...

TUNARU - Calm, directore! Dacă sunt calomnii, o să-l rupem; dacă nu...

IOSIFOIU - Poate sunt aspecte vechi, depăşite...

TUNARU - Ne lămurim noi, nici o grijă. Dar la faţa locului. (A încheiat) Acum, la treabă! Să aud numai lucruri bune de la voi. (Cei trei pornesc spre uşă. Când sunt aproape să iasă, Tunaru îşi aduce aminte de ceva.) Era să uit... De luni începe „Săptămâna productivităţii", o acţiune de mare amploare, pe municipiu. Voi trebuie să mobilizaţi la mitingul de deschidere o sută cincizeci de oameni.

IOSIFOIU - Păi o sută şaizeci suntem cu toţii. La ce oră?

TUNARU - Mitingul începe la cinci, dar oamenii se instalează pe amplasament pe la 12.

IOSIFOIU - Trebuie să suspend ambele spectacole... Dacă scot 150 de oameni de la prânz până seara, imobilizez...

TUNARU (întrerupere iritată) - Ţi-am spus nu să imobilizezi, ci să mobilizezi! Acum ai înţeles?

IOSIFOIU (spăşit) - Da, tovarăşu' Tunaru.

TUNARU - Aşa! Priveşte lucrurile politic, tovarăşe director, că nu eşti contabil cu mânecuţe, ci conducător! N-a rămas venitul Circului în două spectacole. Nu uita că am înfăptuit revoluţia, i-am alungat pe patroni! Cine să mai dea faliment, la noi? Şi dacă tot vă trimiteţi oamenii la miting, pregătiţi-i ca lumea. Să nu mai strige doar „ura!", că există şi alte lozinci. Aşa... azi „ura" mâine „ura", toată ziua-bună ziua „ura!", la un moment dat se adună atâta ură că te şi sperii! Cu ura nu e de joacă... Aţi înţeles?

IOSIFOIU şi **CIUCULETE** (într-un glas) - Da, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Bravo! Salutare. (Cei trei ies, salutând adânc. Tunaru se aşază, apoi se întinde în fotoliu, cufundat în gânduri,

dar cu semnele unei profunde satisfacţii pe figură. După câteva clipe, intră secretara.)

SECRETARA - Vă caută un cetăţean...

TUNARU - Cine e şi ce vrea?

SECRETARA - Lucrează la Circ... E clovn, sau aşa ceva... vrea să vorbească cu dvs.

TUNARU - Clovn? De la Circ? (Se uită la ceas; nu mai are timp şi răbdare) Spune-i că zilele astea vin la ei, cu treabă. Să mă caute acolo.

SECRETARA - Am înţeles. (Iese)

TUNARU (filozof pentru uz propriu) - Mare e grădina lui Dumnezeu... Dar nici cu „menajeria" Circului de stat nu mi-e ruşine...

TABLOUL IV

Scena reprezintă un spaţiu neutru; poate fi o sală de repetiţie,un colţ din arena circului, eventual decupat din restul scenei doar prin lumină. A trecut ceva timp... Ciuculete, în noua sa calitate, urmăreşte cu interes un număr oarecare de jonglerie, de acrobatică mai simplă, sau orice alt element de spectacol specific circului, executat de TRIO PRICOP. La un moment dat, Pricop a obosit, se opreşte, îşi şterge faţa cu un prosop, apoi dispare în culise, pentru câteva minute. Exact în acest moment, de Ciuculete se apropie Gâlman, în uniformă de portar, iar din partea opusă, Vivi, în costum de repetiţie.

VIVI (care, judecând după apelativ şi ton, s-a reconciliat cu Ciuculete) - Ce zici, scumpi, îl conving pe director?

CIUCULETE (privindu-i, cu o expresie inconfundabilă, formele apetisante bine puse în valoare de maioul-pantalon

perfect mulat pe corp) - Cu „argumente” ca ale tale, convingi şi pe Daniil Sihastru! Ce vrei să ceri?

VIVI - Pregătesc un număr senzaţional! Pianistul nostru, aşezat în mijlocul arenei, cântă o piesă numai ritm, iar eu înconjur pianul, galopând alternativ pe patru cai. Totul crescendo, până când, în final, sar cu El Zorab, armăsarul meu preferat, peste pian şi pianist, ca la obstacole! Ce zici?

CIUCULETE (admiraţie sinceră) - Grozav! Dar... de ce trebuie să-l mai convingi?

VIVI - Sunt probleme... Toată poanta ar fi să procurăm un pian cu coadă...

CIUCULETE (ferm) - Nu! Asta nu! Cât mai am un cuvânt de spus aici, n-am să permit un pian cu coadă în circul nostru!

VIVI - De ce, scumpi?

CIUCULETE (vehement) - Înţeleg: carne cu coadă, brânză cu coadă, cafea cu coadă, hai - pâine cu coadă... Dar pian? Coadă și la pian, domnule? Pân-aici!

VIVI - Bravo! Când o să stârpeşti coada, să-mi dai şi mie un telefon! Pa, iubiţel... Poate te răzgândeşti şi-mi pui o vorbă la Iosifoiu... (Pleacă să repete)

GÂLMAN (care a urmărit discuţia şi acum se apropie, plin de respect) - Chiar, tovarăşu’ Ciuculete... De mult vreau să vă întreb: de ce stă lumea la brutărie?

CIUCULETE - Să ia pâine.

GÂLMAN - Asta ştiu şi eu. Dar de ce aşteaptă?

CIUCULETE - Dumneata cum ai vrea: vii, pui banul jos, iei pâinea şi pleci?

GÂLMAN - Aşa!

CIUCULETE - Dar pâinea aşa se face, tovarăşe Gâlman? Bobul de grâu, acela mic, mic de tot, apare hocus-pocus, ca porumbelu’ din jobenul scamatorului? Şi se transformă în pâine într-o clipă,

ca atins cu bagheta? Ia gândeşte-te: ţăranul ară... şi aşteaptă, seamănă - şi aşteaptă; seceră... şi aşteaptă; treieră... şi aşteaptă; macină... şi aşteaptă; apoi vine brutarul, care frământă; cuptorul coace, şoferul ţi-aduce pâinea la nas... Totul... aproape un an! Iar dumneata vrei să o iei într-o secundă! Drept ar fi?

GÂLMAN (luminat) - Aşa pusă problema...

CIUCULETE - Şi, la urma urmei, te întreb: chiar dacă aştepţi mai multişor... până la urmă vine?

GÂLMAN - Vine, ce-i drept!

CIUCULETE (în prelungirea demonstraţiei) - Şi chiar dacă a fost coada mai măricică, s-a întâmplat să nu mai apuci?

GÂLMAN - Nu! La altele da, dar la pâine, nu.

CIUCULETE -Păi vezi? Fără să ştii, ai reformulat unul din principiile noastre de bază (Magister dixit.) „Nici pâine fără coadă, dar nici coadă fără pâine!” (Gâlman îl ascultă, sufocat de admiraţie; deodată, izbucneşte „oful” lui vechi, fundamental.)

GÂLMAN - De unde-aveţi atâtea vorbe, tovarăşu’ Ciuculete? Mereu vă ascultam înainte... (Ciuculete tuşeşte, semnificativ; nu-i place să i se amintească ce-a fost „înainte”..) ... . şi-mi era nu ştiu cum să vă întreb, dar acum, că suntem colegi... (Ciuculete tuşeşte şi mai tare, scorţos; Gâlman - în sfârşit - realizează gafa.) Adică, iertaţi-mă, vreau să spun că... aici... împreună... cum să spun... (caută cu disperare, nu găseşte cuvinte) Vedeţi? Nici asta nu pot s-o explic! O simt - că uneori simt! - dar... nu-mi vine în gură! Ehe, dacă m-ar fi dus cineva la o şcoală de scos vorbe!... Da’ să nu mă ia pe mine cu grecii antici şi cu nemurirea sufletului, că n-am timp de prostii! De vorbe aveam nevoie, tovarăşu’ Ciuculete! Să-mi pună vorba în gură, să vină singură, la ţanc, să sară dintre buze tocmai când i-o fi lumea mai dragă ăluia de mă ia la-ntrebări... Că la toate colţurile e câte unul care de-abia aşteaptă să te-nghesuie... Viaţa nu e un drum lin, fără obstacole

şi urcuşuri - asta scrie şi-n documente, de-acolo ştiu! Păi dacă te-nghesuie unul, te-ncolţeşte altul, cum ieşi din clenci? Cu vorbe!

CIUCULETE (uluit de tirada lui Gâlman)-Şi dumneata n-ai? Văd că...

GÂLMAN - N-am. Ehe, dacă aveam vorbe, ajungeam mare! Dar n-am; nu m-ajută capul. Decât să zic ceva, mai bine sap un pogon. Și nu din vina mea! Secole de-a rândul, exploatatorii mi-au ţinut strămoşii în întuneric, până când noaptea asta... întunericul ăsta... s-a băgat în... aia... cum îi spune...? (se frământă) Are nume de peşte oceanic... (Izbucnire.) În cod!

CIUCULETE (aiurit) - În cod?

GÂLMAN (acum, foarte sigur pe el) - Da, în cod; mi-a spus mie un doctor cum e treaba...

CIUCULETE (luminat) - Aaaa, în codul genetic! Bată-te să te bată, tovarăşe Gâlman!

GÂLMAN (fericit că s-a lămurit problema) - Aşa! Aşa-i zice. Și dacă s-a băgat în cod, gata! Te naşti cu... (semn la cap) ... adică fără vorbe. Am eu vreo vină?

CIUCULETE (convingere nestrămutată) - Absolut nici una!

GÂLMAN (cu disperare tragică) - Atunci... ce-au cu mine? De ce m-au buşit fără milă, până la... până la uniforma asta, să păzesc intrarea circului? Sunt devotat, ce mi se spune şi înţeleg, fac! Fac şi ce nu-nţeleg! E drept, nu mă duce capul mai mult, n-am vorbe...

CIUCULETE (i se face milă; vrea să-i ofere un reper, să judece mai lucid) - Nea Gâlman, să ştii de la mine: capul e cap şi gura e gură...

GÂLMAN (vehement) - N-ai dreptate! Gura e totul! Doamne, de ce n-am eu vorbe!... Cu originea mea, aş fi învârtit lumea pe degete!

CIUCULETE (grav, confidenţial) - De mine, ce zici? Am?

GÂLMAN - Dumneavoastră? Dumneavoastră? De-aş fi avut eu a mia parte!...

CIUCULETE (momentul adevărului) - Şi ce-am făcut cu ele? Ce-am ajuns? (Gâlman e descumpănit. Mintea lui înceată parvine la adevărul că mai sunt şi alte victime ale ingratitudinii umane. Constatarea îi aduce pe faţă o expresie de linişte, de împăcare cu sine. Pe această stare, emite cugetarea care-l uluieşte pe Ciuculete.)

GÂLMAN - Aşa e... Dacă nici dumneavoastră n-aveţi vorbe!... Dar poate că... n-ajunge. (Pe stupoarea lui Ciuculete, apare Iosifoiu, în trecere. Cum îl zăreşte, Gâlman salută cu deferenţa cuvenită directorului, apoi porneşte, grăbit, la treaba lui.)

IOSIFOIU - Bună, tovarăşe Ciuculete. Merge, merge?

CIUCULETE (modest) - Ca la-nceput...

IOSIFOIU - Ei, lasă, nu fi modest... Oamenii te laudă... Te-au asimilat...

CIUCULETE - Munca cu oamenii e pasiunea mea, tovarăşu' director. Îţi dă nişte satisfacţii!

IOSIFOIU (cu subtext) - Mie-mi spui? Numai când mă uit la Vivi... (Izbucneşte în râs, complice. Ciuculete nu ştie cum s-o ia, dar se orientează şi acceptă tonul de glumă; râde şi el. Iosifoiu se apropie, îl bate, prieteneşte, pe umăr, apoi, ton de confesare.) - Îţi simt lipsa, amice...

CIUCULETE - Păi, sunt cu dumneavoastră, aici...

IOSIFOIU - Nu de-aici... (Gest cu mâna, sus.) De-acolo!

CIUCULETE (o ia drept un compliment) - Mă flataţi...

IOSIFOIU - Fără dumneata e o linişte... Nu mă cheamă, nu mă-ntreabă, nu mă freacă, nu mă-ntoarce! Să mori de plictiseală, nu alta... Salutare! (Pleacă în treburile lui, bătându-l amical pe umeri, dar cu condescendenţa arogantă a rangului şi a poliţelor

vechi, pe care - acum-le plăteşte din plin. Ciuculete e vânăt de furie. Murmură, scrâşnit.)

CIUCULETE (în urma lui Iosifoiu) - Nu te-am lucrat când te-am avut Ia mână! Aşa-mi trebuie... Dar îţi vine ţie rândul, ai răbdare. Dacă n-o să-ţi înghiţi vorbele!... (Ciuculete pleacă, furios, exact când se întoarce TRIO PRICOP, pentru a-şi relua antrenamentul. Când acesta din urmă este gata să se apuce de lucru, apare August, şi el în costum de repetiţie.)

AUGUST (la început, aproape în şoaptă) - Ai auzit de anchetă?

PRICOP - Ce anchetă?

AUGUST - Se anchetează un memoriu sosit la Municipiu... Dar acum cu adevărat! O să iasă la iveală tot, se face lumină!

PRICOP - Cine face lumină, mă, lunaticule?

AUGUST (a căpătat curaj, vorbeşte tare) - Organele de anchetă! Dacă noi... dacă noi toţi vom spune deschis ce ştim, ce trăim, ce păţim...

PRICOP - Vezi-ţi de treburile tale, potoleşte-te!

AUGUST (montat) - Dacă eu tac, tu taci, toată lumea tace, cum vreţi să...

PRICOP (întrerupere brutală) - Am spus eu că vreau ceva?

AUGUST (nu mai înţelege nimic) - Nu vrei să scăpăm? Să fie totul cinstit, corect... să ne facem meseria fără lipitori?

PRICOP (se înfurie) - Mă, tu vrei să strici piaţa? Pe ăştia-i ştiu, m-am înţeles la preţ; trăiesc ei, trăiesc şi eu... n-am chef să vină alţii... (Pe discuţie, a apărut Vivi, chiar cu câteva replici mai înainte; a ascultat, a înţeles despre ce e vorba, se apropie, August o vede.)

AUGUST - Vivi, ajută-mă tu! Ajutaţi-mă să facem curăţenie în circul ăsta, că pute mai rău decât menajeria! Cum suportaţi? Cum nu vă trăsneşte duhoarea? De ce nu vreţi aer curat?

PRICOP (cu milă, s-a liniştit) - Măi August, tu nu trăieşti pe pământ... Ai fi bun de erou pozitiv prin filme, prin cărţi, pe scenă... Editurile se bat după d-ăştia, ca tine! Dar în viaţă, în viaţa asta împuţit de adevărată, încurci pe toată lumea. Şi - nu te supăra - nu ai nici un haz... Nu te mai agita, că e păcat de tine; te ronţăie rechinii. (Pricop trânteşte prosopul pe podea și pleacă; i-a pierit cheful de lucru. August a rămas mut, parcă pălmuit, privind în urma lui. Vivi îl ia de mână, ca pe un copil, și-l aşează jos, pe podea, asezându-se odată cu el.)

VIVI (cald, aproape tandru) - Nu pune la inimă... te rog să te-astâmperi; te rog eu. Sunt jocuri prea mari...

AUGUST (din nou, fanatic) - Nu există joc prea mare, dacă oamenii, toţi oamenii...

VIVI - Și mafia e solidară! Au oameni, au bani, au uşi deschise, află la timp... Tu ţi-ai găsit să te lupţi cu ei?

AUGUST - Noi!

VIVI - Naivule... Când Iosifoiu a omorât un om fiind la volan, s-a clasat dosarul! Ancheta a stabilit că victima decedase de bătrâneţe; e drept, avea vreo 60 de ani... Şi tu vrei să-i înfunzi cu anchete!?

AUGUST: Se poate! Acum se poate, dacă...

VIVI (ultimul argument; îl priveşte intens) - Mă iubești? Dacă mă iubeşti, stai cuminte. Fă-o pentru mine!

AUGUST: (a uitat de anchetă, de Iosifoiu, de tot; în transă)- Ştii? Ştii că eu...

VIVI - Da, prostuţule... (Ca un alint.) August, prostuţule... ştiu de mult... Tu, singurul om cinstit din șandramaua asta, justiţiarul care s-a apucat să reformeze lumea...

AUGUST (cu un nod de emoţie în gât) - Vivi, eu...

VIVI (se ridică, îl mângâie pe cap, aproape matern) - Bine, bine, vorbim altă dată, acum trebuie să plec... Ai grijă! (Se ridică,

pleacă. August a rămas singur. Se frământă, priveşte dezorientat în toate părţile, până îl înghite cortina de întuneric.)

TABLOUL V

În cabinetul directorului intră val-vârtej Ciuculete. Iosifoiu, aflat în birou, ridică privirile din nişte hârtii, vizibil nemulţumit.

CIUCULETE (prea grăbit ca să se mai scuze) - Tunaru!

IOSIFOIU - Ce-i cu Tunaru?

CIUCULETE - Vine!

IOSIFOIU - Fii, dom-le, serios... Tunaru, la noi?

CIUCULETE - Vine, vă rog să mă credeţi, am şi eu oamenii mei la municipiu... Acum m-a sunat cineva... (Pe replica lui, uşa se deschide violent şi Gâlman, în uniformă de portar, pătrunde în cabinet, de- abia apucând să articuleze.)

GÂLMAN - Tovarăşu' Tunaru! E la poartă! (Iosifoiu sare de pe scaun, Ciuculete subliniază prin gesturi „ v-am spus eu" , în timp ce Secretara intră, anunţând cu voce de eveniment deosebit.)

SECRETARA - Tovarăşu' Tunaru...

TUNARU (care tocmai a apărut calm, detaşat, ignorând semnele - foarte vizibile, de altfel - ale fierberii produse de apariţia sa) - Bună ziua, tovarăşi... Salutare la toată lumea. (Strânge mâna lui Iosifoiu, care se apleacă respectuos; repetă gestul cu Ciuculete - acesta înclinându-se la 90° - şi nu o lasă pe secretară să iasă până nu-i strânge şi ei mâna. Apoi, binevoitor, spre Ciuculete.) - Merge? Merge? Te-ai acomodat?

CIUCULETE - Când e sarcină, merge, tovarăşu' Tunaru! Eu... eram acomodat gata.

TUNARU - Ştiam... Şi când te gândeşti că, la numire, ai avut rezerve... Ţi-am spus: Ciuculete, nu te uita la fiarele din arenă,

ci la oamenii din stal! Pe ei trebuie să-i modelaţi, să le formaţi conştiinţa!

CIUCULETE - La ei m-am uitat, tovarăşu' Tunaru... (Tot înclinându-se, la început ca semn de salut, apoi ca semn de aprobare la spusele noului venit, Ciuculete s-a apropiat continuu de uşă, pe care iese acum cu spatele, la câteva clipe după ieşirea secretarei. Tunaru şi Iosifoiu sunt acum singuri. Noul venit se uită în jur cu interes, se apropie de câteva fotografii reprezentând aspecte din spectacolele Circului, admiră 2-3 afişe, un trofeu expus în vitrina bibliotecii, apoi se opreşte la un anunţ scris cu litere foarte vizibile: „NU SE FUMEAZĂ!”. Iosifoiu crede că musafirul său este deranjat de sensul inscripţiei; se repede la birou, scoate un pachet de ţigări foarte bune, o brichetă, o scrumieră elegantă, oferind precipitat totul.)

IOSIFOIU - Dacă doriţi...

TUNARU - Aaa, nu fumez, mulţumesc. Mă uitam la inscripţie... N-ar strica să pui mai multe. (Iosifoiu, în ciuda efortului de a prinde totul, din zbor, pentru a satisface şi chiar a anticipa dorinţele interlocutorului, nu înţelege. Tunaru se explică.) Nu v-a predat la CEPECA? Parcă te-am trimis... (Iosifoiu confirmă, cu un gest din cap; a fost, dar...) E un principiu foarte modern... american, mi se pare... (pe un ton de confidenţă.) Că la organizare şi conducere, orice-am zice noi, sunt daţi dracu'! (Iosifoiu confirmă, cu un gest mecanic, fără să ştie de fapt, de ce sunt americanii „daţi dracu' ”) La ei, drăguţă, şefii îşi pun în birouri doar inscripţii cu „nu e voie”. „Nu fumaţi!”; „Nu vorbiţi tare!”; „Nu deschideţi geamul!”; „Nu închideţi ventilatorul!”; „Nu aprindeţi lumina!”; „Nu staţi mai mult decât trebuie!” Şi uite-aşa... Orice vrei să faci, n-ai voie! Ştii de ce? (Abordând esenţa problemei, Tunaru marchează cuvintele, apropiindu-se încet de Iosifoiu.) Se lucrează mai bine cu omul care ştie că nimic nu-i e permis! Aaaa,

dacă odată, când eşti mulţumit de el, i-ai permis tu să fumeze în biroul tău, sau l-ai primit fără cravată ori descheiat la nasturele cămăşii, apoi momentul acesta îl ţine minte toată viaţa... E concesia, e răsplata, e gestul de bunăvoinţă... I-ai permis! Îţi dai seama ce subtil?

IOSIFOIU -Într-adevăr... foarte subtil...

TUNARU - Că una e să ţi se permită, și alta să-ţi permiţi!

IOSIFOIU (mai mult ca să spună şi el ceva) - La ei...

TUNARU (rapid; din principiu, nu permite să fie atacat „de la stânga") - Aaaa, desigur, totul trebuie luat în contextul lor... social-politic, economic, ideologic, de mentalitate... asta nici nu se discută! (Se apropie din nou de Iosifoiu, de data asta cu ceva ameninţător în figură şi în ton; replica o rosteşte foarte aproape de el.) Dar aici, la noi... în condiţiile noastre... e normal să-ţi permiţi orice?

IOSIFOIU (speriat, fără să ştie de ce; încercare timidă de apărare) - Eu... vă asigur...

TUNARU (cu un gest larg, de înţelegere superioară a lucrurilor) - Nu e vorba de dumneata... Pun problema principial. Vezi ce greu ne ridicăm la concepte!?! (Iosifoiu respiră, uşurat; faţa i se luminează.) Alegi un om... un oarecarc. Ghiceşti în el stofă de organizator... îi acorzi încredere... îi dai pe mână o instituţie... (Iosifoiu ascultă cu respiraţia tăiată) ...mare, importantă... (gest de jur-împrejur) ...uite - aşa, ca asta, de exemplu... (Iosifoiu e împietrit de spaimă) îl creşti, îl scoţi în lume - dar în lumea bună, nu la circurile frăţeşti! Îl reciclezi, să fie omul la curent cu metodele moderne de conducere... și când acolo, ce crezi că-și permite? Că de-aici plecasem: de la diferenţa dintre „a ţi se permite" şi „a-ţi permite"... (Tot vorbind, scoate din buzunar memoriul anonim, apoi, din alt buzunar, un bileţel pe care sunt mâzgălite câteva cuvinte, cu scris de mână; e biletul cu scrisul lui

Iosifoiu, după care s-a identificat autorul memoriului. Iosifoiu vede biletul, îl recunoaşte; e topit.) Ei, ce crezi?

IOSIFOIU (pierit) - Nu ştiu cine v-a informat, dar eu...

TUNARU (detaşat, ca şi cum situaţia evocată nu are nimic în comun cu cei de faţă) - Nici mai mult nici mai puţin decât să trimită anonime forurilor superioare, în care denigrează activitatea propriei sale instituţii! Incredibil! Şi - culmea! - scrise de mână, idiotul dracului, ca şi cum ar putea să-şi ascundă scrisul la infinit. (Pe ultima frază, flutură bileţelul scris de mâna lui Iosifoiu) Ce-o fi fost în capul lui? (Brusc, spre Iosifoiu.) Dumneata ce crezi?

IOSIFOIU (nu mai poate; explozie) - Prostie, tovarăşu' Tunaru! Nebunie! Un moment de rătăcire!

TUNARU (la fel de calm şi detaşat) - Un moment? Nu, drăguţă; insul a scris două memorii. Unul la raion... (caută într-un alt buzunar, scoate primul memoriu, cel „anchetat" de Ciuculete, îl arată lui Iosifoiu) ...şi altul, mai recent, la municipiu. Deci, nu e un moment de rătăcire...

IOSIFOIU - Unu, două... tot rătăcire se cheamă! A fost tâmpit, a fost nebun...

TUNARU - De acord cu dumneata... Perfect de acord! Dar ce-a urmărit?

IOSIFOIU - Ştiu şi eu? Poate... să scape de ceva... de cineva... N-o mai fi vrut să se lase dijmuit de vreun pungaş...

TUNARU - Păi aşa se scapă, frate? N-avem legi, n-avem principii, n-avem instanţe?

IOSIFOIU - O fi mizat pe anchetă... şi la anchetă, ştiţi, de obicei ies la iveală neregulile...

TUNARU (cu dispreţ profund) - Atunci e prost rău. Cine-a avut încredere în el, s-a înşelat amarnic. Eu unul, dac-aş fi insul vinovat de promovarea grafomanului, m-aş lăsa sancţionat cu

dragă inimă; ba, chiar aş cere-o, că merit! (Rău.) Iar cu el... Jos! La mătură! La şaibă! S-o ia de la cap! Să-şi aducă aminte cum e când n-ai nimic! Uite, asta l-aş face: om al muncii, neviciat de putere, de răspunderi, de funcţii... Să i se deschidă-n faţă toate orizonturile... dar să rămână totul exact ca orizontul: cu cât te apropii... (gest cu mâna spre orizont) Să tragă până l-o apuca damblaua!

IOSIFOIU (desfiinţat) - Tovarăşu' Tunaru... Eu n-am... Eu nu... Vă dau cuvântul meu...

TUNARU - Altceva n-ai? (Iosifoiu rămâne tablou; nu înţelege; n-are curaj să înţeleagă ceea ce sună a propunere. Tunaru reia, ceva mai explicit, dar lăsându- şi încă marjă de repliere.) Altceva... mai convingător... (Iosifoiu se repede la birou, trage un sertar, scoate un plic, apoi rămâne o clipă cu el în mână; este ultima ezitare, momentul de spaimă la gândul că Tunaru n-a vrut să spună asta... încearcă, disperat, să citească ceva pe faţa lui Tunaru, o umbră de încurajare, de dezaprobare, orice - numai să fie un indiciu; faţa acestuia e însă ca de sfinx. Iosifoiu s-a hotărât; îi înmânează plicul.)

IOSIFOIU - N-aş vrea să interpretaţi greşit... Eu, de-acum, adică de-abia acum, datorită dumneavoastră... am înţeles... şi vă promit...

TUNARU (a luat plicul fără o umbră de culpabilitate; îl deschide, priveşte conţinutul, zâmbeşte superior, închide la loc plicul şi i-l înapoiază lui Iosifoiu) - N-ai înţeles nimic, Iosifoiule, dacă încerci să mă cumperi cu lei... Pe mine, Tunaru! (Lui Iosifoiu îi vine să-şi stingă o ţigară aprinsă între gene.) Te-ai învăţat cu de-alde Ciuculete!?

IOSIFOIU (cu energia ultimei speranţe) - V-am spus că sunt un cretin! M-am tâmpit, nu mai judec, nu ştiu ce-i cu mine, vă implor să mă iertaţi!... Cum am fost în stare, nenorocitul de mine!

TUNARU - Va să zică, aşa merge... Scoatem plicul, dăm sutele şi... gata! (Din nou, sfântă indignare.) Nu, Iosifoiule! A venit momentul să afli că nu toţi oamenii se vând pe lei! (Răstit.) Ia banii de pe birou, să nu-i mai văd! (Iosifoiu face să dispară plicul, cu un gest de prestidigitator; Tunaru s-a apropiat de el, parcă pregătind momentul esenţial al confruntării.) Acum, ce să-ţi fac?

IOSIFOIU (bâlbâit de spaimă) - Vă rog... cu umilinţă vă rog şi vă implor... Daţi-mi o şansă! Una singură! Îndrept tot!

TUNARU - Dar biroul ăsta... locul ăsta... funcţia asta... n-au fost o şansă? N-au reprezentat încrederea societăţii în tine? Câte şanse mai vrei?

IOSIFOIU (simte că încă se mai poate; se agaţă cu disperare) - Una singură, ultima! Fac orice!

TUNARU (privindu-l fix, apoi - pe ton de gheaţă)- Atunci... fii atent; mâine, mai exact mâine dimineaţă...

IOSIFOIU (a înviat) - Azi! Chiar acum, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU (cu un gest brutal, stăvileşte entuziasmul lui Iosifoiu; reia explicaţia, subliniind fiecare cuvânt) - Mâine dimineaţă angajezi ca organizator de turnee şi spectacole pe... (scoate din buzunarul de sus al hainei o carte de vizită, pe care o întinde lui Iosifoiu) ...pe această tovarăşă. E verificată, corespunde din toate punctele de vedere...

IOSIFOIU (fericit că a scăpat numai cu atât) - Sunt convins! E angajată!

TUNARU (n-a terminat) - Tovarăşa... (semn spre cartea de vizită aflată în mâna lui Iosifoiu) ... se va ocupa de organizarea turneelor în străinătate ale salariaţilor dumitale... Că sunt, slavă domnului. Va prospecta personal condiţiile în care trăiesc şi muncesc artiştii noştri acolo, va încheia personal contractele cu partenerii străini... la ei acasă. (Văzând confuzia de pe chipul lui Iosifoiu.) E ceva neclar?

IOSIFOIU (cu infinit mai puţin entuziasm) - Nu, tovarăşu' Tunaru.

TUNARU (lansând „esenţa problemei") - Tovarăşa va avea 10% din toate încasările în valută ale Circului.

IOSIFOIU (îngrozit) - Nu se poate! Pe Dumnezeul meu că nu se poate!

TUNARU - Iosifoiule, eu sunt ateu convins! Dacă omul vrea, poate orice!

IOSIFOIU (în aceeaşi stare de spirit) - Asta-i puşcărie curată, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Nu pentru mine; pentru tine! Şi numai dacă eşti tâmpit. Speram că ţi-ai revenit... Crezi că nu ştiu ce încasezi de la oamenii tăi care bântuie arenele Europei? Nu-ţi cer altceva decât să le măreşti lor cota şi să-ţi micşorezi ţie partea. Vezi ce simplu e? Cât despre turneele ansamblului, nu-i o problemă, din moment ce tovarăşa e acolo; că doar ea face contractul...

IOSIFOIU (culmea disperării) - Asta nu! Orice, dar asta nu. Vă spun eu că nu se poate! Nu există nici o portiţă!

TUNARU - Oare? Nici dacă se încheie contractul de la bun început pe 90%, iar l0% se bagă-n buzunar la faţa locului? Keş - parcă aşa se zice în engleză...

IOSIFOIU (zdrobit) - Mă nenorociţi, tovarăşu' Tunaru! Înfund puşcăria...

TUNARU - Puşcăria nu e pentru hoţi, ci pentru proşti! Oamenii deştepţi găsesc întotdeauna soluţii. Mai ales când sunt ajutaţi... Când cineva, acolo, sus, îi iubeşte... îi înţelege... le „ţine spatele"... (Brusc, schimbare de ton.) Crezi că... liber şi fără „stress", ca să-i zicem aşa, dar în uniforma lui Gâlman, la poarta Circului, e vreo fericire?

IOSIFOIU (s-a decis) - Nu e, aveţi dreptate... Mâine rezolv tot, aşa cum aţi spus. Veţi fi mulţumit.

TUNARU - Vom fi mulţumiţi amândoi, Iosifoiule...

IOSIFOIU (întinzând mâna) - Dar... îmi daţi documentele?

TUNARU (sincer amuzat) - Mă crezi copil? În politica înaltă, drăguţă, arhiva se distruge sau se deschide la 50 de ani după evenimente... (Brusc, îl aduce la ordine.) Sper că nu te îndoieşti de corectitudinea mea... în afaceri?!

IOSIFOIU - Nu, tovarăşu' Tunaru...

TUNARU (filozof) - Ştii ce avantaj are - din punct de vedere principial - pactul nostru? (Iosifoiu tace; nu ştie.) Simplu, directore: câştigul meu şi pârnaia ta sunt atât de mari - deci miza, în general, e atât de grasă - încât nici unul din noi nu e tentat să trăncănească, înţelegi? (Un oftat profund al lui Iosifoiu arată că a înţeles. Pe acest joc, uşa se întredeschide şi prin crăpătura creată se strecoară capul şi ceva din bustul lui Pârjol. Tunaru, intrigat, întreabă.) Cine-i tovarăşul?

IOSIFOIU (cu un gest liniştitor) - Administratorul nostru... Ce-i, Pârjol?

PÂRJOL (în aceeaşi poziţie) - Ziceam că poate... îmi dă tovarăşul Tunaru cheile de la portbagaj...

TUNARU (cu cea mai desăvârşită candoare) - De ce? (Pârjol e în încurcătură, Iosifoiu la fel; Pârjol e obligat să se decidă, la gestul lui Iosifoiu)

PÂRJOL - Mă gândeam la nişte carne... (Repede, spre Tunaru, cu o explicaţie - scuză.) Azi ne-au adus prea multă, menajeria e aproape toată-n turneu, furnizorul n-a ştiut... Se strică şi e păcat de ea, tovarăşu' Tunaru... Numai muşchiuleţ!

TUNARU (cu un calm care nu prevesteşte nimic bun) - Fii amabil şi intră o clipă... (Pârjol a intrat; când uşa s-a închis pe dinăuntru, Tunaru se adresează - pe acelaşi ton - lui Iosifoiu.) E o provocare?

IOSIFOIU (din nou în alertă maximă) - Vai, dar cum puteţi crede... (Pârjol s-a făcut mic de spaimă.)

TUNARU - Cred ceea ce văd şi aud. Sunt un organ superior, instanţă de îndrumare şi control şi, în biroul directorului unei instituţii centrale, pe care o inspectez, un funcţionar, contabil-şef, spuneai? (Pârjol confirmă, cu un gest extrem de nesigur.) Încearcă să mă mituiască! Să-mi bage plocoane în portbagaj... Sau n-am auzit bine?

PÂRJOL (înnebunit) - N-aţi auzit, să trăiţi!

TUNARU - Mă faci şi surd!...

PÂRJOL - Nu vă fac, tovarăşu' Tunaru, dar... n-aţi auzit!

TUNARU - N-ai zis nimic?

PÂRJOL - N-am zis, să trăiţi! (Privind ţintă spre Tunaru pentru a-şi da seama dacă „ţine" varianta aleasă în disperare de cauză.) Poate a vorbit gura fără mine, dar eu n-am zis nimic!

TUNARU (calm, aproape sfătos) - Dacă n-aş refuza să cred că am auzit ceva... Mai exact, dacă n-aş refuza să cred ce-am auzit, ar trebui să te dau afară. N-aş vrea, însă, ca prima mea deplasare la Circul de Stat să coincidă cu o destituire - chiar şi meritată. Dar ţineţi minte: dacă nu lichidaţi incorectitudinea, şperţăraia, sistemul acesta nenorocit de a înfunda buzunarele şi portbagajele superiorilor, vă desfiinţez! Nu vă sancţionez, nu vă dau afară: vă desfiinţez! Ştiţi ce-au făcut romanii cu Cartagina: au arat-o! Aşa fac şi eu cu Circul, dacă nu schimbaţi foaia! E clar?

IOSIFOIU şi **PÂRJOL** (la unison) - Clar, tovarăşu' Tunaru! (Pârjol se retrage spre uşă, de-andărătelea, apoi iese, salutând.)

TUNARU - Deci, aşa lucra Ciuculete... Găinarul! Apropo de carne, v-a vândut şi vouă chestia cu cow-boy-ul, eroul tipic al filmului american?

IOSIFOIU (uşor destins) - Şi încă cum!

TUNARU - Bietul Ciuculete... pentru el, categoria filozofico-estetică supremă este carnea de vacă. O nouă dovadă că

existenţa determină conştiinţa: e bolnav de ulcer, prăpăditul, nu mănâncă decât rasol... Cum te-mpaci cu el?

IOSIFOIU - N-am probleme...

TUNARU - S-ar putea să ai... (Pe gânduri, cu ton de autoreproş.) E greşeala mea... Dar tot eu o repar. Am ceva pentru Ciuculete, în perspectivă... (Sinistru.) Cimitire sau „spaţii verzi”. Ba nu la cimitire, că-l umplu de bani; mai bine la spaţii verzi, că acolo... important e trandafirul! Mă rog, am timp să mă hotărăsc... (Operaţional.) Şi acum, să vină comitetul de conducere. Voi prezenta concluziile comisiei de anchetă (cu subtext) ...la memoriul cu pricina... Vezi câtă tevatură? (Iosifoiu nu vrea să redeschidă discuţia, apasă pe sonerie, intră secretara.)

IOSIFOIU - Comitetul, rapid!

SECRETARA - Care?

IOSIFOIU - Comitetul lărgit, în formă restrânsă... (Secretara se gândeşte, semn că este treabă destul de complicată) sau cel restrâns, în varianta lărgită... (Văzând că Tunaru începe să fie atent, o taie.) Care-o fi, dar să vină iute! (Secretara iese; după câteva clipe, în birou intră membrii comitetului, bine-cunoscuţi nouă. Când Iosifoiu îl vede pe Pârjol, îi face semne energice să dispară, ceea ce acesta şi face. Când toţi s-au aşezat, Tunaru deschide şedinţa, aşezat în capul mesei.)

TUNARU (dregându-şi glasul) - După cum bine ştiţi... că ce sunt şedinţele, dacă nu momente în care spunem lucruri binecunoscute?... Deci, după cum se ştie, timp de câteva săptămâni, un grup de tovarăşi a analizat complex, în profunzime şi cu mult spirit de răspundere, activitatea Circului. Ei bine, acum, la bilanţ, vă pot spune cu satisfacţie că afirmaţiile grave conţinute în acest... (ridică în văzul tuturor memoriul anonim trimis la Municipiu) ... în această... (caută cuvântul) anonimă defăimătoare, sunt simple scorneli, că

ficţiuni nu pot să le zic! La noi, cuvântul ficţiune” a căpătat un sens înalt, nobil, cu ea omul de condei transfigurează realitatea nudă în ceva care... cum să spun eu... care să nu fie doar suportabil, ci şi chiar mobilizator; ceea ce nu e deloc uşor! Pe scurt, tovarăşi, acest pretins memoriu este o minciună, de la cap la coadă. Aaaa, că mai sunt lipsuri? Dar unde nu sunt? Cine nu greşeşte? Şi noi am constatat, de pildă, că se manifestă încă unele tendinţe de cosmopolitism, reflectate nu numai în structura menajeriei, cum încerca să vă convingă, mai de mult, tovarăşul Ciuculete... La cortinele muzicale interpretate de orchestră, am găsit pasaje din „Simfonia Alpilor” sau „Dintr-o piaţă persană”, ca şi cum Carpaţii noştri ar fi de lepădat, sau Piaţa Unirii n-ar merita popularizată pe calea notelor muzicale, mai ales acum, că are două staţii de metrou... Sau, ca să vă dau un alt exemplu, la capitolul principii, morală, moralitate, se mai ridică unele probleme... Mi s-a spus ceva despre autorul textelor din spectacolele dumneavoastră, om talentat, de altfel, dar cu morala... ce să mai vorbim! Ei bine, vă întreb: n-ar fi fost vulgarizator să reducem relaţia atât de intimă, complexă şi inextricabilă dintre ETIC şi ESTETIC, la numărul femeilor cu care s-a culcat un scriitor? E important şi asta, desigur, dar nu definitoriu! Absolutizând criteriul moralităţii, ajungem să decretăm pe orice impotent sau eunuc drept scriitor genial! Ar fi just?

TOŢI (în cor) - Nu!

TUNARU (satisfăcut de aprobarea unanimă) - Sau, ca să ridic problema - fundamentală, tovarăşi - a nivelului politico-ideologic, a nivelului de cultură, a orizontului de cunoaştere, în general... Sigur că nu toţi dresorii, jonglerii, călăreţii, acrobaţii (semn spre reprezentanţii acestor categorii, prezenţi la şedinţă) ... Să mă ierte tovarăşii, dar asta e situaţia!

TOŢI (în cor) - Ştim... Aşa e... Cunoaştem...

TUNARU - Nu toţi lucrătorii instituţiei, spuneam, au ajuns la acel nivel, la dobândirea acelui aparat categorial care să le permită, mă-nţelegeţi...

TOŢI - Înţelegem...

TUNARU - Pentru că, tovarăşi, să ne fie clar: şi în Occident există circ. Şi ce mai circ! Ei bine, vă întreb: care este, care poate fi superioritatea circului nostru? Îi batem la trapez? La dresuri? La jonglerii? La meserie, în general? Să fim serioşi, doar i-aţi văzut! Şi atunci? Atunci, tovarăşi, ne rămâne nivelul politico-ideologic al lucrătorului, partinitatea, înţelegerea sensului evenimentelor interne şi internaţionale, orizontul, cunoaşterea...

CIUCULETE (îşi cunoaşte şeful; punctează) - Aparatul categorial, cum bine spuneţi...

TUNARU (gest cu degetul, spre Ciuculete) - Asta e! Am auzit că la dumneavoastră, învăţământul ideologic se face sub formă de întrebări şi răspunsuri; vine lectorul şi-l luaţi la întrebări... E greşit, tovarăşi! Înţeleg, există unele nelămuriri, dubii, se mai întreabă omul, dar cu măsură, că altfel nu mai este materialism dialectic, ci dilematic! Puneţi mâna şi studiaţi! E mult? Ştiu, dar să nu vă sperie vastitatea domeniului! Aşa, pe un plan mai larg, şi procesul cunoaşterii umane e infinit, dar... până la un punct! Totul e să ştii să pui punctul. Învăţaţi dumneavoastră documentele de partid, cuvântările tovarăşului şi eu mă declar mulţumit! Ce ziceţi, se poate?

TOŢI - Se poate, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Deci, răspuns afirmativ. Mă bucur că, în general, sunteţi pentru afirmaţie! (Cu o modestie ce nu-i stă în caracter.) Dacă vă interesează... voi veni într-o zi la dumneavoastră, să vă dezvolt...

CIUCULETE - Veniţi...

IOSIFOIU (întrerupe şi completează) - ...Şi dezvoltaţi, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU (reia) - ...Să vă dezvolt ideea unei comunicări ştiinţifice în care demonstrez că negarea negaţiei, ca motor al dezvoltării, este o teză depăşită! Noi am pus în practică - şi eu vreau să consacru teoretic - afirmarea afirmaţiei, ca formă superioară a luptei ireductibile dintre bine şi mai bine, în societatea bazată pe consens unanim! (Aplauze.) De altfel, treaba e la mintea cocoşului: de unde negaţie? Să-l văd pe-ăla! Cine, de ce şi cum? Şi ca să revenim la... (din nou caută cuvântul) ... că memoriu nu pot să-i zic! Absenţa semnăturii mi s-a părut suspectă, de la bun început. Adică de cine se ascunde insul? De noi? Păi, dacă vrea să slujească adevărul, de noi şi-a găsit să fugă? Ce, noi suntem duşmanii adevărului? Asta-mi sună ca îndemnul absurd pe care-l mai adresează unii scriitorilor (citează caricatural, îngroşat) „Abordaţi cu curaj realitatea... înfăţişaţi cu curaj toate aspectele... spuneţi adevărul, curajos... ” Auzi, domnule! Adică, de ce „curajos”? Împotriva cui „curaj”? Ce, noi cerem scriitorilor să mintă? Am lichidat vremurile de tristă memorie, când creaţia era opiu pentru popor! (Se corectează, rapid.) Ba nu, mă scuzaţi: aia era religia. (Privire spre tavan, ca un efort de concentrare, apoi citează din memorie.) Marx, opere alese, volumul V, capitolul unşpe, ediţia princeps, adnotată şi adăugită... (în jur, murmure de admiraţie) Dar sensul acesta era, m-aţi înţeles... (murmure de aprobare) Şi ca să revenim la delatorul mincinos, apoi, tovarăşi, asemenea inşi ar trebui să fie nu de resortul nostru, al lucrătorilor pe frontul ideologic, ci al... ştim noi cui, care să-l strângă până-şi face o autocritică totală cu ce urmă de gură şi dinţi i-au mai rămas! Norocul ăstora e că statul, deci organele sale specializate, se amestecă mai puţin, deplasându-şi funcţiile spre alte aspecte, ce-i

drept, foarte importante! Cum s-ar zice, anonimul profită de o contradicţie profund dialectică: rolul statului creşte pe măsură ce scade, şi pe măsură ce scade, cu atât devine mai important! (Murmurele de admiraţie ale celor din jur cresc, până la schiţarea câtorva aplauze; Tunaru se simte deosebit de flatat. E limpede, „frontul teoretic” reprezintă supremul său orgoliu...) Sună contradictoriu, nu-i aşa? Dar cât de adevărat! Pentru că e dialectic... Şi dialectica, ştim bine, este acea ramură a gândirii care pătrunde în profunzimi, depăşind aparenţele! Este ştiinţa cu care arăţi ce nu se vede... ba, uneori, chiar ce nici nu există! (Acum aplauzele se aud de-a binelea; nivelul teoretic al lui Tunaru a sufocat de admiraţie întregul comitet.) Cât despre anonimul nostru... (ridică din nou memoriul, cu o silă bine marcată) ... ei bine, pentru mine, el n-a existat de la bun început! (Din nou un ropot de aplauze - de data aceasta profund interesate, deci cum nu se poate mai sincere - întrerupe discursul lui Tunaru. Pe acest moment de euforie generală, uşa se deschide cu violenţă şi în cabinetul directorial, care găzduieşte şedinţa comitetului, năvăleşte August, urmat la câteva secunde de Gâlman, acesta din urmă îmbrăcat în uniforma lui de portar, cu toate însemnele funcţiei. Toată lumea e interzisă; cei care aplaudau rămân cu mâinile în aer. Primul care-şi revine este Iosifoiu; sare de pe scaun, vrând să intervină, dar Tunaru, imperturbabil, îl opreşte cu un gest.)

TUNARU (spre August) - Tovarăşul? (August nu are timp să răspundă, pentru că exact în acea clipă, Gâlman, câinele de pază al Circului - s-a repezit să-l scoată afară, iar clovnul nu poate scăpa decât cu fuga de jur împrejurul mesei la care se desfăşoară şedinţa.)

TUNARU (ţintuindu-l locului pe Gâlman cu un singur cuvânt, pe un ton care ni-l dezvăluie şi altfel decât teoretician) - Gâlmane!

GÂLMAN (nemişcat, în poziţie de drepţi) - Da, să trăiţi!

TUNARU (tot spre Gâlman) - Ce-i aici? Pistă de alergări? Menajerie?

GÂLMAN - Nu, să trăiţi!

TUNARU (teoretic şi practic, a încheiat socotelile cu Gâlman; acum, spre August, dar pe cu totul alt ton, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic) - Tovarăşul?

AUGUST (trăgându-şi sufletul şi cu coada ochiului spre Gâlman, de care încă se teme) - Mă numesc August... sunt clovnul circului...

TUNARU (foarte amabil, în continuare) - Şi ce poftiţi?

AUGUST (aproape păcălit de tonul interlocutorului) - Eu am scris memoriul... (Gest spre hârtia din mâna lui Tunaru.) Eu sunt autorul!

TUNARU -Nu există nici un autor. Memoriul este anonim.

AUGUST - Pentru că n-am avut curaj să-l semnez!

TUNARU (zâmbind superior, către ceilalţi; „quod erat demonstrandum!”) - Ce vă spuneam, tovarăşi? Eterna poveste: „curajul”! Ca şi cum, dacă ai dreptate, îţi taie cineva capul!

AUGUST - Dar acum, recunosc deschis - şi rog să se consemneze: eu am scris memoriul! Pot susţine şi pot demonstra fiecare afirmaţie.

TUNARU (teoretician) - Minciunile nu se pot nici susţine, nici demonstra. Colectivul condus de mine a constatat că aici... (ridică din nou memoriul) nu sunt decât minciuni. (Concluzie definitivă) Cu dumneata nu discut; anonimii nu există.

AUGUST - Sunt om, în carne şi oase! Am identitate precisă! (Îşi aduce aminte, febril.) Fac parte şi din Comitet!

TUNARU (o clipă, scos din stare) - E în Comitet?

IOSIFOIU - Nici pomeneală, tovarăşu’ Tunaru! Cum să fie August prostu’ în Comitet?

AUGUST (spre Iosifoiu şi Ciuculete) - Aaaa, m-aţi şi mătrăşit?!? Pagubă-n ciuperci! (spre Tunaru.) Dar peste ce spun eu, acum, nu veţi putea trece! In memoriu nici n-am scris tot... Mai am!

TUNARU (imperturbabil) - Dumneata nu exişti.

AUGUST - Sunt August!

TUNARU (arătând cu degetul, pe memoriu, locul în care trebuia să fie semnătura) - Aici nu scrie nimic; deci nu exişti. August oi fi pe stradă... sau în arenă, dacă mai intri... Aici, însă, nu exişti!

AUGUST - Dar memoriul?...

TUNARU - Memoriu? (Flutură hârtia.) O colecţie de minciuni calomnioase. Tocmai comunicam tovarăşilor concluziile colectivului... (Din acest moment, pentru el August nu mai există. Spre ceilalţi.) Deci, supun aprobării dumneavoastră concluziile pozitive ale analizei...

AUGUST (cu disperare) - Mă opun! Vivi! Pricop! Spuneţi voi, că ştiţi mai bine ca mine potlogăriile din circ! Nu vă jecmăneşte Iosifoiu? Nu se fură carnea animalelor? Nu ţinem, pe munca noastră, toată şleahta de... (Nu apucă să continue, pentru că Gâlman se trezeşte din încremenirea în care l-a lăsat admonestarea lui Tunaru; sare la August, vrea să-l evacueze cu forţa. August se luptă din răsputeri, vociferând tot timpul; în ajutorul lui a sărit Vivi, care-i spune la ureche.) „Pleacă! Fugi!"

TUNARU (din nou zbir) - Gâlman! (Cel strigat încremeneşte iarăşi în poziţie de „drepţi"; Vivi se reaşează pe locul ei.) Cetăţeanul... (arată cu mâna spre August) ... e personal muncitor, încadrat la Circ?

CIUCULETE (răspunde în locul lui Gâlman, care nici nu mai suflă) - Încă mai e…

IOSIFOIU (printre dinţi) - Dar lăsaţi-l în seama noastră...

TUNARU (în continuare spre Gâlman, ca şi cum n-ar fi auzit nimic) - Dacă e personal muncitor, cum îţi permiţi să-l brutalizezi? (Rapid, fără legătură.) Ce scrie pe şapca ta?

GÂLMAN (nu ştie; scoate şapca, citeşte) - „Pază”, să trăiţi!

TUNARU - Păi vezi? Misiunea ta e să-l păzeşti.

GÂLMAN (acces de sinceritate) - Toată ziua l-am păzit, să trăiţi, dar... mi-a scăpat!

TUNARU - Dacă ai fost idiot, acum lasă-l să vorbească...

CIUCULETE - Ne conturbă şedinţa!

TUNARU - Şedinţa noastră? Glumeşti! (Spre toţi ceilalţi.) Cetăţeanul pretinde că e semnatarul unui memoriu anonim; semnatar anonim, tovarăşi, nu sesizaţi absurdul? Şi cum să conturbe cetăţeanul lucrările unui comitet de conducere din care nu face parte? E organ ales?

TOŢI (fără Vivi, la unison) - Nuuu!

TUNARU - E organ superior?.

TOŢI (fără Vivi, idem) - Nuuu!

TUNARU - E organ de control?

TOŢI (fără Vivi - idem) - Nuuu!

TUNARU - Vedeţi? Vedeţi? Păi de ce am instituit formele colective, omnipotente, ale democraţiei muncitoreşti? Ca să putem lucra în linişte! Dânsul nu există. Pentru noi, nu există.

IOSIFOIU - Ţipă aici, în urechea noastră... Să se ducă dracu’ , să urle unde-o vrea!

TUNARU (prima frază, precipitat) - Nu, nu, mai bine aici! (Spre Iosifoiu, din nou detaşat.) Riscurile democraţiei, directore! Obişnuiţi-vă urechea să asculte toate vocile, şi - mai ales! - trageţi toate concluziile... luaţi toate măsurile pentru viitor, că de-aia aveţi pâinea şi cuţitul. Ştii cum i se spune Puterii, la americani? „Executivul!” (Gest, cu palma întinsă, care cade ca o ghilotină.) Auzi, ai dracu’, cât de exact i-au prins nuanţa! Să vă văd şi pe voi...

IOSIFOIU - Lăsaţi pe mine, tovarăşu' Tunaru!

TUNARU - Şi acum, supun la vot concluziile comisiei de anchetă; care sunt... le-aţi auzit. Cine e „pentru"? (Toate mâinile sar în sus, ca ridicate de acelaşi resort.) Cine se abţine? Cine e contra?

AUGUST (izbucnire) - Eu! Eu! Votez cu amândouă mâinile! Cu tot ce este conştiinţă în mine!

TUNARU (n-a auzit; August nu există) - Deci, în unanimitate... Rog să se consemneze.

AUGUST - Se face un proces verbal? (Ca un răspuns, uşa se deschide, intră secretara.)

SECRETARA (cu ton de urgenţă şi importanţă) - Ridicaţi directul...

IOSIFOIU (criză de orgoliu) - Acum? Nu vezi că sunt în...

SECRETARA (întrerupe, vizibil presată) - Nu dumneavoastră, tovarăşul Tunaru.

TUNARU - Eu? Asta-i bună! Cine m-a găsit şi aici?

SECRETARA - Tovarăşu' vice... (gest sus) ... de la Municipiu. E urgenţă! (Tunaru sare de pe scaun, se repede la telefon, ridică receptorul; toţi sunt numai ochi şi urechi, inclusiv secretara, care nu mai iese.) Poftiţi, tovarăşul Vice! Eu sunt, Tunaru... (Pauză de ascultare.) Tocmai dezbăteam concluziile, cu conducerea şi activul... (Pauză de ascultare.) Cum să nu începem, că suntem la sfârşit! În câteva minute... (Îşi înghite cuvintele, evident repezit de la celălalt capăt al firului; în continuare, pauză de ascultare.) Memoriul? Păi e la mine, exact asta prelucram... (Din nou, pauză de ascultare, apoi, cu voce topită.) A venit altul? Mai detaliat? Dar noi am instituit o comisie care a anchetat, a analizat, a confruntat... Muncim de trei săptămâni, tovarăşul Vice, totul este clar... (Pauză scurtă de ascultare.) Da, tovarăşul vice... Deci, Comitetul poate să plece... Vă aştept la conducere... (Pauză; din nou

repezit vizibil.) Bine, în faţă, la scări, tovarăşul Vice; cum doriţi dumneavoastră... Să trăiţi, tovarăşul Vice! (Conţinutul convorbirii a tensionat, progresiv, întreaga asistenţă, care a urmărit cuvintele lui Tunaru cu sufletul la gură. Pe ultimile replici, Iosifoiu a fost în picioare; când a înţeles că vicele preia cazul şi vine la faţa locului, s-a prăbuşit din nou în scaun. Acum vorbeşte singur, disperat.)

IOSIFOIU - Nu mai pot! Nu mai am! De unde? (Leşină.)

VIVI (către Ciuculete) - Vicele ăsta e bărbat?.

CIUCULETE (aiurit de situaţie şi de întrebare) - Păi... ce altceva?

VIVI - O.K.! Cât vin bărbaţi, eu n-am treabă! Să nu pice vreo scorpie de muiere...

TRIO PRICOP (către Gâlman) - Şi peste Vicele- ăsta, o mai fi cineva?

GÂLMAN (înţelept ca un rabin) - Peste fiecare ins este cineva... (Gest cu mâna, în sus.)

TRIO PRICOP (concluzia concluziilor) - Văleleu! Păi atunci... (Gâlman, gest din umeri, cu aceeaşi înţelepciune - care trebuie să domine tabloul final: „Asta e!") Tunaru, care a rămas cu telefonul în mână, de-abia acum îl pune în furcă, zăpăcit. Secretara încearcă să-l aducă în simţiri pe Iosifoiu, masându-i tâmplele şi dându-i palme delicate pe obraji. Ceilalţi se privesc, buimaci, neştiind ce să creadă şi ce să facă; Tunaru îşi aduce aminte de indicaţie, le face semn că pot părăsi încăperea, ceea ce nimeni nu se grăbeşte să facă. Toţi stau şi parcă aşteaptă ceva. Pe acest moment de confuzie generală, August merge la biroul lui Iosifoiu, ia un registru, îl deschide, scoate tacticos stiloul din buzunar, apoi scrie, stând în picioare şi pronunţând cu voce tare ceea ce scrie - către spectatori:

AUGUST - Proces verbal încheiat astăzi,... (se va specifica de fiecare dată, ziua şi luna în care se joacă spectacolul; nu şi anul), în atenţia onor contemporanilor şi pentru informarea onor posterităţii...

Pe replică, încet, se trage...

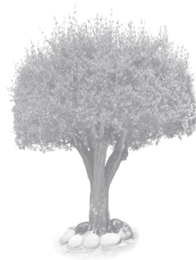
...CORTINA

august 1984, Bucureşti

Ion Bucheru

Un mesager din univers

fantezie dramatică în trei acte

PREFAȚĂ

„Un mesager din univers" este, poate, singurul text scris de subsemnatul pentru scenă sau pentru platoul de filmare, care nu a avut parte de vreo păţanie potrivnică. L-am aşternut pe hârtie în timp record. N-a trecut prin nicio mână regizorală aproape doi ani; eram bucuros că „naşterea" lui mă eliberase de o obsesie, că dactilograma stă cuminte în sertar fără vreun gând de întruchipare scenică.

Asta... până când un coleg din Televiziune, Eugen Todoran (regizor de bază al Teatrului TV) l-a citit și, considerând că va fi greu să răzbată cu el la platoul de filmare, l-a propus Teatrului Radiofonic. A fost primit cu căldură şi pus în undă cu o distribuţie de zile mari. Era vremea când vocile marilor actori ai ţării puteau fi auzite de cel puţin două ori pe săptămână, în roluri din repertoriul clasic și de actualitate, românesc și universal, ceea ce făcea din Teatrul Radiofonic o instituţie în sine, ca și Teatrul TV, ca și „Serata muzicală" a lui Iosif Sava, sau „Teleenciclopedia", devenite, toate, repere ale vieţii noastre cultural-artistice.

Aveam să mai fiu prezent la Teatrul Radiofonic cu încă două titluri (neincluse în prezenta serie de SCRIERI), în care au strălucit voci ale unor actori fundamentali: George Constantin, Victor Rebengiuc, Silviu Stănculescu, Mariana Mihuţ şi mulţi alţii, aşa cum, în cele trei piese montate de Domniţa Munteanu la Teatrul TV, personajele mele s-au bucurat de interpretarea unor Mircea Diaconu, Emil Hossu, Ileana Predescu, Margareta Pogonat, Ion Pavlescu, Petrică Nicolae, Maria Ploae, Mihai Bisericanu etc.

Le mulţumesc tuturor, cu plecăciune şi recunoştinţă, aşa cum am făcut-o la premieră, iar acum, din acest colţ de pagină...

AUTORUL

PERSONAJELE:

BOBY - cosmonautul care a coborât pe planetă

PARKER și **ELVYS** - ceilalţi doi membri ai echipajului de cosmonauţi

CHRYS - medicul echipajului

GIBSON - reprezentantul Puterii, directorul Agenţiei Spaţiale

SMITH - şeful misiunii spaţiale

LINDA - logodnica lui Boby

EMISARUL

MERWIN - ziaristul care „află ceva”

HOWARD, **KRAFT**, **ANNE NORTON** și **REED** - ziarişti prezenţi la conferinţa de presă

Însoţitorul

„Gorila” (omul de pază)

Acţiunea se petrece într-un viitor nu foarte îndepărtat...

Actul I

O încăpere spaţioasă, de fapt sala în care va avea loc conferinţa de presă a cosmonauţilor întorşi din cea mai lungă şi cea mai importantă misiune a istoriei explorării cosmosului, prima în afara galaxiei noastre. Într-o extremitate a scenei – o masă ovală, cu scaune, unde vor lua loc intervievaţii şi şeful misiunii spaţiale. În rest – scaune comode, 2-3 banchete pe părţile laterale. Gibson inspectează cu priviri atente interiorul sălii.

GIBSON: - E totul pregătit?

SMITH: - Precum vedeţi...

GIBSON: - Ce nu se vede mă interesează (După o pauză) Chrys ţi-a mai spus ceva?

SMITH: - Chrys e de părere că ne grăbim. (Uşor şovăielnic) E şi părerea mea.

GIBSON: - Ar fi şi a mea dacă n-ar trebui acum. Şi bine! (Se plimbă prin încăpere, căutând parcă o soluţie.) Cu ceilalţi doi sper că n-au apărut probleme...

SMITH: - Nu, domnule Gibson. Ei ştiu exact ce da, ce nu... şi până unde. Totul e repetat, pe variante de scenariu.

GIBSON: - Cum dracu'pot pricepe două capete, şi al treilea nu?

SMITH: - Nu ştiu. De altfel v-aţi convins personal că omul e de bună credinţă. Doreşte să colaboreze, dar parcă i-a şters cineva memoria cu buretele. Nu mai ştie decât să întrebe. Ne-a zăpăcit cu întrebările! Absolut inexplicabil.

GIBSON: - Nu cunosc termenul „inexplicabil". Ar fi bine să-l uiţi şi dumneata. (După o pauză) Poate... un nou consult de medici?

SMITH: - În niciun caz! Şi aşa e greu de păstrat secretul.

GIBSON: (pregătindu-se ca pentru o întrebare pe cât de importantă, pe atât de delicată.) - Nu cumva... Chrys a greşit? Poate n-a ales bine metoda... (Pe replică, se opreşte lângă masă şi apasă butonul unei sonerii, plasată lateral. Imediat intră secretara, cu o mapă de scris în mână. Către secretară.) Domnişoara Chrys... (Secretara iese.)

SMITH: - Îi cunoaşteţi seriozitatea şi competenţa. Răspund ca de mine însumi!

GIBSON: (cu început de sarcasm) - Şi ea crede că tot... „inexplicabil"? - (Ar vrea să continue, dar în încăpere intră o femeie de 30-35 de ani, deosebit de atrăgătoare, cu faţa inteligentă, deschisă, Întreaga ei fiinţă exprimă ordine, calm, echilibru interior. Salută şi aşteaptă să i se spună pentru ce a fost chemată.)

GIBSON: - Ia loc, Chrys... (Femeiea vede că cei doi bărbaţi stau în picioare; mulţumeşte din cap pentru invitaţie şi rămâne şi ea în picioare.) Vreau să ştiu dacă totul este pus la punct pentru conferinţa de presă.

CHRYS: - Totul... minus ceea ce ştiţi că nu este încă în ordine, domnule Gibson. Ne-ar mai trebui câteva zile... cel puţin.

GIBSON: - Nicio zi, Chrys! Deja circulă zvonuri... Ce se întâmplă, de fapt?

CHRYS: (cu sinceritate dezarmantă) - Nu ştiu!

GIBSON: (încurcat că trebuie s-o spună) - Îţi apreciez sinceritatea, dar...

CHRYS: (îi ia vorba din gură) - ...rostul specialiştilor este să rezolve problemele, nu să ridice din umeri. (Zâmbind.) Asta ştiu...

GIBSON: - E bine că ştii. Deci?...

CHRYS: - Domnule Gibson, sunt probleme şi probleme. A noastră este... cum să vă spun... în afara tuturor normelor ştiinţei şi practicii medicale.. (Brusc are o idee.) Nu s-ar putea să susţină conferinţa doar Parker şi Elvys? De ei garantez.

GIBSON: - Nu, Chrys. Toată lumea îl aşteaptă pe Boby! El a pus piciorul pe planetă, el este eroul! Parker şi Elvys? Şofer şi mecanic; s-a mai văzut... (Gibson se plimbă prin încăpere, uşor montat.) Fă-mă să înţeleg: ce e cu Boby? La plecare era în stare perfectă! Ce s-a putut întâmpla?

CHRYS: (oftează a neputinţă - Dac-aş şti! Probabil... Clipa de emoţie covârşitoare trăită de Boby, i-a zdruncinat echilibrul psihic, de fapt memoria, că asta e problema. Ştim mai multe despre cosmos decât despre mecanismele creierului, din păcate. Oamenii sunt fiinţe fragile, domnule Gibson...

GIBSON: - Dar ziariştii sunt fiare, şi dacă au în faţă oameni vulnerabili, scormonesc până... până unde nu trebuie să ajungă!

CHRYS: - Aveţi dreptate, dar m-aţi întrebat ceva; eu vă pot oferi numai o supoziţie.

GIBSON: (rugător şi imperativ, totodată) - Totuşi, găseşte o soluţie! (Spre Smith.) Găsiţi o soluţie... Mâine, presa trebuie să arate lumii trei bărbaţi întregi la cap, siguri pe ei, capabili să răspundă oricărei întrebări. Chiar şi refuzul de a răspunde trebuie să fie demn de cuceritorii planetei!

SMITH: - Vom face tot posibilul, domnule Gibson. (Gibson iese. Smith o priveşte lung pe Chrys.) Ei, ce facem?

CHRYS: (zâmbind) - Cum ai spus: tot posibilul...

SMITH: (n-are chef de glumă) - E bine că păstrăm simţul umorului, dar, în situaţia asta mi se pare deplasat...

CHRYS: - Crezi că panica ajută?

SMITH: (realizează inutilitatea înfruntării) – Scuză-mă. E stupid să ne certăm. Ce propui?

CHRYS: - Nu prea avem de ales. Trebuie să discutăm din nou cu el. Poate... (Se apropie de pupitrul unui interfon, apasă pe buton, vorbeşte.) Boby?... (O voce plăcută, calmă, răspunde în interfon.) Te aşteptăm în sala de conferinţe... (Ia mâna de pe clapă. Către Smith.) Îl cunoşti de mult?

SMITH: (se gândeşte) - De cel puţin 5 ani... (O priveşte pe Chrys, înţelege sensul întrebării.) Nu, niciodată n-a avut nimic ciudat în comportament. Ştii bine ce teste a trebuit să treacă; a făcut-o strălucit..

CHRYS: - Curios din fire?

SMITH: (nu prea ştie ce să răspundă) - Nu în mod deosebit... Tipul omului care face exact ce se aşteaptă de la el, într-o situaţie dată.

CHRYS: - Ciudată transformare! Acum, parcă descoperă lumea. Ca şi cum nu el ar trebui să ne spună nouă ce-a văzut şi ce a simţit, ci noi lui. Pun pariu că primele cuvinte vor fi o întrebare.

Smith vrea să răspundă, dar în scenă intră un bărbat încă tânăr, foarte plăcut la înfăţişare. Chrys priveşte cu tâlc spre Smith, aşteptând confirmarea - sau infirmarea - supoziţiei.

BOBY: - Cu ce vă pot fi de folos? (Chrys începe să râdă, spre mirarea lui Boby şi iritarea lui Smith – pe care, evident, situaţia

nu-l amuză. Boby se simte vinovat, vrea să repare.) Am spus ceva nepotrivit? Am făcut ceva...?

CHRYS: (spre Smith, întrerupându-l pe Boby) - Nu una, ci trei! (Spre Boby) Fii liniştit, Boby, n-ai spus şi n-ai făcut nimic nelalocul lui. Cel puţin până acum. Şi sper că nici de-acum încolo...

BOBY: - Aveţi vreo îndoială? În legătură cu ce?

SMITH: (care nu are nici răbdarea, nici calmul lui Chrys) - Uite ce e, Boby; azi va avea loc conferinţa de presă...

BOBY: (absolut liniştit, cu candoare) - Şi?

SMITH: - Şi ne vom pomeni aici cu nişte rechini...

BOBY: (întrerupându-l, siderat) - Rechini?

SMITH: (îl priveşte lung pe Boby, bănuindu-se luat peste picior. Faţa lui Boby exprimă însă atâta nedumerire sinceră, încât Smith îşi continuă replica.) Da, rechinii din redacţii... Ziariştii, care vă vor întreba tot ce se poate şi ce nu se poate imagina... De fapt, doresc să ştie scopul misiunii noastre în totalitate şi în detaliu... Înţelegi? Vor să ştie tot!

BOBY: (cu aceeaşi candoare dezarmantă) – Poate că-i interesează...

SMITH: (a renunţat să se mai enerveze) - Evident că-i interesează, din moment ce reprezintă publicaţii cu sute de mii de exemplare şi canale TV, cu zeci de milioane de spectatori... Dacă trăncănim, mâine tot potopul ăsta de omenet va şti şi ce nu trebuie!

BOBY: - Ce anume? De ce să nu ştie?

SMITH: - Pentru că nu e treaba lor! Nu ei iau decizii! Nici în antichitate politica adevărată nu se făcea în piaţa publică! Azi ziarele şi televiziunea au în mână toată suflarea... Nu sunt gazetuţe sau canale cu circuit închis...

BOBY: - Deci, presa, cu cât e mai răspândită, cu atât trebuie să ştie şi să spună mai puţin?

SMITH: - Nu asta e problema, Boby... Niciun mijloc de informare, indiferent de tiraj, nu trebuie să vehiculeze anumite informaţii. Există interese superioare ale statului...

BOBY: (cu acelaşi ton de sinceritate totală) ... - Pe care poporul nu trebuie să le cunoască? Şi în virtutea cărora i se ascund anumite date?!

SMITH: (la capătul răbdării): - Ba trebuie să le cunoască... Şi, între anumite limite, le cunoaşte, dar suntem angajaţi într-o cursă pentru cucerirea spaţiului cosmic...

BOBY: - De la cine trebuie să-l cucerim?

SMITH: - De la nimeni! De la ceea ce omul nu cunoaşte încă!

BOBY: - Atunci, de ce vrem să ştim totul despre univers, dar aici, pe pământ, despre ţara noastră n-avem voie să cunoaştem decât...?!

CHRYS: (întrerupe, simţind că Smith va izbucni) - Aşa nu ajungem nicăieri. Boby, ştii ce este un joc?

BOBY: - Evident.

CHRYS: - Bun! Şi mai ştii că orice joc are nişte reguli, reprezintă o convenţie?

BOBY: - Desigur.

CHRYS: - Ei bine, ia ceea ce urmează să facem astăzi drept un joc, iar regula jocului este aceasta: nu răspundem la întrebările care vor viza un anumit aspect al programului nostru în cosmos, anumite constatări ale tale pe planeta pe care, din întreaga omenire, numai tu ai păşit...

BOBY: - Nu e mai simplu să discutăm cu ziariştii şi să le explicăm şi lor regula jocului?

CHRYS: - Ei n-or să fie de acord. Informaţia cu orice preţ e pâinea lor...

BOBY: - Dar cum poate fi treaba asta joc pentru noi şi „pâinea lor” pentru ei? Nu înţeleg...

SMITH: (după un schimb de priviri uimite cu Chrys, sens: „omul ăsta pare picat din altă lume”!) - Nici nu trebuie să înţelegi tot!

BOBY: (pentru prima dată grav, ca şi cum – de la preliminarii – a intrat în zona adevărurilor fundamentale) - Cum „să nu înţeleg”? Omul e o fiinţă raţională! Înţelegerea îl defineşte.

CHRYS: (intervine repede, întrerupându-l pentru a împiedica ireparabilul) -Desigur, Boby... Dar tocmai pentru că suntem fiinţe raţionale, trebuie să acceptăm anumite cerinţe, anumite... hai să le spunem imperative ale unui moment. Ei bine, acum, cerinţa este asta: nu facem încă publice anumite aspecte, anumite faţete ale obiectivelor misiunii noastre. E vital, înţelegi?

BOBY: - „A înţelege” presupune a explica... cu argumente. De ce să nu se ştie? De ce nu încă? Şi când? Ca să înţeleg, vreau argumente!

CHRYS: - Poate nu ştim noi să le găsim. Deocamdată, te rog să accepţi ceea ce îţi cerem. Acceptarea e un atribut al raţiunii... Ştii asta, Boby, da?

BOBY: - Da... aşa e. (După o clipă de gândire.) Bine. Să stabilim exact ce am de făcut.

SMITH: (parcă nevenindu-i să creadă că „s-a rezolvat”) - Dar, odată hotărât, nu ieşim din program!?

BOBY: - Nu înţeleg...

SMITH: - Adică, ce hotărâm, e sfânt! N-o luăm de la cap cu...

CHRYS: (văzând privirea interzisă a lui Boby, care se uită la Smith ca şi cum acesta i-ar vorbi într-o limbă necunoscută, intervine repede) - O.K. Boby... Gata, acum vom elabora programul de presă. (Apasă repede pe clapeta interfonului) Parker, Elvys... (Din interfon se aude o voce de răspuns, apoi alta.) Vă aşteptăm...

Cortină de întuneric

Când scena se luminează din nou, sala de conferinţe este plină. La masă au luat loc Boby, Elvys, Parker, Smith; în primul rând de fotolii, printre alţii – Chrys şi Gibson. Cel puţin 10-12 ziarişti, bărbaţi şi femei, s-au instalat pe scaune, dar întreţin agitaţia şi foiala specifică breslei. Se fotografiază, se filmează, bloc-notes-urile sunt pe genunchi, mulţi mânuiesc reportofoane deschise, pe care vor să înregistreze ce li se va părea interesant.

SMITH: - Doamnelor şi domnilor, se află în faţa dumneavoastră primii oameni care au ieşit din sistemul nostru solar, la bordul unei nave cosmice. Unul dintre ei, Boby Preston, este prima fiinţă umană care a pus piciorul pe o planetă aparţinând altui sistem solar (Se aplaudă; Gibson dă tonul, înroşindu-şi palmele...) Boby (semn către Boby, care stă nemişcat, privind cu imensă curiozitate, aproape avid, tot ce se întâmplă), Parker (semn către Parker; acesta se scoală, se înclină, urmărit de privirile teribil de interesate ale lui Boby), Elvys (jocul se repetă, inclusiv la Boby.) Eu am răspuns de această misiune spaţială, cea mai ambiţioasă şi cea mai importantă din istoria cuceririi cosmosului...

BOBY: (intervine, întrerupându-l şi corectându-l) - Explorării cosmosului... (Gibson se îndreaptă în fotoliu, încordat; Chrys îl linişteşte cu un gest; Boby observă mişcarea, adaugă pe un ton de explicaţie calmă.) Mi se pare mai exact.

SMITH: (vrând să minimalizeze incidentul) - Mersi, Boby! Da, într-adevăr, formularea e mai aproape de spiritul misiunii noastre. Deci, noi toţi cei de faţă (gest către persoanele aşezate în jurul mesei) vă stăm la dispoziţie (cu un zâmbet; intenţie de glumă) Dacă ne-am descurcat în Univers, sper să facem faţă şi aici...

UN REPORTER: - Howard, de la *New York Times*. Dacă e posibil, câte zile şi câţi kilometri s-au parcurs...

SMITH: (îl întrerupe) - O clipă, o clipă, domnule Howard... Ca să nu pierdem vremea cu cifre şi detalii tehnice, am întocmit un documentar. Aveţi aici toate datele concrete... performanţe prezentate comparativ cu tot ce s-a realizat anterior misiunii noastre... (Smith se ridică, ia de pe masă un teanc de pliante și le oferă ziariştilor. În timp ce le împarte, vorbeşte) Nu ne lăudăm, dar.. veţi vedea! (A terminat, se întoarce la loc, în timp ce ziariştii răsfoiesc cu interes cele câteva pagini ale pliantului. Se aud exclamaţii admirative. Apoi, forfota se potoleşte.)

UN ZIARIST: - Kraft, de la... Am o întrebare pentru Parker sau Elvys, oricare vrea să răspundă. Sper să nu mi-o ia în nume de rău... (cei doi citaţi fac, aproape la unison, un semn de liniştire, invitându-l să vorbească) Cum te simţi când ești „al doilea"? În fond, oricare dintre dumneavoastră putea coborî pe planetă, dar uite, azi, Boby este eroul...

ELVYS: (senin) - Până acum, gândul ăsta nu mi-a provocat insomnii. Recunosc însă că mi-aţi dat o temă de meditaţie. Poate că asta e menirea presei...

PARKER: - Ba... eu... sincer să fiu... am meditat la treaba asta. (Își caută cuvintele.) Cum să vă spun... Există uneori în viaţă evenimente atât de extraordinare, încât nu mai lasă loc vanităților omenești. Nu ştiu daca realizaţi ce reprezintă o călătorie în alt sistem solar... Când ai fost coautor la un asemenea fapt, credeţi că mai contează altceva? Ca să fiu mai explicit, permiteţi-mi o comparaţie din lumea dumneavoastră: decât să te numești ziarist fără să fi scris măcar un articol memorabil, mai bine dactilografa manuscrisului care a declanșat „afacerea Watergate"... (După o pauză) Deși, eu zic că am făcut mai mult decât să bat la mașină! (Zâmbind, se întoarce spre Boby.) Nu-i așa, Boby?

BOBY: (seriozitatea sa contrastează cu nota de umor a finalului replicii lui Parker) - Desigur, Parker. Eu și omenirea îţi

datorăm enorm! Îţi mulţumesc; sper că şi ea... (Toţi aplaudă, ca la o glumă bună)

O ZIARISTĂ: - Anne Norton, de la... L-aş ruga pe Boby să ne spună ce-a simţit... cum s-a simţit pe planeta aceea fantastică...

BOBY: (fără o umbră de umor) - Aşa cum vă simţiţi dumneavoastră pe pământ. Totul e o chestiune de obişnuinţă.

SMITH: (intervine rapid) - Boby vrea să spună că după îndelungi antrenamente, în condiţii de simulare a mediului presupus a fi pe acea planetă, totul merge normal.

ANNE NORTON: (direct) - Boby, ţi-a fost dor de Linda?

BOBY: (priveşte lung, făcând eforturi să înţeleagă) – Dor?...

ANNE: - Da, dor! Suntem oameni, Boby, nu trebuie să ne fie jenă de sentimentele noastre.

PARKER: - Fiecare dintre noi a lăsat o fiinţă dragă pe pământ, doamnă Norton... Vă rog să mă credeţi; imponderabilitatea dă greutate sentimentelor...

ANNE: - Mă bucur să aud asta din gura unui cosmonaut! Boby subscrie?

BOBY: (stânjenit) - Îmi cer scuze... Despre sentimente... E o temă care mă.. care mă pune în dificultate...

ANNE: (curiozitate de femeie) - Ce-o să zică Linda, auzind răspunsul?

BOBY: - Va înţelege... E fiinţă raţională şi va înţelege... (Anne scrie cu febrilitate în bloc-notes.)

PARKER: (zâmbind, uşor maliţios) - Nu mă aşteptam ca, întorşi dintr-un alt sistem solar, să ne întrebaţi despre soţii şi logodnice...

MORGAN: - Parker are dreptate... (amintindu-şi că nu s-a recomandat) Dick Morgan, de la... Într-adevăr, mi se pare cam scump să trimiţi trei oameni în altă galaxie pentru a vedea dacă le e dor de-acasă.. Domnule Smith, eu aş vrea să vă întreb direct:

ce ne puteţi spune din ceea ce, de obicei şi programatic, nu se spune? (Smith face un gest, ca şi cum ar vrea să pună lucrurile la punct. Ziaristul îl opreşte, reluând replica, înainte ca Smith să poată deschide gura.)

MORGAN: - Să nu-mi spuneţi că nu înţelegeţi întrebarea. Este, de fapt, singura temă serioasă de discuţie; date, cifre, performanţe tehnice cu care putem potoli curiozitatea cititorilor ne-aţi oferit, vă mulţumim, (gest spre pliant.) De fapt, ce ne-a făcut să punem pe picioare o asemenea misiune fantastic de costisitoare?

SMITH: - Dar, domnule Morgan, mă uimiţi! Dacă omul gândea aşa de la începuturile cunoaşterii, n-am fi avut nici roata, nici forţa aburului, nici energia atomică, nimic!

MORGAN: - Cunosc placa! Dar mai ştiu miza competiţiei pentru cucerirea, pardon, pentru explorarea universului. Ei bine, vă întreb: am avansat decisiv? Avem supremaţia acolo? Mai exact: acum controlăm şi spaţiul intergalactic? (Din sală, Gibson vrea să intervină. Chrys îl reţine cu un gest discret .)

SMITH: - Sunteţi liber să puneţi orice întrebare doriţi, dar de răspuns, voi răspunde numai în spiritul şi în limitele adevărului. Misiunea noastră n-a avut obiective militare, ci un program ştiinţific complex. E vorba de o premieră absolută, o realizare atât de... atât de extraordinară în sine, încât n-are nevoie de împopoţonare cu scopuri secrete ca să o prezentăm drept senzaţională!

MORGAN: - Credeţi ce spuneţi?

SMITH: - Eu nu fac afirmaţii publice de o asemnea gravitate fără să cred în adevărul spuselor mele!

ALT ZIARIST: (intervenind repede) - Reed, de la... Domnule Smith, daţi-mi voie să traduc, în primul rând pentru mine, şi apoi, poate, pentru uzul tuturor, sensul întrebării colegului

meu. Omenirea trăieşte cu coşmarul pericolului atomic. Mai nou, primejdia ne paşte din cosmos, pe care-l umplem cu arme. Nu numai noi... Ceea ce a ţinut şandramaua a fost echilibrul. Echilibrul fragil, nebunesc, al fricii de ripostă... Ei bine, pasul făcut acum în spaţiul intergalactic poate rupe şi acest ultim frâu. Vă întreb (privindu-şi colegii) ...vă întrebăm: a existat ceva, în programul misiunii dumneavoastră, care să justifice sau să alimenteze o asemenea presupunere de partea cealaltă? Am dat coşmarului atomic limitele universului? Am comis ireparabilul?

MORGAN: (cu voce tare) - Mulţumesc, Reed; aceasta era întrebarea!

PARKER: - Înţeleg că ne e adresată şi nouă?

UN COR DE VOCI: - Da... Desigur... Evident...

PARKER: - Perfect! Atunci, daţi-mi voie! Când savanţii au descoperit radioactivitatea, şi apoi fisiunea nucleară, n-au făcut-o pentru a construi bomba atomică. Ei bine, şi noi ne-am întors cu observaţii de importanţă inestimabilă pentru cunoaşterea umană. Tot viitorul ştiinţei va fi marcat de constatările noastre, domnule Reed... Ele au sau pot avea aplicabilitate şi în domeniul militar. Azi suntem mai puternici pentru că ştim mai mult, asta e adevărat. Dar atât! Misiunea noastră n-a escaladat militarizarea spaţiului extraterestru!

UN ZIARIST: (sare ca ars) - Domnilor, aici se întreabă şi se răspunde de pe nişte poziţii pe care nu mi le explic!

SMITH: - Domnul?

ZIARISTUL: - Clarck Merwin, de la... . Am impresia că am nimerit la un miting pacifist! Daţi-mi voie să întreb, cu toată seriozitatea: am scăpat acest prilej unic de a lua avans decisiv în confruntarea cu un oricând posibil adversar atomic? Sper că administraţia n-a comis o asemenea gafă!...

În sală se stârneşte animaţie; încep vociferări pro şi contra; cuvinte, exclamaţii se ciocnesc şi se întretaie...

SMITH: (încercând să obţină puţină linişte) - Domnilor, domnilor... Vă asigur că nu s-a făcut nimic de natură să lezeze interesele superioare ale statului nostru... Dimpotrivă!

MERWIN: (cu satisfacţie, apăsat) – Aşa! Acum am înţeles!...

SMITH: (continuă) ... şi în acelaşi timp, trebuie să credeţi că n-am acţionat în niciun fel împotriva dorinţei de pace a oamenilor.

MERWIN: (ridică mâinile, exasperat) - Asta cum s-o mai luăm? Hotărâţi-vă; ori, ori!? (Agitaţia continuă; peste toată forfota care s-a instalat în sală, se aude vocea lui Reed.)

REED: - Afirmaţia mi se pare demnă de oracolul din Delphi... Cum o comentează Boby Preston?

BOBY: (care a urmărit toată discuţia cu maximă atenţie şi concentrare) - De la mine vreţi să aflaţi?

REED: - De ce nu? Ai fost acolo, nu se poate să nu ştii!

BOBY: - Da, am fost acolo... Dar am venit pe Pământ ca să aflu...

REED: (repede, simţind că „bomba" pluteşte în aer) - Ce?

SMITH (şi mai repede, pentru a-i lua cuvântul lui Boby şi a deturna atenţia generală) - ...Că oamenii au interese contradictorii, că până şi aici, în această sală, persoane de aceeaşi profesie, cum sunteţi dvs, aşteaptă de la noi răspunsuri diametral opuse! Domnilor, vă rog să mă credeţi, n-are rost să insistăm pe un drum înfundat! Există atâtea aspecte ştiinţifice sau, dacă vreţi, omeneşti, încât e păcat să pierdem vremea cu fantasmagorii. Fac apel la raţiunea dumneavoastră, suntem fiinţe raţionale, ce naiba!

BOBY: (spre Reed, parcă trezit de ultimele cuvinte ale lui Smith) - Vedeţi? Asta am vrut, asta vreau să aflu. Ce înseamnă

raţiunea oamenilor. (Vocea, expresia feţei, grija cu care îşi alege cuvintele, totul trădează o gravitate, o seriozitate extremă.) Dacă omul e fiinţă raţională, înseamnă că toate actele, toate deciziile sale, toată organizarea socială trebuie să poarte pecetea raţiunii şi atunci... atunci... e bine. Dacă nu... (Instinctiv, toţi din sală simt că sub ochii lor se petrece un fapt extraordinar; liniştea e perfectă, privirile sunt aţintite asupra lui Boby, pe care lumina îl decupează aparte din spaţiul de joc, întărind atmosfera clipei.)

CHRYS (se dezmeticeşte prima; părăsindu-şi fotoliul, se apropie de Boby, vorbindu-i foarte calm, aproape tandru) - Boby, te rog... A trecut ora şi trebuie neapărat s-o iei... (Îi întinde o pastilă, toarnă repede câteva guri de apă într-un pahar din sticla aflată pe masă şi i-l dă. Spre ziarişti.) Domnilor şi doamnelor, nu m-am prezentat: sunt medicul care veghează sănătatea cosmonauţilor, mă numesc Chrys... Deocamdată, Boby face un tratament de reacomodare cu condiţiile de pe Terra; numai dorinţa de a nu vă priva de prezenţa lui m-a făcut să permit întâlnirea cu dumneavoastră. Acum, cred că trebuie să-l scuzaţi. (Spre Boby.) Boby, te superi dacă te rog să mă însoţeşti?

BOBY: (calm) - Nu, Chrys; de loc.

ANNE: (inimă de femeie) - Cred că ar fi bine să-i menajăm pe toţi trei... În fond, ne-am putea declara satisfăcuţi...

MERWIN: - Poate dumneata! (către Smith) Cosmonauţii au probleme cu sănătatea? N-am ştiut, nu ne-a spus nimeni!

REED: (spre Merwin, cu vădită antipatie) - Tare aş vrea să te văd cum ai arăta dumneata după o călătorie intergalactică, dus-întors! Sunt oameni, domnule!

BOBY (spre Reed, ca răspuns la ultimele lui cuvinte): - Vedeţi, eu... (Prin cele două cuvinte din fraza neterminată, devine din nou centrul atenţiei.)

CHRYS: (îl întrerupe, rapid şi ferm) - Boby, mi-ai promis că mergem... (Pe vorbele ei, Reed a dat tonul, ridicându-se; după el se scoală Anne, apoi Morgan; câţiva ar mai rămâne, privesc cu regret spre cosmonauţi, mai ales spre Boby, cineva chiar întreabă cu voce tare dacă nu se poate relua conferinţa altă dată; Smith murmură un „Vă stăm la dispoziţie". Ziariştii se retrag. În sală rămân Smith, cei trei cosmonauţi, Gibson şi Chrys.)

GIBSON: (confuz, către Smith şi Chrys) - Recunosc, putea ieşi mai rău...

SMITH: - Nu s-a întâmplat nimic grav, domnule Gibson.

GIBSON: - Grav - nu, dar nici ce doream noi. (Spre Boby.) Ce te-a găsit, domnule? De la ziarişti vrei să afli dacă omul e o fiinţă raţională?

BOBY: - Am vorbit cu toată sinceritatea, domnule Gibson...

GIBSON: (enervat) - Dar nu despre sinceritate e vorba aici! Ţi-ai şi găsit unde şi cu cine să fii sincer! Nu-ţi dai seama că ai fost deplasat?

BOBY: - Pentru că vreau să ştiu?

GIBSON: - Nu mă interesează ce vrei să ştii! Echipa voastră are de îndeplinit un program, pe care conferinţa de presă trebuia să-l servească. Contam pe faptul că presa vă va prezenta, mâine, ţării şi mapamondului ca pe nişte oameni siguri de ei, ca pe nişte învingători...

BOBY: - Învingătorii cui?

GIBSON: (montat) - Dar nu pricepi, omule, că suntem într-o competiţie cu miză maximă, că noi toţi, dar mai ales voi (semn cu mâna spre cei trei cosmonauţi) sunteţi... (îşi caută cuvintele) ... soldaţi de prima linie?

BOBY: - Noi? Soldaţi? (spre colegii săi) Elvys... Parker... ne-am luptat cu cineva? Ni s-a cerut asta? (Ce-i doi nu răspund; încordarea este maximă.) Lămuriţi-mă, domnule Gibson...

GIBSON: - N-avem ce lămuri!

BOBY - Ba da! Şi e mai bine pentru toţi s-o facem acum.

GIBSON: (o ultimă chemare la ordine) - Boby!

BOBY: (cu calm desăvârşit) - Eu nu sunt Boby.

GIBSON: (scos din sărite) - Dă-ţi seama ce vorbeşti, omule!

BOBY: (la fel de calm) - Eu nu sunt om. (O clipă, toţi rămân înmărmuriţi, parcă neputând sau neavând curajul să realizeze sensul replicii lui Boby. Acesta îi priveşte liniştit. Primul se dezmeticeşte Gibson, care se repede la interfon pentru a controla poziţia clapetelor. Boby vrea să continue.) Eu sunt...

GIBSON: (în clipa în care Boby a deschis gura, vede un reportofon pe unul din fotoliile de lângă uşă. Strigă disperat, spre Boby, tăindu-i replica) - Nu! Te rog, nu! (Boby s-a oprit. Nu înţelege nimic; se uită de la unul la altul, căutând un indiciu, un punct de sprijin.)

BOBY: - Dar v-o spun deschis, cu bună credinţă, nu vreau să mă ascund, pentru că n-am de ce!

GIBSON: (în drum spre fotoliul pe care e reportofonul, pe ton la fel de panicat) Niciun cuvânt! (Mai repede a ajuns însă la reportofon... Clarck Marwin, care a intrat rapid pe uşă şi l-a apucat, ţinându-l strâns)

MARWIN: - E al meu, l-am uitat... Mă scuzaţi... Sănătate, Boby! (Marwin iese.)

GIBSON: (repezindu-se la interfon şi apăsând pe clapetă) - Paza!

SMITH: (intervine, alarmat) - Nu, domnule Gibson! Va ieşi un scandal monstru! N-avem nevoie de aşa ceva, tocmai acum! (Gibson şovăie; după o clipă de gândire, ia mâna de pe clapetă. Pe uşă apare o „gorilă” cu uniformă de poliţie militară. Gibson îl concediază.) Nimic, nimic... Mulţumesc... Poţi pleca. (Poliţistul iese. Gibson se prăbuşeşte într-un

fotoliu, cu capul în mâini. După câteva clipe ridică privirile spre Boby, întrebându-l):

GIBSON: - Dacă nu eşti Boby şi nu eşti om, atunci CINE EŞTI? CE EŞTI? (Toţi din scenă privesc intens spre fiinţa pe care, din nou lumina o decupează într-o fel aparte, îmbrăcând-o într-o aură de ireal.)

CHRYS: (ca un ecou) - Cine eşti?

BOBY: - N-aţi înţeles? (gest cu mâna undeva, către înalt) E aşa de simplu... Gândiţi-vă... Doar omul e fiinţă raţională!

CHRYS: - Boby trăieşte?

BOBY: - Desigur! Până când va reveni pe pământ, dacă vreţi... spuneţi-mi Boby.

Cortina

ACTUL II

O cameră de zi – parte dintr-un apartament mai mare – cu bibliotecă, televizor, o masă cu colecţii de ziare şi reviste, 2-3 fotolii comode, un mic bar. Cel pe care vom continua să-l numim Boby e cufundat în lectura unei publicaţii cu multe pagini. Citeşte cu interes; din când în când se opreşte, ia de pe masă altă gazetă, urmăreşte ceva de-acolo, ca şi cum ar confrunta sursele. După reluarea operaţiunii de 2-3 ori, lasă din mână ambele publicaţii şi se gândeşte. Aşa îl găseşte Chrys.

CHRYS: - Deranjez, Boby?

BOBY: - Nu, Chrys, dimpotrivă... Eu te-am rugat să vii ori de câte ori vrei şi poţi. Nimic nu mă ajută mai mult decât conversaţia.

CHRYS: - Oare? Ai la dispoziţie cărţi, reviste, ziare, video-casete, benzi, discuri, tot ce-ţi trebuie ca să ne cunoşti...

BOBY: - Aşa e, dar vezi... orice informaţie naşte sumedenie de întrebări... Şi apoi, tot sper să mă convingi că n-au dreptate... (arată cu mâna spre cărţi, reviste, video-casetofon)

CHRYS: - Cum adică?

BOBY: - Aştept, doresc să-mi demonstrezi că nu sunteţi aşa cum vă prezintă sursele oferite chiar de voi...

CHRYS: - Boby, până acum ai evitat discuţia aşteptată de noi toţi. De ce?

BOBY: - Fiindcă n-am fost pregătit. Ca şi voi. N-aţi acceptat încă ideea că am venit să aflu, nu să ofer informaţii despre civilizaţia al cărui mesager sunt...

CHRYS: - Vrei să primeşti totul, fără să dai nimic? Bine, iată, noi îţi răspundem la tot ce te interesează. (După o pauză.) Deşi e straniu să nu ştii dacă vorbeşti cu un om, cu un alt soi de fiinţă sau cu un computer din a nu ştiu câta generaţie, care gândeşte...

BOBY: (zâmbind) - Deci, tot acolo ajungem; vrei să ştii...

CHRYS: - Sunt femeie, Boby...

BOBY: - Domnul Smith nu poate invoca aceeaşi scuză.

CHRYS: (e rândul ei să zâmbească) - Ai început să descoperi umorul...

BOBY: - Învăţ repede, Chrys, numai să mă ajuţi. Am venit să vă cunosc şi să fiu ca voi...

CHRYS: - Deci... eşti om?

BOBY: (din nou un zâmbet, de-abia perceptibil) - Să zicem... fiinţă, cum – poate – vor fi locuitorii Pământului peste câteva mii de ani.

CHRYS: - Ce ştii... ce ştiţi despre noi, oamenii?

BOBY: - Până când Boby a păşit pe planeta noastră, nimic. Ba nu! Ştiam că undeva, există o civilizaţie care plasează în spaţiul interplanetar obiecte de distrugere, al căror scop nu l-am

priceput, deşi am învăţat să ne ferim de ele. Nu ne-au interesat prea mult; distanţele ne puneau la adăpost. Dar când am fost vizitaţi la noi acasă, trebuia să ştim cine sunteţi, ce intenţii aveţi, la ce ne putem aştepta. Aşa am ajuns să iau locul lui Boby.

CHRYS: - Pe pământ, asta se numeşte sechestru şi substituire de persoană şi e în afara legii.

BOBY: - Dacă Gibson nu era oprit de Smith să-l sechestreze pe Merwin – din interes, nu pentru a respecta legea! – crezi că ziaristul se plimba azi, liber, prin oraş? (Şi-a adus aminte.) Chiar vroiam să te întreb: ce s-a mai întâmplat cu Merwin? A înregistrat ceva pe casetă? Ştie? Vă creează complicaţii?

CHRYS: - Nu ştiu. Oricum, trebuie să accepţi că în joc sunt interese într-adevăr superioare... Dar Boby? Ce e cu el?

BOBY: - Ţi-am mai spus: Boby e în perfectă stare, numai că a fost copiat şi decodat în datele esenţiale. Timpul nu ne-a permis decât precizarea şi reconstituirea stadiului – pe care noi l-am depăşit demult – al FIINŢEI RAŢIONALE, cu o cunoaştere incipientă a legilor naturii...

CHRYS: (vexată) - Incipientă?

BOBY: - La stadiul nostru de evoluţie, da.

CHRYS: - Dar am ajuns până la voi! Ca să ieşi dintr-un sistem solar şi să te întorci, trebuie să poţi dezvolta cea de-a 3-a viteză cosmică! Asta e o realizare ştiinţifică şi tehnică de vârf!

BOBY: - Noi am făcut-o acum câteva mii de ani! Iar eu am devenit BOBY în câteva minute. Cu nişte imperfecţiuni faţă de model, ce-i drept. Nu mi s-au programat afecte, sentimente şi memorie despre lumea voastră, lumea lui Boby.

CHRYS: - Deci, aşa ai...

BOBY: - Da, Chrys. Nu trebuia s-o spun... Asta urma s-o aflaţi de la Boby, când se întoarce. Dar am înţeles că doriţi neapărat să ştiţi. Luaţi-o ca un semn de bunăvoinţă... ca o mână întinsă.

CHRYS: (femeie) - Mi-ai făcut o concesie?

BOBY: (uşor încurcat) - Nu ştiu... Poate. Oricum, decât să-i explic toate astea lui Smith, şi mai ales lui Gibson, am preferat să ţi le spun ţie.

CHRYS: (femeie până-n vârful unghiilor) - De ce, Boby?

BOBY: (şi mai încurcat) - Nu ştiu... Chiar nu înţeleg şi de-asta mi-e greu să explic... Aşa am simţit că trebuie! Te supără?

CHRYS: - Dimpotrivă. (Scurtă pauză.) Boby, mi-ai răspuns „Nu ştiu"; oare cunoaşteţi şi voi neştiinţa?

BOBY: - Noi, nu; eu, acum, da. Nu uita că ai în faţă un fel de om, descifrat incomplet, programat să afle. Atât.

CHRYS: - Îţi dai seama ce reprezinţi pentru pământeni? Cunoştinţele tale ne pot schimba radical viaţa! Tu poţi face pentru omenire mai mult decât zeci şi sute de generaţii de savanţi, la un loc!

BOBY: - Nu-i aşa, Chrys... O civilizaţie nu poate fi decât produsul propriei sale dezvoltări. Deţineţi toate premizele; trebuie numai să gândiţi şi să optimizaţi eforturile de cunoaştere.

CHRYS: (se aprinde) - Dar, dă-ţi seama că... de exemplu, zeci de mii de cercetători luptă din răsputeri să răpună cancerul... Ştii ce este, nu? (Boby confirmă din cap.) Ştii ce plagă reprezintă pentru omenire? De câteva generaţii ne chinuim să-i aflăm cauza...

BOBY: (se îndreptă spre masa pe care a lăsat ziarele răsfoite înainte de venirea lui Chrys): - Tocmai asta citeam şi nu înţelegeam nimic... (ia un ziar, caută, găseşte) La voi, într-un deceniu, au murit de cancer aproximativ un milion de oameni; ei bine, în acelaşi deceniu, accidentele rutiere au provocat 2.000.000 de morţi. Natura cancerului n-o cunoaşteţi, dar cauzele masacrului de pe şosele sunt scrise, negru pe alb (citeşte): viteză... alcoolism... E clar: ştiţi! Şi cu toate astea,

continuaţi să muriţi pe şosele. Cu sutele de mii... Cine, din ce galaxie aşteptaţi să vină să vă oprească?

CHRYS: - Lucrurile nu sunt chiar aşa de simple...

BOBY: - N-am spus că sunt! Dar numai lucrurile simple trebuie să-şi afle soluţii? Citesc în... (semn cu mâna spre bibliotecă) ce mi-aţi dat, că pe Terra aveţi mai multe lumi; ce înseamnă, de fapt, lumea „a treia"? E lumea sărăciei?

CHRYS: - Da, Boby, dar asta chiar n-o puteţi înţelege dacă nu ne cunoşti istoria... Sărăcia este rezultatul unui proces social-istoric de secole, de milenii...

BOBY: - Dar voi trăiţi azi! Şi, din câte am văzut (gest spre bibliotecă, ziare) e unanim cunoscut şi recunoscut cum s-a ajuns aici, cine poartă răspunderea, cine şi cui îi e dator... Mai mult, ştiţi că prăpastia dintre bogăţia maximă şi sărăcia extremă a aşezat planeta voastră pe un imens butoi cu pulbere... Ce aşteptaţi?

CHRYS: - Nimeni nu cedează de bună voie ce a dobândit...

BOBY: - Dar vă pretindeţi fiinţe raţionale! Cât îi trebuie unui om, într-o existenţă? Ce poate face cu prisosul, după moarte?

CHRYS: - Nu e vorba de persoane... Când totul se raportează la pături şi clase sociale, la state şi grupări de state, e de-o mie de ori mai complicat!

BOBY: - Şi pentru că e complicat lăsaţi lucrurile să se agraveze? Ceea ce albinele şi muşuroaiele de furnici rezolvă din instinct, oamenii nu pot să descurce cu raţiunea?

CHRYS: - Avem resurse limitate, Boby. Energia ne creează dificultăţi imense.

BOBY: - Soarele dă infinit mai multă energie decât vă trebuie!

CHRYS: - Cu condiţia ca nivelul ştiinţific şi tehnic să permită transformarea şi stocarea ei. N-am ajuns încă acolo...

BOBY: - Şi de asta un sfert din mijloacele cercetării se alocă „scopurilor militare"? (Ia din nou un ziar, îl deschide,

arată cu degetul) Voi scrieţi asta! Iată cum a evoluat de-a lungul timpului costul unui om ucis în război. Rezultă că acum două-trei mii de ani, eraţi mai inteligenţi, vă protejaţi mai bine resursele; arc, săgeată, sabie, cuţit, suliţă... mortul costa mai puţin. Dacă vreţi neapărat să vă decimaţi, măcar faceţi-o ieftin! Azi, cu armele stocate, puteţi distruge Terra de 49 de ori! De ce de 49, fă-mă să înţeleg! – când e absurd chiar şi odată? Că un om se sinucide din inconştienţă, urcându-se beat la volan, înţeleg; că asemenea sinucigaşi sunt cu sutele de mii, să zicem că înţeleg; dar să vă organizaţi sinuciderea la scară planetară, investind în ea imens, asta nu pricep! Explică-mi... Combate-mă... Spune-mi că mă înşel! Dar cu argumente!...

CHRYS: (diversiune feminină) - Boby... N-ai vrea să o vezi pe Linda?

BOBY: (derutat de schimbare) - Linda?... A, da... (zâmbind) ... logodnica musafirului nostru! La ce bun? Ce să-i spun?

CHRYS: - Ce i-ar fi spus logodnicul ei.

BOBY: - Dar eu nu sunt el!

CHRYS: - Nimeni nu ştie asta, în afara celor care au fost de faţă la mărturisirea ta.

BOBY: - Nici Merwin?

CHRYS: - Cred... Cred că nu... Două propoziţiuni pe o casetă nu înseamnă nimic. Puteai să glumeşti, puteai să-ţi baţi joc de noi, orice ipoteză e mai plauzibilă decât adevărul. Oricum, n-are nicio dovadă.

BOBY: - Da, dar noi ştim adevărul. Cel puţin cu Linda... ar fi absurd.

CHRYS: - N-ai dreptate. Ea suferă că nu te-a văzut, că nu e lângă tine.

BOBY: - Îl vrea pe Boby!

CHRYS - Pentru ea, tu eşti Boby!

BOBY: - Asta înseamnă să mint!

CHRYS: - Ca să faci fericit un om... mai ales o femeie...

BOBY: (murmurat, pe gânduri) - Fericit?!... Asta va trebui să-mi explici... (cu voce tare) Ceea ce numeşti tu fericire... se poate construi pe minciună? Şi durează... cât?

CHRYS: - Fericirea unui om nu e niciodată ceva durabil, Boby... E o stare de bine care ţine foarte puţin şi pe care oamenii ştiu să şi-o ofere, din păcate, atât de rar...

BOBY: (oftează) - Ciudat gândiţi... Şi ciudat trăiţi. Am să meditez... (o scurtă pauză) Chrys, vreau să te întreb ceva, dar să nu râzi... (Din nou pauză; gest la Chrys, sens de „ascult".) La conferinţa de presă, doamna Norton m-a pus în dificultate... M-a întrebat dacă „mi-a fost dor". Ce înseamnă dor?

CHRYS: - De fapt, a vrut să ştie dacă o iubeşti pe Linda şi dacă ţi-a fost greu fără ea...

BOBY: - Cum adică s-o „iubesc"?

CHRYS: (pentru prima dată uluită; cu revelaţia unei descoperiri): - Boby, răspunde-mi, dar sincer...

BOBY: (o întrerupe) - Niciodată să nu mai faci precizarea asta. Eu nu pot vorbi altfel.

CHRYS: - Bine, cer scuze, dar răspunde-mi: tu... voi... nu ştiţi ce înseamnă sentimentul dintre un bărbat şi o femeie?

BOBY: (profund tulburat, după o clipă mai lungă de gândire) – Acum înţeleg...

CHRYS: (îl ajută, ca nu cumva să rămână fără răspuns): - Ce anume, Boby?

BOBY: - Acum înţeleg de ce am fost trimis să aflu, nu să vorbesc. Nu sunt pregătit pentru asta. Iartă-mă, Chrys, consideră discuţia încheiată.

CHRYS: (rugător) - Dar nu mi-ai răspuns!

BOBY: - N-am ce. Şi aşa am vorbit prea mult. (Faţa lui Chrys exprimă, vizibil, o dezamăgire profundă.) Te-am supărat... Îmi pare rău.

CHRYS: - Poate vrei să-ţi spun eu ce înseamnă dragostea pentru oameni...?

BOBY: - Mulţumesc, nu acum, Chrys... trebuie să mă odihnesc. La revedere. (Boby deschide uşa către o cameră alăturată. Chrys rămâne singură în scenă, meditând la ce a aflat. Apoi începe să studieze atent titlurile cărţilor din biblioteca pusă la dispoziţie lui Boby. Ia un carnet şi un stilou, scriind repede ceva, în timp ce inventariază volumele. În scenă intră Gibson şi Smith.)

GIBSON (către Chrys) - Facem progrese?

CHRYS: (evaziv) - Într-un fel... Deşi mi-e teamă că nu în sensul dorit de dvs.

GIBSON: - Dorit de noi, Chrys! Şi de întreaga omenire! Acest... această... cum să-i zic! Om? Fiinţă? Robot? Mă rog... Boby ne poate ajuta să facem un salt de secole, poate de milenii pe scara civilizaţiei dacă vom şti să-l folosim. Chrys, pe umerii tăi apasă cea mai importantă misiune ce i se poate încredinţa, azi, unui pământean!

CHRYS: - Mă copleşiţi, domnule Gibson. Prea mult pentru nişte bieţi umeri de femeie!

GIBSON: - Numai o femeie poate reuşi aici, Chrys. Te rog să crezi, mă pricep! Ai toate datele – profesionale, intelectuale şi, ca să zic aşa, (uşor licenţios) fizice...

CHRYS: (rece, tăios) - Cred că vă înşelaţi, domnule Gibson.

GIBSON (înăsprind şi el tonul) - Nu cred.

CHRYS: (la fel) - M-am exprimat greşit: sunt sigură că vă înşelaţi. (Gibson o priveşte cu mirarea şefului neobişnuit să fie contrazis.) Între altele, pentru că subiectul investigaţiilor noastre aparţine unei lumi care nu cunoaşte sentimentul dintre

bărbat şi femeie. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa, trebuia să ştiţi, fără să vă amintesc eu, că există o limită până la care puteţi ordona şi dispune de serviciile subalternilor dumneavoastră!

GIBSON: („schimbă foaia”) - Dar, Chrys, pentru Dumnezeu, ce-ai înţeles? (Spre Smith.) Am zis ceva jignitor? I-am cerut vreun lucru nelalocul lui? (Din nou, spre Chrys.) Pur şi simplu, am afirmat că eşti cel mai capabil medic specialist pe care-l are administraţia şi că, în plus, cunoştinţele tale de psihologie şi cibernetică, tactul, flerul, inteligenţa şi – de ce nu?- farmecul feminin te fac cea mai bine plasată să stabileşti o punte de comunicare cu Boby!

CHRYS: (neconvinsă, dar revenind la tonul de convenienţă) - Nu va spune nimic. A venit să afle.

GIBSON: - Depinde de noi! Trebuie să se dezvăluie fără să vrea, păstrând convingerea că-şi îndeplineşte mandatul. (Zâmbind.) De altfel, văd că a şi început să spună. E de maximă importanţă informaţia că lumea din care vine nu cunoaşte sentimentele. (Frecându-şi mâinile, cu satisfacţie anticipată.) Ei bine, câteva asemenea „mici amănunte”, dar mai operaţionale, mai concret – utile, din domenii cheie... şi ne-am îndeplinit misiunea. (Practic.) Ai nevoie de ceva? De cineva, anume?

CHRYS: - Materialul documentar e sărac, unilateral... Trebuie literatură, şi încă de cea mai bună calitate... (semn spre bibliotecă) Aici nu există un rând despre om, despre viaţa lui afectivă, despre universul lui moral, sentimental... Marile poveşti de iubire din literatura universală...

GIBSON: - Comandă tot ce vrei. Smith, ia măsuri. (Pregătindu-se de plecare) Deocamdată, nu va întâlni decât persoanele care au asistat la dezvăluire. Poate... Linda, numai dacă vei considera tu că e cazul. (După o pauză, ca şi cum s-ar aştepta la un obstacol mai greu de trecut.) Şi poate... Merwin,

atunci când tu o să ne garantezi că Boby va dezminţi cele două fraze înregistrate pe casetofonul ziaristului. (Chrys are un gest de opoziţie violentă; Gibson o opreşte.) Nu te pripi! Sunt convins că şi în chestia asta, tu ne vei scoate din încurcătură... (Priveşte spre Chrys, într-un fel aparte, se apropie de ea, căutând, şi găsind, tonul linguşirii rafinate) Chiar nu vrei să îndatorezi pentru totdeauna umanitatea, Chrys? (Îşi ia rămas bun, sărutându-i mâna. Iese.)

CHRYS: (după o pauză, către Smith, care până atunci a asistat la discuţie, nefăcând altceva decât să dea din cap, afirmativ sau negativ, la spusele lui Gibson) - Iată-mă şi binefăcătoarea umanităţii!

SMITH: - Ai să râzi, dar Gibson vorbeşte foarte serios.

CHRYS: - Tocmai asta e grav!

SMITH: - De fapt, împărţim răspunderea, Chrys. Mă simt vinovat faţă de tine, n-am vrut să mă derobez de ceea ce-mi revine. Cum te pot ajuta?

CHRYS: - Nu văd cum. Spune-mi, ce se întâmplă cu Merwin? A trecut la acţiune?

SMITH: - Deocamdată, ameninţă...

CHRYS: - Ce vrea?

SMITH: - El pretinde că aşteaptă informaţii exacte, adică o discuţie între patru ochi cu Boby. Eu însă cred că vrea bani... sau mai exact s-ar mulţumi cu ei.

CHRYS: - De ce nu-i daţi?

SMITH: - E riscant. Ar fi o recunoaştere implicită care, speculată inteligent, poate duce la scăparea situaţiei de sub control.

CHRYS: - Cunoşti convingerile lui Marwin, ştii ce tendinţe şi forţe politice exprimă; îţi dai seama ce urmări ar putea să aibă accesul la Boby?

SMITH: - Aici contăm pe tine, Chrys. Asta Gibson nu ţi-a spus, dar ţi-o spun eu: asigură-ne măcar că, dacă Boby nu vrea să ne ofere ce aşteptăm de la el, n-o să ofere altcuiva nimic.

CHRYS: (pe gânduri, după o pauză) - Cred că asta pot promite... şi ştii de ce? Fiindcă minunea pe care continuăm să o numim Boby a fost programată să fie fiinţă raţională şi va fi, chiar în ciuda iraţionalităţii noastre! Smith, tu ajungi mai uşor la factorii de decizie; te implor, cheamă-i la raţiune! Explică-le, convinge-i că azi, acum, dacă omenirea are un interes cu adevărat major, acela este de a părea raţinoală în ochii unei alte civilizaţii! Măcar să părem, dacă nu suntem. Altfel, se poate întâmpla orice. Dă-ţi seama ce forţă fantastică reprezintă civilizaţia care l-a trimis! În câteva minute, au decodificat toată fiinţa şi personalitatea unui om, cu toate milioanele de procese fizice şi psihice, al căror mecanism de fineţe savanţii Terrei încă nu-l cunosc. Au dat formă vie unei fiinţe umane perfect articulate, perfect asemănătoare cu Boby! Pe lângă această minune, legenda creaţiei e un joc de copii! Acum zeci de mii de ani aveau deja mijloacele ştiinţifice şi tehnice să ajungă la noi. Şi când au vrut, au ajuns!

SMITH: (uluit) - Fantastic! Fantastic! De unde... cum ai aflat toate...?

CHRYS: - De unde puteam să aflu? De la el! Nu mint ca să vă sperii. Fă-i să priceapă că o asemenea civilizaţie trebuie să aibă încredere în raţionalitatea noastră, trebuie să nu se teamă de nebunia, de agresivitatea, de iresponsabilitatea omului. Altfel, ne vom pomeni dezagregaţi, ca-n filmele stupide cu războiul stelelor... Şi nici măcar nu-i vom putea condamna; va fi pur şi simplu un gest de apărare! Cine e dement, să tolereze pericolul, dacă îl poate înlătura ca pe un nimic? (Pauză. Chrys îşi trage sufletul.) Acum, măcar acum, poate îmi spui şi mie ce a plasat

nava noastră pe orbita planetei unde se află Boby? Sau poate pe ea?

SMITH: (apropiindu-se de Chrys şi vorbindu-i încet, aproape şoptit, dar cu maximă gravitate) - Mai bine să nu ştii. Dacă-ţi spun, mi-e teamă că-ţi voi furniza un motiv în plus de îngrijorare. Şi, poate, cel mai serios.

CHRYS: - Am înţeles. (Tace, profund marcată de ce-a aflat.) Nu se poate ca ei să nu ştie. Probabil că, într-adevăr, ne merităm soarta...

SMITH: - Nu dezarma; te rog... Tu, aici, poţi face infinit mai mult decât pot face eu (gest cu mâna, în sus) în „Olimpul" puterii... Îi ştii; adică nu-i ştii... Gibson e un dulce copil; printre cei de-acolo, el e cel mai uman. Te implor, Chrys!

CHRYS: (încercând să-şi regăsească umorul) – Ei, acum, că ne-am implorat reciproc... hai şi-om vedea ce-om face...

Cortină de întuneric

Acelaşi decor, după câtva timp. În scenă sunt Boby, Chrys, Parker şi Elvys. Picăm pe o discuţie începută mai demult.

BOBY: (ţinând în mână câteva reviste ilustrate, ale căror coperţi l-au frapat; se adresează tuturor) - De fapt, cine sunt personalităţile voastre? Văd că... (semn spre reviste) actorii, sportivii, politicienii şi interlopii,clienţii justiţiei.

CHRYS: (nu foarte convinsă) - Nu numai ei...

BOBY: - Dar în primul rând ei. V-am studiat şi istoria... Cărţile sunt copleşite de conducătorii care au schimbat harta politică a Terrei pentru un an, un deceniu sau un secol, dar contemporanii lor, cei care au revoluţionat ştiinţa sau tehnica, schimbând viaţa oamenilor, au rămas aproape anonimi. Ei nu vă interesează?

PARKER - Ca să interesezi opinia publică, trebuie să fii „omul zilei”...

BOBY: - Ei sunt ai eternităţii! Văd că, deşi nu dirijaţi încă ereditatea, aţi început să-i descifraţi mecanismele; ştiţi multe despre materie, despre energie, despre univers. Dacă aveţi nevoie de vedete...

CHRYS: - Să le spunem modele...

BOBY: - Bine, de modele... atunci ele trebuie să fie descoperitorii acestor adevăruri şi legi...

PARKER: - Savanţii n-au nevoie de asta, Boby. Munca lor se desfăşoară în linişte, în anonimat, la adăpost de blitz-urile şi de camerele de luat vederi.

BOBY: - Ei n-or fi având nevoie, dar aveţi voi, oamenii! Ce modele propuneţi? Dacă nu interveniţi pe gene şi mizaţi totul pe educaţie, ce tip uman vreţi să prolifereze? Şi cum îl formaţi?

CHRYS - Să nu crezi că modelarea omului a rămas pe seama ziarelor sau a televiziunii.

BOBY: - Sper! (Scurtă pauză.) Ştiţi? Azi m-am ocupat de ceva foarte interesant: am luat câteva epoci din istoria omenirii şi am trecut pe două coloane, faţă-n faţă, ceea ce frământa în acel timp lumea politică, puterea – pe de o parte, şi ceea ce era în mod autentic important de rezolvat pentru progresul omenirii, pentru dezvoltarea civilizaţiei, ştiinţei, tehnicii... pentru viaţa oamenilor, pe de altă parte. Ei bine, rezultatul te sperie. Sau te face să râzi! Cum de se poate aduna atâta miopie acolo de unde lumea aşteaptă clarviziune?

ELVYS: - (jumătate în glumă, jumătate în serios) - Asta este istorie, Boby... De-atunci am evoluat.

BOBY: - Oare? (Pauză.) Am citit că la voi, o persoană devine preşedinte în urma unei „campanii electorale prezidenţiale”; ce e asta?

ELVYS: - E greu de explicat... Trebuie s-o vezi.

BOBY: (insistă) - Totuşi...

PARKER: - Un interminabil şir de întruniri, adunări, mitinguri cu cât mai multă lume, conferinţe de presă, emisiuni, tipărituri, afişe, publicitate. Ce mai... bâlci mare!

BOBY: - Costă mult?

PARKER: - Zeci de milioane de dolari!

BOBY: - Deci, investiţi imens în alegerea unui om care nu trebuie să facă altceva decât ce-i dictează raţiunea şi legile, timp de patru ani... Cât vă costă formarea unui descoperitor, sau inventator, sau creator, care trebuie să aducă ceva nou, să spargă tiparele, să „pună de la el”? Să vă ducă mai departe?

CHRYS: - Oo, infinit mai puţin... De ordinul zecilor de mii de dolari. Şi, de cele mai multe ori, nu societatea cheltuieşte, ci insul, familia, dacă are ce.

BOBY: - Cum se poate aşa ceva? E logic?

CHRYS - E de meditat, într-adevăr... Dar să ştii că şi politica, puterea, în general, poate fi teren de creaţie...

BOBY: - Poate fi; dar este? Şi, dacă este, cum se face că aveţi atâtea domenii de viaţă prost fundamentate şi strâmb alcătuite? Ce face decizia dacă nu optimizează, dacă nu corectează ce e greşit? Şi apoi nu există o posibilitate necostisitoare, logică şi clară, de a vă alege liderii? De ce cheltuiţi resurse pentru a pune în vârf o persoană anume, când resursele ar trebui folosite de către un vârf într-un scop util, concret? E mai important cine conduce decât ce face el pentru binele oamenilor? Explicaţi-mi...

PARKER: - Dacă am putea răspunde la toate întrebările tale, acum eram departe...

BOBY: - Cine sau ce vă împiedică? (De afară, pătrunde pe uşa care face legătura cu exteriorul o „gorilă” îmbrăcată în uniformă de poliţie militară; toate privirile se îndreaptă spre el.)

POLIŢISTUL: - Domnişoară Chrys... Poftiţi o clipă, sunteţi aşteptată. (Chrys se scuză şi iese.)

BOBY: - Parker, Elvys...

PARKER ŞI **ELVYS**: (la unison, prevenitori, simţind că Boby are ceva important de spus) - Da, Boby!...

BOBY: (uşor încurcat, nu ştie cum să înceapă) - Voi sunteţi primii oameni pe care i-am întâlnit. N-aţi şovăit să mă credeţi când v-am spus că Boby e în siguranţă şi că va reveni pe pământ. Ei bine... (Se apropie, şi mai încurcat.)

PARKER: - Vorbeşte deschis, Boby. Suntem prietenii tăi.

BOBY: - Ei bine, mai mult de jumătate din cărţile pe care le-am citit se învârt în jurul a ceea ce oamenii numesc dragoste... Spuneţi-mi ce e dragostea? Ce înseamnă să iubeşti pe cineva? Dar explicaţi-mi în termeni raţionali...

PARKER: - Am să încerc, Boby, dar nu în termeni raţionali, pentru că... nu se poate! (Elvys vrea să intervină, dar nu apucă să deschidă gura, penru că Parker e mai rapid)

PARKER: - Nu-l asculta pe Elvys! Are motive personale să nu creadă în iubire...

ELVYS: (calm, dar cu o voce gravă, care impune) - Lasă-mă să explic eu aşa, greşit, sau fals, sau pătimaş, cum pretinzi, şi apoi îndrepţi tu lucrurile. Lasă-l să aleagă între versiunile noastre! (Către Boby, care urmăreşte cu maximă concentrare disputa celor doi.) Vrei să ştii ce înseamnă să iubeşti pe cineva? Ei bine, înseamnă să-l vezi aşa cum nu este. Să-i atribui calităţi inexistente şi să-i omiţi defecte evidente pentru alţii. Altfel, cum s-ar detaşa acel bărbat, sau acea femeie, din zeci de milioane de oameni?

PARKER: - Niciun om nu poate cunoaşte direct zeci de milioane de oameni...

ELVYS: (la fel de montat) - Dar sute şi mii, cunoaşte! De ce nimeni altcineva nu-ţi face inima să bată mai repede? Bărbatul

iubit, sau femeia iubită, sunt întotdeauna cei mai buni? Cei mai deştepţi?

PARKER: (calm) - Nu.

ELVYS: - Sunt măcar cei mai frumoşi?

PARKER: (la fel) - Nu.

ELVYS: - Pune o femeie în faţa a 100 de bărbaţi, 99 fiindu-i indiferenţi, iar unul – iubitul ei, şi cere-i să aleagă pe „cel mai”... Ştii cine va fi alesul?

PARKER: - Da. Iubitul ei.

ELVYS: - Şi dacă-i schimbi pe toţi 99 cu tot atâţia geniali şi superbi, ştii pe cine va alege femeia îndrăgostită?

PARKER: - Da. Pe iubitul ei.

BOBY: (uluit) - Şi bărbaţii... fac la fel?

PARKER: - Da, Boby. La fel.

ELVYS: (triumfător) - Asta este! (Arată cu degetul spre Parker.) El a spus-o, nu eu! Deci, Boby, în rezumat, dragostea înseamnă capacitatea omului de a căpăta „orbul găinilor” cu privire la o persoană, păstrându-şi, în rest, luciditatea neştirbită. Eu nu cred în dragoste, pentru că nu cred în nevoia omului de automistificare! Oamenii trebuie văzuţi aşa cum sunt, şi tot ce ne împiedică s-o facem, trebuie repudiat!

PARKER: (calm) - Ai terminat? (Elvys, deşi întrebat direct, nu răspunde. Parker reia, după o pauză.) Bun! Până acum ai răspuns la o întrebare pe care nu ţi-a pus-o nimeni. Boby n-a vrut să ştie dacă tu crezi sau nu în dragoste; el te-a întrebat ce este dragostea şi dacă există. Acum răspunde: există sau nu? Contez pe cinstea ta!

ELVYS: (ca un drug de fier pe care o forţă superioară îl îndoaie) - Da, există.

PARKER: (evident, demonstraţie pentru Boby) - Spui asta pentru că tu însuţi ai iubit, Elvys, nu-i aşa?

ELVYS: (acceptând, parcă împotriva voinţei sale) – Da, aşa e.

PARKER: (apropiindu-se de Elvys, ca pentru o întrebare foarte importantă; îl priveşte intens, bun şi sever totodată.) - Şi... în ciuda a ceea ce vrei să-ţi impui, o mai iubeşti şi acum, adevărat? (Elvys vrea să nege, dar privirea pătrunzătoare a lui Parker şi atenţia încordată a lui Boby îl fac să plece capul; mişcarea din cap se transformă într-un semn afirmativ, ce se repetă de câteva ori.) Vezi, Boby? Asta e dragostea... Cel mai frumos, cel mai profund şi cel mai contradictoriu sentiment omenesc! Nu-l dorim, dar vine; vrem să scăpăm de el, şi nu se mai poate... Îl inspiră uneori cine nu merită, în timp ce oameni minunaţi, care iubesc şi şi-ar da viaţa pentru a fi iubiţi la rândul lor nu reuşesc să încălzească inima celui drag. Nu ţine seama de bogăţie, de poziţie socială, de vârstă, de prejudecăţi. Dacă e dragoste adevărată, şi nu o părere, învinge orice obstacol, trezeşte energii uriaşe, înnobilează, purifică... iar uneori distruge şi pârjoleşte. Un mare scriitor al lumii, un român, şi-a încheiat ultima carte a vieţii cu aceste cuvinte: „Când dragoste nu mai este, nimic nu mai este”... Să-l crezi!

BOBY: (după o pauză de linişte adâncă, profund impresionat) - Mulţumesc, Elvys... Mulţumesc, Parker... Vă mulţumesc... Încerc să înţeleg... Deşi e foarte greu...

ELVYS: - E mai greu să iubeşti decât să înţelegi iubirea, Boby. Eşti un fericit, ascultă-mă pe mine...

Pe liniştea care s-a lăsat din nou, apăsătoare, intră în scenă Chrys. Priveşte atent spre Boby, pentru a-i ghici starea de spirit şi, implicit, oportunitatea propunerii pe care vrea s-o facă.

CHRYS: (căutându-şi cuvintele) - Boby... alături se află cineva... cineva care insistă să te vadă... (După o scurtă pauză.) Linda.

ELVYS: (sare ca ars) - Linda?

BOBY: (sesizând reacţia lui Elvys, se uită întrebător la Parker; acesta confirmă, discret, din cap) - Dar...

ELVYS: (repezit) - Pe mine vă rog să mă scuzaţi... (vrea să iasă)

PARKER: - O clipă, Elvys. Merg şi eu (Amândoi ies din scenă.)

CHRYS: - Boby... N-ai uitat promisiunea?

BOBY: - Nu, Chrys, fii fără grijă. Linda nu va bănui nimic. Sper să fiu suficient de abil... (Chrys iese pe altă uşă decât cea prin care au părăsit scena Parker şi Elvys. Boby se plimbă, uşor agitat. După câteva clipe, Chrys revine, însoţită de o femeie epatant de frumoasă. Amândouă înaintează către mijlocul scenei, de unde Boby le priveşte cu maximă concentrare. Cele două femei se opresc; rămân una lângă alta.)

LINDA: (cu glasul marcat de emoţie; revederea e altfel decât şi-a imaginat-o) M-ai uitat, Boby?

BOBY: (repede) - Nu, Linda, cum poţi să crezi asta?

LINDA: (aproape cu lacrimi în ochi) - Atunci, de ce nu-ţi săruţi iubita? (Boby priveşte din ce în ce mai concentrat la cele două femei; momentul se prelungeşte, privirea începe să alterneze, de la Chrys la Linda şi din nou la Chrys şi din nou la Linda... Aceasta din urmă îl chemă, şoptit) – Boby...

BOBY: (porneşte ca în transă spre cele două femei, dar privirea i se fixează asupra lui Chrys, spre care se şi îndreaptă, încet... Linda urmăreşte gâtuită de emoţie paşii lui Boby, dându-şi seama că nu ea este ţinta acestui drum. De-abia reţinându-şi un hohot de plâns – şopteşte încă odată, rugător.)

LINDA: - Boby! (Chrys realizează totul, se smulge de lângă Linda, aproape fugind, iese pe uşa prin care au părăsit scena Parker şi Elvys. Boby rămâne pe loc, ţintuit. Linda se repede şi-l îmbrăţişează, acoperindu-l de sărutări. Şopteşte, printre sughiţuri.) Ce ţi-au făcut, Boby? Ce e cu tine?

BOBY: (confuz, în primul moment, se lasă mângâiat şi îmbrăţişat, apoi încearcă să răspundă; o face însă cu atâta stângăcie, încât Linda se sperie, depărtându-se o clipă şi privindu-l parcă pentru a se convinge că este el... Încet, Linda se cuibăreşte la pieptul bărbatului) - Nimic, Linda... nu te speria, nu am nimic... (Uşa se deschide; în scenă intră Smith, care, la vederea momentului de initimitate al celor doi, vrea să se retragă, discret. Se opreşte, dându-şi seama că Boby este singur cu Linda.)

SMITH: (speriat) - Unde e Chrys?

BOBY: (desprinzându-se uşor de Linda) - Nu ştiu... a ieşit acum câteva clipe...

SMITH: (nehotărât, între frica reală şi dorinţa de a nu stârni panică) - Boby... Ştii că nu trebuie să rămâi singur cu indiferent ce persoană?

LINDA: - Dar eu nu sunt „indiferent ce persoană”, ci logodnica lui!

SMITH: - Ştiu foarte bine, Linda, îţi cer scuze, dar nu eu am stabilit regulamentul. Pur şi simplu, răspund de aplicarea lui întocmai! Nu puteţi vorbi decât în prezenţa cuiva.

LINDA: (agitată) - Dar ce e aici, închisoare? A făcut ceva rău, nepermis? Cum puteţi sechestra o persoană...

SMITH: (îi taie vorba, mai autoritar) - Calmează-te, Linda! Nu e vorba de aşa ceva. Tot ce facem e spre binele lor. Dacă vrei să discuţi cu Boby în linişte, fără să-l agiţi, bine; dacă nu, te rog să ne laşi...

LINDA: (nu ştie ce să facă; spre Boby) - De ce te ţin aici? Ţi s-a întâmplat ceva? Trebuie să ştiu, Boby, sunt logodnica ta... Te iubesc! Te-am aşteptat...

BOBY: (se apropie din nou de ea, o mângâie pe cap, dar mişcarea seamănă cu plimbarea mâinii pe un obiect neînsufleţit)

- Liniştește-te... Ţi-am mai spus: nu trebuie să te sperii şi nici să-ţi faci gânduri negre... N-ai de ce. Carantina va mai dura un timp, după care... (Nu mai ştie ce să spună; nu vrea să spună mai mult. Linda îi soarbe vorbele; Boby îşi dă seama că femeia aşteaptă un cuvânt despre viitor.) Va fi bine, Linda. Îţi promit!

LINDA: - E atât de ciudat, de straniu... Spune-mi că totul va fi ca înainte!

BOBY: - Așa va fi, Linda... Ai răbdare... ai încredere în Boby... Acum, te implor să mergi acasă; nu vreau să creăm dificultăţi domnului Smith... Înţelegi, da? (O conduce cu delicateţe, de după umeri, spre uşă. În prag, femeia se mai întoarce odată, îl îmbrăţişează, apoi iese.)

SMITH: (când a rămas numai cu Boby în scenă) - Îţi mulţumesc Boby, m-ai scos dintr-o încurcătură grozavă... Unde e Chrys? Cum de-a plecat?

BOBY: - Eu sunt de vină, domnule Smith. Dar vă asigur că nu s-a întâmplat nimic.

SMITH: - Sunt convins, Boby, şi-ţi mulţumesc încă odată. Însă pe viitor, te rog să eviţi... Avem reguli foarte stricte. Chrys ştie asta!

BOBY: - Nu se va mai întâmpla. A fost un... a fost... o situaţie deosebită. Vă promit... (Smith îl bate prieteneşte pe umăr şi iese. Boby rămâne singur în scenă câteva clipe; se instalează într-un fotoliu, apropiindu-şi câteva reviste, dar nu apucă să se cufunde în lectură, pentru că în încăpere intră Chrys. Boby se ridică cu o grabă nefirească.) Îţi cer iertare, Chrys... M-am purtat prosteşte.

CHRYS: - Linda...

BOBY: (întrerupând-o) - Nu cu Linda. Cu tine. Şi, ca şi cum n-ar fi fost deajuns, după plecarea ta a apărut Smith...

CHRYS: - Asta e, într-adevăr, neplăcut...

BOBY: - I-am explicat... Sper să n-ai necazuri.

CHRYS: - Nu te gândi la asta. Important e ca tu să te simţi bine.

BOBY: - Dar mă simt foarte bine! Şi învăţ ca un şcolar sârguincios.

CHRYS: - Totuşi, întâlnirea cu Linda te-a tulburat...

BOBY: - E adevărat. (După o pauză.) Chrys, am văzut suferinţa! Nu ştiam că există şi că se poate vedea... Eu însumi... (Se oprește.)

CHRYS: - Tu însuţi...?

BOBY: (după o clipă de gândire) - Nu pot continua, Chrys, pentru că nu înţeleg ce s-a întâmplat... ce a început să se întâmple cu mine.

CHRYS: - Dacă vrei să cunoşti oamenii, trebuie să le trăieşti toate stările, şi bune şi rele. În primul rând, suferinţa.

BOBY: - Chrys... De ce suferă oamenii?

CHRYS: (zâmbind) - Adică, vrei să ştii de ce nu s-a instalat pe pământ fericirea veşnică şi generală?

BOBY: - Nu „fericirea”... E o noţiune vagă, nedefinită...

CHRYS: (continuând să zâmbească) - Întocmai ca realitatea interioară pe care o exprimă!

BOBY: - Eu întrebam de ce nu şi-au găsit oamenii o stare de echilibru, ferită de extreme. Un chip frumos, ca al Lindei, desfigurat de durere... De ce?

CHRYS: - Pentru că fără suferinţă n-ar exista bucurie. Dulcele e dulce, comparat cu amarul...

BOBY: - Dar cât „dulce” şi cât „amar” cuprinde viaţa voastră? V-aţi întrebat cât vă costă o clipă din ceea ce numiţi „fericire”?

CHRYS: - Oricât ar costa, omul nu poate trăi fără ea. Este norocul sau blestemul condiţiei umane.

BOBY: - De asta căutaţi bucuria şi acolo unde evidenţa arată că nu poate fi? Tot alergând după ea, aţi descoperit alcoolul, drogul...

CHRYS: - Astea sunt boli!

BOBY: - Minciuna...

CHRYS: - E tot un fel de boală...

BOBY: - Dar de ce-au apărut? Şi cum? Nu din nevoia de bucurie când nu ţi-o poţi oferi altfel? Nu din nevoia de uitare? Şi iluziile... Ce sunt iluziile, Chrys, dacă nu puterea omului și numai a omului de a se minţi pe sine? Am început să vă cunosc viaţa; ea se compune dintr-un important procent de „minciuni convenţionale”...

CHRYS: - În mare măsură necesare...

BOBY: - Să zicem - necesare. Să zicem! Pentru că, acolo unde începe minciuna, se termină tot ce e durabil. Dar cum a ajuns omul să extindă nevoia de minciună asupra lui însuşi?

CHRYS: - Iluzia nu e întotdeauna minciună. Când adolescentul visează succesul, gloria, el nu minte şi nu se minte, ci speră, apoi crede, Boby! Crede cu toată puterea fiinţei lui!

BOBY: - Dar câţi își împlinesc visul? Câţi cuceresc gloria?

CHRYS: - Oricât de puţini ar atinge-o, nu poţi lua omului dreptul de a tinde către ea!

BOBY: - Chrys... Gloria, succesul... aduc fericirea?

CHRYS: - Nu ştiu... (Zâmbind.) Eu n-am trăit niciuna, nici alta. Cred însă că... nu întotdeauna.

BOBY: (izbucnind) - Deci, pe pământul vostru, starea supremă după care alergaţi, „nordul” busolei voastre, e ceva ce nu se poate defini; atunci când vine – stă puţin, uneori câteva clipe, dar poate să nu vină niciodată. Şi nimeni nu ştie, n-a găsit încă drumul sigur către ea! Fericirea poate exista sau nu, chiar și atunci când reușita personală e o certitudine! Am înţeles bine, Chrys?

CHRYS: - Da, Boby, ai înţeles perfect.

BOBY: - Bine, dar asta e... e o nebunie! Nu se poate construi existenţa pe asemenea...

CHRYS: - Ba se poate, Boby!

BOBY: - ...Cu rezultatul la care aţi ajuns! Alergând toată viaţa după o himeră şi presărând drumul către ea cu suferinţă!

CHRYS: (schimbând brusc registrul şi tonul discuţiei) - Boby... Ţi-am pus mai demult o întrebare, la care nu mi-ai răspuns: în lumea din care vii există dragoste?

BOBY: - Nu.

CHRYS: - Nici cărţi? (Explicându-se.) Am văzut că te-au contrariat romanele noastre, literatura...

BOBY: - Noi avem cu totul alte sisteme de comunicare, de stocare şi transmitere a informaţiei...

CHRYS: - Nu e vorba de asta. Pentru informaţia propriu-zisă, şi la noi există alte modalităţi... Te întreb de povestea imaginată, în care un om... (se corectează) o fiinţă sensibilă îşi toarnă universul său de gânduri, reflecţii, convingeri, întrebări, frământări, obsesii, spaime.. Aveţi asemenea cărţi?

BOBY: - Nu. Şi nu văd în ce măsură existenţa lor...

CHRYS: - Şi a sentimentelor, Boby!

BOBY: -... A lor şi a sentimentelor, a dragostei, poftim! – poate însemna atât de mult încât să vă justifice existenţa. Plătiţi prea scump nevoia de fericire.

CHRYS: (rar, ca o concluzie la toată discuţia) - Dar dacă lupta omului pentru fericire este însăşi fericirea? Nici asta nu-ţi explică şi nu-ţi justifică viaţa noastră?

BOBY: (şocat de întrebare): - E tulburător ce spui. Şi probabil... adevărat. Trebuie să mă gândesc la asta... (Pe uşă intră Parker, uşor agitat)

PARKER: - Evenimente, Chrys! (Spre amândoi.) Îl ţineţi minte pe Marwin?

CHRYS: - Da. Ce-i cu el?

PARKER: - A fost ucis, azi dimineaţă, într-un accident de maşină... (După o pauză, în care Boby şi Chrys îl privesc neliniştiţi.) E un scandal monstru!

CHRYS: - Şi acum... Ce va fi, Parker?

PARKER - Nu ştiu... dar mi-e teamă că nu va fi bine deloc... (Rămâne cu privirea aţintită undeva, departe, încercând parcă să scruteze, îngrijorat, viitorul.)

ACTUL III

Acelaşi decor, după câteva zile. În scenă se află Boby, Chrys, Gibson. Intrăm pe o discuţie începută mai demult, care, după toate aparenţele, a reuşit să agite bine spiritele.

BOBY: - Totuşi, nu înţeleg ce doriţi de la mine.

GIBSON: (privind cu tâlc spre Chrys) - Asta înseamnă că oamenii mei n-au niciun dram de elocinţă. (O scurtă pauză.) Chiar n-ai înţeles?

BOBY: - Aa... Dacă vă referiţi la – ca să zic aşa – „programul maximal", vă răspund şi dumneavoastră ce le-am spus lor: nu este mandatul meu să vă întind mâna de ajutor aşteptată. Veţi afla date de maximă importanţă, dar nu de la mine! Pe planeta noastră se află un om. El se va întoarce.

GIBSON: - Dar tu eşti aici! Acum! Trăind printre noi, ai devenit de-al nostru... Mă înşel, cumva?

BOBY (zâmbind) - Într-un fel da, într-un fel nu...

GIBSON: (continuând ideea) - ...Şi, dacă-i aşa – ai contractat o obligaţie (gest la Boby; Gibson vede, preîntâmpină imediat reacţia) ...evident, morală, faţă de noii tăi semeni. Acum eşti părticică a unei comunităţi care se cheamă OMENIREA, Boby! Şi

omenirea asta chinuită, bântuită de atâtea nevoi, priveşte spre tine cu speranţă...

BOBY: - Domnule Gibson, vă repet: e foarte aproape ziua în care un om va aduce pe Terra ceea ce-mi cereţi mie acum! Veţi afla mai multe decât vă aşteptaţi...

GIBSON: (ca și cum n-ar fi auzit) - Ne-am dezvăluit în fața ta așa cum suntem. Te-am ajutat să ne cunoşti, cu ce avem frumos şi mai puţin frumos, ca să nu zic urât... Ai înţeles, desigur, că butoiul cu pulbere al omenirii este prăpastia dintre bogaţi şi săraci... Boby, nu repetaţi, la proporţiile universului, greşeala pământenilor! Nu lăsaţi să existe civilizaţii superdezvoltate alături de altele paupere, care se zbat să găsească drumuri parcurse de mult de către alţii!

BOBY: - Pledaţi o cauză câştigată! Numai că nu eu sunt cheia...

CHRYS: (simte nevoia să intervină) - Cred că putem fi siguri de buna credinţă a lui Boby. El ne vrea binele...

BOBY: (reia ideea) - Oricât aţi insista, puteţi afla de la mine doar ceea ce am început să aflu eu despre oameni... Ceea ce am început să fiu eu însumi... Asta ştiu! Asta sunt programat să ştiu.

GIBSON: (asta a aşteptat; aruncă pe masă cartea pe care dorea să o joace, de fapt) - Perfect, Boby! Convinge-i că eşti om! Fă asta pentru noi.

BOBY: (nu înţelege) - Pe cine?

GIBSON: (pe departe) **–** Îţi aminteşti conferinţa de presă?

BOBY: - Evident!

GIBSON: - Îl ţii minte pe Marwin?

BOBY: - Desigur!

GIBSON: - Ei bine, ziaristul care a avut ideea să lase reportofonul deschis în sala conferinţei de presă şi să înregistreze declaraţiile tale, a murit.

BOBY: - Am auzit; parcă... într-un accident de maşină.

GIBSON: - Exact. Patronii lui ne acuză că l-am suprimat pentru a-l împiedica să dezvăluie un adevăr senzaţional...

BOBY: (interzis) - Bine, dar asta e în afara oricărei... (Îşi caută cuvântul, nu-l găseşte.)

GIBSON: (explozie) - Bine-nţeles! Închipuie-ţi ce scandal poate izbucni şi cu ce consecinţe... (Pauză) Tu poţi să-l preîntâmpini, Boby.

BOBY: - Ce vor, de fapt? Cine sunt cei ce vor scandal?

GIBSON: - Mi-e greu să-ţi explic în câteva cuvinte. Când vei cunoaşte mai bine sistemul nostru politic, ai să înţelegi că puterea trebuie să păstreze echilibrul între forţe şi tendinţe extrem de diverse, chiar contradictorii. Unele de-a dreptul periculoase. Ghinionul este că Marwin reprezenta unul dintre aceste cercuri. Stinge scandalul în faşă, Boby! Întâlneşte-te cu ei şi demonstrează-le că teza lui Marwin este o... (nu găseşte cuvântul) ... o inepţie. Îţi va fi foarte uşor, te asigur! Astfel vei dobândi liniştea necesară să cercetezi în continuare ceea ce te interesează.

BOBY: (cu sinceritate extremă) - Am să mă gândesc, domnule Gibson. Ce spuneţi e logic... (Pauză, apoi, după o uşoară ezitare.) Aş putea şti cum a murit Marwin?

GIBSON: (cu indignare bine jucată) - Boby, nu cumva crezi...?

BOBY: (îl întrerupe) - Nu cred nimic; vreau doar să ştiu. Dacă se poate...

GIBSON: - Desigur! Am să cer un raport detaliat asupra accidentului şi ţi-l voi trimite. În ziare n-ai găsit nimic? Probabil că din presă ai aflat de nenorocire...

BOBY: - Domnule Gibson, măcar atât am aflat despre instituţiile oamenilor: că în ziare poţi găsi o mulţime de lucruri, mai puţin adevărul.

GIBSON: (zâmbind detaşat; afirmaţia nu-l atinge...) - Chiar toate mint? Nu sunt şi publicaţii obiective?

BOBY: - Poate cele care n-au fost încă tipărite. Le aştept cu mult interes.

GIBSON: (zâmbeşte, în continuare, dar implicat) – Eşti aspru cu noi, oamenii...

BOBY: - Nu cu toţi. (Privire spre Chrys.) Dealtfel, ştiu atât de puţin despre oameni, încât n-ar trebui să mă hazardez în aprecieri. Iertaţi-mă...

GIBSON: (semn cu mâna – „nicio problemă”) - Boby... Ne ajuţi?

BOBY: (o ultimă clipă de reflecţie, apoi confirmă din cap): - Da, domnule Gibson... Un scandal în jurul identităţii mele nu face bine. Mă voi întâlni cu cine credeţi şi vă asigur că voi fi convingător.

GIBSON: (se îndreaptă spre Boby şi-i strânge mâna) - Mulţumesc mult, Boby! Eram sigur că putem conta pe tine! (Practic.) Acum, eu am să rămân câteva minute cu Chrys pentru a pune la punct amănuntele; ea îţi va spune ce trebuie făcut... Bine?

BOBY: - Da, domnule Gibson. Aştept în camera mea.

GIBSON: - La revedere, Boby... Ne îndatorezi enorm; îţi mulţumesc încă o dată. (Boby se retrage prin uşa care dă în camera sa. Moment de pauză. Gibson o priveşte pe Chrys cu un amestec de mândrie şi reproş.) Sper că domnişoara Chrys a înţeles esenţa demonstraţiei şi de-acum încolo va acţiona în consecinţă...

CHRYS: - Recunosc deschis că sensul spuselor dumneavoastră mă depăşeşte...

GIBSON: (din nou şef până-n vârful unghiilor) - Sinceritatea te onorează, dar preferam să nu fie cazul. Ai văzut ce se poate face din Boby dacă ştii cum să-l iei? Aştept această acceptare prin dumneata de câteva zile; a trebuit să mă ocup eu şi s-o obţin în cinci minute! Ţi se pare normal?

CHRYS: - Domnule Gibson, dacă vă îndoiţi de competenţa mea, pot lăsa oricând locul altuia, mai capabil...

GIBSON: (ceva mai cald) - Dezertarea nu e o soluţie, Chrys. Misiunea ta este nu să pleci, ci să reuşeşti!

CHRYS: - A acceptat; îi va convinge.

GIBSON: - Asta nu e totul...

CHRYS: (faţa i se umbreşte de încordare şi teamă) - Ce trebuie să mai fac?

GIBSON: - Măreşte presiunea, Chrys! Află ce ne interesează!

CHRYS: - Dar vă asigur că spune adevărul! El nu ştie... cunoştinţele lui au devenit, cu fiecare clipă petrecută printre noi, cunoştinţele unui om obişnuit...

GIBSON: - Refuz să cred! Au acolo un om; aici le trebuie o conştiinţă superioară, care să privească, să înţeleagă, să compare, să gândească totul de la înălţimea stadiului atins de ei! Acest Boby nu e o cameră de luat de vederi trimisă pe pământ, sau un microfon de înregistrare, ci o comoară de informaţii, care ne scapă!

CHRYS: - Domnule Gibson, Boby este programat să primească, nu să dea...

GIBSON: - Scormoneşte-l! Şi din felul în care întreabă, se poate afla ce răspunsuri au găsit ei la aceste întrebări!

CHRYS: - Dar refuză sistematic...

GIBSON: - Şi ceea ce am obţinut eu acum, refuzase sistematic! Întotdeauna există o cale, Chrys! Totul este să vrei! (Pauză.) Acum, esenţial pentru noi e să aflăm dacă Boby a comunicat, comunică sau poate transmite informaţii pe planeta din care vine. Trebuie să ştim asta!

CHRYS: (ridică din umeri, sceptic) - Mi se pare...

GIBSON: (îi taie vorba) - Tema de proiect o stabilim noi! Voi, specialiştii, găsiţi modalităţile adecvate. Ceea ce-ţi cer

nu ţine de cunoştinţele despre lumea din care vine. Asta face acum... dacă face. Deci, se poate afla! Aştept, Chrys. În legătură cu confruntarea de mâine, te rog să iei următoarele măsuri... (Replica se stinge, după ultimul cuvânt.)

Cortină de întuneric

În scenă se află Chrys, Boby, Parker, Elvys.

CHRYS: - Ţi-e clar, Boby?

BOBY: - Cât se poate de clar. (Zâmbind) Am început să înţeleg, nu-i aşa?

CHRYS: - Şi mai ales, nimic să nu te mire, Boby... S-ar putea să auzi lucruri ciudate. Ca să nu existe niciun dubiu, trebuie să le primeşti de parcă te-ai fi aşteptat la ele. (Boby încuviinţează din cap, la fiecare frază a lu Chrys)

BOBY: - Adevărul este că mă şi aştept! Elvys! Parker! Dacă mă poticnesc, mă ajutaţi, nu-i aşa?

ELVYS: - Nu-ţi face griji, Boby, va fi O.K.! (Pe replica lui Elvys, în scenă intră Gibson şi Smith, însoţiţi de doi străini)

GIBSON: (jovial, sigur pe el) - Bună, băieţi! Cum merge? (Cei trei răspund cu un murmur nedefinit; Gibson continuă) V-am adus musafiri... (semn spre cei doi străini) Domnii vor să stea de vorbă cu voi, în special cu Boby... Parker şi Elvys fac un pas către una dintre uşi, ca pentru a se retrage; Gibson adaugă repede) Aa, nu... puteţi rămâne; e chiar bine să fiţi aici. Ştiţi, un fel de conferinţă de presă fără ziarişti... (De-abia a aruncat cuvintele, că le şi regretă.)

EMISARUL: (cu umor negru şi cu subtext) - Între timp ziariştii s-au mai împuţinat...

GIBSON: (muşcându-şi buzele) – Băieţii vă stau la dispoziţie, domnilor...

EMISARUL: (îi priveşte atent, stăruie cu privirea asupra lui Boby, pe care-l lasă la urmă) - Să ascultăm mai întâi, câteva cuvinte... (Scoate dintr-o servietă un minuscul reportofon, apasă pe un buton şi în scenă se aud replicile schimbate după conferinţa de presă: - „Boby!” - „Eu nu sunt Boby”, „Dă-ţi seama ce vorbeşti, omule!”, „Eu nu sunt om! Eu sunt... ”; - „Nu! Te rog, nu!” După ce se termină caseta, câteva clipe de linişte.) Le recunoaşteţi?

BOBY: (destins, senin) - Evident! Discuţia mea cu domnul Gibson, după conferinţa de presă.

EMISARUL: - Nu vi se pare cam... ciudată?

BOBY: - Acum mi se pare amuzantă... Atunci însă vorbeam foarte serios, pentru că eram într-o stare cam ciudată...

EMISARUL: - Ce înţelegi prin „stare cam ciudată”?

BOBY: (semn spre Chrys) - Poate că medicul echipajului nostru vă poate explica mai bine... Dacă vreţi să ştiţi cum resimţeam, subiectiv, starea de atunci... (Se întoarce spre Gibson.) Pot să spun, domnule Gibson?

GIBSON: - Desigur! V-am rugat să vorbiţi deschis, doar n-avem nimic de ascuns.

BOBY: - Ei bine, trăiam ca într-o criză de identitate... Făceam greu sau deloc, legăturile cu viaţa anterioară expediţiei. Ca să vă dau un exemplu; de-abia după mult timp mi-am recunoscut logodnica.

EMISARUL: (îl întrerupe) - O clipă! (Face semn cu capul către însoţitorul său, acesta se îndreaptă spre uşă. Cât timp el traversează scena, Emisarul se adresează lui Gibson.) Permiteţi, domnule Gibson? (Gibson încuviinţează din cap. Însoţitorul deschide uşa, aducând-o în scenă pe Linda. Emisarul, către Linda.) E logodnicul dumneavoastră, domnişoară? (Semn cu capul, către Boby) Vă previn că declaraţia e de maximă importanţă! (La

intrarea Lindei, Elvys s-a ridicat de pe scaun; Parker, care stă lângă el, îl reaşează încet. Tot jocul nu-i scapă lui Boby)

LINDA: (neliniştită) - Nu înţeleg sensul...

EMISARUL: - Nu căutaţi sensuri... Răspundeţi-ne, pur şi simplu, dacă domnul... (semn spre Boby) este sau nu logodnicul dumneavoastră! Atât!

LINDA: - Bineînţeles! A contestat cineva...?

EMISARUL: - Nu. Singura care o puteţi face sunteţi dumneavoastră. Dar înţeleg că nu e cazul... (După o scurtă pauză, prin surprindere) Menţineţi afirmaţia?

LINDA: (şi mai neliniştită) - Domnule...

EMISARUL: - Nu vă speriaţi, domnişoară. Dacă răspunsul e afirmativ, totu-i în ordine. Vă mulţumim. (Însoţitorul o conduce spre uşă. Fata nu se îndură să părăsească încăperea; ar vrea să schimbe măcar câteva cuvinte cu Boby, îi face semne, dar Boby nu are timp şi disponibilitate decât pentru un gest de amabilitate curentă, pentru că toată atenţia îi este concentrată asupra Emisarului. Elvys urmăreşte scena; suferinţa Lindei îl doare. La un momen dat, vrea să se îndrepte spre ea, dar braţul lui Parker îl fixează în scaun. În sfârşit, Linda a părăsit scena într-o stare confuză.)

EMISARUL: (către Chrys) – Dvs., ca medic, cum v-aţi explicat fenomenul?

CHRYS: (calmă, cu voce egală): - Şocurile puternice provoacă asemenea reacţii decompensatorii. S-au mai văzut cazuri.

EMISARUL: (cu neîncredere) - Până acolo încât să declare că nu e el şi că nu e om?

CHRYS: - Chiar mai departe, domnule... Dar în nici trei săptămâni, iată, totul a intrat în normal.

BOBY: (apropiindu-se uşor de Emisar şi subliniindu-şi cuvintele): - Dacă mi-aţi luat de bun vorbele de atunci, cine şi

ce credeţi că sunt? (În scenă se face linişte desăvârşită. „Tabăra" lui Boby e încordată la maximum; Gibson stă pe ghimpi, cu ochii aţintiţi la Boby, care s-a oprit lângă Emisar, aşteptând răspunsul. Emisarul face un semn cu capul însoţitorului; acesta se apropie de Boby.)

EMISARUL: (către Gibson) - Permiteţi, domnule Gibson? (către Boby) Sper că nu te superi. Un mic consult...

CHRYS: (cu voce tăioasă, iritată): - Normal era să mă întrebaţi pe mine! Aţi fi aflat că Boby este încă sub tratament, şi asemenea... asemenea... (nu găseşte cuvântul. Între timp, însoţitorul i-a şi luat pulsul lui Boby, cu ochii pe cadranul unui cronometru-brăţară)

BOBY: (întrerupe, amabil şi foarte destins, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat) - Chrys, dar domnii nu-mi fac niciun rău! (Spre însoţitor) Nu vă mai obosiţi; pulsul e 64; tensiunea 13 cu 7... Luate azi! Vă asigur, totul e în ordine. Doriţi o picătură de sânge? Daţi-mi un ac! (Caută cu privirile un ac. Gibson intervine.)

GIBSON: - Domnilor, e prea mult! Mulţumesc, Boby, ai fost foarte înţelegător, cred că dânşii nu mai au dubii. (Însoţitorul se retrage; Gibson, către Emisar.) Vedeţi unde duce suspiciunea? Vedeţi ce se întâmplă... ce s-ar fi putut întâmpla dacă elucubraţiile unui gazetăraş de mâna a 7-a ar fi căpătat circulaţie şi credit în opinia publică? Domnilor, există o vorbă: „Despre morţi, numai de bine!" dar aici, să mă ierte Dumnezeu, nu e cazul! O imaginaţie bolnavă ne putea băga în cel mai cumplit bucluc!

EMISARUL: (murmur sec, ca pentru sine) - Deci aşa stau lucrurile... Merwin a murit exact cum a trăit: ca un cretin! Idiotul... (Se adună; către Gibson.) Mulţumesc, Gibson. Asupra acestui punct din „moştenirea" lui Merwin m-am lămurit. Definitiv!

GIBSON: (nu fără o uşoară maliţie) – Mai erau şi alte puncte?

EMISARUL: - Da. Cel puţin unul. Şi cel mai important.

GIBSON: - Sunt indiscret dacă te rog să ni-l dezvălui?

EMISARUL: - Eşti. Dar cum există şi indiscreţii programate, îl vei afla. Cu recomandarea să-l transmiţi cui trebuie şi să meditaţi bine de tot la el.

GIBSON: - Sunt numai urechi...

EMISARUL: - Îţi recomand şi puţin cap între urechi; e necesar. Ei bine, nu poţi... (semn către toţi) nu puteţi nega cele afirmate la conferinţa de presă, vis-a-vis de absenţa obiectivelor militare în programul misiunii spaţiale. E nevoie să pun banda?

BOBY: (intervine mai repede decât Gibson, care ar fi vrut să zică ceva): - Nu, domnule. Ştim şi menţinem declaraţiile.

EMISARUL: (privind pe cei doi, cărora li se adresează) - Şi dumneata, Gibson? Şi dumneata, Smith?

GIBSON: (nu poate spune ce şi cât ar vrea) - Zgândări probleme mult prea delicate...

EMISARUL: - Tocmai de-asta nu le discut în piaţă, sau în prezenţa unor reporteri cu imaginaţia înfierbântată, ci... (semn spre toţi), cu voi, oamenii Puterii! Între noi putem vorbi deschis: aţi ratat ocazia asta?

GIBSON: (din ce în ce mai înghesuit de turnura discuţiei) - Totuşi, ar fi mai bine între patru ochi...

EMISARUL: - Nu. Toţi sunteţi oamenii Puterii! El (semn spre Boby) a coborât pe planetă; ei (semn spre cei doi) trebuie să ştie, nu se poate să nu ştie ce misiune au avut acolo. Vreau... vrem adevărul.

BOBY: (luând-o înaintea tuturor): - Nu există mai multe adevăruri! Vi l-am spus; ce mai doriţi? Şi-apoi, domnule... n-am reţinut cum vă numiţi..

EMISARUL: - Nu contează numele meu. Sunt un emisar...

BOBY: - Atunci, domnule, transmiteţi celor care v-au trimis că mai există raţiune pe planeta asta, că omenirea n-a înnebunit chiar toată şi de tot! (Pe măsură ce Boby vorbeşte, Gibson şi Smith schimbă priviri din ce în ce mai alarmate; Smith face câţiva paşi spre Boby, parcă pentru a-i sugera să se oprească, dar acesta e dezlănţuit.) N-ajunge până unde s-au împins lucrurile? Doar acolo nu trimisesem încă mijloace de distrugere! Fiţi siguri că vom apăra securitatea omenirii şi a universului, că nu vom permite...

EMISARUL: (întrerupându-l, cu un răcnet) - Ajunge! Mă credeţi cretin? Eu am venit să discut serios! (Pauză; îi priveşte pe toţi, rău) Dacă acesta este, cumva, adevărul, înseamnă că trebuie să ne scuturăm de voi ca de nişte momâi neputincioase! Reprezentaţi puterea? Putere este şleahta de incapabili care scapă toate atu-urile din mână? Care se uită cum alţii trec pe lângă noi şi ne smulg supremaţia în domenii esenţiale, de viaţă şi de moarte? Nu vă daţi seama? Ce nu facem noi, fac sau vor face alţii! Ce aşteptăm? Aţi trimis un om pe o planetă din alt sistem solar şi vine de-acolo ţinând predici de pastor baptist?! N-avem aici destui agitatori de stânga? Trebuia să-i mai trimitem şi în alte galaxii pentru schimb de experienţă? E cam scump turismul ăsta, domnilor! (Pauză; îşi trage sufletul.) Ei bine, când noi vom avea puterea – şi asta se va întâmpla repede, vă asigur! – vom şti ce să facem cu ea!

BOBY: (a ascultat fascinat monologul incendiar al Emisarului): - Domnule... domnule... iertaţi-mă, uitasem că n-aveţi nume... Nu înţeleg de ce nu vreţi să vă sinucideţi individual, în linişte, nu odată cu zeci de milioane de oameni care, poate, vor să trăiască...

EMISARUL: (îl priveşte fix, cu ochi răi) - Deci, te-am ghicit... (Spre Gibson, cu tonul celui care consideră discuţia încheiată; s-a lămurit.) - Informează-ţi şefii. În ce mă priveşte, fii sigur că am s-o fac. În detaliu. (Emisarul se pregăteşte de plecare; însoţitorul se agită și el)

GISBON: - O clipă... (Spre oamenii lui.) Băieţi... Chrys... Ne lăsaţi puţin singuri cu domnul... (Cei patru părăsesc scena; Smith vrea să plece cu ei, Gibson îl reţine.) Dumneata rămâi, Smith... (Spre Emisar.) Nu judeca lucrurile după ce-ai auzit aici.

EMISARUL: (interzis) - Dar după ce? Am venit să discutăm cu cărţile pe faţă, te prefaci că mi le-arăţi pe ale tale, iar apoi îmi spui că sunt măsluite?

GIBSON: - N-o lua așa...

EMISARUL: - Dar cum? (Pauză.) Ai crezut că mi-e dor de un miting pacifist? Noi avem treabă, Gibson, nu pierdem timpul cu prostii. Dacă înscenarea de azi a fost doar o perdea de fum, când veţi dori, într-adevăr, să negociaţi cu noi, sau măcar să ne informaţi corect, ştii unde ne găsești. La revedere. (Părăseşte scena, urmat de însoţitorul său. Gibson şi Smith rămân muţi, uitându-se unul la altul.)

GIBSON: - Nenorocită poveste...

SMITH: (făcându-şi curaj) - Domnule Gibson... de fapt, nu s-a produs nimic ireparabil... Ce n-aţi spus acum, puteţi spune oricând, dumneavoastră sau... (Semn în sus.) La plecare, asta au şi zis.

GIBSON: (enervat că Smith nu înţelege) - Dar nu despre ei e vorba! Dacă s-au convins că Marwin aiura, în rest n-au decât să creadă ce vor. Problema este Boby! A auzit tot.

SMITH: (încă liniştit) - Poziţia dumneavoastră în ochii lui Boby este mai mult decât liniştitoare...

GIBSON: (şi mai enervat) - Dar a lor? Acum ştie, Smith; Boby ştie! Chiar dacă l-am adormit cu privire la intenţiile noastre, acum ştie sigur că există o alternativă a puterii şi a auzit cu urechile lui ce va face puterea atunci! Nu înţelegi? Pentru asta a fost trimis! Mesagerul, adevăratul mesager este el, nu vita grosolană care a venit aici să răcnească şi să ne ameninţe! De ceea ce va crede Boby despre oameni şi civilizaţia umană depinde soarta planetei, pricepi? Ori, acum eu ştiu bine ce crede... (Stă o clipă pe gânduri, foarte concentrat, apoi, brusc) - Cheam-o pe Chrys. (Smith dispare şi se reîntoarce după câteva secunde, însoţit de Chrys.)

GIBSON: (stăpânindu-se perfect) - Te felicit, Chrys... Boby a fost magnific!

CHRYS: (sinceră) - Într-adevăr, m-a uimit. Pur şi simplu, a dat un show... Sper că i-a convins.

GIBSON: - Fără doar şi poate... (Privind-o cu subînţeles.) Iată deci că e posibil...

CHRYS: (cu seriozitate) **–** Aşa este, domnule Gibson; tot ce se poate, e posibil.

GIBSON: (se amuză) - Bună! (Brusc, serios.) Dar aş vrea să ştii că eu cer oamenilor mei imposibilul!

CHRYS: - Ştiu.

GIBSON: (o priveşte lung, cu interes) - Azi eşti în vervă... Dacă ai luat spusele mele drept glumă, te rog să reţii partea serioasă. Pentru că există...

CHRYS: - Asta şi fac.

GIBSON: - Perfect! Ai avut timp să-ţi dai seama dacă Boby poate transmite informaţii concetăţenilor... cum să le spun?... co-planetarilor lui?

CHRYS: (întrebarea a venit prea repede, fata n-a avut timp să-şi stăpânească reacţia) - Nu. Încă nu.

GIBSON: - Ţi-am mai spus că ne grăbim, Chrys... Uite, vin evenimente – ca discuţia de azi – care urcă graba la pătrat, dacă nu la cub.

CHRYS: - Înţeleg, domnule Gibson, şi mă voi strădui...

GIBSON: - Sunt convins, Chrys... Dar până atunci, o întrebare pe care o pun medicului, psihologului, ciberneticianului, omului inteligent şi avizat care eşti. Dintre noi toţi, îl cunoşti cel mai bine pe Boby. (Scurtă pauză) Ce crezi: poate transmite? Poate comunica? (Chrys vrea să spună ceva; graba reacţiei trădează intenţia de a se deroba de un răspuns; Gibson o opreşte cu un gest.) Nu te grăbi! Nu te-am întrebat ce ştii, ci numai ce crezi! O părere vreau... Deocamdată.

CHRYS: (realizează importanţa răspunsului ei; o ultimă încercare de eludare) - E atât de important să ştim?

GIBSON: - E vital. (Scurtă pauză) Ajută-ne, Chrys... (Chrys se frământă vizibil; pricepând că, din câteva cuvinte poate pecetlui soarta lui Boby, caută cu disperare formula cea mai puţin periculoasă pentru el. Expresia de aşteptare încordată a lui Gibson o face să se hotărască.)

CHRYS: - Mi-e foarte greu să mă pronunţ... dar dacă doriţi, totuşi, o părere... Subliniez: o părere, cred... cred că nu are această posibilitate.

GIBSON: - Mulţumesc, Chrys. Este şi opinia mea. (Când rosteşte ultima parte a replicii, urmăreşte cu maximă atenţie reacţia fetei, înregistrând uşurarea ce i se citeşte pe faţă.) Mulţumesc. Poţi merge la băieţi... (Chrys salută şi se retrage.)

SMITH: (cu oarecare timiditate) - Aţi vorbit serios?...

GIBSON: (tonul îl face pe Smith să regrete că nu şi-a înghiţit cuvintele) - Dacă ai observat, eu glumesc foarte rar. Şi atunci spun cele mai serioase lucruri.

SMITH: - Asta ne-ar da un oarecare răgaz...

GIBSON: - Nicio zi! Nicio oră! Acum trebuie să luăm măsuri. Imediat! (Pauză, în care Gibson îl priveşte pe Smith drept în ochi.) Boby trebuie să dispară.

SMITH: (iese din respectul semi-servil în care s-a complăcut tot timpul) Glumiţi, domnule Gibson...

GIBSON: - Ţi-ai pierdut flerul, Smith. Nici de data asta nu glumesc.

SMITH: (disperat) - Daţi-vă seama ce spuneţi!

GIBSON: (de gheaţă) - Până azi nu m-a făcut nimeni inconştient!

SMITH (nu mai percepe şi nu-l mai interesează nuanţele; izbucneşte): - Dar e o nebunie! Chiar dumneavoastră aţi dezvoltat teza „mesagerului-martor", trimis de o civilizaţie super-dezvoltată, pentru care suprimarea Terrei ar fi o joacă de copil! A răspunde printr-o crimă la un demers paşnic, mi se pare aberant, absurd... Sinucigaş!

GIBSON: - Numai că mesagerul paşnic a aflat ce nu trebuie să afle, şi trebuie împiedicat să spună ce ştie.

SMITH: - Să încercăm altfel...

GIBSON: - Cum?

SMITH: (cu efervescenţa disperării) - Nu ştiu... Acum nu ştiu... Să ne mai gândim, să căutăm, să găsim... Poate-l convingem pe Boby...

GIBSON: - Crezi că civilizaţia perfectă care l-a trimis face gafe? „Construieşte" un om şi-l trimite aici, ca observator, pentru a depune la întoarcere mărturie falsă?

SMITH: (se agaţă de orice posibilitate): - Dacă am discuta cu el, dacă l-am ruga...

GIBSON: (îi ia vorba): - Să-i mintă pe ai lui? Pentru ce? Pentru cine? Pentru dumneata? Pentru mine? Poate pentru Chrys? Ea

însăşi ne-a spus că ființa asta, sau ce-o fi, vine dintr-o lume care nu cunoaşte afectivitatea. N-au sentimente! Au scăpat de inimă, care şi aici, pe pământ, face numai încurcături! (Pauză.) Nu, Smith, n-avem altă soluţie. Trebuie să riscăm.

SMITH: - „A risca" presupune o şansă, măcar o şansă de câştig. Dacă-l suprimăm, n-avem nicio şansă! Va veni ziua scadenței, când îl vor vrea! Pe cine dăm? Ce spunem? Ce facem?

GIBSON: - Smith... să ştii de la mine, dacă n-ai învăţat până acum: cuvântul care acuză, clar şi răspicat, e incomparabil mai periculos decât bănuiala... Ce le va spune Boby ştim sigur! Dar dacă dispare mărturia, există şansa de a-i convinge că a fost un accident. În fond, moartea face parte din viaţă... Când devii om, îţi asumi toate riscurile. Chiar şi ipoteza unui accident provocat, cu sacrificarea „ţapului ispăşitor", e de preferat! Înţelegi? Aici nimic nu e mai periculos decât adevărul.

SMITH: (copleşit, dar neconvins) - Domnule Gibson, ne asumăm o răspundere îngrozitoare!...

GIBSON: - Nu eu! Nu tu! Ordinul nu va fi al nostru, fii liniştit. (Se plimbă prin cameră, gândindu-se.) Singurul risc, dar capital, este ca Boby să poată comunica acum. Dacă apucă să transmită ceva înainte de a pieri, inclusiv modul cum piere, e prăpăd! Asta e problema! Aici e riscul! (Se opreşte, îşi ia capul în mâini, cufundându-se într-o tăcere pe care o bănuim bântuită de toate spaimele. Pe acest moment intră Chrys, apropiindu-se de Gibson)

CHRYS: - Deranjez, cumva?

GIBSON: (revine, rapid, controlându-şi atitudinea, expresia, tonul): - Nu, Chrys, dumneata nu ne deranjezi niciodată.

CHRYS: (uşor semn de mulţumire, pentru amabilitate) - Domnule Gibson... acum am certitudinea că intuiţia mea a fost exactă. Boby mi-a confirmat. Până-ntr-o zi pe care n-o cunoaşte,

este un om ca toţi oamenii şi nu poate comunica în niciun fel, cu nimeni. Doar cu noi, pământenii...

GIBSON: (se întinde în scaun, ca uşurat de o povară teribilă. O priveşte îndelung pe Chrys; când vorbeşte, încarcă fiecare cuvânt cu toată semnificaţia ce o poate căpăta) - Mulţumesc, Chrys... Mulţumesc mult. Imens!

CHRYS: (se simte bine, e mulţumită că a putut fi de folos, e bucuroasă că a acţionat în sensul pe care-l crede cel mai favorabil securităţii lui Boby. Acum vrea să se retragă, spune, plecând) - Atât am avut să vă spun...

GIBSON: (cu tâlc) - E suficient, Chrys... E arhisuficient... (Chrys iese; Gibson, spre Smith.) Ai auzit? Este un semn al divinităţii, Smith! Trebuie să informăm conducerea. Nu mă îndoiesc asupra deciziei. Când va veni, acţionezi. Cred că trebuie ceva lent... dar nu prea lent... Câteva zile. Poate... o substanţă cu efect asupra cordului... (Se ridică, agitat.) Gata, mergem! (Se întoarce spre Smith.) Smith, totul... (semn cu mâna spre uşa pe unde a ieşit Chrys) ...totul fără Chrys! Nimeni nu trebuie să ştie! Mai ales ea.

Cortină de întuneric

În scenă se află Boby; e singur, stă într-un fotoliu cu o carte în mână, citeşte ceva din carte, murmurând nedesluşit; din când în când se opreşte. La un moment dat, închide cartea şi rămâne cu privirea undeva, departe. Aşa îl găseşte Chrys. Boby nu aude uşa, nici primii paşi; când realizează prezenţa ei, tresare.

CHRYS: - La ce te gândeai, Boby?

BOBY: (încă transportat) - Am citit o poveste minunată... M-a vrăjit, m-a încântat, m-a tulburat şi m-a revoltat.

CHRYS: (zâmbind) – Toate la un loc?

BOBY: - Toate! (arată cartea) E un poem închinat iubirii Luceafărului pentru o pământeană... Nu se poate să nu-l ştii... (murmură, acum desluşit) „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece/ Ci eu, în lumea mea mă simt/ Nemuritor şi rece...” (Pauză; se reculege.) Chrys, dacă ai iubit... dacă iubeşti... îţi mai poţi impune detaşarea rece, superioară? Mai poţi privi cu nepăsare spre fiinţa iubită şi spre lumea ei?

CHRYS: (uşor încurcată) - Poetul spune că da...

BOBY: (precipitat) - Am văzut! Dar tu... tu ce crezi?

CHRYS: - Întrebarea ar trebui pusă Luceafărului... Numai el ştie. Dar de unde să-l luăm? Cine poate ajunge în sferele sale cereşti, ca să-i tulbure liniştea? Lumea Cătălinei e mică şi neputincioasă, Boby...

BOBY: (neagă din cap) - Cât de puţin vă cunoaşteţi... Şi cât de mult vă subestimaţi... Aşa cum bolta cerească nu are numai luceferi, nici pământul nu e populat doar de Cătăline. (Pauză; Boby o priveşte intens, temându-se de răspuns) Crezi în dragoste, Chrys?

CHRYS: (fără şovăire) - Sunt om, ba mai mult: sunt femeie, şi nu pot să nu cred în dragoste.

BOBY: (nu ştie până unde să meargă) - Dacă-mi iau cumva libertăţi prea mari... să-mi spui...

CHRYS: - Nu, Boby, te rog...

BOBY: (ca o meandră care să-l ajute să ajungă mai uşor unde doreşte): - E adevărat că Elvys o iubeşte pe Linda? Că a iubit-o dintotdeauna?

CHRYS: (oarecum uşurată că discuţia alunecă spre alţii) - Aşa este.

BOBY: (ca pentru el) - Câtă frumuseţe în omul ăsta! Când nu ştia cine sunt, când mă credea Boby, mi-a fost ca un frate, mie,

omul care i-a distrus fericirea... (Cu sufletul la gură; vocea de-abia i se distinge.) Chrys, ai iubit vreodată?

CHRYS: (încă sigură pe ea) - Până acum, nu.

BOBY: (toată ființa i s-a concentrat în întrebare) - Şi acum?

CHRYS: - Acum... (e profund tulburată, își găsește greu cuvintele) Acum mă lupt cu mine însămi. Nu știu dacă am voie...

BOBY: (refuză violent ideea) - Cine te poate opri?

CHRYS: (ia cartea de versuri din mâna lui Boby și o cumpănește în propria-i mână; acolo este răspunsul): - Eu, Boby. Conștiința faptului că există iubiri imposibile...

BOBY: (sare din fotoliu, aproape strigând) - Nu! (Reacţia lui luminează faţa lui Chrys; cei doi se află în pragul unei clipe esenţiale. Deodată, Boby duce mâna la inimă; picioarele i se taie, de-abia apucă să se reaşeze în fotoliu, găsind cu greutate locul. Chrys se repede spre el, îi prinde mâna, caută pulsul.)

CHRYS: (alarmată) - Ce este? Ce simţi?

BOBY: (nu poate vorbi; semn cu mâna, spre piept. Chrys se repede la uşa care dă spre cealaltă cameră a apartamentului; strigă din prag) - Parker, Elvis! Ajutaţi-mă. (În câteva clipe, cei doi apar. Chrys face semn, spre Boby.) Ajutaţi-mă să-l întindem pe canapea... (Cei doi îl ridică uşor, îl culcă. Chrys ascultă inima cu atenţie; ia repede o pilulă dintr-un flacon aflat în barul din bibliotecă, i-o dă lui Boby cu o gură de apă. Îi ţine mâna şi-i mângâie încet fruntea cu delicateţe tandră. Boby îşi revine; se mişcă, dar Chrys îl opreşte, cu un gest.) Nu acum! Stai liniştit, o să treacă... (Boby zâmbeşte, încuviinţează din cap.)

PARKER: - Ce-a fost asta, Chrys?

CHRYS: - După toate aparenţele, inima... Dar nu-mi explic ce, şi de ce! Nimic nu anunţa un pericol; dimpotrivă... (Ia repede un aparat minuscul, îl fixează pe pieptul lui Boby, dându-i cămaşa la o parte; din aparat iese o bandă de hârtie haşurată mărunt, pe

care Chrys o citeşte din ce în ce mai îngrijorată. Îl ia pe Parker spre una din marginile scenei, pretextând căutarea unei surse mai bune de lumină. Acolo îi spune încet, arătându-i hârtia.) Preinfarct! (Se întorc amândoi spre Boby.) Spune-mi, Boby ai mai simţit vreodată ceva asemănător?

BOBY: (cu voce încă slabă) - Niciodată.

CHRYS: (murmură, ca pentru ea) - Foarte ciudat...

BOBY: - Ceva grav?

CHRYS: - Nu te speria; o să treacă. Parker, tu cheamă-l pe Smith. Elvys, pe tine te rog să-mi aduci ceea ce-ţi scriu acum aici... (Ia o hârtie, scrie repede ceva, întinde hârtia lui Elvys. Cei doi pleacă, grăbiţi.)

BOBY: - Un accident stupid... Atât de mult doream... tocmai acum...

CHRYS: (îl întrerupe cu delicateţe, dar hotărât): - Nu, Boby, te rog; linişte desăvârşită! (S-a aşezat pe canapea, lângă el) Câteva zile nu citeşti, nu discuţi, nu te plimbi... Repaus total.

BOBY: (pentru prima dată îngrijorat) - E atât de grav?

CHRYS: - Nu. Dar ca să nu fie, trebuie foarte multă prudenţă.

BOBY: - Totuşi, ce e? (Găsind puterea să zâmbească.) Ai înţeles că nu apreciez minciunile voastre convenţionale...

CHRYS (zâmbind la rândul ei) - Ştiu. (Scurtă pauză; îşi caută cuvintele.) Oo... un mic accident cardiac. Şi cu inima nu e de joacă. (În scenă intră Parker şi Smith.)

SMITH (cu jovialitate forţată, strident falsă) - Se poate, Boby, să ne faci asemenea figuri? (Boby vrea să se îndrepte în canapea; Chrys îi opreşte mişcarea, cu un gest.) Ce presupui, Chrys?

CHRYS: - În afară de ce se vede... (semn către electrocardiograma de pe măsuţă) ...nimic. Vom face un consult de medici; cardiologul ne va spune. Fii liniştit, luăm toate măsurile...

SMITH: (alarmat) - La ce bun tapajul ăsta? Avem deplină încredere în tine, Chrys! Fă singură ce trebuie şi... atât.

CHRYS: - Ar fi o imprudenţă prostească! De ce avem specialişti?

SMITH: - Ne complicăm.

CHRYS: (privindu-l pe Smith din ce în ce mai circumspect): - Nu ne complicăm deloc. Dimpotrivă, ne lămurim. (Aruncă o frază, pentru a studia reacţia.) Sincer vorbind, ce e de făcut ştiu bine; de la specialist vreau să aflu cauza. De ce s-a întâmplat, dacă-mi poate spune... (Smith nu răspunde, dar e evident că nu-i convine discuţia. În scenă intră Elvys, întinzând lui Chrys câteva sticluţe cu medicamente. Chrys le ia, citeşte pe etichete, verifică totul cu hârtia pe care scrisese reţeta. Pe tot acest joc, Smith profită de situaţie pentru a inspecta din priviri, cu o grabă nefirească, rafturile bibliotecii, măsuţa, toate spaţiile încăperii. La un moment dat zăreşte ceea ce, probabil, căuta. Se îndreaptă spre un colţ al camerei, unde, pe un suport, stă un pahar pe fundul căruia se mai află puţină apă. Îl ia, îi aruncă conţinutul pe fereastră, punând paharul la loc. Din clipa în care a început mişcarea, Chrys l-a urmărit cu atenţie; ar vrea să-l oprească, dar e prea târziu. Neputându-l împiedica, preferă să joace, în continuare, neatenţia.)

SMITH: - Eu merg să-l informez pe Gibson. Oricum, el va decide...

CHRYS: - Nu, Smith; eu răspund de sănătatea echipajului, deci eu decid. Cât mai sunt aici... (Smith iese, foarte confuz. Boby a urmărit scena cu îngrijorare; Chrys îşi dă seama, se reaşează lângă el pentru a-l linişti. Parker şi Elvys se apropie şi ei de canapea.) Cum te simţi, Boby?

BOBY: - Mai bine... Mult mai bine. Regret că am stârnit atâta zarvă.

CHRYS: - Lasă, totul va fi în ordine... Acum, uite, mai iei o pilulă și după asta te vei odihni. Bine? (Boby confirmă din cap; înghite pilula şi stă cuminte, parcă pentru a confirma că a înţeles. Chrys se ridică, face semn lui Parker şi Elvys, cu care se îndreaptă spre un colţ al scenei. Li se adresează cu voce scăzută) Mi-e teamă că boala lui Boby nu-i un accident... (Elvys nu înţelege, dar Parker pricepe imediat; duce iute degetul la buze, făcându-i semn lui Chrys să nu mai spună nimic. Chrys ia paharul al cărui conţinut îl aruncase Smith pe fereastră, se întoarce cu el spre cei doi cosmonauţi, îl miroase şi-l arată, ca pe dovada bănuielilor ei.) Din clipa asta, unul dintre noi va rămâne lângă Boby tot timpul... (Cei doi încuviinţează, cu feţe grave, îngrijorate.)

Cortină de întuneric

Boby stă în fotoliu; Elvys se plimbă prin cameră.

BOBY: - Elvys...

ELVYS: - Da, Boby?!

BOBY: - De ce sunt oamenii atât de diferiţi? (Citind nedumerire pe faţa interlocutorului) De ce nu sunt toţi ca tine, ca Parker şi ca... ea?

ELVYS: - Pe noi ai avut timpul şi posibilitatea să ne cunoşti mai bine. Când te vei amesteca în furnicarul de-afară (gest cu mâna, spre fereastră), ai să-ţi dai seama cât de mulţi oameni ca noi există pe lume.

BOBY: - Sunt convins... Și doresc din tot sufletul să-i întâlnesc.

ELVYS: (cu voce uşor nesigură) - Boby... Am o rugăminte. (Ca pentru a se asigura că nu greşeşte) Dar... te simţi bine?

BOBY: - Sigur! Spune-mi...

ELVYS: - Linda a aflat că ţi-a fost rău. E îngrijorată. Vrea să te vadă. Ai putea...?

BOBY: - Cum să nu! Înştiinţeaz-o pe Chrys şi... o aştept.

ELVYS: - Chrys... mi-e teamă că nu va fi de acord. Vrea să te menajeze...

BOBY: - Dar mă simt bine! Invit-o pe Linda... (Elvys iese; peste câteva clipe se întoarce, însoţit de Linda. Fata face câţiva paşi; se opreşte, aşteptând ca Boby să-i vină în întâmpinare. Când vede că acesta nu se poate ridica din fotoliu, aleargă spre el, speriată)

LINDA: - Dragul meu... Ce e cu tine? (Înainte de replica lui Boby, în scenă intră Chrys şi Parker.)

CHRYS: - Linda, îmi pare rău... Starea sănătăţii nu-i permite niciun fel de agitaţie. Te rog să-l laşi...

LINDA: (şi mai speriată) - Dar trebuie să ştiu! Sunt logodnica lui, îl iubesc!...

PARKER: (se apropie de Linda, o ia cu delicateţe pe după umăr, aşezând-o pe un scaun, lângă fotoliul lui Boby.) - Aşa e, Linda; tuturor ne este drag... şi vrem să-i apărăm viaţa.

LINDA: (îngrozită) - Viaţa? E în pericol viaţa?

CHRYS: (se apropie de ea) - Dacă ţi-e drag Boby, ajută-ne. Nimic nu trebuie să-l tulbure. A suferit un accident cardiac (Linda primeşte vestea ca pe un nou şoc; duce mâna la gură, parcă pentru a-şi reprima un strigăt.) Acum e spre bine...

ELVYS (nemaiputând suporta zbuciumul fetei): - Chrys... Nu crezi că e mai bine ca Linda să ştie?

LINDA: (cuvintele lui Elvys reprezintă picătura ce revarsă paharul; sare de pe scaun, ţipând aproape isteric) - Ce-mi ascundeţi? Ce înseamnă asta? Vreau să ştiu!

BOBY: (cu voce tandră şi fermă în acelaşi timp): - Linda! Vino lângă mine, te rog... (Fata se linişteşte brusc; se apropie de Boby, aşezându-se la picioarele lui. Boby îi ia mâna.) Acultă-mă cu atenţie. Trebuie să mă crezi... să ai încredere în mine...

fără margini, Linda! Încredere totală, înţelegi? Ce vei auzi, îţi va suna la început ca o poveste, dar este purul adevăr. Îţi jur! Mă asculţi, da? (Linda îl urmăreşte, fascinată; toţi cei din scenă urmăresc ca vrăjiţi vocea lui Boby, care a căpătat un timbru special): Eu nu sunt Boby... (Repede) Nu te teme, iubitul tău se află în deplină siguranţă, în lumea care m-a trimis printre voi. Va veni, Linda. Curând. Se va întoarce la tine. (Scurtă pauză) Eu nu sunt fiinţă pământeană, sau mai exact n-am fost... Acum cred că... aproape... sunt ca voi. Uite, v-am învăţat până şi bolile (încercare de zâmbet; vrea să se ridice, dar Chrys îl imploră, de la locul ei: „Nu, Boby!". Boby se lasă din nou în fotoliu, dar nu pentru că a fost rugat, ci pentru că îi este rău. Duce mâna la inimă, apoi, cu glas scăzut.) Chrys... O pilulă, te rog... (Chrys aleargă la sertarul cu medicamente, îi dă repede pilula pe care Boby o înghite. Câteva clipe stă cu ochii închişi, parcă aşteptând efectul binefăcător al medicamentului, apoi vrea să reia.)

PARKER: - Odihneşte-te, Boby. Te rugăm... Linda a înţeles. Nu-i aşa, Linda? (Fata confirmă din cap, aiurită.)

BOBY: (se luptă din nou cu un atac; îl depăşeşte; se îndreaptă, din nou, în fotoliu) - Trebuie să ştie... Şi voi trebuie să ştiţi... tot ce am să vă spun. Mai am încă putere...

CHRYS: (o ultimă încercare) - Nu, Boby! Te rog! (Ducând mâna la inimă.) Fă-o pentru mine...

BOBY: - Pentru tine vorbesc, Chrys! (Vorbeşte greu, dar perfect desluşit) În relaţia cu voi, oamenii, am fost.. sunt încă... şi foarte puternic, şi foarte slab. Iar slăbiciunea... vine tocmai din conştiinţa forţei mele! Am găsit în bibliotecă o carte, despre Guliver... La voi, pe Terra, eu m-am aflat în Liliput... Tot timpul a trebuit să-mi măsor şi să-mi stăpânesc reacţiile ca să nu provoc ireparabilul! Am avut... am încă această putere... sunt investit cu ea, înţelegeţi? (Pauză de respiraţie, care e din ce în ce mai

grea) Nu vă temeţi, nu v-am făcut rău... (Un nou atac, cel mai puternic de până acum, îi curmă replica. Chrys încearcă să-l ajute, sprijinindu-l ca pe un copil.)

CHRYS: (privindu-l, disperată) - Te-au omorât! Te-au omorât cu bună ştiinţă, ca nişte criminali, inconştienţi şi laşi!

PARKER (strigând) - Taci, Chrys! Ştii bine că suntem ascultaţi!

CHRYS: (dezlănţuită) - Nu-mi pasă! Ce mai am de pierdut? (Scurtă pauză, spre Boby) Dacă asasinii ăştia sunt oameni, atunci mi-e ruşine că sunt om! Blestemat să fie cuvântul ăsta!

BOBY: (zvâcnind din fotoliu, cu ultima fărâmă de energie) - N-ai dreptate! Nu gândi aşa! Eu te rog! Te implor!

CHRYS: (uluită) - Tu? De unde găseşti puterea să-i aperi?

BOBY: - Nu pe ei! Nu ei sunt OMUL! (Arată cu degetul către fiecare din scenă) Voi! V-am cunoscut... şi cred în voi! Cred în tine, Chrys... Cu raţiunea şi cu inima pe care mi-au dat-o oamenii... Tu, Chrys... (începe să plătească efortul; se stinge văzând cu ochii. Chrys se strânge lângă el, parcă pentru a-i da viaţă din fiinţa ei.)

CHRYS: - Te iubesc, Boby...

BOBY: (cu ultima suflare, şoptit) - Cât timp există dragoste, poate exista totul... nimic nu e pierdut. Apăraţi-vă! Nu de noi; de cei care vă fac să blestemaţi fiinţa umană! Credeţi în steaua voastră, Chrys! Te iubesc... (Replica s-a terminat într-un murmur; după ultimele cuvinte, capul lui Boby cade uşor, într-o parte. Chrys îl strânge la piept, disperată. Când îşi dă seama că totul e sfârşit, începe să plângă încet. Toţi cei din scenă, zguduiţi, îi respectă durerea într-o tăcere de catedrală. Deoadată, în scenă se stinge lumina; un zgomot ciudat, ca un bâzâit îndepărtat de motor se face auzit şi creşte rapid. Prin fereastră pătrund străfulgerări de lumină galben-roşiatică. Zgomotul devine din ce în ce mai puternic.)

LINDA: (ţipând speriată) - Ce este? Ce se întâmplă?

PARKER: (încercând să calmeze asistenţa, dar vocea lui nu are nimic liniştitor; dimpotrivă) - Staţi pe loc! Nu intraţi în panică!

(Zgomotul devine asurzitor; parcă sub fereastra camerei s-ar fi oprit câteva turboreactoare... Lumina stranie clipeşte intermitent. Chrys se ridică de lângă fotoliul în care zace cadavrul lui Boby, încercând să găsească o lanternă; se loveşte de ceva, scoate un strigăt de durere. Scena e luminată doar de palele intermitente ce pătrund prin fereastră. Deodată, un puternic curent de aer, ca un vârtej, aruncă ferestrele la perete, învălmăşind hârtiile şi obiectele uşoare din scenă. Se aud exclamaţii de spaimă... Zgomotul de motor descreşte în intensitate; curentul de aer încetează iar lumina intermitentă vine, parcă, din ce în ce mai de departe... Chrys reia căutarea unei surse de lumină. Găseşte o lumânare, pe care o aprinde cu mâna tremurândă. Spaţiul de joc începe să se desluşească vag; conturul oamenilor se profilează pe fundal, cu ajutorul unei lumini de podea.)

LINDA: - Ce-a fost?

CHRYS: - Nu ştiu... (priveşte spre fotoliul în care, până în urmă cu câteva clipe, fusese corpul lui Boby. Fotoliul e gol. Nu-şi crede ochilor; se apropie de fotoliu, strigând.) Unde e? (caută cu privirile prin scenă.) Unde e? (În scenă începe să revină lumina; ea creşte încet. Parker, Elvys, Linda, Chrys se privesc, aiuriţi, neînţelegând nimic; totul în scenă e vraişte...)

Deodată, un fapt şi mai uluitor împinge momentul de confuzie la paroxism: în faţa ferestrei larg deschise de vârtejul care răscolise scena, se află... Boby, dar îmbrăcat în costumul-combinezon de cosmonaut pe care-l purtase în misiunea spaţială. Acum, lumina din cameră permite celor aflaţi în scenă să-l vadă pe Boby, cel care, parcă şi el speriat de aspectul

încăperii devastate, pare încremenit. Parker, Elvys, Linda, Chrys îl privesc aiuriţi; nu înţeleg ce se întâmplă. Boby se dezmeticeşte primul; avansează spre mijlocul scenei.

BOBY: - Ce e cu voi? Nu mă recuoaşteţi? Sunt eu, Boby! (Nemişcaţi, cei patru continuă să se uite la el ca la o fantomă.) Parker! Elvys! Chrys! Linda! (Pe replică, se apropie de fiecare dintre cei apelaţi, parcă spre a fi văzut mai bine, pentru a obţine recunoaşterea care... nu vine.) - Ce-aţi păţit? Sunt Boby al vostru, oameni buni! M-am întors acasă! (Disperat, se opreşte lângă Linda şi o imploră cu voce gâtuită de emoţie.) Linda!... Nici tu? Sunt Boby al tău!

În timp ce Linda îi sare de gât şi cei doi logodnici se încleştează într-o îmbrăţişare prelungă, Chrys a înţeles. Se întoarce cu spatele, privind spre fotoliul în care zăcuse Boby al ei, pornit acum spre lumea care-l trimisese spre Terra. Se aşează în fotoliu, îşi ascunde faţa în mâini şi începe să plângă încet, mocnit, sub privirile lui Parker şi Elvys. Boby se desprinde din îmbrăţişare, adresându-se celor din scenă cu un entuziasm debordant:

BOBY: - Dacă aţi şti! Of, Doamne, dacă aţi bănui măcar! M-am întors încărcat de noutăţi fantastice! Nu vă puteţi imagina cum va fi viaţa noastră, cum vor trăi oamenii, şi nu cândva (semn cu mâna, spre un orizont îndepărtat), ci repede, acum! Am adus aici comori inimaginabile (se bate cu degetul arătător pe frunte, semn că acolo sunt depozitate comorile.) De-abia aştept să afle oamenii...

Parcă trezită de cuvintele lui Boby, rostite cu înflăcărare, Chrys se ridică din fotoliu şi se apropie de el; pare o întruchipare a revoltei şi a durerii.

CHRYS: - Dar înţelepciune ai adus, Boby? Raţiune pentru fiinţa raţională, numită om, ţi-au dat? Şi omenie, puţină omenie pentru noi, oamenii, ne-au trimis?

Pe replica ei, care creşte până la strigăt, uşa se deschide. În scenă dau năvală Smith şi Gibson; în spatele lor, cu revolverul întins, gata de tragere, este „gorila” în uniformă de poliţie militară. Când îl vede pe Boby, Gibson face un semn. Paznicul apasă pe trăgaci. O bubuitură, şi Boby cade, răpus de glonţ. Linda se repede către iubitul ei. Chrys, Elvys şi Parker se strâng în jurul celor doi, încercând să-l susţină pe muribund. Chrys îl examinează o clipă, apoi ridică din umeri; nimic de făcut. Parker se îndreaptă ameninţător spre agresori.

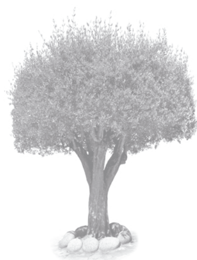
PARKER: - Hai, terminaţi-vă treaba, ticăloşilor! Mai suntem patru... (Semn către cel căzut.) Era Boby, Boby al nostru, cel adevărat! Venise fericit, gata să ne facă viaţa mai bună... Asta... ca să ştiţi pe cine şi ce aţi ucis. Hai, trage! Dacă aveţi pe conştiinţă viitorul omenirii, ce mai contează patru cadavre? Trage! (Vocea creşte, până la strigăt. Pe acest joc, coboară cortina.)

SFÂRȘIT

Ion Bucheru

Balada lui Alimoș

scenariu pentru un lung metraj de ficțiune

*ARGUMENT**

Într-o ţară cuprinsă de „scenarită", în care tot românul - om politic, om de media sau muritor de rând - imaginează scenarii, iată un scenariu propriu-zis: unul cinematografic.

Ştiu; de regulă, un asemenea tip de scriitură nu este destinat tiparului. Soarta scenariului - meritată? nemeritată? - îl condamnă să-şi refuze orgoliul operei de sine stătătoare şi să circule doar în câteva exemplare, prin mâinile profesioniştilor platoului unde se zămisleşte un film. Încalc, totuşi, regula şi tipăresc scenariul întrucât drumul spre producţie mi se pare tot mai puţin probabil, dar nu pentru că mi-a scăzut încrederea în potenţialul dramaturgic al proiectului, ci, dimpotrivă, pentru a-i mări şansele - câte și dacă mai sunt. Azi, când „intrările în producţie" se administrează nu cu linguriţa, ci cu pipeta (din cauze asupra cărora nu mă opresc), iar criteriile opţiunii pentru un proiect sau altul poartă şi ele amprenta debusolatei noastre tranziţii, mă

** Acest text a prefațat scenariul, publicat în volum la Editura Sempre, în 2003*

tem că „Balada lui Alimoş" e condamnată la... sertar. Nu exclud, desigur, posibilitatea ca scenariul să nu merite nicio atenție... Dar dacă aici, în această idee, în aceste pagini, în această viziune zace posibilul succes de public - şi nu numai! - pe care cinematografia noastră şi-l doreşte? Dacă personajul Iancu Alimoş, propus de mine, înseamnă şansa unui mare culegător,creator şi interpret de muzică (veţi vedea imediat cine) de a-şi prelungi ecoul artei sale extraordinare, unice, peste ani, peste decenii, peste generaţii?

Iată de ce am tipărit textul: pentru a lăsa publicul să răspundă întrebărilor de mai sus. Dacă printre cititori se va număra şi un ochi de producător interesat, cu atât mai bine. Dacă nu, „Balada lui Alimoş" va rămâne un film...nefilmat, realitate cinematografică virtuală, în atâtea versiuni câţi cititori va însuma textul, de-a lungul timpului. E puţin? Poate. Dar -cert - e mai mult decât nimic.

Revenind la text, scenariul alăturat propune un film „muzical - (melo)dramă", gen practicat cu mare succes în cinematografia mondială mai ales pentru reconstituirea vieţii şi carierei unor mari interpreţi sau compozitori. Şi în cazul de faţă, dramaturgia porneşte de la existenţa unui mare actor,culegător de folclor, compozitor şi interpret român: TUDOR GHEORGHE. Numai că, în loc să refacă o biografie reală, filmul foloseşte muzica îndrăgitului actor - cântăreţ pentru a povesti un moment esenţial din viaţa unui personaj de ficţiune - legat însă, şi acesta, de folclor, de muzica populară şi de muzică, în general.

Scenariul a prins viaţă dinspre muzică spre „story". Ascultarea tuturor casetelor şi înregistrărilor cunoscutului artist a dus la selectarea câtorva piese care, dincolo de marea lor frumuseţe, au calitatea de a exprima cu deosebită forţă aproape toate stările, sentimentele, trăirile şi momentele fundamentale, definitorii pentru om şi pentru relaţiile dintre oameni: naştere, moarte,

iubire, despărţire, bucurie, durere, dragoste filială, uitare, remuşcare, trădare, singurătate, dor de ţară...

De la aceste piese - adevărate „noduri de dramaturgie” - am pornit către construcţia acţiunii. Astfel, cele l4 momente muzicale din film nu constituie simple agrementări (prin muzică) ale spectacolului cinematografic, ci devin „vârfuri”, „plăci turnante” ale dramaturgiei; muzica şi textul acestor piese exprimă (unele direct, explicit) şi potenţează relaţiile dintre personaje, duc mai departe povestea.

Dacă vreun producător va opta, vreodată, pentru acest proiect, se va obţine un film muzical ale cărui momente muzicale (35’-40’ de film) sunt gata înregistrate, urmând numai să fie preluate în coloana sonoră a filmului.

Deasemenea, dacă actorul şi compozitorul - interpret Tudor Gheorghe, pentru care a fost scris scenariul, nu va dori să joace rolul din film, se poate alege un alt interpret, care poate face play-back pe vocea unică, inconfundabilă a marelui artist care a inspirat scriitura, deşi, după opinia autorului, prezentul film fără Tudor Gheorghe ar fi infinit mai sărac.

Pentru o decizie dreaptă în legătură cu soarta proiectului, lectura textului ar trebui urmată imediat de o audiere a pieselor muzicale conţinute în scenariu, parte integrantă din dramaturgie, cu impact emoţional şi funcţie conotativă mult mai importante decât celelalte secvenţe.

Cât despre cititorul acestui text, sper că el a ascultat (la radio, la televizor sau pe casetă) măcar câteva dintre cântecele propuse, ceea ce îi va permite să înţeleagă intenţiile scenaristului.

Închei explicaţia - argument cu urarea tradiţională: „lectură plăcută”, însoţită de comanda specifică platourilor cinematografice: „atenţie... MOTOR!”

AUTORUL

PERSONAJELE:

IANCU ALIMOȘ - muzeograf la Muzeul satului vâlcean, culegător și interpret folclor

MAMA lui Iancu

TATĂL lui Iancu

POLINA - sora lui Iancu

MIOARA CRAIU - învățătoare, culegătoare și interpretă de folclor

IRINA SIMINOL

ILIE BUJOREANU - directorul Inspectoratului de cultură din județ

DOAMNA de origine română

LAE și-atât

REGIZORUL TV

ETC...

1.

Imaginea înfăţişează un peisaj superb din zona subcarpatică a Olteniei (Vâlcea-Gorj.) Pe fundalul sonor al unei melodii de dor interpretată la nai, camera începe să panorameze lent, dezvăluind o natură mirifică, până când se fixează, prinzând în cadru un drumeag şerpuit. Undeva, în străfundul cadrului, parcă se mişcă un om, la început aproape insesizabil... Vine spre noi; mişcarea omului şi transfocarea lentă ni-l apropie continuu. Pe acest plan (foarte lung) încep să curgă titlurile genericului, în aşa fel încât titlul filmului pică atunci când imaginea începe să contureze chipul omului. E un bărbat care bate bine spre 45 de ani. Poartă pe umeri un sac de voiaj ciudat, de construcţie specială, atârnat după gât şi umeri cu o curea lată; e lăcaşul unei cobze şi, în acelaşi timp, husa unui reportofon profesional, care poate înregistra şi reda sunet de fidelitate.

Prin anscenare, cadrul se schimbă; de fapt, urmează o suită de cadre înlănţuite:

a. Bărbatul văzut anterior bate în poarta frumos sculptată a unei gospodării ţărăneşti. Îi deschide un om în

vârstă care, la vederea oaspetelui, se bucură şi-l pofteşte înăuntru.

b. Bărbatul se află într-un interior de casă ţărănească, în „camera de oaspeţi”, adevărată miniatură de muzeu cu artă ţărănească aplicată. Înregistrează atent pe reportofon un vechi cântec popular cântat de o femeie. Pe laviţă şi pe două-trei scăunele mici, încă 2-3 persoane îşi aşteaptă rândul la înregistrare.

c. Din nou, bărbatul bate o potecă, îndreptându-se - altădată, în alt loc - spre o altă casă ţărănească. Acum, însă, vremea este vitregă; plouă, bate vântul... Bărbatul se ascunde cât poate sub gluga unei canadiene modeste, încercând să ferească de ploaie, pe cât posibil, sacul special de voiaj (de care va fi nedespărţit aproape tot filmul.)

d. Un olar învârte roata şi modelează un boţ de lut; alături, un bărbat în vârstă, cu straie de cioban (zona Vâlcea, Horezu, Novaci) cântă la caval o doină. Eroul nostru înregistrează şi această melodie, din care trebuie să recunoaştem câteva măsuri. Când a terminat, se ridică şi priveşte frumuseţile din atelierul olarului, adevărată expoziţie de ceramică. De - abia acum s-au terminat titlurile genericului.

e. Iancu Alimoş - pentru că aşa se numeşte eroul nostru - coboară o potecuţă de deal abrupt, ieşind din pădurea prin care şerpuieşte poteca. Natura e minunată... Din unghiul lui, în faţă se deschide deodată o imagine superbă, grandioasă (defileul Oltului.) Alimoş se opreşte lângă şoseaua naţională; încearcă să găsească o „ocazie”, până la oraş.

2.

Alimoş se află pe scaunul din faţă dreapta al unei „Dacii”. E îmbrăcat exact ca în cadrul anterior, ceea ce sugerează unitate de timp. Şoferul e un om cu straie jumătate orăşeneşti, jumătate ţărăneşti. Pe bancheta din spate - o femeie cu un copil de 4-5 ani care scânceşte intermitent. Şoferul apasă pe un buton. Din difuzorul casetofonului se aude - destul de puternic - un cântec vulgar din speţa „folclorului orăşenesc” (cântecul se va alege de comun acord cu consultantul.) Proprietarul maşinii zâmbeşte satisfăcut: e mândru de casetofon, de muzică... Ascultă melodia nu atât cu interes, cât cu orgoliu de proprietar care are ce arăta musafirilor. În plus, e convins că i-a făcut o bucurie lui Alimoş; motivul ni se va dezvălui îndată. Femeia vrea să asculte şi ea, dar ţâncul - parcă înadins - a devenit mai „activ” de când melodia însoţeşte drumul celor patru. Enervat, şoferul face un gest şi îi spune ferm:

— Ia potoleşte-l, Ioană!

Mama şopteşte ceva copilului, îl ia în braţe şi îl leagănă, fără să obţină însă ceea ce aştepta. Şoferul umblă la „volum”; acum casetofonul face concurenţă serioasă copilului.

Alimoş a urmărit toată scena într-o stare de spirit specială; melodia îl indispune vizibil. La un moment dat, întreabă:

— Îţi place, Lisandre? Lisandru e uimit de întrebare:

— Cum să nu-mi placă Irina Siminoc?

— Nu vocea; cântecul...

Şoferul zâmbeşte pe sub mustăţi, cu o nuanţă uşor licenţioasă:

— Ar fi mai bun cu o damigeana... Dar, merge şi-aşa!

Replica îl irită şi mai tare pe Iancu. Scotoceşte în sacul său special de voiaj şi scoate o casetă. I-o întinde şoferului:

— Ia încearc-o pe-asta...

Ţinând volanul cu mâna stângă, şoferul face schimbarea de casete, apoi apasă pe start. Difuzorul răspândeşte primele acorduri ale unei melodii superbe din repertoriul Mariei Tănase (eventual „Mi-am pus busuioc în păr".) Vocea pură, puternică, amplă, irumpe în interiorul maşinii, provocând un adevărat şoc. După câteva acorduri, până şi copilul a tăcut din smiorcăială. Femeia se apropie de bancheta din faţă, instinctiv, pentru a auzi mai bine, deşi volumul este foarte ridicat. Şoferul este şi el captivat, parcă mai atent la cântec decât la şoseaua din faţă. După alte câteva secunde, când melodia a început să-şi dezvăluie toată frumuseţea, şoferul... trage pe dreapta, parcând maşina la marginea şoselei. Într-o tăcere deplină, aproape cu reculegere, melodia este ascultată până la sfârşit. După ultimul acord, (o strofă şi refren), şoferul spune simplu:

— Minune, domnu'Alimoş!

3.

În oraş, Dacia a oprit în faţa unui bloc. Iancu Alimoş coboară, face un semn cu mâna şoferului, de rămas bun şi de mulţumire, apoi urcă scările blocului.

Îl regăsim în apartamentul său, cu două camere -dintre care una mare. Toată casa arată ca un muzeu de artă populară. Covoarele sunt scoarţe olteneşti, cuvertura de pe pat este o cergă miţoasă, mobila aminteşte, de asemenea, de cea a unei case ţărăneşti. Pe pereţi, ceramică de tot felul, picturi naive; 3-4 sculpturi în lemn, foarte interesante... Totul, de un gust desăvârşit. În camera mare se mai remarcă o bibliotecă bine populată cu cărţi, apoi un rastel pentru discuri şi casete, plin până la refuz.

În mijlocul camerei, Alimoş ascultă atent înregistrarea doinei interpretate la caval. Are în mâini cobza pe strunele căreia încearcă să „prindă”, să reconstituie melodia. Timp de câteva fraze muzicale, reuşeşte să însoţească perfect linia melodică a cavalului. E satisfăcut, zâmbeşte. Soneria îl deranjează de la lucru. Merge la intrare, deschide; în prag se află Polina, sora sa, încărcată cu două sacoşe imense. E ceva mai tânără decât Alimoş, dar are o faţă aspră, bătută de vânt și arsă de soare, cu o expresie voluntară. Iancu o îmbrăţişează, invitând-o înăuntru;

— Bine-ai venit, Polină... (ia plasele; când le simte greutatea în mâini, aproape că se sperie; cu reproş sincer.) Te-ai înhămat la atâta povară!? Polina zâmbeşte:

— Am venit cu o ocazie... Dar tu... nu mai dai nici un semn?! Bătrânii sunt supăraţi - foc. Mama nici nu ştie că ai ajuns cu treburile până lângă noi, la Frăsinet, şi nu te-ai abătut pe-acasă.

Iancu se scuză, cu un gest încurcat. Polina începe să scoată proviziile din plase, rostituindu-le cu mişcări de gospodină pricepută şi de om care cunoaşte bine casa. Iancu o ajută. În timp ce trebăluiesc amândoi în bucătărie şi în cămară, discuţia continuă. Alimoş întreabă:

— Ce fac bătrânii?

— Tata - bine, dar mama...

Iancu se opreşte o clipă din robotit, încruntându-se:

— De ce nu mi-ai spus?

— Când? Cine te-a mai văzut la ochi?

— Ce-o doare?

— Nu de dureri se plânge. I-a pierit toată vlaga.. .Gâfâie din nimic, se scoală noaptea sufocată, respiră greu...

— O duc eu la doctor. Peste câteva zile iau mașină...

— Poate - aşa să te mai vedem și noi!

Acum tot conţinutul sacoşelor imense este aranjat în cămară, în frigider... Polina se pregăteşte de plecare. Iancu nu vrea s-o lase:

— Stai şi tu puţin; răsuflă, dacă nu poţi rămâne mai mult...

— Am treabă la inspectorat, Iancule. Nevoi de-ale şcolii...

Strângând sacoşele goale şi băgându-le pe amândouă într-un sac de voiaj, Polina face o inspecţie rapidă prin tot interiorul. Rezultatul examenului o face să exclame:

— Trebuie să vin într-o duminică, să fac curat în muzeul ăsta...

Iancu răspunde printr-un gest, cu mâna; nu e nevoie, rezolvă el. Polina atacă subiectul pe care - după reacţia fratelui ei -îl ghicim a fi eternul motiv de discuţii între ei.

— Tu... nu te-ai săturat de sihăstrie? Iancu tace; nu răspunde la provocări.

— Ursule! Singur - cuc, toată ziua pe coclauri... De te-aş vedea odată la casa ta!... Iancu îşi descreţeşte fruntea; arătând de jur împrejur:

— Dar asta ce e?

— Casa fără femeie nu e casă, Iancule: e apartament! Alimoş şi-a condus sora până la uşă, luându-şi rămas bun. Din pragul uşii, Polina îi reaminteşte:

— Nu uita de doctor pentru mama, nu e glumă! Dacă nu poţi, spune-mi, s-o duc eu... Iancu îi face semn să fie liniştită; va rezolva el, cât de curând...

4.

O sală de repetiţii. În scenă - un taraf şi o solistă; este Irina Siminoc, o femeie frumoasă, trecută de 40 ani, care tocmai

termină de cântat o melodie populară (am ascultat ultima strofă.) Din primul rând de scaune, la terminarea melodiei se ridică Ilie Bujoreanu, directorul Inspectoratului de cultură din judeţ, împreună cu instructorul care răspunde de ansamblul folcloric al judeţului. Irina coboară spre ei, aşteptând cu destulă încordare „verdictul", în a cărui formulare Bujoreanu e destul de încurcat:

— Ce să zic?... De vreo doi ani, tot cu asta defilezi...

— Mai am! „Foaie verde ca lipanul", „Mărioară de la Jiu"...

— Vechi! Aici nu mergem la „reţetă". E concurs, vin specialişti care judecă nu numai vocea şi ţambalul, ci originalitatea piesei, textul...

Pauză stânjenitoare. Irina e descumpănită. Directorul reia, căutând acum răspuns la întrebarea care-l frământă de când a început audiţia:

— De ce nu te-ajută Iancu?

Irina nu e foarte încântată că trebuie să dea explicaţii pe tema asta.

— Păi... toate cântecele mele, de la el sunt... Bujoreanu „nuanţează", uşor insinuant:

— Ei, nu chiar toate... De la un timp, mai „cumperi" şi din alte surse... Am ascultat eu vreo două, că mi s-a suit sângele-n cap!

Cei doi se pregătesc să plece; Bujoreanu conchide:

— Pregăteşte ceva nou, dar... deosebit. Altfel...

Irina a rămas singură. Acordeonistul tarafului, un ins ce pare uns cu toate alifiile, vine lângă ea:

— Nu le place?

— Vor „prospătură".

— Habar n-au ce vrea publicul... Irina pleacă spre cabină, să se schimbe.

5.

O regăsim ieşind din clădirea ansamblului; în faţa clădirii, pe trotuar, o aşteaptă Alimoş. Îi sărută mâna, apoi o ia de braţ; pornesc amândoi în pas de plimbare. Irina ar vrea să-nceapă discuţia (în prelungirea convorbirii cu Bujoreanu) dar nu ştie cum s-o facă, în timp ce Iancu are şi el de spus ceva important, care îl frământă. Oricum, e vizibilă starea de tensiune, în ciuda apropierii evidente dintre ei. Iancu rupe tăcerea, atacând direct:

— Ţi-am ascultat o casetă... Tare mult aş fi vrut să n-o faci!

Poate că în alt moment, femeia ar fi reacţionat altfel, dar acum, când ecoul şi consecinţele discuţiei cu Bujoreanu sunt încă proaspete, răspunde înţepat:

— Te pomeneşti că ţi-e ruşine cu mine! Păi atunci... s-o luăm care-ncotro, să nu ne vadă lumea împreună!

Odată cu vorbele, a şi făcut un gest - ca un început de desprindere. Iancu o ţine strâns de braţ şi îi vorbeşte la rândul lui, iritat:

— Termină cu prostiile! Ştii bine ce vreau să spun. Irina s-a oprit. Răspunde tot pe ton de harţă.

— Uite că nu ştiu! Ce vrei să spui?

— Că mizeriile de tipul... (se va da titlu, sau un citat din cântecul auzit la casetofonul maşinii) nu sunt pentru tine!

— Ai urcat vreodată pe scenă? Ştii ce vrea publicul?

— Şi dacă publicul cere streap-tease, tu te dezbraci?

— Vorbe, Iancule! Trăieşti pe altă lume... Iancu e înfuriat de-a binelea:

— Observ. Lumile noastre nu prea mai seamănă.

Irina înţelege că a greşit tactic; acum are nevoie de ajutorul lui Iancu, nu de mânia lui; încearcă timid:

— Să nu dramatizăm...

Pe tema asta, însă, Alimoş e intratabil:

— Dar nici să nu ne batem joc!

În disperare de cauză, Irina recurge la diversiunea spre care o împinge instinctul de femeie:

— Tu... mă mai iubeşti?

Bărbatul e uluit de întrebare. Se opreşte, priveşte intens spre femeia cu care merge la braţ, apoi încrâncenarea de pe faţă i se topeşte încet, transformându-se într-un zâmbet. Se apleacă puţin spre ea, şoptindu-i la ureche:

— Escroacă sentimentală...

Cei doi reiau mersul și se pierd, urmăriţi un timp de aparat.

6.

„Muzeul Satului Vâlcean", unde lucrează Iancu Alimoş, ca muzeograf. O colegă se apropie de Iancu:

— Mâine dimineaţă, la 9, eşti invitat la o şedinţă, la judeţ (apoi, pe ton de glumă răutăcioasă.) Te afirmi, te afirmi... .

Iancu nu înregistrează răutatea; mulţumeşte, cu un gest, pentru informaţie.

În faţa Muzeului, la poartă, a oprit un autocar cu turişti străini. Cineva îi întâmpină, apoi începe „turul muzeului", cu explicaţiile de rigoare (pe care noi nu le auzim.) La un moment dat grupul ajunge în interiorul unde Alimoş copiază nişte texte; alături, pe o poliţă, se află cobza. Iancu se ridică, spre a-şi întâmpina musafirii. Din grupul de turişti se desprinde o femeie în vârstă (circa 70 ani), o „doamnă" în adevăratul sens al cuvântului; se apropie de cobză, explicând ceva în limba engleză unui bărbat

cam de aceeaşi vârstă cu ea. După două-trei propoziţiuni, se adresează lui Alimoş, într-o limbă română cu puternic accent străin:

— E a dumneavoastră? (gest spre cobză.)

Alimoş confirmă, politicos. Femeia se arată, în continuare, deosebit de interesată de instrumentul cu pricina:

— Îmi permiteţi?

Iancu i-o întinde, amabil. Femeia apucă cobza, mângâie corzile, apoi:

— Se numeşte... , se numeşte...

— Cobză, doamnă.

Femeia se bucură, ca de o descoperire:

— Aşa, aşa...! (Cu puţină melancolie.) Ce înseamnă timpul!... Mama mă adormea cu un cântec de leagăn, acompaniindu-se la un asemenea... la o asemenea cobză... Nu credeam să-i uit vreodată numele... Un cântec minunat, dar foarte trist...

Alimoş îndrăzneşte:

— Sunteţi din România?

Femeia zâmbeşte; tace un timp, apoi confirmă, cu un gest din cap, şi apoi întreabă:

— Câţi ani îmi daţi?

— Nu m-am încumetat niciodată să ghicesc vârsta unei doamne... Femeia zâmbeşte din nou, amuzată.

— Dumneata nu veniseşi pe lume când am plecat din ţară... dar cântecul era minunat! Vorbea despre suferinţă, despre asprimea vieţii, despre răutatea oamenilor...

Alimoş ia din mâinile femeii cobza; degetele alunecă pe corzile instrumentului, scoţând câteva acorduri - la început fără să se închege într-o linie melodică. Femeia tresare; aminitiri de demult se trezesc la auzul acordurilor. O parte din colegii de grup au ieşit, lângă ea mai sunt doar 4-5

persoane; bătrâna stă, însă, parcă neîndurându-se să se despartă de Alimoş, parcă presimţind că acesta îi poate oferi o bucurie nesperată... . Iancu „ordonează” acordurile, care acum se adună într-o linie melodică distinctă. Ochii femeii se încălzesc: a recunoscut cântecul de leagăn din copilărie. Murmură, emoţionată:

— Acesta e... Ştiţi şi cuvintele?

Alimoş continuă acordurile, îngânând melodia, dar tot fără cuvinte. Femeia se apropie mai mult: acum, vocea ei sună ca o rugă:

— Vă rog... dacă ştiţi cuvintele...

Iancu începe melodia („Cântec de leagăn”) cu voce scăzută, ca pentru el. După primele măsuri, vocea creşte, modulând toate nuanţele minunatului cântec. Toţi cei prezenţi se apropie, ascultând fermecaţi; cea care a solicitat cântecul îl urmăreşte în transă... Cineva din grup iese repede în uşă, făcând semne. De afară vin şi ceilalţi vizitatori, inclusiv ghidul. Se formează astfel un grup relativ numeros care ascultă concentrat. Când melodia se termină, câteva clipe pluteşte în aer vraja emoţiei artistice intense, apoi se aud murmure, exclamaţii în engleză.

— Wonderfull! -Beautiful!

Femeia are lacrimi în ochi. Se apropie de Alimoş, strângându-i mâna:

— Mi-aţi făcut o mare bucurie... Dacă nu vă deranjez prea mult, aş vrea cuvintele...

Alimoş răsfoieşte în teancul de hârtii de pe masă, la care lucra când au venit vizitatorii. Găseşte foaia pe care o căuta, oferind-o solicitantei:

— Cules din comuna Frăsinet... Femeia e şi mai emoţionată:

— Lângă Gura Văii?

— Da, doamnă. Dar în cântec e vorba despre un prunc sărman, dintr-o familie sărmană.

Ultima frază a sunat cu o nuanţă de maliţie, mai ales că a fost rostită pe o privire - „inventar" spre eleganta şi distinsa doamnă. Femeia nu o observă - sau se face că nu o observă - pentru că întreabă:

— Mai ştiţi asemenea melodii vechi, vechi?

— Încerc să le aflu... să le învăţ de la cei în vârstă, care nu le-au uitat, pentru că nu le-au părăsit…

Nuanţa de maliţie - reproş este acum mai pronunţată: femeia o remarcă. Vrea să răspundă, dar ghidul, cu ochii pe ceas, îi invită la autocar, în engleză. Toată lumea, minus femeia şi domnul care este cu ea, se îndreaptă spre uşă.

— Nu vreţi să-mi mai cântaţi...

— Vă grăbiţi, doamnă. V-am chemat ghidul.

Femeia priveşte intrigată; îi e ciudă că nu se poate supăra pe omul acesta care-i vorbeşte, acum, aproape arogant. Mai mult, îl roagă cu aceeaşi căldură:

— Un cântec... Numai unul...

Iancu ciupeşte corzile instrumentului şi începe să cânte cu voce scăzută o strofă şi un refren din „Rătăcind pe căi străine". Ascultând (acum în cameră nu se află decât ea, bărbatul bătrân care o însoţise - evident necunoscător al limbii române - şi Iancu), femeia pendulează între emoţia pe care nu se poate să nu i-o provoace cântecul, mai ales versul: „Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-n ţara mea!", şi mirarea contrariată, ciuda stârnită de atitudinea acestui muzeograf. Fragmentul de cântec s-a terminat. Femeia întreabă cu un ciudat amestec de sentimente:

— Mă judecaţi?

— Nu - mi permit, doamnă; v-am cântat - pentru că m-aţi rugat. E tot un cântec vechi, de pe la noi...

Femeia tace o clipă. Când vorbeşte, se vede că au învins sentimentele frumoase, recunoştinţa pentru momentul trăit:

— Ce ştii dumneata despre viaţă!?... (după o pauză.) Cu cine am avut onoarea?

— Alimoş. Iancu Alimoş, muzeograf.

— Mi-a părut bine, domnule... Sper să ne mai vedem. Iancu ridică din umeri, sceptic, conducând-o până la uşă şi sărutându-i mâna.

Femeia a ieşit, însoţită de bărbatul în vârstă, care strânge mâna lui Iancu. De afară, de la autocar, se aude un claxon impacient. Cei doi grăbesc pasul.

Alimoş, rămas singur, vrea să-şi reia lucrul, dar întâmplarea - de-abia acum îşi dă seama - l-a tulburat şi pe el. Rămâne cu ochii în gol, apoi ia cobza şi cântă ultima strofă din cântecul de leagăn care a declanşat atâtea amintiri.

Din această stare îl scoate o apariţie neaşteptată. În cadrul uşii, deschisă încet, pe nesimţite, se decupează acum silueta unei femei de circa 35 ani, care - fără să vrea - a ascultat finalul cântecului. După ultimul cuvânt al textului, îndrăzneşte:

— Domnul Alimoş?...

Iancu o priveşte, uşor stânjenit, realizând că a existat un spectator la ceea ce credea că numai el aude.

— Eu sunt. Ce doriţi?

Vizitatoarea face câţiva paşi spre interiorul camerei:

— Mă numesc Mioara Craiu, sunt învăţătoare, la Plutele... Am fost îndrumată spre dumneavoastră. Eu culeg folclor...

Iancu se ridică, îi strânge mâna, o invită să ia loc, privind-o mai cu atenţie. In faţa lui se află o femeie de statură potrivită, cu un oval al feţei de mare puritate, care îi întinde două caiete groase, scrise de mână. Concomitent, spune:

— Mă iertaţi că... acum... în era Internetului, vă dau tefeloagele astea, mâzgălite cu mâna. Dar în satul meu, până la calculator, mai va...

Alimoş o linişteşte cu un gest (sens: „nu contează”) apoi răsfoieşte caietele. După câteva momente murmură:

— Interesant...

La un moment dat, se întrerupe, caută în hârtiile sale (din care luase şi textul oferit doamnei din grupul de turişti), găseşte ce caută şi oferă hârtiile Mioarei. Femeia le ia, citeşte şi... începe să râdă:

— Exact acelaşi material!

Iancu încuviinţează, cu un gest mut, apoi spune:

— Vreţi să ne judecăm pentru prioritate? Amândoi izbucnesc în râs.

7.

O sală de şedinţe, în sediul Inspectoratului judeţean pentru cultură. La prezidiu, trei persoane, singurul cunoscut nouă fiind directorul Ilie Bujoreanu. În sală, circa 25-30 de persoane. Primul vorbeşte reprezentantul „centrului”:

— Aţi urmărit, sunt sigur, dezbaterea din presă despre conservarea şi valorificarea creaţiei populare. Am invitat specialişti din trei judeţe vecine, care, laolaltă, formează o vatră folclorică foarte bogată. Şi noi, şi dumneavoastră, vrem s-o valorificăm mai bine. Asta e tema consfătuirii. Vă rog să vă spuneţi gândurile deschis, fără nicio reţinere.

Câteva clipe de tăcere. Oamenii se privesc, se îndeamnă din priviri. Din sală, Alimoş ridică mâna.

— Iancu Alimoş... .

Bujoreanu se apleacă la urechea celui ce conduce şedinţa, şoptind:

— E muzeograf la noi, la Muzeul Satului. Un împătimit de folclor...

— Poftiţi!

Iancu începe, foarte stânjenit:

— Nu se prea cade să vorbeşti despre tine, dar... să mă iertaţi; simt nevoia să pornesc de la ceva concret. Locul meu de muncă e muzeul, dar de patru ani trudesc la un volum cu creaţia poeţilor - ţărani din Vâlcea și Gorj. Cartea e sub tipar, iar acum pregătesc alta. Am învăţat scrierea muzicală, ca să pot culege şi păstra melodiile vechi şi noi care merită conservate. Cei ce le-au compus ori le-au transmis, pier, se duc... Nu m-a obligat nimeni să fac asta. Dar poate că trebuia să mă oblige!

Cineva din prezidiu întrerupe, cu o notă de condescendenţă care-l irită pe Iancu:

— Alcătuirea unui volum... şi tot ce spui dumneata, presupune competenţă...

— Aşa e. Dar noi, toţi, (gest larg, spre cei din sală) am absolvit facultăţi. Am făcut cursuri de istoria şi teoria literaturii, am dat examen la folclor! Atunci, cine să se priceapă? Redactorii din edituri, câte mai există, criticii literari, câţi mai au unde scrie, cercetătorii, câţi au mai supravieţuit tranziţiei, sunt foştii noştri colegi de facultate. De ce ni s-ar cere nouă mai puţin? Și, la urma urmei, câte specializări îţi trebuie să pricepi, să simţi ce e frumos şi să-ţi sară în ochi murdăria? Ascultaţi versurile astea (recită cu sensibilitate.) „Mărie, Mărie / Ia să-mi spui tu mie / Ce frunză se zbate / Vântul când nu bate?/ Frunza plopului / Și a dorului... ”. Orice mare poet român ar semna aceste versuri! Și acum, ascultaţi „făcătura”:

„Măi Mărie, măi Mărie / Eu mă duc la pușcărie / Vinde mașina și casa / Eu mă duc să-mi fac pedeapsa / Banii mei munciţi cu gura / Mi i-a luat procuratura... ” . Vedeţi? Și asta e - chipurile!

- tot creaţie populară... Îţi trebuie doctoratul că să sesizezi diferenţa? Tot vorbim despre degradarea culturii, tot arătăm cu degetul, indignaţi, către manele şi manelişti, dar asemenea orori se cântă în concerte de muzică populară şi circulă pe casete drept folclor!

Rumoare în sală, animaţie deosebită. Bujoreanu întreabă indignat:

— De unde ai auzit mizeria asta?

Iancu răspunde calm:

— O întreagă reţea de tarabe şi dughene din oraş vinde caseta! Mai nou, a intrat şi pe televiziuni. Dar să nu daţi în „fabricanţi", că e înregistrare din concert public! Şi nu e singura; să vă mai citez, că am carneţelul plin. (Scoate repede carnetul din buzunar.) Poftim: „Am venit să te sărut / Ca să-ţi scot mărul din gât!". Sau: „Astăzi banii nu-i refuză / Nici doamna cu ruj pe buză / Banii se dau la icoane / La fete şi la cucoane / Astăzi nu-s la modă anii / Ci „Dacia" - break şi banii"... Dacă vreţi, am şi cu dolari, şi cu „Cielo"; că repertoriul e bogat!

Cineva din sală întrerupe, cu aer de scuză:

— Sunt textele „vedetelor" din Bucureşti, venite la „şuşanea"... Iancu răspunde vehement:

— Dar le cântă aici, la noi! Cineva intervine, din sală:

— S-au învăţat şi ai noştri! Să-i auziţi ce le iese din gură! Iancu reia, mai încins:

— Păi asta e problema!

De la prezidiu, reprezentantul centrului intervine:

— Aveţi dreptate... Perfectă dreptate. Iancu reia cuvântul:

— Când cineva bagă mâna în buzunarul cuiva, sau în avutul public, chemăm poliţia. Dar când e pângărită comoara noastră de suflet, zestrea noastră de spiritualitate... ce facem?

Spusele sale stârnesc animaţie şi mai vie. Reprezentantul centrului, împărtăşind opinia sălii, întreabă:

— După dumneata, ce e de făcut?

— Să ne facem datoria, dar... toţi. Să aducem pe scenă şi să difuzăm prin toate mijloacele cântecul popular de valoare, nu doar la ocazii. Să chemăm televiziunile la toate evenimentele folclorice şi să creăm astfel de evenimente! Ţăranul n-a încetat să creeze! Geniul său nu s-a stins odată cu „Mioriţa"!

De data aceasta, toată lumea aplaudă, într-un gest spontan, în frunte cu cei trei de la prezidiu.

Iancu se aşează. În continuare, 3-4 cadre scurte, anscenate, sugerează continuarea şi încheierea consfătuirii. În final, când toată lumea este „pe picior de plecare", reprezentantul centrului stă de vorbă cu Alimoş, felicitându-l cu căldură. Nu auzim dialogul. Coloana sonoră face să crească rumoarea, zgomotul de scaune mişcate şi de paşi, în timp ce imaginea ne înfăţişează cum cei prezenţi încep să părăsească sala. Cadrul fixează doi dintre cei ce se îndreaptă spre ieşire, urmărindu-i până pe coridor; coloana sonoră înregistrează un crâmpei din convorbirea lor, odată cu Iancu Alimoş, care se află în spate şi aude schimbul de replici:

— De unde le-o fi știind?

— Ei, de unde! O asculţi, odată, pe Irina Siminoc şi te saturi de „exemple"... Ce soartă şi pe Iancu! Prima nevastă l-a lăsat, acum muierea asta îi terfeleşte obrazul şi munca...

Alimoş se opreşte, primind cuvintele ca pe nişte palme. Îi vine să intre în pământ de umilinţă. Cadrul se taie pe faţa lui în prim-plan.

8.

Suntem la şcoala din comuna Plutele (camera va „citi” o inscripţie suficient de vizibil ca să fixăm fără dubiu locul de desfăşurare a secvenţei.) E pe înserate; orele de după-amiază s-au terminat. Într-una din sălile de clasă, un grup vocal feminin face ultimele pregătiri înainte de a începe să interpreteze un cântec popular. Mioara Craiu - pentru că ea este dirijoarea - dă semnalul de pornire, cântând apoi împreună cu celelalte opt fete din grup o melodie foarte frumoasă, armonizată de ea pentru două voci, de fapt o prelucrare deosebit de inspirată şi de bine interpretată. (Melodia se va alege de comun acord cu consultantul de specialitate.)

Cadrul se lărgeşte, dezvăluind prezenţa lui Iancu; microfonul care s-a văzut tot timpul în mijlocul grupului este de fapt receptorul reportofonului pe care îl mânuieşte acum Alimoş, pentru înregistrare. Melodia curge frumos. Iancu face semne, de confirmare, că „ e bine”. Când s-a terminat cântecul (strofă şi refren), Iancu opreşte reportofonul, spunând:

— Foarte frumos! Eu am o variantă pentru voce şi caval, înregistrată pe la Cărbuneşti... Mioara zâmbeşte, răspunzând:

— De acolo am cules-o. (Către colegele ei, din grup:.) Mulţumesc, fetelor; ne vedem marţi la repetiţie.

Fetele salută şi ies din clasă. Iancu îşi strânge instrumentele de înregistrare, bagă totul, cu grijă, în sacul lui special, alături de cobză (care nici acum nu lipseşte din lăcaşul ei) şi se pregăteşte de plecare, nu înainte de a-i spune Mioarei:

— Faceţi o treabă grozavă...

Iancu îşi ridică sacul, punând cureaua pe umăr. Gâtul cobzei e acum mai vizibil; cu ochii la el, Mioara continuă:

— Noi cântăm aşa cum ne pricepem. (Cu nuanţă de superlativ.) Dumneavoastră... Iancu începe să râdă, stânjenit de laudă. Face un gest de negare. Mioara insistă.

— V-am auzit! (îndrăznind, dar învingându-şi în mod evident timiditatea şi un bun simţ nativ care trebuie să i se citească pe faţă, în gesturi, în ţinută, în întreaga comportare:.) Nu vreţi să-mi cântaţi ceva?

Iancu se scuză, încurcat:

— E târziu... trebuie să mai prind o ocazie, spre oraş. Altădată, cu plăcere...

Cei doi ies din şcoală, pornind pe o uliţă de sat, spre şoseaua principală, pe unde trec maşinile. De— odată, de undeva se aude un cântec vulgar, de petrecere, având ca subiect „darul de nuntă". Iancu se opreşte, ascultă cu atenţie (vocea i se pare cunoscută, deşi sunetul este distorsionat datorită unei staţii de amplificare de proastă calitate), apoi de-odată grăbeşte pasul. Mioara îl urmează. După câţiva metri, străbătuţi din ce în ce mai rapid, la o răspântie, cadrul se fixează pe imaginea unei curţi în care lumea petrece pe rupte. E o nuntă în plină desfăşurare, cu masă întinsă, cu lăutari, cu tot tacâmul. Printre meseni, Irina Siminoc, îmbrăcată în costumul naţional de la ansamblu, merge cu microfonul în mână având în spate pe acordeonistul cu care comenta decizia lui Bujoreanu, după audiţie. Ea este cea care cântă cântecul „de dar", întinde o farfurie spre fiecare mesean, „recoltând" plicul cu bani. La gard s-au adunat tot felul de gură-cască. Iancu, furios, vrea să intre pe poartă (Irina încă nu l-a zărit), dar Mioara, acum ajunsă lângă el, îl opreşte:

— Nu vă puneţi cu ăştia... Sunt băuţi, cine ştie ce mai iese... Şi apoi... nunta lor, banii lor, vinul lor... comandă ce doresc!

Iancu se desprinde, murmurând:

— Cu nuntaşii n-am nimic; doar o vorbă, cu „artista”! -şi intră pe poartă, mergând drept către Irina. Când îl vede, femeia amuţeşte. Acordeonistul „tace” şi el, după 3-4 acorduri de unul singur. Toată lumea îşi îndreaptă privirile spre Alimoş. Probabil că cineva îl recunoaşte, pentru că strigă spre gazde:

— Ia aduceţi un pahar pentru domnu’Iancu! (Spre Irina.) Zi-i, Irină! Irina încearcă o scuză, pentru Alimoş, de-abia deslușită:

— Într-o juma - de oră termin... vin şi eu, dacă mai stai puţin...

Alimoş parcă nici n-a auzit scuza. O priveşte, mut. Irina încearcă să se apropie, să explice:

— Iancule, n-am putut să refuz...

— Ei, cum să refuzi atâţia bani? Crezi că nu ştiu tariful? Alimoş se întoarce, pornind spre poartă. Irina se precipită după el:

— Iancule!

Iancu se mai opreşte o clipă:

— Lasă, găseşti tu pe cineva, să-ţi care damigenele...

În poartă, l-a ajuns gazda - după cât se pare, deloc formalizată de incident. Are o ulcică de vin în mână:

— Domnu’Alimoș, staţi cu noi şi închinaţi un pahar, că nu dau turcii... Iancu îl bate pe umăr, prieteneşte:

— Iertaţi-mă, oameni buni... Mă grăbesc, am treabă... Să fie într-un ceas bun! - şi pleacă strângând mâna gospodarului, care a rămas cu ulcica în mâna stângă, privind în urma lui.

În stradă îl aşteaptă Mioara, cu care porneşte grăbit spre şosea. Fata e foarte afectată de ce s-a întâmplat.

— Nu puneţi la inimă... Nu merită.

Alimoş merge tăcut, abătut, cu privirea în pământ, rumegându-şi furia. Cadrul se taie pe figura lui.

9.

E seară, nu foarte târziu, dar în cameră, lumina a „căzut”. Din interiorul apartamentului lui Alimoş, vedem cum o cheie - răsucită pe dinafară - descuie broasca „yale”, apoi uşa se deschide. Iancu intră obosit, plin de praf; starea de spirit cu care a plecat din Plutele îi este încă vizibil întipărită pe figură. Îşi lasă sacul jos, lângă cuier, agaţă haina, îşi scoate pantofii plini de praf, apoi merge direct la baie. Prin tăietură, îl reîntâlnim într-o ţinută de interior. Se îndreaptă spre frigider, dar din tot ce conţine frigiderul, nimic nu se poate pregăti repede. Ia două ouă, merge la bucătărie, scoate din boxă un borcan cu gem şi o sticlă cu ulei, aprinde aragazul, pune pe foc o tigăiţă mică, toarnă ulei. Îşi aranjează la masă un tacâm, apoi caută în punga de plastic, unde ţine de obicei pâinea. A uitat să ia pâine! Scoate din fundul pungii ultimul colţ de pâine veche, uscată, luptându-se cu boţul care nu se lasă răzbit. Iancu se uită cu obidă spre borcanul cu gem, apoi spre ouă, rămase pe masă. I-a trecut pofta şi de dulce, şi de mâncare... Stinge aragazul. Dintr-un coşuleţ de pe raftul bucătăriei, ia un măr din care muşcă în timp ce se îndreaptă spre dormitor. Se întinde în pat, terminând de mâncat mărul. Amărăciunea întâmplării de la Plutele, singurătatea, această cină de burlac ratată, de la care a lipsit până şi pâinea... toate la un loc îi dau o stare proastă. După câteva momente în care fixează tavanul, trage - aproape mecanic - sertarul noptierei; mâna găseşte singură ceea ce dorea să vadă Iancu: o fotografie. Fotografia Irinei, dar cu altă expresie, parcă, decât cea pe care i-am cunoscut-o... Este fata frumoasă, curată, „descoperită” cândva de Iancu în peregrinările lui. O priveşte lung, apoi într-un moment de furie, aruncă fotografia înapoi, în noptieră, şi împinge

cu un pumn violent sertarul. Rămâne cu mâinile la cap, încercând să-şi potolească zvâcnetul tâmplelor, până când... se aude soneria. Iancu îşi consultă ceasul; la ora asta, un musafir? La el? Se ridică contrariat, deschide. În uşă aşteaptă un ins necunoscut, cam tuciuriu la faţă. Sub braţul stâng are un curcan viu iar în dreapta o damigeană cu dop de cocean de porumb. Când îl vede pe Alimoş, omul începe să se încline:

— Să trăiţi, domnu'Iancu!...

— De unde mă cunoşti dumneata?

— Cine nu vă cunoaşte, domnu'Iancu? Toţi vă cunoaştem! Băieţii tremură de frica dumneavoastră, da'io le-am spus: „Nu fiţi proşti, mă, fraierilor, că e şi el om! Ce, parcă nu ştie că la noi, lăutarii, atestatul e pâinea? N-o să ne ia pâinea de la gură! Ne-ascultă, şi... gata"!

Iancu a înţeles. Pe starea de spirit în care se află, asta-i mai trebuia... O furie rea creşte în el, aproape sugrumându-i vocea:

— Dacă „sunt şi eu om", te-ai gândit că un curcan, nişte vinişor, acolo... (pe cuvintele lui Iancu, lăutarul - convins că „s-a prins" - confirmă, cu un gest continuu, din cap, şi cu un zâmbet numai miere. Până când Alimoş izbucneşte într-un acces de furie şi disperare.) Piei din ochii mei, până nu fac o prostie! Şi să nu mai îndrăzneşti să suni la uşa mea cu plocoane, că te...

Replica nu se mai termină, pentru că nu mai are cine s-o audă; insul a întins-o, speriat.

Iancu e la volanul unei maşinuţe lucrate mai mult artizanal, „la ciocan". E o „Dacia 1100" veche, hârbuită, cu tabla reparată şi vopsită de mai multe ori. Intră cu maşina pe un podeţ, oprind în faţa unei porţi; e poarta casei părinteşti. Coboară, intră în curte, îşi deschide singur poarta mare, ca unul care ştie bine rostul gospodăriei. Urcă din nou la volan şi parchează maşina în curte,

unde au ieşit Polina, copiii ei, apoi mama lui Iancu. Acesta coboară, sărută mâinile bătrânei, o îmbrăţişează, sărutând-o pe amândoi obrajii. Se sărută şi cu Polina, apoi strânge în braţe pe cei doi copii, după care începe să scoată din maşină câte ceva pentru fiecare. Copii se bucură şi de ce le-a adus nenea Iancu (bomboane), dar mai ales de maşină, pe care o privesc din toate părţile.

— Cum te simţi, mamă?

— Cu bătrâneţea, Iancule... de-acum, ce să mai aştept? Junghiuri, slăbiciune... Numai de m-ar ţine picioarele, să nu vă fiu povară...

Iancu face un gest de liniştire:

— Ei lasă, că...

— Obosesc, Iancule mamă... parcă mi s-au tăiat picioarele. Și e treabă în gospodărie, casa se ţine greu...

— Ai muncit destul, mamă; acum e rândul nostru... Bătrâna zâmbeşte, îngăduitoare:

— Al vostru!? Tu - la oraş, te văd din an în Paşti, Polina cu şcoala... Face și ea ce poate, săraca... Noroc cu taică-tău, că-l ţin puterile.

Din ogradă apare bătrânul Alimoş, un bărbat înalt, voinic, încă în putere. Când vede maşina, se apropie de ea, o priveşte ca pe o farfurie zburătoare, apoi îi spune lui fiu-său, apăsat:

— Una mai pricopsită n-ai găsit, mă, Iancule?

— Merge, tată...

— Merge, pe dracu! Să faci bine s-o vinzi şi să cumperi maşină, ca oamenii. Dacă nu-ţi ajung banii, strângem toţi mână de la mână, dar să nu te mai văd cu fofeaza asta în curte, că ne râde lumea!

Polina râde, râde şi Iancu, dar bătrânul vorbeşte serios. Polina găseşte momentul să-l întrebe pe fratele ei, cu voce scăzută:

— Te-ai certat cu Irina?

Iancu face un semn, ca şi cum nu vrea sau nu merită să vorbească despre asta. Polina insistă:

— Nu mă amestec între voi, dar... fă-i un bine: sfătuieşte-o să se potolească. Se face de râs... A luat satele şi petrecerile la rând. Şi ce-i iese din gură!...

Iancu confirmă, din cap; ştie, va încerca, dar... Prin anscenare, cadrul înfăţişează acum toată familia

Alimoş, plus soţul Polinei, la o masă întinsă în curte. Toată lumea ciocneşte câte un pahar de vin, mai puţin Iancu. Bătrânul îl îndeamnă:

— Gustă şi tu o gură, că-i zeamă de strugure...

— Te cred, dar... la volan... nu e voie. Apoi, spre maică-sa:

— Chiar nu vrei să vii azi, cu mine?

— Nu pot, Iancule...

— Atunci... (îşi face o socoteală mintal, apoi spune.) vineri dimineaţa.

— Vino şi tu de joi, să dormi o noapte acasă...

— Bine. Deci... vineri mergem la doctor. Să n-avem discuţii!

Masa continuă, toată lumea se simte bine, până şi bătrâna parcă nu mai suferă de nimic în prezenţa băiatului... Numai bătrânul Alimoş dă iar cu ochii de maşina din bătătură şi se încruntă; ce drăcie mai e şi asta?

11.

Ne aflăm la o atestare a muzicanţilor profesionişti din judeţ. 10-15 persoane - bărbaţi şi femei - aşteaptă să intre în sala în care se face examinarea. Din sală iese cineva cu vioara şi arcuşul la subsuoară. Toţi sar pe el: „Cum e? Cum merge? Ce te pune să faci?”

Omul e fiert; răspunde cu jumătate de gură:

— Doi par mai cumsecade, dar Alimoş... e fiară!

Din grupul celor care cer lămuriri, imaginea decupează figura lăutarului care încercase să-l îmbuneze pe Iancu Alimoş cu vinul şi curcanul. E pierit. Vorbeşte singur, ca să-şi facă curaj:

— Acu... ce-o fi, o fi!

... În sală, o „guristă” se chinuie cu o melodie populară, pe care o stâlceşte îngrozitor. Are o voce vulgară, stridentă, care parcă maculează textul cântecului... Membrii comisiei schimbă priviri semnificative. Cel puţin Iancu suferă fizic la auzul „interpretării”. Unul din ceilalţi doi o întrerupe:

— Altceva, domnişoară...

„Domnişoara” - de fapt, o muiere „coaptă” bine - răspunde cu subtext, privind spre Alimoş:

— E din repertoriul Irinei Siminoc...

Iancu strânge din dinţi. Cel care întrebase, precizează repede:

— Ştim, ştim... O piesă de cafe-concert, dacă nu vă supăraţi, din repertoriul anunţat de dumneavoastră. (Face un semn către hârtia cu titluri de piese, de pe masa comisiei.) Femeia răsuflă uşurată, crezând că intră „pe terenul ei”; se lansează într-o melodie străină, dar efectul artistic este lamentabil. După câteva măsuri, celălalt membru al comisiei o opreşte:

— Suficient, domnişoară. Mulţumim. „Artista” se preface mirată, alintându-se:

— Numai atât?

Femeia salută, îşi ia hârtia cu repertoriu şi iese. Când uşa se deschide, pentru a-i face loc să plece, îşi face apariţia... lăutarul care venise cu plocon la Alimoş. Îl priveşte cu groază pe Iancu, salutând de 5-6 ori, cu tot atâtea plecăciuni. Alimoş îl recunoaşte; aproape că-i vine să pufnească în râs, atât de comică este panica omului... Preia decis „frâiele” examenului:

— Cum vă numiţi?

— Lae, să trăiţi! - răspunde cel întrebat, cu o nouă plecăciune.

— Lae... şi mai cum?

— Lae... şi-atât. Toţi mă ştie!

— Şi la ce cântaţi?

— La ţambal, să trăiţi...

— Listă de repertoriu?

Lae rămâne interzis; n-a mai auzit de așa ceva. Apoi spune dintr-o suflare:

— Eu ştiu tot, să trăiţi!

Iancu îi face semn, spre un colţ al camerei:

— Aveţi instrumentul acolo. E acordat. Pentru început, o piesă la alegere. Poftiţi...

Lae se apropie de ţambal, se așează pe scaun, ia ciocănelele, bate 3-4 note, ascultând cu urechea stângă aplecată spre instrument, ca şi cum ar verifica acordajul cu un etalon numai de el ştiut. Apoi, de— odată se lansează într-o piesă de concert care sună atât de frumos şi de amplu, încât pare cântată de mai multe ţambale; parcă Lae ar avea nu două, ci zece mâini, atât de repede se mişcă şi lovesc ciocănelele, atât de bogată, de plină este melodia. Toţi trei examinatorii ascultă încântaţi. Când melodia s-a terminat, Iancu spune din toată inima:

— Aferim, coane Lae! Acum... încercaţi un acompaniament „la prima vedere”. Se poate?

— Încercăm, să trăiţi...

Iancu apasă pe butonul unui magnetofon, din care se face auzită o voce de femeie, interpretând o melodie populară fără acompaniament de orchestră. După 5-10 secunde, timp în care Lae a ascultat cu maximă atenţie, Iancu opreşte banda, apoi o dă înapoi, la start, după care apasă butonul de start, făcând un gest, din degete, spre ţambalagiu. Aceasta „intră în melodie”,

la început mai timid, uşor dibuit, dar după câteva măsuri o face cu atâta siguranţă, cu atâta exactitate şi fantezie, încât parcă o cântă de când lumea. Fragmentul de melodie ascultat în prealabil a fost depăşit, melodia curge în continuare, cu participarea generoasă a ţambalului, despre care juri că face parte din înregistrare. După circa un minut, Iancu opreşte banda, exclamând sincer:

— Bravo, meştere! Lae e fericit.

— V-a plăcut?

Alimoş s-a sculat de la loc şi-l bate pe umăr, cu simpatie:

— Clasă mare, coane Lae! Dar... ia spune: de ce te-ai gândit să...? Ştii despre ce vorbesc...

— Ştiu, domnu'Iancu, să trăiţi... Mi-a spus un neisprăvit că nu suferiţi lăutarii...

— Nu sufăr lăutarii proşti, meştere. Nici un cântăreţ prost nu e bun! Dumneata... du-te liniştit şi cântă, bucură lumea: eşti un artist!

Iancu îi strânge mâna sub privirile aprobatoare ale celorlalţi doi din comisie. Lui Lae nu-i vine să creadă. Scutură mâna lui Iancu încă odată, salută comisia în stilul său personal - cu 3-4 plecăciuni - în timp ce merge de-andaratelea către uşă, până iese. Afară, din nou - năvală pe cel care „a dat piept” cu comisia. Întrebările curg din toate părţile. Demn, mândru, ţambalagiul îşi face loc, răspunzând sintetic tuturor:

— Nu vă mai frământaţi degeaba. Care eşti artist, n-ai treabă!... Apoi se depărtează ţanţoş, urmărit de privirile uimite ale candidaţilor.

12.

Iancu se plimbă prin incinta „Muzeului satului” (exterior); îl flanchează un bărbat şi o femeie, îmbrăcaţi în costum naţional, dar nu costume de paradă sau de spectacol, ci de purtat toată ziua. Sunt doi ţărani care îşi recită versurile. Nu desluşim cuvintele, din cauza distanţei. La un moment dat, colega lui Alimoş - pe care am mai văzut-o - iese din clădire şi strigă:

— Iancu,'la telefon!

Iancu se scuză şi pleacă repede. Intră în birou, ia receptorul:

— Alo, da! Eu sunt, Alimoş... (pauză de ascultare.) Vă salut, domnule director... (pauză.) Vineri şi sâmbătă acum? (Pauză:.) Aveam o treabă, dar dacă e nevoie, amân... (pauză.) Am înţeles. La revedere...

Colega - care a urmărit discuţia - întreabă, curioasă:

— Unde pleci?

— La concurs, cu artiştii judeţului. Asta-mi trebuia! Fata îl priveşte ironic:

— La mai mare, la mai mare...

Iancu face un semn cu mâna, a lehamite, şi începe să formeze un număr de telefon:

— Alo, şcoala din Lunca? Cu Polina Calotescu, vă rog. (Pauză) Nu e în şcoală? Sunt fratele ei, Iancu Alimoş... (Pauză.) Vă salut, dom'Frunză. V-aş ruga să-i transmiteţi un mesaj... (Pauză:.) Trebuia să vin acasă vineri, s-o duc pe mama la un consult medical. Comunicaţi-i dumneavoastră să nu mă aştepte vineri, că sunt trimis în delegaţie... Ceva neprevăzut... O anunţ eu pentru ce zi am schimbat consultul... Vă mulţumesc, la revedere.

Pune receptorul în furcă, apoi se întoarce la cei doi ţărani care-l aşteaptă. Dar afară... surpriză: pe poarta incintei muzeului intră Irina. Iancu are un moment de ezitare; inutil, pentru că

femeia vine drept spre el, hotărâtă să-i vorbească acum. Alimoş se mai scuză odată, faţă de cei doi ţărani care-l aşteaptă; aceştia fac semn că nu-i nicio grabă... Se şi depărtează, cu discreţie, pe una din aleile curţii muzeului, pentru a-i lăsa pe Irina şi Alimoş să discute în linişte.

— Iancule, te rog să... Alimoş o întrerupe:

— Nu aici; discutăm acasă.

— Te caut de două zile! Azi la prânz se definitivează formaţia pentru concurs.

— Şi ce-am eu cu...?

— Tu conduci echipa. Dacă mă ceri... dacă insişti... Alimoş ar vrea să-i spună multe; s-au adunat între ei atâtea de explicat, de lămurit... Acum, însă, expresia rugătoare a Irinei, vecină cu panica, îl face să amâne explicaţia de fond. După cum o priveşte, se vede că mai ţine încă la femeia din faţa lui. Brusc, se hotărăşte să încerce să facă ce depinde de el, înţelegând greşit - după cum vom vedea - demersul Irinei:

— Cu Bujoreanu ai vorbit?

— Bine-nţeles; el mi-a respins repertoriul. Vrea ceva autentic, valoros, necunoscut, reprezentativ etc... Ajută-mă, Iancule!

Alimoş se gândeşte o clipă, apoi „îşi calcă pe inimă”:

— Bine, încerc. Dar... noi doi trebuie să ne explicăm odată. Femeia îl întrerupe, grăbită:

— Asta-i altă poveste...

— Nu-i poveste!

— Bine, nu-i poveste... Vom discuta, promit,... dar ajută-mă acum, te rog! Iancu începe să-şi facă nişte socoteli, mintal:

— Până vineri... adică, ce „vineri”; joi, cel târziu, trebuie să dai vizionare... Ai timp să înveţi? Irina îl priveşte mirată:

— Ce să învăţ?

— Păi... nu ţi-a cerut piese noi?

În sfârşit, Irina dezvăluie scopul vizitei:

— Nu învăţ nimic! Am repertoriu! Să aleagă din ce ştiu!

— Şi... eu... ce să fac eu?

— Să-i pui condiţia, ferm: dacă nu mă ia, nu te duci. Alimoş e stupefiat:

— Deci... şantaj!

Irina îşi dă seama că iar a greşit tactic; Iancu nu e omul unor asemenea compromisuri; trebuia luat mai pe departe, mai cu binişorul... Acum, însă, e prea târziu; încearcă să repare ce mai e de reparat.

— N-o lua aşa, Iancule... Alimoş o întrerupe, furios:

— Dar cum?

— Ţi-am cerut să-l rogi... Ştii cât ţine la tine...

Iancu fierbe, dar încearcă să se calmeze. Începe, rostind cuvintele rar şi desluşit:

— Draga mea...

Femeia speculează rapid „breşa”:

— Dacă sunt încă „draga ta”, atunci...

Alimoş nu este însă dispus să cedeze, ca data trecută, la prima invocare a sentimentului ce i-a legat; continuă replica Irinei, dar în sensul contrar intenţiilor ei:

— Atunci cu atât mai puţin sunt dispus să te compromit; pe tine şi pe mine. Ce să-i spun lui Bujoreanu: că nu vrei să înveţi? Că mi-e ruşine să tot aud cuvinte în doi peri despre tine?

Irina mai încearcă odată:

— Iancule...

— Nu. Dacă ai de gând să munceşti... muncim amândoi. Sunt gata s-o iau de Ia cap. Femeia îl priveşte „rău”; simte că nu mai are nimic de pierdut.

— Cu mine... sau cu învăţătoarea din Plutele? Alimoş e stupefiat. Se reculege repede şi răspunde apăsat:

— Cu cine merită. (Rece, distant:.) Te rog să mă scuzi; am treabă. Iancu a plecat, îndreptându-se către cei doi ţărani.

13.

Ne aflăm în faţa unei case de cultură dintr-o capitală de judeţ, unde s-a desfăşurat faza interjudeţeană a unui concurs de artişti - amatori. Atmosferă specifică momentului de după spectacol. Carul de reportaj al Televiziunii Române îşi strânge cablurile, pregătindu-se de plecare. Zeci de artişti amatori, îmbrăcaţi în costume populare sau în ţinută de cor (haine negre, rochii lungi) se învârt în jur, publicul se scurge din sală, împrăştiindu-se în toate direcţiile. Din carul de reportaj coboară regizorul şi „butonista".Jos, se întâlnesc cu doi membri ai juriului (ambii poartă câte o mapă albastră, pe care scrie „juriu") cu care, probabil, se cunosc de mult, pentru că se salută cordial. Toţi patru pornesc încet pe jos, către căminul în care au fost cazaţi participanţii. Butonista întreabă pe cei doi specialişti:

— Cum vi s-a părut?

Unul dintre ei răspunde, fără să dea cuvântului un sens peiorativ:

— Hmm... Nivel mediu. Celălalt membru al juriului (mai culant):

— S-a cântat curat... Regizorul:

— Eu, unul, m-am săturat de „curaţi"!... Acum... pe bune: aţi copia vreo voce sau vreun cântec de aici, să-l ascultaţi acasă aşa, pentru sufletul dumneavoastră?

„Butonista" (mai mult să-l întărâte):

— Aaaa, maestrul vrea bijuterii artistice...

— Sigur că vreau! Tu nu vrei? Publicul nu vrea? „Butonista" (pe acelaşi ton, de harţă glumeaţă, ca între colegi):

— Mai căutaţi, maestre, mai căutaţi...

Ultimele replici ale dialogului s-au schimbat pe sub ferestrele căminului - cantonament, unde cei patru au ajuns; acum ei merg pe aleea paralelă cu căminul, pe sub ferestrele larg deschise către alee. Deodată, dintr-o cameră de la etaj, ajunge la ei o melodie minunată (se va alege o piesă dintre: „Doină haiducească", „Lele, lele şi iar lele" şi „ Foaie verde trei costrei") interpretată de o voce şi ea minunată, acompaniată la cobză. Este Iancu Alimoş, care cântă pentru colegii săi, în camera de cămin. Regizorul a rămas nemişcat; la fel „butonista" şi cei doi membrii ai juriului. După o strofă şi un refren, regizorul spune celorlalţi:

— Uite, asta caut! Ştiam că trebuie să existe undeva! Apoi o ia repede înainte, urcând în fugă scările căminului. Ceilalţi trei îl urmează, în timp ce melodia se aude mai înfundat, sunetul urmând cursul de verosimilitate pe care-l presupune mişcarea celor patru.

14.

Suntem în camera de cămin în care Iancu tocmai îşi termină piesa. Câţiva componenţi ai delegaţiei vâlcene (corişti, dansatori, instrumentişti) printre care îl recunoaştem pe ţambalagiul Lae, aplaudă sincer. Lae, cel puţin, e topit:

— Domnu'Iancu, dacă aţi fi intrat pe scenă, luaţi castana!

Pe replica lui Lae (care-l amuză pe Iancu), intră în cameră cei patru. Regizorul se prezintă:

— Sunt de la Televiziune; dânşii - din juriu... Cântaţi minunat! De ce n-aţi participat?

Alimoş ridică din umeri, amuzat; nici nu poate concepe că treaba asta se poate discuta şi serios.

Regizorul insistă.

— Eu sunt muzeograf; conduc echipa judeţului Vâlcea şi n-am nimic cu... (gest, spre colegi;) Ei sunt artiştii...

— Mai ştiţi vreun cântec? Vă rog... vă rog mult... Vreau să şi înregistrez. Alimoş răspunde modest:

— Nu stricaţi banda pe mine...

Regizorul insistă din nou, punând în funcţiune „Nagra” de pe umăr.

Fără să facă mofturi, Iancu începe să cânte „Carul cu flori” sub privirile uimite ale celor patru, şi chiar ale co-judeţenilor săi.

15.

Prin anscenare, de la rola de magnetofon ce se învârte (din secvenţa anterioară), trecem la rola de magnetofon ce se învârte (redând - continuu - aceeaşi piesă muzicală), dar în cu totul altă ambianţă. Lărgindu-se cadrul, ne dăm seama că suntem la Bucureşti, undeva în Radio, în Televiziune sau într-o încăpere a Ministerului Culturii, unde un grup ceva mai mare de specialişti, plus regizorul care a „ declanşat” toată „operaţiunea”, ascultă vrăjit cântecul lui Alimoş. După acordul final se aud numai exclamaţii:

— Ce minune de versuri!

— Voce extraordinară!

— Absolut unic!

— O bijuterie!

Regizorul întreabă, triumfător:

— Ei, v-am deranjat degeaba? Protest general. Cineva se interesează:

— De fapt, cine e omul ăsta?

— Muzeograf, ceva... dar mare iubitor de artă populară. Culege texte, cântece vechi, scoate cărţi cu poeţi-ţărani... Un ins nemaipomenit!

— Câţi ani are?

— Către patruşcinci, nu ştiu exact...

— Şi cum de nu l-a descoperit nimeni? Regizorul oftează, apoi - cu năduf:

— Ei, asta mă înnebuneşte! Gândul că valorile stau neştiute prin cine ştie ce cotlon de ţară, în timp ce la înregistrări nu mai prididim cu nechemaţii... (După o scurtă pauză.) Sunteţi membrii în juriu; aduceţi-l pe Alimoş la faza superioară şi vă asigur că va fi bomba stagiunii!

Toţi cei solicitaţi încuviinţează, convinşi.

16.

Suntem la şcoala elementară din comuna Plutele. Curtea e plină de copii, aflaţi în recreaţie. Lângă poartă, Iancu stă de vorbă cu Mioara Craiu; discuţia e pe sfârşite. Din aerul celor doi, rezultă o evidentă bucurie de a se fi văzut, de a fi împreună. În timp ce Iancu se pregăteşte de plecare, Mioara strigă:

— La clasă, copii!

Puştimea se precipită spre uşa şcolii. Mioara:

— Nici azi nu mi-aţi cântat...

— Odată şi odată, am să-ţi cânt. Gest de neîncredere la Mioara:

— Cine ştie când mai aveţi drum prin satul nostru! Iancu o priveşte concentrat; răspunsul vine cu o gravitate voită apăsată:

— Dacă n-am, îmi fac.

Femeia înţelege nuanţa, dar tocmai de aceea se sfîeşte să continue discuţia. Se rupe de lângă Iancu dar, după câţiva paşi, nu rezistă tentaţiei de a se opri și a spune, la rândul ei, pe acelaşi ton încărcat de semnificaţii:

— M-aş bucura mult. Eu... vă aştept. După care grăbeşte pasul către ușa şcolii.

17.

Un târg deosebit de animat şi de populat, în zona Horezu. Se vând obiecte de ceramică de tot felul, ţesături, lână, cergi, scoarţe olteneşti, cojoace etc. Iancu Alimoş s-a amestecat în foiala târgului, fiind atent mai ales la ceramică şi ţesături. Pare un om „de-al casei", pentru că din toate părţile vin către el salutări, semne de recunoaştere, de simpatie; e limpede că meşteşugarii veniţi la târg să-şi vândă marfa îl cunosc foarte bine. În câteva locuri, Alimoş se opreşte, strânge câteva mâini care i se întind prieteneşte. Nu auzim dialogul, până când Iancu ajunge la un bărbat în vârstă, posesorul celor mai frumoase obiecte de ceramică. Bătrânul îl strigă; Iancu se apropie.

— Sănătate, domnu'Iancu! Cu ce treburi pe la noi?

— Bună ziua, nea Obreja... (cei doi îşi strâng mâinile.) Mă uit şi eu... Am înregistrat câte ceva, prin împrejurimi, şi acum casc gura.

— Ce vă place din ce-am eu?

— Tot ce faci dumneata e minune!

— O fi, domnu Iancu, dar... mi se pierde meşteşugul. Ne ducem noi şi piere meseria... Mai mare păcatul.

Bătrânul Obreja ia o farfurie superbă şi i-o pune în mână lui Alimoş.

— Pentru colecţia dumneavoastră.

Iancu se opune cu hotărâre. Obreja ripostează şi mai hotărât:

— Mă supăr, domnu'Iancu!

Alimoş mulţumeşte, ia farfuria la subsuoară, cu grijă, apoi se desparte de bătrân. Îl mai urmărim puţin prin târg, oprindu-se în faţa unor obiecte care nu-i plac. Dă din cap, nemulţumit, apoi pleacă mai departe. La o margine a târgului îl aşteaptă maşinuţa. Deschide, pune cu mare atenţie farfuria în sacul aflat pe bancheta din spate, urcă la volan și demarează.

18.

Îl regăsim la poarta gospodăriei părinteşti, unde parchează maşina fără să intre cu ea în curte. Din poartă, strigă:

— Mamă!

Bătrâna iese din casă; nu se aştepta la o asemenea bucurie. Îşi sărută băiatul, spunând:

— Bagă maşina-n curte...

— Nu stau. Am venit doar să te iau. Mâine dimineaţă mergem la doctor.

— Păi aşa, pe nepusă-masă, Iancule mamă? Să fi ştiut, să mă fi pregătit şi eu...

— Ce să pregăteşti? Azi dormi la mine, dimineaţă faci consultul, la prânz te-ai şi întors!

— Nu pot, Iancule... Am treabă, maică. Uite, acum sunt singură acasă, toţi sunt plecaţi, până şi ăia mici! Cum să las curtea de izbelişte?

Iancu nu insistă; ştie că n-o poate convinge.

— Bine, atunci vorbesc cu Polina la telefon, o anunţ cu o zi înainte...

— Aşa da. Hai înăuntru, să mănânci ceva...

— Nu pot, peste două ore am treabă, în oraş. De-abia ajung.

— Şi duminica, maică?

— Dacă e de lucru...

Bătrâna se grăbeşte spre casă; peste câteva clipe, se întoarce cu un coşuleţ în care a pus câte ceva de-ale gurii.

— Ia, să ai măcar pentru diseară...

În timp ce ia coşul, Iancu îi spune - foarte curios să vadă reacţia bătrânei:

— Ştii că sâmbătă cânt?

Femeia duce mâna la gură, exclamând:

— Aoleo!

Alimoş începe să râdă.

— Nu te speria... M-au auzit nişte specialişti, din Bucureşti, şi m-au invitat la un concurs mare, la Alba Iulia...

— Pe scenă, va să zică?...

— Păi... altfel, cum? Îţi aduc o poză de-acolo, să mă vezi...

Iancu o sărută, îi sărută mâna, se suie în maşină, mai face un semn, pe geam, apoi demarează. Bătrâna rămâne în poartă, petrecându-l cu privirile.

19.

În sala de repetiţii a ansamblului judeţean, 30-35 de persoane, bărbaţi şi femei, toţi îmbrăcaţi în costume populare

de spectacol, s-au strâns roată în jurul lui Ilie Bujoreanu, care le comunică ultimele instrucţiuni:

— Plecarea, sâmbătă dimineaţă, cu autocarul. Întâlnirea - aici, la ora 7.00. Toată lumea, cu costumele călcate, puse la punct. Sâmbătă după-amiază ni s-a programat un spectacol pentru localnici, în care intrăm împreună cu Sibiul. Seara... concurs! Dacă cineva din cei clasificaţi vrea să se menajeze pentru juriu, de acord; am mai lărgit echipa, ca să putem face faţă. Atenţie mare la...

Sunetul se filează. Înainte de tăietură, aparatul a „citit”, cu o panoramare circulară, toate feţele celor care au făcut un cerc în jurul lui Bujoreanu; am recunoscut printre cei prezenţi pe Mioara Craiu, cu fetele din grupul ei vocal, pe Lae ţambalagiul şi pe Iancu Alimoş. Prin tăietură, cadrul înfăţişează acum ieşirea de la sala de repetiţii; Irina aşteaptă, consultându-şi ceasul de mână cu destulă impacienţă. Iată că iese cel aşteptat, Bujoreanu. Irina îl acostează imediat:

— V-am aşteptat...

Bujoreanu o priveşte, fără să-şi poată ascunde neplăcerea provocată de demersul femeii:

— Văd.

— Am auzit că... se dă şi un spectacol, nu e numai concurs. Poate mă luaţi şi pe mine... Bujoreanu îi vorbeşte cu mâhnire gravă:

— Irină... să fie clar; nu eu, tu ai hotărât aşa! (Femeia schiţează un gest de protest; omul o opreşte cu un gest şi mai energic.) De când ţi-am spus, aveai timp să pregăteşti cinci piese, nu una!

— Asta pentru concurs, dar la spectacol?...

— Și acolo tot obrazul nostru e. Când mă-ntorc, stăm de vorbă, să-mi spui ce ai de gând.

Bujoreanu o salută, cu un gest scurt, şi pleacă grăbit.

20.

Pe un tăpşan cu iarbă curată, nu prea departe de şosea, „caravana judeţului” a făcut un scurt popas. Autocarul parcat în afara carosabilului conţine - pe băncile din spate, dar vizibil - o adevărată colecţie de costume populare, puse pe umeraşe. Lângă autocar - maşinuţa lui Alimoş. Pe iarbă, componenţii delegaţiei au întins 2-3 ştergare, pe care au servit o gustare, ca la picnic. Acum, practic, masa este încheiată, oamenii se pregătesc să se ridice, dar... afară e o vreme minunată, timp a mai rămas, toţi ar mai sta o clipă la aer. Mioara este lângă Alimoş, căruia îi spune:

— Parcă văd că mă refuzaţi din nou...

Iancu priveşte mirat; nu ştie despre ce e vorba.

— Să ne cântaţi ceva... Din jur se aud și alte voci:

— Da, da... să cânte domn’Alimoş!

Cel solicitat face un semn; gata, a înţeles, se execută. Lângă el se află sacul, nelipsitul sac, în care se distinge şi acum, în lăcaşul ei special, cobza. Iancu o scoate cu mare grijă, apoi face să se audă câteva acorduri, ca pentru a-şi dezmorţi degetele. În acest timp o întreabă pe Mioara:

— „Mioara” vine de la Măria? Fata ridică din umeri; nu ştie.

— De ce?

— Vreau eu să ştiu. Numele ăsta mi-a adus aminte de un cântec...

Imediat, Iancu începe să cânte „Mărie, Mărie, ia să-mi spui tu mie,,. Melodia răsună superb; toţi ascultă cu emoţie. Pentru Mioara, totul rezonează şi mai profund. Când Iancu a terminat, izbucnesc aplauze din toate părţile. Cineva cere:

— Încă unul!

Iancu se ridică şi-şi pune cobza în sac, răspunzând ferm:

— Gata, e târziu, trebuie să ne mai şi odihnim până la spectacol.

Toţi îi ascultă îndemnul, ridicându-se. Fetele strâng ştergarele de pe iarbă. Mioara se apropie de Alimoş, spunându-i cu voce scăzută şi încă marcată de emoţie:

— Mulţumesc.

— N-ai de ce. Am să învăţ un cântec... chiar cu numele tău!

Fata e şi mai emoţionată.

— Nu cred să existe...

— Atunci îl compun. Tăiem cadrul pe faţa Mioarei.

21.

Alimoş conduce maşina; în dreapta lui - Bujoreanu. În faţă, se vede autocarul, pe care cei doi îl urmează. După câteva secunde, Bujoreanu rupe tăcerea:

— De mult vreau să te întreb: ce se întâmplă cu Irina? Iancu răspunde posomorât:

— Nu ştiu. (După două-trei clipe de ezitare, se corectează singur.) Adică... toată lumea ştie.

— Nu mai e nimic de făcut, Iancule?

Întrebarea a fost rostită cu durere; la fel răspunde şi Alimoş.

— Eu... (ridicare din umeri, gest de neputinţă)

— Şi... cu voi?

Iancu se mărturiseşte cu şi mai multă obidă:

— Ştiţi cât am iubit-o. Dar când ţi-e ruşine de faptele cuiva, dragostea... (din nou, un gest de neputinţă.) Bujoreanu înţelege. Murmură, ca pentru el:

— Păcat... Speram să te văd rostuit, după tot necazul... Iancu oftează; el ştie mai bine ce înseamnă un nou eşec.

22.

Două - trei cadre cu funcţie informativă precizează unde se desfăşoară secvenţele ce urmează; suntem la concursul artistic unde a fost invitat Alimoş. Acum, Iancu este într-o cabină. Se pregăteşte să intre în scenă, pentru a interpreta cele două cântece preselecţionate, ale căror texte le vom întâlni în mapele membrilor juriului, puţin mai târziu. Își încălzeşte vocea, încearcă corzile cobzei, e emoţionat. Uşa se deschide mai tot timpul; oameni care vâră capul, se uită după ceva, întreabă de cineva... Foiala specifică atmosferei din cabine şi culise înainte de spectacol. La masa juriului, în sală, un membru al juriului (unul din cei doi care au asistat la „descoperirea" lui Iancu) răsfoieşte mapa, în timp ce pe scenă se desfăşoară un moment deosebit de spectaculos: „Dansul fetelor din Căpâlna". A găsit ce căuta: textele cântecelor lui Alimoş. Se apleacă spre colegul de alături, şoptindu-i la ureche:

— Peste câteva minute avem un număr superb: Alimoş, de la Vâlcea... Cadrul se lărgeşte, aducându-ne dansul în prim-plan.

23.

Suntem în cabinetul directorului Casei de cultură care găzduieşte concursul. Telefonul sună strident.

Cineva ridică receptorul:

— Alo, da... Casa de cultură... Da, aici e concursul... Delegaţia din Vâlcea? Alimoş? Este! Tocmai se pregăteşte să intre în scenă... (Pauză mai lungă de ascultare; deodată, cel ce vorbeşte se schimbă la faţă.) Cum? (Din nou pauză mai lungă; de la capătul celălalt al firului i se dau asigurări, probabil, că vestea comunicată este adevărată...) Nu ştiu ce să vă pun... îi comunic, evident... (Pauză mai scurtă.) Imediat! Acum mă duc... (închide telefonul.)

Din nou, două-trei cadre din sala de concurs, cu finalul dansului văzut anterior.

24.

Suntem în cabina unde se pregăteşte Alimoş. Acum chiar repetă câteva măsuri din „Carul cu flori", una din piesele pe care trebuie să le interpreteze în concurs. Se deschide uşa; intră omul care vorbise la telefon. E cum nu se poate mai încurcat, nu ştie dacă şi cum să spună ce are de spus... În cele din urmă se hotărăște:

— Domnul Alimoş?

Iancu confirmă, cu un gest din cap. Celălalt tot nu se îndură să vorbească; spune doar, ca să mai lungească vorba:

— De la Vâlcea?

— De la Vâlcea.

Iancu a vorbit cu teamă; simte că ceva nu e în ordine.

— V-a sunat adineauri de la şcoala din Lunca... Un mare necaz acasă... A... a... mă iertaţi, dar trebuie să vă spun: a murit mama dumneavoastră.

Alimoş e împietrit. Omul se apropie de el; simte nevoia să i se adreseze cald, omeneşte:

— Vă rog să primiţi condoleanţele mele... înţeleg ce simţiţi... îmi pare rău că tocmai aici, tocmai acum şi... şi tocmai eu a trebuit să...

Pe uşă intră Bujoreanu:

— Iancule, peste două minute, în scenă! Iancu e nemişcat.

— Ai înţeles? Urmezi imediat.

Iancu deschide gura cu greutate. Vocea îi sună ca de pe altă lume:

— Nu pot să cânt. Directorul e în panică:

— Nu se poate! E concurs, există un desfăşurător, o ordine... E obrazul judeţului! Te-au invitat special!

Omul care a adus vestea nenorocirii vorbeşte în locul lui Iancu:

— I-a murit mama. Acum au telefonat de-acasă... Bujoreanu a rămas înmărmurit. Când îşi revine, îngaimă câteva cuvinte de scuză, apoi se apropie de Alimoş, strângându-l în braţe. De-abia cum au apărut lacrimi în ochii lui Iancu. Directorul îi şopteşte, mişcat:

— Ce să-ţi spun? E cumplit, ştiu... Eu i-am pierdut pe amândoi. Curaj, suntem alături de tine...

Bujoreanu s-a desprins de îmbrăţişare; mai departe nu ştie ce să spună, nu are curaj să dea curs rugăminţii care-i stă pe buze. Până la urmă se hotărăşte:

— Acum... aici… cum vrei tu. Eu...

Ridică din umeri, neputincios; nu-l poate ruga să se urce pe scenă. Şi preşedintele, şi cel care a adus vestea privesc cu înţelegere la omul din faţa lor care se luptă cu sentimentele, încercând să nu se lase copleşit. În această clipă, uşa se deschide cu violenţă, făcând loc regizorului de culise, un tip agitat la culme, care strigă:

— Iancu Alimoş - în scenă!

Iancu nu se mişcă. Regizorul vine, îl ia de braţ şi-l trage după el. Iancu merge ca în transă; nu are putere să explice, să se opună, să refuze... La un moment dat, se opreşte, vrea să vorbească, dar regizorul de culise îi spune, şi mai agitat:

— Hai, dom'le, că e scena goală!

Iancu e „luat pe sus" către scenă, urmat de cei doi, cu care discutase anterior. Aşa se ajunge până la arlechin. Când vede luminile scenei, se opreşte din nou, cuprins de disperare, durere, spaimă... Regizorul insistă, cu un gest rugător. Iancu păşeşte în spaţiul luminat puternic. După primii 4-5 paşi se opreşte, clipeşte de câteva ori, orbit de lumină, buimăcit de situaţie, luptându-se cu toată furtuna de sentimente din suflet. Un montaj alert ne înfăţişează: faţa speriată a regizorului, capetele celor doi, apărute la arlechin, cu chipuri extrem de semnificative pentru ce simt; sala care aşteaptă, necunoscând cauza clipelor de indecizie de pe scenă; în sfârşit, faţa lui Alimoş care, de-abia acum, îşi dă seama unde se află, ce caută acolo, ce se aşteaptă de la el. S-a hotărât. Merge la microfon, şi-l potriveşte, timp în care privirea lui (camera - unghi subiectiv Iancu) panoramează peste câteva rânduri de spectatori, până se opreşte la o femeie în vârstă, îmbrăcată în port ţărănesc. Peste faţa ei cutată de bătrâneţe, o clipă - numai o clipă! - imaginaţia lui Iancu suprapune faţa mamei sale. Bujoreanu, din culise, admonestează disperat pe regizor:

— Ce-ai făcut, nea Petrică? Îl arunci în scenă fără să ştii ce-i cu el? I-a murit mama, omule!

Aparatul citeşte chipul uluit al regizorului de culise. În scenă, Alimoş a făcut să se audă primele acorduri de cobză, apoi în sala intrigată de aşteptarea neobişnuit de lungă, se revarsă cântecul „Mama"(versuri Virgil Carianopol), dar interpretat cu

sufletul la gură, cu lacrimi în ochi, totul - la limita dintre trăirea artistică cea mai intensă şi disperarea reală, omenească, a celui ce interpretează. Rezultatul acestei îmbinări atinge sublimul.

Membrii juriului, care aveau în faţă alte texte, la început se privesc miraţi. Dar cântecul creşte; nimeni nu mai are timp să se întrebe „de ce acesta şi nu altul"; nimeni nu mai suflă. Ce se întâmplă în scenă este fascinant. Public şi juriu, toţi trăiesc la cea mai înaltă temperatură, odată cu Iancu. În continuarea cântecului „Mama", legat, se interpretează „Cine are părinţi" - pe versuri de Adrian Păunescu.

Cineva vine, aplecat, la masa juriului şi pune pe masă un bilet. Cel din extremitatea mesei îl desface, îl citeşte (şi noi, odată cu el.) „Cu câteva minute înainte de intrarea în scenă, Alimoş a aflat că i-a murit mama. Scuzaţi-l pentru... " Biletul trece din mână în mână; cei ce-l citesc sunt marcaţi de o emoţie puternică.

Vestea a început să circule şi în culise. La arlechin se adună oameni, interpreţi care au fost sau care urmează să intre în scenă, maşinişti, responsabili de loturi etc... Mioara este cu lacrimi în ochi; şi fetele din grupul ei vocal îşi şterg ochii cu batistele, fără să-şi mai ascundă gestul. Un prim-plan ni-l înfăţişează pe Lae plângând de-a binelea. *Știrea* s-a răspândit şi în sală; oamenii şi-o transmit din gură-n gură, ca pe o ştafetă şoptită... La un moment dat, *Ştirea* ajunge la bătrâna peste a cărei faţă Alimoş văzuse chipul mamei sale. Femeia scoate o batistă albă, tivită cu negru, semn de doliu, şi îşi şterge o lacrimă.

Toată această suită de imagini se derulează pe fondul sonor al celor două melodii tulburătoare, inspirate de disperarea fiului cuprins de remuşcări pentru cât de puţin a făcut întru ajutorarea părinţilor, şi în montaj paralel cu prim-planul interpretului din scenă. Tensiunea creşte continuu, pe măsură ce cântecul îşi dezvăluie conţinutul - şi el dramatic, expresie

artistică a sentimentului trăit acum de toţi -, pe măsură ce Alimoş însuşi este tot mai tensionat, pe măsură ce tot mai mulţi oameni din sală află, ştiu că omul din scenă îşi cântă în faţa lor durerea reală, de fiu care şi-a pierdut mama...

Acordul final - de o intensitate emoţională extraordinară - răsună cu putere, apoi se stinge. Toată asistenţa se ridică în picioare într-o linişte desăvârşită, de mormânt, cu capetele plecate. E un moment de reculegere, un moment de omenească solidaritate cu durerea unui om. Alimoş s-a trezit ca dintr-o stare de transă. Priveşte sala, rămâne şi el nemişcat, ca toţi ceilalţi. A înţeles că toţi ştiu. După câteva secunde se înclină adânc, mulţumind publicului pentru participarea la suferinţa lui, apoi fuge din scenă.

Ultimul cadru al acestei secvenţe ni-l înfăţişează pe Iancu la volanul maşinuţei sale, gonind prin noapte spre casa părintească.

25.

O cameră din casa părinţilor lui Iancu. Polina, sora lui, bătrânul Alimoş şi soţul Polinei veghează corpul neînsufleţit al mamei lui Iancu. În jur - flori şi lumânări. Trei-patru femei în vârstă stau chircite pe nişte scăunele mici, de gospodărie ţărănească, şi plâng încetişor. Polina are şi ea ochii roşii de plâns; din când în când şi-i șterge cu o batistă albă, tivită cu negru. Bătrânul Alimoş are faţa suptă, ochii privesc undeva în zare, printr-o perdea de lacrimi. Stă nemişcat ca o stană de piatră.

Pe această atmosferă (fixată prin 3-4 cadre foarte expresive) intră Iancu; acum a venit de la drum. Apariţia lui înteţeşte plânsul femeilor. Alimoş se apropie de sicriu, priveşte cu durere

chipul mamei sale, pe care n-a mai apucat să o ducă la doctor, apoi lacrimile încep să-i şiroiască şi lui pe la rădăcina nasului. Se apleacă, sărută mâna moartei, apoi fruntea. Ghemuit, lângă sicriu, într-un genunchi, începe să plângă mocnit, cu capul în mâini. Polina vine lângă el, îi pune mâna pe umeri. Iancu se ridică, o îmbrăţişează, apoi îşi îmbrăţişează tatăl.

26.

Prin tăietură, suntem la ieşirea din cimitirul satului; pe poartă se scurg cei ce au luat parte la înmormântare. Bătrânul Alimoş nu mai are vlaga pe care i-o ştiam; păşeşte greu, sprijinit de Iancu, de Polina şi de soţul acesteia. În jurul lor, câţiva oameni apropiaţi; vecinii, rubedeniile... Grupul format astfel de cel mult 12-14 persoane, înaintează pe uliţa satului, până când... în faţa unei curţi (în interiorul căreia se mai văd încă urmele meselor întinse) două persoane încarcă de zor un autoturism Cielo, aproape strivit sub povara bagajului: sus, pe port-bagajul de fier, este legat cu sfori un contrabas (evident, în cutie), o cutie de acordeon, 2-3 paporniţe doldora (dintr-una ies capetele a două păsări vii), plus două canistre de câte 20 litri. În portbagajul din spate, acordeonistul pe care l-am mai văzut cu Irina se luptă să înghesuie boxele unei staţii de amplificare, cu toată „măţăraia" de cabluri, stative şi microfoane... Maşina e parcată cu faţa spre sensul de înaintare al familiei Alimoş. Când grupul se apropie (din unghiul său subiectiv), prin parbriz distingem chipul Irinei Siminoc, aşezată pe scaunul din dreapta şoferului; femeia aşteaptă să se termine „încărcatul", sperând să nu dea ochii cu cei ce vin de la înmormântare, să nu fie zărită.

Iancu, însă, a văzut-o, a recunoscut-o. Pe faţă i se citeşte o furie rea. Un moment, vrea să se oprească; a şi încetinit pasul. Polina îl struneşte însă de braţ, şoptindu-i cu voce scăzută - dar fermă:

— Să nu-mi faci ruşinea asta, Iancule!

Alimoş încleştează fălcile, potrivindu-şi din nou paşii la mersul grupului, care trece pe lângă maşină ca şi cum aceasta n-ar fi existat.

27.

În faţa unei grădini de vară, Lae se plimbă agale pe trotuar. Din spate îl ajunge Iancu; îl recunoaşte şi-l salută cu simpatie:

— Să trăieşti, Lae! Ce mai face muzica românească? Lae răspunde la salut cu plecăciune:

— Vă bateţi joc de mine, dom'Iancu!

— Eu? Fii serios! Nu suntem noi „colaboratori"?

— Don'Iancu, faceţi-mi onoarea... (semn, spre grădină.) Ciocniţi un păhărel cu mine...

— Mă grăbesc, Lae.

— Ştiu eu... Nu vreţi să vă afişaţi cu persoane de culoare... Iancu râde, amuzat:

— Bine, mă; dacă vrei tu... dar... plătim nemţeşte! Când îl vede intrat pe poartă, Lae îndrăzneşte mai mult:

— Nu nemţeşte, să trăiţi, că ăia sunt blonzi! Eu... altă seminţie!

Iancu e şi mai amuzat. Acum cei doi stau la o masă, cu o sticlă alături şi cu câte o gustare în faţă. Lae „își dă drumul" la curiozitate:

— Am auzit că v-au chemat la Bucureşti, să cântaţi cu „ăia mari"... Vă scoate şi disc!... Iancu răspunde, parcă posomorât dintr-o dată:

— Nu, Lae... M-am hotărât să nu mai cânt în viaţa mea.

Lae face un gest violent, de contrazicere; Iancu reia, insistând:

— E un semn... (gest spre cer.) Urcatul pe scenă mi-a fost... N-am să mi-o iert niciodată!

Lăutarul neagă vehement:

— Nu e bine, don'Iancu... Nu gândiţi bine, să mă iertaţi... Ce-i e dat omului, ca să-i bucure pe oameni, trebuie să ajungă la oameni! Că-n viaţă, aşa e; şi bucurie, şi durere, şi naştere, și moarte... N-o să înveţe un prăpădit ca mine pe-un om ca dumneavoastră ce e viaţa!

Alimoş ridică din umeri:

— Păi... şi dacă n-oi cânta, mare pagubă...

— Dumneavoastră? (Lae se îneacă de o indignare sinceră) Păi să am eu vocea dumneavoastră, aş ajunge... aş ajunge... (nu găseşte termen de comparaţie; deodată, a găsit:) ... Ca Iglesias! Al dracu' să fiu dacă nu le-aş lua dolarii... cu sacul!

— Sau cu vagonul! - completează Iancu, cu umor. Hai să trăim, Lae, că până la celebritate... Cei doi ciocnesc, apoi sorb din pahare.

28.

Suntem în camera Irinei Siminoc, care s-a întins pe pat cu un ziar în mână. O oră de amurg; lumina infiltrată prin fereastră de abia permite lectura fără ajutorul veiozei. Privirile femeii se fixează pe un anunţ mare, în chenar: „SPECTACOL EXTRAORDINAR LA SALA PALATULUI. ÎN ZIUA DE... ... ... .VA AVEA LOC UN MARE CONCERT LA CARE ÎŞI DAU CONCURSUL: DUMITRU FĂRCAŞU, SOFIA VICOVEANCA, NICOLAE FURDUI IANCU, VETA BIRIŞ, IANCU ALIMOŞ etc... " Surpriza Irinei este evidentă. Mai citeşte odată, pentru a se convinge că nu s-a înşelat,

apoi se ridică, merge la telefon, formează un număr. La celălalt capăt al firului, apelul se aude, strident. Iancu se întrerupe din lucru (tocmai copia nişte texte scrise de cineva neîndemânatic, neobişnuit cu această îndeletnicire) şi răspunde:

— Alo, da...

În receptor, vocea Irinei (percepută de Alimoş) încearcă să stabilească legătura cu el („Eu sunt, Iancule... Alo, Iancu! Mă auzi?".) Alimoş nu răspunde. Rămâne cu receptorul în mână, apoi îl depărtează încet de ureche, apropiindu-l de furca telefonului. Se mai aud câteva apeluri („Sunt eu, Irina! Alo, răspunde!"), până când receptorul este agăţat în furcă. La celălalt capăt al firului , Irina închide și ea. Aşteaptă tonul, formează din nou numărul, dar înainte de a opera ultimele două cifre, îşi dă seama că n-are rost să insiste. Doar Iancu i-a auzit vocea, a răspuns; n-a fost defecţiune tehnică... dacă ar fi vrut să discute cu ea, putea...

Caută cu privirile un casetofon mare, puternic, îl ia, se urcă în pat cu el şi apasă pe butonul de „start", după care manevrează butonul „repede înainte" până la un loc cunoscut. Din nou apăsare pe „stop", din nou apăsare pe „start"; din difuzorul casetofonului se aude vocea Irinei (înregistrată pe casetă):

— Vreau să înregistrez cântecul acesta...

Vocea lui Iancu:

— Nu, Irina... E trist, e cântec de despărţire...

— Îmi place mie... Vreau să-l am.

— De ce? Să auzi mereu că „visurile mint"? Că „trandafirii mor"?

— Iancule, te rog...

În loc de răspuns, de pe bandă se aud câteva acorduri de cobză, o voce care se „drege" cu 2-3 tuşituri, apoi răsună cântecul „Trandafirii mor, visurile mint". Primele măsuri sunt ascultate în cadrul real, din cameră; chiar şi aşa, lumina

înserării a tot scăzut, până când a ajuns la un regim special, ce începe să ducă imaginea spre o lume ireală, de vis şi reverie. La un moment dat, printr-o anscenare de fineţe, imaginea începe să ne poarte în timpul şi locul înregistrării. Iancu şi Irina sunt într-un parc (sau într-o pădure) la vreme de toamnă, într-un peisaj parcă spoit cu aramă de un octombrie ce şi-a pus pecetea de galben cărămiziu pe frunze, pe întreaga vegetaţie. Alimoş cântă, Irina ascultă - dar o Irină cu altă expresie; o femeie nu numai frumoasă, ci şi cu toate datele care să justifice sentimentul profund al unui bărbat ca Iancu Alimoş, înregistrând în acelaşi timp melodia care-i place atât de mult. Aceasta numai câteva secunde, suficiente spre a localiza în timp suita de cadre ce urmează, pentru că, în continuare, filmarea poate fi complet detașată de operaţiunile propriuzise (cântat și întegistrat.) Finalul piesei ne readuce în camera invadată acum de întuneric. A rămas atâta lumină cât să vedem ochii Irinei înecaţi în lacrimile amestecate cu rimel.

29.

Într-un hol de mare hotel bucureştean („Intercontinental", „Bucureşti", „Athene-Palace"), ghidul grupului de turişti străini întâlnit la „Muzeul satului vâlcean" discută cu doamna în vârstă de origine română. Femeia a remarcat un anunţ mare, în chenar, apărut într-un ziar.

— Domnule Cârstea, o rugăminte: se anunţă un concert la care ţin tare mult să asist... (arată ziarul.) E posibil?

— Mă interesez şi vă comunic.

— N-aş vrea să-mi comunicaţi că nu se poate...

— Se va putea, doamnă (glumă profesională.) Clientul nostru, stăpâna noastră! Doamna zâmbeşte, mulţumind, apoi continuă:

— Dacă există bilete, cred că ar bucura pe toată lumea din grup un asemenea spectacol. Vă rog...

— Deocamdată nu daţi vestea, până nu aflu cum stăm cu biletele. Mâine vă comunic.

Ghidul îşi notează într-un carnet; femeia se depărtează, ieşind în întâmpinarea câtorva colegi din grup, care apar din restaurant.

30.

Maşinuţa lui Alimoş s-a oprit în faţa unei case ţărăneşti; este locuinţa în care stă în gazdă Mioara.

Iancu bate la poartă; iese o femeie în vârstă:

— Pe cine căutaţi?

— Domnişoara Craiu. Mioara Craiu...

Iancu intră într-o curte prin care se joacă trei copilandri (11-14 ani.) La o fereastră se vede chipul Mioarei; după câteva secunde, aceasta apare, invitându-l în camera ei. E foarte stânjenită, se uită la femeia în vârstă şi la copii cu o expresie ciudată, de încurcătură, aproape de teamă. Spre Iancu:

— Poftiţi, poftiţi... Scuzaţi deranjul, eu stau în gazdă și azi, la noi... e zi de curăţenie... Numai la o vizită nu mă aşteptam...

Acum sunt amândoi în camera Mioarei, care închide uşa şi geamul. Alimoş:

— Ei, “vizită”... Am trecut să te văd și... să-ţi fac o invitaţie.

Iancu tace o clipă, apoi încearcă să se explice, destul de încurcat.

— Ştii, mă hotărâsem să-mi văd de treburi, că nu e muzica de nasul meu, dar uite că... m-am lăsat convins de o... o ofertă... o propunere şi... am să cânt la Bucureşti, într-un spectacol, la Sala

Palatului. M-aş bucura să te ştiu în sală. Mioara nu ezită nicio clipă:

— Iertaţi-mă, n-am să vin.

Iancu este şocat, şi de răspuns, dar mai ales de ton.

— De ce?

— Mi-e greu să spun... Contez pe înţelegerea unui om sensibil şi drept, aşa cum vă ştiu.

— Mă mai "domneşti" mult cu pluralul?

— Cum te ştiu, dacă vrei aşa, reia Mioara firul gândului. Eu trăiesc singură pe-aci, nu sunt din partea locului. Acum... ce-or crede oamenii ăştia despre mine? În timp ce vorbeşte, se încarcă de sentimente ce i se citesc în ochi şi încep să-i gâtuie vocea. E gata să izbucnească în plâns. Reacţie imediată, puternică, la Iancu:

— Ce s-a întâmplat?

— Irina Siminoc a venit, ieri, la şcoală şi m-a spurcat în faţa tuturor... Doamne, ce ruşine! (Izbucneşte în plâns)

Iancu sare de pe scaunul în care se aşezase.

— N-am să permit... Mioara îl opreşte cu un gest.

— Tu n-ai nicio vină. Eu n-am să permit unei precupeţe de ordinării să mă târască în mocirlă. (Cu gravitate, cu durere.) Plec. Cer transferul.

Alimoş aproape că strigă:

— Nu se poate! Nu trebuie!

— Ba trebuie!

— Mioara, dar eu... (face un pas către Mioara)

— Tu ai venit să mă inviţi la un spectacol. Dacă în clipa asta îmi spui mai mult, orice cuvânt sună ca o reparaţie la ce-ţi închipui sau îţi reproşezi că ai stricat. Nu confunda sentimentele cu actele de caritate!

Alimoş simte că trăieşte una din clipele care-i pot schimba viaţa; şi mai simte că n-are voie să rateze clipa, că n-are voie să

piardă pe femeia din faţa lui. Face încă doi paşi, hotărât să se mărturisească, să frângă orice reţinere a Mioarei.

— Ai să mă asculţi, trebuie să mă asculţi, te implor să mă asculţi. Înţelege că eu...

Mioara îşi frânge mâinile; de data asta răspunde cu lacrimi în ochi şi cu voce gâtuită, stinsă, chinuită:

— Ce să ascult, Iancule? Că sunt curva lui Alimoş, cum a strigat Irina Siminoc în faţa şcolii, cu toţi copiii adunaţi pe la ferestre, să nu piardă spectacolul? Auzi, amărâta de mine! Eu... ţiitoarea unui om căruia, până azi, nici măcar nu i-am spus pe nume! Lasă-mă cu necazurile mele, te rog... lasă-mă!

De-odată din curte, chiar de sub geam, se aud zgomote. Mioara, din doi paşi, e la fereastră; o deschide brusc şi vede, împreună cu Alimoş, cum cei trei copilandrii o rup la fugă din locul de sub geam, de unde trăseseră cu ochiul şi cu urechea la ce se întâmplă în camera ei. Iancu o priveşte, consternat; Mioara închide geamul şi apoi începe să plângă mocnit, cu o obidă în priviri care frânge inima bărbatului. Într-un târziu, se potoleşte:

— Vezi? De-asta te rog să mă laşi... să-mi păzesc obrazul, atâta cât mi-a mai rămas...

Iancu se apropie mai mult; vrea s-o strângă în braţe, să pună capăt bărbăteşte frământării care, din punctul lui de vedere, este fără rost, doar îşi cunoaşte bine intenţiile; Mioara îl respinge însă cu o încăpăţânare care-l sperie.

— Nu, Iancule, te implor! E prea multă umilinţă în ce mi s-a întâmplat... Ştiu că fetele bătrâne, ca mine (gest de protest energic, la Iancu, reprimat şi mai energic de Mioara), când întrezăresc şansa unui bărbat ca tine, aleargă după el cu limba scoasă, dar eu... eu... (i se frânge vocea; e gata să izbucnească în plâns)

Alimoş nu mai suportă chinul la care se perpeleşte Mioara.

— Bine, acum plec... Dar promiţi că nu faci nimic până nu stăm de vorbă? Mioara zâmbeşte trist:

— Eu n-am făcut nimic, nici până acum, şi uite... Se opreşte brusc.

— Bine, îţi promit. Dar... nu mă mai căuta. (Mioara forţează consimţământul.) Te rog! Alimoş înţelege că hotărârea Mioarei e nestrămutată, îşi ia rămas bun, cu inima grea.

— Dacă așa vrei...

Fata îl conduce până la uşă. Iancu traversează singur curtea, urmărit de privirile curioase ale gazdei, apoi intră în maşină şi porneşte.

31.

Sala de repetiţii a casei de Cultură din Râmnicu-Vâlcea; 35-40 corişti (bărbaţi și femei) și vreo 20 de instrumentişti au ajuns în impas. Dirijorul opreşte, cu un gest brutal, sunetele care „nu se leagă”. Enervarea, iritarea pluteşte în aer; este evident că au tot încercat ceva care „nu le iese”. Am picat tocmai pe explicaţia dintre dirijor (Sică) și Lae ţambalagiul, aflat acum lângă instrumentul său.

— Nu merge, Lae! N-are cum să meargă, ţi-am spus de la început! Dracu’ a mai auzit acompaniament de cor și orchestră la melodii pe care nu le-am auzit niciodată, pentru un solist care nu-i aici?

Lae o ţine morţiş:

— Merge, dom’ Sică, să n-am noroc dacă nu merge! Două cântece, mari și late...

— Atunci... dă-mi partitura!

— Eu? Partitură? De unde?

— Dă-mi înregistrarea cu vocea lui Iancu...

— N-am, mânca-ţi-aş ochii, că ţi-aş da! Da’ ce-ţi mai trebuie, dacă ţi le cânt eu la ţambal?

— Aşa... după ureche? Lae se încinge:

— După urechea asta, dom’ Sică (gest către „urechea personală”.) E Sony, e Philips, e... cum vrei matale, că nu scapă nimic! Mergi pe urechea mea! Matale orchestrezi, repeţi cu dânşii (gest către corişti și instrumentiști), iar acolo, în spectacol, doar le lipim, ce mare filozofie?!

Sică: — Şi dacă Iancu nu mai ţine minte cuvintele?

Lae: — Dom’ Iancu? Le știe și în somn! Visează... și cântă! Nu-l cunoaşteţi!

Sică: — Şi dacă iese o aiureală pe scenă, să râdă lumea pe rupte? Ia spune-mi, Lae; dacă ne facem de râs?

Lae: — Dom’Sică... (privire şi gest în jur, către corişti şi instrumentiști.) Oltean prost... (acum, gest spre el însuși) şi ţigan să nu ştie să cânte, ai văzut vreodată? N-ai văzut, dom’le, că nu există! Stai liniştit că le rupem gura!

Sică se lasă înduplecat, dând totuși din cap, a neîncredere:

— Eşti nebun, mă, dar... mai nebun sunt eu, că mă iau după tine. Ce să mai zic? Să dea Dumnezeu să merite... (spre cor şi orchestră.) Hai, copii, mai încercăm odată. Zi-i, Lae!

Din ţambalul lui Lae se face auzit începutul unui cântec. După câteva măsuri, dirijorul dă intrarea pentru cor şi orchestră:

—... Şi!

După alte câteva măsuri (care, acum sună bine), cadrul se taie.

32.

O sală de spectacole din Bucureşti, arhiplină. O panoramare de sus ne dezvăluie treptat un public extrem de numeros şi nerăbdător să înceapă spectacolul. Au rămas libere două rânduri de scaune, spre care, chiar în clipa aceasta , grupul de turişti străini, întâlniţi la „Muzeul Satului Vâlcean”, se îndreaptă, urmându-l pe ghid. Aparatul se apropie, până distingem pe doamna în vârstă de origine română, care s-a aşezat chiar lângă ghid, spunându-i acestuia ceva la ureche. Ghidul încuviinţează, cu un gest din cap, dar îi face semn că mai e timp. Pe scenă îşi face apariţia prezentatorul (de preferinţă un actor foarte cunoscut.)

— Doamnelor și domnilor, v-am invitat astă seară la o întâlnire cu cântecul popular şi de inspiraţie populară din toate zonele ţării, adus pe scenă de cei mai cunoscuţi şi îndrăgiţi mesageri ai săi. Pentru început, venită din Ţara de sus, din Obcinele Bucovinei - SOFIA VICOVEANCA!

În scenă apare Vicoveanca. Melodia ei răsună cu putere, cucerind sala de la primele acorduri.

33.

Coriştii şi instrumentiştii Vâlcei (cei întâlniţi la repetiţie), îmbarcaţi în două autobuze cam vechi, cam rablagite, care pocnesc din toate încheieturile bătrâne, sunt în drum spre Bucureşti. Lae, cu ochii pe ceas, stă lângă şoferul primului autobuz, implorându-l:

— Bagă-i gaz, mânca-ţi-aş ochii. Dacă pierdem spectacolul, îmi dau foc la ţambal, al dracu’ să fiu dacă n-o fac!

Un indicator de pe marginea autostrăzii Piteşti-Bucureşti arată kilometrul ll. Şoferul îl linişteşte pe Lae: - Stai blând, că mai e puţin.

34.

Prin tăietură, ne aflăm în cabina în care se pregăteşte Alimoş. Acesta iese (aparatul îl urmăreşte), merge până la un loc din care poate zări sala şi ce se întâmplă în ea. Mulţimea de spectatori îl sperie; e mai mult decât emoţionat... Simte o mână pe spate. E Dumitru Fărcaşu (pregătit şi el pentru intrarea în scenă) care a ghicit starea de spirit a debutantului Iancu Alimoş. Acesta din urmă se întoarce; când îl recunoaşte pe Fărcaşu, îi zâmbeşte timid. „Vedeta” întreabă, amabil:

— Emoţii?

— Doamneee! Atâta lume n-am mai văzut decât la meci!

— N-avea grijă; când intri, nu mai vezi nimic, decât un hău negru. Să cânţi ca acasă! N-ai treabă cu ei... Alimoş mulţumeşte, cu un gest prietenos, dar tot timid, „de la debutant la maestru”, apoi pleacă înapoi, în cabină. După câteva clipe, cineva bate la uşă. Iancu deschide, în prag stă doamna în vârstă, întâlnită la „Muzeul satului”, însoţită de ghid. Iancu o pofteşte înăuntru.

— Vă deranjez într-un moment nepotrivit, domnule Alimoş, dar mâine părăsim ţara şi... cine ştie când, şi dacă, altă dată...

Iancu o încurajează, politicos:

— Spuneţi, doamnă...

— Aţi reţinut cumva numele familiei de unde aţi cules cântecul de leagăn? Acela, ştiţi...

— Sigur. E vorba de familia Budeanu, din Frăsinet. Cea care mi l-a cântat se numeşte Felicia Budeanu.

Femeia murmură, de abia auzit:

— Am purtat acelaşi nume! Mulţumesc, mulţumesc mult. Dacă vara mea îl ştie, am să-l caut la ai mei. Mulţumesc, domnule Alimoş.

Iancu o conduce până la uşă, sărutându-i mâna la despărţire. Când deschide uşa, răzbate până la ei timbrul inconfundabil al taragotului lui Dumitru Fărcaşu.

35.

Chiar la intrarea în Bucureşti (capătul autostrăzii), cele două autobuze cu artiştii amatori vâlceni s-au oprit: una dintre maşini are pană. Şoferul roboteşte de zor, ajutat de colegul de la celălalt autobuz.

Pasagerii s-au strâns, ciorchine, în jurul celor doi. Lae îi imploră:

— Vă dau ce vreţi, vă... vă cânt pe gratis toată viaţa, când v-o veni cheful, să n-am parte de ţambal, numai... porniţi-o!

Dirijorul, mai practic, decretează cu voce tare, să-l audă toată lumea:

— Îmbrăcaţi costumele de spectacol. (La protestele fetelor şi chicotelile băieţilor.) Da, aici, în autobuze! (Din nou, proteste) Nu mă interesează! La sală ajungem echipaţi! Clar? (Ca pentru sine însuși.) Doamne, în ce nebunie m-am băgat!

Mişcare, spre autobuze; ordinele nu se discută...

36.

Suntem din nou în sală, pentru a urmări câteva măsuri din „momentul Fărcaşu”. Este exact clipa în care doamna s-a reaşezat la locul ei, odată cu ghidul. Aparatul panoramează peste rândurile de spectatori, care ascultă transportaţi melodia interpretată cu virtuozitate de taragotist; la un moment dat, în cadru apare Mioara. Acum panoramarea se opreşte. Aparatul zăboveşte pe figura ei. Trăieşte şi ea momentul, odată cu toţi spectatorii, dar parcă e mai puternică, mai vizibilă emoţia aşteptării, a nerăbdării de a-l vedea pe Iancu. Deschide programul de sală, parcurgându-l - pentru a câta oară? - şi căutând un nume, subliniat cu două linii: Iancu Alimoş.

Prezentatorul:

— De pe meleagurile oltene, un nume parcă desprins din baladele haiduceşti: Alimoş. Iancu Alimoş!

Pe această atmosferă păşeşte Iancu în faţa microfonului. Fărcaşu a avut dreptate; din unghiul lui subiectiv, sala pare un imens hău negru şi ameninţător (filmare cu regim special de lumină.) Dar Alimoş are acum în faţa ochilor (prin supraimpresionare) peisajul atât de cunoscut şi atât de drag lui: potecile şi drumurile de munte, pe care le străbate aproape zilnic; pajiştile, pădurea; o poartă de gospodar la care bate ca la el acasă... Pe sub ochi i-au trecut 4-5 asemenea cadre-suficient pentru ca teama să-l părăsească şi melodia să izbucnească, plină, curată, neşovăitoare... Din „Cântec oltenesc”, Iancu trece direct la „Ţara mea”, ridicând continuu intensitatea trăirii şi - implicit— temperatura receptării de către public.

O bună parte din cele două melodii au ca suport de imagine sala, reacţiile spectatorilor, dar mai ales cele două spectatoare care au toate motivele să urmărească evoluţia

lui Iancu, melodiile sale, într-o stare de spirit specială: Mioara şi doamna în vârstă. Figurile lor— citite de cameră în prim-plan-vor domina montajul întregului moment trăit de Alimoş pe scenă.

Odată cu ultimul acord al ultimului cântec, miile de spectatori aplaudă puternic. Prezentatorul, apărut din culise, aşteaptă puţin, să se potolească aplauzele, apoi se apropie de microfon. Spre deosebire de siguranţa cu care, până acum, a „atacat" toate prezentările, de data aceasta pare ezitant, întârzie, parcă-şi caută cuvintele.

Se hotărăşte:

— Doamnelor şi domnilor... vă anunţ... o surpriză! (Din nou, moment de ezitare, apoi.) Surpriză pentru dumneavoastră... Surpriză şi pentru noi, organizatorii, şi, fapt mai puţin obişnuit într-un spectacol... surpriză chiar pentru solistul aflat în faţa dumneavoastră! (Iancu tocmai se pregătea să părăsească scena; prezentatorul îi prinde mâna şi-l apropie de microfon.) De pe meleagurile unde trăieşte şi munceşte muzeograful şi culegătorul de folclor Iancu Alimoş, artiştii amatori vâlceni au venit să interpreteze două cântece avându-l ca solist pe omul iubit, stimat şi apreciat de ei (gest spre Alimoş, care, la auzul cuvintelor, rămâne trăsnit!.) Nişte necazuri de traseu, chiar şi o pană de autobuz, i-au întârziat într-atât încât, de-abia sosiţi, nu le-a mai rămas timp pentru proiectata şi, evident, atât de necesara repetiţie premergătoare spectacolului. (Din culise încep să intre în scenă, pe laturi, vâlcenii, care se mişcă repede, discret, ordonat, încropind un semicerc— elipsă largă în spatele şi în jurul lui Alimoş.) Ei ştiu bine cât riscă - din punct de vedere artistic, desigur - prezentându-se „la prima vedere" cu solistul în faţa unui public atât de ales, atât de exigent ca dumneavoastră. Dar... vă spun sincer… pe noi, organizatorii, ne-au convins. Le

acordăm o şansă, dacă vâlceanul Iancu Alimoş, pentru care au muncit şi au bătut atâta drum, doreşte şi el să le-o acorde. Aşadar, doamnelor şi domnilor, corul mixt al Casei de Cultură, orchestra semisimfonică, grupul vocal feminin din comuna Plutele, în concert cu IANCU ALIMOŞ! (pe plecare, spre solist.) Curaj, Iancule; există un Dumnezeu al artiştilor, care nu ne lasă la greu...

Pe ultima parte a monologului, s-au adus, rapid dar fără zarvă, scaune pentru instrumentişti, s-au plantat 5-6 microfoane (cam la nimereală, „din ochi") pe stative, Lae şi-a instalat şi el ţambalul de concert, totul sub privirile uluite ale lui Iancu, aproape îngrozit de desfăşurarea de forţe din jur. Nu-i vine să creadă că nebunia declanşată pe scenă e realitate! Dar... se dezmeticeşte. Când vede scaunele, microfoanele, ţambalul, mişcările de amplasare a artiştilor în scenă, îşi dă seama că nu e glumă; va trebui să cânte (ce piese? câte?) acompaniat de o formaţie cu care nu s-a întâlnit niciodată, necum să fi făcut vreo repetiţie... Pe ce aranjament muzical? În ce orchestraţie?

În Alimoş se instalează şi creşte panica. Lae observă. Rapid, îşi părăseşte ţambalul şi-i şopteşte lui Iancu:

— Nicio grijă, dom' Iancu! Cântăm întâi .... (piesa se va alege de comun acord cu consultantul muzical al filmului, din repertoriul nou al lui Tudor Gheorghe, interpretat cu corul şi orchestra Filarmonicii din Craiova.) După ce le rupem gura cu asta, îi năucim cu „Mi-a fugit dorul de-acasă", cântecu-acela care vă place dumneavoastră! Ştiţi cum sună? Minune!

Alimoş îl priveşte, încă aiurit. Lae reia, mai sigur, mai energic, mai ofensiv:

— Curaj, dom' Iancu! Vă uitaţi la mâna lu' dom' Sică, da'mai sigur, la beţele mele (ridică ciocănelele de ţambal.) În rest, lăsaţi pe noi! Artiştii adevăraţi se-nţeleg dintr-o privire!

Paradoxal, pe fondul de cumplită panică ce amenința să-l paralizeze, acum Iancu este încercat de un râs homeric, pe care şi-l reprimă cu mare dificultate. Lae l-a scos din spaime, i-a inoculat inconştienţa din care s-a născut toată aventura; din acest moment, Iancu „plonjează” în proiect, molipsit de ambianţă. Se apropie de microfon, unde ia poziţia de aşteptare a semnalului de începere.

Ciudat: toată forfota de pe scenă n-a impacientat publicul. Nu s-a auzit nicio clipă acel zumzet zgomotos, neplăcut, acea foiala caracteristică pauzelor prelungite; dimpotrivă. Cu sentimentul că asistă la ceva cu totul deosebit, şi mai ales cu presimţirea unui moment artistic de excepţie, născut „din trăire”, nu din repetiţii, dozaje de sunet şi tehnici savante, spectatorii urmăresc nu numai în linişte, dar şi cu maximă curiozitate toate aceste preparative atât de ciudate, atât de nefireşti pe o scenă de spectacol. Iată, forfota s-a terminat.

Mâna dirijorului „dă intrarea”. Corul şi orchestra atacă primele măsuri, sub privirile concentrate la maximum ale lui Alimoş, care parcă vrea să ghicească urmarea... Din nou, mâna dirijorului îi dă şi lui semnalul de intrare, ca şi beţele ţambalului lui Lae, pregătite să-i acompanieze partea solistică. Iancu „a intrat în cântec”, şi-a dat drumul la voce cu toată puterea, cu toată încrederea, superb. Mâna dirijorului „întreţese” linia melodică principală cu intervenţiile ansamblului, iar totul sună perfect. Se cântă divin, ca în transă, trăirea este maximă, iar rezultatul - un miracol artistic. Publicul este vrăjit, muzica e ascultată cu sufletul la gură, transfigurat. Finalul declanşează nebunia: urale ca la meci. Triumf!

Din culise, prezentatorul îşi face apariţia; ajunge la microfon, de unde spune:

— Doamnelor şi domnilor, felicit din toată inima pe artiştii vâlceni nu numai pentru extraordinara valoare muzicală a piesei, ci şi pentru ingeniozitatea mizanscenei! Pe mine aproape mă convinseseră că formaţia şi solistul nu s-au întâlnit niciodată...

Pe cuvintele prezentatorului, Lae sare de lângă ţambal, apucă unul din microfoanele plantate în scenă şi spune, spre deliciul spectatorilor:

— Să-mi sară ochii, să nu mă mişc d-aici dacă nu-i adevărat!

Lumea râde în hohote; din sală izbucnesc aplauze, prezentatorul nu ştie ce să facă, Lae trece la locul lui, lângă ţambal. Alimoş preia conducerea jocului. în timp ce prezentatorul se retrage în culise, Iancu anunţă:

— Doamnelor şi domnilor... vă mulţumim pentru înţelegere... pentru răbdare... pentru aplauze... Vă asigur că nu e vorba de o „găselniţă regizorală"; pur şi simplu cântăm împreună la prima vedere! Vă mai propunem un cântec; sper să nu vă dezamăgim nici de data asta, cu atât mai mult cu cât îl veţi cânta împreună cu noi! Am să vă explic imediat cum... Piesa se numeşte „Mi-a fugit dorul de-acasă". Atenţie la mine!

De-acum, Iancu este perfect stăpân pe el, pe scenă şi pe public. A înţeles „tehnica"; aşteaptă intrarea ansamblului, apoi intrarea solistului, apoi... Apoi se instalează, din nou, pe scenă şi în sală, acea atmosferă de graţie, când harul divin parcă a pogorât peste artişti şi public.

Acordul final ridică publicul în picioare: aplauzele zguduie sala, copleşindu-i pe artiştii din scenă. Din culise încep să iasă, şi să se amestece printre interpreţi, aplaudându-i, ceilalţi cântăreţi care au format distribuţia

spectacolului, într-un gest de superbă solidaritate artistică.

Iancu se înclină, fericit; nu-i vine să creadă. La fel se înclină vâlcenii lui, de pe scenă. La un moment dat, doamna în vârstă, în picioare, îi face semn cu mâna. Iancu o recunoaşte, se înclină cu adresă, mulţumindu-i; de-abia acum distinge sala, începe să perceapă figuri, chipuri distincte. Panoramează cu privirea, înclinându-se mereu, răspunzând valului de entuziasm din sală. Dar ochii lui caută... caută pe cineva. Nu găseşte chipul căutat.

37.

E noapte. Un cadru strâns (apropiat) ni-l înfăţişează pe Alimoş concentrat, la volanul maşinuţei sale (privit din faţă, prin parbriz), străduindu-se să străpungă întunericul cu privirile. De două - trei ori, maşini care vin din sensul opus îi luminează chipul, după care se revine mereu la încadratura şi la regimul iniţial de lumină. La un moment dat, cadrul se lărgeşte; de-abia acum o descoperim pe Mioara, aşezată în scaunul de lângă Iancu.

E ghemuită de frig şi aproape adormită. Iancu întoarce o clipă capul, o priveşte, apoi - cât poate de încet, opreşte maşina pe marginea şoselei. Mioara se trezeşte, dar nu de tot. Iancu trage o pătură de pe bancheta din spate, cu care îşi înveleşte „pasagera". Femeia simte, deschide ochii, zâmbeşte - jumătate adormită -, apleacă puţin capul până simte umărul lui Iancu, pe care îşi lasă capul de-a binelea, cuibărindu-se acolo. Pe faţă i se citeşte o expresie de bucurie liniştită. Alimoş o priveşte cu dragoste şi o sărută, dar cu grijă, pentru a nu-i strica somnul. Încet, foarte încet,

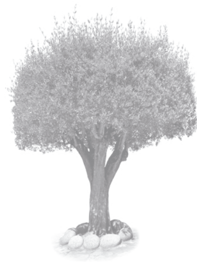
desprinde maşina de pe marginea carosabilului. Maşina a căpătat viteză. Iancu conduce atent, concentrat, scrutând întunericul.

SFÂRŞIT

Ion Bucheru

Competiția

scenariu pentru un lung metraj de ficțiune

PREFAȚĂ

Scenariul oferit acum cititorilor a împlinit trei decenii de aşteptare la sertar. M-am hotărât să-l „scot în lume” și să-i povestesc istoria, pentru că merită, veţi vedea.

Ideea „Competiţiei” s-a născut în urma întâlnirii cu un cercetător. De fapt – o femeie, pasionată de profesie şi de muncă până la uitarea de sine. M-a impresionat cu atât mai puternic cu cât era superbă, înzestrată cu toate harurile pentru a fi o răsfățată a vieţii. Întreaga ei fiinţă – fizică, intelectuală, spirituală, socială – contrazicea imaginea „şoarecelui de bibliotecă” sau de laborator; părea născută să fie „bibeloul de porţelan”, femeia iubită, curtată, dorită, ţinută în puf – cum se spune. Numai că ea – ce să vezi? – nu găsise timp, până la 30 de ani pentru ceea ce se cheamă viaţă personală; trăia cu intensitate maximă pentru muncă, pentru proiectele în care era implicată, amânând mereu momentul întemeierii unei familii, refuzând, de fapt, viaţa tihnită, îndestulată pe care zeci de bărbaţi ar fi fost fericiţi să i-o ofere.

Am vrut să scriu un scenariu – portret, având sub priviri modelul uman sclipitor pe care tocmai îl întâlnisem, dar cunoştinţele mele precare în materie de ştiinţă aplicată (zona de interferenţă între laborator – staţie pilot – uzină industrială) m-au determinat să apelez la ajutorul unui vechi și bun prieten, inginerul dramaturg şi publicist Dorel Dorian. Ne-am hotărât să scriem scenariul împreună, lui revenindu-i alegerea domeniului de cercetare abordabil unei echipe de filmare, și stabilirea datelor tehnice ale subiectului, pentru o maximă credibilitate.

„Pilula” de prezentare a scenariului (cele două pagini de subiect, cum se cerea pe vremea aceea) a fost depusă la o casă de filme. Am aşteptat verdictul mult şi bine. De fapt, doar mult, pentru că bine nu are cum să-ţi fie dacă, timp de doi ani, nu-ţi spune nimeni nimic despre soarta proiectului tău.

Totul – până într-o zi, când au început să zbârnâi telefoanele, în căutarea celor doi autori. Eram invitaţi de urgenţă, și nu la casa producătoare, ci direct la etajul II al CCES (Consiliul Culturii și Educaţiei Socialiste), unde ne aştepta vicepreşedintele responsabil cu cinematografia. Dorian n-a răspuns invitaţiei; sătul de aşteptare, sceptic cu privire la şansa de succes, speriat de perspectiva puzderiei de sugestii stupide şi observaţii când ai de-aface cu un producător de asemenea nivel, a părăsit proiectul, lăsându-mă singur în faţa „forurilor”. De fapt, ce se întâmplase? De unde până unde chemare grăbită, în regim de maximă urgenţă, după doi ani de tăcere?

Mult mai târziu am aflat că, de la Cabinetul II (celebrul birou al Elenei Ceauşescu), venise către CCES și Cinematografia română mustrarea aspră, apăsată şi ultimativă: cum se poate ca filmul românesc să nu aducă pe ecran figura luminoasă a femeii – cercetător care se devotează cu toată fiinţa ei ştiinţei înaintate, pusă în slujba poporului? Oare scenariştii nu au ochi să vadă

exemplul mobilizator pe care însăşi tovarăşa academician doctor îl oferă naţiunii şi mapamondului?

Concret, trebuia introdus rapid în planul de producţie al cinematografiei pentru 1989 un asemenea film, dacă nu chiar portret, măcar pe-aproape... Strânse cu uşa, „forurile" au convocat casele de filme (patru la număr) care, la rândul lor, au luat la puricat portofoliile de propuneri adunate de-a lungul timpului.

Aşa s-a descoperit că, în urmă cu doi ani, doi autori au ofertat scenariul unui film – portret, personajul principal fiind o femeie – cercetător, şi chiar (culmea norocului!) în domeniul chimiei! Că bieţii autori nu se gândiseră vreo clipă să se inspire din exemplul luminos al savantei de unanimă recunoaştere internaţională, asta nu mai conta; vor avea grijă forurile să aducă scenariul la ceea ce trebuie să fie ca să placă sus...

Dorel Dorian bănuise în ce aventură urma să intre oricine se înhăma la o asemenea treabă; renunţase din start. Eu m-am încăpăţânat să încerc marea cu degetul; simţeam că e de datoria mea să aştern pe hârtie gândul iniţial, deşi nu îmi era de loc străin calvarul observaţiilor de tot felul care, uneori, făceau de nerecunoscut un scenariu trecut prin toate filtrele până să ajungă la platoul de filmare. De la colegul care abandonase cursa, am primit un ajutor important: mi-a plasat acţiunea în domeniul fabricării fibrelor ceramice rezistente la temperaturi foarte înalte, zonă în care combinatul din Târgovişte producea pentru NASA, livrând americanilor plăcuţe ceramice pentru blindajele exterioare ale navetelor spaţiale.

M-am apucat să scriu scenariul. Pe măsură ce povestea se închega iar personajele prindeau contur, aproape că savuram cu oarece sadism surpriza momentului în care diverşii consilieri de la diverse cabinete, cei ce aşteptau cu sufletul la gură textul filmului politic al anului, aveau să găsească în el nişte oameni ca

toţi oamenii, ataşaţi până la devoţiune, desigur, laboratorului şi uzinei, dar trăind, muncind, iubind, suferind, sperând, pendulând între bucuria succesului şi dezamăgirea sau chiar disperarea eşecului. Nu eroi ai muncii socialiste, nu femeia mamă, soţie devotată, savant vestit (ă), cetăţean cu conștiință înaintată, flancat (ă) de biroul organizaţiei de bază în frunte cu secretarul de partid. Nu, nimic din ceea ce (nu probabil, ci sigur) aşteptau consilierii pentru a putea raporta îndeplinirea misiunii. În locul personajului aşteptat, textul creiona o femeie pasionată de munca ei, frumoasă, sclipitor de deşteaptă, singură, chinuindu-se să aleagă între doi bărbaţi, de fapt – între două moduri de a iubi, încercând să-şi rostuiască viaţa cât mai apropiat felului ei de a fi, de a concepe existenţa, munca, fericirea...

Pentru a spune tot adevărul, iată, recunosc: am pornit la treabă, chiar şi de unul singur, cu dorinţa de a-mi rezolva un „of" care mă rodea de aproape trei ani. Demnitarul care îmi cerea scenariul cu extremă urgenţă, îmi scosese din planul de apariţii al Editurii Eminescu, în ultima clipă, un roman predat, aprobat de editură şi trimis în tipografie, pentru tipărire. În ciuda insistenţelor mele de a primi măcar o explicaţie, dacă nu o aprobare, „forurile" au refuzat orice răspuns. Acceptând comanda scenariului, am crezut că pot negocia, negustoreşte, deblocarea apariţiei romanului, înainte ca observaţiile sau respingerea totală a scenariului (previzibilă, de altfel) să desfiinţeze orice marjă de negociere. Eram hotărât să nu maculez scenariul prin executarea indicaţiilor ce urmau să vină - eram sigur, cunoșteam mecanismul! – de la consilieri, cabinete, foruri, consultanţi...

N-a fost nevoie să rezist. Scenariul, decupat de directorul de imagine şi regizorul George Cornea şi predat cu câteva luni înainte de decembrie 1989, a devenit „victimă colaterală" absolut

nevinovată a evenimentelor binecunoscute. Cine mai făcea filme atunci, când pe stradă mureau oameni, şi chiar în anii de după? Iar când au început să apară, cu chiu-cu vai, două-trei filme într-un an, pe cine mai interesa destinul unei cercetătoare, fie ea superbă şi deşteaptă, dacă alte tipuri umane ocupaseră prim-planul societăţii româneşti?

Aşa se face că scenariul a intrat nu în producţie, ci în sertar. Stă acolo de la revoluţie. Îl public, ştiind bine că aceasta este soarta lui: să devină, în cel mai fericit caz, câteva zeci de pagini dintr-o carte. O fac din obligaţie morală faţă de persoana pe care am cunoscut-o şi admirat-o cândva, dar şi faţă de o întreagă breaslă pe cale de dispariţie prin emigrare: breasla cercetătorilor români, plecaţi cu sutele şi cu miile „spre alte zări de soare pline", cum spune poetul, în căutare de lucru. I-am cunoscut, le-am admirat munca, pasiunea, ba chiar fanatismul; am trăit vremea când firme celebre din Occident livrau patente românilor porniţi să se industrializeze, apoi răscumpărau patentele cu bani frumoşi, pentru că inventivitatea dâmboviţenilor perfecţiona originalul, sporind calitatea produsului şi economisind materie primă şi energie. Nu este lamentare de nostalgic, ci constatare obiectivă a unei realităţi: câştigul libertăţii mult şi pe drept râvnite ne-a costat dispariţia a zeci şi zeci de fabrici, uzine, combinate, platforme industriale, institute de cercetare.

Da, a fost o vreme când scenariştilor li se cereau obstinat „filme de producţie", ba chiar li se propuneau („propuneau" este un eufemism!) drept model de personaj pozitiv chipurile luminoase ale conducătorilor iubiţi, dar cine îşi imagina că, odată cu presiunea unei comenzi sociale absurde, troglodite, se vor duce pe apa sâmbetei chiar... uzina, laboratorul, staţia pilot, institutul de cercetări, licitaţiile internaţionale de creativitate tehnică în care românii triumfau?

Şi dacă toate acestea sunt pe cale de dispariţie, dacă ei, cercetătorii, s-au împrăştiat în cele patru zări, ce rost ar mai avea un film despre lumea lor? Şi dacă, prin cine ştie ce miracol, s-ar face un asemenea film, cine s-ar duce azi la Mall să-l vadă, când oferta de spectacol cinematografic flatează și formează cu totul alte gusturi - pe care mă abtin să le comentez?

Poate că, totuşi, cititorii mai curioşi din fire, interesaţi să ştie cum a fost, cum trăiau, munceau, luptau, sufereau şi visau cândva nişte semeni de-ai lor, vor zăbovi câteva zeci de minute, parcurgând textul acestui scenariu şi filmându-şi apoi, în imaginaţie, pentru uz personal, povestea eroilor din „Competiţia". Dacă vor încerca, vor descoperi un joc interesant, pasionant chiar, în deplină libertate (nu asta ne-am dorit?) de a alcătui distribuţia ideală, cu actorii preferaţi. Pot filma – imaginar, desigur, - chiar în uzina în care și echipa din 1989 se pregătea să filmeze. Nu trebuie să-i descurajeze aspectul dezolant al acestei uzine intrate acum în paragină, din care utilajele noi, performante și spectaculoase au fost demontate și duse în uzinele din ţara investitorului strategic, de fapt – ţeparul devenit proprietar pe mai nimic în România; imaginaţia poate corecta realitatea, filmând uzina așa cum arăta înainte de jaf.

Vă invit, deci, să realizaţi un film; să-i fiţi regizor, sunetist, scenograf, editor de imagine. Scenariul vă stă la dispoziţie, trebuie doar să-l citiţi. Vă urez lectură plăcută şi... inspiraţie. Vă aşezaţi comod în fotoliu, rostiţi – cu încredere în talentul dumneavoastră de cineast – comanda „motor!", iar la sfârşit, comanda „stop!", şi... gata. Vedeţi ce uşor se face un film?

AUTORUL

PERSONAJELE:

IRINA MAVRODIN - cercetător la Institutul pentru materiale noi;

ILIE BUJOR - cercetător la același institut;

SANDU PÂRVULEȚ - cercetător la același institut;

LUCIAN CRISTEA - directorul institutului;

PETRE NASTA - economist, conf. univ. la Academia de Studii Economice;

SORIN TODIRAȘCU - directorul combinatului chimic din...

MIOARA TODIRAȘCU - soția directorului;

MIRCEA AVRAM - tehnolog șef la combinat;

FATA CU FIBRELE

MÂRZACU - reprezentatntul centralei care a comandat fibrele;

RECTORUL ASE

ELVIRA, MAMA LUI PETRE NASTA

Secvenţa 1

Compartiment tren cl. I

Compartimentul unui vagon de clasa I. O femeie frumoasă, interesantă, tânără (circa 30 de ani), răsfoieşte filele unui dosar cu documentaţie tehnică, parcă pentru a-şi împrospăta elemente, cifre, date ce-i vor fi necesare într-o discuţie apropiată, importantă. În dosar, obiectivul distinge şi câteva prospecte în limba engleză, germană, franceză. E aproape comic contrastul dintre preocuparea pentru cifre, grafice, tehnică a acestei femei deosebit de atrăgătoare, şi îndeletnicirile celorlalţi ocupanţi ai compartimentului, în care doi-trei bărbaţi cu figuri serioase rezolvă, absorbiţi, ultimele definiţii din nişte careuri de cuvinte încrucişate.

Pe fereastră au început să se zărească blocurile de la intrarea în Bucureşti. Cele câteva cadre ce rezumă, într-un fel, ultimele minute ale călătoriei, cuprind şi titlurile de generic, însă fără titlul filmului.

Trenul a oprit în Gara de Nord. Femeia – personaj central al secvenţei şi al filmului -, inginera Irina Mavrodin, şi-a luat

sacul de voiaj din portbagaj, pune înăuntru dosarul, iese din compartiment, străbate culoarul, îndreptându-se spre ieşire. Peronul nu este foarte populat, ceea ce face cu atât mai vizibilă reacţia – la apariţia ei în cadrul uşii – a celor doi bărbaţi care o aşteaptă. În clipa când Irina a apărut, cei doi (care nu se cunosc şi nici măcar nu bănuiesc că aşteaptă una şi aceeaşi persoană) se precipită spre scară, pentru a o ajuta. De-abia când Irina coboară treptele scării, susţinându-se cu ambele mâini, de câte o mână întinsă de către cei doi bărbaţi, numai atunci Petre Nasta şi Ilie Bujor (aşa se numesc cei doi) realizează situaţia creată. Titlul filmului – COMPETIŢIA – se supraimpresionează pe imaginea celor trei, oprită câteva clipe în stop-cadru. Se reia mişcarea. După o privire lungă, iscoditoare din ambele părţi, Irina face prezentările, fără să auzim însă nicio replică. Bărbaţii îşi strâng mâinile, înclinându-se uşor, apoi toţi pornesc de-a lungul peronului, spre ieşirea din gară. (Aparatul preia grupul din faţă.) Nu din replici – care, în continuare, nu se aud – ci din gesturi, mimică, atitudine, înţelegem că Ilie Bujor se explică; îşi dă seama că e „în plus", cum se spune... Irina îl linişteşte, şi conferind un sens – poate chiar cel real – întâlnirii sale în gară cu Ilie Bujor, scoate din sacul de voiaj dosarul cu documentaţia tehnică, înmânându-i-l şi explicând ceva. Bujor ia dosarul, sărută mâna femeii, îl salută pe Nasta şi grăbeşte pasul spre ieşire.

De-acum, Nasta o ia de braţ pe Irina, conducând-o tandru şi protector spre autoturismul ce-i aşteaptă afară, un Oltcit alb, pe care Ilie Bujor îl va urmări câteva clipe cum se îndepărtează. Înţelegem - ca şi Bujor, probabil - că Petre Nasta este bărbatul care trebuia să se afle acolo; prezenţa lui pe peron era cea prevăzută, aşteptată, dorită de către Irina Mavrodin, cei doi formând un cuplu de toată frumuseţea. Maturităţii bărbatului

– circa 37-39 ani – distincţia îi conferă parcă şi mai mult farmec (siguranţă de sine, echilibru, un mod firesc de a fi interesant, real atrăgător.) Gesturile, privirile, atitudinea fiecăruia, totul anunţă nu numai intimitate, armonie, ci şi un soi de comuniune între cei doi, la un nivel afectiv şi intelectual superior.

Secvenţa 2

Staţia pilot a Insitutului de cercetări şi proiectări pentru materiale noi I.M.N.

Ne aflăm în incinta staţiei pilot a I.M.N., insitut de a cărei activitate se leagă, într-un fel sau altul, personajele întâlnite în secvenţa anterioară. La masa de lucru se află un bărbat înalt (35-38 de ani), tocmai citeşte indicaţiile unui terminal de măsură şi corecţie a parametrilor de procese. Este Pârvuleţ, unul din cei trei autori ai brevetului fibrelor ceramice, despre care se va vorbi pe parcursul întregii acţiuni. Sobru, sigur pe el, zgârcit la vorbă dar foarte exact în expresii, nu se aprinde şi nu se dezumflă uşor. Lucrează concentrat. Undeva, în spatele lui, Ilie Bujor, coleg cu el, coautor al invenţiei (alături de Irina Mavrodin, femeia întâlnită în secvenţa 1), nu-şi găseşte locul. Este – ca tip uman – opusul lui Pârvuleţ; ceva mai scund, febril, în permanentă mişcare, are un aer de om uşor împrăştiat, dar iradiază un farmec aparte.

BUJOR (după o vânzoleală îndelungată prin cadru) - De fapt, ce vrea de la Irina?

Pârvuleţ nu răspunde; continuă să citească ecranul, concentrat, scoţând nişte însemnări. Bujor vrea un răspuns; vine şi se postează în faţa colegului său, forţând astfel răspunsul.

BUJOR: - M-ai auzit?

PÂRVULEŢ (ridică ochii, răspunde calm): - Nu ştiu, n-am chemat-o eu. Dar ştiu ce vreau de la tine: să mă laşi să lucrez.

BUJOR (iritat): - Ce să lucrezi, omule? N-auzi că o luăm de la capăt?

PÂRVULEŢ (imperturbabil): - Tocmai de-aia trebuie lucrat. Chiar şi tu. (Îşi continuă treaba în linişte, câteva clipe.)

BUJOR (ca și cum ar vorbi singur): - Efectiv, la gară n-am ştiut ce să-i spun! (brusc sare la altă idee; alt ton): O aştepta un tip, cu Oltcit alb... (Pârvuleţ nu răspunde, nu încurajează deloc discuţia, mai ales pe tema asta. Bujor nu se lasă): Mârzacu a promis că vine? (Pârvuleţ tot nu răspunde; Bujor continuă, din nou ca pentru sine): M-a scos din sărite individul...

PÂRVULEŢ (sincer mirat): - Mârzacu?

BUJOR (explozie): - Oltcitul alb! Dichisit, cu o mie de spray-uri; şoferul-proprietar o aştepta la peron. Iar eu... în plus!

PÂRVULEŢ (din nou, priviri mirate): - Asta te frământă pe tine, din toată situaţia?

BUJOR (apăsat): - Şi asta.

Pe discuţia lor intră în încăpere Irina Mavrodin, în halat alb (aer de cercetătoare, arată admirabil), însoţită de un bărbat corpolent, 45-48 ani, cu o evidentă siguranţă de sine, nu atât interioară, cât mai ales a funcţiei, a poziţiei sociale. Este Mârzacu, reprezentantul Centralei care a contractat fibrele cu Institutul.

IRINA (bine dispusă): - Bună ziua la toată lumea! (Reacţie de răspuns, la Pârvuleţ şi Bujor.) M-aţi chemat, am venit. Care-i problema?

BUJOR (spre Mârzacu): - N-aţi informat-o?

MÂRZACU: - Când? Ne-am întâlnit la intrare...

BUJOR (maliţios): - Atunci... aveţi cuvântul. Scaun îi dau eu, apă îi aduce Pârvuleţ... (se precipită spre un scaun, îl

aşează la îndemâna Irinei; Pârvuleţ, bineînţeles, nu se mişcă din loc.)

MÂRZACU (luat repede îşi pierde o parte din aplomb): - Să n-o luăm aşa, doar v-am explicat şi dumneavoastră, şi directorului Cristea... Nu e bunul plac al cuiva, ci o necesitate. E drept, neprevăzută, dar...

IRINA (intuind o problemă foarte serioasă): - Nu mă mai fierbeţi! (Spre Bujor, cu reproş): Dacă s-a întâmplat ceva, trebuia să-mi fi spus la gară!

BUJOR: - Pe peron? În prezenţa nu ştiu cui?!

PÂRVULEŢ (taie scurt): - Gata, Ilie! (Către Mârzacu): Fiţi bun şi prezentaţi, din nou, situaţia, în câteva cuvinte.

MÂRZACU: - Treaba e simplă. Dumnea...

BUJOR (explozie, îi taie cuvântul): - Simplă??!!

PÂRVULEŢ (mai autoritar): - Ilie! (Spre Mârzacu): Scuzaţi, vă ascultăm.

MÂRZACU: - Deci, institutul dumneavoastră a realizat, la comanda Centralei noastre, fibre ceramice pentru izolări termice, capabile să reziste la 1150 grade. Pe baza rezultatelor de aici, din staţia-pilot, noi, Centrala, am pornit la construirea unui modul uzinal, la fabrica lui Todiraşcu...

IRINA (precizare): - Dumneavoastră în colaborare cu noi, institutul, doar de-acolo vin! Şi am stat câteva luni bune, dacă nu mă înşel...

MÂRZACU: - Perfect adevărat! Aşadar, ambele părţi, cooperând strâns, s-au apropiat de finalizare. Numai că... a survenit o noutate: comenzi prioritare, cu destinaţie internă şi la export, ne obligă să asimilăm rapid produse ce comportă temperaturi de 1300-1350 grade... (Reacţie vizibilă la Irina; aproape s-a sculat de pe scaun) - Deci, avem nevoie de fibre rezistente la această temperatură. Asta e problema...

IRINA (frământare vizibilă): - Ştiţi de unde am pornit? De la 800 grade; iar până la 1150 grade ne-au trebuit doi ani!

MÂRZACU: - Ştiu... şi vă cred... dar vă rog să credeţi şi dumneavoastră: avem nevoie de izolare pentru 1350! Nu e vina noastră că v-o cerem acum, după cum nu e vina cercetării că nu o poate oferi încă... Nu de vinovăţii e vorba, ci de o soluţie...

IRINA (către Pârvuleţ şi Bujor): - Cristea ştie?

PÂRVULEŢ: - Evident. Îl aşteptăm, din clipă-n clipă...

Exact pe replică, uşa se deschide şi în încăpere pătrunde... nu Cristea, cum se aşteptau toţi, ci o tânără, în ţinută de oraş (cu pardesiu, basc, umbrelă şi cu un halat alb pe umeri.) Fata salută, apoi, timid:

FATA: - Sunt de la Combinatul „Protex", lucrez la aprovizionare şi mi s-a spus că la dumneavoastră aş putea rezolva... pentru nişte fibre...

BUJOR: - Ce fibre, domnişoară?

FATA (parcă şi mai intimidată) - Am montat o coloană specială, a cărei izolaţie n-a rezistat. Lucrează la 1200 grade. Fibrele dumneavoastră se spune că rezistă...

Bujor e gata să explodeze, dar Pârvuleţ, intuind pericolul, vine repede spre ea.

PÂRVULEŢ: - Numai la 1150 grade, deocamdată. Poate că, săptămânile următoare...

FATA (încurajată de calmul şi atitudinea cooperantă a lui Pârvuleţ, cu o speranţă): - Aş putea conta?... Cam 100 de tone... (Bujor începe să râdă.)

BUJOR: - Numai 100?

Fata nu mai ştie ce să creadă. Bujor regretă sincer ieşirea; încearcă să repare:

BUJOR: - Iertaţi-mă... (merge la un dulap, scoate un recipient cu fibre ceramice, pe care-l arată fetei) ... asta e tot ce există. Şi

pentru 1150, înţelegeţi? Dar vom avea şi pentru 1200, şi pentru 1300... câte doriţi! V-o promite Ilie Bujor...

Fata e impresionată; priveşte spre Bujor fascinată de credinţa care se degajă din cuvinte şi gesturi, dincolo de glumă sau (ceea ce ar putea să pară unora) poză. Pârvuleţ intervine, conchide:

PÂRVULEŢ: - Lăsaţi telefonul şi vă anunţăm noi... Veniţi cu foaie de comandă, la secţia comercială...

Pârvuleţ o conduce pe fată, spre uşă; aceasta mulţumeşte, priveşte încă o dată la Bujor cu o anume insistenţă, apoi iese, salutând.

MÂRZACU (care a urmărit toată scena extrem de atent): - Vocea producţiei! Acum, mă înţelegeţi?

IRINA: - V-am înţeles din prima clipă. Totul e să putem.

MÂRZACU (vrea să se lanseze într-o tiradă): - Nu mă îndoiesc că...

IRINA (taie scurt): - Nici eu. Problema este timpul. Vin dintr-o uzină care şi-a asumat, peste obligaţiile ei, asimilarea unui produs la anumiţi parametri. Modulul e aproape gata; între timp, angajamentul uzinei a devenit plan, înţelegeţi? Plan! Ce face Todiraşcu? Aşteaptă până găsim soluţia?

MÂRZACU (încurcat) - Eu... ce să vă spun... Ştiu ce ne trebuie. Mai departe, dumneavoastră...

Pe replica lui Mârzacu, intră Cristea, directorul institutului. E un bărbat în jur de 50 de ani, un om puternic, cu faţă inteligentă, mobilă, privire vie, cu o mare înţelegere a oamenilor şi situaţiilor. Vorbeşte cu o anume detaşare uşor ironică.

CRISTEA: - Salut, copii! Să trăieşti, Mârzacule! (Spre cercetătorii lui – Irina, Bujor, Pârvuleţ): Ce-i cu figurile astea? (Spre Irina) Te-a speriat Mârzacu?

Se apropie de Irina, îi sărută mâna cu un desăvârşit cavalerism, apoi – cald şi înţelegător:

CRISTEA: - Bine-ai venit şi... bine că ai venit. Trebuie stabilit modul de lucru.

IRINA (aproape simultan şi la unison cu Bujor): - Deci... s-a hotărât?

BUJOR (continuă şi precizează ideea): - O luăm de la cap?

CRISTEA: - Dacă trebuie, o luăm. Şi acum trebuie. Sunt bine informat (ultimele cuvinte le rosteşte subliniat.)

IRINA: - Termenul?

CRISTEA: - Ieri. (Zâmbet larg, inteligent) Nu glumesc! Pârvuleţ s-a apucat de alaltăieri. Nu ştiu Ilie ce face...

BUJOR: - Mă obişnuiesc cu ideea, deocamdată...

CRISTEA: - Necesar, dar insuficient. Irina, vii cu mine...

Cristea iese împreună cu Irina. Aparatul îi urmăreşte, apoi îi preia din faţă, în curtea institutului.

Secvenţa 3

Exterior curte Institut, unde se află şi staţia pilot

Discuţie în curs între Cristea şi Irina; totul, pe mişcare, plimbare în pas lejer pe aleea asfaltată.

IRINA: - Altă soluţie?

CRISTEA: - Importul. Absurd, atâta timp cât putem noi.

IRINA: - Am înţeles că trebuie... dar, uneori, trebuie nu coincide cu se poate.

CRISTEA: - Aici, coincide. Singura problemă e timpul; eu îţi ofer soluţia să-l dublezi, sau să-l reduci la jumătate, depinde cum o iei...

Irina se opreşte din mers; priveşte spre Cristea, nedumerită. Acesta îşi explică ideea:

CRISTEA: - Te întorci la Todiraşcu, termini rapid modulul, creăm acolo grup de cercetare, deci atacăm 1350 grade pe două fronturi: aici şi în uzină. Clar?

Irina a înţeles, confirmând atât înţelegerea cât şi acceptarea, cu un gest din cap. Cei doi continuă plimbarea.

CRISTEA: - Ai nevoie de vreunul dintre băieţi?

IRINA (la început, uşoară ezitare, apoi, ferm): - Cred că... mă descurc singură. Ei să „tragă" aici.

CRISTEA: - Cu Todiraşcu... întrevezi probleme?

IRINA: - E un om extraordinar. Tot ce e posibil, va face, dar ce îi cerem este... Dacă mă împotmolesc, vă chem.

CRISTEA: - Oricum, mă ţii la curent. Zilnic!

IRINA (zâmbind, pe glumă): - Am înţeles, să trăiţi!

CRISTEA (brusc, foarte serios; se opreşte, iar odată cu el, se opreşte şi Irina): - Te rog să reţii şi să crezi: dacă nu vă cerea Centrala 1350 grade, vă ceream eu! (Cu subînţeles ce va căpăta sens mai târziu); şi poate, mai mult! (Pe faţa Irinei citim ecoul deosebit al cuvintelor şi tonului lui Cristea. În timp ce se depărtează, Cristea întoarce capul şi-i spune): - Vă aştept pe toţi trei, peste o oră, la mine.

Irina se întoarce spre staţia – pilot. Intră.

Secvenţa 4

Interior staţia-pilot

Cei trei (Pârvuleţ, Bujor, Mârzacu) plus Irina, care tocmai intră.

MÂRZACU: - Deci?

IRINA (priveşte ceasul-brăţară): - La ora 12,00 la director. Acolo hotărâm tot.

Mârzacu îşi freacă mâinile, mulţumit. Înţelege că operaţiunea este pe un drum bun, din punctul de vedere al interesului Centralei.

MÂRZACU: - Aşeptăm cu încredere. (Salută şi se îndreaptă spre uşă; înainte de a apuca să iasă, aude vocea lui Bujor.)

BUJOR: - Deosebit de onoraţi... (Mârzacu iese. Bujor atât aştepta!) Ei, şi acum, că suntem între noi, cercetarea, fără intruşi... (O sonerie stridentă de telefon îl întrerupe. Bujor ridică receptorul, ascultă, apoi – cu ton maliţios): - Cu inginera Irina Mavrodin? Ca să zic aşa, cu plăcere... Imediat... (Invitând-o pe Irina la telefon şi astupând, o clipă cu palma, microfonul telefonului): Oltcit-ul alb, vă rog! Trăiască telepatia... şi intruşii!

IRINA (a preluat receptorul, în timp ce Pârvuleţ îl îndepărtează pe Bujor, cu un gest, de lângă telefon): - Alo!... Niciun deranj, aşteptam să mă suni. Nu, nu sunt iritată, n-am niciun motiv (privind spre Bujor), colegii mei sunt foarte drăguţi... Termin la 4. Numai că... plec înapoi noaptea asta, cu „0,40”; îmi cumperi tu bilet?... Trebuie, Petre. La 4 sunt în faţă! (Închide telefonul.)

Cât timp a vorbit Irina la telefon, Pârvuleţ s-a reapucat de lucru; şi Bujor s-a aşezat la masa lui, a deschis o mapă, dar - efectiv – n-a făcut nimic. Este evident că se află într-o continuă aşteptare, nu se poate concentra pe ceva.

IRINA (către Pârvuleţ): - Tu... chiar ai început? (Pârvuleţ confirmă, cu un gest mut.)

IRINA: - Pe vechile dozaje? (Gest de negaţie la Pârvuleţ,apoi):

PÂRVULEŢ: - Aş fi ajuns tot acolo. Ne trebuie altceva.

IRINA: - Şi?

PÂRVULEŢ: - Azi după masă am şarja, diseară... buletinul de analiză. Până pleci, îţi dau tot. (Zâmbet) Ţi-aduc eu la gară... Sau vine Ilie, că s-a specializat.

Irina izbucneşte în râs, un râs vesel, aproape tandru la adresa celui numit, deci fără nimic rău sau maliţios.

BUJOR (ca şi cum n-ar fi fost vorba despre el): - Şi dacă nu-ţi place ce-a obţinut Pârvuleţ, încearcă şi amestecul ăsta... Dacă vă iese şi vouă, în uzină, ce mi-a ieşit mie, aici.. (gest de jur-împrejur.)

Ia de pe birou o hârtie, o întinde Irinei; Pârvuleţ se ridică, citeşte şi el, odată cu Irina, apoi priveşte lung spre Bujor, în timp ce Irina priveşte la amândoi. Din joc înţelegem limpede ceea ce a înţeles şi ea, în această clipă: că „operaţiunea 1350 grade", de fapt, a şi început.

Suită de secvenţe 5 - 6 - 7 - 8

Interior Oltcit

Faţa Irinei. Puţin obosită, poate chiar cu ochii închişi... Cu capul lăsat pe spate.

Când aparatul se retrage – o descoperim pe scaunul din dreapta şoferului, în Oltcitul alb al lui Petre Nasta. Autoturismul opreşte încet, la bordură, Petre Nasta o priveşte atent, sesizând acea oboseală care i se adună Irinei pe nesimţite în colţul ochilor... Îi atinge cu degetele obrazul ca pentru a-i „şterge" un rid. Irina deschide ochii, se bucură... Fiindcă nu-i singură, poate... Fiindcă e smulsă, o clipă, din gândurile ei...

Stradă Bucureşti

În faţa maşinii, în stradă, înainte de a se urca, se opresc.

IRINA: - Petre, vreau să mergem la Otopeni, la Spital... (Şi iată maşina pe aleile Spitalului de la Otopeni. Irina deschide portiera.)

NASTA: - Să te însoţesc?

IRINA: - S-ar emoţiona... Încă nu. Când voi şti ce să-i spun despre noi... am să te recomand.

NASTA (reţinând-o încă o clipă): - I-am pregătit nişte flori... (Surâs): Nu numai cercetarea are idei...

Restaurant Bucureşti

Prin înlănţuire, din nou, îi regăsim pe cei doi – în seara aceleiaşi zile –într-un restaurant din afara oraşului, cu puţină lume. Un cadru plăcut, intimitate, bun gust. Irina şi Petre iau cina. Se privesc... De la distanţă văzuţi – din siguranţă, din gest – se simte un anume ascendent de experienţă şi vârstă, un anume firesc al lui Nasta, al bărbatului care iubeşte şi care nu se îndoieşte că este şi el iubit...

NASTA: - Trebuie să pleci neapărat astă-seară? Pari foarte obosită...

IRINA: - Trece. (Schimbând subiectul, parcă.) Tata voia să ştie dacă mai suntem împreună.

NASTA: - Ce i-ai răspuns?

IRINA: - Doctorii nu-i mai dau foarte mult. Nici nu mai aude, cred, ce-i vorbesc.. Nu i-am răspuns nimic.

Interior Oltcit

Şi iată-i în maşina care se îndreaptă acum spre gară. Prin parbriz – străzile oraşului noaptea... Dar mai mult decât exteriorul, oraşul, importantă e atmosfera dinăuntrul maşinii... La radio, sfârşitul unui concert de noapte.

NASTA: - Mâine împlinesc 39 de ani. Ce-mi urezi...?

IRINA: - Dacă deschizi pacheţelul, afli. (Nasta opreşte maşina, deschide pacheţelul, ambalat festiv şi aflat la îndemână în seiful bordului, citeşte, surâde... Sărută mâna femeii şi porneşte maşina din nou... Poate înainte, însă, îi mângâie părul, o sărută...

Exterior Gara de Nord

Ceasul gării care indică 0,30, Petre şi Irina înaintează pe peron. Au ajuns în dreptul vagonului. S-au oprit.

NASTA: - Şi acum? (Amândoi evită cuvintele grave, pe care le ştiu, şi le-au spus.)

IRINA: - Uzina, munca... Înţelegi ce înseamnă să iei de la capăt o treabă terminată? Practic, eram gata!

NASTA (cu reală părere de rău): - Mereu va fi ceva... Altceva...

IRINA (n-a realizat sau, poate, cine ştie...): - Să sperăm că va fi... Totdeauna!

NASTA: - Ne iubim, Irina, ești liberă, sunt liber, nimic nu ne împiedică să trăim omeneşte, frumos... Era să spun fericiţi...

IRINA: - Şi crezi că eu nu vreau?

Petre nu-i mai răspunde. Urcă primul în vagon, așează sacoșa de voiaj în portbagaj. A urcat şi Irina în urma lui. Pe coridorul vagonului se mai privesc câteva clipe.

NASTA: - Dar peste câteva luni, când nu voi mai avea niciun fel de fibre „rivale”?

IRINA: - Sper să am totdeauna ceva pasionant de făcut... cu care să te împart.

NASTA: - Poţi găsi şi aici. De ce la sute de kilometri distanţă?

IRINA: - Aici... acolo... (sens: același lucru!) Tu te-ai gândit toată ziua la cursul tău de mâine... Ţi-ai notat câte ceva, am

văzut. Eu m-am surprins preocupată de ce va spune Todirașcu... și de un gând nou, al lui Cristea...

NASTA: - Cine mai e și Cristea? La fiecare două minute...

IRINA: - Petre, nu fi copil... De asta nici n-am știut ce să-i răspund tatei... Tu mă vrei lângă tine, dar numai aici, și altfel. Și altfel nu pot fi. Fără viața mea aș fi pe jumătate...

Megafonul gării vestește plecarea trenului. Irina e la fereastra vagonului, Petre Nasta în dreptul ei, pe peron. Trenul s-a pus în mișcare, iar zgomotul roților a acoperit totul... Trenul se îndepărtează, cei doi privindu-se încă... Până când chipul lui Nasta nu se mai distinge... Sau, din unghiul lui Nasta, cel al Irinei, poate...

Secvența 9

Atelier uzină provincie

Un desen complicat, un ozalit tehnic, o planșă desfășurată – fixată pe o imensă planșetă – într-un atelier uzinal, așa cum ar fi văzută de cineva care o cercetează în detaliu.

Prin fereastra atelierului – inerenta mișcare, „curgere" a unei activități intense de montaj: piese ridicate și coborâte de macarale, în preajma unui cuptor de evidentă complexitate și, în sfârșit, oameni lucrând la un punct de comandă. Totul văzut peste umărul Irinei care urmărește – apreciază – ce s-a făcut între timp, în absența ei, în uzină.

Bărbatul de 50-52 de ani (Todirașcu), care cercetase până în acea clipă detaliile planului de montaj, se apropie de Irina.

TODIRAȘCU (replică dintr-o discuție în curs): - Știi ce înseamnă asta? (Irina confirmă, cu gest mut: știe) I-am „dat bice", ca să... stăm!

IRINA: - Nu stăm, experimentăm, exact ca la institut...

TODIRAŞCU: - Pentru mine... şi mai complicat!

Din spatele lui Todiraşcu, intră în cadru Mircea Avram, tehnolog în uzină, care continuă ideea directorului, cu adresă către Irina

AVRAM: - Oameni, energie, materiale... doar producţie, nu! Şi planul?

TODIRAŞCU (înțelegând că nu cu Irina trebuia discutată treaba asta; spre Avram): - Asta, cu Centrala discutăm. Ei n-au nicio vină; li s-a cerut, încearcă.

IRINA (în dezacord cu formularea lui Todiraşcu): - Ni s-a cerut, rezolvăm.

TODIRAŞCU (nu-i displace siguranţa femeii): - Chiar așa? Din câte știu, cercetătorul caută...

IRINA: - Cercetător este cel care găseşte.

Paradoxal, certitudinile Irinei îl liniştesc pe Todiraşcu, din ce în ce mai dispus să treacă peste toate complicaţiile şi implicaţiile unei amânări nici măcar definite ca durată.

TODIRAŞCU (realmente încântat): - Nu-mi displace definiţia. Mai concret, ce ţi-ar trebui?

IRINA: - Urgentarea dării în folosinţă a modulului, apoi... un mic colectiv de cercetare...

AVRAM: - Ce înţelegeţi prin „mic colectiv de cercetare"?

IRINA: - Două-trei ajutoare (gest la Avram; Irina observă, previne) niciun inginer! Plus: legătură telefonică cu I.M.N.-ul, poate chiar zilnic, curier din trei în trei zile, pentru buletine şi probe, şi mai ales... răbdare. Înţelegere şi răbdare.

AVRAM (explozie, spre Todiraşcu): - Așa nu se poate! Răbdare... până când? Ce, uzina stă pe banii mei? Apoi, la trei-patru inși care caută, sigur mi se vor cere trei schimburi la modul! De unde?

TODIRAŞCU (spre Avram): - Convoci mâine, la ora 10,00, pe Burlui, pe Dragnea, Biroul executiv, biroul tehnic, aprovizionarea şi şeful magaziei. Să-ţi răspundă ei.

AVRAM: - Ştiu bine ce-o să-mi spună! Nu e normal să blochez un spaţiu de producţie şi să încurc o uzină, pentru a rezolva o problemă pe care cercetarea trebuia să şi-o rezolve acasă...

TODIRAŞCU (enervat) - Cercetarea şi-a rezolvat-o, omule! Dacă noi, industria, îi cerem mai mult, e datoria noastră să punem umărul!

AVRAM: - Aici nu mai e vorba de „umăr"! Îmi cereţi... capul, şi buzunarul; al meu şi al oamenilor!

TODIRAŞCU (asta nu permite!) - Ştii ce, Avrame? Dacă e vorba de cap, aşa cum înţelegi tu, apoi eu, directorul sunt ăla care mi-l pun! Ţie... ţi-aş fi cerut să-l pui la stors, puţin, poate-ţi vine vreo idee...

AVRAM (defensiv, dar încă neîmpăcat cu ideea): - Eu... să ştiţi, am cerut la Centrală expertiză de economicitate. Să trimită specialist, să vadă cum se pun problemele, în ce condiţii muncim, de ce nu dau producţie...

TODIRAŞCU: - Vrei acoperire?

AVRAM: - Vreau să se ştie!

TODIRAŞCU:- Bine, Avrame... Nici eu n-am nimic de ascuns, să ştii. Dar... fii atent (grav): până avem expertiza, iei măsurile pe care le hotărăşte Biroul executiv. Clar?

Avram confirmă, cu un gest mut, că a înţeles şi se va conforma. Todiraşcu priveşte cu evidentă simpatie şi înţelegere spre Irina, care-i răspunde cu la fel de evidentă recunoştinţă. Pentru ea, este limpede: a câştigat. De mâine va declanşa „operaţiunea 1350 grade" în uzină.

Secvenţa 10

Interior, amfiteatru studenţesc

Amfiteatru studenţesc plin „ochi” (undeva la ASE, Construcţii sau Politehnică, dar, în orice caz, la un curs de Economie industrială.) Petre Nasta este aproape de sfârşitul orei de curs. În atenţia generală (fără nimic din foiala ultimelor minute, mai ales de la prelegerile plicticoase ale conferenţiarilor anoști), el rosteşte ultimele fraze, plimbându-se prin faţa studenţilor și gesticulând atât cât trebuie, ca să facă mai interesantă această expunere captivantă prin ea însăşi şi prin farmecul vorbitorului:

NASTA: - Azi, ca să te impui în circuitul mondial al valorilor materiale, trebuie să „simţi pulsul” pieţei, să fii cu un pas înaintea cererii, să o determini chiar! În conjunctura actuală imobilismul, izolarea, aşteptarea, cramponarea de vechi, sunt mortale. Ca și frica de greşeală. Unii îşi imaginează că, nefăcând nimic, n-ai cum să greșești. Fals! De altfel, teama de greșeală merge, de regulă, mână-n mână cu incapacitatea profesională, cu absenţa criteriilor. (Rumoare în sală.) În contextul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, noutatea ştiinţifică este o problemă de timp, pentru că – mai devreme sau mai târziu – toţi ajung la ea. Problema este dacă ajungi primul, deci dacă o poţi oferi tu, sau dacă trebuie să o cumperi... Notaţi cu majuscule şi subliniaţi cu două linii factorul TIMP!

Când a pronunţat cuvântul „timp”, de pe coridor se aude soneria care anunţă sfârşitul orei de curs; de altfel Nasta şi-a pregătit în mod evident efectul, pentru că exact cu câteva secunde înainte îşi luase ceasul-brăţară, pus pe catedră, şi-l legase la mâna stângă, pregătindu-se pentru sfârşitul orei...

În sală, totul a fost urmărit cu maximă atenţie; de altfel, câteva prim-planuri de ascultare ne-au sugerat caracterul acroșant

al acestui final de expunere. Petre Nasta îşi salută studenţii, îndreptându-se către ieşire. La uşă îl aşteaptă secretara institutului:

SECRETARA: - Domnu’ Nasta, sunteţi invitat la tovarăşul rector...

Nasta porneşte către rectorat. Drumul lui pe coridorul institutului este urmărit printr-un traveling lung, pentru a marca suita – şi ea la fel de lungă – a saluturilor cu care acest bărbat, încă tânăr, este întâmpinat în lumea din care face parte.

În sfârşit, Petre a ajuns în anticamera cabinetului; şefa de cabinet îl introduce prompt; Nasta nu este dintre aceia care aşteaptă. Rectorul îl salută, amabil, îl invită să ia loc, apoi:

RECTORUL: - Ştii ce se întâmplă când află lumea că eşti valoros, dragă Nasta?

NASTA: - Nu, tovarăşe rector. Nefiind în cauză...

RECTORUL: - Ba da, ba da! Ei bine, când îţi merge vestea... primeşti sarcini în plus. Nu e vina mea că toate expertizele dumitale s-au dovedit exacte. Acum, te solicită Centrala materialelor noi şi I.M.N.-ul...

Nasta - modest, disciplinat şi deloc deranjat de ideea că va avea ceva de făcut, deci pe glumă:

NASTA: - Dacă e ordin, cu plăcere...

RECTORUL: - Da, e o solicitare urgentă, directorul n-a intrat în amănunte, la telefon... Am impresia că e un fel de litigiu. Centrala doreşte avizul dumitale... Să estimezi, adică, temeiurile asimilării unui produs în condiţii oarecum dificile... Interesant este că directorul institutului, Cristea, îţi cere chiar mai mult! Dar cei trei inventatori ai produsului te vor pune în temă. Uite numele şi numerele de telefon...

Rectorul îi întinde lui Nasta o hârtie, pe care apucase să noteze ce i se dictase, probabil, la telefon. Petre ia hârtia,

citeşte, apoi rămâne o clipă pe gânduri: nu ştie cum să repună în cauză participarea sa la acţiunea solicitată. Rectorul observă, întreabă:

RECTORUL: - Vreo problemă?

NASTA: - Mă tem că da... Am fost solicitat nominal? (Rectorul îl priveşte ciudat.)

RECTORUL: - Evident... Riscurile notorietăţii!

NASTA: - Și... credeţi că n-ar fi posibil să-i ajute altcineva, din catedră...?

Văzând privirea şi mai neîncurajatoare a rectorului, Nasta se opreşte, simţind nevoia unei explicaţii, chiar vagi, chiar aproximative:

NASTA: -... Motive personale, strict şi absolut personale... Mi-este greu să explic... Cineva apropiat este implicat în proiect.

RECTORUL: - De la un anumit grad de importanţă a sarcinilor, motivele personale se păstrează pentru uzul strict personal. Mi-ar fi greu să explic Centralei, poate şi ministerului, faptul că te recuzi pentru a evita o suspiciune absolut ipotetică. Eşti cel mai potrivit! Şi nu ţi se cere o decizie, ci doar un punct de vedere. Vor fi şi altele, cert... (Brusc, Nasta se hotărăşte)

NASTA: - Bine, vă rog să mă scuzaţi...

Cei doi se despart cordial, cum a fost şi începutul dialogului lor.

Secvenţa 11

Interior locuinţă Petre Nasta

Un interior de trei camere, nu foarte luxos (apartament în bloc nou), dar trădând o preocupare deosebită pentru confort, un gust sigur în alegerea mobilierului , a celor 3-4 tablouri

şi mai ales preocupări intelectuale temeinice şi multilaterale (bibliotecă impunătoare, cu lucrări de referinţă în câteva limbi de circulaţie, ceva reviste economice străine etc.). Este apartamentul lui Nasta, la o oră de seară. Petre se află la birou, lucrează concentrat. La un moment dat, în cadrul uşii apare Elvira Nasta, mama lui, invitându-l la masă. Petre face un gest; a auzit, va veni, dar continuă să noteze, la fel de absorbit, câteva elemente dintr-un material pe care aparatul citeşte, în treacăt, cuvintele „Ceramica industrială în lume”. Elvira îl priveşte câteva clipe cu o dezaprobare înţelegătoare şi aproape duioasă, de mamă – pe de o parte mândră de copilul ei, pe de altă parte dorindu-i mai multă relaxare, mai multă odihnă, viaţă personală. Deodată, din camera mare (ce serveşte şi de sufragerie) sună telefonul. Elvira se precipită spre telefon, apoi – cu voce tare, spre Nasta - Irina la telefon... Sună din provincie...

Petre sare de la birou, în câteva clipe este cu receptorul în mână:

NASTA: - Alo, da... Cărei întâmplări fericite îi datorez... (Pauză de ascultare scurtă): O „pilă”?!

De la celălalt capăt al firului (văzută în imagine) - Irina.

IRINA: - „Pila” mea nu vizează decizia finală... Dacă accepţi, te vei lămuri singur. Tot ce te rog este să accepţi, Petre. M-am gândit că, aflând despre cine e vorba, s-ar putea să...

NASTA: - De unde ştii că mi s-a şi cerut...?

IRINA: - Dragul meu... Informaţia este oxigenul cercetării. Am aflat de la Mircea Avram, fostul tău coleg... (Schimbă tonul, subliniind participarea directă): - Petre, înţelege-mă, nu vreau să faci o concesie. Cu atât mai puţin pentru mine... E o treabă extrem de serioasă. O întreagă uzină aşteaptă...

NASTA: - O întreagă uzină? Eu am înţeles că... trei autori formidabili!

IRINA: - Uzina şi formidabilii. Vino, te rog!

De-acum, Nasta „negociază” o hotărâre luată de mult, dar o face cu farmec, aşa cum ştie el.

NASTA: - Dacă aşa te mai pot vedea... Bine, vin. Poate mai recuperăm şi restanţele... (Pauză)

La celălalt capăt al firului, Irina se bucură ca de o mare victorie.

IRINA: - Anunţă-mă când vii!

NASTA: - Neapărat. Din prudenţă.

IRINA: - Nu mai am fise... Te aştept!

Irina închide telefonul. Un telefon public, automat, într-o centrală telefonică de provincie. Pe faţa ei – aceeaşi dispoziţie bună, deşi mai e ceva... O anume circumspecţie, parcă... Ceva a intrigat-o? Aluzia la „prudenţă”? Sau poate ceva mai înainte, când Nasta a amintit de cei trei autori?

Nasta a închis şi el telefonul, îndreptându-se spre birou, ca pentru a-şi continua lucrul. Mama sa îl opreşte, însă: - Ajunge! Se răceşte mâncarea!

Petre ia loc la masa pregătită deja, începând să mănânce.

Secvenţa 12

Interior garsonieră Ilie Bujor

O secvenţă-pandant faţă de cea anterioară, de astă dată în garsoniera lui Ilie Bujor. Suntem în aceeaşi seară, tot la oră târzie, mult mai târzie decât cea la care s-a consumat acţiunea din secvenţa anterioară. Un interior nu sărăcăcios, nici „boem”, ci mai degrabă de om fără un interes deosebit faţă de „habitat”,

de confortul locuinței; e greu de imaginat cum într-o garsonieră s-au adunat atâtea obiecte tehnice, de la planșetă de proiectant până la aparate de tot felul...

În încăpere, Ilie Bujor lucrează absolut concentrat. Pârvuleţ bate la uşă, bate şi în planşetă, apoi în fruntea lui Ilie.

PÂRVULEŢ: - Tu mă auzi, Ilie? Am sunat, am ciocănit la uşă, am intrat... Sunt aici! Ilie, fără să ridice ochii – îl „vede".

BUJOR: - Pregăteşte ceva de mâncare.

Toată scena se desfăşoară – ca mişcare – pe această pregătire a unei cine frugale, cu ce se găseşte întâmplător în casă.

PÂRVULEŢ: - Am două veşti proaspete!

BUJOR (mâncând ceva): - S-auzim...

În loc de răspuns, Pârvuleţ îi înmânează un buletin de analiză. Bujor îl ia, citeşte, apoi:

BUJOR: - 1180... Ai progresat binişor! Încă puţin, şi te iau laborant. (Pe replică, scotoceşte într-un dosar, scoate şi el un buletin de analiză, îl dă lui Pârvuleţ.)

PÂRVULEŢ (citind): - 1190... Pe formula discutată ieri?

BUJOR: - Aia nu duce nicăieri. Uite propunerile mele de amestec, pentru următoarele 5-6 şarje...

PÂRVULEŢ: - Încercăm, mâine. (Asumându-şi în continuare rolul de bucătar-ospătar care nu prea găseşte mare lucru din ce i-ar trebui pentru încropirea unei cine): A doua veste nu te interesează? (Nicio reacţie la Bujor.) Am vorbit cu Irina... (Reacţie promptă la Bujor.)

BUJOR: - Putea să mă sune pe mine! Te deranjezi prea mult...

PÂRVULEŢ: - Pentru asta, trebuia să-ţi instalezi telefon.

BUJOR: - Să-mi fi dat aviz. Cum stau ei cu modulul?

PÂRVULEŢ: - Încă nu grozav, dar... Todiraşcu e pus pe fapte mari.

BUJOR: - Mă transfer imediat... În noaptea asta!

PÂRVULEŢ: - Întâi ia-ţi desertul. Şi nu uita: mâine discutăm cu expertul!

BUJOR (teribilist): - Numele şi adresa! În 5 minute îl conving. Hai peste el acum.

PÂRVULEŢ: - Vine el la noi. Îl recunoşti uşor; are o maşină albă, Oltcit... Îl cheamă Petre Nasta. (Bujor e gata să se înnece.)

BUJOR: - Îl recuz! Fac memoriu... (Realizează că spune prostii.)

PÂRVULEŢ: - Suntem o echipă, Ilie... Cu aceleaşi drepturi – toţi! Orice hotărâre o luăm numai în trei! Petre Nasta e bun. Eu merg pe mâna lui. (Bujor se întinde în pat.)

BUJOR: - Dă-mi ceva de băut... Şi trage uşa când pleci...

PÂRVULEŢ: - O carafă cu apă... (Îşi ia haina.) Somn uşor până mâine. Să nu-l visezi pe Nasta!

Cabină telefonică interurbană.

Fata care venise la Institutul pentru Materiale Noi (I.M.N.), să comande fibre ceramice, vorbeşte la telefon, într-o stare de spirit nu tocmai relaxată, într-un fel explicabilă: nu şi-a rezolvat problema pentru care venise.

FATA: - Alo, „Protexul”? (Pauză) La aprovizionare, vă rog... (din nou pauză de ascultare) Tovarăşul Lazăr? Deocamdată n-am făcut nimic..

VOCE TELEFON (pe imaginea de ascultare a fetei): - Nu există aşa ceva! Fără fibre, stăm!

FATA: - Din întâmplare, aţi definit situaţia exact: nu există fibre, încă nu se fabrică...

VOCE TELEFON: - Ţi-au spus când?

FATA: - Nu ştie nimeni precis... Am aflat unde, dar când...

VOCE: - Mergi la uzină, afli, faci comandă... Fără fibre, nu te-ntorci! Mă informezi...

Fata murmură un „am înţeles” pierdut; agaţă receptorul în furcă, mai timorată decât la începutul convorbirii.

Secvenţa 13

Birou Todiraşcu, uzină provincie

Şedinţa-operativă stabilită de Todiraşcu, chiar în biroul lui. Participă Burlui, preşedintele C.O.M.-ului, economistul Dragnea, Mircea Avram, Irina Mavrodin şi, evident, unul sau doi şefi de echipă, un maistru, magazionerul-şef şi „aprovizionarea”. Desfăşurarea – alertă şi-n „stil Todiraşcu” – fără menajamente.

TODIRAŞCU: - În urmă cu trei luni – pentru cine a uitat – la cererea Centralei ne-am asumat, peste plan, montarea unei linii modul pentru fibre de super-performanţă. Am demarat în viteză, Mircea Avram ştie să-i dea bătaie, şi totul a fost în ordine până am aflat şi noi, şi autorii brevetului, că performanţa produsului trebuie ridicată cu 200 grade.

Terminând urmărirea reacţiilor individuale, aparatul pare să-i prefere acum, alternativ, pe Irina, Avram, pe Burlui – ultimul încântat de ceea ce aude, şi pe un tip de buldog – economistul Dragnea.

TODIRAŞCU: - Avram zice că treaba noastră e să respectăm proiectul, bun-rău, şi să scoatem un buletin favorabil de recepţie-montaj pentru fibre rezistente la 1150...

BURLUI (în consonanţă cu Todiraşcu):... Cu care n-avem ce face! - Modulul „unu” a fost finalizat pe ce ştiau atunci

proiectanţii, şi pe ce ni s-a cerut şi nouă, şi lor! Brevetul Bujor-Mavrodin-Pârvuleţ, acum, pune alte condiţii.

AVRAM: - Proiectul este lege...

DRAGNEA: - Proiectu-i o etapă! Bine e... să fii deştept şi pe fază! (Privire ironică spre Avram): Cine poate...

AVRAM: - Atunci... să-mi arate autorii fibrele rezistente la 1350 grade, şi eu modific proiectul: să văd noul brevet!

BURLUI: - O să le vezi; le vom obţine, împreună, aici!

TODIRAŞCU: - Rezum în patru vorbe: ca inginer-montaj, Avram are dreptate. Asta i-am spus şi Irinei. Dar economic gândind – şi ca să nu fiu dat afară de prost – eu îi adjudec pe Dragnea şi Burlui.

AVRAM (înţelege că se va vota varianta lui Todiraşcu): - Atunci... măcar să aşteptăm expertiza. Să ne spună Centrala că altă soluţie nu există şi...

TODIRAŞCU (preia vorba, dar pe invers): -... şi că am pierdut vremea, în loc să muncim! Nu aşa, fraţilor! Hotărâm acum. Cine e pentru? (Ridicare de mâini – drept acord) Dacă e aşa, scoateţi carnetele... Ce ne lipseşte şi trebuie?

UN MAISTRU (scoate o hârtie, citeşte): - Păi... e lista tovarăşei Mavrodin: un alt cuptor, în stare să „salte” temperatura.

TODIRAŞCU: - Perfect. Cine-i producătorul?

UN ŞEF DE ECHIPĂ: - Craiova!

TODIRAŞCU: - Îţi faci delegaţie şi mâine eşti la ei. Le ceri soluţia de modernizare din mers, înainte ca Mircea Avram să-l fi montat cum e... Altă idee, vă rog!

BURLUI: - O instalaţie TV de urmărire a procesului... (Cunoscând lecţia): Ştiu! Îmi fac o delegaţie şi plec la Tehnoton.

TODIRAŞCU: - Stabileşti telefonic. Şi-i iei cu binişorul, că nu avem contract... (Sesizând că Irina vrea să spună ceva): Ce e, Irina? Spune!

IRINA: - Ar trebui materiale speciale de probă... (Îi prezintă o listă): Am organizat microgrupul. Peste câteva zile vine şi Bujor. Microcuptor de încercări – avem, şi-i foarte bun...

DRAGNEA: - Atunci... eu mă ocup de flori şi şampanie!

Pe dispoziţia bună, spărgând-o, Mircea Avram s-a ridicat în picioare.

AVRAM: - Şi dacă expertiza spune că nu e bine?

TODIRAŞCU: - După tine... cum ar fi bine, să importăm? Îmi asum răspunderea. Mai votăm odată! Cine e pentru? (Şi după un examen fizionomic rapid): Toţi! Inclusiv Avram... Bravo, mă! De asta te admir... Că ai opinii ferme!

Suita de secvenţe ”expertiza lui Nasta” - 14, 15, 16

Înaintea staţiei-pilot din Institut,
apoi birou director Institut Bucureşti

În incinta staţiei-pilot, Petre Nasta pare să evalueze, atent, gradul de înzestrare tehnică şi, nu în ultimul rând, calitatea echipamentului şi a aparaturii. Existenţa unui terminal A.M.C. îl surprinde plăcut, ca şi cărţile, multe, cu apariţii în ultimii ani. Are şi surpriza unei fotografii cu cei trei autori - Bujor, Mavrodin, Pârvuleţ – cu un trofeu... de fibre. Pe un perete, copia Brevetului nr... (nu era înainte.) În general, se simte o anume regie bine gândită de Sandu Pârvuleţ, aflat ca de obicei la punctul lui de lucru, atent la tot şi mai ales la Ilie Bujor care, într-un colţ, retras, „adună” nervi şi se pregăteşte.

Nasta controlează acum o serie de protocoale şi buletine de probe.

NASTA: - Cunoaşteţi bine stadiul producţiei de fibre ceramice în lume?

PÂRVULEŢ: - V-am pregătit o documentaţie în acest sens.

NASTA: - Date de ultimă oră?

BUJOR: - Nu tocmai...

PÂRVULEŢ (sec): - La zi.

Nasta a sesizat poziţiile la 180 de grade ale celor doi cercetători. Nu pierde, deci, prilejul:

NASTA: - Armonia, după Heraclit, implică existenţa şi chiar lupta contrariilor. Aveţi o echipă cu un fundament filosofic solid.

BUJOR (încrâncenat): - Întreprindeţi cumva şi expertiza echipei?

NASTA (câştigând iar un punct): - O echipă unitară, solidă, conferă garanţii.

PÂRVULEŢ:- Perfecţionăm tehnologia, şi mai ales încercăm noi formule de amestec. Asta e „cheia" de fapt.

NASTA: - Mulţi caută, puţini găsesc... (Bujor nu mai rezistă, vine încet spre Nasta)

Prin înlănţuire –biroul directorial al lui Lucian Cristea. De data asta, Lucian Cristea măsoară biroul de la un capăt la altul.

CRISTEA: - Sincer vorbind, am acceptat şi susţinut ideea unei expertize nu atât pentru validarea soluţiei propuse de noi...

NASTA: - Soluţie cu anumite riscuri şi, oricum perturbatoare pentru uzină.

CRISTEA (continuându-l pe ideea lui): - Dar singura! Cât despre uzină, va câştiga, infinit mai mult decât pierde, să zicem, o lună, cel mult 5-6 săptămâni...

NASTA (nu mai înţelege): - Atunci?

CRISTEA (ajunge, în sfârşit, la gândul său) - Pentru mine, dragă Nasta, esenţială este expertiza competitivităţii fibrelor noastre. Cine pătrunde azi pe piaţa mondială cu produsul ăsta, a dat lovitura! Acum doi ani, cifra de afaceri a ceramicii tehnice în Europa era de 1,2 miliarde dolari; acum s-a dublat!

Înţelegi? E un domeniu de mare noutate, în care se poate câştiga imens! Şi avem cu ce, sunt absolut convins de şansele noastre! (Pauză): Dar, evident, trebuie să pleci la uzină, să iei „pulsul", „tensiunea"... Aici îţi dau dreptate. Până n-ai s-o cunoşti pe Mavrodin a noastră – măcar cât o ştiu eu - încă poţi fi suspicios.

Nasta îl priveşte pe Cristea, ca pentru a ghici dacă a fost sau nu o aluzie...

NASTA: - În expertizele „Nasta", contează doar faptul concret, absolut măsurabil.

CRISTEA (anticipând): -... şi dinamica faptelor! Dar dinamica nu mai este cifră; e un proces, sunt oameni... (Amintindu-și): Ţi-am promis să vedem diapozitivele lor... (Sună. Şi, imediat, secretarei care apare în uşă): Să vină Pârvuleţ și Bujor.

Nasta se pregăteşte să soarbă cafeaua pregătită de Cristea. Pe un perete, dreptunghiul-alb al unui mic ecran. Apare prima imagine... În birou e semi-întuneric. În spatele proiectorului – silueta unui bărbat: e Ilie Bujor.

BUJOR (ca un simplu comentator de imagini) - Primele fibre de-acum exact doi ani. Totul părea drum închis... (O altă imagine): După 126 de zile şi 140 de încercări absolut diferite – cu compoziţii ce păreau fără şansă – obţinem, în sfârşit, o probă numită de noi, „S.I": speranţele Irinei...

Este momentul când, pentru prima oară, Nasta a intuit că proiecţia la care asistă îl va implica şi pe el.

BUJOR: - După încă un an, obţinem prima fibră competitivă pentru izolări la 700 de grade... (Alte imagini): Urmează o serie de 5 eşecuri. Inginerul Ilie Bujor vrea să abandoneze. Sandu Pârvuleţ îl admonestează în public: te temi, eşti laş!... Irina perseverează... Se trece la ziua de 12 ore de lucru! Proba şi ziua... Irina capotează. Urmează un concediu de 12 zile în munţi... Se

întoarce cu o nouă idee (un nou diapozitiv, cu Irina în munţi): Fibre rezistente la 950 de grade! Suntem înnebuniţi...

Nasta nu mai priveşte ecranul, ci faţa lui Ilie Bujor. Este prins pentru prima dată şi altfel... (Atenţie! Abia acum începe s-o descopere cu adevărat pe Irina.)

BUJOR: - Mă îndrăgostesc de idee... (Repetă, ca pentru el): De idee! Irina nu trăieşte decât pentru căutările ei... E calmă, lansează neîntrerupt soluţii... Dar ideea cea mare o are Pârvuleţ! (Alt diapozitiv): Fibre care vor rezista, cu fluctuaţii, între 1000-1100. Cu căderi, în funcţie de amestec. Avem soluţia, corectăm şi... gata. (Un alt diapozitiv: Ilie Bujor... cu valiză.) Vă rog să mă scuzaţi... Asta e altceva...

Ultima suită de diapozitive, care se succed foarte alert, indică viitorul de aur al ceramicii tehnice.

BUJOR: - Şi iată câteva produse tulburătoare cu care ne vom impune în viitorii ani: plăcuţe de cermică dură, care ating rezistenţa diamantului; ceramică-scut pentru un betraton; ceramică de motoare...

CRISTEA (întrerupând): - Vă mulţumesc, ajunge.

În birou se face lumină. Nasta îl examinează tot mai atent pe Bujor.

NASTA: - Foarte interesant! Ba chiar seducător! Colega dumneavoastră, pe care mi-aţi descris-o cu atâta căldură, nu mi-e deloc străină... De ce să vă ascund?

Nasta sesizează, fireşte, că Bujor – care-şi strânge diapozitivele – a devenit atent. (Şi, aparent, lui Cristea):

NASTA: -... O cunosc de mult, dar ca cercetătoare, mărturisesc, n-am intuit-o. M-aş bucura mult dacă s-ar realiza...

Nasta se apropie de uşă, ca pentru despărţire.

NASTA: - Spuneţi-mi, dacă plec spre uzină, m-ar putea însoţi cineva?

A doua zi, frumosul „CN2" al lui Cristea tocmai porneşte la drum. În maşină - spre surpriza noastră – numai Mârzacu, Pârvuleţ şi Nasta. Evident, plus şoferul.

PÂRVULEŢ (explicând) - Bujor a plecat de astă-noapte cu „0,40". Spunea că, în 4, vom călători mai comod...

Pe faţa lui Nasta – nicio reacţie. Doar un schimb de priviri cu Sandu Pârvuleţ, ca pentru a sublinia că înţelege şi respectă toate aceste „convenţii" care sunt în spiritul vieţii. Dacă ar fi fost în locul lui Bujor – aceasta e ideea – ar fi procedat întru-totul la fel.

MÂRZACU (pisălog): - V-aţi format de-acum o impresie?

NASTA: - Nu, încă nu... Şi-apoi, de la impresie la opinie... (sens: e cale lungă.)

Secvenţa 17

Birou Todiraşcu - uzină provincie

Biroul lui Todiraşcu şi anticamera spaţioasă a acestui birou – uşa e larg deschisă – alcătuind spaţiul de desfăşurare, întregit, al unei secvenţe cu o dublă miză: expertiza lui Nasta la nivelul uzinei (prima sa întâlnire cu directorul ei, Todiraşcu), dar mai întâi revederea dintre Petre Nasta şi Irina – prima după despărţirea lor pe peron. N-au trecut decât câteva zile, dar revederea are o încărcătură emoţională aparte. Din partea lui, pentru că între timp a aflat ceva esenţial despre viaţa şi activitatea Irinei, cât şi prin faptul că are un rival... Din partea ei, satisfacţia că Nasta s-a implicat, pentru ea, în această complicată evaluare a muncii lor de fiecare zi.

Nasta îi sărută mâna. Se privesc. Îşi surâd... Dar în jur se mai află - în afară de Mârzacu şi Pârvuleţ - directorul Todiraşcu, inginerul Burlui, secretara, iar Todiraşcu nu se dezminte pentru intuiţia şi ochiul său atent.

TODIRAŞCU (destrămând cu o glumă căldura revederii): - Grăbit-grăbit, Petre Nasta... (Invitându-i înspre biroul său): Simţiţi-vă ca acasă...

Mârzacu şi Burlui se aşează, în timp ce Irina realizează exact că invitaţia nu-i adresată decât lui Nasta în mod deosebit.

IRINA (refuzând să mai intre): - Pe Pârvuleţ şi pe mine, vă rog să ne scuzaţi. Cercetarea are secretele ei.

NASTA (cu dublu sens): - Asta ştiam de mult. (Apoi, surprinzător pentru modul său de a fi, niciodată provocator): Salutări lui Ilie Bujor! Am auzit că a venit de astă-noapte...

IRINA (derutată o clipă, nu ştie ce să creadă. Privind spre Pârvuleţ, ca pentru o confirmare): - Bujor? (Şi pentru că acesta confirmă): Nu ştiu nimic... Încă nu a sosit. Sau n-a ajuns aici...

Irina îl priveşte stăruitor pe Nasta iar acesta realizează că a greşit din nou.

PÂRVULEŢ: - Îl caut eu la hotel... I-o fi venit vreo idee şi s-a apucat să lucreze... Se crede în Bucureşti... E nebun!

Irina şi Pârvuleţ s-au retras.

De o parte şi de alta a mesei – Todiraşcu şi Burlui şi, respectiv, Nasta având alături de ei pe Mârzacu. Se scot pe masă hârtii, prospecte, dosare...

Secvenţa 18

Exterior uzină provincie

Ieşind din clădirea Direcţiei, Irina şi Pârvuleţ au surpriza să-l vadă pe Ilie Bujor, aşteptându-i aşezat confortabil pe marginea havuzului aflat în faţa clădirii.

PÂRVULEŢ: - Ce faci aici?

IRINA: - Unde ai fost până acum?

O revedere prietenească şi o certă afecţiune, ca între membrii unei echipe perfect „sudate" în timp.

BUJOR: - Am pus bazele organizării pentru noua etapă. Mi-am găsit o gazdă – cameră mobilată, văduvă – la doi paşi de uzină... (Apoi, secretul esenţial): Îmi cer transferul... Au nevoie de un paznic-portar... (Şi, dintr-o dată foarte serios, pe treabă): Am o idee trăznet! Dacă Todiraşcu modernizează cuptorul şi face rost de o instalaţie TV, aşa cum a promis...

Cei trei se îndepărtează, cuvintele se filează, se pierd. Deabia acum, aparatul descoperă o femeie care se uită către cei trei cercetători. O clipă, schiţează un gest, ca şi cum ar vrea să-i oprească sau să alerge după ei; renunţă, imediat. Este fata care venise la staţia-pilot a institutului, să achiziţioneze fibre ceramice. După câteva clipe de ezitare, porneşte către intrarea în uzină.

Secvenţele 19-20 reunite

Birou Todiraşcu, uzină

Suntem din nou în birou, cu Todiraşcu şi Nasta, dar de data asta la o altă „temperatură"... Se simte o stare de conflict.

NASTA: - Deci, dvs. la cât estimaţi timpul pentru cercetarea propriu-zisă?

TODIRAŞCU: - Nu contaţi pe talentul meu de ghicitor...

NASTA: - Atunci... altfel: ca director, cât timp puteţi aştepta rezultatul?

TODIRAŞCU (subliniat) – Nu aştept; muncesc pentru el.

NASTA: - Mă scuzaţi, am formulat greşit; cât timp puteți munci pentru el?

TODIRAŞCU: - Până-l obţin.

NASTA (zâmbitor, răbdare de fier) - Şi limita maximă?

TODIRAŞCU: - Să zicem... două luni.

NASTA: - Şi apoi... asimilarea produsului, la scară industrială, cât va mai solicita?

TODIRAŞCU: - Cel mult două săptămâni.

NASTA: - Contând numai şi numai pe cercetătorii institutului?

TODIRAŞCU: - Am doi specialişti care v-ar putea contrazice: cel mai bun tehnolog pe domeniu, inginerul Burlui, aici, de faţă, şi un economist redutabil, pe „aseistul" Dragnea.

NASTA: - Dacă ştiam că-i aici, îl recomandam să facă el expertiza.

TODIRAŞCU: - A şi făcut-o. După opinia lui, efortul e rentabil. Şi mai am trei echipe cu practică în sector de cuptoare de peste un deceniu. Vă invit să vedeţi secţia creată anume pentru noile fibre.

Prin înlănţuire, Todiraşcu, Nasta, Mârzacu şi Burlui tocmai pătrund în clădirea secţiei organizate de Irina. Aparatura şi atmosfera ne amintesc, la altă scară, fireşte, de staţia pilot. Dintr-un cuptor e scoasă o şarjă. Pârvuleţ consemnează atent parametrii.

NASTA (presupunând o anume „regie" premeditată pentru câştigarea bunăvoinţei): - ...Şi şarja promite, nu-i aşa? Ne apropiem...

Pârvuleţ surâde dezarmant. Schimb de priviri cu Irina, al fel de amuzată. Cu atât mai mult va surprinde răspunsul său „bisturiu":

PÂRVULEŢ: - E o probă, nu-i o şarjă. Diferenţă mare... Ca între o apreciere greşită şi o insinuare.

IRINA: - Şi nici măcar o probă mulţumitoare.

NASTA: - Aţi calculat, cu o anume aproximare, costurile acestor încercări prelungite?

PÂRVULEŢ: - E prematur... Până la plecare, veţi avea ultimele evaluări.

BUJOR (evident agresiv): -... controlate atent, confirmate şi parafate. Ca să nu fie dubii!

Nasta nu protestează şi nici nu-şi retrage, ca neavenită, suspiciunea dintâi; o consideră ca fiind obligaţia sa.

NASTA (redevenind circumspect): - M-ar interesa şi stabilitatea calităţilor produsului. În cât timp şi dacă s-ar putea degrada.

Obiecţia nu pare gratuită. Burlui îşi notează ceva, Todiraşcu surâde, iar Pârvuleţ pare vizibil interesat.

PÂRVULEŢ: - La asta nu ne-am gândit. Vom încerca să aflăm.

Văzuţi din afară, Nasta, Todiraşcu şi ceilalţi părăsesc laboratorul.

În interior, Bujor nu-şi mai poate reţine iritarea.

BUJOR: - Sandule, ăsta are ceva cu noi... sau cu mine...

PÂRVULEŢ: - Mie chiar mi-a plăcut. Întreabă, scormoneşte... sau vrei să zică „da” la tot ce-i arătăm... de ochii tăi frumoşi?

BUJOR (convingere nestrămutată): - Ăsta nu zice „da” nici de ochii cui ştiu eu.

PÂRVULEŢ: - Ilie, încetează!

IRINA: - Dacă aş şti că o face de dragul meu, i-aş cere să renunţe! Îl suspectezi continuu... De ce?

BUJOR: - Îmi dai voie să nu-l iubesc prea mult? (Irina îl priveşte în ochi: moment absolut esenţial.)

IRINA: - Îmi dai voie să-l iubesc, chiar dacă ţie, în mod evident, nu-ţi place? (Apoi, îndreptându-se spre uşă): După-amiază aveţi program de voie până la ora 5.00. Eu mă duc să-i arăt lui Nasta oraşul.

Secvenţa 21

Exterior, oraş provincie

Irina şi Petre Nasta străbat partea cea mai pitorească a oraşului, un oraş mic, de munte. Clădirile noi nu distonează deloc, dimpotrivă... Şi iată-i ajungând într-un punct înalt, cu o deschidere încântătoare spre munte, spre pădure, spre un micro-baraj şi un lac.

NASTA: - E admirabil totul... E minunat ce faci... Ai o justificare morală... Aş putea să mai vin... câteodată, şi eu pe aici, pentru o zi sau două... Sau să revii tu (surâs) pentru o scurtă consfătuire la Cristea...

Cei doi se sprijină de o balustradă, menită să-i protejeze pe eventualii turişti de o rostogolire în gol. Priviţi de jos, ce doi par în dezechilibru... Şi totuşi... -... Important e să ştii (îşi continuă Nasta ideea) că eu, în continuare, aştept. Te aştept!...

IRINA (impresionată, fireşte): - Şantaj sentimental?

NASTA (maestru al nuanţelor, al nedepășirii pragului până la care „textul" şi tonul îi sunt riguros favorabile): - Nuuu... Pur şi simplu – dorinţa de împlinire, de linişte... O familie, în esenţă... Un om frumos – alături... Dacă visul ăsta e un păcat, recunosc: îl am!

IRINA: - Odată recunoscut... câte un păcat se mai iartă.

O perspectivă splendidă şi, dedesubt, chiar sub picioarele lor – o pantă bruscă, abruptă... Totul ca un presentiment, faţă de clipa care e prea frumoasă.

Secvenţa 22

Terasă cofetărie, oraş provincie

Terasa unei cofetării-ceainărie. Ultimul cuvânt, cu majuscule,

apare peste tot, insidios, ca o reclamă care exagerează. La o masă – Bujor şi Pârvuleţ.

BUJOR: - Ţi-a spus ţie, Irina, că ne întâlnim aici?

PÂRVULEŢ: - La ora cinci, precis! Mai are 3 minute! (Cercetând un pliant): Uite ce ni se oferă aici, (parcurgând micul pliant-reclamă): ceaiuri medicinale, preparate pe loc, din plante omologate... pentru tensiune, nervi – eu zic să iei un ceai – şi pentru activitate intelectuală intensă... La tine nu e cazul!

Prin dreptul terasei, zărindu-i şi apropiindu-se de ei – inginerul Mircea Avram.

AVRAM: - Iertaţi-mă, vă rog... Ştiu că aţi venit împreună cu profesorul Nasta... S-a hotărât ceva?

Bujor şi Pârvuleţ, fireşte, au auzit de el. Îi cunosc, s-ar părea, şi diversele sale rezerve. Răspunsul e deci, scurt:

BUJOR: - Nu ştim!

AVRAM: - Şi Petre Nasta... stă la hotel sau la casa de oaspeţi? Unde se odihneşte?

BUJOR (absolut incurabil) - El nu se odihneşte... Veghează! (Şi, după ce Avram se retrage, spre Pârvuleţ): Ai văzut ce privire avea? Zic să-l chemi înapoi, să-i dai un ceai de ochi... Ne-ar fi tăiat capul!

PÂRVULEŢ: - Trebuie să înţelegi, Ilie! Şi-a pregătit totul, practic – e gata, şi când să înceapă treaba, vin autorii şi modifică proiectul.

BUJOR (explozie) - Eu modific? Eu?

PÂRVULEŢ: - Evident. Ai acceptat să facă fibre mai rezistente, deci modifici.

Pe ultimele cuvinte a apărut Irina. E veselă, bine dispusă, toată lumea-i a ei...

BUJOR (cu bună ştiinţă –rău): - Expertul nostru în ce ape se scaldă?

IRINA: - N-am discutat... Nu-i singurul subiect la care-s coautoare.

BUJOR: - Acum – este cel decisiv!

IRINA: - Nu l-am discutat, fiindcă nu e nevoie.

Ajuns pe acest teren, Bujor are plăcerea imensă de a sugera o eventualitate absolut negativă.

BUJOR: - Ca să n-ai deziluzii, să nu-ţi faci iluzii.

IRINA: - Nu sunt iluzii. Sunt certitudini simple, de care am nevoie... (Privindu-l în ochi pe Bujor): Ma-i putea trăda, de pildă? Spune!

BUJOR (învins şi cucerit): - Dacă mă iei aşa...

IRINA (surprinzătoare): - Eu – nu! Tu suspectezi orice, anticipat!

Prin dreptul lor trece ospătăriţa.

PÂRVULEŢ: - Trei ceaiuri tari, de tei, pentru calmare nervi!

Ilie trăieşte drama omului care a intrat într-o „vrie", aproape împotriva voinţei sale (evident, din antipatie faţă de un om), şi nu mai ştie cum să iasă, deşi ar vrea. Şi-a propus – înainte de a veni – să nu strice ora pe care urmează să o petreacă în compania Irinei, oră pe care a dorit-o, a aşteptat-o... Dar, odată pomenit numele lui Nasta, şi-a controlat din ce în ce mai greu reacţiile, până la acest moment de impas. Şi Irina nu-l ajută de fel: dimpotrivă, îl întreabă tranşant:

IRINA: - De fapt... ce-i reproşezi lui Nasta?

BUJOR: - Deocamdată, nimic. (Văzând privirea neîncrezătoare a Irinei): Sau... cel mult, chestiuni strict personale.

IRINA: - Se pot spune?

BUJOR: - Intime...

IRINA: - Atât de intime, încât reflexul lor devine agresiv, în mod public?

Bujor a rămas fără replică. După un răstimp de tăcere, fără să-i privească în faţă pe Pârvuleţ şi Irina.

BUJOR: - Vă rog să mă scuzaţi. V-am stricat ziua. M-aş bucura ca mâine, pe vremea asta, să nu am decât motivele mele, strict personale, ca să-l contest pe marele expert. Tare mi-ea teamă însă că vor mai fi şi altele... (Îi sărută mâna Irinei): Încă odată... N-am vrut. Dar am o scuză! Tu nu se poate să n-o fi înţeles...

Cu toată mâhnirea – nicio clipă jucată – faţa Irinei se luminează o clipă... Există oare femeie care să nu se bucure în sinea ei când i se spune – chiar şi aşa, chiar și într-un asemenea context – că este atât de iubită?

Când cei trei colegi de cercetare şi-au încheiat disputa, la una din mesele terasei, aparatul descoperă pe... fata venită după fibre. Ea a urmărit de la distanţă toată discuţia, a înţeles raporturile reale existente între cei trei, a intuit ceea ce simte Bujor pentru Irina.

În atenţia regiei: Toată secvenţa poate fi decupată (în întregime, şi de la început) din unghiul subiectiv al fetei, pe care aparatul o poate deconspira din capul locului.

Secvenţa 23

Exterior stradă, oraş provincie

Drumul celor doi colegi către hotel trece prin câteva străduţe foarte liniştite, aproape fără trecători.

PÂRVULEŢ: - Ilie... s-o laşi pe Irina în pace, auzi?

BUJOR: - Îi eşti tată? Tutore?

PÂRVULEŢ: - Îi sunt coleg. Şi ţie.

BUJOR: - Adică tu ce vrei de la mine?

PÂRVULEŢ: - Irina nu-i măritată, e drept... A amânat mereu. Are tatăl foarte bolnav... A tras pe brânci cu noi,

şi-a impus renunţări. Între ea şi Nasta există o legătură de suflet.

BUJOR: - Orice suflet de om a avut sau are o legătură de suflet... O fostă legătură sau una viitoare...

PÂRVULEŢ: - Cu Nasta-i altceva!

BUJOR: - Te înşeli!

PÂRVULEŢ: - Şi dacă, într-adevăr, se iubesc?

Cei doi se opresc. Aproape că nu mai respiră. E un moment esenţial pentru fiecare dintre ei. Se întâlnesc două poziţii morale.

BUJOR: - Durează o oră când depui actele, şi altă oră când îţi dă certificatul... Cât timp Irina n-a găsit două ore libere să se mărite cu Nasta, mai am o şansă!

PÂRVULEŢ (lucid): - În faţa lui Nasta – nicio şansă, Ilie...

BUJOR: - Mă interesează părerea ei, nu a ta.

PÂRVULEŢ (necruţător) – Nicio şansă. Şi nu te mai face de râs!

BUJOR (disperare furioasă): - Ştii tu, precis, că nu am „nicio şansă”? Şi pe asta o ştii? Nici pentru fericirea mea n-am voie să mă bat? Fii liniştit... M-am învăţat să pierd. (Prăbuşit): Deşi... acum nu vreau!

PÂRVULEŢ (vrea să-l liniştească; strada nu este, totuşi, locul ideal pentru confesiuni de acest fel): - Ilie...

BUJOR: - Dintre noi trei, doar ea a înţeles că aici, în uzină, se face ceva esenţial, şi a venit! Nici tu, nici eu; ea! A lăsat Bucureştiul, a lăsat Institutul... Pe Nasta! Voi spuneţi despre mine că sunt nebun... dar ea e mai nebună ca mine! Cum să n-o iubesc, mă, Sandule?

Secvenţa 24

Cameră Nasta, hotel provincie

În aceeaşi după-amiază, în camera sa de hotel, Petre Nasta s-a aşezat la o măsuţă, punându-şi ordine în hârtiile pe care şi-a tot înscris rezultatele documentării. Cineva bate la uşă. Petre Nasta se ridică, descuie uşa. Vizitatorul este Mircea Avram, pe care – în alte împrejurări şi mai ales în alt loc – Petre l-ar fi primit cu toată căldura cuvenită unui fost coleg de liceu şi unui prieten de tinereţe. Surprins, Nasta îl invită înăuntru, nici rece, dar nici foarte bucuros de vizită. Este o oarecare stânjeneală în această întâlnire, după ani şi ani...

AVRAM: - Ca să vezi, cum e viaţa... În ce condiţii, şi unde trebuia să ne întâlnim, după atâţia ani..

NASTA (după ce şi-a aşezat musafirul pe un fotoliu): - Ei, lasă... E un oraş frumos... Ai o răspundere... Mai bine zi, cum o duci?

AVRAM (înţelege că e bine s-o ia mai pe ocolite): - Măi Petrică... Ce să spun? În general... nu mai plâng. Treaba – interesantă, postul – bun; în rest... ca tot omul, la vârsta noastră; soţie, copii, casă...

NASTA: - Nu chiar „ca tot omul”... Unii încă aşteaptă...

AVRAM: - Ei, lasă, nu e timpul trecut...

NASTA (vrea să depăşească tema): - Şi pe aici? Cum e?

AVRAM: - Toate ar fi bune, Petre, dacă şefii ăştia ai mei nu şi-ar bate singuri cuie-n talpă! Lucrez de şapte ani pe postul ăsta şi niciodată n-am avut probleme... Pentru că mă îngrijesc, mă, nu mă arunc cu capul înainte, să văd cine e mai tare, zidul sau capul meu... Du-te pe orice şantier uzinal: stă cineva ca mine? Totul e „ceas”; tehnologii, materiale, energie, calificare... nicio problemă! Dar nimic nu mi-a venit din cer. S-a muncit, Petre! S-a „tras”... Şi Todiraşcu, şi Burlui, şi

Dragnea... toţi ăştia care, acum, vor să ne legăm la cap, că de-aia-mi vin dracii...

Nasta face un gest, pe care Avram îl interpretează ca o intenţie de nuanţare („sunt cazuri şi cazuri”...); imediat demonstrează că atâta lucru ştie şi el:

AVRAM: - Aaaa, înţeleg: uneori, îţi pică pe cap o pacoste... Trebuie să repari gafele altora, mă rog, arde undeva şi trebuie stins focul... Atunci, da! Pui osul şi salvezi situaţia. Dar acum? Să ne predea produsul, şi-l asimilăm! Mă scuteşte cineva de plan? Îmi dă cineva garanţii că toată nebunia asta duce la ceva? Ascultă-mă pe mine, că am văzut multe: aici miroase a rupere de gât...

NASTA (dintr-o dată, parcă interesat direct): - Cum adică?

AVRAM: - Simplu: dacă zici nu pot, nu-ţi taie nimeni capul, dar dacă înnebuneşti o uzină, cheltuieşti bani şi la sfârşit spui „pardon, nu găsesc”, nu te văd bine nici ca inventator.

După ultimul cuvânt al lui Avram, sună telefonul. Nasta răspunde:

NASTA: - Alo... Da... (Pauză.) De acord, tovarăşe Todiraşcu. Vă mulţumesc... Dar nu voi sta mult, mâine e o zi grea, n-am prea avut timp să-mi ordonez materialul... La opt? Promit să nu întârzii.

Nasta închide telefonul. Avram s-a ridicat în picioare, pregătindu-se de plecare. Petre îi face un semn, să mai rămână, dar gestul nu e foarte convingător.

AVRAM: - Mă duc, e târziu... Scuză-mă că ţi-am răpit din timp... Ştiu câte ai pe cap...

NASTA (preocupat): - Noroc, Avrame...

Avram iese, Nasta se reaşează la măsuţa de lucru, cu hârtiile în faţă. Scoate un pix şi caligrafiază pe o foaie a „notes”-ului

următoarele cuvinte: „Procentul de risc?” după care trage două liniuţe oblice, care se bifurcă la capătul ultimului cuvânt; în dreptul lor scrie: „instituţional” (şi subliniază cu o linie) şi „personal” (pe care îl subliniază cu două linii.) Rămâne aşa, câteva clipe, privind hârtia, îngândurat.

Secvenţa 25

Interior casă Todiraşcu, oraş provincie

Suntem în casa lui Todiraşcu, în seara aceleeaşi zile. Participă Nasta, Bujor, Pârvuleţ, Mârzacu, Irina, Burlui cu soţia, Todiraşcu cu soţia (gazda.) Atenţie: nu este propriu-zis o masă, cu loc fix (tacâm) pentru fiecare, ci o întâlnire prietenească: pe o masă din centrul sufrageriei (o cameră de zi) şi pe comodă sunt 5-6 platouri cu sandviciuri, fructe, prăjituri etc. Se discută, oamenii se mişcă, grupurile se fac şi se desfac, nimeni nu e obligat (ca la masa cu locuri fixe) să discute numai cu vecinul său, sau să strige pentru a fi auzit de toată lumea. Este o atmosferă plăcută, oamenii se simt bine, doar Pârvuleţ aruncă, la răstimpuri, câte o privire iscoditoare, temătoare, spre Bujor, din partea căruia se aşteaptă (încă) la vreo „boacănă”... „Todireştii” se dovedesc a fi nişte gazde foarte moderne, nu-şi sufocă musafirii cu etichetă protocolară, ci se mişcă, volubil, de la un grup la altul, întreţin conversaţia, se străduiesc să creeze un climat plăcut, ceea ce şi reuşesc...

La un moment dat, Nasta se apropie de bibliotecă – într-adevăr impunătoare ca dimensiuni şi bine pusă la punct, calitativ – privind titlurile mai îndeaproape, cu vădită admiraţie, Todiraşcu este lângă el.

NASTA: - Vă felicit! Gust sigur şi... la zi!

TODIRAŞCU (sincer) - Nu cât aş fi dorit, din păcate... Îmi scapă multe, deşi am „caseta" mea la librărie. Noroc cu Mioara, ea e mai puţin ocupată...

NASTA (galant, spre Mioara, care era și ea în apropiere): - Deci... meritul aparţine soţiei...

MIOARA: (pe glumă): - Aş!... Sorin nu-şi vede capul de treabă, dar nu ştiu cum se face, că din trei în trei zile, găseşte timp să „cerceteze caseta" la faţa locului! Am auzit că e tânără şi drăguţă...

Amuzament general; lângă cei trei s-au adunat acum mai mulţi invitaţi, printre care Bujor şi Irina.

BUJOR (curiozitatea amabilă, politicoasă): - Lucraţi în uzină?

MIOARA: - Nu. Sunt tot inginer, ca Sorin, dar în chimie, lucrez la combinat...

TODIRAŞCU (şi acum se simte regretul în glas): - N-a vrut să mă asculte... Când s-a creat în oraş secţia de subingineri a Politehnicii, au solicitat-o... Aveau nevoie de cadre didactice.

MIOARA: (categoric) – Nici n-am vrut să aud! Ştii cum se spune: cine nu e în stare să facă ceva, îi învaţă pe alţii...

Evident, Mioara nu ştie că Nasta e „om de catedră". Pârvuleţ simte un un subiect exploziv; se apropie îngrijorat. Şi Irina este parcă uşor neliniștită de turnura discuţiei, mai ales că îi vede pe Nasta vag contrariat şi pe Ilie Bujor pregătindu-se să se amestece în discuţie, ceea ce şi face:

BUJOR: - Într-un fel, v-aş da dreptate... Şi eu am un adevărat cult pentru omul implicat în concret, din ale cărui mâini iese ceva palpabil, mai ales când mâinile se asociază cu capul...

Pârvuleţ e gata să intervină; Irina este şi ea în alertă; Nasta devine şi mai atent.

BUJOR (reia, nedând timp lui Pârvuleţ să-i rupă şirul ideilor)-... Dar, în ultimă instanţă... îndrăznesc să cred că aţi greşit. (Acum, practic, toată lumea s-a adunat în jurul lui Ilie Bujor.) Pentru că nimic nu este mai frumos, mai generos în viaţă decât să te realizezi prin alţii. (Începe să vorbească inspirat, cald; parcă pledează o cauză, deşi – culmea! – cauza nu este a lui): Am unsprezece brevete de invenţii; şapte sunt aplicate. Dar, vă spun sincer, când mă gândesc că există oameni care formează oameni, îi învaţă să gândească, seamănă – cu fiecare cuvânt – o sămânţă ce va rodi poate înmiit, mă apucă invidia. Nu ştiu dacă aş fi în stare să predau abecedarul sau tabla înmulţirii...

Sofia Burlui îl întrerupe:

SOFIA: - Vă asigur că nu este nici uşor şi nici neinteresant...

BUJOR (la fel de inspirat) - Sunt convins! Vreau să spun că eu, poate nu aş avea răbdare să predau aritmetica, deşi condiţia de cercetător, de inventator – dacă vreţi – o datorez unui profesor de fizică, întâlnit la vârsta de 14 ani. Ei bine, invidiez pe cei ce modelează oameni, pe dascălii cu emuli, cu discipoli, pe deschizătorii de orizonturi... Trebuie să fie minunat să ai în faţă un amfiteatru plin, în care zeci de tineri – aflaţi la vârsta maximei receptivităţi – întrezărind adevăruri fundamentale, îţi sorb cuvintele... Şi să te mândreşti cu ei mai târziu...

NASTA (iritat că „apărarea” vine de la Bujor): - Dacă merită şi dacă ajung să confirme o ţinută morală.

BUJOR (fără să clipească): -... Şi dacă nu le-ai înșelat aşteptările, delimitând cuvântul de acţiunea reală!... Dar noi plecasem de la opţiunea gazdei... Dacă alegea învăţământul, sunt absolut sigur că ar fi izbutit să fie un profesor minunat.

Mioara se înclină, ca pentru a primi complimentul, dar pe Nasta, punctul marcat de Bujor îl irită vizibil, făcându-l să prelungească un atac deplasat și fără nicio șansă.

NASTA (către Bujor) – Între cele 11 brevete aţi înscris şi recentele fibre ceramice?

BUJOR: - Aici sunt co-autor, cu numai o treime din concepţie şi fără execuţie încă... (în continuare, la fel de calm, aproape detaşat, de parcă n-ar fi acelaşi Ilie Bujor pe care îl cunoaştem): Dar nu-mi fac griji. Am încredere...

Nasta supralicitează, pierzând:

NASTA: - Încredere în ce?... În steaua dumitale? În noroc? În talent?

BUJOR: - În noi! (semn spre Pârvuleţ şi Irina): Dar mai ales – în experţi.

Amuzament general, poate chiar şi aplauze. Irina – vizibil încântată şi surprinsă plăcut de acest nou Ilie Bujor, Nasta concede chiar şi el să zâmbească, dar se vede că o face fără niciun chef, din vârful buzelor.

Discuţia (sau mai exact nucleul discuţiei) la care am asistat, se sparge; musafirii se răzleţesc, Todiraşcu observă câteva pahare de vin care au fost golite; le umple, în timp ce Mioara merge la bucătărie, după cafele. În această mişcare, Pârvuleţ îi şopteşte, încântat, la ureche lui Bujor:

PÂRVULEŢ: - Bravo, mă! Ai mai redus din scor... Golul de onoare îl ai!

Aparatul fură încă 3-4 cadre, atât cât să arate (fără dialog) că Ilie Bujor s-a retras în rezerva lui obişnuită, că Irina îl priveşte cu înţelegere şi simpatie nedesimulate şi că Nasta suportă din ce în ce mai greu nu atât succesul lui Ilie, cât ideea că a ajuns să piardă din succesul său la auditoriu. Şi asta în faţa Irinei!

Deşi, lucid fiind – şi apreciind-o la adevărata valoare – ar fi înţeles că „psihologia” unui om ca Irina nu-i chiar atât de simplă şi simplificatoare.

Secvenţa 26 (suită a, b, c)

A doua zi dimineaţă, în uzină, înainte de întâlnirea pentru „verdictul final" cu Nasta.

a. Burlui, Todiraşcu, Dragnea pe platforma noului modul uzinal, reevaluând din priviri stadiul şi perspectiva noilor desfăşurări.

b. Aceiaşi, în biroul-atelier al lui Mircea Avram. Burlui îl întreabă ceva pe Avram; acesta – înainte de a răspunde – chemă pe cineva cu un dosar, îl consultă, apoi răspunde subliniat evaziv: - Dacă obţinem tot şi la timp, ce-i omeneşte – se face...

c. Priviri spre ceas. Tensiune. Aceiaşi trei – Dragnea, Burlui, Todiraşcu – evaluează o suită de buletine cu ultimele cifre de la micro-grupul laboratorului în care lucrează Irina. Se află acolo, fireşte, Bujor şi Pârvuleţ. Poate chiar şi Mârzacu.

TODIRAŞCU: - Păcat... Speram să pot anunţa noutatea în plină consfătuire. În loc de „concluzii"...

PÂRVULEŢ (cel mai lucid, în continuare, dintre cei trei): - Chiar aşa? Nu uitaţi că un spor de 150 grade, în staţia-pilot, ne-a „costat" un an...

TODIRAŞCU (continuă ideea) - ...iar aici Irina a câştigat 70 grade în două săptămâni. Noi avem alte ritmuri.

BUJOR (sincer, spontan): - Vă invidiez!

Secvenţa 27

Birou Todiraşcu, uzină provincie

În sfârşit, şedinţa de „concluzii", care reuneşte – în biroul lui Todiraşcu – exact aceleaşi persoane care au participat şi la venirea lui Nasta, plus directorul Cristea. De fapt, un „birou

executiv" ad-hoc, lărgit cu Irina Mavrodin, Nasta, Bujor, Pârvuleţ, Mârzacu, Cristea. Petre Nasta are în faţă hârtiile pe care şi-a tot notat cifre, date, idei în timpul documentării; pe „notes"-ul elegant, cu linie fină, aparatul descifrează un punctaj caligrafiat cu grijă, aproape pedant.

„Ostilităţile" sunt conduse acum de Mârzacu, reprezentantul Centralei, care oficiază cu aerul (în această fază a evenimentelor) că totul va fi bine.

MÂRZACU: - Vă ascultăm verdictul, tovarăşe Nasta...

NASTA (modest, dar astăzi „în formă", deşi misiunea sa este, după cum se vedea, deosebit de dificilă): - Nu dau verdicte; cel mult... o părere, atât de exactă cât mi-au permis cunoştinţele, timpul, datele oferite. (Cu substrat, spre Todiraşcu): De altfel, uzina și-a formulat, deja, un punct de vedere, de vreme ce a și declanşat operaţiunea de cercetare uzinală paralel cu definitivarea montajului la linia de producţie.

TODIRAŞCU: - Credeţi că am greşit?

NASTA: - N-am spus asta; dimpotrivă... Admir curajul şi încrederea dumneavoastră în produs, mai exact – în cercetătorii de la care aşteptaţi produsul.

BUJOR: - Încredere care, presupun, dumneavoastră vă lipseşte.

NASTA (calm desăvârşit): - Mi se atribuie, din nou, intenţii pe care nu le am... Eu n-am venit aici să exprim încredere sau neîncredere, ci să evaluez dacă o soluţie propusă (şi aflată în curs de aplicare, după cum constat) este economică sau nu. Ei bine, vă informez că mi-am depăşit mandatul. Cu ajutorul şi la îndemnul tovarăşului Cristea, am lărgit sfera investigaţiei. Urmarea: m-am convins că lucraţi la un produs de valoare și de mare viitor. Cu o condiţie...

BUJOR (întrerupe, maliţios): - Există, deci, o condiție!

(Pârvuleţ îl fulgeră cu privirea – sens: „potoleşte-te!”, şi ca să fie mai sigur că e înţeles, îi apucă mâna şi i-o strânge, cu un gest hotărât. Irina e încordată de aşteptare; nu şi-a dat seama, încă, ce vrea Nasta. Bujor, care, ar fi vrut să mai spună ceva, îşi înghite cuvintele, sub presiunea lui Pârvuleţ.)

NASTA: - Da, există. Fibrele dumneavoastră trebuie să fie competitive la nivel mondial. (În sală, o mişcare, o foială generală; se introduce în ecuaţie un element nou!.) Aţi pornit de la o cifră modestă, chiar autorii brevetului au recunoscut-o, dar într-un domeniu prioritar al cercetării: în industria viitorului. Piaţa internă a fixat ştacheta la 1150 grade. Aţi atins-o, dar nici nu s-a instalat linia de producţie, că industria vă cere 1350 grade! Ei bine, cine oferă acum, pe piaţa externă, fibre rezistente la 1500 grade, prinde o conjunctură extraordinară! Este, tovarăşe Cristea?

CRISTEA (confirmă, calm, sigur pe el): - Întocmai. (Scoate din mapă 2-3 hârtii prinse cu o clamă, pe care aparatul descifrează un antet de firmă germană.) Am aici invitaţia la o licitaţie în străinătate, cu perspectiva unui contract senzaţional. Condiţiile: fibre rezistente la 1500 grade şi cantitatea cerută de beneficiar.

IRINA (febril): - Termen de înscriere?

CRISTEA (foarte rar şi desluşit, ca să se înţeleagă toate implicaţiile cuvintelor sale): - Depunerea ofertei şi a mostrelor (îşi consultă cronometrul): exact peste 12 săptămâni. Livrarea – pentru cine câştigă licitaţia, fireşte – 16 săptămâni.

În sală coboară o tăcere desăvârşită. Cei trei cercetători schimbă priviri semnificative, apoi ochii se îndreaptă spre Cristea care-i încurajează, cu o înclinare, aproape imperceptibilă, a capului. Privirile se mută spre Todiraşcu; acesta este, însă, în aşteptare.

NASTA: - Mulţumesc, tovarăşe Cristea. Quod erat demonstrandum... Dacă tot am păşit într-un domeniu de avangardă, dacă suntem în pragul performanţei, dacă pregătim capacităţi de producţie, măcar să ţintim sus! Sunt convins, de altfel, că şi industria noastră va cere curând izolări termice pentru temperaturi superioare pragului actual. Deci... iată problema: cercetarea trebuie să atace miza mare. Întrebarea este: poate?

Bujor vrea să reacţioneze, dar mâna lui Pârvuleţ îl fixează temeinic, potolindu-l. Şi Irina are o reacţie de crispare.

TODIRAŞCU (om al situaţiilor clare): - Deci... ce propuneţi?

NASTA: - Eu nu propun; constat şi întreb.

BUJOR (nu se mai poate abţine, a „fiert" tot timpul): - Ce anume?

NASTA: - Că, în prezent, se face un efort maxim, dar cu „bătaie scurtă", deci... la limita neeconomicităţii!

TODIRAŞCU: - Revin şi întreb: ce propuneţi?

NASTA: - Îmi cereţi să-mi depăşesc mandatul... (Clipă de cumpănire, apoi, brusc): Bine, fie. Dacă eu aş conduce operaţiunea, aş concentra forţele la Institut, şi n-aş părăsi perimetrul cercetării, până n-aş avea în mână mostra de fibră rezistentă la 1500.

MÂRZACU: - Nu uitaţi, vă rog, nevoile noastre! Ne trebuie 1350, şi cât mai repede...

NASTA: - Asta şi spun; comanda dumneavoastră ar fi un prim stadiu. Brevetaţi, asimilaţi, produceţi, livraţi. Între timp, cercetarea merge mai departe.

CRISTEA: - Şi licitaţia?

NASTA: - Aici... răspunsul e numai în mâna dumneavoastră! Aţi atins parametri? Asiguraţi cantitatea? Participaţi. Nu? Atunci... Nicio expertiză de oportunitate n-ar aviza favorabil!

Iar expertiza se va face, fiţi siguri, cu toate elementele preţului de cost, cu garanţii de calitate, inclusiv probe de rezistenţă la degradare...

TODIRAŞCU (vrea să determine o atitudine şi mai clară din partea expertului: - E bine că le reamintiţi pe toate, dar, de fapt... (grijă în a-şi alege cuvintele): ce vă îngrijorează? Neputinţa autorilor de a atinge 1500? Nepriceprea oamenilor mei, de-aici, din uzină, la cercetare? Sau flerul directorului Cristea, de a ataca obiectivul pe două fronturi: aici şi la institut?

NASTA: - Din nou mi se atribuie gânduri pe care nu le am! Reţineţi nu faptul că am rezerve, ci sensul demersului meu. Mi-am permis, într-adevăr, să întreb dacă cercetarea se încumetă să atace miza maximă, cea care merită efortul, după mine... Şi am mai avansat o ipoteză de lucru. Nu vă opriţi la ele! În esenţă, eu cer performanţă superioară şi competitivitate. Asta e problema!

De la primele fraze ale lui Nasta, aparatul a „citit" feţele tuturor celor prezenţi la discuţie (replicile lui vor fi decupate pe figurile receptorilor.) Firesc, cea mai afectată e Irina; cu fiecare frază rostită de Nasta, în ea se întâmplă ceva. Se aşteptase, real, la o susţinere fără niciun fel de rezerve? Îl suspectează pe Nasta de un mod de a fi prea prudent? Incorect? Îl acuză de o lipsă de consonanţă cu noul? De o neîncredere, înainte de toate, în capacitatea echipei? Sau... de egoism? Nasta a fost cinstit, în esenţă...

Spre deosebire de Irina, Bujor a reuşit să-şi consume foarte rapid momentul de insatisfacţie şi chiar de indignare; tot timpul, apoi, Bujor s-a străduit să „prindă" privirile Irinei şi ale lui Pârvuleţ, propriile sale priviri exprimând ideea: „Vedeţi? Nu m-aţi crezut". Todiraşcu, Burlui, Dragnea – au fost şi ei afectaţi de reflecţiile lui Nasta. În fond, ceea ce spune Nasta este greu de contrazis cu argumente. Dar ei simt – ştiu – că pot realiza ceea ce expertul îi obligă să facă, întrebând şi întrebându-se „dacă e

posibil". Nasta nu-i incorect pentru Burlui sau Dragnea, este în afara lor. Cel mai stăpânit în reacţii este Pârvuleţ... Iar Todiraşcu – ca de obicei – înţelept; consensul, după el, poate să subziste chiar şi-n diversitate. El surâde, e calm. Este omul care nu poate să piardă.

MÎRZACU: (ştie şi dânsul ce ştie): - Ca reprezentant al Centralei consemnez opinia expertului nostru... Autorii au ceva de propus?

Pârvuleţ clatină capul (negaţie.) Irina nu e în stare să mai zică nimic, temându-se, în plus, că nu se va putea controla. Ilie Bujor spune cu un ton ce uimeşte prin liniştea interioară şi relativa detaşare:

BUJOR: - Eu, da... Ţin să mulţumesc sincer colegilor din uzină pentru mobilizare, competenţă şi inteligenţă tehnică... Şi mai ţin să-i asigur că ce aşteaptă de la noi, vor primi. La timp.

Nasta ascultă cuvintele fără să clipească.

CRISTEA: - Dacă-mi permiteţi. Vă rog să nu vă grăbiţi cu oficializarea propunerilor formulate astăzi, aici. Mâine e altă clipă.

NASTA: - Eu nu dau verdicte, oameni buni! Am exprimat o idee. Hotărârea aparţine Centralei...

CRISTEA: - Şi mai rog să se consemneze că insist pentru atac pe două fronturi: în institut şi în uzină. Folosind ambele capacităţi, ne dublăm şansele. Dacă prietenul Todiraşcu – îmi permit să-l numesc aşa – e de acord...

TODIRAŞCU (rezolut): - Din toată inima. (Uşor maliţios la adresa lui Nasta): Atât cât ne pricem noi...

Mârzacu, în picioare, dă semnalul închiderii discuţiilor. Toată lumea se ridică într-o atmosferă de evidentă tensiune. Irina e albă la faţă, evita toate privirile, iese prima, fără să comunice cu nimeni; frământarea interioară a marcat-o. Bărbaţii îşi ţin firea.

În anticameră, pe un scaun, lângă secretară, așteaptă... fata cu fibrele; îl caută cu privirea pe Todirașcu, străduindu-se să-l recunoască după descrierea secretarei, dintre toţi bărbaţii ce părăsesc biroul, pătrunzând în anticameră. La un moment dat, când a ieșit Todirașcu, secretara îi face semn, cu capul („el este!”.) Fata se ridică, vrea să-l abordeze, dar exact în clipa aceasta, îl vede pe Bujor, căruia i se adresează:

FATA: - Ce bine că sunteţi aici! Mă ajutaţi, nu-i așa?

Bujor e interzis, o privește, fără să știe cine este, de unde-l cunoaște, ce vrea de la el...

BUJOR (starea de spirit foarte specială în care se află accentuează tonul și gestica): - Eu?!?

FATA (dezamăgire profundă): - Nu mă mai cunoașteţi... (Explicaţie): Am fost la dumneavoastră, la Institut, după fibre, și mi-aţi promis...

Bujor este, din nou, în pragul unei explozii, dar (a câta oară?) Pârvuleţ, „îngerul păzitor” al lui Ilie, intervine prompt:

PÂRVULEŢ: - Cu tovarășul director Todirașcu trebuie să discutaţi (gest spre Todirașcu) ... dar, momentan, nici dânsul n-are cum să rezolve...

FATA: - Mai durează? Cam cât, dacă nu vă...

BUJOR (taie vorba, cu încrâncenare pe situaţie și cu amabilitate la adresa fetei): - Oricum, mai puţin decât crede expertul!

Fata îl privește cu un soi de fascinaţie, în care se amestecă interes, admiraţie, speranţă... Tăiem cadrul pe prim-planul privirii cu această expresie.

Secvenţa 28

Interior locuinţă Irina, oraş provincie

Locuinţa temporară a Irinei, o simplă garsonieră, într-unul din blocurile noi afectate personalului uzinal sau, poate, una din camerele „oficiale” de oaspeţi, repartizată Irinei încă de la prima sa venire în oraş: o cameră care a ajuns, însă, fără să fie, „a ei”, printr-o anume „particularizare”, cu o notă de intimitate.

Într-un fotoliu, cu ochii închişi – sub lumina scăzută a unui lampadar – o regăsim pe Irina, aşa cum ar putea să arate după o zi foarte grea. Nu realizăm decât după câteva clipe că nu e singură. Lângă un geam – şi privind în afară (cu spatele spre Irina) – se află Petre Nasta. Se simte în aer acea stare specială de reciprocă oboseală, care încheie de obicei un conflict, într-un moment dificil al unei convieţuiri – impunând, în această clipă de revelări esenţiale, ori forţa unei reconcilieri profunde, de suflet, ori constatarea de facto a unei despărţiri.

NASTA (discuţie în curs): - Să nu-ţi închipui că nu m-am temut de acest moment! Ştiam unde mă va duce consecvenţa cu principiile mele. Înţelege-mă bine: cred şi sper că veţi reuşi... toţi trei! O meritaţi! Dar nu pot renunţa la criterii şi la rigoare. Tu eşti tare, Irina, eşti deşteaptă, frumoasă şi tocmai dintr-o imensă stimă pentru tine...

IRINA: - Şi dacă această femeie, deşteaptă şi frumoasă cândva – nu te mai uita la mine, te rog! – dacă această femeie pe care o bănui „tare”, nu e...? Sau are o scară de valori care nu e a ta?

NASTA (cu disperare aproape): - Crezi c-aş putea proceda altfel?

IRINA: - „Concentrarea forţelor în Capitală, la Institut”, înseamnă, între altele , suprimarea distanţelor... Întoarcerea lângă tine. Fii cinstit şi recunoaşte.

NASTA (imploră să fie crezut): - Dar pricepe odată că eu, dimpotrivă, am cerut mai mult! Nu ceri performanţă superioară cuiva în care nu crezi!

IRINA: - Nu, Petre. N-ai cerut mai mult, ci te-ai întrebat şi ne-ai întrebat dacă putem mai mult. Ţi-ai proiectat pledoaria pe fundalul eşecului! (Într-un târziu): Și-acum pleacă! Vreau să mă odihnesc. Să dorm.

NASTA (din uşă, cu o sinceritate din care, paradoxal, va recâştiga un surâs... şi o clipă de tandreţe, un gest cald din partea Irinei): - Spune-mi cinstit... Ţii la Bujor? Te simţi atrasă de el...?

IRINA: - Ilie e formidabil... Dar el nu mă va întreba niciodată cât îl iubesc pe Nasta... Ori dacă-l mai iubesc. Petre, tu eşti, câteodată, tare-tare...

Secvenţa 29

Exterior, hotel oraş provincie

Spre după-amiază, „musafirii" de la Bucureşti îşi pun sacoşele de voiaj în portbagajul „Daciei 1420-CN2", parcată în faţa hotelului şi pregătită de plecare; în ciuda cursului evenimentelor, vor face drumul de întoarcere împreună, aşa cum au venit, plus Cristea, sosit ulterior. Bujor coboară din hotel doar cu servieta „diplomat" şi fără graba de a urca în maşină.

MÂRZACU: - Hai, dom'le Bujor, că ne-apucă noaptea pe drum.

CRISTEA: - Ilie mai rămâne. Întăreşte grupul Irinei. La Bucureşti, Pârvuleţ va lucra cu mine... (zâmbet) dacă mă acceptă.

MÂRZACU (frecându-şi mâinile): - Excelent... excelent...

NASTA (tot pe glumă): - Deci... demonstraţie de forţă?!?

CRISTEA: - Nici pomeneală! Încercăm... cu modestele noastre puteri... (Gest de salut, către Bujor): Noroc, Ilie, şi succes, mă!

După schimburile de saluturi, maşina demarează, urmărită de privirea lui Ilie Bujor.

Secvenţa 30 (a, b, c, d, e, f)

Uzină provincie, staţia-pilot Bucureşti

Secvenţe înlănţuite, fără dialog. Bujor, Irina, Burlui şi oamenii uzinei (nu numai cadrele de conducere cunoscute) participă la o largă angajare conceptuală, antrenând – practic – toate forţele. De notat că Mircea Avram, şeful montajului, este antrenat şi el în această acţiune: va fi prezent permanent lângă cei citaţi anterior. Astfel:

a) În micul grup de proiectare tehnologică, de pe lângă tehnologul şef, inginerul Burlui, câţiva oameni (majoritatea tineri) îşi confruntă diverse soluţii, schiţe de plan, modifică graficele anterioare de lucru;

b) În staţia-pilot a Institutului, noile rezultate aduc – în sfârşit – un surâs pe faţa lui Sandu Pârvuleţ. Ceva se întâmplă, ceva care ar putea să însemne: nu ne lăsăm! Se face!

c) În biroul economistului Dragnea se întreprind diverse calcule complicate de preţ de cost;

d) În laboratul grupului uzinal, Bujor, Irina şi echipele lor analizează parametrii noilor şarje, experimentează noi formule de amestec;

e) Inginerul Mircea Avram a declanşat cu oamenii săi modernizarea cuptorului;

f) Dintr-o maşină se descarcă instalaţii electronice pe care citim „Tehnoton";

Todiraşcu discută la telefon cu Cristea. Ambii – par mulţumiţi.

Staţia-pilot, Institut Bucureşti

Pârvuleţ, la masa lui de lucru, priveşte consternat un ultim buletin de analiză. Ridică ochii spre o laborantă, care aşteaptă lângă el, în picioare, cu un vag sentiment de stânjeneală (aerul tipic al omului care ştie bine că a adus o veste proastă), apoi întreabă, cu voce obosită:

PÂRVULEŢ: - Aţi verificat atent?

LABORANTA: - De trei ori.

PÂRVULEŢ: - Deci... o eroare... exclus?

Femeia confirmă, din cap: exclus. Pârvuleţ mulţumeşte, tot cu un gest mut; femeia iese. Rămas singur, Sandu Pârvuleţ – pentru prima dată de când l-am cunoscut, în cursul acţiunii – are un moment de disperare; cu un gest brusc, absolut neobişnuit pentru el, ar vrea să spargă, să sfărâme, să rupă tot din jur. Apoi se aşează din nou la birou, apucându-şi capul în mâini şi privind buletinul de analiză cu ciudă, cu ură – aproape... După un lung joc mut, dar care trebuie să exprime o criză reală, ridică receptorul şi formează un număr de telefon.

PÂRVULEŢ: - Tovarăşul Cristea? (Pauză de ascultare): Nu iese. (Dintr-un suflet, ca pentru a-şi face curaj să spună ce are de spus): Şi eu nu mai pot. (Pauză de ascultare, apoi... izbucnire): Aşa cum auziţi: nu mai pot! Vine o clipă când te saturi, te îndoieşti, blestemi uşurinţa cu care ai promis, te-ai angajat... (Brusc, se opreşte, apoi – calm): Aştept.

La capătul celălalt al firului, Cristea pune telefonul în furcă, ia de pe birou, dintr-o mapă, un buletin de analiză purtând „en-tete”-ul uzinei lui Todiraşcu, apoi se precipită spre biroul lui Pârvuleţ. Prin înlănţuire, îl vedem cum intră, adresându-i-se cercetătorului:

CRISTEA: - Îţi propun amestecul ăsta...

PÂRVULEŢ (absent, deprimat) - Scuzaţi-mă, dar să încerce altcineva.

CRISTEA: - Ar fi păcat, Sandule: e formula cu care Irina şi Bujor au atins 1500.

Pârvuleţ, calmul Pârvuleţ, sare de pe scaun, apucă buletinul de probă din mâna lui Cristea, citeşte cu aviditate, apoi... :

PÂRVULEŢ: - Vă rog să mă iertaţi... şi să mă înţelegeţi...

Cristea îl bate pe umeri, amical, înţelege, înţelege foarte bine.

CRISTEA: - Pregăteşti amestecul, da?

Pârvuleţ confirmă, se apucă de treabă rapid, în timp ce Cristea se aşează pe scaunul în care şezuse Pârvuleţ şi-l urmăreşte cu priviri calde, înţelegătoare, aproape tandre.

Secvenţa 31

Gară, oraş provincie

Peron de provincie, la ora înserării. Pe peron, cu valiza, pregătit să se întoarcă la Bucureşti – Ilie Bujor.

Dintr-o maşină condusă de Dragnea, coboară grăbită Irina Mavrodin. Se îndreaptă spre peron, însoţită de Dragnea.

Bujor, surprins şi încântat de a o vedea pe Irina c-a venit să-l conducă, constată curând că aceasta nu-i singură.

IRINA (bucuroasă): - Mi-era teamă că nu te mai prind... (Explicându-se): Un ultim buletin... Spune-i lui Cristea că e în ordine; vom avea şi cantitatea.

DRAGNEA: - Analizele sunt în partidă dublă. (Îi înmânează un dosar.) Cerem oficial înscrierea la licitaţie. Le-am trimis adresa; e în dosar. (Luându-şi rămas bun): Pe mine mă scuzaţi, trebuie să plec. Şi, oricum, cercetarea... păstrează secrete faţă de direct-productivi...

Irina şi Bujor îl urmăresc cum se îndepărtează.

BUJOR: - Mă întrebam dacă ai să pleci odată cu el... sau mai rămâi puţin...

IRINA: - Am rămas.

BUJOR: - În fiecare seară – te-am urmărit odată, din pură întâmplare – te duci la telefon... Plimbarea ta de seară... Şi-am înţeles!

IRINA: - Ce-ai înţeles, Bujor?

BUJOR: - Că nu am dreptul – sau nu l-am avut niciodată – să sper...

IRINA: - S-a simţit rău. Dacă nu l-aş fi sunat aş fi fost mai nedreaptă decât toate expertizele lui. Tu ce-i mai reproşezi?

BUJOR: - Nimic. Este verdictul corect al unui om care crede în cifre, uneori nu şi în oameni. Dintr-un punct de vedere; din celălalt, a riscat... A riscat să te piardă. Doar opinia lui ne-a împins de la spate, recunosc. (Pauză, apoi replică esenţială): Ştiu că... în faţa lui Nasta, n-am nicio şansă... Şi acum sunt lamentabil..

IRINA (sincer impresionată): - Acum eşti grozav!

Trenul, tras demult la peron, se pune în mişcare – Bujor abia mai are timp să sară în el, rupând astfel convorbirea în punctul cheie.

Trenul se îndepărtează, cei doi privindu-se încă, atât cât Bujor să mai poată spera, iar spectatorul să nu anticipeze finalul acestui film.

Secvenţele 32-33

Garsonieră Bujor, Bucureşti

Ilie Bujor pătrunde în garsoniera lui de burlac – este evident că vine direct de la gară – şi spre surpriza lui îl găseşte aici pe Sandu Pârvuleţ.

BUJOR: - Cum ai ajuns aici?

PÂRVULEŢ:- Dacă mi-ai lăsat o pereche de chei, am zis să-ţi fac o surpriză.

Pe masa de lucru a lui Ilie Bujor, chiar în mijloc, se află instalat – incredibil – un telefon şi încă unul alb. Un telefon pe care scrie în glumă „Oltcit".

BUJOR: - Eşti formidabil!

PÂRVULEŢ: - Deschide frigiderul. Învaţă să foloseşti şi aspiratorul „Record" – că ţi-am luat din salariu şi un aspirator – şi citeşte biletul.

BUJOR (luând misiva rezemată de telefon. Contrar aşteptărilor – dar „mustăcind" el ceva – nu se arată încântat): - Atâta tot? Foarte slab, băieţaş! (Brusc, îmbrăţişându-l): În buzunarul din dreapta, am şi eu o veste... Fii atent!

Spre surprinderea lui Pârvuleţ, Bujor ridică receptorul şi formează un număr. Apoi, cu efortul de a-şi schimba puţin vocea:

BUJOR: - Cu tovarăşul Nasta, vă rog. (Pauză foarte scurtă.) Mulţumesc, aştept... (Și după o altă pauză şi o privire spre Sandu Pârvuleţ): Alo! Vă deranjează... inginerul Pârvuleţ. Da, Sandu Pârvuleţ. Începând de azi, producem fibre cu calităţi stabile, 1500; (Pauză): Vă mulţumesc pentru felicitări... Dragnea vă trimite calculele în dublă partidă, plus rezultatele echipei Irinei Mavrodin... Da, oficiale, aşa cum le-aţi cerut pentru referatul de înscriere la licitaţie. Vreţi să notaţi?

La celălalt capăt al firului, Nasta înscrie într-un „notes" cifrele care i se transmit.

NASTA: - Uzina garantează?

BUJOR: - Adresă semnată! Se precizează că sunt posibile chiar şi unele depăşiri.

NASTA: - Vă felicit din nou! O ultimă întrebare, dacă-mi permiteţi: sunteţi, cumva, în schimbare de voce?

Bujor închide telefonul, fără să răspundă, în admiraţia lui Sandu Pârvuleţ.

PÂRVULEŢ: - De data asta, nu ai marcat un gol; ai egalat, Ilie! Bujor însă nu reacţionează la aceste felicitări.

Secvenţele 34-35

Birou telex Institut Bucureşti, staţie-pilot, Institut Bucureşti

Într-un mic birou al I.M.N., o funcţionară urmăreşte telexul care înregistrează un text. După reacţia ei, înţelegem că telexul este favorabil; femeia rupe hârtia, apoi iese, grăbită, din birou. Aparatul de filmat o regăseşte, pătrunzând val-vârtej în staţia pilot, adică în încăperea unde lucrează Bujor şi Pârvuleţ; din uşă, întinde hârtia lui Bujor, care parcurge textul înfrigurat.

Pârvuleţ s-a apropiat, citeşte şi el telexul, peste umărul lui Ilie. Reacţie imediată, la amândoi, dar... fiecare în stilul său: Bujor se repede, o îmbrăţişează pe telexistă, o învârte prin aer, în timp ce Pârvuleţ scoate un oftat lung, din rărunchi, ca după un efort îndelungat, ca la eliberarea de o povară... -

Telexista iese, şi pe uşa deschisă de ea, intră... fata cu fibrele, pe care cei doi colegi nu o zăresc în prima clipă, aşa că fata asistă la scenă fără să-şi facă, deocamdată, simţită prezenţa. Bujor vrea să se repeadă la telefon.

BUJOR: - O anunţ pe Irina!

PÂRVULEŢ: - Am căutat-o eu, acum câteva ore. Todiraşcu mi-a spus că e în drum spre Bucureşti. Mai bine fugi să-l informezi pe Cristea.

Bujor îşi consultă ceasul, apoi, grăbit:

BUJOR: - Spune-i tu, eu plec la gară...

În clipa aceasta, dă cu ochii de fată, care aşteaptă, cuminte în cadrul uşii.

BUJOR (zăpăcit de grabă și de vestea succesului): - Dumneavoastră? (Se corectează singur, rapid): A, da... Domnișoara cu fibrele... Aţi adus nota de comandă? Suntem solvabili. V-am promis!

FATA (mai timidă ca oricând): - Vă explic pe drum...

BUJOR (uluit): - Care drum?

FATA (făcându-și singură curaj): - Vă însoţesc...

BUJOR (din ce în ce mai uimit, sub privirile din ce în ce mai amuzate ale lui Pârvuleţ): - Pe mine? Unde?

FATA (pierită): - La gară...

BUJOR (din nou, prag de explozie): - Bine, dar...

FATA (cu o candoare și sinceritate absolut dezarmante): - Am înţeles că aşteptaţi pe cineva...

BUJOR: - Și ce-i cu asta?

FATA: - Dacă nu vine? Sau dacă o mai așteaptă și altcineva? Vă rog să mă credeţi... când nu eşti singur e mai uşor...

Acum, uluirea lui Bujor e totală; după clipa de şoc, privirile i se încălzesc, un amestec de surpriză, bucurie şi orgoliu flatat i se citeşte în ochii larg deschişi, aţintiţi spre fata care i-a ieşit în cale de câteva ori, exact în momentele-cheie ale unei alte poveşti care, poate nu se va înfiripa niciodată. Din off se aude vocea lui Pârvuleţ:

PÂRVULEŢ: - Ilie, pierzi trenul!...

Brusc, Bujor se hotărăşte. Apucă mâna fetei şi porneşte cu ea de mână, spre ieşire.

BUJOR (rezolut): - Mergem.

Secvenţa 36

Exact ca în prima secvenţă – dar cu evidentă schimbare de anotimp, sugerând scurgerea vremii – într-un compartiment de clasa I, Irina Mavrodin se apropie de Capitală. După cele câteva cadre de atmosferă sugerând sfârşitul călătoriei, din nou distingem blocurile de la intrarea în oraş, apoi podul Grant... Trenul intră în gară, opreşţe. Irina îşi face loc către ieşire. Din cadrul ușii, priveşte cu vădită nerăbdare spre peron...

Imaginea lui Nasta aşteptând nu-i produce nicio reacţie vizibilă. Petre se apropie de scara vagonului, spre a o ajuta să coboare, ceea ce şi face, întinzându-i mâna. Când Irina a păşit pe peron, cei doi se privesc cu relativă stânjeneală; urmările evenimentelor cunoscute nouă, ca și distanţa prelungită, le marchează decisiv întâlnirea. Nasta îi sărută mâna, îi ia prevenitor sacoşa de voiaj din mână, dar... parcă nimic nu încălzeşte, nu reușește să încălzească temperatura revederii. E departe atmosfera întâlnirii din gară, cuprinsă în prima secvenţă a filmului.

Când se consumă aceste momente de revedere, în cadru apare Bujor. ”Fata cu fibrele” a rămas 3-4 paşi în urma lui, în expectativă, dar constatarea că – exact cum a prevăzut ea – Irina nu este singură, îi dă curaj, făcând-o să avanseze până lângă Ilie. Cuplul Nasta-Irina s-a oprit în faţa cuplului Bujor-fată, constituit ad-hoc. Ciudat: apariţia lui Bujor însoţit îl face pe Nasta mai dezinvolt, după cum apropierea acestuia de Irina îi dă curaj fetei, care acum... este aproape de braţul lui Ilie Bujor. Acesta din urmă îşi învinge stânjeneala, salută, apoi întinde Irinei hârtia telexului, spunându-i:

BUJOR: - Am câştigat, Irina...

Faţa femeii, iradiind bucurie. Faţa lui Bujor, cu aceeaşi expresie de bucurie profundă, lăuntrică, adunată mai ales în priviri. Apoi... feţele celor doi, care-i însoţesc, exprimând înţelegere caldă, solidară, dar mai ales speranţă. Pentru că, dintre ei patru, doar Petre Nasta şi fata cu fibrele încă mai aşteaptă şi speră... Cadrul se lărgeşte, treptat, până când micul grup al celor două cupluri se vede ca o insuliţă în forfota peronului. Pe această imagine se supraimpresionează cuvântul

SFÂRŞIT

ION BUCHERU
născut în 1934
la Tâncăbeşti-Ilfov

A absolvit liceul „Mihai Viteazul" şi apoi Facultatea de Filosofie şi Ziaristică a Universităţii din Bucureşti.

Ziarist, om de televiziune (realizator de emisiuni şi conducător de posturi şi redacţii TV), producător de film (46 de lung-metraje artistice, ca director al Casei de Filme Unu), romancier, dramaturg şi scenarist, a condus publicaţii centrale, a predat cursuri de televiziune în învăţământul superior, a publicat 15 volume de teatru, proză şi eseistică, i-au fost puse în scenă piese în teatre, la teatrul TV şi teatrul radiofonic.

S-au făcut filme (ficţiune şi documentare) după scenariile sale.

Este membru al Uniunii Cineaştilor din România.

”Ion Bucheru are replică şi stil, fraza lui bate sprinten din aripi şi prinde ideea, dialogurile se lansează în comentarii de vădit interes civic, cu ecouri filozofice, estetice, morale. E un polemist şi un moralist, experienţa l-a înzestrat cu numeroase teme de meditaţie asupra cărora are ceva de spus, un punct de vedere de afirmat”.

C. PARASCHIVESCU, Teatrul, nr. 2 din 1985

Naraţiunea este rând pe rând ironică („Toate sistemele politice bazate pe principiul *jumătate plus unu* pornesc de la intuiţia Lăpuşneanului, care i-a şi oferit majorităţii revoltate capul sus-numitului Moţoc, în schimbul liniştii personale”), pasională („unele dintre ciudăţeniile smolite carpato-danubiano-pontice au luat avânt periculos odată cu câştigarea mult doritei şi atât de necesarei libere circulaţii a oamenilor, a ideilor, serviciilor şi capitalurilor”), concluzivă („Când a apus comunismul, Răsăritul s-a mutat la Apus, dar iată că, după un sfert de secol, constatăm cu surprindere cum dinspre Apusul devenit Răsărit ne vin şi pete de întuneric”).

ION MARIN - ultima-ora.ro

Am aşternut pe hârtie primul cuvânt al primei piese după trei decenii de gazetărie, pentru ca - după nici un an și jumătate - să o termin pe-a doua, dintr-o suflare. Plămada lor de gânduri, sentimente, întrebări şi răspunsuri mi se pare, acum, la fel de veche şi de familiară ca amintirile despre paşii dintâi în viaţa de redacţie. Dar dacă aşa stau lucrurile, de ce de-abia acum şi de ce tocmai acum? Poate pentru că ziaristica a însemnat, în ceea ce mă priveşte, întâlnirea (fericită) a mandatului cu vocaţia de a căuta şi promova valoarea şi valorile. Valoarea altora.

AUTORUL

(din prefața primei ediții a pieselor, apărută în colecția „Rampa”

Sumarul seriei SCRIERI

Volumul I • Proză
- Revanșă târzie
- Veninul victoriei

Volumul II • Proză
- Afacerea Beautiful College
- Imperiul

Volumul III • Proză
- Tatăl băiatului altuia
- Audiențe cu ciudați

Volumul IV • Proză
- Muzeul Ciudățeniilor Carpato-Danubiano-Pontice

Volumul V • Proză, Satiră-umor
- A meritat?
- Spinii trandafirului

Volumul VI • Dramaturgie, Scenarii
- Frumosul cotidian
- Fața nevăzută a lu(m)nii
- Proiectul Simaciu
- Circul
- Un mesager din univers
- Balada lui Alimoș
- Competiția

De același autor:

Colocviu cu studenţia
eseuri, în colaborare cu Igor Şerbu
(Editura Politică, 1963)

Faţa nevăzută a lum(n)ii
teatru (Editura „Eminescu”, colecţia „Rampa”, 1983)

Revanşă târzie
roman (Editura „Sport-turism”, colecţia „Cartea de vacanţă”, 1984)

Frumosul cotidian
teatru (Editura „Cartea românească”, 1984)

Cartea cu audienţe
proză scurtă (editată în regie proprie, 1992)

Afacerea Beautiful College
roman, în colaborare cu Ştefan Iureş
(Editura „Cartea românească”, 1993)

Pe asta o ştiaţi?
culegere de glume şi anecdote din „epoca de aur”
(Editura „Coresi”, 1995)

Veninul victoriei
roman (Editura „Odeon”, 1995)

Fenomenul Televiziune
tratat de specialitate
(Editura „România de mâine”, 1997)

Imperiul
roman, în colaborare cu Ştefan Iureş
(Editura „General partner”, 1999)

O piesă: **Circul**
şi un scenariu: **Balada lui Alimoş**
(Editura „Sempre”, 2003)

Tatăl băiatului altuia
roman (Editura „SemnE”, 2006)

Spinii trandafirului
scrişi de Ion Bucheru, desenaţi de Albert Poch

Limbajul imaginii filmate
scenariu şi comentariu pentru un
film serial ştiinţifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman
(Editura „Norma”, 2010)

Limbajul imaginii filmate
scenariul şi comentariul filmului serial
ştiinţifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman
regia: Dumitru Cucu
(Editura „România de mâine”, 2013)
Videobook distins cu Menţiune specială în cadrul Galei UCIN 2013

Audienţe cu ciudaţi
roman (Editura „SemnE”, 2013)

Muzeul Ciudățeniilor Carpato-Danubiano-Pontice
roman de semificţiune (Editura „SemnE”, 2015)

A meritat?
roman (Editura „SemnE”, 2015)

Un oaspete la cină
scenariul filmului de ficțiune cu același titlu, realizat
la Casa de Filme Unu, în regia lui Mihai Constantinescu, 1986

În curând:
romanul **Gorunii**

PARKER: *- Vezi, Boby? Asta e dragostea... Cel mai frumos, cel mai profund şi cel mai contradictoriu sentiment omenesc! Nu-l dorim, dar vine; vrem să scăpăm de el, şi nu se mai poate... Îl inspiră uneori cine nu merită, în timp ce oameni minunaţi, care iubesc şi care şi-ar da viaţa pentru a fi iubiţi la rândul lor, nu reuşesc să încălzească inima celui drag. Nu ţine seama de bogăţie, de poziţie socială, de vârstă, de prejudecăţi. Dacă e dragoste adevărată, şi nu o părere, învinge orice obstacol, trezeşte energii uriaşe, înnobilează, purifică... iar uneori distruge şi pârjoleşte.*

BOBY: *Mulţumesc, Elvys... Mulţumesc, Parker... Vă mulţumesc... Încerc să înţeleg... Deşi e foarte greu...*

ELVYS: *- E mai greu să iubeşti decât să înţelegi iubirea, Boby. Eşti un fericit, ascultă-mă pe mine...*

Ion Bucheru
„Un mesager din univers”

ISBN seria SCRIERI 978-973-87836-3-8

ISBN Vol VI 978-973-87836-9-0

Editura Planet